

ترجمه و تحقیق از جلد 43 بحار الانوار
زندگانی حضرت زهرا (علیها السلام)
تالیف : علامه محمد باقر مجلسی
مترجم و محقق: محمد روحانی زمان آبادی

🌟 باب چهارم : شیوه زندگی و برخی از مکارم اخلاق حضرت فاطمه علیها السلام
🌟 باب پنجم : ازدواج حضرت فاطمه علیها السلام
🌟 باب ششم : کیفیت معاشرت حضرت فاطمه با حضرت علی علیهما السلام
🌟 باب هفتم : ظلمها و ستمهایی که به حضرت فاطمه علیها السلام شد بیماری و شهادت وی

باب چهارم : شیوه زندگی و برخی از مکارم اخلاق حضرت فاطمه علیها السلام

218/1 قرب الاسناد (1): السندی بن محمد، عن ابي البختري، عن ابي عبدالله، عن ابيه عليهما السلام قال: تقاضى علي وفاطمة الى رسول الله صلى الله عليه وآله في الخدمة، فقضى علي فاطمة بخدمة مادون الباب، وقضى علي علي بما خلفه، قال: فقالت فاطمة: فلا يعلم ماداخلني من السرور الا الله باكفائي رسول الله صلى الله عليه وآله تحمل رقاب الرجال(2)

بيان: تحمل رقاب الرجال اي امور رقابهم من حمل القرب والحطب، و يحتمل ان يكون كناية عن التبرز من بين الرجال، و المشى على رقاب النائلين عند خروجها ليلا للاستقاء اي التحمل على رقابهم و لا يبعد ان يكون اصله ما تحمل فاسقطت كلمة)) ما ((من النساخ.

ثم اعلم ان المعروف في اللغة كفاه لاءكفاه و لعل فيه ايضا تصحيفا
ترجمه: حميري (ح 310 هـ) در قرب الاسناد از امام محمد باقر عليه السلام روايت مى كند: علي و فاطمه عليهما السلام از رسول خدا صلى الله عليه و آله تقاضا كردند كه آن حضرت كارهاي خانه و بيرون خانه را بين آنها تقسيم نمايد. پيامبر انجام كارهاي داخل خانه را به عهده فاطمه نهاد و امور خارج از منزل را به عهده علي عليهما السلام گذاشت. امام باقر عليه السلام مى گويد: فاطمه عليهما السلام مى گفت: هيچ كس جز خداوند نمى داند كه من چقدر خوشحال شدم از اينكه رسول خدا صلى الله عليه و آله كارهاي بيرون از خانه را به عهده من قرار نداد و مرا از مراوده با مردان نجات داد.

219/2 عيون اخبار الرضا عليه السلام (3): بالاسانيد الثلاثة، عن الرضا، عن آبائه، عن علي بن الحسين عليهم السلام انه قال: حدثني اسماء بنت عميس قالت: كنت عند فاطمة عليها السلام اذ دخل عليها رسول الله صلى الله عليه وآله و فى عنقها قلادة من ذهب كان اشتراها لها علي بن ابي طالب عليه السلام من فى ء فقال لها رسول الله صلى الله عليه وآله و آله: يا فاطمة! لا يقول الناس ان فاطمة بنت محمد تلبس لباس الجبابة؟! فقطعتها و اشترت بها رقبة فاعتقتها، فسر بذلك رسول الله صلى الله عليه وآله(4)

ترجمه: شيخ صدوق (381 هـ) به سه سند از اسماء بنت عميس روايت مى كند: من نزد حضرت فاطمه بودم هنگامى كه رسول خدا صلى الله عليه و آله وارد خانه آن بانو

گردید و در گردن او گردن بندی از طلا دید که حضرت علی علیه السلام از سهم خمس خویش برای فاطمه خریده بود، پس پیامبر به فاطمه علیها السلام فرمود: ای فاطمه! آیا دوست می داری که مردم بگویند فاطمه دختر محمد صلی الله علیه و آله است ولی لباس ستمگران و زیور زورگویان را مورد استفاده قرار می دهد؟ پس فاطمه آن گردن بند را باز کرد و فروخت و با پول آن برده ای را خریده و آزاد نمود، و رسول خدا صلی الله علیه و آله از این کردار فاطمه خوشحال گردید.

220/3 علل الشرايع (5) : ابن مقبرة ، عن محمد بن عبدالله الحضرمي ، عن جندل بن والي عن محمد بن عمر المازني ، عن عبادة الكلبي ، عن جعفر بن محمد ، عن ابيه ، عن علي بن الحسين ، عن فاطمة الصغرى ، عن الحسين بن علي ، عن اخيه الحسن بن علي بن ابي طالب عليه السلام قال : رأيت امي فاطمة عليها السلام قامت في محرابها ليلة جمعتها فلم نزل راحة ساجدة حتى اتضح عمود الصبح و سمعتها تدعو للمؤمنين و المؤمنات و تسميهم و تكثر الدعاء لهم ، و لا تدعو لنفسها بشي ء فقلت لها: يا اماه ! لم لا تدعين لنفسك كما تدعين لغيرك ؟ فقالت : يا بني ! الجار ثم الدار(6)

ترجمه : شيخ صدوق (381 هـ) در علل الشرايع از امام حسن مجتبی علیه السلام روایت کرده : شبهای جمعه مادرم فاطمه علیها السلام را می دیدم که تا طلوع صبح ، در محرابش ، مشغول رکوع و سجود و عبادت پروردگار است ، و می شنیدم که برای مؤمنین دعا می کند و در دعایش نام آنها را ذکر می نماید ولی برای خود دعا نمی کند، به او گفتم : مادرم! چرا برای خودت دعا نمی کنی ؟

آن حضرت در جواب می فرمود: پسر من! اول باید همسایه را دعا کرد و بعد خود را.

221/4 علل الشرايع (7) : اءحمد بن محمد بن عبدالرحمن المروزي ، عن جعفر المقرئ ، عن محمد بن الحسن الموصلي ، عن محمد بن عاصم ، عن ابي زيد الكحال ، عن ابيه ، عن موسى بن جعفر ، عن ابيه ، عن آياته عليهم السلام قال : فاطمة عليها السلام اذا دعت تدعو للمؤمنين و المؤمنات و لا تدعو لنفسها ، فقيل لها : يا بنت رسول الله ! انك تدعين للناس و لا تدعين لنفسك فقالت : الجار ثم الدار(8)

ترجمه : شيخ صدوق در همین کتاب از ائمه طاهرين عليهم السلام روایت کرده: حضرت فاطمه علیها السلام هرگاه دعا می کرد، برای مردان و زنان مؤمن دعا می نمود ولی برای خودش دعایی نمی کرد، پس به آن حضرت گفته شد: ای دختر پیامبر! تو برای مردم دعا می کنی ولی برای خود دعایی نمی مایی ؟ حضرت فاطمه فرمود: اول همسایه ، بعد اهل خانه.

222/5 علل الشرايع (9) : القطان ، عن السكري ، عن الحكم بن اءسلم ، عن ابن علي ، عن الحريري ، عن ابي الورد بن ثمامة ، عن علي عليه السلام انه قال الرجل من بني سعد: اءلا احدئك عنى و عن فاطمة انها كانت عندى و كانت من اءحب اءهله اليه و اءنها استقت بالقربة حتى اءثر فى صدرها ، و طحنت بالرحى حتى مجلت يداها ، و كسحت البيت حتى اغبرت ثيابها ، و اءوقدت النار تحت القدر حتى دكنت ثيابها ، فاءصابها من ذلك ضرر شديد . فقلت لها: لو اءتيت فساءلتيه خادما يكفيك ضر ما اءنت فيه من هذا العمل . فاءتت النبى صلى الله عليه و آله فوجدت عنده حداثا فاستحت فانصرفت.

قال : فعلم النبى صلى الله عليه و آله انها جاءت لحاجة ، قال : فغدا علينا رسول الله صلى الله عليه و آله و نحن فى لفاعنا ، فقال : السلام عليكم ، فسكتنا واستحيينا لمكاننا ، ثم قال : السلام عليكم فسكتنا ثم قال : السلام عليكم ، فخشينا ان لم نرد عليه ان ينصرف و قد كان يفعل ذلك يسلم ثلاثا فان اذن له و الا انصرف ، فقلت : و عليك السلام يا رسول الله ادخل ، فلم بعد ان جلس عند رؤ سنا ، فقال : يا فاطمة ما كانت حاجتك اءمس عند محمد؟ قال : فخشيت ان لم نجبه ان يقوم قال : فاءخرجت راءسى فقلت : اءنا والله اخبرك يا رسول الله انها استقت بالقربة حتى اءثر فى صدرها و جرت بالرحى حتى مجلت يداها ، و كسحت البيت حتى اغبرت ثيابها ، و اءوقدت تحت القدر حتى دكنت ثيابها ، فقلت لها: لو

اعتيت اءباك فسءاءلتيه خادما يكفيك ضر ما اءنت من هذا العمل . قال : اءفلا اعلمكما ما هو خير لكما من الخادم ؟ اذا اءخذتما منامكما فسبعا ثلاثا و ثلاثين ، و اءمدا ثلاثا و ثلاثين ، و كبرا اءربع و ثلاثين . قال : فاءخرجت عليهاالسلام راءسها فقالت : رضيت عن الله و رسوله ثلاث دفعات

بيان : قال الجزرى ، مجلت يده تمجل مجلا ، اذا ثخن جلدها فى العمل بالاشياء الصلبة ؛ و منها حديث فاطمة اءنها شكنت الى على عليه السلام مجل يدها من الطحن .
و قال : فى حديث فاطمة : اءنها اءوقدت القدر حتى دكنت ثيابها ، دكن الثوب اذا اتسخ و اغبر لونه يدكن دكنا .

و قال : اللفءاق قوب يجلل به الجسد كله كساء كان اءو غيره و منه حديث على و فاطمة : و قد دخلنا فى لفءاعنا اءى لحافنا .

و قال : فى حديث فاطمة اءنها جائت الى النبى صلى الله عليه و آله فوجدت عنده حدائا اءى جماعة يتحدثون ، و هو جمع على غير قياس حملا على نظيره ، نحو سامر و سمار فان السمار المحدثونه .

قوله : فلم يعد اءن مجلس ، اءى لم يتجاوز عن الجلوس من عدا يعدو قال الجوهرى : عده اءى جاوزه ، و ما عدا فلان اءن صنع كذا

ترجمه : شيخ صدوق رحمه الله روايت کرده که حضرت على عليه السلام به مردى از بنى سعد فرمود: بگذار تا قصه اى درباره خودم و فاطمه برايت بگويم : فاطمه همسر من در ميان خانواده رسول خدا صلى الله عليه و آله از محبوبترين افراد بود ، او با مشك به قدرى آب مى آورد كه اثر آن در سينه اش

به جاى مانده بود ، و به قدرى با آسيا كار مى كرد كه دستهايش پينه بسته بود ، و به قدرى خانه را جارو مى كرد كه گرد و غبار بر لباسهايش مى نشست ، و به قدرى در زير ديگ آتش مى افروخت كه لباسهايش سياه و چركين مى شد ، و او به سبب اين كارها دچار زحمت و رنج شديدى شده بود .

يك روز به فاطمه گفتم : كاش نزد پيامبر مى رفتى و از آن حضرت تقاضا مى كردى كه خادمى برايت در نظر بگيرد تا در كارهاى خانه به تو كمك نمايد . هنگامى كه فاطمه براى اين تقاضا به حضور پيامبر رفت ديد كه عده اى در اطراف پيامبر نشسته و با او مشغول گفتگو هستند و لذا خجالت كشيد و مراجعت نمود ، پيامبر از اين عمل فاطمه متوجه شد كه فاطمه براى حاجتى نزد او آمده لذا رسول خدا صلى الله عليه و آله فرداى آن روز صبح زود ، در حالى كه ما هنوز در بستر بوديم به خانه ما آمد و از پشت در گفت : السلام عليكم . ما سكوت كرديم زيرا به دليل وضعمان حيا داشتيم كه با پيامبر روبرو شويم ، رسول خدا براى دومين بار گفت : السلام عليكم . و ما باز هم سكوت كرديم . وقتى مرتبه سوم گفت : السلام عليكم ، ترسيدم كه اگر جواب نگويم مراجعت نمايد پاسخ ايشان را داده و گفتم : و عليك السلام يا رسول الله ! وارد شويد . وقتى پيامبر وارد شد خطاب به فاطمه گفت : چه حاجتى داشتى كه ديروز به نزد من آمدى ؟ من پيشدستى كردم زيرا فاطمه از شرم سر خود را زير لحاف كرده بود و گفتم:

فاطمه به قدرى مشك آب آورده كه اثر آن بر سينه اش و به قدرى آسيا كرده كه دستهايش پينه بسته ، و به قدرى جارو كرده كه گرد و خاك لباسهايش را غبارآلود نموده ، و به قدرى در زير ديگ آتش افروخته كه لباسهايش سياه و چرك شده است ، و به دليل اين مشقتى كه او متحمل مى شود ، من به او گفتم كه نزد شما بايد و خادمى مطالبه نمايد تا در اين گونه كارها ياور او باشد . پيامبر فرمود: آيا بهتر نيست چيزى به شما تعليم نمايم كه از خادم براى شما بهتر باشد . پس هرگاه خواستيد بخوابيد سى و سه مرتبه سبحان الله ، سى و سه مرتبه الحمد لله ، سى و چهار مرتبه الله اكبر بگويد .

223/6 الكافى ، مكارم الاخلاق (10) : عن زرارة ، عن اءبى جعفر عليه السلام قال : كان رسول الله صلى الله عليه و آله اذا اءراد السفر سلم على من اءراد التسليم عليه من اءهله

ثم يكون آخر من يسلم عليه فاطمة عليها السلام فيكون وجهه الى سفره من بيتها، و اذا رجع بداء بها.

فسافر مرة و قد اصاب على عليه السلام شيئا من غالغيمة فدفعه الى فاطمة فخرج فاءخذت سوارين من فضة و علقت على بابها سترًا، فلما قدم رسول الله صلى الله عليه و آله دخل المسجد فتوجه نحو بيت فاطمة كما كان يصنع ، فقامت فرحة الى ابيها صباة و شوقا اليه فنظر فاذا فى يدها سواران من فضة و اذا على بابها ستر، فقعد رسول الله صلى الله عليه و آله حيث ينظر اليها، فبكت فاطمة و حزنت و قالت : ما صنع هذا بى قبلها. فدعت ابنيها فنزعت الستر من بابها و خلعت السوارين من يديها، ثم دفعت السوارين الى اءحمدهما و الستر الى الاخر ثم قالت لهما: انطلقا الى اءبى فاءقرئاه السلام و قولاه : ما اءحدثنا بعدك غير هذا فشانك ، به فءاءاه فاءبلغاه ذلك عن امهما فقبلهما رسول الله صلى الله عليه و آله و التزمهما و اءقعد كل واحد منهما على فخذة ، ثم اءمر بذينك السوارين فكسر فءجعلهما قطعًا ثم دعا اءهل الصفة (و هم) قوم من المهاجرين لم يكن منازل و لا اموال ، فقسمة بينهم قطعًا، ثم جعل يدعو الرجل منهم العارى الذى لا يستتر بشىء و كان ذلك الستر طويلًا ليس له عرض فءجعل يؤزر الرجل فاذا التقيا عليه قطعه حتى قسمة بينهم ازرًا ثم اءمر النساء لا يرفعن رؤوسهن من الركوع و السجود حتى يرفع الرجال رؤوسهن ، و ذلك اءنهم كانوا من صغر ازارهم اذا ركعوا و سجدوا بدت عورتهم من خلفهم ثم جرت به السنة اءن لا يرفع النساء رؤوسهن من الركوع و السجود حتى يرفع الرجال. ثم قال رسول الله صلى الله عليه و آله : رحم الله فاطمة ليكسونها الله بهذا الستر من كسوة الجنة ، و ليحلبنها بهذين السوارين من حلية الجنة

ترجمه : محمد بن يعقوب كلينى (328 هـ) در كافى و طبرسى (520 هـ) در مكارم الاخلاق از امام محمدباقر عليه السلام روايت مى كنند:

هرگاه رسول خدا صلى الله عليه و آله مى خواست مسافرت كند با اهل بيت خویش وداع مى كرد و آخرين نفرى را كه وداع مى نمود حضرت فاطمه عليها السلام بود، آنگاه از خانه فاطمه خارج شده و عازم مسافرت مى شد، و هنگامى كه از سفر بر مى گشت اول وارد خانه دخترش ، فاطمه مى شد و او را ديدار مى نمود.

در يكى از مسافرتهاى رسول خدا صلى الله عليه و آله على عليه السلام مقدارى از غنيمتهاى را كه نصيب آن حضرت شده بود به فاطمه داد و آن حضرت از مال مذكور دو النگوى نقره و يك پرده براى در اتاق خود خريدارى نمود. وقتى رسول خدا صلى الله عليه و آله از مسافرت بازگشت وارد مسجد شد و سپس طبق معمول به خانه دخترش فاطمه عليها السلام آمد و حضرت فاطمه نيز طبق معمول از جاى برخاست و با شوق فراوان از پدر خود استقبال نمود، پيامبر همينطور كه متوجه دخترش بود ناگاه چشمش به النگوها و پرده ها افتاد، و بلافاصله بر زمين نشست و حالتى كه حكايه از تعجب داشت به حضرت فاطمه عليها السلام نگريست ، وقتى كه پيامبر از خانه فاطمه خارج شد، آن بانو گريان و اندوهگين گرديد و با خود گفت : پدرم قبلا چنين برخوردى با من نداشته است.

و دانست كه علت آن برخورد چيست ، لذا پرده و النگو را در آورد و حسن و حسين را صدا کرده ، پرده را به يكى و النگوها را به ديگرى داد و به آنها فرمود : اينها را نزد پدرم رسول خدا ببريد و سلام مرا به ايشان برسانيد و بگوييد: ما بعد از مسافرت شما چيزى غير از اينها اضافه ننموده ايم ، اکنون آنها در اختيار شماست و هر كار كه مفيد مى دانيد با آنها انجام دهيد.

هنگامى كه حسن و حسين آمدند و پيام فاطمه را به پيامبر رسانيدند رسول خدا آنها را بوسيد و به خود چسبانيد و بر سر زانوهاى خود جاى داد و سپس دستور داد تا اجزاي النگوها را از هم جدا نمودند و اهل صفة را كه دسته اى از مهاجرين فقير و بدون خانه بودند احضار کرده و آنها را بين ايشان تقسيم نمود و بعد از آن افرادى از اهل مدينه را كه لباسى براى ستر عورت خود نداشتند خبر نمود و پرده را به تكه هاى مساوى هر تكه به اندازه يك

لنگ کوچک تقسیم کرده به ایشان عطا کرد و به زنان دستور داد در حال نماز، پیش از مردان سر از رکوع و سجده بر ندارند زیرا مردان به علت کوچکی آن لنگی که عورت آنها را می پوشانید هرگاه به رکوع و سجده می رفتند عورت ایشان از پشت دیده می شد. و پس از این جریان رسول خدا فرمود: خدا فاطمه را رحمت کند، خدا در مقابل این پرده ای که او در راه خداوند انفاق نمود از لباسهای بهشتی و در عوض این دو انگویی که داد از زیورهای بهشت به او عطا می نماید.

.../224 عن الكاظم عليه السلام قال : ان رسول الله عليه السلام دخل على ابنته فاطمة عليها السلام و في عنقها قلادة ، فاعرض عنها ، فقطعتها و رمت بها ، فقال لها رسول الله صلى الله عليه و آله : ائت منى اثيني يا فاطمة . ثم جاء سائل فناولته القلادة ترجمه : و طبرسی در مكارم الاخلاق (11) از امام كاظم عليه السلام روايت کرده: همانا رسول خدا صلى الله عليه و آله روزی بر دخترش فاطمه عليها السلام وارد شد و در گردن او گلوبندی را مشاهده نمود، لذا از دخترش دوری نمود. فاطمه گردنبند را باز کرده و کنار نهاد، در این حال رسول خدا صلى الله عليه و آله به او فرمود: دخترم ! تو پاره ای از وجود من هستی ، اکنون نزد من بیا! و در این حال فقیری به در خانه آمد و فاطمه آن گردن بند را به او انفاق نمود.

225/7 المناقب (12) : حلیة اءبى نعیم و مسند اءبى یعلی موصلى قالت عائشة : ما رأیت احدًا قط اءصدق من فاطمة غیر اءبیها

ترجمه : ابن شهر آشوب (588 هـ) به نقل از حلیة الاولیاء تالیف ابونعیم اصفهانی (430 هـ) و مسند ابویعلی موصلی ، از عایشه روایت کرده که او می گفت : هیچ کس را راستگوتر از فاطمه ندیدم مگر پدرش.

.../226 و رویا اءنه كان بینهما شیء ء فقالت عائشة : یا رسول الله سلها فانها لا تکذب. و قد روی الحدیثین عطا و عمرو بن دینار

ترجمه : و نیز ابونعیم و ابویعلی در کتابهایشان روایت کرده اند: که بین فاطمه و عایشه مسئله ای پیش آمده بود و رسول خدا از عایشه در آن مورد سؤال کرد، پس عایشه در جواب گفت : ای رسول خدا از فاطمه بپرس زیرا او هرگز دروغ نمی گوید. ابن شهر آشوب گوید: و این دو روایت را عطا و عمرو بن دینار نقل نموده اند.

.../227 الحسن البصرى : ما كان فى هذه الامة اءعبد من فاطمة كانت تقوم حتى تورم قدمها

ترجمه : ابن شهر آشوب (13) گوید: حسن بصری (110 هـ) گوید: هیچ کس در بین این امت عابدتر از حضرت فاطمه عليها السلام نبود، او آنقدر برای عبادت خدا برپا می ایستاد که پاهایش ورم می کرد.

.../228 و قال النبى صلى الله عليه و آله لها: اءى شیء ء خیر للمراءة ؟ قالت : اءن لا ترى رجلا و لا یراها رجل . فضمها الیه و قال : ذرية بعضها من بعض(14)

ترجمه : رسول خدا صلى الله عليه و آله به فاطمه فرمود: چه چیزی برای زن بهتر و نیکوتر است ؟

فاطمه گفت : اینکه او مردی را نبیند، و مردی او را نبیند.

پیامبر خدا صلى الله عليه و آله از این پاسخ خشنود گردید و او را در آغوش گرفته : فرمود . ((خاندانی که برخی از آنها از بعض دیگرند.))

.../229 و فى الحلیة : الاوزاعى عن الزهرى قال : لقد طحنت فاطمة بنت رسول الله صلى الله عليه و آله حتى مجلت یدها و طب الرحى فى یدها

بیان : طب اءى تاءنى فى الامور و تطف و لعل المعنى اءثرت فیها قليلا قليلا و لعل فيه تصحيفا

ترجمه : و ابن شهر آشوب (15) گوید: در حلیة الاولیاء آمده : اوزاعی از زهری روایت کرده است:

فاطمه دختر رسول خدا صلی الله علیه و آله آنقدر با آسیا کار کرد که دستش تاول زد و لذا قطعه ای پوست را به دسته آسیا بسته بود و با دست آن را می گرفت و آسیا می کرد. ... 230/8 فی الصحیحین ان علیا علیه السلام قال اءشتکی مما اءندء بالقرب فاطمة علیها السلام : والله انی اءشتکی یدی مما اءطحن بالرحی و کان عند النبی صلی الله علیه و آله اساری فاءمرها ان تطلب من النبی صلی الله علیه و آله خادما ، فدخلت علی النبی صلی الله علیه و آله و سلمت علیه و رجعت ، فقال امیرالمؤمنین علیه السلام : ما لك ؟ قالت : والله ما استطعت ان اکلم رسول الله من هیئته . فانطلق علی معها الی النبی صلی الله علیه و آله ، فقال لهما: لقد جاءت بکما حاجة . فقال علی : مجاراتهما فقال صلی الله علیه و آله : لا ولكنی اءبیعهم و انفق اثمانهم علی اهل الصفة ، و علمها تسبیح الزهراء.

کتاب الشیرازی : انہا لما ذكرت حالها و ساءلت جاریة بکی رسول الله صلی الله علیه و آله فقال : یا فاطمة والذی بعثنی بالحق ان فی المسجد اربعمائه رجل ما لهم طعام و لا ثياب و لولا خشیتنی خصلة لاعطیتک ما ساءلت . یا فاطمة ! انی لا ارید ان ینفک عنک اءجرك الی جاریة ، و انی اءخاف ان یرخصک علی بن ابی طالب علیه السلام یوم القیامة بین یدی الله عزوجل اذا طلب حقه منك ثم علمها صلاة التسیح فقال امیرالمؤمنین : مضیت ترید من رسول الله صلی الله علیه و آله الدنیا فاءعطانا الله ثواب الاخرة. (قال :) قال ابوبهریرة : فلما خرج رسول الله صلی الله علیه و آله من عند فاطمة انزل الله علی رسوله (و اما تعرضن عنهم ابتغاء رحمة من ربک ترجوها⁽¹⁶⁾) (یعنی : عن قرابتک و ابنتک فاطمة ابتغاء مرضاة الله ، یعنی : طلب رحمة من ربک ، یعنی : رزقا من ربک ترجوها (فقل قولاً میسوراً)⁽¹⁷⁾ یعنی : قولاً حسناً.

فلما نزلت هذه الایة انقذ رسول الله صلی الله علیه و آله جاریة الیها للخدمة و سماها فضة

ترجمه : ابن شهر آشوب⁽¹⁸⁾ گوید: در صحیح بخاری و مسلم آمده: علی علیه السلام آنقدر با مشک آب کشیده بود که از دشواری این کار شکایت داشت پس حضرت فاطمه علیها السلام به او گفت : من هم از کثرت کار با آسیا و دشواری آن خسته گردیده ام . و از آن جهت که در آن ایام اسیرانی در اختیار پیامبر صلی الله علیه و آله بود، علی علیه السلام به فاطمه علیها السلام گفت : از پیامبر بخواه که یکی از اسیران را به عنوان خادم در اختیار قرار دهد. فاطمه علیها السلام به حضور پیامبر رفت ، سلام کرد، ولی از اظهار حاجت حیا نمود و لذا بدون آنکه سخنی بگوید مراجعت کرد. علی علیه السلام به او گفت : چه کردی ؟ فاطمه علیها السلام گفت : به خداوند سوگند وقتی که هیئت پیامبر را دیدم نتوانستم با او سخن بگویم.

پس علی و فاطمه علیهما السلام با یکدیگر نزد پیامبر رفتند و رسول خدا صلی الله علیه و آله به آنها گفت : گویا شما دو نفر چیزی می خواهید؟ علی علیه السلام گفت : خادمه ای برای فاطمه می خواهیم. پیامبر فرمود: من این کار را انجام نمی دهم و تصمیم دارم آن اسیران را بفروشم و پول آن را برای اهل صفة انفاق نمایم . و به علی و فاطمه علیهما السلام تسبیح حضرت زهرا علیها السلام را آموخت.

ابن شهر آشوب گوید: در کتاب ابوبکر شیرازی آمده: هنگامی که حضرت فاطمه علیها السلام حال خود را برای رسول خدا صلی الله علیه و آله بیان کرد و خامه را مطالبه کرد، رسول خدا گریه کرد و گفت : دخترم ! سوگند به آن که مرا مبعوث نموده ، چهارصد مرد فقیر در مسجد زندگی می کنند که نه غذا دارند و نه لباس ، و من اگر از خصلتی نمی ترسیدم حتما آنچه را که خواستی به تو می بخشیدم ، ای فاطمه ! من نمی خواهم که اجر و ثواب تو نصیب کنیز گردد⁽¹⁹⁾ همانا می ترسم که علی در روز

قیامت حق خود را از تو مطالبه نماید. و سپس رسول خدا صلی الله علیه و آله نماز تسبیح را به فاطمه آموخت و علی علیه السلام فرمود: ای فاطمه! نزد رسول خدا آمدی تا حاجت دنیویت را برآورده سازد ولی خدای مهربان ثواب اخروی را به ما عطا نمود. این شهر آشوب گوید: ابوهیریه گفته:

هنگامی که رسول خدا صلی الله علیه و آله از نزد حضرت فاطمه علیها السلام خارج شد آیه 28 از سوره اسراء نازل شد که می فرماید: ((اگر از ایشان اعراض کردی که رحمت پروردگار شامل حالت شود، پس لااقل در جواب آنان سخن نیکو و شایسته بگو))، و منظور از رحمت پروردگار در این آیه همان رضایت خداوند است که رسول خدا برای جلب آن به دخترش پاسخ منفی داد، پس هنگامی که این آیه نازل گردید پیامبر خدا صلی الله علیه و آله کنیزی را برای خدمت به فاطمه علیها السلام در نظر گرفت و به خانه دخترش فرستاد که نامش فضا بود.

.../231 تفسیر ثعلبی، عن جعفر بن محمد صلی الله علیه و آله، و تفسیر القشیری، عن جابر الانصاری انه رأى النبی صلی الله علیه و آله فاطمة و علیها کساء من اءجله الابل و هی تطحن بیدیها و ترضع ولدها قدمعت عینا رسول الله صلی الله علیه و آله فقال: یا بنتاه تعجلی مرارة الدنيا بحلاوة الآخرة، فقالت: یا رسول الله! الحمد لله علی نعمائه، و الشکر لله علی آلائه فأنزل الله (و لسوف یعطیک ربک فترضی) (21) (20) ترجمه: ثعلبی (437 ه) در تفسیر خود از امام جعفر صادق علیه السلام و قشیری (529 ه) از جابر بن عبدالله انصاری نقل کرده اند:

رسول خدا صلی الله علیه و آله فاطمه را در حالی دید که عبایی از پوست شتر پوشیده و با یک دست مشغول آسیاکردن و به کمک دست دیگر مشغول شیردادن فرزندش می باشد. چشمان رسول خدا از مشاهده این امر پر از اشک شد و به فاطمه فرمود: دخترم! سختیها و تلخیهای دنیا را در مقابل حلاوت و شیرینی آخرت قرار بده. فاطمه گفت: ای رسول خدا! خدا را سپاس می گویم به سبب نعمتهای فراوانی که به من عطا فرموده، و او را در مقابل محبتهایش شکر می گزارم. و نقل کرده اند که در این هنگام آیه (و لسوف یعطیک ربک فترضی) (22) بر پیامبر نازل گردید.

.../232 ابن شاهین فی مناقب فاطمة، و احمد فی مسند الانصار باسنادهما عن اءبی هريرة و ثوبان اءنهما قالا: کان النبی صلی الله علیه و آله یبدا فی سفرة بفاطمة و یختم بها، فجعلت وقتا سترتا من کساء خبیرة لقدم اءبیها و زوجها فلما راه النبی صلی الله علیه و آله تجاوز و قد عرف الغضب فی وجهه جلس عند المنبر فنزعت قلاذتها و قرطیها و مسکتیها و نزعت الستر فبعث به الی اءبیها و قالت: اجعل هذا فی سبیل الله. فلما اءتاه قال صلی الله علیه و آله: قد فعلت فداها اءبوابها (ثلاث مرآت) مالال محمد و للدنيا فانهم خلقوا للآخرة و خلقت الدنيا لهم.

و فی روایة اءحمد: فان هو لاء اءهل بیتی و لا احب اءن یاءکلوا طیباتهم فی حیاتهم الدنیا (23) ترجمه: ابن شاهین در کتاب فضائل فاطمه و احمد بن حنبل در کتاب مسند به سندشان از ابوهیریه و ثوبان روایت کرده اند:

هرگاه پیامبر از مسافرت باز می گشت اولین کسی که به دیدن او می رفت دخترش فاطمه بود و نیز هرگاه قصد سفر می نمود آخرین کسی که از وداع می کرد فاطمه بود. حضرت فاطمه علیها السلام در یکی از مسافرتهای پیامبر، به هنگام بازگشت آنها، برای استقبال از پدر و شوهرش عبایی خبیری بر تن پوشید، هنگامی که رسول خدا صلی الله علیه و آله از مسافرت بازگشت و طبق عادت به خانه دخترش وارد شد از دیدن آن عبا آثار غضب در چهره اش مشاهده شد، پس از خانه وی خارج شده به مسجد رفته و در کنار منبر بر زمین نشست.

حضرت فاطمه گردنبنند و دو گوشواره و النگو و پرده را به حضور پدرش فرستاد و پیغام داد که آنها را در راه خدا مصرف نماید. هنگامی که آن اشیاء را به حضور پیامبر آوردند سه مرتبه

فرمود: پدرش به فدای او باد، خاندان محمد صلی الله علیه و آله را با دنیا چه کار؟ به درستی که آنها برای آخرت آفریده شده اند و دنیا را برای ایشان خلق کرده اند. و در روایت احمد بن حنبل آمده است:

اینان اهل بیت من هستند، و من دوست ندارم نعمتهای پاکیزه ای را که خداد برای آنها در نظر گرفته در زندگی دنیوی به مصرف برسانند.

.../233 ابوصالح المؤمنون فی کتابه بالاسناد عن علی علیه السلام : اءن النبی صلی الله علیه و آله دخل علی ابنته فاطمة فاذا فی عنقها قلادة ، فاءعرض عنها ، فقطعها فرمت بها ، فقال رسول الله : اءنت منی یا فاطمة . جاءها سائل فناولته القلادة

ترجمه : ابوصالح مؤذن در کتاب اربعین خود، به سندش از علی علیه السلام روایت کرده: روزی پیامبر وارد منزل دخترش فاطمه گردید و چون گردنبندی را بر گردن او مشاهده نمود از او دوری کرد. فاطمه علیها السلام گردنبند را از گردن خود باز کرده به کناری انداخت ، رسول خدا صلی الله علیه و آله به او فرمود: ای فاطمه ! تو پاره ای از وجود من هستی.

و در این حال فقیری به در خانه فاطمه آمد و آن حضرت گردنبندش را به وی صدقه داد.

.../234 ابوالقاسم القشیری فی کتابه : قال بعضهم : انقطعت فی البادية عن القافلة فوجدت امرأة ، فقلت لها: من اءنت ؟ فقالت : (و قل سلام فسوف تعلمون) (24) فسلمت علیها فقلت : ما تصنعین ههنا؟ قالت : (من یرهدی الله فلا مضل له .) (25) فقلت : اءمن الجن اءنت اءم من الانس ؟ قالت : (یا بنی آدم خذوا زینتکم .) (26) فقلت : من اءین اءقبلت ؟ قالت : (ینادون من مکان بعید .) (27) فقلت : اءین تقصدین ؟ قالت : (ولله علی الناس حج البیت) (28) فقلت : متى انقطعت ؟ قالت : (و لقد خلقنا السموات و الارض فی ستة ایام .) (29) فقلت : اءتشهین طعاما؟ فقالت : (و هو ما جعلناهم جسدا لا یاءکلون الطعام) (30) فقلت : اءردفک ؟ فاءطعمتها ، ثم قلت : هرولی و لا تعجلی . قالت : (لا یکلف نفسا الا وسعها) (31) فقلت : اءردفک ؟ فقالت : (لو کان فیهما الهة الا الله لفسدتا) (32) فنزلت فاءرکبها ، فقالت : (سیحان الذی سخر لنا هذا) (33))

فلما اءدرکنا القافلة قلت : اءلک اءحد فیها؟ قالت : (یا داود انا جعلناک خلیفة فی الارض) (34) (و ما محمد الا رسول) (35) (یا یحیی خذ الکتاب) (36) (یا موسی انی اءنا) (37) (الله فصحت بهذه الاسماء ، فاذا اءنا باءربعة شباب متوجهین نحوها ، فقلت : من هو لاء منک ؟ قالت : (المال و البنون زینة الحیوة الدنیا) (38) فلما اءتوها قالت : (یا اءبت استئجرة ان خیر من استاءجرت القوی الامین) (39) (فکافونی باءشیا فقلت : (والله یضاعف لمن یشاء) (40) فزادوا علی فساءلتهم عنها فقالوا: هذه امنا فضة جاریة الزهراء علیها السلام ما تکلمت منذ عشرين سنة الا بالقرآن) (41)

ترجمه : ابوالقاسم قشیری در تفسیر خود از شخصی روایت کرده:

در بیان از قافله ای که با آن همراه بودم دور افتادم و در این حال با زنی همراه شدم و به او گفتم : کیستی ؟

گفت : (و قل سلام فسوف تعلمون) (42)

پس به او سلام کردم و گفتم : اینجا چه کار می کنی ؟

گفت : (من یرهدی الله فلا مضل له) (43)

گفتم : جن هستی یا انسان ؟

گفت : (یا بنی آدم خذوا زینتکم) (44)

گفتم : از کجا می آیی ؟

گفت : (ینادون من مکان بعید) (45)

گفتم : به کجا می روی ؟

گفت : (ولله علی الناس حج البیت) (46)

گفتم : چند روز است که از قافله دور افتاده ای ؟

گفت : (و لقد خلقنا السموات و الارض فى ستة ايام) (47)
گفتم : آیا گرسنه نشده ای ؟
گفت : (و ما جعلناهم جسدا لا ياكلون الطعام) (48)
پس به وی مقداری غذا داده و گفتم : آهسته تر برو و شتاب مکن.
گفت : (لا يكلف الله نفسا الا وسعها) (49)
گفتم : آیا می خواهی بر پشت حیوان من سوار شوی ؟
گفت : (لو كان فيهما الهة الا الله لفسدتا) (50)
پس من پیاده شدم و او را به جای خود سوار کردم ، وی در مقام تشکر گفت : (سبحان
الذی سخر لنا هذا) (51)
هنگامی که به قافله رسیدیم ، به او گفتم : آیا کسی را در این قافله داری ؟
گفت : (یا داود انا جعلناک خلیفة فی الارض) (52) ، (و ما محمد الا رسول) (53) (یا یحیی خذ
الکتاب) (54) ، (موسی انی انا) (55) (و بدین وسیله صاحبان این نامها را صدا زد و بلافاصله
چهار جوان خود را به او رسانیدند.
گفتم : اینها چه نسبتی با تو دارند؟
گفت : (المال و البنون زينة الحياة الدنيا) (56) ، هنگامی که آن جوانان به نزد او رسیدند گفت
: **یا اءبت استئجرة ان خیر من استاءجرت القوى الامین** (57) ، پس آنان هدایایی را به من عطا
کردند و او گفت) : **والله یضاعف لمن یشاء** (58) (و لذا فرزندانش چیزهایی دیگری نیز بر آنچه
داده بودند افزودند، و من از آنان پرسیدم : این زن کیست ؟
گفتند: او مادر ما و نامش فضا و خادم حضرت فاطمه بوده ، و مدت بیست سال است که
جز به کمک آیات قرآن سخن نمی گوید.
237/الكافی (59) : محمد بن یحیی ، اءحمد بن محمد، عن عثمان بن عیسی ، عن فرات بن
ءحنف (60) قال : سمعت اءبا عبدالله علیه السلام یقول : لیس علی وجه الارض بقلة اءشرف
و لا اءنفع من الفرفخ و هو بقلة فاطمة علیها السلام ، ثم قال : لعن الله بنی امیه هم
سموها بقلة الحمقاء بغضا لنا و عداوة لفاطمة علیها السلام
ترجمه : کلینی (328 ه) در کتاب کافی از امام صادق روایت می کند:
در روی زمین هیچ گیاهی بهتر و مفیدتر از خرفه وجود ندارد، و این سبزی مورد علاقه حضرت
فاطمه علیها السلام بوده است . خداوند بنی امیه را لعنت کند که به دلیل بغض و عداوتی
که نسبت به فاطمه و فرزندان او داشتند آن را **((بقلة الحمقاء))** (می نامیدند.
.../238 الكافی (61) : محمد بن یحیی ، عن اءحمد بن محمد، عن اءبی یحیی الواسطی عن
بعض اءصحابنا، عن اءبا عبدالله علیه السلام قال : بقلة رسول الله صلی الله علیه و آله
الهندباء، و بقلة امیرالمؤمنین علیه السلام الباذروج ، و بقلة فاطمة علیها السلام الفرفخ
ترجمه : و نیز کلینی در همین کتاب از امام صادق علیه السلام روایت کرده : رسول خدا
صلی الله علیه و آله از میان سبزیها به کاسنی علاقمند بود و علی علیه السلام به ریحان و
فاطمه علیها السلام به خرفه.
13/239 التهذیب (62) : محمد بن علی بن محبوب ، عن محمد بن الحسین ، عن محسن بن
ءحمد، عن محمد بن جناب ، عن یونس ، عن اءبی عبدالله علیه السلام قال : ان فاطمة
علیها السلام كانت تاءتی قبور الشهداء فی کل غداة سبت فتاءتی قبر حمزة و تترحم علیه ،
و تستغفر له (63)
ترجمه : شیخ طوسی (460 ه) در کتاب تهذیب از امام صادق علیه السلام روایت کرده:
در صبح هر روز شنبه ، حضرت فاطمه علیها السلام به زیارت قبور شهدای احد می رفت و در
میان آنها در کنار قبر حضرت حمزه توقف بیشتر می نمود و برای او طلب رحمت و مغفرت
می کرد.
15/241 تفسیر العیاشی : عن اءبی بصیر، عن اءبی عبدالله علیه السلام قال : راءت
فاطمة علیها السلام فی النوم كاءن الحسن و الحسین ذبعا ءو قتلا فاءحزننا ذلك . فاءخبرت

به رسول الله صلى الله عليه و آله فقال : يا رؤيا! فتمثلت بين يديه قال : اءنت اءريت فاطمة هذا البلاء؟ قالت : لا. فقال : يا اءضغاث ! اءنت اءريت فاطمة هذا البلاء؟ قالت : نعم يا رسول الله . قال : فما اءردت بذلك ؟ قالت : اءردت اءن اءحزنها. فقال لفاطمة : اسمعى ، ليس هذا بشىء (64)

ترجمه : عیاشی در تفسیر خود از امام صادق علیه السلام نقل نموده: حضرت فاطمه علیها السلام به خواب دید که گویا سر حسن و حسین را بریده اند و یا آنها را کشته اند، بنابراین هنگامی که از خواب بیدار شد آندوهگین به نظر می رسید لذا آنچه را دیده بود برای پیامبر نقل کرد. پیامبر صلى الله عليه و آله از رؤیا (65) خواست تا مجسم شود سپس به او گفت : آیا تو چنین خواب خوفناکی را به فاطمه القا نموده ای ؟ گفت : هرگز.

پس پیامبر اءضغاث (66) را احضار نمود و به او گفت : آیا تو فاطمه علیها السلام را به این خواب مبتلا کرده ای ؟ گفت : آری.

پیامبر فرمود: مقصود تو از این کردار چه بود؟
گفت : قصد آزار و آندوه او را داشتم.

پس از آن پیامبر به فاطمه فرمود: کلام او را بشنو و بدان که آنچه از نظر تو گذشته چیزی نیست.

242/16 نوادر الراوندی (67) : باسناده عن موسى بن جعفر، عن آباءه عليهم السلام قال : قال على عليه السلام استاءذن اءعمى على فاطمة عليها السلام فحجبتة فقال رسول الله صلى الله عليه و آله لها: لم حجبتيه و هو لا يراك ؟ فقالت عليها السلام : ان لم يكن يرانى فانى اءراه و هو يشم الريح . فقال رسول الله صلى الله عليه و آله : اءشهد اءنك بضعة منى (68)

ترجمه : قطب الدين راوندی (573 هـ) در کتاب نوادر از علی علیه السلام نقل کرده: شخصی که نابینا بود از حضرت فاطمه اجازه خواست تا به حضور او برود، حضرت فاطمه اجازه داد ولی در طول ملاقات حجاب بر سر داشت.
پیامبر خدا صلى الله عليه و آله به او فرمود: چرا حجاب در بر نمودی در حالی که او تو را نمی دید؟

حضرت فاطمه گفت : اگر او مرا نمی بیند، من او را می بینم ، و او بوی تن مرا نیز حس می کند.

پیامبر فرمود: شهادت می دهم که تو پاره ای از وجود من هستی.

.../243 و بهذا الاسناد قال : ساءل رسول الله صلى الله عليه و آله اءصحابه عن المراءة عن المراءة ما هى ، قالوا: عورة.

قال : فمتى تكون اءدنى من ربها؟ فلم يدروا، فلما سمعت فاطمة عليها السلام ذلك قالت : اءدنى ما تكون من ربها اءن تلزم قعر بيتها. فقال رسول الله صلى الله عليه و آله : ان فاطمة بضعة منى

ترجمه : و باز در همین کتاب از علی علیه السلام روایت شده:

رسول خدا صلى الله عليه و آله از اصحابش پرسید: زن چیست ؟
گفتند: زن)) عورت (69))) است.

پیامبر سؤ ال فرمود: در چه هنگامی زن به خداوند نزدیکتر است ؟

ولى اصحاب پیامبر نتوانستند به این سؤ ال وی پاسخ بگویند؛ هنگامی که این سؤ ال به فاطمه عرضه شد، گفت : هنگامی زن به خداوند نزدیکتر است که در کنج خانه اش قرار داشته و از اختلاط با نامحرمان به دور باشد.

چون این پاسخ به گوش رسول خدا رسید فرمود: همانا فاطمه پاره ای از وجود من است.

235/9 الدروع الواقية (70) : من كتاب زهد النبي صلى الله عليه و آله لابي جعفر اءحمد القمى اءنه لما نزلت هذه الاية على النبي صلى الله عليه و آله (و ان جهنم لموعدهم اءجمعين لها سبعة اءبواب لكل باب منهم جزء مقسوم (71)) بكى النبي صلى الله عليه و آله بكاء شديدا و بكت صحابته لبكائه و لم يدروا ما نزل به جبرئيل عليه السلام ، و لم يستطيع اءحمد من صحابته اءن يكلمه.

و كان النبي صلى الله عليه و آله اذا راءى فاطمة عليها السلام قرح بها، فانطلق بعض اءصحابه الى باب بيتها، فوجد بين يديها شعيرا و هى تطحن فيه و تقول : (و ما عند الله خير و اءبقى) (72) فسلم عليها و اءخيرها بخير النبي صلى الله عليه و آله و بكائه. فهضت و التفت بشملة لها خلة قد خيطت فى اثنى عشر مكانا بسعف النحل ، فلما خرجت نظر سلمان الفارسى الى الشملة و بكى و قال : واحزناه ان (بنات) قيصر و كسرى لفى السندس و الحرير، و ابنة محمد صلى الله عليه و آله عليها شملة صوف خلة قد خطيب فى اثنى عشر مكانا.

فلما دخلت فاطمة على النبي صلى الله عليه و آله قالت : يا رسول الله ان سلمان تعجب من لباسى ، فوالذى بعثك بالحق مالى و لعلى منذ خمس سنين الا مسك كبش نعلف عليها بالنهار بعيرنغا، فاذا مان الليل افتر شناه و ان مرفقنا لمن اءدم حشوها ليف فقال النبي صلى الله عليه و آله : يا سلمان ان ابنتى لفى الخيل السوابق. ثم قالت : يا اءبت فديتك ما الذى اءبكاك ؟ فذكر لها ما نزل به جبرئيل من الايتين المتقدمتين قال : فسقطت فاطمة عليها السلام على وجهها و هى تقول : الويل ثم الويل لمن دخل النار، فسمع سلمان فقال : يا ليتنى كنت كبشا لاهلى فاءكلوا لحمى و مزقوا جلدى و لم اءسمع بذكر النار.

و قال اءبوذر: يا ليت امى كانت عاقرا و لم تلدى و لم اءسمع بذكر النار. و قال المقداد: يا ليتنى كنت طائرا فى القفار و لم يكن على حساب و لا عقاب و لم اءسمع بذكر النار. و قال على عليه السلام : يا ليت السباع مزقت لحمى ليت امى تلدى و لم اءسمع بذكر النار.

ثم وضع على عليه السلام يده على رءسه و جعل يبكى و يوقل : و اءبعد سفراه ! و اقله زاده فى سفر القيامة يذهبون فى النار و يتخطفون ، مرضى لا يعاد سقيمهم ، و جرحى لا يداوى جريمهم ، و اءسرى لا يفك اءسرهم ، من النار ياءكلون ، و منها يشربون و بين اءطباقها يتقلبون ، و بعد لبس القطن مقطعات النار يلبسون ، و بعد معانقة الازواج مع الشياطين مقرنون(73) .

ترجمه : سيد بن طاووس (644 هـ) در كتاب الدروع الواقية ، به نقل از كتاب زهد النبي نوشته ابوجعفر اءحمد قمى (ق 4 هـ) روايت نموده:

هنگامى كه آيات و ان جهنم لموعدهم اءجمعين لها سبعة اءبواب لكل باب منهم جزء مقسوم (74) (نازل گرديد پيامبر اسلام به شدت گريان شد و اصحاب آن حضرت نيز

گریستند در حالی که نمی دانستند چه آیه ای بر پیامبر نازل شده و کسی نیز قدرت نداشت با آن حضرت سخن بگوید و علت گریه شدید او را جویا شود. چون پیامبر خدا هرگاه فاطمه را می دید خوشحال می شد لذا یکی از اصحاب پیامبر به سوی خانه فاطمه علیها السلام روان گردید، چون بر در خانه آن حضرت رسید مشاهده نمود که وی مشغول آسیاکردن جو می باشد و در آن حال این آیه را می خواند: (و ما عندالله خیر و اءبقی⁽⁷⁵⁾) ، آن شخص به فاطمه علیها السلام سلام کرد و آنچه را که برای رسول خدا رخ داده بود شرح داد، حضرت فاطمه دست از کار کشید و لباسی را که دوازده جای آن با برگ نخل وصله شده بود پوشید و از اطاق خارج شد تا به نزد رسول خدا صلی الله علیه و آله برود، سلمان فارسی هنگامی که نظرش به لباس فاطمه علیها السلام افتاد منقلب شده به شدت گریان گردید و گفت : دختران قیصر و کسری غرق در ابریشم هستند در حالی که لباس دختر پیامبر خدا صلی الله علیه و آله پشمینه ای مندرس و پر از وصله است.

هنگامی که حضرت فاطمه علیها السلام نزد پیامبر رسید درباره تعجب سلمان فارسی از لباسش سخن گفت و فرمود : سوگند به خداوندی که تو را مبعوث فرموده مدت پنج سال است که من و علی غیر از يك پوست گوسفند که روزها شترمان روی آن علف می خورد و شبها آن را به جای تشك مورد استفاده قرار می دهیم چیز دیگری نداریم و متکای ما از جنس پوست است که درون آن را با لیف خرما پر کرده ایم. رسول خدا صلی الله علیه و آله با شنیدن این سخنان به سوی سلمان بازگشته فرمود: دخترم فاطمه از گروه⁽⁷⁶⁾ سابقین)) است⁽⁷⁶⁾ .

بعد از این سخنان فاطمه علیها السلام خطاب به رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: جانم به فدای شما، چه چیزی باعث شده بود که شما آنقدر گریان شوید؟ رسول خدا صلی الله علیه و آله آن دو آیه ای را که بر وی نازل شده بود برای فاطمه تلاوت نمود، پس از شنیدن آن آیات ، فاطمه سر خود را به زیر افکند و فرمود: وای بر آن کسی که داخل دوزخ شود. هنگامی که سلمان آن دو آیه را شنیده و سخنان فاطمه را در مورد آنها استماع نمود، گفت : کاش که من نسبت به خانواده ام گوسفندی می بودم و آنان گوشت مرا می خوردند و پوستم را پاره پاره می کردند ولی قصه جهنم را نمی شنیدم. و ابوذر غفاری گفت : ای کاش از مادر متولد نشده بودم و چنین سخنانی را نمی شنیدم.

و مقداد گفت : ای کاش پرنده ای بودم و در بیابانها می زیستم و از حساب و عقاب آزاد بودم و درباره جهنم و عذاب آن چیزی به گوشم نمی خورد. و علی علیه السلام فرمود: ای کاش درندگان مرا پاره پاره می کردند و مادرم مرا به دنیا نمی آورد، و چنین سخنانی به گوشم نمی رسید، سپس علی علیه السلام به شدت گریست و دست خود را بر سر نهاده و گفت:

آه از دوری سفر آخرت ، آه از کم بودن راه ! آنان که در این سفر وارد آتش می شوند چون بیمارانی هستند که از آنها عیادتی به عمل نمی آید، و مجروحینی هستند که زخمهای آنها مداوا نمی شود، و اسیرانی هستند که دوران اسارتشان پایان نمی پذیرد، از آتش می خورند، از آن می نوشند، و در میان طبقات جهنم رفت و آمد می کنند، در حالی که پیش از آن لباسهای نرم بر تن می پوشیدند، اکنون لباسهای آتشین بر تن می کنند و در حالی که قبل از آن همنشین زنان خود بودند، در آتش ، همنشین شیاطین خواهند بود. 236/10 کشف الغمة⁽⁷⁷⁾ : من مسند اءحمد بن حنبل ، ⁽⁷⁸⁾ عن ثوبان مولى رسول الله قال : كان رسول الله اذا سافر آخر عهده بانسان من اءهله فاطمة ، اءول من یدخل علیه اذا قدم فاطمة علیها السلام.

قال : فقدم من عزة فاءتاه هو بمسح على بابها و رأى على الحسن و الحسين عليهما السلام قلبين رأى ، فهتكت الستر و نزعت القلبين من الصبيين فقطعتهما ، فبكى الصبيان فقسمته بينهما ، فانطلقا الى رسول الله صلى الله عليه و آله و هما يبكيان فآخذة رسول الله صلى الله عليه و آله منهما و قال : يا ثوبان اذهب بهذا الى بنى فلان اهل بيت بالمدينة و اشتر لفاطمة قلادة من عصب و سوارين من عاج ، فان هو لاء اهل بيتى و لا احب اءن ياءكلوا طيباتهم فى حياتهم الدنيا بيان : القلب الضم : السوار ، قال الجزرى ، فى حديث ثوبان اءن فاطمة حلت الحسن و الحسين بقلبين من فضة ، القلب : السوار.

و قال : و فيه اءنه قال لثوبان : اشتر لفاطمة قلادة من عصب و سوارين من عاج ، قال الخطابى فى العالم : ان تكن الثياب اليمانية فلا اءدرى ما هو و ما اءرى اءن القلادة تكون منها ، و قال اءبوموسى : يحتمل عندى اءن الرواية انما هى العصب بفتح الصاد و هو اءطناب مفاصل الحيوان و هو شى ء مدور فيحتمل اءنهم ياءخذون عصب بعض الحيوانات الطاهرة فيقطعونه و يجعلونه شبه الخرز فاذا يبس يتخذون منه القلائد و اذا جاز و اءمكن اءن يتخذ من عظام السلحفاة و غيرها الاسورة جاز و اءمكن ان يتخذ من عصب اءشباهاها خرز ينظم القلائد.

قال : ثم ذكر لى بعض اءهل اليمن اءن العصب سن دابة بحرية تسمى : فرس فرعون يتخذ منها الخرز و غير الخرز من نصاب سكين و غيره ، و يكون اءبيض⁽⁷⁹⁾ ترجمه : محقق اربلى (694 هـ) از مسند احمد بن حنبل ، به سندش از ثوبان نقل کرده است : هرگاه رسول خدا صلى الله عليه و آله به مسافرت مى رفت آخرين كسى را كه از وداع مى كرد دخترش فاطمه عليها السلام بود و هرگاه بازمى گشت اولين كسى را كه ديدار مى كرد حضرت فاطمه بود.

يك بار كه رسول خدا از يكى از جنگها بازمى گشت ، هنگامى كه بر در خانه دخترش آمد حسن و حسين را ديد كه دستبندهاى نقره به دست دارند و لذا نزد فاطمه نرفته از همانجا مراجعت نمود. هنگامى كه حضرت فاطمه عليها السلام با اين صحنه روبه رو شد و علت آن را دريافت ، پرده اى را كه تازه خريدارى کرده بود، و دستبندهاى را كه بر دستهاى حسن و حسين بود درآورده به فرزندانش داد و آنها را به حضور رسول خدا فرستاد تا آن اشياء را به پيامبر تحويل دهند كه درباره آنها هر طور كه صلاح مى داند عمل كند، حسن و حسين در حالى كه گريان بودند نزد رسول خدا آمدند. رسول خدا آنها را از آنان گرفت و به ثوبان داد و به او فرمود: اينها را نزد فلان قبيله ببر و در مقابل يك جامه يمانى و دو دستبند از جنس عاج خريدارى كن . آنها اهل بيت من هستند و من دوست ندارم كه در اين دنيا از اشياء نفيس و گرانبه قيمت استفاده نمايند. اين روايت در مسند احمد به طريق ديگرى از ثوبان روايت شده كه در آن آمده : پيامبر به ثوبان فرمود: در مقابل اينها گردنبندى از جنس درختچه يمنى و دو دستبند از جنس عاج خريدارى نما.

240/14 تفسير القمى) : انما النجوى من الشيطان ليحزن الذين آمنوا و ليس بضارهم شيئا باذن الله و على الله فليتوكل المؤمنون⁽⁸⁰⁾ (فانه حدثنى اءبى ، عن محمد بن اءبى عمير ، عن اءبى بصير ، عن اءبى عبدالله عليه السلام قال : كان سبب نزول هذه الاية ان فاطمة عليها السلام راءت فى منامها اءن رسول الله صلى الله عليه و آله هم اءن يخرج هو و فاطمة و على و الحسن و الحسين عليهم السلام من المدينة فخرجوا حتى جاوزوا من حيطان المدينة ، فتعرض لهم طريقان ، فآخذ رسول الله صلى الله عليه و آله ذات اليمين حتى انتهى بهم الى موضع فيه نخل و ماء ، فاشترى رسول الله صلى الله عليه و آله شاة كبراء و هى التى فى احدى اذنيها نقط بيض فامر

بذبحها فلما اءكلوا ماتوا فى مكانهم ، فانتبت فاطمة باكية ذعرة فلم تخبر رسول الله صلى الله عليه و آله بذلك.

فلما اءصحت جاء رسول الله صلى الله عليه و آله بحمار فاءركب عليه فاطمة عليها السلام و اءمر اءن يخرج اءميرالمؤمنين و الحسن و الحسين عليهم السلام من المدينة كما راءت فاطمة فى نومها فلما خرجوا من حيطان المدينة عرض له طريقان فاءخذ رسول الله صلى الله عليه و آله ذات اليمين كما راءت فاطمة حتى انتهوا الى موضع فيه نخل و ماء. فاشترى رسول الله صلى الله عليه و آله شاة كما راءت فاطمة عليها السلام فاءمر بذبحها، فذبحت و شويت.

فلما اءرادوا اءكلها قامت و تنحت ناحية منهم تبكى مخافة اءن يموتوا فطلبها رسول الله صلى الله عليه و آله حتى وقع عليها و هى تبكى فقال : ما شاءنك يا بنية ؟ قالت : يا رسول الله انى راءيت البارحة كذا و كذا فى نومى و قد فعلت اءنت كما راءيته فتنحيت عنكم فلا اءرادكم تموتون.

فقام رسول الله صلى الله عليه و آله فصى ركعتين ثم ناجى ربه ، فنزل عليه جبرئيل فقال : يا محمد هذا شيطان يقال له الدار و هو الذى اءرى فاطمة هذه الرؤيا و يؤذى المؤمن فى نومهم ما يفتنون به . فاءمر جبرئيل فءاء به الى رسول الله صلى الله عليه و آله فقال له : اءنت اءريت فاطمة هذه الرؤيا؟

فقال : نعم يا محمد. فبزق عليه ثلاث بزقات فشجه فى ثلاث مواضع. ثم قال جبرئيل لمحمد: قل يا محمد اذا راءيت فى منامك شيئا تكرهه اءو راءى اءحد من المؤمن فليقل : اءعوذ بما عادت به ملائكة المقربون و اءنبياء ه المرسلون و عباد الصالحون من شر ما راءيت (و) من رؤياى و يقراء الحمد و المعوذتين و قل هو الله احد و يتفل عن يساره ثلاث تغلات ، فانه لا يضره ما راءى . و اءنزل على رسوله (انما النجوى من الشيطان) (81) الاية

بيان : ما راءيت كبراء و اءشكالها فيما عندنا من كتب اللغة بهذا المعنى

ترجمه : على بن ابراهيم قمى در تفسيرش گوید:

امام صادق عليه السلام در تفسير آيه انما النجوى من الشيطان ليحزن الذين آمنوا و

ليس بضارهم شيئا الا باذن الله و على الله فليتوكل المؤمنون (82) فرمود:

سبب نزول اين آيه آن است كه در شبى ، حضرت فاطمه عليها السلام در خواب ديد كه پیامبر، فاطمه ، على و حسن و حسين تصميم به خروج از مدینه گرفتند و پس از آنكه از دیوارهای مدینه عبور کردند، بر سر دو راهی رسیدند، رسول خدا راهی را كه در سمت راست قرار داشت انتخاب كرد، سپس همگی ایشان رفتند تا به محلی كه در آن نخلهای زیادی بود و آب فراوانی وجود داشت رسیدند، آنگاه پیامبر گوسفندی خریداری نمودند كه در یکی از گوشه‌هایش خال و نقطه های سفیدی وجود داشت ، و فرمان داد تا آن را ذبح کنند و بین مردم پخش کنند، و چون مردمان از آن قربانی خوردند همگی مسموم شده مردند. حضرت فاطمه از جای برخاست در حالی كه ترسان و گریان بود، ولی درباره آنچه در خواب دیده بود چیزی به پیامبر خدا صلى الله عليه و آله نگفت.

هنگام صبح رسول خدا صلى الله عليه و آله در حالی كه الاغی به همراه داشت نزد فاطمه آمد و دخترش را بر آن سوار نمود و فرمود كه با على ، حسن و حسين و خود پیامبر، از مدینه خارج شوند و آنان نیز همان طور كه فاطمه عليها السلام در خواب دیده بودند از شهر خارج شدند؛ از دیوارهای مدینه كه عبور كردند به يك دوراهی رسیدند، پیامبر صلى الله عليه و آله همان طور كه فاطمه عليها السلام در خواب دیده بود راه دست راست را برگزیدند و پس از طی آن راه به نخلستان و آب رسیدند؛ در آنجا پیامبر گوسفندی خرید و دستور داد آن را ذبح و كباب کنند. كباب كه آماده شد حضرت فاطمه

برخاست و از سایرین فاصله گرفت و از ترس اینکه مبادا در اثر خوردن آن کباب کسی از آنها بمیرد شروع به گریه کرد: در این حال پیامبر نیز برخاسته و به دنبال فاطمه رفت و چون او را گریان دید و پرسید: چرا گریه می کنی ؟ فاطمه علیهاالسلام جریان خواب خود را در شب گذشته بیان نمود و گفت : می ترسم آن خواب تعبیر شود و جامه واقعیت بر تن کند و در اثر خوردن این کباب مرگ شما را دریابد.

رسول خدا صلی الله علیه و آله از جای برخاست ، دو رکعت نماز به جای آورد و با خداوند راز و نیاز کرد، و در این حال جبرئیل بر وی نازل شد و گفت : ای رسول خدا! آنچه باعث خواب شب گذشته فاطمه شده ، شیطانی به نام)) دهار ((است ، و اوست که مؤمنان را به سبب چنین خوابهایی آزار و اذیت می کند. و آن شیطان را به نزد پیامبر آورد. پیامبر از او پرسید: آیا تو بودی که فاطمه را به چنین خوابی مبتلا کردی ؟ دهار گفت : آری . پیامبر سه مرتبه آب دهانش را به سوی او پرتاب کرد به طوری که سه قسمت از بدن او را خیس کرد.

پس از آن جبرئیل به پیامبر گفت : هرگاه تو یا یکی از مؤمنین خوابی آشفته و ترسناک دیدید بگویید:

اعوذ بما عادت به ملائكة الله المقربون و اءنبیاءه المرسلون و عباده الصالحون من شر ما رءیت و من رؤیای

و سپس سوره حمد و معوذتین یعنی سوره فلق و ناس و سوره قل هو الله احد را بخواند و سه مرتبه آب دهان خود را به طرف چپ بیندازد. پس اگر این اعمال را انجام دهد آسیبی به او نمی رسد.

و امام صادق در پایان این سخن فرماید: و در این باره آیه (انما النجوى ...) (83) نازل گردید (84) .

باب پنجم : ازدواج حضرت فاطمه علیهاالسلام

1/241 اقبال الاعمال (85) : باسناده الی شیخنا المفید فی کتاب حدائق الریاض قال : لیلۃ احدی و عشرين من المحرم و كانت خمیس سنة ثلاث من الهجرة كان زفاف فاطمة ابنة رسول الله صلى الله عليه و آله الی منزل امیرالمؤمنین علیه السلام یتحب صومه شکرا لله تعالی لما وفق من جمع حجنه و صفوته ترجمه : شیخ مفید در کتاب حدائق الریاض گوید:

شب پنج شنبه 21 محرم شب ازدواج علی و فاطمه بوده است و لذا مستحب است که روز بیست و یکم محرم را به شکرانه ازدواج آن دو روزه بگیریم.

.../242 اقبال الاعمال (86) : و من تاریخ بغداد (87) باسناده الی ابن عباس قال : لما زفت فاطمة علیهاالسلام الی علی علیه السلام كان النبی صلی الله علیه و آله قدامها، و جبرئیل عن یمینها، و میکائیل عن یسارها و سبعون اءلف ملك خلفها یتسبحون الله و یقدسونه حتی طلع الفجر

ترجمه : سید بن طاووس (664 هـ) در اقبال الاعمال ، به نقل از تاریخ بغداد نوشته خطیب بغدادی (463 هـ) ، به سندش از ابن عباس روایت کرده است:

هنگامی که حضرت فاطمه علیهاالسلام را در شب ازدواج به خانه علی علیه السلام می بردند، پیامبر در مقابل او، و جبرئیل در سمت راست ، و میکائیل در سمت چپ او، و هفتاد هزار فرشته در پشت سر او حرکت می کردند و در آن حال خدا را تسبیح می گفتند و تقدیس می کردند، و این تقدیس و تسبیح آنها تا صبح طلوع فجر ادامه داشته است.

2/243 المصباح (88) : فی اول یوم من ذی الحجة زوج رسول الله صلی الله علیه و آله

فاطمة عليها السلام من اميرالمؤمنين عليه السلام و روى عنه كان يوم السادس⁽⁸⁹⁾ ترجمه : شيخ طوسی (460 هـ) در مصباح المتهجدین می گوید: رسول خدا صلی الله علیه و آله در روز اول ماه ذی حجة ، حضرت فاطمه عليها السلام را به ازدواج علی علیه السلام درآورد و روایت شده است که در روز ششم ماه بوده است. 244/3 عیون اخبار الرضا علیه السلام⁽⁹⁰⁾ : جعفر بن نعیم الشاذانی ، عن احمد بن ادريس ، عن ابن هاشم ،⁽⁹¹⁾ عن علی بن معبد، عن الحسين بن خالد، عن ابي الحسن علی بن موسی الرضا، عن ابيه ، عن آباءه ، عن علی علیه السلام قال : قال لی رسول الله صلی الله علیه و آله یا علی لقد عاتبني رجال من قریش فی امر فاطمة ، و قالوا: خطبناها اليك فمنعتنا و زوجت علیا، فقلت لهم : والله ما انا منعتكم و زوجته ، بل الله منعكم و زوجة ، فهبط علی جبرئیل فقال : یا محمد ان الله جل جلاله يقول : لو لم اخلق علیا لما كان لفاطمة ابنتك كفو علی وجه الارض آدم فمن دونه العیون : الهمدانی ، عن علی ، عن ابيه ، عن علی بن معبد مثله⁽⁹²⁾ ترجمه : شيخ ابو جعفر صدوق (381 هـ) در کتاب عیون اخبار الرضا علیه السلام از علی علیه السلام روایت کرده است که:

رسول خدا صلی الله علیه و آله خطاب به من گفت : ای علی ! جمعی از مردان قبیله قریش مرا درباره فاطمه مورد عتاب قرار داده و گفتند: ما او را از تو خواستگاری کردیم ولی نپذیرفتی و او را به ازدواج علی علیه السلام درآوردی ؟ در جواب آنها گفتم : به خداوند سوگند من نبودم که خواستگاری شما را رد کردم بلکه خدا خواستگاری شما را نپذیرفت و او را برای علی انتخاب کرد، زیرا جبرئیل بر من فرود آمد و گفت : همانا خدای جلیل می فرماید: اگر من علی را خلق نکرده بودم از آدم به بعد شوهری که شایسته او باشد در روی زمین یافت نمی شد.

4/425 الامالی للطوسی⁽⁹³⁾ : المفید عن محمد بن الحسين ، عن الحسين بن محمد الاسدی ، عن جعفر بن عبدالله العلوی ، عن یحیی بن هاشم الغسانی ، عن محمد بن مروان ، عن جویر بن سعد، عن الضحاک بن مزاحم قال سمعت علی بن ابی طالب علیه السلام يقول اءتانی اءبویکر و عمر فقالا: لو اءتیت رسول الله صلی الله علیه و آله فذکرت له فاطمة.

قال : فاءتیته فلما رأنی رسول الله صلی الله علیه و آله ضحك ثم قال : جاء بك اءباالحسن حاجتك ؟

قال : فذکرت له قرابتی و قدمی فی الاسلام و نصرتی له و جهادی فقال : یا علی ! صدقت فاءنت اءفضل مما تذکر، فقلت : یا رسول الله ! فاطمة تزوجنیها، فقال : یا علی ! انه قد ذکرها قبلك رجال فذکرت ذلك لها فراءیت الکراهة فی وجهها، ولكن علی رسلک حتی اءخرج اليک.

فدخل علیها، فقامت فاءخذت رداءه و نزعته نعلیه و اءتته بالوضوء فوضاءته بیدها و غسلت رجلیه ، ثم قعدت ، فقال لها: یا فاطمة ! فقالت : لبيك لبيك ، حاجتك یا رسول الله ؟ قال : ان علی بن اءبی طالب من قد عرفت قرابته و فضله و اسلامه و انی قد ساءلت ربی اءن یزوجك خیر خلقه و اءجبههم الیه ؛ و قد ذکر من اءمرک شیئا فما ترین ؟ فسکتت و لم تول وجهها و لم یر فیہ رسول الله صلی الله علیه و آله کراهة ، فقام و هو يقول : الله اکبر، سکوتها اقرارها.

فاءتاه جبرئیل علیه السلام فقال : یا محمد زوجها علی بن اءبی طالب فان الله قد رضیها له و رضیه لها.

قال علی : فزوجنی رسول الله صلی الله علیه و آله ثم اءتانی فاءخذ بیدی فقال : قم بسم الله و قل : علی بركة الله و ماشاءالله لا قوة الا بالله ، توکلت علی الله ، ثم جاءنی حتی اءقعدنی عندها علیها السلام ، ثم قال : اللهم انهما اءحب خلقک الی

فأحبهما و بارك في ذريتهما، واجعل عليهما منك حافظا، و انى اعيزهما بك و ذريتهما من الشيطان الرجيم

بيان : الرسل بالكسر التاءنى و الرفق.

ترجمه : شيخ طوسى (460 هـ) در امالى از استادش شيخ مفيد (413 هـ) به اسنادش از امام على عليه السلام آورده است كه گفت:

ابوبكر و عمرپيش من آمدند و گفتند: كاش نزد رسول خدا صلى الله عليه و آله مى رفتى و درباره ازدواج با فاطمه عليهاالسلام گفتگوى مى كردى ؟

على عليه السلام گفت : نزد رسول خدا صلى الله عليه و آله رفتم و آن حضرت مرا دید لیخندى زد و گفت : اى ابوالحسن ! آیا چیزی مى خواهى ؟

من مراتب خویشى ، و سبقت در ایمان به اسلام ، یاری كردنم به او و جهادهایی كه داشتم و تلاشهای كه برای پیشرفت اسلام كرده بودم برای آن حضرت بازگو كردم . پس رسول خدا صلى الله عليه و آله فرمود: اى على ! هرچه گفتى راست است و من آنها را تصدیق مى كنم و شهادت مى دهم كه مقام تو برتر از آن است كه گفتى . یا رسول الله ! حال كه چنین است اجازه دهید تا فاطمه عليهاالسلام را به همسرى خود برگزینم .

پیامبر فرمود: اى على قبل از تو مردان دیگری نیز چنین خواسته اى داشتند، ولی هرگاه تقاضای آنها را با فاطمه در میان مى گذاشتم در چهره او علامت عدم رضایت را مشاهده مى كردم ، حال نیز، تو باید چند لحظه اى صبر كنى تا نزد او بروم و خواسته تو را با او در میان گذارم و برگردم . پس رسول خدا صلى الله عليه و آله نزد فاطمه عليهاالسلام رفت ، فاطمه برخاست و عبا و نعلین های پدرش را گرفت و برای او آب آورد تا وضو بگیرد و پاهایش را بشوید، سپس پیامبر صلى الله عليه و آله نشست و به فاطمه گفت : دخترم ! فاطمه گفت : هرچه مى خواهید بگوئید. پیامبر فرمود: على بن ابى طالب كه تو قرابت او را با ما مى شناسى ، و فضل و برترى او را بر دیگران مى دانى ، و چگونگى اسلام و ایمان او را دیده اى ، و نیز مى دانى كه من از خدای خود خواسته ام كه تو را برای بهترین و محبوبترین بندگانش تزویج كند، همانا درباره ازدواج با تو گفتگوى با من داشته ، نظر خودت درباره این امر چیست ؟ فاطمه هنگامى كه این سخن را شنید چیزی نگفته و سكوت كرد، و از خجالت چهره اش را برگردانید. رسول خدا صلى الله عليه و آله برخاست در حالى كه با خود مى گفت : الله اكبر، خدا بزرگ است ، همانا سكوت فاطمه نشانه رضایت اوست.

در این حال جبرئیل بر رسول خدا فرود آمد و گفت : اى محمد! فاطمه را به ازدواج على درآورد كه همانا از این وصلت خشنود است و آن دو نیز شایسته یکدیگر مى باشند.

على عليه السلام مى گوید: رسول خدا صلى الله عليه و آله دخترش را به ازدواج من درآورد و آنگاه نزد من آمده دستم را گرفته و فرمود: با یاد و نام خدا برخیز و این ذكر را

بخوان كه)) : على بركة الله ، و ماشاءالله ، و لا قوة الا بالله ، و توكلت على الله))

یعنى : بر سفره برکت خدا مى نشینم ، و راضى مى شوم بر آنچه او بخواهد، همانا قدرت و قوتى نیست مگر از جانب خدا، پس به او توكل مى كنم و یارى مى طلبم.

سپس مرا کنار فاطمه نشانید و گفت : خداوندا! اینان محبوبترین مردم در نزد من مى باشند، پس آنان را دوست بدار، و خیر و برکت به فرزندان آنها عطا كن ، و آنان را از هر آسیبى حافظ باش ، من آنها و فرزندانشان را از شر شیطان فریبكار به تو مى سپارم.

246/5 الامالى للطوسى : جماعة عن ابي غالب احمد بن محمد الزرارى ، عن خاله ،

عن الاشعري عن البرقى ، عن ابن اسيباط، عن داود، عن يعقوب بن شعيب ؛ عن ابي عبدالله عليه السلام قال : لما زوج رسول الله صلى الله عليه و آله عليا فاطمة

عليهماالسلام دخل عليها و هى تبكى فقال لها: ما يبكيك ؟ فوالله لو كان فى اهل

بيتى خير منه زوجتك ، و ما انا زوجتك ولكن الله زوجك و اصدق عنك الخمس ما دامت السموات و الارض.

قال على عليه السلام : قال رسول الله صلى الله عليه و آله : قم فيع الدرع ! فقلت فبعته و اءخذت الثمن ، و دخلت على رسول الله صلى الله عليه و آله ، فسبكت الدارهم فى حجرته ، فلم يساءلنى كم هى و لا انا اءخبرته ، ثم قبض قبضة و دعا بلالا فاءعطاه فقال : ابتع لفاطمة طيبا، ثم قبض رسول الله صلى الله عليه و آله من الدارهم بكلتا يديه فاءعطاه اءبابكر و قال : لفاطمة ما يصلحها من ثياب و اءثاب البيت و اءردفه بعمار بن ياسر و بعدة من اءصحابه.

فحضروا السوق فكانوا يعترضون الشىء مما يصلح ، فلا يشترونه حتى يعرضوه على اءبى بكر فان استصلحه اشتروه.

فكان مما اشتروه ، قميص بسبعة دراهم ، و خمار باءربعة دارهم و قطيفة سوداء خييرية ، و سرير مزمل بشريط، و فراشين من خيش مصر حشو اءحدهما ليف و حشو الاخر من جز الغيم ، و اءربع مراقق من اءدم الطائف حشوها اءذخر، و ستر من صوف و حصير هجرى ، و رحى لديد، و مخضب من نحاس ؛ و سقاء من اءدم ؛ و قعب و شن للماء، و مطهرة مزفته و جره خضراء، و كيزان خزف حتى اذا استكمل الشراء حمل ابوبكر بعض المتاع ، و حمل اءصحاب رسول الله صلى الله عليه و آله الذين كانوا معه الباقي.

فلما عرض المتاع على رسول الله صلى الله عليه و آله جعل يقبله بيده و يقول : بارك الله لاهل البيت.

قال على عليه السلام : فاءقمت بعد ذلك شهرا اصلى مع رسول الله صلى الله عليه و آله و اءرجع الى منزلى ، و لا اءذكر شئيا من اءمر فاطمة ثم قلن اءزواج رسول الله صلى الله عليه و آله : اءلا نطلب لك من رسول الله صلى الله عليه و آله دخول فاطمة عليك ؟ فقلت : اءعلن ، فدخلن عليه فقالت ام ايمن : يا رسول الله ! لو اءن خديجة باقية لقرت عينها بزفاف فاطمة و ان عليا يريد اءهله ، فقر عين فاطمة بيعلها و اءجمع شملها و قرعيوننا بذلك ، فقال : فمابال على لا يطلب منى زوجته ، فقد كنا نتوقع ذلك منه ، قال على : فقلت : الحياء يءنعنى يا رسول الله.

فالتفت الى النساء فقال : من ههنا؟ فقالت ام سلمة : اءنا ام سلمه و هذه زينب ، و هذه فلانة و فلانة ، فقال رسول الله صلى الله عليه و آله : هيئوا لابنتى و ابن عمى فى حجرى بيتا، فقالت ام سلمة : فى اءى حجرة يا رسول الله ؟ فقال رسول الله : فى حجرتك و اءمر نساء اءن يزين و يصلحن من شاءنها.

قالت ام سلمة : فساءلت فاطمة : هل عندك طيب اءخرتيه لنفسك ؟ قالت : نعم فاءتت بقارورة فسكبت منها فى راحتى فشممت منها رائحة ما شممت مثلها قط، فقلت : ما هذا؟ فقالت : كان دحية الكلبي يدخل على رسول الله صلى الله عليه و آله فيقول لى : يا فاطمة ! هات الوسادة قاطرحيها لعمك ، فاءطرح له الوسادة فيجلس عليها، فاذا نهض سقط من بين ثيابه شىء ففاءمرنى بجمعه . فساءل على عليه السلام رسول الله صلى الله عليه و آله عن ذلك فقال : هو عنبر يسقط من اءجنحة جبرئيل.

قال على : ثم قال لى رسول الله صلى الله عليه و آله : يا على ! اصنع لاهلك طعاما فاضلا ثم قال : من عندنا اللحم و الخبز، و عليك التمر و السمن فاشترت تمرا و سمنا فحسر رسول الله صلى الله عليه و آله عن ذراعه و جعل يشدخ التمر فى السمن حتى اتخذه حيسا، و بعث الينا كبشا سميئا فذبح ، و خبز لنا خبز كثير، ثم قال لى رسول الله صلى الله عليه و آله : ادع من اءحبيت.

فأبت المسجد و هو مشحن بالصحابة ، فأحيت ابنه شخص قوما و أعدع قوما، ثم صعدت على ربة هناك و ناديت : اءجيوا الى وليمه فاطمة ! فاقبل الناس اءرسالا، فاستحييت من كثرة الناس و قلة الطعام ، فعلم رسول الله صلى الله عليه و آله ما تداخلنى . فقال : يا على انى ساءدعوالله بالبركة . قال على : فاءكل القوم عن آخرهم طعامى ، و شربوا شرابى ، و دعوا لى بالبركة و صدروا و هم اءكثر من اربعة آلاف رجل ، و لم ينقص من الطعام شىء .

ثم دعاء رسول الله صلى الله عليه و آله بالصحاف فملئت و وجه بها الى منازل اءزواجه ، ثم اءخذ صحيفة و جعل فيها طعاما و قال : هذا لفاطمة و بعلمها حتى اذا انصرفت الشمس للغروب ، قال رسول الله صلى الله عليه و آله : يا ام سلمة هلمى فاطمة ، فانطلقت فاءتت بها و هى تسحب اءذيالها، و قد تصب عرقا حياء من رسول الله صلى الله عليه و آله ، فعثرت . يا رسول الله صلى الله عليه و آله : اءقالك الله العثرة فى الدنيا و الاخرة. فلما وقفت بين يديه كشف الرداء عن وجهها حتى رآها على عليه السلام ، ثم اءخذ يدها فوضعه فى يد على عليه السلام و قال : بارك الله لك فى ابنة رسول الله يا على ، نعم الزوجة فاطمة ، و يا فاطمة نعم البعل على ، انطلقا الى منزلكما و لا تحدثا اءمرا حتى آتيكما.

قال على : فاءخذت بيد فاطمة وانطلقت بها حتى جلست فى جانب الصفة و جلست فى جانبها و هى مطرفة الى الارض حياء منى و اءنا مطرق الى الارض حياء منها. ثم جاء رسول الله صلى الله عليه و آله فقال : من ههنا؟ فقلنا: اءدخل يا رسول الله مرحبا بك زائرا و داخلا فدخل ، فاءجلس فاطمة من جانبه ثم قال : يا فاطمة اينتى بماء فقامت الى قعب فى البيت فملته ماء ثم اءتته به ، فاءخذ جرعة فتمضمض بها ثم مچها فى القعب ثم صب منها على راسها ثم قال : اءقبلى ! فلما اءقبلت نضح منه بين ثدييها، ثم قال : اءدبرى ، فاءدبرت فنضح منه بين كتفيها ثم قال:

((اللهم هذه ابنتى و اءحب الخلق الى ، اللهم و هذا اءخى و اءحب الخلق الى اللهم اجعله لك وليا و بك حفيا، و بارك فى اءهله .)) ثم قال : يا على اءدخل باءهلك بارك الله و رحمة الله و بركاته عليكم انه حميد مجيد

بيان : مزمل اءى ملفوف و الشريط: خوص مفتول يشرط به السرير و نحوه و قال الفيروزآبادى : الخيش : ثياب فى نسجها رقة و خيوطها غلاظ من مشاقه الكتان اءو من اءغلظ العصب ، قوله : من جز الغنم بالكسر اءى الصوف الذى جز من الغنم و المخضب كمنبر: المرنك

قوله : فقر عين فاطمة ، ظاهره انه بصيغة الامر بناء على ابن مجردة يكون متعديا اءيا، لكنه لم يرد فيما عندنا من كتب اللغة.

و قال الجوهرى : جمع الله شملهم ، اءى ماتشتت من اءمرهم ، و شتت الله شمله اءى ما اجتمع من اءمره ، و قال : الشدخ كسر الشىء اء الاجوف ، و قال : الحيس هو تمر يخلط بسمن و اءقط، السحب الجر، و القعب قدح من خشب ، و قوله صلى الله عليه و آله : و بك حفيا، قال الجوهرى : تقول : حفيت به بالكسر اءى بالغت فى اكرامه و الطافه انتهى اءى مطيعا لك غاية الاطاعة اءو مشفقا على الخلق ناصحا لهم بسبب اطاعة اءمرك

ترجمه : در امالى شيخ طوسى به نقل از امام جعفر صادق عليه السلام آمده است: آنگاه كه رسول خدا صلى الله عليه و آله فاطمه را به ازدواج على عليه السلام درآورد، نزد دخترش آمد و دید كه حضرت فاطمه عليها السلام گريه مى كند، پس به او گفـت : چرا گريه مى كنى ؟ به خداوند سوگند اگر در ميان اهل بيتم كسى بهتر از على بود همانا تو را به ازدواج او درمى آوردم ، فكر نكنى كه من تو را از پيش خود به ازدواج على عليه السلام درآوردم ، بلكه خدا تو را براى على تزويج نموده و تا زمانى كه آسمانها و زمين پابرجا باشند، خمس اموال مردم را مهریه تو قرار داده است.

علی علیه السلام می فرماید: رسول خدا صلی الله علیه و آله خطاب به من فرمود: برخیز و زره خود را بفروش! برخاستم و زره را فروختم و پول آن را گرفته نزد پیامبر آوردم و آنها را در مقابل او نهادم؛ آن حضرت از من پرسید که آن پولها چه مقدار است و من نیز چیزی در این باره به آن حضرت نگفتم، سپس بلال را صدا کرد و مشتکی از آن پولها را به وی داد و گفت: این پولها را بگیر و با آنها برای فاطمه (علیها السلام) عطر خریداری کن! و بعد از او ابوبکر را احضار نمود و دو مشت از آن پولها را به او داده و گفت: با این پولها، برای فاطمه (علیها السلام) لباس و اثاثیه منزل خریداری کن. و آنگاه عمار یاسر و گروه آنها وارد بازار شدند و هر چیزی را که لازم می دانستند در نظر گرفتند ولی آنها را خریداری نمی کردند تا اینکه ابوبکر بیاید، سپس آنها را به وی نشان می دادند و اگر ابوبکر می پسندید آن را خریداری می نمودند.

برخی از آنچه ایشان خریداری کردند عبارت است از:

- 1 يك پیراهن به قیمت هفت درهم
 - 2 روینده ای به قیمت چهار درهم، (شاید منظور از)) خمار ((روسری، مقنعه یا چادر باشد.
 - 3 يك قطیفه مشکی خیبری
 - 4 تختی که وسط آن را با لیف خرما بافته بودند.
 - 5 دو عدد تشك با روکشی از کتان مصری که یکی از آنها با لیف خرما و دیگری با پشم گوسفند پر شده بود.
 - 6 چهار بالش یا متکا، یا پشتی با رویه ای از پوست حیوانان طائف که درون آنها از علف اذخر (گیاه خشك و سبزرنگی شبیه کاه و نرمتر از آن است که دارای بوی خوش نیز می باشد) پر شده بود.
 - 7 پرده ای از جنس پشم
 - 8 حصیری بافت یمن
 - 9 يك آسیای دستی
 - 10 طشت مسی
 - 11 مشك آبی از جنس پوست
 - 12 ظرف مخصوص شیر که از جنس چوب می تراشیدند.
 - 13 ظرفی برای آبخوری
 - 14 آفتابه ای قیراندود
 - 15 سبویی سبزرنگ که در آن روغن، آرد یا چیزهای دیگر نگهداری می کردند.
 - 16 دو کوزه کوچک سفالی
- هنگامی که خرید آنها کامل شد، مقداری از اثاثیه را ابوبکر و باقی را سایر اصحاب رسول خدا صلی الله علیه و آله حمل کرده به خانه رسول خدا صلی الله علیه و آله بردند. هنگامی که لوازم خریداری شده به رسول خدا صلی الله علیه و آله نشان داده شد، پیامبر آنها را زیر و رو کرده و گفت: خدا اینها را برای اهل بیت مبارک کند. علی علیه السلام می گوید: من پس از این کارها، به مدت يك ماه با رسول خدا صلی الله علیه و آله نماز صبح می خواندم و بدون اینکه درباره فاطمه علیها السلام چیزی به آن حضرت بگویم به منزل خود باز می گشتم. روزی زنان پیامبر به من گفتند: آیا می خواهی که ما از رسول خدا صلی الله علیه و آله بخواهیم تا فاطمه را به خانه ات بیاورد و شما زندگی مشترکتان را شروع کنید؟ گفتم: بله. وقتی آنها نزد رسول خدا صلی الله علیه و آله رفتند ام ایمن (94) گفت: ای رسول خدا! اگر خدیجه علیها السلام زنده بود چشمانش در اشتیاق دیدار ازدواج حضرت فاطمه علیها السلام روشن می شد، همانا علی علیه السلام دوست دارد که فاطمه را به خانه اش ببرد، پس چشم آنها را دیدار یکدیگر روشن

نما تا چشمهای ما نیز روشن شود. رسول خدا فرمود: چرا علی همسر خود را از من مطالبه نمی کند و شما را واسطه کرده است ، در حالی که ما از خود او انتظار این کار را داشتیم . علی علیه السلام گفت : من گفتم : ای رسول خدا! من از شما خجالت کشیدم و حیا مانع از این امر می شد.

پس پیامبر در این حال خطاب به همسران خود فرمود: کدام يك از شما حاضر هستید؟ ام سلمه گفت : من ام سلمه (95) و این زینب (96) و این فلان کس و فلان کس . سپس رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: یکی از حجره های خانه را برای دخترم فاطمه و پسرعمویم علی آماده کنید. ام سلمه گفت : ای رسول خدا! کدام حجره را؟ پیامبر فرمود: حجره خودت را، (97) و سپس به زنان خویش دستور داد تا فاطمه علیهاالسلام را زینت کنند و لوازم عروسی او را فراهم نمایند.

ام سلمه گوید: به فاطمه گفتم : آیا عطری برای خودت ذخیره نموده ای ؟ گفت : آری . و يك شیشه عطر آورد و مقداری از آن را در میان دست من ریخت ، چنان بویی از آن برخاست که تا آن زمان استشمام نکرده بودم ، به فاطمه گفتم : این عطر را از کجا آورده ای ؟ گفت : هرگاه دحیه کلبی (98) به حضور رسول خدا صلی الله علیه و آله می آمد، پیامبر به من می فرمود: برای عمویت پشتی بگذار! من برای او پشتی می گذاشتم و در این حال متوجه می شدم که چیزی از میان لباسهای او فرو می ریزد و او به من می فرمود که آنها را جمع کنم و این عطرها همانهاست که جمع می کردم . پس علی علیه السلام از رسول خدا صلی الله علیه و آله در این باره سؤال کرد و آن حضرت فرمود: آن عبارت از عنبری است که از بالهای جبرئیل فرو می ریزد.

علی علیه السلام گوید: رسول خدا صلی الله علیه و آله به من گفت : ای علی ! غذای فراوانی برای عروسی و خانواده ات تدارك کن . و سپس فرمود: گوشت و نان را من می دهم ، خرما و روغن به عهده تو. من خرما و روغن فراهم کردم و نزد پیامبر بردم ، آن حضرت آستینهای لباسش را بالا زد و خرما را تمیز کرده و روغن ریخت و غذایی درست کرد که آن را ((حیس)) می گفتند، و گوسفند فربهی ذبح کرد، و نان فراوانی تدارك نمود، سپس به من گفت : هرکس را که دوست داری دعوت کن.

پس وارد مسجد شدم و دیدم که مسجد پر از صحابه پیامبر است ، حیا کردم که در میان آن جمع عده ای را دعوت کنم و عده ای را دعوت ننمایم ، پس بر يك بلندی قرار گرفتم و خطاب به همه گفتم : همه شما را به صرف ولیمه عروسی فاطمه (علیهاالسلام) دعوت می کنم . آنان پذیرفتند و گروه گروه به طرف خانه پیامبر حرکت کردند و من از کثرت جمعیت و قلت غذا خجالت می کشیدم ، وقتی رسول خدا صلی الله علیه و آله از آنچه که در ذهن من می گذشت مطلع گردید، گفت : ای علی ! من دعا می کنم که خدا به غذای شما برکت بدهد. علی علیه السلام گفت : آن جمعیت که تعداد آنها بیش از چهار هزار نفر بود همگی از غذا و آبی که فراهم کرده بودیم خوردند و نوشیدند و سیر شدند ولی از غذا چیزی کم نشد.

سپس پیامبر دستور داد تا کاسه هایی را پر از غذا کردند و آنها را برای زنان خویش فرستاد و کاسه ای نیز پر از غذا کرد و فرمود: این کاسه نیز برای علی و فاطمه بماند. هنگامی که غروب آفتاب نزدیک شد رسول خدا صلی الله علیه و آله به ام سلمه فرمود:

فاطمه را بیاور! ام سلمه به دنبال حضرت فاطمه رفت و او را در حالی که پایین لباسش بر زمین کشیده می شد و از رسول خدا صلی الله علیه و آله چنان حیا می کرد که يك بار بر زمین افتاد که در این هنگام رسول خدا صلی الله علیه و آله به او فرمود: خداوند تو را در دنیا و آخرت از افتادن نگاهدارد. هنگامی که فاطمه به مقابل رسول خدا صلی الله علیه و آله رسید، آن حضرت حجاب از چهره فاطمه برداشت تا علی علیه السلام او را ببیند، سپس دست فاطمه را گرفت و در دست علی علیه السلام قرار داد و فرمود: ای علی! خدا قدم دختر رسول خدا را برای تو مبارك کند، ای علی! همانا فاطمه خوب همسری، و ای فاطمه! همانا علی خوب شوهری است، پس به سوی خانه خود بروید و صبر کنید تا بیایم.

علی علیه السلام گفت: دست فاطمه را گرفتم و با هم به خانه رفتیم و در آنجا او در گوشه ای نشست و من در کنار او نشستم، و هر دو از حیا و خجالت به زمین نگاه می کردیم تا پیامبر صلی الله علیه و آله آمد و فرمود: چه کسانی در اینجا هستند؟ گفتیم: ای رسول خدا صلی الله علیه و آله بفرمایید، شما چه زائر خوب و نیکویی هستید! رسول خدا صلی الله علیه و آله وارد شد و نشست و فاطمه نیز در کنار او نشست، پیامبر به او فرمود: برخیز و مقداری آب برای من بیاور! فاطمه برخاست و ظرفی را پر از آب کرده به حضور پیامبر آورد، سپس پیامبر جرعه ای از آن آب را بر گرفت و مضمضه کرده و داخل ظرف ریخت و فاطمه را به نزد خود خواند و کفی از آن آب را به سینه فاطمه پاشید و به او گفت: برگرد! و چون فاطمه برگشت کف دیگر از آب را در میان دو کتف وی پاشید و گفت:

((خدایا! این دختر من است که محبوبترین مردم در نزد من می باشد، خدایا! این برادر من است که محبوبترین مردم در نزد من می باشد. پروردگارا! علی را ولی و مطیع خود قرار بده و اهل و عیالش را برایش مبارك گردان.)) و سپس گفت: ای علی! حال نزد همسرت برو، از خداوند می خواهم که برکت و رحمتش را نصیب شما نماید. همانا او حمید و مجید است(99).

247/6 الامالی للطوسی: جماعة، اءبی غالب الزراری، عن الكلینی، عن عدة من اصحابه عن اءحمد بن محمد، عن الوشاء، عن الخیبری، عن یونس بن ظبیان، عن اءبی عبدالله علیه السلام قال: سمعنه یقول: لو لاءن الله خلق اءمیرالمؤنین لفاطمة ما كان لها كفو علی الارض

ترجمه: در امالی شیخ طوسی به نقل از امام جعفر صادق علیه السلام آمده که آن حضرت فرمود: اگر خداوند متعال امیرالمؤنین علی علیه السلام را خلق نمی کرد، در تمام زمین انسانی که کفو و شایسته همسری با حضرت فاطمه علیها السلام یافت نمی شد(100).

248/7 الامالی للطوسی(101): روی اءن اءمیرالمؤنین علیه السلام دخل فاطمة بفاطمة بعد وفاة اختیها رقیة زوجة عثمان بسة عشر یوما، و ذلك بعد رجوعه من بدر، و ذلك لایام خلت من شوال.

و روی اءنه دخل بها یوم الثلاثاء لست خلون من ذی الحجة واللہ تعالی اءعلم و ترجمه: در امالی شیخ طوسی آمده:

روایت شده است که عروسی علی و فاطمه علیها السلام بعد از بازگشت علی از جنگ بدر و در اوایل ماه شوال، درحالی که 16 روز از وفات رقیه خواهر حضرت فاطمه می گذشت واقع شد. و روایت شده که این مرد در روز سه شنبه ششم ذی حجة واقع شده است.

249/8 الخصال(102): الطالقانی، عن الحسن بن علی العدوی، عن عمرو بن المختار عن یحیی الحمانی، عن قیس بن الربیع، عن الاعمش، عن عبایة بن ربیع عن اءبی

ایوب الانصاری قال : ان رسول الله صلى الله عليه و آله مرض مرضة فاءنته فاطمة عليها السلام تعوده و هو ناقة مرضه ، فلما رأت ما برسول الله صلى الله عليه و آله من الجهد و الضعف خنقتها العبرة حتى جرت دمعتها على خدها، فقال النبي صلى الله عليه و آله لها: يا فاطمة ! ان الله جل ذكره الطلع الى الارض اطلاعة فاختار منها بعلك ، فاءوحى الى فاءنكحته ، اءما علمت يا فاطمة اءن لكرامة اياك زوجك اءقدامهم سلما و اءعظهم حلما، و اءكثرهم علما.

قال : فسرت بذلك فاطمة عليها السلام ، واستبشرت بما قال لها رسول الله صلى الله عليه و آله فاءراد رسول الله صلى الله عليه و آله اءن يزيدها مزيد الخير كله من الذى قسمه الله له و لمحمد و آل محمد، فقال ، يا فاطمة لعلى ثمان خصال : ايمانه بالله و برسوله ، و علمه و حكمته و زوجته ، و سبطاه الحسن و الحسين ، و امره بالمعروف ، و نهيته عن المنكر، و قضاؤه بكتاب الله.

يا فاطمة ! انا اهل البيت اعطينا سبع خصال لم يعطها اءحد من الاولين قبلنا و لا يدركها اءحد من الاخرين بعدنا: نبينا خير الانبياء و هو اءبوك و وصينا خير الاوصياء و هو بعلك ، و شهيدنا سيد الشهداء و هو حمزة عم اءبيك ، و منا من له جناحان يطير بهما فى الجنة و هو جعفر، و منا سبطا هذه الامة و هما ابنك

ترجمه : شيخ صدوق (381 هـ) در كتاب خصال از ابواب انصاری روايت کرده: رسول خدا صلى الله عليه و آله بیمار شده بود، به هنگام دوران نقاهت حضرت فاطمه عليها السلام به عيادت او آمد و چون حال پیامبر و ضعف او را مشاهده نمود گریه اش گرفت و قطره های اشك بر گونه اش جاری شد، پیامبر که حال او را مشاهده کرد به او فرمود: ای فاطمه ! همانا خداوند جلیل در یکی از نظاره هایش بر زمین همسر تو را انتخاب کرد و سپس به من وحی کرد تا تو را به ازدواج او درآورم . ای فاطمه ! آیا می دانی که این از کرم و موهبت خداوندی است که تو را به کسی تزویج نموده است که اولین مردم در اسلام آوردن ، و بزرگترین آنها در حلم و صبوری است ، و علم او از همه مردم بیشتر می باشد. ابویوب انصاری گوید: حضرت فاطمه عليها السلام وقتی این گفته ها را شنید خوشحال شد، و رسول خدا صلى الله عليه و آله خواست تا خوشحالی او را بیشتر کند و لذا فرمود:

ای فاطمه ! همانا در علی هشت خصلت نیکو وجود دارد:

1 ایمان به خداوند و رسولش دارد

2 علم او فراوان است

3 از نعمت حکمت برخوردار می باشد

4 همسری چون تو دارد

5 دو فرزند نیکو چون حسن و حسین دارد

6 آمر به معروف است

7 نهی کننده از منکرات می باشد

8 بر اساس کتاب نازل شده از جانب خدا، قضاوتی شایسته دارد.

ای فاطمه ! همانا ما اهل بیتی هستیم که خداوند هفت خصلت نیکو به ما عطا کرده که آنها را به احدی قبل از ما عطا نکرده و به هیچ کس بعد از ما نیز عطا نخواهد کرد:

1 پیامبر ما بهترین پیامبران است ، و او پدر توست

2 وصی ما بهترین اوصیا است ، و او شوهر توست

3 شهید ما سرور شهیدان است ، و او حمزه عموی پدر توست

4 از ماست آن کسی که دو بال دارد و با آنها در بهشت پرواز می کند، و او جعفر و از خانواده ماست

5 دو سبط این امت نیز از ما هستند، و آنها دو پسران تو هستند.

250/9 الامالی للصدوق (103) : اءبى ، و العطار، عن محمد العطار، عن محمد بن

عبدالجبار، عن ابي احمد الازدي ، عن ابيان بن تغلب ، عن عكرمة ، عن ابن عباس قال : قال رسول الله صلى الله عليه و آله : ان الله تبارك و تعالى آخى بينى و بين على بن ابي طالب و زوجة ابنتى من فوق سبع سماواته ، و اشهد على ذلك مقربى ملائكته و جعله وصيا و خليفة ، فعلى منى و انا منه ، محبه محبى ، و مبغضه مبغضى و ان الملائكة لتتقرب الى الله بمحبته

ترجمه : شيخ صدوق در امالى از ابن عباس ، از رسول خدا صلى الله عليه و آله روايت کرده كه فرمود: همانا خداى تبارك و تعالى بين من و على برادري برقرار كرد، و دخترم فاطمه را در بالای آسمانهاى هفتگانه به او تزويج نمود، و ملائكه مقربش را بر آن ازدواج شاهد گرفت ، و او را وصى و خليفه من قرار داد، پس على از من و من از على هستم ، دوست على دوست من و دشمن وك دشمن من خواهد بود، و همانا ملائكه به واسطه على به خداوند تقرب مى جویند.

10/251الامالى للصدوق (104) : ابن الوليد، عن سعد، عن ابن عيسى ، عن على بن الحكم بن الحسين بن ابي العلاء، عن الصادق ، عن آياته عليهم السلام قال : قال اميرالمؤمنين عليه السلام دخلت ام ايمن على النبي صلى الله عليه و آله و فى ملحقتها شىء ، فقال لها رسول الله صلى الله عليه و آله : ما معك يا ام ايمن ؟ فقالت : ان فلانة اءملكوها فثروا عليها فاءخذت من نثارها ثم بكت ام ايمن و قالت : يا رسول الله ! فاطمة زوجتها و لم تنثر عليها شيئا، فقال رسول الله صلى الله عليه و آله : يا ام ايمن ! لم تكذبين ؟! فان الله تبارك و تعالى لما زوجت فاطمة عليا امر اءشجار الجنة ان تنثر عليهم من حليها و حللها و ياقوتها و درها و زمردها و استبرقها فاءخذوا منها ما لا يعلمون ، و لقد نحل الله طوبى فى مهر فاطمة فجعلها فى منزل على ، تفسير العياشى (105) : عن عمرو بن شمر، عن جابر، عن ابي جعفر عليه السلام مثله (106)

ترجمه : شيخ صدوق در امالى از امام على عليه السلام روايت کرده: روزى ام ايمن به حضور رسول خدا صلى الله عليه و آله آمد در حالى كه با خود پارچه اى داشت و در آن چيزى پيچيده بود، رسول خدا صلى الله عليه و آله به او گفت : اى ام ايمن ! اين چيست كه با خود داري ؟ ام ايمن گفت : به عروسى فلان دختر رفته بودم ، از آن چيزهايى كه نذر کرده و نثارش مى كردند مقدارى برداشته ام . ام ايمن پس از اين سخن به گريه افتاد و گفت:

اى رسول خدا تو فاطمه را تزويج كردى ولى چيزى برايش نثار نكردى. رسول خدا صلى الله عليه و آله به وى گفت : چرا سخن كذب مى گويى ؟ همانا خداوند تبارك و تعالى به هنگام ازدواج فاطمه با على به درختان بهشت دستور داد تا از ثمره هاى نيكوى خود نثار آنها كنند، و آنان به قدرى از آنها برگرفتند كه حساب ندارد، و خداوند درخت طوبى را جزء مهر به فاطمه قرار داده و آن را در منزل على نهاد. عياشى سمرقندى (ح 320 ه) در تفسير خود اين روايت را از عمرو بن شمر، از جابر، از امام باقر، از پدرانش ، از على عليهم السلام نقل نموده است.

- 11/252تفسير على بن ابراهيم (107) : ابي ، عن بعض اصحابه رفعه (108) قال : كانت فاطمة عليها السلام لا يذكرها احد لرسول الله صلى الله عليه و آله الا اءعرض عنه حتى آيس الناس منها، فلما اءراد ان يزوجها من على عليه السلام اءسر اليها فقالت : يا رسول الله اءنت بما ترى غير ان نساء قرينش تحذثنى عنه اءنه رجل دحاج البطن ، طويل الذراعين ، ضخم الكراديس ، اءنزع عظيم العينين و السكنة (مشاشار كمشاشير البعير) ضاحك السن ، لا مال له. فقال لها رسول الله صلى الله عليه و آله : يا فاطمة اءما علمت ان الله اءشرف على

الدنيا فاخترتني على رجال العالمين ، ثم اطلع فاختر عليا على رجال العالمين ، ثم اطلع فاخترك على نساء العالمين ؟

يا فاطمة ! انه لما اسرى الى السماء وجدت مكتوبا على صخرة بيت المقدس : لا اله الا الله ، محمد رسول الله ، ائيدته بوزيره ، و نصرته بوزيره ، فقلت لجبرئيل : و من وزيرى ؟ فقال : على بن ابي طالب.

فلما انتهيت الى سدرة المنتهى وجدت مكتوبا عليها: انا لا اله الا انا، محمد صفوتى ائيدته بوزيره ، و نصرته بوزيره ، فقلت لجبرئيل : و من وزيرى ؟ فقال : على بن ابي طالب عليه السلام.

فلما جاوزت السدرة انتهيت الى عرش رب العالمين ، وجدت مكتوبا على قائمة من قوائم العرش : انا لا اله الا انا، محمد حبيبي ائيدته بوزيره ، و نصرته بوزيره.

فلما دخلت الجنة راءيت فى الجنة شجرة طوبى اءصلها فى دار على و ما فى الجنة قصر و لا منزل الا و فيها فتر و منها و اءعلاها اءسقاط حلل من سندس و استبرق يكون للعبد المؤمن اءلف من اءلف سبط فى كل سبط مائة اءلف حلة ما فيه حلة تشبه الاخرى على اءالوان مختلفة ، و هو ثياب اءهل الجنة ، وسطها ظل ممدود، عرض الجنة كعرض السماء و الارض اعدت للذين آمنوا بالله و رسوله ، يسير الراكب فى ذلك الظل مسيرة مائة عام فلا يقطعه و ذلك قوله (و ظل ممدود) (109) و اءسفلها ثمار اءهل الجنة و طعامه متدل فى بيوتهم يكون فى القضيبي منها مائة لون من الفاكهة مما اءيتم فى دار الدنيا و ما لم تروه ، و ما سمعتم به و ما لم تسمعوا مثلها، و كلما يجتنى منها شىء نبتت مكانها اخرى ، لا مقطوعة ، و لا ممنوعة و يجزى نهر فى اءصل تلك الشجرة تنفجر منها الانهار الاربعة (اءنهار من ماء غير آسن ، و اءنهار من لبن لم يتغير طعمه و اءنهار من خمر لذة للشاربين ، و اءنهار من عسل مصفى) (110)

يا فاطمة ! ان الله اءعطانى فى على سبع خصال : هو اءول من ينشق عنه القبر معى ، و هو اول من يقف معى على الصراط فيقول للنار خذى ذا و ذرى ذا، و اءول من يكسى اذا كسيت ، و اءول من يقف معى على يمين العرش ، و اءول من يقرع معى عاب الجنة ، و اءول من يسكن معى عليين ، و اءول من يشرب معى من الرحيق المختوم (ختامه مسك و فى ذلك فليتنافس المتنافسون) (111)

يا فاطمة ! هذا ما اءعطاه الله عليا فى الاخرة و اءعد له فى الجنة اذا كان فى الدنيا لا مال له.

فاءما ما قلت : انه بطين ، فانه مملؤ من علم خصه الله به و اءكرمه من بين امتى. و اءما ما قلت : انه اءنزع عظيم العينين فان الله خلقه بصفة آدم . و اءما طول يديه فان الله عزوجل طولها يقتل بها اءعداء اءعداء رسوله ، و به يظهر الله الدين و لو كره المشركون ، و به يفتح الله الفتوح ، و يقاتل المشركين على تنزيل القرآن و المنافقين من اهل البغى و النكث و الفسوق على تاءويله . و يخرج الله من صلبه سيدى شباب اءهل الجنة ، و يزين بهما عرشه.

يا فاطمة ! ما بعث الله نبيا الا جعل له ذرية من صلبه و جعل ذريتى من صلب على ، و لولا على ما كانت لى ذرية.

فقال فاطمة : يا رسول الله ! ما اءختار عليه اءحدا من اءهل الارض ، فزوجها رسول الله صلى الله عليه و آله فقال ابن عباس عند ذلك : والله ما كان لفاطمة كفو غير على عليه السلام

ايضا : الدحاج القصير السمين و اندج بطنه اندحاجا: اتسع ، و كل عظيمين التقيا فى مفصل فهو كردوس ، نحو المنكبين و الركبتين و الوركين و الازرع هو الذى انحسر الشعر عن جانبى جبهته ، و السكنة كقرحة مقر الرءاس من العنق ، و لم اءجد لمشاشار معنى فى اللغة ، و لعله كان فى الاصل : له مشاش كمشاش البعير، و المشاش رؤوس

العظام ، و لم تكن تلك الفقرة فى بعض النسخ و هو اءصوب
قوله : الا و فيها فتر، بالفاء المكسورة : ما بين طرف الابهام و طرف المشيرة و فى بعضها
بالقاف قال الفيروزآبادى : القتر القدر و يحرك و فى بعضها قنو بالكسر اءى عذق ، و التذلل
: التذلى ، و الاسن الاجن المتغير، و قد مر شرح سائر اءجزاء الخبر فى كتاب الفتن و
كتاب اءحوال اءميرالمؤ منين عليه السلام

ترجمه : على بن ابراهيم قمى (307 هـ) در تفسير خود، از پدرش و او از برخى اصحابش
روایت کرده:

كسى برای خواستگارى از فاطمه عليها السلام نزد رسول خدا صلى الله عليه و آله نمى
رفت مگر اينكه پيامبر از او روى برمى گرداند و به وى جواب منفى مى داد تا آنجا كه
عموم مردان از ازدواج با فاطمه مائوس شدند.
آن هنگام كه رسول خدا صلى الله عليه و آله در نظر گرفت حضرت فاطمه عليها السلام را
برای على عليه السلام تزويج نمايد و با فاطمه در اين باره مشورت كرد...
رسول خدا صلى الله عليه و آله به فاطمه فرمود: آيا نمى دانى آنگاه كه خداوند نظرى به
زمين افكند، مرا از ميان مردان عالم انتخاب كرد، و سپس نظرى كرد و على عليه السلام
را برگزيد، سپس توجهى ديگر نمود و تو را از ميان زنان دو عالم انتخاب كرد؟
اى فاطمه ! وقتى مرا به معراج بردند ديدم بر سنگ بيت المقدس نوشته شده : خدایى
غير از خدایى يکتا نيست ، محمد رسول خداست ، من او را به وسيله وزيرش تاءيب و
يارى نموده ام ، به جبرئيل گفتم : وزير من كيست ؟ گفت : على بن ابى طالب.
هنگامى كه به سدره المنتهى رسيدم ديدم بر آن نوشته شده : من خداوندى هستم كه
غير از او معبودى نيست ، محمد را كه حبيب من است به وسيله وزيرش تاءيب و نصرت
كرده ام . به جبرئيل گفتم : وزير من كيست ؟ گفت : على بن ابى طالب.

وقتی از سدره المنتهى گذشتم و به عرش پروردگار رسيدم ديدم كه به بر يکى از قائمه
هاى عرش نوشته شده : من خدایى هستم كه غير از او معبودى نيست ، محمد
برگزیده و حبيب من است كه او را به وسيله وزيرش تاءيب و يارى نموده ام.
وقتی داخل بهشت شدم درخت طوبى را ديدم كه ريشه اش در خانه على بود، و در آنجا
هيچ قصر و منزلى نبود مگر اينكه در آن شاخه اى از اين درخت وجود داشت ، بالای
درخت سبدهاى پر از سندس و استبرق وجود داشت و هر سبدي را هزار هزار سبد بود
و در هر سبدي صد هزار حله ، و هيچ حله اى در آن نبود كه به ديگرى شباهت داشته
باشد، زيرا آنها داراي رنگهاى مختلف بودند و لباسهاى اهل بهشت از آنهاست ، در وسط
بهشت سايه اى است ممتد كه پهنای آن به قدر پهنای تمام آسمانها و زمين است و
خداوند آن را برای ايمان آورندگان به خداوند و رسولش آماده کرده است . حال اگر شخص
سواری مدت صد سال در آن سايه راه طى کند، آن سايه تمام نمى شود و همين است
قول خداوند در قرآن كه مى فرمايد: (و ظل ممدود)(112) ، و ميوه هاى اهل بهشت از آن
درخت آویزان است ، و غذاى هر كسى در خانه خود از شاخه آن آویزان شده است و در
هر شاخه آن درخت صدرنگ ميوه وجود دارد كه بخشى از آن رنگها را هرگز در دنيا ندیده
است . هرگاه آن ميوه ها از درخت چيده شود ميوه ديگرى به جاى آن به وجود مى آيد و
آن ميوه ها هرگز ممنوع نمى شوند و رشد آنها هرگز قطع نمى گردد. نهرى در زير اين
درخت از کنار ريشه اش جريان دارد كه چهار نهر ديگر از آن منشعب مى شود و آن چهار
نهر همان است كه خداوند در قرآن فرموده)) : نهرهاى اى از آبى كه فاسد نمى شوند،
نهرهاى اى شيرى كه طعم آن تغيير نمى کند، نهرهاى اى شربتهاى گوارا، نهرهاى اى
عسل مصفا.))

اى فاطمه ! همانا خداوند به على هفت خصلت عطا فرموده است:

1- على اولين كسى است كه با من از قبر خارج مى شود

- 2علی اولین کسی است که با من بر لبه صراط می ایستد و به آتش می گوید :این را بسوزان و آن را رها کن
- 3علی اولین کسی است که بدنش بعد از من پوشیده می شود
- 4علی اولین کسی است که با من در طرف راست عرش توقف خواهد کرد
- 5علی اولین کسی است که با من در بهشت را خواهد کوبید
- 6علی اولین کسی است که با من ساکن علین خواهد شد
- 7علی اولین کسی است که با من از آشامیدنیهای دست ناخورده و ناب خواهد نوشید)) همان آشامیدنی که مهر آن از مشک است و مشتاقین به آن رغبت فراوان دارند.

ای فاطمه ! اینها نعمتهایی هستند که خداوند آنها را برای علی در آخرت و بهشت اختصاص داده ، در صورتی که در دنیا زاهد باشد.

...به وسیله مجاهدتهای علی است که خدا دین خود را ظاهر می کند ولو که مشرکان را خوش نیاید، و به وسیله اوست که خداوند فتح و پیروزی به اسلام عطا می فرماید و مشرکین بر اساس تنزیل ، و منافقین از اهل بغی و پیمان شکنان و فاسقین بر اساس تاءویل قرآن کشته می شوند، و خداوند از صلب او دو سرور جوانان بهشت را که بهشت به وسیله آنها زینت می شود، خارج می نماید.

فاطمه جان ! خدا هیچ پیامبری را مبعوث ننموده مگر اینکه ذریه و نسل وی را از صلب او قرار داده ولی نسل مرا از صلب علی قرار داده است ، اگر علی نبود ذریه و نسلی برای من باقی نمی ماند.

پس از این گفتگوها حضرت فاطمه علیهاالسلام گفت : ای رسول خدا! من احدی از اهل زمین را بر علی مقدم نخواهم کرد. پس رسول خدا صلی الله علیه و آله فاطمه علیهاالسلام را برای علی علیه السلام تزویج کرد.

ابن عباس در این باره می گوید: به خداوند سوگند غیر از علی علیه السلام کسی لیاقت و شایستگی همسری با فاطمه علیهاالسلام را نداشت.

- 253/12 الامالی للصدوق (113) : ابن ولید، عن الصفار، عن سلمة بن الخطاب ، عن ابراهیم بن مقاتل ، عن حامد بن محمد، عن عمر بن هارون ، عن الصادق ، عن آبائه عن علی علیه السلام قال : لقد هممت بتزویج فاطمة ابنة محمد صلی الله علیه و آله و لم اءتجرء ان اءذكر ذلك للنبی ، ذلك لیختلج فی صدری لیلی و نهاری حتی دخلت علی رسول الله صلی الله علیه و آله ، فقال : یا علی ! قلت : لیبیک یا رسول الله : قال : هل لك فی التزویج ؟ قلت : رسول الله اءعلم ، و اذا هو یرید ان یزوجتی بعض نساء قریش و انی لخائف علی فوت فاطمة.

فماشعرت بشیء اذ اءتانی رسول الله صلی الله علیه و آله فقال لی : اءجب النبی صلی الله علیه و آله و اءسرع ، فماراءینا رسول الله صلی الله علیه و آله اءشد فرحاً منه الیوم.

قال : فاءتیته مسرعاً فاذا هو فی حجره ام سلمه فلما نظر الی تهلل وجهه فرحاً و تبسم حتی نظرت الی بیاض اءسنانه یرق . فقال : ابشر یا علی ، فان الله عزوجل قد كفانی ما قد كان اءهمنی من اءمر تزویجك ، فقلت : و کیف ذلك یا رسول الله ؟

قال : اءتانی جبرئیل و معه سنبل الجنة و قرنفلها فناولنیهما، فاءخذتھما و شممتھما، فقلت : ما سبب هذا السنبل و القرنفل ؟ فقال : ان الله تبارك و تعالی اءمر سكان الجنان من الملائكة و من فیها ان یزینوا الجنان كلها بمغارسها و اءشجارها و ثمارها و قصورها، و اءمر ریحها فھبت باءنواع العطر و الطیب ، و اءمر حور عینھا بالقراءة فیھا بسورة طه و طواسین و یس و حمعسق ، ثم نادى منادی من تحت العرش : الا ان الیوم یوم ولیمة علی بن ابی طالب علیه السلام اءلا انی اشهدکم انی قد زوجت فاطمة بنت محمد من علی بن ابی طالب رضی منی بعضھما لبعض.

ثم بعث الله تبارك و تعالی سحابة بیضاء فقطرت علیهم من لؤلؤها و زبرجدها و یواقیثها، و قامت الملائكة فنثرت من سنبل الجنة و قرنفلها، هذا مما نثرت الملائكة . ثم امر الله تبارك و تعالی ملكا من الملائكة الجنة یقال له : راحیل و لیس فی الملائكة ابلغ منه فقال : اخطب یا راحیل ، فخطب بخطبة لم یسمع بمثلها اهل السماء و لا اهل الارض . ثم نادى مناد: اءلا یا ملائكتی و سكان جنتی ! باركوا علی علی بن اءبى طالب حبیب محمد و فاطمة بنت محمد، فقد باركت علیهما، اءلا انی قد زوجت اءحب النساء من اءحب الرجال الی بعد النبیین و المرسلین.

فقال راحیل الملك ، یا رب و ما برکتك فیهما باءكثر مما رأینا فی جنانك و دارك ؟ فقال عزوجل : یا راحیل ان من برکتی علیهما ان اءجمعهما علی محبتی و اءجعلهما حجة علی خلقی ، و عزتی و جلالی لا یخلقن منهما خلقا، و لا نشاءن منهما ذریة اءجعلهم خزانی فی اءرضی ، و معادن لعلمی ، و دعاة الی دینی ، بهم اءحتج علی خلقی بعد النبیین و المرسلین.

فابشر یا علی فان الله عزوجل اءكرمك کرامة لم یكرم بمثلها اءحدا، و قد زوجتك ابنتی فاطمة علی ما زوجك الرحمن ، و قد رضیت لها بما رضی الله لها فدونك اءهلك فانك اءحق بها منی . و لقد اءخبرنی جبرئیل علیه السلام ان الجنة مشتاقة الیکما، و لولا ان الله عزوجل قدر ان یمخرج منكما ما یتخذہ علی الخلق حجة لاجاب فیكما الجنة و اءهلها، فنعم الاخ اءنت ، و نعم الختن اءنت ، و نعم الصاحب اءنت و کفاک برضی الله رضی. قال علی علیه السلام : فقلت : یا رسول الله من قدری حتی اءنی ذکرت فی الجنة و زوجنی الله فی ملائکته ؟

فقال : ان الله عزوجل اذا اءكرم ولیه و اءحبه ، اءکرمة بما لاعین راءت و لا اذن سمعت ، فحباها الله لك یا علی.

فقال علی علیه السلام : (رب اءوزعنی ان اءشکر نعمتك التی اءنعمت علی) (114) فقال رسول الله صلی الله علیه و آله آمین

عیون اخبارالرضا (115) : محمد بن علی بن الشاء، عن اءحمد بن المظفر، عن محمد بن زکریا، عن مهدي بن سابق ، عن الرضا، عن آباءه ، عن علی علیه السلام مثله عیون اخبارالرضا (116) : الدقاق ، عن ابن زکریا القطان ، عن ابن حبیب ، عن اءحمد بن الحارث عن اءبى معاویة ، عن الاعمش ، عن الصادق علیه السلام ، عن آباءه ، عن علی علیه السلام مثله

ترجمه : شیخ صدوق در امالی از علی بن ابی طالب علیه السلام روایت کرده که فرمود: من عزم خود را جزم کردم که با فاطمه علیهاالسلام ازدواج کنم ولی جرئت نمی کردم این مطلب را با رسول خدا صلی الله علیه و آله در میان بگذارم ، این آرزو در هر شب و روز در سینه من شعله می کشید تا اینکه بالاخره به حضور پیامبر خدا صلی الله علیه و آله رسیدم . آن حضرت به من فرمود: ای علی ! گفتم : بفرمایید ای رسول خدا! فرمود: تصمیم به ازدواج گرفته ای ؟ گفتم : رسول خدا بهتر می داند. و دانستم که رسول خدا صلی الله علیه و آله قصد دارد بعضی از زنان قریش را برایم تزویج کند، ولی من نگران بودم که مبادا فاطمه علیهاالسلام از دستم برود.

روزی پیامبر شخصی را نزد من فرستاد و مرا احضار کرد، من که از شدت خوشحالی سر از پا نمی شناختم به حضور آن حضرت که در حجره ام سلمه مشرف شدم و دیدم که آن بزرگوار به قدری شادمان است و خوشحال که سابقه نداشت ، و هنگامی که چشمم به ایشان افتاد، دیدم که چشمانش می درخشید و سفیدی دندانهایش از سرور و خنده ای که داشت مشاهده می شود. رسول خدا صلی الله علیه و آله به من فرمود: ای علی ! به تو مزده می دهم که خداوند آن غم که درباره ازدواج تو داشتم برطرف کرد. گفتم :

چگونه ای رسول خدا؟

گفت : جبرئیل نزد من آمد و سنبل و قرنفل بهشتی به من داد، من آنها را گرفتم و بویدم و به جبرئیل گفتم : این سنبل و قرنفل برای چیست ؟ گفت : خدای توانا به ملائکه و ساکنین بهشت دستور داده که بهشت را با میوه های درختان ، درخت ها و گیاهان زیبا و قصرها زینت کنند و باد بهشت را فرمان داده تا عطر و بوی آنها را در سراسر بهشت منتشر سازند، و حورالعین بهشت را فرمان داده تا سوره طه ، و طواسین و یس و حمعسق را تلاوت کند، سپس منادی از زیر عرش ندا در داده : آگاه باشید که امروز روز ولیمه و عروسی علی بن ابی طالب است ، بدانید که من شما را شاهد می گیرم بر اینکه فاطمه دختر محمد صلی الله علیه و آله را برای علی بن ابی طالب ، به رضایت خود تزویج نمودم.

آنگاه خداوند تبارک و تعالی ابر سفیدی را فرستاد تا قطرات خود را به صورت لؤلؤ و زبرجد و یاقوت بر سر آنان ببارد، و پس از آن ملائکه برخاستند و سنبل و قرنفل نثار اهل بهشت کردند، و این سنبل و قرنفل از آنها می باشد . پس از آن خداوند ملکی را که نامش راحیل است و در میان ملائکه خطیبی بلیغ تر و فصیح تر از او وجود ندارد ماءموریت داد تا خطبه ای بخواند. راحیل خطبه ای ایراد نمود که اهل آسمانها و زمین نظیر آن را نشنیده بودند سپس منادی ندا داد: ای ملائکه و ساکنین بهشت ، ازدواج علی را که حبیب محمد است با دختر محمد صلی الله علیه و آله تبریک بگویند، زیرا من هم به ایشان تبریک گفته ام . آگاه باشید و شاهد باشید که من بعد از پیامبران ، محبوبترین زنان را برای محبوبترین مردان تزویج نمودم.

راحیل گفت : خداوند! بیش از اینکه ما می بینیم و در بهشت به ایشان داده ای ، چه چیز دیگری به آنها عطا خواهی کرد؟

خداوند متعال فرمود: ای راحیل ! برکت بیشتری که به آنها می دهم ، این است که آنان با محبت من زندگی خواهند کرد و آنان را برای خلق خود حجت و دلیل قرار می دهم ، به عزت و جلالم سوگند، مخلوقی از آنان به وجود می آورم و از آن دو، نسلی ایجاد می کنم که خزانه داران من در زمین ، و معدن علم من ، و طرفداران و هدایت کنندگان مردم به سوی دین من خواهند بود و بعد از پیامبران و رسولان ، به وسیله آنان بر خلق اتمام حجت خواهم نمود.

(و رسول خدا ادامه داد:) ای علی ! به تو مژده می دهم زیرا خداوند تو را به قدری گرامی داشته و اکرام کرده که احدی را چنان عزیز و گرامی نداشته . ای علی ! من دخترم فاطمه را بر همان چیزی تزویج نمودم که خداوند رحمان او را تزویج نمود، و به آن چیزی برای فاطمه راضی شده ام که خدا راضی شده است ، اکنون او زن توست و در اختیار تو می باشد و تو از من به وی سزاوارتری . و جبرئیل به من خبر داده که بهشت به شما دو نفر اشتیاق دارد و اگر نبود اینکه خداوند عزوجل مقدر نموده فرزندان از شما به وجود بیاید که بر خلق حجت باشند، در اینصورت اشتیاق بهشت و اهل آن را پاسخ داد و شما را هر چه زودتر داخل بهشت می نمود. پس ای علی ! تو بهترین برادر و بهترین داماد و بهترین مصاحب هستی و برای تو همین که خداوند از تو راضی و خشنود است. علی می گوید: به رسول خدا صلی الله علیه و آله گفتم : آیا مقام من به جایی رسیده که در بهشت نامی از من برده شود و خدا ملائکه را برای ازدواج من شاهد بگیرد؟ رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: همانا خدای عزوجل هرگاه ولی و دوست خود را گرامی بدارد به گونه ای گرامی می دارد که چشمی ندیده و گوشی نشنیده باشد و خداوند این مقام را به تو عطا فرموده است.

علی علیه السلام گفت : پروردگارا به من توفیق بده تا در برابر نعمت های تو شکرگزار باشم . و پیامبر فرمود: آمین (117) .

- 254/13 تفسیر فرات (118) : عقبه بن مکرم الضبی ، عن محمد بن علی بن عمرو، عن عمرو بن عبدالله بن هارون الطوسی ، عن احمد بن عبدالله الشیبانی ، عن محمد بن جعفر بن محمد بن علی بن الحسین ، عن ابيه ، عن علی علیه السلام مثله ، و فی آخره : فانما حباک الله فی الجنة بما لا عین رأت ، و لا اذن سمعت ، فقال علی بن ابی طالب علیه السلام : یا رب اوزعنی اءن اءشکر نعمتک التی اءنعمت علی و علی والدی و اءن اءعمل صالحا ترضاه و اءصلح لی فی ذریتی ، فقال النبی صلی الله علیه و آله : آمین یا رب العالمین و یا خیر الناصرین

ترجمه : فرات بن ابراهیم کوفی (حدود 330 هـ) حدیث پیشین را در تفسیر خود نقل کرده و در آخر آن آورده است:

همانا خداوند در بهشت تو را به گونه ای تکریم نموده که کسی به چشم ندیده و به گوش نشنیده است . پس علی علیه السلام گفت : پروردگارا! مرا از کسانی قرار ده که به خاطر نعمت هایی که به او و پدر و مادرش عطا فرموده ای تو را شکرگزار باشند، و عمل صالح و شایسته انجام دهم تا تو راضی و خشنود گردی ، و ذریه مرا صالح قرار بده . سپس پیامبر فرمود: اجابت فرما ای پروردگار عالمیان و ای بهترین یاری کنندگان.

- 255/14 قرب الاسناد (119) : ابن طریف ، عن ابن علوان ، عن جعفر، عن جعفر، عن ابيه علیه السلام ، قال : کان فراس علی و فاطمة حین دخلت اهاب کبش اذا اءراد اءن یناما ما علیه قلباه فناما علی صوفه ، قال و کانت و سادتهما اءدما حشوها لیف ، قال : و کان صداقها درعا من حدید

ترجمه : ابوالعباس عبدالله بن جعفر حمیری قمی (ح 310 هـ) در قرب الاسناد، از امام باقر علیه السلام روایت کرده که گفت:

هنگامی که فاطمه و علی علیهما السلام ازدواج کردند زیرانداز آنها پوست گوسفند بود که هرگاه می خواستند بخوابند آن را بر می گردانیدند و روی پشم آن می خوابیدند، و متکای آنان از پوستی بود که داخل آن را از لیف خرما پر کرده بودند. و امام باقر علیه السلام می گفت : مهریه فاطمه علیها السلام يك زره آهنی بود.

- 256/15 اءمالی الطوسی (120) : اءبوعمرو، عن ابن عقدة ، عن محمد بن احمد بن الحسن ، عن موسی بن ابراهیم المروزی ، عن موسی بن جعفر، عن ابيه ، عن جده علیهم السلام ، عن جابر بن عبدالله قال : لما زوج رسول الله صلی الله علیه و آله فاطمة من علی اءتاه اناس من قریش فقالوا: انک زوجک علیا بمهر خسیس ، فقال : ما اءنا زوجت علیا، ولكن الله عزوجل زوجه لیلة اسرى بی عند سدرة المنتهی ، اءوحی الله الی السدره اءن انثری ما علیک فنثرت الدر و الجوهر و المرجان ، فابتدر الحور العین فالتقطن ، فهن یتهادینه و یتفاخرن و یقلن : هذا من نثار فاطمة بنت محمد صلی الله علیه و آله.

فلما کانت لیلة الزفاف اءتی النبی ببغلتة الشهباء، و ثنی علیها قطیفة ، و قال لفاطمة : اربکی.

و اءمر سلمان اءن یقودها و النبی صلی الله علیه و آله یسوقها، فبینما هو فی بعض الطریق اذ سمع النبی صلی الله علیه و آله .

ما اءهبطکم الی الارض ؟ قالوا : جننا نرف فاطمة الی علی بن ابی طالب فکبر جبرئیل ، و کبر میکائیل ، و کبرت الملائكة ، و کبر محمد صلی الله علیه و آله ، فوقع التكبیر علی العرائس من تلك اللیلة

بیان : الوجیه السقطه مع الهدة (اء) و صوت الساقط، و فی بعض النسخ وحیه بالحاء المهملة و الیاء المثناة ، و الوحی الکلام الخفی

ترجمه : شیخ طوسی (460 هـ) در امالی از جابر بن عبدالله رحمه الله روایت کند که گفت : هنگامی که رسول خدا صلی الله علیه و آله فاطمه را برای علی علیهما السلام

تزویح نمود عده ای از قریشیان نزد آن حضرت آمده و گفتند: تو دختری را با مهریه کم به ازدواج علی علیه السلام درآوردی . پیامبر گفت : من او را برای علی تزویج نکردم بلکه خداوند عزوجل در شب معراج او را برای علی علیه السلام تزویج کرد و وحی کرد به ((سدرۃ المنتهی)) که جواهرات خود را به پای ملائک بریزد، و حورالعین از آن جواهرات جمع می کردند و به داشتن آنها مباحثات می کردند و می گفتند: اینها برگرفته از جواهراتی است که به خاطر ازدواج فاطمه نثار کردند.

هنگامی که عروسی علی و فاطمه فرا رسید رسول خدا اسب خود به نام)) شهباء)) را آورد و بر آن قطیفه ای افکند و به فاطمه گفت تا بر آن سوار شود، و به سلمان فرمان داد تا افسار آن را به دست گیرد در این حال ناگهان رسول خدا صلی الله علیه و آله متوجه جبرئیل و میکائیل شد که هر یک با هفتاد هزار فرشته دیگر به زمین آمده اند، پس از آنها سؤال فرمود: به چه دلیل از آسمان هبوط - فرودآمدن - کرده اید؟ گفتند: آمده ایم فاطمه را تا خانه علی بدرقه کنیم ، پس در آن روز جبرئیل ، میکائیل ، و ملائکه و محمد صلی الله علیه و آله همگی تکبیر می گفتند و از آن تاریخ ، گفتن تکبیر در عروسی ها رایج گردید.

- 257/16 عیون اخبارالرضا (121): باسناد التمیمی ، عن الرضا، عن آبائه علیه السلام قال : قال النبی صلی الله علیه و آله : ما زوجت فاطمة الا (بعد) ما امرنی الله عزوجل بتزویجها

ترجمه : شیخ صدوق در عیون اخبارالرضا علیه السلام از رسول خدا صلی الله علیه و آله روایت کرده که فرمود : فاطمه را به ازدواج علی علیه السلام در نیاوردم مگر پس از آنکه خداوند عزوجل فرمان ازدواج او با علی علیه السلام را صادر نمود.

- 258/17 عیون اخبارالرضا (122): بالاسانید الثلاثة عن الرضا، عن آبائه علیهم السلام قال : رسول الله صلی الله علیه و آله : اءتانی ملك فقال : یا محمد ان الله یقرء علیك السلام و یقول لك : قد زوجت فاطمة من علی فزوجها منه ، و قد امرت شجرة طوبی اءن تحمل الدر و الیاقوت و المرجان ، و ان اهل السماء قد فرحوا لذلك ، و سیولد منها ولدان سیدا شباب اهل الجنة ، و بهما یزین اهل الجنة ، فابشر یا محمد فانك خیر الاولین و الاخرین صح (123) : عنه علیه السلام مثله (124) .

ترجمه : شیخ صدوق در عیون اخبارالرضا، به سه سند از امام رضا علیه السلام ، از رسول خدا صلی الله علیه و آله روایت کرده است : فرشته ای به نزد من آمد و گفت : ای محمد! همانا خداوند به تو سلام می رساند و می فرماید: من فاطمه را برای علی تزویج نمودم ، پس تو نیز او را به ازدواج علی درآور، فرمان دادم تا شجره طوبی جواهرات خود را به پای آنها فرو ریزد، و اهل آسمان از این نثار خشنود شدند، و به زودی از او فرزندانی متولد می شود که سروران جوانان اهل بهشت هستند و اهل بهشت به آنها مباحثات می کنند . پس ای محمد! بشارت باد بر تو که همانا بهترین آدمیان از اولین و آخرین آنها هستی.

همین حدیث در صحیفة الرضا نیز روایت شده است.

- 259/18 اءمالی الطوسی (125) : الحفار، عن الجعابی عن علی بن اءحمد العجلی ، عن عباد بن یعقوب ، عن عیسی بن عبدالله العلوی ، عن اءبیه ، عن جده ، عن علی علیه السلام قال : جاء رسول الله صلی الله علیه و آله یطلبنی فقال اءین اءخی یا ام ایمن ؟ قالت : و من اءخوك ؟ قال : علی ، قالت : یا رسول الله تزوجه ابنتك و هو اءخوك ، قال :

نعم اءما والله يا ام ايمن لقد زوجتها كفوا شريفا وجيها فى الدنيا و الاخرة و هو من المقربين

ترجمه : شيخ طوسى در امالى به سندش از على عليه السلام روايت کرده: روزى رسول خدا صلى الله عليه و آله به دنبال من مى گشت ، پس گفت : اى ام ايمن ! ايا مى دانى برادرى كجاست ؟ ام ايمن گفت : برادرت چه كسى است ؟ فرمود: على عليه السلام ، گفت : اى رسول خدا! ايا دخترت را به ازدواج برادرت درآوردى؟! فرمود: بله ، اما به خداوند سوگند اى ام ايمن ، او را به همسرى مردى درآوردى كه كفوى شريف و آبرومند در دنيا و آخرت است و او از مقربان مى باشد.

- 260/19ءمالى الطوسى (126) : الحسين بن ابراهيم القزوينى ، عن محمد بن وهبان ، عن على بن حبيش ، عن العباس بن محمد بن الحسين ، عن ابييه ، عن صفوان ، عن الحسين بن ابي غندر، عن اسحاق بن عمار و ابي بصير، عن ابي عبدالله عليه السلام قال : ان الله تبارك و تعالى اءمهر و فاطمة عليها السلام ربع الدنيا، فربعها لها، و اءمهرها الجنة و النار، تدخل اءعداءها النار، و تدخل اءولياءها الجنة و هى الصديقة الكبرى ، و على معرفتها دارت القرون الاولى

ترجمه : و نيز شيخ طوسى در امالى به سندش از امام صادق عليه السلام روايت کرده كه فرمود: همانا خداوند تبارك و تعالى مهریه فاطمه را ربع دنيا قرار داد، پس يك چهارم دنيا به آن حضرت تعلق دارد، و مهریه او را به بهشت و جهنم قرار داد، بنابراین دشمنان او داخل جهنم و آتش مى شوند و دوستانش داخل بهشت ، و او صديقه كبرى است و بر محور معرفت او تاريخ صدر اسلام شكل گرفت.

- 261/20قرب الاسناد (127) : محمد بن الواليد، عن ابن بكير، قال : سمعت اءبا عبدالله عليه السلام يقول : زوج رسول الله صلى الله عليه و آله عليا فاطمة صلوات الله عليهما على درع له حطمية تسوى ثلاثين درهما
ءقول : سياءتى فى تزويج اءبى جعفر الثانى عليه السلام اءنه قال : ان محمد بن على بن موسى ، يخطب ام الفضل بنت عبدالله المءمون ، و بذلها من الصداق مهر جدته فاطمة و هو خمس مائة درهم جياذ

ترجمه : عبدالله بن جعفر حميرى در كتاب قرب الاسناد از امام صادق عليه السلام روايت کرده : هنگامى كه رسول خدا صلى الله عليه و آله فاطمه عليها السلام را به ازدواج على عليه السلام درآورد، مهر او را زره حطمية قرار داد كه ارزش آن سى درهم بود. علامه مجلسى مى گويد: در كتاب تزويج امام محمدتقى از بحارالانوار آمده است كه آن حضرت ام الفضل دختر عبدالله مءمون را به مهر جده اش حضرت فاطمه عليها السلام ، يعنى 500 درهم نقره سالم به عقد و ازدواج خود درآورد.

- 261/21ءالخراج و الجرائح (128) : روى اءنه لما كان وقت زفاف فاطمة عليها السلام اتخذ النبى صلى الله عليه و آله طعاما و خبيصا. و قال لعلى : ادع الناس ! قال على عليه السلام : جئت الى الناس فقلت اءجيبوا الوليمة ، فاءقبلوا، فقال النبى صلى الله عليه و آله : ادخل عشرة فدخلوا و قدم اليهم الطعام و التريد، فاكلوا، ثم اءطعمهم السمن و التمر فلا يزداد الطعام الا بركة ، فلما اءطعم الرجال عمد الى ما فضل منها، فتغل فيها و بارك عليها، و بعث منها الى نسائه ، و قال : قل لهن : كلن و اءطعن من غشيكن. ثم ان رسول الله صلى الله عليه و آله دعا بصفحة فجعل فيها نصيبا فقال : هذا لك و لاهلك . و هبط جبرئيل فى زمرة من الملائكة بهدية . فقال لام سلمة : امثلى القعب ماء فقال لى : يا على اشرب نصفه ، ثم قال لفاطمة : اشربى و اءبقى ، ثم اءخذ الباقى فصبه على وجهها و نحرها ثم فتح السلة فاذا فيها كعك و موز و زبيب ، فقال : هذا هدية جبرئيل ثم اءقلب من يده سفرجلة فشققها نصفين و اءعطى عليا و قال : هذه هدية من الجنة اليكما و اءعطى عليا نصفا و فاطمة نصفا

ترجمه : قطب الدین سعید بن عبدالله هبة الله راوندی (571 هـ) در کتاب الخرائج و الجرائح به صورت مرسل روایت کرده است:

هنگامی که وقت عروسی حضرت فاطمه فرا رسید پیغمبر اکرم غذایی از خرما و روغن که آن را خبیص می گویند، تهیه کرد و به حضرت علی فرمود: مردم را برای ولیمه فاطمه دعوت کن.

امیرالمؤمنین علیه السلام می گوید: من نزد مردم آمدم و گفتم : بیایید و از ولیمه عروسی استفاده نمایید! وقتی مردم آمدند، رسول خدا فرمود که ده نفر سر سفره حاضر شوند. پیامبر خدا پس از اینکه غذا به آنان داد روغن و خرما هم به ایشان عطا کرد. غذا همچنان برکت می کرد، هنگامی که غذای مردها را داد متوجه غذا شد و آب دهان مبارك خود را به آن زد و از خدا خواست که به آن برکت دهد و از آن غذا برای زنانش فرستاد و فرمود : بخورید.

سپس پیغمبر خدا کاسه ای خواست و مقداری غذا در میان آن ریخت و به من فرمود: این غذا برای تو و زوجه ات می باشد.

آنگاه جبرئیل با گروهی از ملائکه نازل شدند و هدیه ای آوردند.

رسول خدا به ام سلمه فرمود: این ظرف را پر از آب کن ! بعدا به من فرمود: یا علی ! نصف این آب را بیاشام!

سپس به فاطمه فرمود: تو نیز مقداری از این آب را بیاشام!

آنگاه پیامبر خدا باقیمانده آن آب را گرفت و به صورت و گلوی فاطمه پاشید.

رسول خدا پس از این جریان سبدی را باز کرد و مقداری نان قندی و موز و کشمش در

میان آن بود پس از آن فرمود: اینها هدیه جبرئیل است . سپس رسول خدا صلی الله

علیه و آله يك گلابی را که فرمود: هدیه بهشتی است ، دو قسمت نمود، يك قسمت آن را به علی و قسمت دیگرش را به فاطمه زهرا عطا کرد.

- 263/22 مناقب آل ابی طالب (129) : ابن عباس و ابن مسعود و جابر و البراء و ائیس و ام

سلمه و السدی و ابن سیرین و الباقر علیه السلام فی قوله تعالى (و هو الذی خلق من

الماء بشرا فجعله نسبا و صهرا) (130) قالوا: هو محمد و علی و الحسن و الحسين علیهم

السلام (و کان ربك قدیرا) (131) القائم فی آخرالزمان لانه لم یجتمع نسب و سبب فی

الصحابة و القرابة الا له فلاجل ذلك استحق الميراث بالنسب و السبب . و فی روایة

((البشر ((الرسول)) و النسب ((فاطمة ، و)) الصهر ((علی علیه السلام.

تفسیر الثعلبی قال ابن سیرین : نزلت فی النبی و علی زوج فاطمة و هو ابن عمه و زوج ابنته فكان نسبا و صهرا.

ابن الحجاج : بالمصطفی و بصره * و وصیه یوم الغدیر

کعب بن زهیر: صهر النبی و خیر الناس کلهم الصادق علیه السلام : اءوحی الله تعالی

الی رسوله صلی الله علیه و آله : قل لفاطمة لا تعصی علیا (132) فانه ان غضب لغضبه.

عوتب النبی صلی الله علیه و آله فی امر فاطمة فقال : لو لم یخلق الله علی بن اءبی

طالب ما کان لفاطمة کفو، و فی خبر: لولاک لما کان کفو علی وجه الارض(133) .

المفضل ، عن اءبی عبدالله علیه السلام قال : لولا اءن الله تعالی خلق اءمیرالمؤمنین

علیه السلام لم یکن لفاطمة کفو علی وجه الارض آدم فمن دونه(134)

و قالوا: تزوج النبی صلی الله علیه و آله من الشیخین و زوج من عثمان بنتین ؟ قلنا:

التزویج لا یدل علی الفضل و انما هو مبنی علی اظهار الشهادتین ثم انه صلی الله علیه

و آله تزوج فی جماعة و اءما عثمان ففی زواجه خلاف کثیر و اءنه کان زوجهما فی کافرین

قبله و لیست حکم فاطمة مثل ذلك لانها ولیدة الاسلام و من اءهل العباء و المباهلة و

المهاجرة فی اءصعب وقت ، و ورد فیها آية التطهیر، و افتخر جبرائیل بكونه منهم ، و شهد

الله لهم بالصدق ، و لها امومة الأئمة الی یوم القيامة ، و منها الحسن و الحسين ، عقب

الرسول صلى الله عليه وآله ، و هى سيدة نساء العالمين ، و زوجها من اهلها و ليس باءجنبي ، و اما الشيخان فقد توسلا الى النبي صلى الله عليه وآله بذلك و اما على فتوسل النبي صلى الله عليه وآله و آله اليه بعد ما رد خطبتها، و العاقد بينهما هو الله تعالى ، و القابل جبرائيل ، و الخاطب راحيل ، و الشهود حملة العرش ، و صاحب النثار رضوان ، و طبق النثار شجرة طوبى ، و النثار الدر و الياقوت و المرجان ، و الرسول هو المشاطة ، و اسماء صاحبة الحجلة و وليد هذا النكاح الائمة عليهم السلام.

ابن شاهين المروزى فى كتاب فضائل فاطمة عليها السلام باسناده عن الحسين بن واقد عن ابي بريدة ، عن ابيه ، و البلاذرى فى التاريخ باسناده عن ابي بكر خطب الى النبي صلى الله عليه وآله فاطمة عليها السلام فقال : ائنتظر لها القضاء ثم خطب اليه عمر ، فقال : ائنتظر لها القضاء الخبر (135) .

مسند احمد و فضائله و سنن ابي داود، و ابانة بن بطة ، و تاريخ الخطيب ، و كتاب ابن شاهين و اللفظ له بالاسناد عن خالد الحذاء و ابي ايوب و عكرمة و ابي نجيح و عبدة بن سليمان كلهم عن ابن عباس انه لما زوج النبي صلى الله عليه وآله فاطمة عليا قال له النبي : اعطها شيئا، قال ما عندي شىء ، قال : فائين درعك الحطمية - و فى رواية غيره ، انه قال على : عندي - قال فاعطها اياها (136) .

تاريخي الخطيب و البلاذرى و حلية ابي نعيم و ابانة العكبرى : سفيان الثورى عن الاعمش عن الثورى ، عن علقمة ، عن ابن مسعود، قال : اصحاب فاطمة صبيحة يوم العرس رعدة ، فقال لها النبي صلى الله عليه وآله يا فاطمة زوجتك سيدا فى الدنيا و انه فى الآخرة لمن الصالحين ، يا فاطمة لما اراد الله تعالى ان املك بعلى امرالله تعالى جبرائيل فقام فى السماء الرابعة فصف الملائكة صفوفا ثم خطب عليهم فزوجك من على ، ثم امرالله سبحانه الجنان فحملت الحلى و الحلل ثم امرها فنثرت على الملائكة ، فمن اخذ منهم يومئذ شيئا اكثر مما اخذ غيره افتخره الى يوم القيامة ، قالت ام سلمة : لقد كانت فاطمة عليها السلام تفتخر على النساء لانها من خطب عليها جبرئيل عليه السلام (137) .

(و) قد اشتهر فى الصحاح بالاسانيد عن اميرالمؤمنين عليها السلام و ابن عباس و ابن مسعود و جابر الانصارى و انس بن مالك و البراء بن عازب و ام سلمة بالفاظ مختلفة و معانى متفقة عن ابي بكر و عمر خطبا الى النبي صلى الله عليه وآله فاطمة فقال : انها صغيرة (138) .

و روى ابن بطة فى الابانة خطبها عبدالرحمن فلم يجبه ، و فى رواية غيره انه قال : بكذا من المهر. فغضب صلى الله عليه وآله و مده يده الى حص فرفعها فسبحت فى يده فجعلها فى ذيله فصارت درا و مرجانا يعرض به جواب المهر.

و لما خطب على عليه السلام قال : سمعت يا رسول الله تقول كل سبب و نسب منقطع الا سببى و نسبى (139) ، فقال النبي صلى الله عليه وآله : اما السبب فقد سبب الله ، و اما النسب فقد قرب الله و هس و بش فى وجهه و قال : اءلك شىء ازوجك منها؟ فقال : لا يخفى عليك حالى ان لى فرسا و بعلا و سيفا و درعا فقال : بع الدرع.

و روى انه ائتى سلمان اليه و قال : احب رسول الله صلى الله عليه وآله ! فلما دخل عليه قال : ابشر يا على فان الله قد زوجك بها فى السماء قبل ان ازوجكها فى الارض و لقد ائتانى ملك و قال : ابشر يا محمد باجتماع الشمل و طهارة النسل قلت : و ما اسمك ؟ قال : نسطائيل من موكلى قوائم العرش ، ساءلت الله هذه البشارة و جبرئيل على اثرى.

ابوبريدة عن ابيه : ان عليا عليه السلام خطب فاطمة فقال له النبي صلى الله عليه وآله و

آله مرحبا و اءهلا، فقيل لعلى : يكفيك من رسول الله صلى الله عليه و آله احداهما: اءعطاك الاله ، و اءعطاك الارب.

ابن بطة و ابن المؤذن و السمعاني فى كتبهم بالاسناد عن ابن عباس و اءنس بن مالك قالا بينما رسول الله صلى الله عليه و آله جالس اذا جاء على فقال : يا على ما جاء بك ؟ قال : جئت اسلم عليك ، قال : هذا جبرئيل يخبرنى اءن الله عزوجل زوجك فاطمة و اءشهد على تزويجها اءربعين اءلف ملك و اءوحى الله الى الشجرة طوبى اءن نثرى عليهم الدر و الياقوت ، فنثرت عليهم الدر و الياقوت فابتدرن اليه الحور العين يلتقطن فى اءطباق الدر و الياقوت ، و هن يتهادينه بينهن الى يوم القيامة ، و كانوا يتهادون و يقولون : هذه تحفة خير النساء.

و فى رواية ابن بطة عن عبدالله : فممن اءخذ منه يومئذ شيئا اءكثر مما اءخذ صاحبه اءو اءحسن افتخر به على صاحبه الى يوم القيامة.

ابن مردويه فى كتابه باسناده عن علقمة قال : لما تزوج على فاطمة تناثر ثمار الجنة على الملائكة.

عبدالرزاق باسناده الى ام ايمن فى خبر طويل عن النبى صلى الله عليه و آله : و عقد جبرئيل و ميكائيل فى السماء نكاح عليا و فاطمة ، فكان جبرئيل المتكلم عن على و ميكائيل الراء عنى.

و فى حديث خباب بن الارت اءن الله اءوحى الى جبرئيل : زوج النور من النور، و كان الولى الله ، و الخطيب جبرئيل ، و المنادى ميكائيل ، و الداعى اسرافيل ، و الناثر عزرائيل ، و الشهود ملائكة السماوات و الارضين ثم اءوحى الى شجرة طوبى اءن انثرى ما عليك ، فنثرت الدر الابيض و الياقوت الاحمر و الزبرجد الاخضر و الو لؤ الرطب ، فبادرن الحور العين يلتقطن و يهدين بعضهن الى بعض.

الصادق عليه السلام فى خبر: اءنه دعاه رسول الله صلى الله عليه و آله و قال : اءبشر يا على فان الله قد كفانى ما كان همنى من تزويجك.

ذكر ابن شهر آشوب مختصرا مما مر برواية الصدوق رحمه الله ثم قال:

و قد جاء فى بعض الكتب اءنه خطب راحيل فى البيت المعمور فى جمع من اءهل السماوات السبع ، فقال:

الحمد لله الاول قبل اءوليه الاولين ، الباقي بعد فناء العالمين ، نحمده اذ جعلناه ملائكة روحانيين ، و بربوبيته مذعنين ، و له على ما اءنعم عليا شاكرين حجبنا من الذنوب ، و تسرنا من العيوب ، اءسكننا فى السماوات ، و قربنا الى السرادقات ، و حجب عنا النهم للشهوات ، و جعل نهمتنا و شهوتنا فى تقديسه و تسييحه . الباسط رحمته ، الواهب نعمته ، جل عن الحاد اءهل الارض من المشركين و تعالى بعضمته عن افك الملحدين - ثم قال بعد كلام - اختار الملك الجبار صفوة كرمه ، و عبد عظمته لامته سيدة النساء ، بنت خير النبيين و سيد المرسلين و امام المتقين ، فوصل حبلى بحبل رجل من اءهله و صاحبه ، المصدق دعوته ، المبادر الى كلمته ؛ على الوصول بفاطمة البتول ابنة الرسول. و روى اءن جبرئيل روى عن الله تعالى عقيبها قوله عزوجل : الحمد ردائى ، و العظمة كبريائى ، و الخلق كلهم عبيدى و امائى ، زوجت فاطمة اءمتى من على صفوتى ، اءشهد ملائكتى.

و كان بين تزويج اءميرالمؤمنين و فاطمة عليهما السلام فى السماء الى تزويجهما فى الارض اءربعين يوما، زوجها رسول الله صلى الله عليه و آله من على اءول يوم من ذى الحجة و روى اءنه كان يوم السادس منه

ترجمه : ابن شهر آشوب مازندرانى (588 هـ) در كتاب مناقب آل ابى طالب به نقل از ابن عباس ، ابن مسعود، جابر بن عبدالله انصارى ، براء بن عازب ، انس بن مالك ، سدى ،

محمد بن سیرین و امام محمدباقر علیه السلام درباره آیه 54 از سوره فرقان که می فرماید: «پروردگار شما هموست که از آب بشری خلق می کند و آن را نسبت و داماد قرار می دهد» نقل کرده که گفتند: منظور از این افراد: حضرت محمد و علی و حسن و حسین علیهم السلام و حضرت قائم در آخرالزمان است ، زیرا در میان صحابه نسب و سبب و قرابت جمع نشد مگر برای آن حضرت ، بدین جهت است که میراث به وسیله نسب و سبب به افراد می رسد. بنا به روایتی منظور از کلمه بشر که در آیه شریفه است ، حضرت رسول و مقصود از نسب حضرت فاطمه و منظور از کلمه صهر (داماد) حضرت علی می باشد. و در تفسیر ثعلبی آمده که ابن سیرین گفته : این آیه در شأن پیامبر و علی علیهما السلام نازل شد که فاطمه علیها السلام را به همسری برگزید، و علی پسرعموی پیامبر و شوهر دخترش بود پس نسب و صهر - دامادی - در او جمع شده است. ابن حجاج در شعری می گوید: سوگند به مصطفی و به دامادش و سوگند به وصی او که در روز غدیر معرفی کرد. و کعب بن زهیر گوید:

داماد پیامبر بهترین مردم است.
و امام صادق علیه السلام فرماید: خداوند متعال به پیامبرش وحی کرد: به فاطمه بگو که با علی مخالفت نداشته و از خواسته های او اطاعت کند، زیرا هرگاه او غضب کند، من نیز به سبب غضب او غضبانک می گردم.
رسول خدا صلی الله علیه و آله را درباره تزویج به علی علیهما السلام مورد سرزنش قرار دادند و رسول خدا در پاسخ آنها فرمود: اگر خدای تعالی علی را خلق نمی کرد، کفوی برای فاطمه وجود نداشت و هیچ کس شایستگی ازدواج با فاطمه را نداشت.
مفضل بن عمر از امام صادق علیه السلام روایت کرده که فرمود: اگر خداوند تعالی علی علیه السلام را خلق نکرده بود کسی شایستگی همسری فاطمه علیها السلام را نداشت.

و گفته اند: پیامبر عایشه دختر ابوبکر را به زنی گرفت و نیز حفصه دختر عمر بن خطاب را، و دو دخترش را نیز به ازدواج عثمان درآورد - منظور رقیه و زینب هستند که خواهران بزرگ فاطمه علیها السلام بودند. می گوئیم : ازدواج هیچ فضلی را برای آنها اثبات نمی کند زیرا اساس در صحت آن ، اظهار شهادتین توسط طرفین است ، ضمن آنکه پیامبر فقط از اینها زن نگرفت بلکه اشخاص دیگری نیز وجود داشتند که دخترانشان را تزویج نمود - اگر در ازدواج فضلی باشد پس چرا فقط آن را به اینها نسبت می دهید؟ - و اما درباره ازدواج عثمان نیز اختلاف شدید وجود دارد ضمن آنکه دختران رسول خدا صلی الله علیه و آله قبل از ازدواج با او، با اشخاص دیگری که کافر بودند نیز ازدواج کرده بودند، در حالی که وضعیت حضرت فاطمه غیر از این بود. زیرا او در زمان ظهور اسلام به دنیا آمد، و او از اصحاب کساء و مباحله و از مهاجرینی است که در بدترین شرایط اقدام به مهاجرت نمودند، در شأن او آیه تطهیر نازل شد، و جبرئیل بر اینکه جزء اصحاب کساء باشد افتخار می کرد، و خداوند بر صدق و درستی آنها شهادت داده است و از بطن اوست تمامی ائمه اسلام تا روز قیامت ، و از اوست حسن و حسین و سایر نوادگان پیامبر، و او سرور زنان دو عالم است ، و او ازدواج کرد با کسی که چون خودش بود و از ارزشهای او فاصله نداشت . اما ابوبکر و عمر به واسطه دختری که به رسول خدا دادند خود را به پیامبر نزدیک می کردند در حالی که درباره علی علیه السلام چنین نبوده زیرا خود رسول خدا پس از جواب رد دادن به آن دو، دخترش را به علی علیه السلام تزویج نمود.

عقدکننده آنها برای یکدیگر خداوند متعال بوده است ، و قابل جبرئیل بوده ، و خواننده خطبه ملکی به نام رحیل ، و شهود عقد حمل کنندگان عرش ، و نثارکننده بهشت رضوان (خازن بهشت) ، و طبق نثار شجره طوبی ، و آنچه نثار کردند در و یاقوت و مرجان ، و واسطه ازدواج علی و فاطمه علیهماالسلام رسول خدا صلی الله علیه و آله بوده و اسماء که از زنان مقدس بود نگاهبان حجله عروسی - بعدا خواهیم گفت که در این تاریخ اسماء در مدینه نبوده است - و فرزندان و ثمره های این ازدواج ائمه طاهرین علیهم السلام بوده اند. ابن شاهین مروزی در فضائل فاطمة به اسنادش از بریده اسلمی ، و بلاذری در انساب الاشراف به اسانیدش نقل کرده اند که ابوبکر فاطمه را خواستگاری کرد و پیامبر فرمود که در این رابطه منتظر فرمان الهی هستم و سپس عمر خواستگاری کرد و پیامبر به او نیز همین پاسخ را داد.

در مسند احمد بن حنبل ، فضائل الصحابه ، سنن ابی داود سجستانی و ابانه ابن بطه ، و تاریخ بغداد، و فضائل فاطمه ابن شاهین مروزی که لفظ حدیث در اینجا از آن است ، از خالد حذاء و ابویوب انصاری و عکرمه و ابونجیح و عبیده بن سلیمان ، و همه آنها از ابن عباس روایت کرده اند که وقتی رسول خدا صلی الله علیه و آله فاطمه را به ازدواج علی علیهماالسلام درآورد به او فرمود: چیزی به فاطمه هدیه کن ! علی علیه السلام گفت : چیزی ندارم . پیامبر فرمود: زره حمیطة تو کجاست ؟ و در روایات دیگری به جای زره چیزهای دیگری آمده است - علی گفت : همین جاست . پیامبر فرمود: همان را به او هدیه کن.

در تاریخ بغداد، انساب الاشراف ، حلیة الاولیاء و الابانة عکبری از سفیان ثوری از اعمش ، از ثوری ، از علقمه ، از ابن مسعود روایت شده است که گفت : در صبح عروسی علی و فاطمه ، به نوعی نگرانی برای فاطمه پیش آمد، پیامبر به او فرمود: ای فاطمه ! تو را به ازدواج مردی درآوردم که در دنیا سرور و در آخرت از صالحان است . ای فاطمه ! هنگامی که خداوند اراده نمود تا تو را به ازدواج علی درآورد، فرمان داد تا جبرئیل در آسمان چهارم ملائکه را در صف هایی منظم کند و برای آنها سخنرانی کند و سپس تو را به ازدواج علی درآورد. سپس خداوند فرمان داد تا درختان بهشت ثمره های خود را به پای ملائک بریزند، پس هرکه در این روز بیشتر از سایر ملائک از این نثار خداوندی برمی گرفت و بر دیگری افتخار می کند تا روز قیامت.

ام سلمه می گوید: فاطمه علیهاالسلام همواره بر سایر زنان برتری می جست و فخر می فروخت ، برای اینکه او کسی بود که جبرئیل خطبه عقدش را خوانده بود. و مشهور است در صحاح اهل سنت به سندهای مختلف ، از امام علی علیه السلام و ابن عباس ، و ابن مسعود و جابر و انس و براء بن عازب و ام سلمه ، به الفاظ مختلف و معنی واحد به اینکه : ابوبکر و عمر از فاطمه خواستگاری کردند پیامبر فرمود: او هنوز کوچک است.

ابن بطة در ابانة روایت کرده که عبدالرحمن نیز از فاطمه خواستگاری کرد و در روایتی آمده است که مهر سنگینی هم پیشنهاد کرد که رسول خدا صلی الله علیه و آله غضب کرد و مقدار زیادی جواهرات گران قیمت را به معجزه ای در مقابل او نهاد و با این بیان در واقع به او گفت که)) ما را به پول و جواهرات نیازی نیست.)) ولی هنگامی که علی علیه السلام برای خواستگاری آمد، به پیامبر عرضه داشت : ای رسول خدا ! شنیده ام که فرمودید: هر سبب و نسبی در روز قیامت منقطع خواهد بود جز سبب من . پیامبر فرمود: اما سبب که از جانب خداوند است ، و اما نسب نیز چیزی است که خداوند اسباب آن را فراهم می کند. و سپس چهره پیامبر فروزان شد و بشاش شد و گفت : آیا تصمیم داری که با فاطمه ازدواج کنی ؟ علی گفت : حال من بر شما مخفی نیست و می دانید که فقط يك اسب ، الاغ ، شمشیر و زره دارم . پیامبر فرمود:

زره را بفروش.
و روایت شده که سلمان نزد علی علیه السلام آمد و گفت : رسول خدا صلی الله علیه و آله تو را احضار کرده.
سپس هنگامی که علی علیه السلام داخل شد رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود:
مژده باد ای علی که خداوند متعال فاطمه را در آسمان په تو تزویج نموده قبل از آنکه در زمین چنین ازدواجی رخ داده باشد و فرشته ای نزد من آمده و گفت : بشارت باد بر تو ای محمد به اجتماع و یگانگی آنها و طهارت و پاکی نسلشان ، گفتم : نام تو چیست ؟
گفت : نسطائیل و یکی از موکلان عرش هستم و از خدا خواستم تا به من اجازه دهد که بشارت این وصلت را من به تو بدهم.
ابوبریده از پدرش روایت کرده : علی علیه السلام از فاطمه خواستگاری کرد و رسول خدا فرمود: مرحبا و اهلا. سپس به علی علیه السلام گفته شد: برای تو کافی بود که رسول خدا یکی از آنها را نثارت کند :اهل و یا طاقت ، توان فراخی سینه و صبوری را.
ابن بطه ، ابن مؤذن و سمعانی در کتابهایشان - یعنی الابانة ، اربعین و فضائل الصحابه - با سندهایشان از ابن عباس و انس بن مالك روایت کرده اند: روزی رسول خدا نشسته بود که علی علیه السلام نزد او آمد، رسول خدا به او گفت : ای علی ، برای چه کاری آمده ای ؟ علی گفت : آمده ام با بر شما سلام کنم . رسول خدا گفت : هم اکنون جبرئیل بر من نازل شده و خبر داد که خداوند فاطمه را برای تو تزویج نموده و بر ازدواج شما چهل هزار ملك را شاهد گرفته ، و به شجره طوبی فرمان داده تا در و یا قوت خود را به پای ملائک بریزد و او نیز چنان کرده و حوری های بهشتی از آن جواهرات بهشتی در طبق های مختلف جمع کرده اند و برداشتن آنها تا روز قیامت به یکدیگر مباحات می کنند و به یکدیگر می گویند: اینها تحفه ازدواج بهترین زنان است.

و در روایت ابن بطه از عبدالله عباس آمده است : هر کس در این روز جواهرات بیشتری جمع کرده باشد تا روز قیامت بر سایر فرشتگان مباحات خواهد کرد.
ابن مردویه اصفهانی در کتابش ، به سندش از علقمه روایت کرده : روزی که علی و فاطمه عروسی کردند ثمره های بهشتی به پای ملائک ریخته شد.
و عبدالرزاق صنعایی به سندش از ام ایمن در خبری از پیامبر صلی الله علیه و آله آورده است : خطبه ازدواج علی و فاطمه را جبرئیل و میکائیل در آسمانها خواندند و در آن هنگام جبرئیل وکیل علی و میکائیل وکیل فاطمه بود.
و در حدیث خباب بن ارت آمده : خداوند به جبرئیل وحی نمود: نور را با نور تزویج کن ! و پس ولی و صاحب اختیار خدا بود، و خطیب جبرئیل ، و منادی میکائیل ، داعی اسرافیل و نثارکننده عزرائیل ، و شهود عقد ملائکه آسمانها و زمین ها. سپس به شجره طوبی وحی کرد تا جواهراتش را نثار ملائکه کند و او نیز چنین کرد و حوریان آنها را جمع می کردند و به آنها مباحات می نمودند.

و از امام صادق علیه السلام در خبری آمده است : رسول خدا علی را صدا زده و گفت : بشارت باد تو را که خداوند تو را از غمی که درباره ازدواج داشتی ، کفایت کرد. و سپس ابن شهر آشوب پس از ذکر مختصر آنچه گذشت ، و آن را به روایت شیخ صدوق بیان کرد، می گوید: در بعضی از کتابها آمده است که راحیل - از فرشتگان مقرب الهی - خطبه عقد فاطمه را در آسمان هفتم خوانده است نه جبرئیل در آسمان چهارم ، و در خطبه چنین گفته:

حمد خدایی را که ازلی است و قبل از هر موجودی وجود داشته ، و باقی است بعد از آنکه همه موجودات فانی می شوند، حمد و سپاس می گوئیم او را که ملائکه روحانی را آفرید و ما را از آنان قرار داد، و به ربوبیت و مقام الهی او اذعان می کنیم ، و او را به دلیل

نعمتهایی که به ما عطا فرموده شکر می گوئیم . سپاس می گزاریم به دلیل اینکه ما را از ارتکاب گناه نگاه داشته و عیب های ما را پوشانیده ، و ما را در آسمانها جای داده ، و به ملکوت خویش نزدیک فرموده ، و میل به شهوات را از ما پوشانده ، و تمام همت و شهوت ما را معطوف به تقدیس و تسبیح خود نموده است . همانا حمد و سپاس اختصاص به خدایی دارد که رحمتش را بسط داده ، نعمتش را بی هیچ محدودیتی بخشش نموده ، و بالاتر از آن است که الحاد مشرکین زمین و عناد و دشمنی ملحدین خدشه ای در جلال و عظمت کبریائیش ایجاد نماید، - و سپس گفت : - خداوندی که مالک همه کس و همه چیز است فاطمه علیهاالسلام سرور زنان و دختر بهترین انبیاء و سرور مسلمین و امام متقین را در نظر گرفته و او را به مردی از اهل رسول خدا و صاحب او، که تصدیق کننده نبوت او بوده و در این راه از هیچ کوششی دریغ نرورزیده پیوند می دهد و آنها را به ازدواج یکدیگر درمی آورد.

سپس روایت می کند: جبرئیل در دنباله آن خطبه ، قول خداوند عزوجل را نقل کرد :
الحمد لله ردائی ، و العظمة کبریائی ، و الخلق کلهم عبیدی و امانی ، زوجت فاطمة ائمتی من علی صفوتی ، اشهدوا ملائکتی

و بین تزویج فاطمه در آسمان و تزویج او در زمین چهل روز بوده است ، رسول خدا او را در اول ذی حجه و به روایتی ششم ذی حجه به ازدواج علی علیه السلام درآورد.

- 264/23 معانی الاخبار، (140) الخصال (141) والامالی : (142) ابن مسرور، عن ابن عامر عن

المعلی ، عن البزنطی عن علی بن جعفر قال : سمعت اباالحسن موسی بن جعفر علیهماالسلام یقول : بینا رسول الله صلی الله علیه و آله جالس اذ دخل علیه ملک له اربعة و عشرون وجها فقال له رسول الله صلی الله علیه و آله.

حییبی جبرئیل ! لم اءرك فی مثل هذه المصور فقال الملك : لست بجبرئیل ، انا محمود، بعثنی الله عزوجل اءن ازوج النور من النور قال : من ممن ؟ فقال : فاطمة من علی ، قال : فلما ولی الملك اذا بین کتيفه : محمد رسول الله ، علی وصيته ، فقال له رسول الله صلی الله علیه و آله منذ کم کتب هذا بین کتفیک ؟ فقال : من جبرئیل قبل اءن یخلق الله عزوجل آدم بائنین و عشرين اءلف عام . و فی رواية باربعة و عشرين اءلف عام ترجمه : شیخ ابوجعفر صدوق در کتاب معانی الاخبار از حضرت موسی بن جعفر علیهماالسلام روایت می کند که فرمود:

زمانی رسول خدا نشسته بود، ملکی به حضور آن حضرت مشرف شد که دارای بیست و چهار صورت بود(143) .

رسول اکرم به او فرمود: ای حبیب من جبرئیل ! من تا به حال تو را با این صورت ندیده بودم ؟

گفت : من جبرئیل نیستم ، بلکه نام من ((محمود)) است . خدا مرا فرستاده که نور را برای نور تزویج نمایم.

پیغمبر خدا فرمود: که را برای که تزویج کنی ؟

گفت : فاطمه را برای علی ، هنگامی که آن ملک مراجعت نمود، دیدند در میان دو کتف او نوشته بود: محمد رسول خدا و علی جانشین اوست . پیغمبر خدا به وی فرمود: چند وقت است که این عبارت در میان دو کتف تو نوشته شده است ؟
گفت : بیست هزار سال قبل از اینکه حضرت آدم آفریده شود.

- 265/24 مناقب آل ابی طالب (144) : عبدالله بن میمون حدثنا ابوهیرة ؛ عن ابی

الزبیر، عن جابر الانصاری (فی) حدیث محمود، و اءنباءنی ابویعلی (العطار و ابوالمؤید الخطبیب بنحو هذا الخبر الا انهما رویا: ملک له عشرون فی کل رءس اءلف لسان ، و کان اسم الملك صرئیل.

ابوبکر مردویه فی فضائل امیرالمؤمنین بالاسناد عن اءنس بن مالك ، و کتاب ابی

القاسم سليمان الطبرى باسناده عن شعبة ، عن عمرو بن مرة ، عن ابراهيم عن مسروق ، عن ابن مسعود كلاهما عن النبي صلى الله عليه و آله قال : ان الله يامرک ان تزوج فاطمة من على⁽¹⁴⁵⁾ كتاب ابن مردويه : قال ابن سيرين ، قال عبيده : ان عمر بن الخطاب ذكر عليا فقال : ذاك صهر رسول الله صلى الله عليه و آله نزل جبرئيل على رسول الله فقال : ان الله يامرک ان تزوج فاطمة من على. ابن شاهين بالاسناد عن ابي ايوب ، قال النبي صلى الله عليه و آله امرت بتزويجك من البيضا و فى رواية من السماء. الضحاک عن النبي صلى الله عليه و آله قال لفاطمة : ان على بن ابي طالب ممن قد عرفت قرابته و فضله من الاسلام ، و انى ساءلت ربى يزوج خير خلقه و اءحبهم اليه ، و قد ذكر من اءمرک شيئا فما ترين ؟ فسكتت ، فخرج رسول الله صلى الله عليه و آله و هو يقول : الله اكبر ، سكوتها اقرارها⁽¹⁴⁶⁾ .

و روى ابن مردويه انه صلى الله عليه و آله قال لعلى : تكلم خطيبا لنفسك ، فقال : الحمد لله الذى قرب من حامديه ، و دنا من سائله ، و وعد الجنة من يتقيه و اءذر بالنار من يعصيه ، نحمده على قديم احسانه و اءياديه ، حمد من يعلم انه خالقه و باريه ، و مميته و محبيه ، و مسائله عن مساويه ، و نستعينه و نستهديه ، و نؤ من به و نستكفيه ، و نشهد ان لا اله الا الله وحده لا شريك له ، شهادة تبلغه و ترضيه و ان محمد عبده و رسوله صلى الله عليه و آله ، صلاة تزلفه و تحطيه ، و ترفعه و تصطفيه ، و النكاح مما اءمرالله به و يرضيه ، و اجتماعنا مما قدره الله و اءذن فيه ، و هذا رسول الله صلى الله عليه و آله زوجنى ابنته فاطمة خمس مائة درهم ، و قد رضيت ، فاساءلوه و اءشهدوا .⁽¹⁴⁷⁾

و فى خبر: و قد زوجتك ابنتى فاطمة على ما زوجك الرحمن ، و قد رضيت بما رضى الله لها فدونك اءهلك فانك اءحمق بها منى. و فى خبر: فنعم الاخ اءنت ، و نعم الختن اءنت ، و نعم الصاحب اءنت ، و كفاك برضى الله رضى ، فخر على ساجدا شكرا لله تعالى و هو يقول : رب اءوزعنى ان اشكر نعمتك التى اءنعمت على⁽¹⁴⁸⁾ (الاية فقال النبي صلى الله عليه و آله : آمين ، فلما رفع رءسه قال النبي صلى الله عليه و آله ، بارك الله عليكما ، و بارك فيكما ، و اءسعد جدكما ، و جمع بينكما ، و اءخرج منكما الكثير الطيب ، ثم اءمر النبي صلى الله عليه و آله بطبق بسر و اءمر بنهيه و دخل حجرة النساء و اءمر بضرب الدف.

الحسين بن على عليه السلام فى خبر :زوج النبي صلى الله عليه و آله فاطمة عليا على اءربع مائة و ثمانين درهما؛ و روى : ان مهرها اءربعمائة مثقال فضة ، و روى : انه كان خمسمائة درهم ، و هو اءصح⁽¹⁴⁹⁾ . و سبب الخلاف فى ذلك ما روى عمرو بن ابي المقدام و جابر الجعفى ، عن ابي جعفر عليه السلام قال : كان صداق فاطمة برد حبرة ، و اهاب شاة على عرار. و روى عن الصادق عليه السلام قال : كان صداق فاطمة درع حطمية و اهاب كبش اءوجدى . رواه اءبويعلى فى المسند. عن مجاهد. كافي الكلينى : زوج النبي صلى الله عليه و آله فاطمة من على على جرد برد. و قيل للنبي صلى الله عليه و آله : قد علمنا مهر فاطمة فى الارض فما مهرها فى السماء؟ قال : سل عما يعينك و دع ما لا يعينك . قيل : هذا مما يعيننا يا رسول الله . قال : كان مهرها فى السماء خمس الارض فمن مشى عليها مبغضا لها و لولدها مشى عليها حراما الى ان تقوم الساعة. و فى الجلاء و الشفاء فى خبر طويل عن الباقر عليه السلام : و جعلت نحلتها من على

خمس الدنيا و ثلث الجنة و جعلت لها فى الارض اربعة اءنهارة: الفرات ، و نيل مصر، و نهروان ، و نهر بلخ فزوجها اءنت يا محمد بخمسائة درهم تكون سنة لامتك. و فى حديث حباب بن الارت ثم قال النبى صلى الله عليه و آله : زوجت فاطمة ابنتى منك باءمر الله تعالى على صداق خمس الارض و اءربعمائة و ثمانين درهما، الاجل خمس الارض ، و العاجل اءربعمائة و ثمانين درهما. و قد روى حديث خمس الارض عن الصادق عليه السلام عن يعقوب بن شعيب. اسحاق بن عمار و اءبونصير قال الصادق عليه السلام : ان الله تعالى مهر فاطمة ربع الدنيا فربعها لها و مهرها الجنة و النار، فتدخل اءولياءها الجنة و اءعداءها النار. اءمالى اءبى جعفر الطوسى ، قال الصادق عليه السلام فى خبر: و سكب الءارهم فى حجره فاءعطى منها قبضة كانت ثلاثة و ستين اءو ستة و ستين الى اءم ايمن لمتاع البيت و قبضة الى اءسماء بنت عميس للطيب ، و قبضة الى ام سلمة للطعام ، و اءنفذ عمارا و اءبابكر و بلالا لابتياح ما يصلحها

اقول : ثم ذكر نحوا مما نقلنا عن اءمالى الشيخ الى قوله و جرة خضراء و كيزان خرف ، ثم قال : و فى رواية و نطع من اءدم ، و عباء قطوانى و قرية ماء. و هب بن وهب القرشى ، و كان من تجهيز على داره انتشار رمل لين ، و نصب خشبة من حائط الى حائط للثياب ، و بسط اهاب كبش ، و مخدة ليف. اءبوبكر مردوية فى حديث : فمكث على تسعة و عشرين ليلة ، فقال له جعفر و عقيل : سله اءن يدخل عليك اءهلك ، فعرفت ام ايمن ذلك و قالت : هذا من امر النساء، و خلت به ام سلمة بالهدايا فاءمر بطحن البر و خبزه و اءمر عليا بءذبح البقر و الغنم ، فكان النبى صلى الله عليه و آله يفصل و لم ير على يده اءثر دم ، فلما فرغوا من الطبخ اءمر النبى صلى الله عليه و آله اءن ينادى على راءس داره : اءجيوا رسول الله ، و ذلك كقوله (و اءذن فى الناس بالحج) (150) فاءجابوا من النخلات و الزروع ، فبسط النطوع فى المسجد و صدر الناس و هم اءكثر من اءربعة آلاف رجل و سائر نساء المدينة ، و رفعوا منها ما اءرادوا و لم ينقص من الطعام شىء، ثم عادوا فى اليوم الثانى و اءكلوا، و اليوم الثالث اءكلوا مبعوثة اءبى اءيوب. ثم دعا رسول الله صلى الله عليه و آله بالصحاف فملئت و وجه الى منازل اءزواجه ، ثم اءخذ صحيفة و قال هذا لفاطمة و بعلها، ثم دعا فاطمة و اءخذ يدها فوضعها فى يد على و قال : بارك الله فى ابنة رسول الله يا على ! نعم الزوج فاطمة ، و يا فاطمة نعم البعل على.

و كان النبى صلى الله عليه و آله اءمر نساء اءن يزينها و يصلحن من شاءنهما فى حجرة ام سلمة فاستد عين من فاطمة عليها السلام طيبا فاءتت بقارورة ، فسنلت عنها فقالت : كان دحية الكلبي يدخل على رسول الله صلى الله عليه و آله فيقول لى : يا فاطمة هاتى الوسادة فاطرحيها لعمك فكان اذا نهض سقط من بين ثيابه شىء فياءمرنى بجمعه ، فسنل رسول الله صلى الله عليه و آله عن ذلك فقال : هو عنبر يسقط من اءجنحة جبرئيل . و اءتت بما ورد فساءلت ام سلمة عنه ، فقالت : هذا عرق رسول الله صلى الله عليه و آله كنت اءخذه عند قيلولة النبى صلى الله عليه و آله عندى. و روى اءن جبرئيل اءتى بحلة قيمتها الدنيا، فلما لبستها تحيرت نسوة قريش منها، و قلن من اءين لك هذا؟ قالت : هذا من عندالله.

تاريخ الخطيب ، و كتاب ابن مردويه ، و ابن المؤذن و شيرويه الديلمي باءسانيدهم عن
على بن الجعد، عن ابن بسطام ، عن شعبة بن الحجاج ، و عن علوان ، عن شعبة ، عن
ابى حمزة الضبعى ، عن ابن عباس و جابر، اءنه لما كانت الليلة التى زفت فاطمة الى
على عليه السلام كان النبى صلى الله عليه و آله اءمامها، و جبرئيل عن يمينها و
ميكائيل عن يسارها، و سبعون اءلف ملك من خلفها، يسبحون الله و يقدسونه حتى طلع
الفجر.

كتاب مولد فاطمة عن ابن بابويه فى خبر: اءمر النبى صلى الله عليه و آله بنات
عبدالمطلب و نساء المهاجرين و الانصار اءن يمضين فى صحبة فاطمة ، و اءن يفرحن و
يرجزن و يكبرن و يحمدن ، و لا يقلن ما لا يرضى الله قال جابر: فاءركبها على ناقته - و فى
رواية : على بغلته الشهباء - و اءخذ سلمان زمامها، و حولها سبعون اءلف حوراء و النبى
صلى الله عليه و آله و حمزة و عقيل و جعفر و اءهل البيت يمشون خلفها مشهريين
سيوفهم و نساء التى صلى الله عليه و آله قدامها يرجزن فانشاءت ام سلمه:

سرن بعون الله جاراتى
واشكرنه فى كل حالات
واذكرن ما اءنعم رب العلى
من كشف مكروه و آفات
فقد هءانا بعد كفر و قد
اءنعشنا رب السماوات
و سرن مع خير نساء الورى
تغدى بعمات و خالات
يا بنت من فضله ذوالعلى
بالوحى منه و الرسالات

ثم قالت عائشة:

فيا نسوة استرن
بالمعاجر
واذكرن ما يحسن فى
المحاضر
واذكرن رب الناس
اذايخصنا
بدينه مع كل عبد شاكر
والحمد لله على افضاله
والشكر لله العزيز القادر
سرن بها فالله اءعطى
ذكرها
و خصها منه بطهر طاهر

ثم قالت حفصة:

فاطمة خير نساء البشر
و من لها وجه كوجه القمر
فضلك الله على كل
الورى
بفضل من خص بآى الزمر
زوجك الله فتى فاضلا
اءعنى عليا خير من فى
الحضر
فسرن جاراتى بها انها
كريمة بنت عظيم الخطر

ثم قالت معاذة ام سعد بن معاذ:

اءقول قولاً فيه ما فيه
واذكر الخير و ابدية
محمد خير بنى آدم
ما فيه من كبر و لا تيه
بفضله عرفنا رشدنا
فالله بالخير يجازيه
و نحن مع بنت نبى الهدى
ذى شرف قدمكنت فيه
فى ذروة شامخة اءصلها
فما راءى شيئاً يدانيه

و كانت النسوة يرجعن اءول بيت من كل رجز، ثم يكبرن و دخلن الدار ثم اءنفذ رسول الله صلى الله عليه و آله الى على و دعاه الى المسجد ثم دعا فاطمة فاءخذ يديها و وضعها فى يده و قال : بارك الله فى ابنة رسول الله.
كتاب ابن مردويه : اءن النبى ساءل ماء فاءخذ منه جرعة فتمضمض بها ثم مجها فى القعب ، ثم صبها على راءسها، ثم قال : اءقبلى فلما اءقبلت نضح من بين ثدييها، ثم قال : اءدبرى فلما اءدبرت نضح من بين كتفيها، ثم دعا لهما
كتاب ابن مردويه : اللهم بارك فيهما، و بارك عليهما و بارك لهما فى شبليهما.
و روى اءنه قال : اللهم انهما اءحب خلقك الى فاءحبهما و بارك فى ذريتهما واجعل عليهما منك حافظاً، و انى اعيزهما بك و ذريتهما من الشيطان الرجيم.
و روى اءنه دعا لها قال : اءذهب الله ببحرين يلتقيان ، و نجمين يقتربان.
ثم خرج الى الباب و يقول : طهركما و طهر نسلكما، اءنا سلم لمن سالمكما و حرب لمن

حاربتكما، استودعكما الله و استخلفه عليكما. و باتت عندها اسماء بنت عميس اسبوعا بوصية خديجة اليها فدعا لها النبي صلى الله عليه و آله في دنياها و آخرتها. ثم اتاها في صبيحتها و قال : السلام عليكم ادخل رحمكم الله ؟ ففتحت اسماء الباب كانا نائمين تحت كساء، فقال : على حالكما. فادخل رجله بين ارجلها فاءخبرالله عن اوردتهما (تتجافى جنوبهم عن المضاجع) (151) الاية.

فساءل عليا: كيف وجدت اهلك ؟ قال : نعم العون على طاعة الله ، و ساءل فاطمة ، فقالت : خير بعل . فقال : اللهم اجمع شملهما، و اءلف بين قلوبهما، و اجعلهما و ذريتهما من ورثة جنة النعيم ، و ارزقهما ذرية طيبة مباركة ، و اجعل في ذريتهما البركة ، و اجعلهم ائمة يهدون باءمرك الى طاعتك ، و ياءمرون بما يرضيك.

ثم امر بخروج اسماء و قال : جزاك الله خيرا، ثم خلاها باشارة الرسول صلى الله عليه و آله.

و روى شرحبيل باسناده قال : لما كان صبيحة عرس فاطمة جاء النبي بعس فيه لبن فقال لفاطمة : اشربي فداك اءبوك ، و قال لعلى : اشرب فداك ابن عمك ترجمه : ابن شهر آشوب (588 هـ)، به نقل از عبدالله بن ميمون ، از ابوهريره ، و از ابوالزبير، از جابر بن عبدالله انصاري در حديث محمود، و ابويعلى عطار، و ابوالمؤيد خطيب خوارزمي مثل خبر فوق را روايت کرده اند.

ابوبكر ابن مردويه اصفهاني در فضائل اميرالمؤمنين به سندش از انس بن مالك ، و از كتاب ابوالقاسم سليمان طبري به سندش از شعبه ، از عمرو بن مره ، از ابراهيم ، از مسروق ، از ابن مسعود، هر دو از پيامبر روايت کرده اند كه فرمود: همانا خداوند متعال فرمان داده است تا فاطمه را به ازدواج على درآورم.

و در كتاب ابن مردويه آمده : ابن سيرين گفت : عبيده گفت : عمر بن خطاب على عليه السلام را ياد كرد و گفت : او داماد رسول خداست كه جبرئيل درباره او به رسول خدا صلى الله عليه و آله فرمود: همانا خداوند به تو دستور داده كه فاطمه را به ازدواج على درآوري.

و ابن شاهين مروزي به سندش از ابويوب انصاري از پيامبر گفته : خداوند به من فرمان داد تا تو را به ازدواج على درآورم.

و ضحاک از پيامبر نقل کرده كه به فاطمه عليهاالسلام گفت : همانا على ابن ابى طالب عليه السلام از كسانى است كه مراتب قرابت و فضل او را در اسلام مى شناسى ، و من از خدا خواسته ام كه تو را به بهترين خلقش تزويج كند و على درباره ازدواج ؛ تو سخن گفته است ، نظر تو چيست ؟ فاطمه سكوت كرد، پس رسول خدا صلى الله عليه و آله خارج شد و گفت : الله اكبر، سكوت او اقرار اوست به رضائت.

و ابن مردويه روايت کرده است كه پيامبر به على گفت : او را براى خودت عقد كن و خطبه بخوان ، پس على عليه السلام گفت:

﴿حمد و سپاس از آن خداوندی است كه به خود نزيك مى كند حمدكنندگان را، و برمى آورد حاجتهاى درگاهش را، و وعده كرد بهشت را براى كسانى كه تقوا پيشه كردند، و وعده عذاب با آتش داد به كسانى كه او را معصيت مى كنند، حمد و سپاس مى گوئيم بر احسان ديرينه اش ، حمدگفتن كسى كه مى داند خدا خالق و پرورش دهنده و ميراننده و زنده كننده او، و نگهدارنده او از بدى هاست و يارى مى جوئيم از او و طلب هدايت مى كنيم ، و به او ايمان داريم و به او توكل مى كنيم ، و شهادت مى دهيم كه معبودى غير از خداى يگانه نيست ، واحد است و شريكى ندارد، شهادتى كه او را راضى مى كند، و شهادت مى دهيم كه محمد بنده و فرستاده اوست ، درودى كه او را خشنود مى سازد و رفعت و مقامش را نشان مى دهد. و نكاح از آن امورى است كه خداوند به آن فرمان داده و از آن خشنود مى شود، و ازدواج ما و اجتماعمان از امورى است كه خداوند مقدر کرده و اجازه داده است ، و اين رسول خداست كه دخترش

فاطمه را به مهر پانصد درهم به ازدواج من درمی آورد، و من نیز راضی هستم و می پذیرم و از شما می خواهم که بر این امر شاهد و گواه باشید.))

و در خبری آمده است که پیامبر فرمود: دخترم فاطمه را به ازدواج تو درمی آورم به مهری که خداوند تعیین کرده ، و راضی هستم به آنچه که رضای خدا در آن است ، این تو و این خانواده و اهل تو، که همانا تو بر او سزاوارتر از من هستی . و در خبر دیگری آمده است که رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: ای علی ! چه برادر نیکویی هستی تو، و چه قوم و خویشی ، و چه مصاحب نیکویی ، و کافی است که خدا از تو راضی باشد. پس علی علیه السلام در حالی که سجده کرده بود شکر خدای را به جای آورده و می گفت : پروردگارا مرا در مقابل نعمتهایی که ارزانی داشته ای شکرگزارم قرار داده ! و رسول خدا فرمود: آمین ! سپس وقتی علی علیه السلام سر برداشت ، پیامبر به او گفت : مبارك باد بر شما، و خداوند در زندگی شما برکت قرار دهد و جد شما را خشنود سازد و شما را نسبت به هم مهربان گرداند و از شما ثمره های پاك خارج نماید، سپس پیامبر خدا صلی الله علیه و آله دستور داد تا جشن بگیرند.

از امام حسین علیه السلام روایت شده : پیامبر فاطمه را در مقابل 480 درهم از مهر، به ازدواج علی علیه السلام درآورد؛ و روایت شده که مهر آن حضرت چهارصد مثقال طلا بوده است ، و روایت شده که 500 درهم بوده است و روایت اخیر صحیح تر است. و سبب اختلاف روایتی است از امام باقر علیه السلام که فرموده : مهر فاطمه يك برد یمانی و پوست دباغ نشده ای از گوسفند زردرنگ بوده ، و از امام صادق علیه السلام نیز روایت شده که فرمود : مهر فاطمه علیها السلام يك زره حطمیه و پوست دباغ نشده او جدی بود. که این روایت را ابویعلی در مسندش از مجاهد نیز روایت کرده است.

و کلینی در کافی نقل کرده که مهر فاطمه جامه ای گرانبیست بوده است. و به پیامبر گفته شد: همانا دانستیم که مهر فاطمه در زمین چیست ، مهر او در آسمان چه بوده است ؟ پیامبر فرمود: سؤ ال کنید از آن چیزهایی که به نفع شماست نه از آن چیزهایی که خیری برای شما ندارد. گفته شد : این از اموری است که برای ما خیر دارد. پیامبر فرمود: مهر او در آسمان يك پنجم زمین است پس هر که در زمین راه برود در حالی که بر او و فرزندان او غضب کرده باشد، قدم زدن او در زمین حرام است تا روز قیامت. و در کتاب جلاء و شفاء در ضمن خبری طولانی از امام باقر علیه السلام نقل شده است که گفت : مهر فاطمه يك پنجم دنیا و يك سوم بهشت بوده است و در زمین چهار نهر برای حضرت فاطمه علیها السلام است : نهرهای فرات ، نیل ، نهروان و بلخ ، و خداوند به پیامبر فرمود: ای محمد! تو فاطمه را به مهریه پانصد درهم به ازدواج علی درآور تا سنتی در بین امت تو باشد.

و در حدیث حباب بن ارت آمده که رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: دخترم فاطمه را به مهریه يك پنجم زمین و 480 درهم ، به فرمان الهی به ازدواج تو درمی آورم ، آنچه که بعدا به او تعلق می گیرد يك پنجم زمین است و آنچه از هم اکنون به او تعلق دارد همان 480 درهم است.

و حدیث يك پنجم زمین را به نقل از یعقوب بن شعیب ، از امام صادق علیه السلام نیز روایت کرده اند.

و از امام صادق علیه السلام روایت کرده اند: خداوند متعال مهریه فاطمه را يك چهارم دنیا قرار داده است و در آخرت نیز مهر او را ورود دوستدارانش به بهشت و دشمنانش به جهنم.

در امالی طوسی از امام صادق علیه السلام نقل شده : علی علیه السلام پول ها را در دامن پیامبر قرار داد و پیامبر مشتکی از آن را که 63 یا 66 درهم بود به ام ایمن داد تا لوازم ضروری زندگی را خریداری نماید، و مشتکی از آن را به اسماء بنت عمیس داد تا با آن عطر

خریداری کند، و مشتتی را هم در اختیار ام سلمه قرار داد تا با آن طعام فراهم کند و ابوبکر و عمار و بلال را فرستاد تا آنچه را که لازم است خریداری نمایند. علامه مجلسی گوید: روایت امالی طولانی است تا آنجا که جهیزیه فاطمه را برمی شمارد و می گوید: سیوی سبزرنگ و دو کوزه سفالی و سپس می گوید: و در روایتی آمده: زیراندازی به عنوان سفره، عبای قطوانی و مشکلی برای آب. وهب بن وهب قرشی گوید: از چیزهایی که علی علیه السلام برای خانه اش فراهم کرد، عبارتند از:

- 1- پخش کردن ماسه نرم در اتاق
- 2- نصب چوبی بین دو دیوار که روی آن لباس پهن می کردند - رخت آویز افقی
- 3- پهن کردن زیرانداز
- 4- قراردادن يك پشتی در اتاق.

ابوبکر ابن مردویه اصفهانی در حدیثش درباره ازدواج فاطمه علیها السلام گفته است: علی علیه السلام بیست و نه شب صبر کرد تا اینکه جعفر و عقیل به او گفتند: از رسول خدا صلی الله علیه و آله بخواه تا همسرت را به تو تحویل دهد، و ام ایمن از این موضوع آگاه شد و گفت: این کارها به زنان مربوط می شود. و این مطلب را با ام سلمه در میان نهاد، و از پیامبر درخواست کردند و پیامبر پذیرفت و صحابه با هدایای خود در جشن عروسی آن دو شرکت کردند و از ولیمه عروسی که به دستور رسول خدا صلی الله علیه و آله فراهم آمده بود، استفاده کردند و نقل کرده اند که در آن روز 4000 نفر از آن طعام خوردند و برای زنان خود نیز بردند در حالی که چیزی از آن غذا کم نشد و همچنان باقی ماند با وجود اینکه سه روز از آن تناول می کردند⁽¹⁵²⁾.

و روایت شده که در آن شب - شب عروسی - جبرئیل لباسی برای فاطمه آورد که از کثرت زیبایی نمی شد قیمت گذاری کرد، به طوری که همسران پیامبر از مشاهده آن حیرت کرده بودند و می پرسیدند که این لباس از کجاست و او جواب می داد: از طرف خدا.

در تاریخ خطیب بغدادی، و کتاب ابن مردویه اصفهانی و ابن مؤذن نیشابوری و ابن شیرویه دیلمی، به اسنادشان از علی بن جعد، از ابن بسطام، از شعبه بن حجاج، و از علوان، از شعبه، از ابو حمزه ضبعی، از ابن عباس و جابر بن عبدالله روایت کرده اند که در عروسی فاطمه پیامبر مقابل او، جبرئیل در سمت راست و میکائیل در سمت چپ و هفتاد هزار ملك در پشت سر فاطمه حرکت می کردند و تسبیح و تقدیس خداوند می گفتند تا آنکه صبح شد.

در کتاب مولد فاطمه تالیف شیخ صدوق در خبری آمده: پیامبر به دختران عبدالمطلب و زنان مهاجرین و انصار دستور داد تا همراه فاطمه باشند و شای کنند و رجز بخوانند و تکبیر و تحمید خداوند را بگویند، و چیزی که رضای خدا در آن نباشد بر زبان نیاورند. جابر می گوید: فاطمه را بر ناقه ای سوار کردند - و در روایتی آمده او را بر شهباء اسب رسول خدا سوار نمودند - و سلمان زمام ناقه را بر دست گرفت و در اطراف فاطمه هفتاد هزار ملك بودند و پیامبر و حمزه و عقیل و جعفر و سایر اهل بیت پیامبر با او بودند و در پشت سرش حرکت می کردند و زنان پیامبر در مقابل او رجز می خواندند، ام سلمه شعر می خواند:

-ای هووهای من! به یاری خدا با من همراه شوید و خدا را در هر حال سپاس گوید.
-به یاد آورید که خدای بزرگ بر ما منت نهاد و ما را از بلاها و آفت‌ها رهایی بخشید.
-کافر بودیم ما را راهنمایی و هدایت کرد، فرسوده بودیم ما را توانا نمود.
-ای دختر کسی که خدا او را به سبب پیامبری و وحی، او را بر دیگران برتری بخشید.
سپس عایشه گفت:

-ای زنان، خود را پوشیده دارید و جز سخنان نیکو سخنی بر زبان نرانید.

-نام پروردگار جهان را بر زبان آورید که با دین خود ما و مسلمانان را گرامی داشت.
-خدای بخشاینده و پروردگار بزرگ و توانا را سپاسگزاریم.
-ببرید این بانوی بزرگ را، که خدا با ارزانی داشتن همسری پاک و خوب او را محبوب گردانیده است.
و بعد از او حفصه گفت:
-فاطمه بهترین زنان است که چهره ای چون ماه تابان دارد.
-خدای ، تو را به سبب پدری که به آیت‌های قرآنی مخصوص است بر دیگران برتری داده است.
-مردی بافضیلت را شوهر تو قرار داده که از همگان برتر و بالاتر است.
همسران رسول خدا صلی الله علیه و آله ، ببرید او را که او بزرگواری از تبار بزرگان است

و سپس معاذه ، مادر سعد بن معاذ گفت:
-سخن خیری را می گویم که در آن همه چیز مستور است.
-محمد بهترین آدمیان است که در هیچ کبر و گمراهی وجود ندارد.
-به برکت وجود او ما راه هدایت و رستگاری را شناخیم و خدا نیز ما را به خیر راهنمون کرده است.
-و ما به همراه دختر پیامبر هدایت و شرف می رویم
-به سوی خانه ای که از آن نسلی پدید بیاید که ریشه اش بلندمرتبه باشد به طوری که کسی مانند آنها را ندیده باشد.

در این حال دیگر زنانی که همراه فاطمه علیهاالسلام بودند، بیت اول هر رجز را تکرار می کردند و تکبیرگویان داخل خانه علی و فاطمه شدند، سپس رسول خدا صلی الله علیه و آله به دنبال علی علیه السلام فرستاد و او را از مسجد خواست و دست فاطمه را در دست علی علیهماالسلام قرار داد و گفت : خداوند این ازدواج را برای دختر رسولش مبارك گرداند.

و در کتاب ابن مردویه اصفهانی آمده است که پیامبر آبی خواست و جرعه ای از آن را برگرفته مضمضه کرد و سپس به طرف بازگردانید و کفی از آن را بر سر فاطمه پاشید و به او گفت : جلو بیا! و کفی نیز بر سینه اش پاشید و فرمود: بازگرد! و چون برگشت کفی دیگر از آب را بین دو کتف او پاشید و سپس برای آنها دعا کرد و گفت : خداوند! در آنها، بر آنها و برای آنها برکت قرار ده.

و روایت شده است که فرمود :خدایا آنها محبوبترین مردم در نزد من هستند، پس آنان را دوست بدار و در فرزندانشان برکت قرار ده و خودت آنها را محافظت فرما، و من آنها را به تو می سپارم ، پس از شر شیطان محفوظشان بدار.
و نیز روایت شده که فرمود: خداوند! رجس و پلیدی را از آنها دور کن و ایشان را تطهیر نما.

و نیز روایت شده که فرمود: درود بر دو رودی که با یکدیگر ملاقات می کنند و دو ستاره ای که با همدیگر جمع می شوند. و سپس بیرون خانه رفته و فرمود: خدایا! آنها را پاکیزه گردان و نسلشان را پاک قرار ده ، من در صلح و سلامتم با کسی که با شما در صلح و سازش باشد، و در ستیز هستم با کسانی که با شما بچنگند. از خدا برای شما طلب خیر می کنم و شما را به او می سپارم . و اسماء بنت عمیس بنا به وصیت و قولی که به حضرت خدیجه علیهاالسلام داده بود، شب را در خانه آنها ماند تا مراقب فاطمه باشد و رسول خدا برای دنیا و آخرت او دعای خیر نمود.

صبح روز بعد پیامبر نزد آن دو بازگشت و گفت : سلام بر شما، آیا اجازه می دهید داخل شوم ؟ اسماء در خانه را گشود ولی علی و فاطمه در خواب بودند، سپس پیامبر به اسماء گفت : بگذار بخوابند و با آنها کاری نداشته باش ! و خود در گوشه ای از عباپی که

آنها بر روی خویش کشیده بودند، قرار گرفت و خداوند به این امر خبر داد و فرمود:
تتجافی فی جنوبهم عن المضاجع.

بعدا رسول خدا صلی الله علیه و آله از علی پرسید: همسرت چگونه زنی است ؟
علی گفت : نیکویاوری است برای اطاعت از خدا.
رسول خدا همین سؤ ال را از فاطمه علیها السلام کرد، و آن حضرت گفت : شوهری خوب
و شایسته است . سپس رسول خدا صلی الله علیه و آله برای آنها دعا کرد و فرمود :
خداوندا! در میان آنها الفت برقرار نما، و آنان و فرزندانشان را نعمت بهشت نصیب فرما،
به آنها فرزندانی پاک ، طیب و مبارک روزی نما، و در ذریه آنها برکت قرار داده و آنها را
امامانی هدایتگر به سوی اطاعت خود قرار ده ، و آنان را به آنچه که رضایت تو در آن
است ، راهنمایی فرما. و سپس به اسماء دستور داد تا برود و به کارهای زندگی خودش
رسیدگی کند و برای او دعای بسیار کرد.

و شرحیل به سندش روایت کرده : صبح عروسی ، پیامبر برای فاطمه و علی ظرفی
شیر برد و به فاطمه گفت : پدر به فدایت باد، این را بنوش و به علی گفت : پسرعمویت
به فدای تو، این شیر را بنوش.

- 266/25 مکارم الاخلاق (153) : عن جابر، عن ابي جعفر عليه السلام قال : لما تزوج
علي فاطمة بسط البيت كثييا؛ و كان فراشهما اهاب كبش ، و مرفقهما محشوة ليفا، و
نصبوا عودا يوضع عليه السقاء فستره بكساء.
عن الحسن بن نعيم ، عن ابي عبدالله عليه السلام قال : سمعته يقول : اءدخل رسول
الله صلى الله عليه و آله فاطمة على علي و سترها عباءة ، و فرشها اهاب كبش ، و
وسادتها اءدم محشوة بمسد

بیان : قال الفيروزآبادی : المسد حبل من ليف اءو ليف المقل اءو من اءى شى ء كان
ترجمه : شیخ ابونصر طبرسی در مکارم الاخلاق از امام باقر علیه السلام روایت کرده که
گفت : هنگامی که علی علیه السلام فاطمه علیها السلام را تزویج نمود در خانه اش
فرشی از ماسه پهن کرد، و تشك آنها را يك پوست گوسفند بود، و متكای آنها پوستی
بود که داخل آن را از ليف خرما پر کرده بودند، و رخت آویزی در خانه نصب کرد که بر آن
مشك آب را آویزان می کردند، و بر درب خانه نیز پرده ای نصب نمود.
و حسین بن نعيم از امام صادق علیه السلام روایت کرده که آن حضرت فرمود: رسول خدا
صلی الله علیه و آله فاطمه را در حالی به خانه علی فرستاد که روپوش او يك عباءة ، و
زیرانداز او از پوست خرما و متكای او پوستی بود که داخل آن را از ليف خرما پر کرده
بودند.

- 267/26 كشف الغمة (154) : روى الحافظ محمد بن محمود النجار، عن رجال ذكرهم قال
: سمعت اءسماء بنت عميس تقول : سمعت سيدتى فاطمة عليها السلام تقول : ليلة
دخل بي علي بن ابي طالب عليه السلام اءفزعنى فى فراشى ، فقلت : اءفزعت يا
سيدة النساء؟ قالت : سمعت الارض تحدثة و يحدثها، فاءصبحت و اءنا فزعة فاءخبرت
والدى صلى الله عليه و آله فسجد سجدة طويلة ثم رفع رءءسه و قال : يا فاطمة ابشرى
بطيب النسل ، فان الله فضل بعلك على سائر خلقه ، و اءمر الارض اءن تحدثة باءخبارها و
ما يجرى على وجهها من شرق الارض الى غربها

ترجمه : محقق اربلی (694 ه) در كشف الغمة به نقل از محمد بن محمود نجار به
سندش از اسماء بنت عميس روایت کرده که می گفت:
از مولايم فاطمه علیها السلام شنیدم که می گفت : شبی که به خانه علی رفتم دچار
جزع و فرع شدم ، گفتم : ای بانوی زنان ! ترسیدی ؟ ! فرمود: آری ، زیرا شنیدم که زمین
با علی علیه السلام گفتگو می کرد و آن حضرت هم با زمین مشغول گفتگو بود، وقتی
من این جریان را برای پدرم شرح دادم ، آن بزرگوار سجده طولانی به جای آورد، آنگاه
سرش را بلند کرد و به من فرمود:

ای فاطمه! مژده باد تو را به پاکیزگی نسل، زیرا خدای توانا شوهر تو را بر سایر مردم فضیلت و برتری داده است و به زمین دستور فرموده که اخبار خود و آنچه را که در شرق و غرب آن رخ دهد برای او شرح دهد.

- 268/27 اقبال الاعمال⁽¹⁵⁵⁾: : اءخبرنى محمد بن النجار فيما اءجازه لى من كتاب تذييله على تاريخ الخطيب فى ترجمة اءحمد بن محمد الدلال ، حدث عن اءحمد بن محمد الاطروش و اءبى بكر محمد بن الحسن بن دريد الازدى ، روى عنه اءبوالحسن على بن محمد بن محمد بن يوسف البزاز و اءبومحمد الحسن بن محمد بن يحيى الفحام السامريان ، اءخبرنا اءبوعلى ضياء بن اءحمد بن اءبى على ، و اءبوحامد عبدالله بن مسلم بن ثابت ، و يوسف بن الميال بن كامل قالوا: اءخبرنا اءبوبكر محمد بن عبدالباقى البزاز، اءخبرنا اءبوالحسين محمد بن اءحمد البرسى قال : حدثنى القاضى اءحمد بن محمد بن يوسف السامرى ، حدثنا اءبوالطيب اءحمد بن محمد الشاهد المعروف بالدلال ، اءخبرنا محمد بن اءحمد بالمعروف بالاطروش ، اءخبرنا اءبوعمر و سليمان بن اءبى معشر؛ عن سليمان بن عبدالرحمن ، عن محمد بن عبدالرحمن عن اءسماء بنت وائلة بن الاسقع ، عن اءسماء بنت عميس مثله

ترجمه : سيد بن طاووس حديث پيشين را به سندی که در اینجا آمده است از اسماء بنت عميس روايت کرده است.

- 269/28 كشف الغمة⁽¹⁵⁶⁾: : من مناقب الخوارزمى⁽¹⁵⁷⁾ عن على عليه السلام قال : خطبت فاطمة الى رسول الله صلى الله عليه و آله ، فقالت لى مولاة : هل علمت ان فاطمة قد خطبت الى رسول الله صلى الله عليه و آله ؟ قلت : لا ، فقد خطبت فما يمنعك ان تاءتى رسول الله صلى الله عليه و آله فيزوجك ، فقلت : و عندى شىء اءتزوج به ؟ قالت : انك ان جئت الى رسول الله زوجك ، فوالله ما زالت تزجيني حتى دخلت على رسول الله صلى الله عليه و آله و كان لرسول الله صلى الله عليه و آله جلالة و هيبه ، فلما قعدت بين يديه افحمت ، فوالله ما استطعت ان تكلم فقال لرسول الله صلى الله عليه و آله : ما جاء بك اءلك حاجة ؟ فسكت ، فقال : لعلك جئت تخطب فاطمة ، فقلت : نعم ، فقال : و هل عندك من شىء تستحلها به ؟ فقلت : لا والله يا رسول الله ، قال : ما فعلت الدرع التى سلحتكها؟ فقلت : عندى ، فوالذى نفس على بيده انها لحطمية ، ما ثمنها اربع مائة درهم . فقال صلى الله عليه و آله : قد زوجتكها فابعث بها اليها ، فاستحلها بها ، فان كانت لصداق فاطمة بنت رسول الله صلى الله عليه و آله⁽¹⁵⁸⁾ بيان : قال الجزرى فى حديث على عليه السلام ما زالت ، تزجيتى حتى دخلت عليه اءى تسوقنى و تدفعنى

ترجمه : محقق اربلى در كشف الغمة ، به نقل از مناقب على بن ابى طالب عليه السلام تاءليف خوارزمى ، از على عليه السلام روايت کرده که گفت: من به حضور رسول خدا رفتم و فاطمه را خواستگارى نمودم ، يکى از کنيزان به من گفت : آيا مى دانى که فاطمه را از رسول اکرم خواستگارى نموده اند؟ گفتم : نه . گفت : آرى ، او خواهان دارد، چه مانعى دارد که نزد پيغمبر خدا مشرف شوى تا فاطمه را براى تو تزويج نمايد؟ من گفتم : آخر من چيزى ندارم که ازدواج نمايم؟! گفت : اگر تو نزد رسول خدا صلى الله عليه و آله مشرف شوى حتما فاطمه را به تو خواهد داد. وى همچنان اصرار مى نمود تا اينکه بالاخره من به حضور رسول خدا صلى الله عليه و آله مشرف شدم . آن حضرت خيلى باعظمت و باابهت بود، وقتى در حضور آن بزرگوار نشستم سکوت اختيار نمودم . به خداوند سوگند که قدرت سخن گفتن نداشتم. رسول خدا صلى الله عليه و آله به من فرمود: براى چه نزد من آمدى ، آيا حاجتى دارى ؟ من سکوت کردم . فرمود: شايد براى خواستگارى فاطمه آمده باشى ؟ گفتم : آرى . فرمود: آيا چيزى دارى که با او ازدواج نمايى ؟ گفتم : نه به خداوند سوگند فرمود: آن زرهى که سلاح تو بود، چه شد؟ گفتم : حاضر است ، به حق آن خدايى که جان على

در دست قدرت او می باشد، آن زره قیمتش بیش از چهارصد درهم نیست. فرمود: مانعی ندارد، من فاطمه را با همان زره برای تو تزویج می نمایم ، آن را برای زهرا بفرست و با وی ازدواج کن.

- 270/29 کشف الغمة (159) : و عنه ، عن ائمنس قال : كنت عند النبي صلى الله عليه و آله فغشيت الوحي فلما افاق ، قال لي : يا ائمنس ائندري ما جاءني به جبرئيل من عند صاحب العرش ؟ قال : قلت : الله و رسوله اءعلم قال : اءمرني ائن ازوج فاطمة من على . فانطلق فادع لي اءبابكر و عمر و عثمان و عليا و طلحة و الزبير ، و بعددهم من الانصار! قال : فانطلقت فدعوتهم له ، فلما ائن اءخذوا مجالسهم قال رسول الله صلى الله عليه و آله.

الحمد لله المحمود بنعمته ، المعبود بقدرته ، المطاع (في) سلطانه ، المرهوب من عذابه المرغوب اليه فيما عنده ، النافذ اءمره في اءرضه و سمائه ، الذي خلق الخلق بقدرته ، و ميزهم باءحكامه ، و اءعزهم بدينه ، و اءكرمهم بنبيه محمد، ثم ان الله جعل المصاهرة نسبا لا حقا و اءمرا مفترضا، و شج بها الارحام ، و اءلزمها الانام فقال تبارك اسمه و تعالى جده (و هو الذي خلق من الماء بشرا فجعله نسبا و صهرا و كان ربك قديرا (160)) فاءمرالله يجرى الى قضائه ، و قضاؤه يجرى الى قدره ، فلكل قضاء قدر، و لكل قدر اءجل ، و لكل اءجل كتاب (يمحوه الله ما يشاء و يثبت و عنده ام الكتاب (161)) ثم اني اشهدكم ائنني قد زوجت فاطمة من على على اءربعمائة مثقال فضة ان رضيت بذلك على و كان غائبا قد بعثه رسول الله صلى الله عليه و آله في حاجة. ثم اءمر رسول الله بطبق فيه بسر فوضع بين اءيدينا، ثم قال : انتهوا فيينا نحن كذلك اذا اءقبل على فتبسم اليه رسول الله صلى الله عليه و آله ثم قال : يا على ان الله اءمرني ان ازوجك فاطمة ، و قد زوجتكها على اءربعمائة مثقال فضة اءرضيت ؟ قال : رضيت يا رسول الله ، ثم قام على فخر ساجدا فقال النبي صلى الله عليه و آله : جعل الله فيكم (الخير) الكثير الطيب و بارك فيكما، قال ائمنس : والله لقد اءخرج منها الكثير الطيب (162)

قب (163) : خطب النبي صلى الله عليه و آله على المنبر في تزويج فاطمة خطبة رواها يحيى بن معين في اءماليه ، و ابن بطة في الابانة باسنادهما عن ائمنس بن مالك مرفوعا، و رويناها عن الرضا عليه السلام و ذكره نحوه (164) بيان : قال الجزري : و شجعت العروق و الاغصان اشتبكت ، و منه حديث على عليه السلام : و وشج بينها و بين اءزواجها اءى خلط و اءلف ترجمه : و نیز در همان کتاب از ائمنس بن مالك روايت است كه گفت : من در حضور رسول خدا صلى الله عليه و آله بودم كه وحى بر آن بزرگوار نازل شد، وقتى حال طبيعى خود را يافت به من فرمود:

آيا مى دانى جبرئيل از طرف خداى عرش چه دستورى براى من آورد؟ گفتم : خدا و رسول او بهتر مى دانند.

فرمود: خدا مرا ماءمور نموده زهرا را براى على تزويج نمايم. سپس به من فرمود: برو ابوبكر، عمر، عثمان ، على ، طلحة و زبير و مطابق تعداد ايشان را از انصار نزد من بياور! وقتى من ايشان را دعوت نمودم و در مجلس آن حضرت حاضر شدند . رسول خدا صلى الله عليه و آله خطبه مفصلى خواند سپس به اهل مجلس فرمود: من شما را شاهد مى گيرم بر اينكه فاطمه را با مهرية چهارصد مثقال نقره براى على بن ابى طالب اگر راضى باشد تزويج نمودم . زيرا آن موقع رسول خدا حضرت على را به دنبال كارى فرستاده بود. بعد از اين جريان رسول خدا دستور داد تا يك طبق بسر (خرماى كال) در پيش ما نهند و به ما فرمود: از اينها برگيريد. در همين موقع بود كه حضرت على وارد شد، رسول خدا به صورت على عليه السلام لبخندى زد و به وي فرمود:

خدا مرا مأمور کرده که فاطمه را برای تو تزویج نمایم ، من او را با مهریه چهارصد مثقال نقره برای تو عقد کردم ، آیا راضی هستی ؟ گفت : آری یا رسول الله!

سپس علی برخاست و سجده شکر به جای آورد و پیغمبر خدا به او فرمود: خدا خیر فراوانی به شما عطا کرده و به شما برکت داده است.

انس می گوید: به خداوند سوگند که از فاطمه خیر فراوان و کثیری به ظهور رسید.

- 271/30 کشف الغمة (165) : و من المناقب عن عبدالله بن مسعود قال : قال رسول الله صلى الله عليه و آله : يا فاطمة زوجتك سيدا في الدنيا و انه في الآخرة لمن الصالحين ، لما اراد الله ان املكك من على امر الله جبرئيل فقام في السماء الرابعة و صف الملائكة صفوفًا ثم خطب عليهم فزوجك من على ، ثم امر الله شجر الجنان فحملت الحلى و الحلل ثم امرها فنثرت على الملائكة فمن اخذ منها شيئًا اكثر مما اخذه غيره افتخر به الى يوم القيامة(166) .

و منه عن ابن عباس (167) قال : كانت فاطمة تذكر لرسول الله صلى الله عليه و آله فلا يذكرها احد الا صد عنه حتى يئسوا منها، فلقى سعد بن معاذ عليا فقال : انى والله ما ارى رسول الله صلى الله عليه و آله يحبسها الا عليك ، فقال له على : فلم ترى (ذلك) ؟ فوالله ما انا بواحد الرجلين ، ما انا بصاحب دنيا يلتمس ما عندي ، و قد علم مالى صفراء و لا بيضاء. قال سعد: فانى اعزم عليك لتفرجها عنى فان لى فى ذلك فرجا قال : فاقول ماذا؟ قال تقول : جئت خاطبا الى الله و الى رسوله فاطمة بنت محمد صلى الله عليه و آله.

قال : فانطلق على فعرض للنبي صلى الله عليه و آله و هو ثقيل حصر، فقال له النبي صلى الله عليه و آله : كائن لك حاجة يا على ؟ قال : اءجل جئتك خاطبا الى الله و الى رسوله فاطمة بنت محمد فقال له النبي صلى الله عليه و آله مرحبا كلمة ضعيفة.

فعاد الى سعد فاعبره فقال : انكحت ، فوالذى بعته بالحق انه لا خلف الان و لا كذب عنده ، اعزم عليك لتاءتينه غدا و لتقولن يا نبى الله متى تبين لى ؟ قال على : هذا اشد على من الاولى اءولا اءقول : يا رسول الله حاجتى ؟ قال : قل كما امرتك.

فانطلق على فقال : يا رسول الله متى تبين لى ؟ قال الليلة ان شاء الله . ثم دعا بلالا فقال : يا بلال انى قد زوجت ابنتى من ابن عمى و اءنا احب اءن يكون من سنة امتى الطعام عند النكاح ، فائت الغنم فخذ شاة منها و اءربعة اءمداد فاجعل لى قصعة لعلى اءجمع عليها المهاجرين و الانصار فاذا فرغت منها فاذنى بها. فانطلق ففعل ما امر به ، ثم اءتاه بقصعة فوضعها بين يديه . فطعن رسول الله صلى الله عليه و آله فى رءسها ثم قال : اءدخل على الناس زفة زفة لا تغادر زفة الى غيرها، يعنى اذا فرغت زفة لم تعد ثانية ، فاجعل الناس يزفون كلما فرغت زفة وردت اخرى حتى فرغ الناس ، ثم عمد النبي صلى الله عليه و آله الى فضل ما فيها و بارك ، و قال : يا بلال اءحملها الى اءمهاتك ، و قل لهن : كلن و اءطمعن من غشيكن.

ثم ان النبي صلى الله عليه و آله قام حتى دخل على النساء فقال : انى زوجت ابنتى ابن عمى ، و قد علمتن منزلتها منى و انى لدافعها اليه اءلا فدونكن ابنتكن.

فقام النساء فغلفنها من طبيهن و حليهن و جعلن فى بيتها فراشا حشوه ليف و وسادة و كساء خبيريا، و مخضبا، و اتخذن ام ايمن بوابة.

ثم ان النبي صلى الله عليه و آله دخل فلما رآه النساء وثبن ، و بينهن و بين النبي صلى الله عليه و آله ستره ، و تخلفت اءسماء بنت عميس فقال لها النبي صلى الله عليه و آله : كما اءنت على رسلك من اءنت ؟ قالت : اءنا التى احرس ابنتك ان الفتاة ليلة بينى بها لايد لها من امراة تكون قريبة منها ان عرضت لها حاجة اءو اءرادت شيئًا اءفضت بذلك اليها. قال : فانى اءسال الله اءن يحرسك من بين يديك و من خلفك و عن يمينك و عن شمالك من الشيطان الرجيم.

ثم صرخ بفاطمة ، فاءقبلت فلما راءت عليا جالسا الى جنب رسول الله صلى الله عليه و آله و

آله حصرت و بكت فاءشفق النبى صلى الله عليه و آله اءن يكون بكاءؤ ها لان عليا لامال له ، فقال لها النبى صلى الله عليه و آله : ما بيكيك ؟ فوالله ما اءلوتك و نفسى فقد اءصبت لك خير اءهلى و اءيم الذى نفسى بيده لقد زوجتكه سيدا فى الدنيا و انه فى الاخرة لمن الصالحين فلان منها و اءمكنته من كفاها.

فقال النبى صلى الله عليه و آله : يا اءسماء ايتينى بالمخضب ، فملاته ماء فمچ النبى صلى الله عليه و آله فيه ، و غسل قدميه و وجهه ، ثم دعا بفاطمة فاءخذ كفا من ماء فضرب به على رءسها و كفا بين يديها، ثم رش (جلده و) جلدھا، ثم التزمھا فقال : اللهم منى و اءنا منها، اللهم كما اءذهبت عنى الجرس و طهرتنى فطهرھا.

ثم دعا بمخضب آخر ثم دعا عليا عليه السلام فصنع به كما صنع بها، ثم دعا له كما دعا له ، ثم قال : قوما الى بيتكما، جمع الله بينكما، و بارك فى نسلكما و اءصلح بالكما! ثم قام فاءغلق عليه بابہ . قال ابن عباس : فاخبرتنى اءسماء بنت عميس اءنها رمقت رسول الله صلى الله عليه و آله ، فلم يزل يدعو لهما خاصة (و) لا يشركهما فى دعائه اءحدا حتى توارى فى حجرته

بيان : قوله عليه السلام : ما اءنا بواحد الرجلين ، اءى لست ممن يشار اليه و يعرف من بين الناس حتى يقال : انه اءحد الرجلين المعروفين ، و يحتمل اءن يكون قوله : ما اءنا بصاحب دنيا تفصيلا للرجلين فذكر اءحدهما و اءحال الاخر على الظهور اءى لست بمعروف بين الناس ، اءو لم يمهلہ المخاطب لذكر الاخر.

و قال الجزرى : فى حديث تزويج فاطمة عليها السلام اءنه صنع طعاما و قال لبلال : اءدخل الناس على زفة زفة ، اءى طائفة بعد طائفة ، و زمرة بعد زمرة ، سميت بذلك لزيفها فى مشيها و اقبالها بسرعة قوله : لا تغادر زفة اءى لا تترك جماعة مائلا الى غيرهم . و تفسيره لا يخلو من بعد.

و قال فى النهاية : فى حديث زواج فاطمة عليها السلام : فلما راءت عليا جالسا الى جنب النبى صلى الله عليه و آله حصرت و بكت ، اءى استحيت و انقطعت ، كاءن الامر ضاق بها كما يضيق الحبس على المحبوس.

و قال : قال النبى صلى الله عليه و آله لفاطمة : ما بيكيك فما اءلوتك و نفسى و قد اءصبت لك خير اءهلى ، اءى ما قصرت فى اءمرك و اءمرى حيث اخترت لك عليا زوجا قوله : فلان منها، من للتبعيض اءى لان شىء منها، والمعنى حصول بعض اللين و الانقياد منها

قوله : ثم رش جلده و جلدھا؛ لعله صلى الله عليه و آله رش اءولا عليهما ثم خص عليا عليه السلام بالرش ، و الاظهر ثم رش جلدھا كما سياءتى

ترجمه : و نیز در كشف الغمة از كتاب مناقب خوارزمى ، از عبدالله بن مسعود روايت کرده كه گفت : رسول خدا صلى الله عليه و آله به فاطمه عليها السلام فرمود: شوهر تو در دنيا سرور و در آخرت از صالحان خواهد بود. وقتى خدا تصميم گرفت كه تو را براى على تزويج كنم ، و به جبرئيل دستور داد تا در آسمان چهارم در ميان صفوف ملائكه بایستد و براى آنان خطبه بخواند و تو را براى على عقد نماید.

آنگاه به درختان بهشت فرمود: تا زيور و حله هاى خود را بر سر ملائكه نثار نمايند، هر كسى بيشتتر از آنها برگرفته باشد، تا روز قيامت به آن فخر و مباهات مى نمايد. نیز از ابن عباس نقل مى كند كه گفت : درباره خواستگارى حضرت فاطمه به رسول خدا پيشنهاد مى شد، احدى راجع به ازدواج فاطمه با رسول خدا مذاكره نمى كرد مگر اينكه از او اعراض مى كرد تا اينكه مردم از ازدواج فاطمه زهرا ماءيوس شدند.

روزی سعد بن معاذ با حضرت علی ملاقات نمود و به وی گفت : به خداوند سوگند من جز این نمی بینم که رسول خدا فاطمه را برای تو نگاه داشته باشد.
علی علیه السلام فرمود: چگونه يك چنین پیش بینی را می کنی ؟ به خداوند سوگند من بیشتر از يك مرد نیستم ، من ثروت دنیوی ندارم که کسی به آن طمع کند، رسول خدا می داند که من طلا و نقره ای ندارم.
سعد گفت : من از تو تقاضا می نمایم این خواسته مرا انجام دهی ، زیرا من خوشحال می شوم.

علی فرمود: من به پیامبر خدا چه بگویم ؟ گفت : به رسول خدا بگو: من آمده ام فاطمه را از خدا و رسول او خواستگاری نمایم ، وقتی علی علیه السلام به حضور پیغمبر خدا مشرف شد، رسول خدا به وی فرمود : یا علی گویا حاجتی داشته باشی ؟
گفت : آری ، من آمده ام که فاطمه را از خدا و رسول او خواستگاری کنم.
پیامبر خدا فرمود: مرحبا خوش آمدی.
حضرت علی نزد سعد بازگشت و فرمود: رسول خدا فرموده : فاطمه را به عقد تو خواهم درآورد.

سعد گفت : به حق آن خدایی که او را به پیغمبری مبعوث نموده آن حضرت خلف وعده نمی کند و دروغ نزد او نیست ، من از تو خواهش می کنم که فردا به حضور آن حضرت بروی و بگویی : ای رسول خدا! این موضوع را برای من معلوم کن.
علی علیه السلام فرمود: این مرتبه از مرتبه اول برای من مشکل تر است ، آیا نه چنین است که من حاجت خود را به آن بزرگوار گفته ام.
سعد گفت : اینکه می گویم قبول کن ! حضرت علی برای دومین بار نزد پیامبر خدا آمد
گفت : یا رسول الله ! وقت ازدواج مرا تعیین کن ! فرمود: امشب است.
پس از این جریان پیغمبر خدا بلال را خواست و به او فرمود: من دخترم فاطمه را برای پسرعمویم تزویج نمودم . من دوست دارم که اتم در موقع عروسی غذا بدهند، برو يك گوسفند و چهار ظرف غذا و يك کاسه یا سینی بزرگ نزد من بیاور تا شاید مهاجرین و انصار را دعوت کنم و غذا بدهم ، هرگاه اینها را آماده نمودی مرا آگاه کن.
بلال رفت و پس از اینکه ماءموریت خود را انجام داد کاسه را در مقابل رسول خدا نهاد.
پیامبر پس از اینکه دست مبارك خود را روی غذای آن کاسه نهاد و به بلال فرمود: مردم را دسته دسته دعوت کن ، مشروط بر اینکه دو مرتبه نیایند.
مردم پیوسته دسته دسته می آمدند و غذا می خوردند تا اینکه عموم آنان از غذا خوردن فراغت حاصل نمودند.

سپس پیغمبر اکرم متوجه مابقی غذا شد و آب دهان مبارك خود را به آن زد و به بلال فرمود: این غذا را برای زنان من ببر و بگو: خودشان بخورند و به اطرافیان خود هم بدهند.
رسول خدا صلی الله علیه و آله پس از این جریان برخاست و نزد زنان آمد و فرمود:
من دخترم را برای پسرعمویم تزویج نمودم ، در صورتی که شما مقام و منزلت فاطمه را نزد من می دانید، شما هم به فکر دختر خود باشید - یعنی به او رسیدگی کنید.
زنان برخاستند و حضرت فاطمه را با آن عطرهایی که داشتند، معطر و خوشبو نمودند و زر و زیور به وی دادند، فرش و متکای لیف و کساء خیبری در میان خانه اش انداختند و خضاب برایش آوردند و ام ایمن را محافظ او قرار دادند.
سپس رسول خدا صلی الله علیه و آله داخل شد، وقتی زنان آن حضرت را دیدند از جای برخاستند ولی بین رسول خدا و زنان يك پرده آویخته بودند.
اسماء بنت عمیس به جای خود ماند، پیامبر به او فرمود: تو کیستی ؟ گفت : من کسی هستم که دختر تو را مواظبت می نمایم ، زیرا هر دختری باید در شب عروسی زنی را داشته باشد که مواظب او باشد، تا اگر احتیاجی رخ دهد یا منظوری داشته باشد وی انجام دهد.

پیامبر خدا فرمود: من از خدا می خواهم که تو را از چهار طرف از شر شیطان رحیم حفظ فرماید...

سپس پیغمبر خدا به فاطمه فرمود: به خداوند سوگند که من درباره تو و خودم کوتاهی ننمودم ، من بهترین اهل خود را برای تو انتخاب نمودم ، سوگند به حق آن خدایی که جان من در دست اوست من تو را برای شخصی تزویج نمودم که در دنیا بزرگ و در آخرت از نیکوکاران به شمار می رود.

سپس حضرت رسول به اسماء فرمود: طشت بیاور، اسماء طشت را پر از آب نمود و آورد، رسول خدا پس از اینکه آب دهان مبارك خود را در آن ریخت پاها و صورت حضرت علی را با آن شستشو داد.

آنگاه فاطمه اطهر را صدا زد و يك مشت از آن آب را بر سر آن بانو ریخت و يك مشت هم در جلو او پاشید و سپس از آب آن به بدن علی و زهرا پاشید.

رسول خدا پس از این جریان نزدیک فاطمه آمد و فرمود:

پروردگارا! این فاطمه از من و من از او می باشم ، بارخدايا! همچنانکه پلیدیها را از من دور نمودی و مرا پاک و پاکیزه کردی فاطمه را هم پاکیزه بگردان.

پیامبر خدا پس از این عمل طشت دیگری خواست و حضرت علی بن ابی طالب را احضار نمود و همان را که برای فاطمه انجام داده بود با علی نیز انجام داد.

آنگاه همان دعایی را در حق علی کرد که در حق فاطمه کرده بود. سپس به علی و

فاطمه علیهاالسلام فرمود: برخیزید به سوی خانه خود بروید، خدا شما را خیر و برکت عطا نماید.

رسول خدا بعد از این دعاها برخاست و در خانه آنها را بست.

ابن عباس می گوید: اسماء بنت عمیس برایم گفت : پیامبر خدا پیوسته در حق علی و زهرا دعا می کرد و کسی را در دعاهاى آنان شريك نمی کرد تا اینکه داخل حجره خویش گردید.

- 272/31 کشف الغمة (168) : قال الخوارزمی (169) و ابناءى اءبوالعلاء الحافظ الهمدانی يرفعه الى الحسين بن علي عليه السلام قال : بينا رسول الله صلى الله عليه و آله فى بيت ام سلمة اذ هبط عليه ملك له عشرون رءساء، فى كل رءس اءلف لسان ، يسبح الله و يقدره بلغة لا تشبه الاخرى و احتة اءوسع من سبع سماوات و سبع اءرضين ، فحسب النبى صلى الله عليه و آله اءنه جبرئيل فقال : يا جبرئيل لم تاءتنى فى مثل هذه الصورة قط. قال : ما اءنا جبرئيل ، اءنا صرصائل بعثنى الله اليك لتزوج النور من النور. فقال النبى صلى الله عليه و آله : من ممن ؟ قال : ابنتك فاطمة من على بن ابى طالب ، فزوج النبى صلى الله عليه و آله فاطمة من على بشهادة جبرئيل و ميكائيل و صرصائل.

قال : فنظر النبى صلى الله عليه و آله فاذا بين كتفى صرصائل : لا اله الا الله ، محمد رسول الله ، على بن اءبى طالب مقيم الحجة ، فقال النبى صلى الله عليه و آله : يا صرصائل منذكم هذا كتب بين كتفيك ؟ قال : من قبل اءن يخلق الله الدنيا باثنى عشر اءلف سنة.

و من كتاب المناقب (170) : عن بلال بن حمامة قال : طلع علينا رسول الله صلى الله عليه و آله ذات يوم و وجهه مشرق كدارة القمر، فقام اليه عبدالرحمن بن عوف فقال : يا رسول الله ما هذا النور؟ قال : بشارة اءتتنى من ربى فى اءخى و ابن عمى و ابنتى و اءن الله زوج عليا من فاطمة ، و اءمر رضوان خازن الجنان فهز شجرة طوبى فحملت رقاعا، يعنى صكاكا، بعدد محبى اءهل بيتى ، و اءنشء من تحتها ملائكة من نور و دفع الى كل ملك صكا، فاذا استوت القيامة باءهلها نادى الملائكة فى الخلائق فلايقى محب لاهل البيت الا دفعت اليه صكا فيه فكاهه من النار، باءخى و ابن عمى و ابنتى فكاه رقاب رجال و نساء من امتى من النار

الخرائج (171) : عن النبي صلى الله عليه وآله مثله.
المناقب (172) : تاريخ بغداد بالاسناد عن بلال بن حماسة مثله ثم قال : و في رواية اءنه
يكون في الصكوك براءة من العلى الجبار لشبيعة على و فاطمة من النار
ترجمه : و نیز در كشف الغمة از مناقب خوارزمی از امام حسين بن على عليه السلام
روایت کرده است که گفت:

روزی رسول خدا صلى الله عليه وآله در خانه ام سلمه بود که فرشته ای بر آن حضرت
نازل شد که بیست سر داشت و در هر سرش هزار زبان بود که با آنها خداوند را تسبیح و
تقدیس می کرد، پیامبر فکر کرد که او جبرئیل است و لذا خطاب به او فرمود: ای جبرئیل
چرا با این هیاءت بر ما نازل شده ای ؟ آن فرشته گفت : من جبرئیل نیستم بلکه
صرصائیل می باشم و به سوی تو مأمور شده ام تا نور را با نور تزویج نمایم ، پیامبر
فرمود: چه کسی را به چه کسی ؟ صرصائیل گفت : دختری فاطمه علیها السلام را برای
على عليه السلام . پس پیامبر خدا صلى الله عليه وآله فاطمه علیها السلام را برای
على عليه السلام تزویج نمود و جبرئیل و میکائیل و صرصائیل را بر این امر شاهد گرفت .
سپس پیامبر به سوی صرصائیل نگاه کرد و دید که در میان دو کتف او نوشته شده :
(نیست خدایی جز خدای یگانه ، محمد رسول خداست ، و على بن ابی طالب در
بهشت اقامت دارد .) پیامبر به آن فرشته گفت : ای صرصائیل ، در چه زمانی این نوشته
در بین دو کتف تو نگاشته شده است ؟ او گفت : دوازده هزار سال قبل از اینکه خداوند
دنیا را خلق کند.

و در کتاب مناقب خوارزمی از بلال بن حماسة روایت شده است که گفت : يك روز پیغمبر
خدا در حالی نزد ما آمد که صورت مبارکش نظیر قرص ماه روشن و نورانی بود،
عبدالرحمن بن عوف برخاست و گفت : یا رسول الله ! این چه نوری است ؟! فرمود: برای
مژده ای است که از طرف پروردگارم درباره برادر و پسرعمویم و دخترم به من داده شده ،
و آن مژده این است که خدا فاطمه را برای على تزویج نموده است ، و به خزانه دار
بهشت دستور داده درخت طوبی را تکان دهد تا ورقه هایی به عدد دوستان اهل بیت من
تدارک نماید و در زیر آن درخت ملائکه ای از نور آفرید و به هر يك از آنان يك ورقه عطا کرد،
روزی که قیامت به پا شود ملائکه محبین اهل بیت را در میان خلایق ندا می کنند، و
احدی از دوستداران اهل بیت من باقی نمی ماند مگر اینکه به وسیله شفاعت على و
فاطمه از جهنم نجات خواهند یافت.

- 273/32 كشف الغمة (173) : و من المناقب (174) عن ابن عباس قال : لما ان كانت ليلة
زفت فاطمة الى على بن ابی طالب كان النبي صلى الله عليه وآله قدامها، و جبرئیل
عن يمينها و ميكائيل عن يسارها، و سبعون اءلف ملك من ورائها يسبحون الله و
يقدمسونه حتى طلع الفجر.

و (175) من المناقب (176) عن على عليه السلام قال : قال رسول الله صلى الله عليه وآله
: اءتانی ملك فقال : یا محمد ان الله عزوجل یقرء عليك السلام و یقول : قد زوجت فاطمة
من على فزوجها منه ، و قد اءمرت شجرة طوبی اءن تحمل الدر و الياقوت و المرجان ، و
اءن اءهل السماء قد فرحوا لذلك ، و سیولد منهما ولدان سیدا شباب اءهل الجنة ، و بهما
یزین الجنة فابشر فانك خیر الاولین و الاخرین.

و (177) من المناقب (178) عن ام سلمه و سلمان الفارسی و على بن ابی طالب عليه
السلام و كل قالوا: انه لما اءدرکت فاطمة بنت رسول الله صلى الله عليه وآله مدرك
النساء خطبها اءكابر قریش من اءهل الفضل و السابقة في الاسلام ، و الشرف و المال ،
و كان كلما ذكرها رجل من قریش لرسول الله صلى الله عليه وآله اءعرض عنه رسول
الله صلى الله عليه وآله بوجهه حتى كان الرجل منهم یظن في نفسه اءن رسول الله
صلى الله عليه وآله ساخط عليه اءو قد نزل على رسول الله فيه وحی من السماء، و
لقد خطبها من رسول الله صلى الله عليه وآله ابوبکر فقال له رسول الله صلى الله

عليه و آله : امرها الى ربها. و خطبها بعد ابي بكر عمر بن الخطاب فقال له رسول الله صلى الله عليه و آله كمقالته لابي بكر.
قال : و ان ابا بكر و عمر كانا ذات يوم جالسين فى مسجد رسول الله صلى الله عليه و آله و معهما سعد بن معاذ الانصارى ثم الاوسى فتذاكروا من فاطمة بنت رسول الله صلى الله عليه و آله فقال ابي بكر: قد خطبها الاشراف من رسول الله صلى الله عليه و آله فقال : ان امرها الى ربها ان شاء اءن يزوجه، و ان على بن ابي طالب لم يخطبها من رسول الله صلى الله عليه و آله و لم يذكرها له ، و لا اءراه يمنعه من ذلك الا قلة ذات اليد، و انه ليقع فى نفسى اءن الله عزوجل و رسوله صلى الله عليه و آله انما يحبسانها عليه.

قال : ثم اقبل ابي بكر على عمر بن الخطاب و على سعد بن معاذ فقال : هل لكما فى القيام الى على بن ابي طالب حتى نذكرها له هذا، فان منعه قلة ذات اليد واسيناه و اءسعفناه ، فقال له سعد بن معاذ: وقفك الله يا ابا بكر فمازلت موقفا، قوموا بنا الى بركة الله و يمنه.

قال سلمان الفارسى : فخرجوا من المسجد و التمسوا عليا فى منزله فلم يجده ، و كان ينضح ببغير - كان له - الماء على نخل رجل من الانصار باجرة ، فانطلقوا نحوه ، فلما نظر اليهم على عليه السلام قال : ما وراءكم و ما الذى جئتم له ؟ فقال ابي بكر : يا ابا الحسن انه لم يبق خصلة من خصال الخير الا و لك فيها سابقة و فضل ، و اءنت من رسول الله صلى الله عليه و آله بالمكان الذى قد عرفت من القرابة و الصحبة و السابقة و قد خطب الاشراف من قريش الى رسول الله صلى الله عليه و آله ابنته فاطمة فردهم ، و قال : ان امرها الى ربها ان شاء اءن يزوجه زوجها، فما يمنعك اءن تذكرها لرسول الله صلى الله عليه و آله و تخطبها منه فانى اءرجو اءن يكون الله عزوجل و رسوله صلى الله عليه و آله انما يحبسانها عليك.

قال : فتغرغرت علينا على بالدموع و قال : يا ابا بكر لقد هيجت منى ساكنا، و اءيقظتنى لامر كنت عنه غافلا، والله ان فاطمة لموضع رغبة ، و ما مثلى قعدعن مثلها غير اءنه يمنعنى من ذلك قلة ذات اليد، فقال ابي بكر: لا تقل هذا يا ابا الحسن فان الدنيا و ما فيها عند الله تعالى و رسوله كهباء منثور.

قال : ثم ان على بن ابي طالب عليه السلام حل عن ناضحة و اقبل يقوده الى منزله فشهده فيه ، و ليس نعله ، و اقبل الى رسول الله صلى الله عليه و آله ، فكان رسول الله صلى الله عليه و آله فى منزل زوجته ام سلمة ابنة ابي امية بن المغيرة المخزومى ، فدق على عليه السلام الباب فقالت ام سلمة : من الباب ؟ فقال لها رسول الله صلى الله عليه و آله من قبل اءن يقول على : اءنا على : قومى يا ام سلمة فافتحى له الباب ، و مريه بالدخول ، فهذا رجل يحبه الله و رسوله ، و يحبهما، فقالت ام سلمة : فداك ابي و امى من هذا الذى تذكر فيه هذا و اءنت لم تره ؟ فقال : مه ام سلمة فهذا رجل ليس بالخرق و لا بالنزق هذا اءخى و ابن عمى و اءحب الخلق الى.

قالت ام سلمة : فقامت مبادرة اءكاد اءن اءثر بمرطى ، ففتحت الباب ، فاذا اءنا بعلى بن ابي طالب عليه السلام . و والله ما دخل حين فتحت حتى علم اءنى قد رجعت و رحمة الله و بركاته ، فقال له النبى صلى الله عليه و آله : و عليك السلام يا ابا الحسن اجلس .

قالت ام سلمة : فجلس على بن ابي طالب عليه السلام بين يدى رسول الله صلى الله عليه و آله و جعل ينظر الى الارض كأنه قصد الحاجة و هو يستحيى اءن يبديها فهو مطرق الى الارض حياء من رسول الله صلى الله عليه و آله.

فقالت ام سلمة : فكان صلى الله عليه و آله علم ما فى نفس على عليه السلام فقال له : يا ابا الحسن انى اءرى اءنك اءتيت لحاجة فقل حاجتك و اءبد ما فى نفسك . فكل حاجة لك عندى مقضية.

قال على عليه السلام : فقلت فداك اءبى و امى انك لتعلم اءنك اءخذتنى من عمك اءبى طالب و من فاطمة بنت اسد و اءنا صبى لا عقل لى ، فءذيتنى بءذائك ، و اءدبتنى باءبك ، فكننت الى اءفضل من اءبى طالب و من فاطمة بنت اسد فى البر و الشفقة و ان الله تعالى هءانى بك و على يءيك ، و استنقذنى مما كان عليه آبائى و اءعمامى من الحيرة و الشك ، و اءنك والله يا رسول الله ذخرى و ذخيرتى فى الدنيا و الاخرة يا رسول الله فقد اءحبت مع ما شد الله من عضدى بك اءن يكون لى بيت و اءن يكون لى زوجة اءسكن اليها، و قد اءتيتك خاطبا راغبا اءخطب اليك اءبتك فاطمة ، فهل اءنت مزوجى يا رسول الله ؟

قالت ام سلمة : فراءيت وجه رسول الله صلى الله عليه و آله يتهلل فرحا و سرورا ثم تبسم فى وجه على عليه السلام فقال : يا اءباالحسن فهل معك شىء ازوجك به ؟ فقال على عليه السلام : فداك اءبى و امى والله ما يخفى عليك من اءمرى شىء ، اءملك سيفى ، و درعى ، و ناضحى و ما اءملك شيئا غير هذا، فقال له رسول الله صلى الله عليه و آله : يا على اءما سيفك فلاغناء بك عنه تجاهد به فى سبيل الله و تقاتل به اءعداء الله ، و ناضحك تنضح به على نخلك و اءهلك و تحمل عليه رحلك فى سفرك ، و لكنى قد زوجتك بالدرع و رضيت بها منك . يا اءباالحسن اءبشرك ؟ قال على عليه السلام : قلت : نعم فداك اءبى و امى ، بشرنى فانك لم تزل ميمون النقية ، مبارك الطائر، رشيد الامر صلى الله عليك.

فقال لى رسول الله صلى الله عليه و آله : ابشر يا اءباالحسن فان الله عزوجل قد زوجكها فى السماء من قبل اءن ازوجك فى الارض ، و لقد هبط على فى موضعى من قبل اءن تاتينى ملك من السماء له وجوه شتى ، و اءجنحة شتى لم اءر قبله من الملائكة مثله ، فقال لى : السلام عليك و رحمة الله و بركاته ، ابشر يا محمد باءتماع الشمل و طهارة النسل ، فقلت : و ما ذاك اءيها الملك ؟ فقال لى : يا محمد اءنا سيئاتى الملك الموكل باءدى قوائم العرش ، ساءلت ربه عزوجل اءن ياءذن لى فى بشارتك ، و هذا جبرئيل عليه السلام فى اءثرى يخبرك عن ربك عزوجل بكرامة الله عزوجل. قال النبى صلى الله عليه و آله : فما استتم كلامه هبط على جبرئيل فقال : السلام عليك و رحمة الله و بركاته ، يا نبى الله!

ثم انه وضع فى يءى حريرة بيضاء من حرير الجنة و فيه سطران مكتوبان بالنور. فقلت : حبيبى جبرئيل ما هذه الحريرة ؟ و ما هذه الخطوط؟ فقال جبرئيل : يا محمد ان الله عزوجل اءطلع الى الارض اءطلاعا فاخترتك من خلقه فانبعثك برسالته ، ثم اءطلع الى الارض ثانية فاختر لك منها اءخا و وزيرا و صاحبا و ختنا، فزوجه اءبتك فاطمة. فقلت : حبيبى جبرئيل و من هذا الرجل ؟

فقال لى : يا محمد اءخوك فى الدنيا و ابن عمك فى النسب على بن ابى طالب و ان الله اءوحى الى الجنان اءن تزخرفى ، فتزخرفت الجنان ، و الى شجرة طوبى : اءحلى الحللى و الحللى وو تزينت الحور العين ، و اءمرالله الملائكة اءن ءتجمع فى السماء الرابعة عند البيت المعمور، فهبط من فوقها اليها و صعد من تحتها اليها، و اءمرالله عزوجل رضوان فنصب منبر الكرامة على باب البيت المعمور، و هو الذى خطب عليه آدم عرض الاسماء على الملائكة ، و هو منبر من نور، فاءوحى الى ملك من ملائكة حجه يقال له : راحيل اءن يعلو ذلك المنبر، و اءن يحمده بمحامده و يمجده بتمجيده ، و اءن يثنى عليه بما هو اءهله ، و ليس فى الملائكة اءحسن منطلقا و لا اءحلى لغة من راحيل الملك ، فعلا المنبر، و حمد ربه ، و مجده و قدسه ، و اءثنى عليه بما هو اءهله ، فارتجت السماوات فرحا و سرورا.

قال : جبرئيل ثم اءوحى الله الى اءن اءعقد عقدة النكاح ، فانى قد زوجت اءمتى فاطمة بنت حبيبى محمد عبدى على بن اءبى طالب ، فعقدت عقدة النكاح ، و اءشهدت على ذلك الملائكة اءجمعين ، و كتب شهادتهم فى هذه الحريرة ، و قد اءمرنى ربه عزوجل

اين اعرضها عليك ، و اين اعتمها بخاتم مسك ، و اين اءدفعها الى رضوان و ان الله عزوجل لما اءشهد الملائكة على تزويج على من فاطمة اءمر شجرة طوبى اين تنثر حملها من الحلى و الحلل ، فنثرت مافيهما ، فالتقطته الملائكة و الحور العين و ان الحور ليتهادينه و يفخرن به الى يوم القيامة.

يا محمد ان الله عزوجل اءمرنى اين امرك اين تزوج عليا فى الارض فاطمة و تبشرهما بغلامين زكيين نجيبين طيبين خيرين فاضلين فى الدنيا و الاخرة ، يا اءباالحسن فوالله ما عرج الملك من عندى حتى دقت الباب ، اءلا و انى منفذ فيك اءمر ربي عزوجل ، امض يا اءباالحسن اءمامى خارج الى المسجد و مزوجك على رؤوس الناس ، و ذاكر من فضلك ما تقربه عينك و اءعين محبيك فى الدنيا و الاخرة.

قال على : فخرجت من عند رسول الله صلى الله عليه و آله مسرعا و اءنا اءعقل فرحا و سرورا ، فاستقبلنى اءبوبكر و عمر فقالا: ماوراءك ؟ فقلت : زوجنى رسول الله صلى الله عليه و آله ابنته فاطمة ، و اءخبرنى اين الله عزوجل زوجنيها من السماء ، و هذا رسول الله صلى الله عليه و آله خارج فى اءثرى ليظهر ذلك بحضرة الناس ففرحا بذلك فرحا شديدا ، و رجعا معى الى المسجد.

فما توسطناه حتى لحق بنا رسول الله صلى الله عليه و آله و ان وجهه ليتهلل سرورا و فرحا ، فقال : يا بلال ! فاجابه فقال : لبيك يا رسول الله ! قال : اءجمع الى المهاجرين و الانصار ، فجمعهم ، ثم رقى درجة من المنبر فحمد الله و اءثنى عليه و قال :

معاشر المسلمين ان جبرئيل اءتانى اءنفا فاءخبرنى عن ربي عزوجل اءنه جمع الملائكة عند البيت المعمور ، و اءنه اءشهدهم جميعا اءنه زوج اءمته فاطمة ابنة رسول الله من عبده على بن اءبى طالب و اءمرنى اين ازوجه فى الارض و اءشهدكم على ذلك.

ثم جلس ، و قال لعلى عليه السلام : قم يا اءباالحسن فاخطب اءنت لنفسك . قال : فقام ، فحمدالله و اءثنى عليه و صلى على النبى صلى الله عليه و آله و قال : الحمدلله شكرا لانعمه و اءياديه ، و لا اله الا الله شهادة تبلغه و ترضيه ، و صلى الله على محمد صلاة تزلفه و تحظيه ، و النكاح مما اءمرالله عزوجل به و رضيه ، و مجلسنا هذا مما قضاه الله و اءذن فيه ، و قد زوجنى رسول الله صلى الله عليه و آله ابنته فاطمة و جعل صداقها درعى هذا و قد رضيت بذلك فاساءلوه و اءشهدوا.

فقال المسلمون لرسول الله صلى الله عليه و آله : زوجته يا رسول الله ؟ فقال : نعم ، فقالوا: بارك الله لهما و عليهما ، و جمع شملها.

وانصرف رسول الله الى اءزواجه فاءمرهن اين يدفنن لفاطمة ، فضر بن بالدوف.

قال على : فاءقبل رسول الله صلى الله عليه و آله فقال : يا اءباالحسن انطلق الان فبع درعك و اءتنى بثمنه حتى اءهىى ء لك و لابنتى فاطمة ما يصلحكما.

قال على : فانطلقت فبعته باءربعمائة درهم سود هجرية ، من عثمان بن عفان فلما قبضت الدراهم منه و قبض الدرع منى قال : يا اءباالحسن لست اءولى بالدرع منك و اءنت اءولى بالدراهم ، و اءقبلت الى رسول الله صلى الله عليه و آله فطرح الدرع و الدراهم بين يديه و اءخبرته بما كان من اءمر عثمان ، فدعاه بخير.

و قبض رسول الله صلى الله عليه و آله قبضة من الدراهم ، و دعا باءبى بكر فدفعها اليه ، و قال : يا اءبابكر اشتر بهذه الدراهم لابنتى ما يصلح لها فى بيتها ، و بعث معه سلمان و بلالا ليعيناه على حمل ما يشتره.

قال ابوبكر: و كانت الدراهم التى اءعطانيها ثلاثة و ستين درهما فانطلقت و اشترت فراشا من خيش مصر محشوا بالصوف ، و نطعا من اءدم ، و وسادة من اءدم حشوها من ليف النخل ، و عباءة خييرية ، و قرية للماء ، و كيزانا ، و جرارا ، و مطهرة للماء ، و سترصوف رقيقا ، و حملناه جميعا حتى وضعناه بين يدي رسول الله صلى الله عليه و آله فلما نظر اليه يكى و جرت دموعه ، ثم رفع رءاسه الى السماء و قال : اللهم بارك لقوم جل انيتهم الخرف.

قال على : و دفع رسول الله صلى الله عليه و آله باقى ثمن الى ام سلمة فقال : هذه الدارهم عندك ، و مكثت بعد ذلك شهرا لاعاود رسول الله صلى الله عليه و آله فى امهم فاطمة بشىء استحياء من رسول الله صلى الله عليه و آله ، غير انى كنت اذا خلوت برسول الله يقول لى : يا اباالحسن ما احسن زوجتك و اجملها ، ابشر يا اباالحسن فقد زوجتك سيده نساء العالمين.

قال على : فلما كان بعد شهر دخل على ائخى عقيل بن ائبى طالب فقال : يا ائخى ما فرحت بشىء كفرحى بتزويجك فاطمة بنت محمد صلى الله عليه و آله ، يا ائخى فما بالك لا تساءل رسول الله صلى الله عليه و آله يدخلها عليك فنقر عينا باجتماع شملكما ، قال على : والله يا ائخى انى لاحب ذلك و ما يمنعنى من مساءلته الا الحياء منه فقال : اءقسمت عليك الا قمت معى.

فقمنا نريد رسول الله صلى الله عليه و آله فلقينا فى طريقنا ام ايمن مولاة رسول الله صلى الله عليه و آله فذكرنا ذلك لها فقالت : لا تفعل و دعنا نحن نكلمه فان كلام النساء فى هذا الامر احسن و اوقع بقلوب الرجال.

ثم انثنت راجعة فدخلت الى ام سلمة فاءعلمتها ، فاءحدقن به و قلن : فدينك بابائنا و امهاتنا يا رسول الله قد اجتمعنا لامر لو اءن خديجة فى الاحياء لقرت بذلك عينها . قالت ام سلمة : فلما ذكرنا خديجة بكى رسول الله صلى الله عليه و آله ثم قال : خديجة و ائين مثل خديجة ، صدقتنى حين كذبنى الناس و وازرتنى على دين الله و اءعانتنى عليه بمالها ، ان الله عزوجل اءمرنى اءن ابشر خديجة ببيت فى الجنة من قصب (الزمرد) لاصخب فيه و لا نصب.

قالت ام سلمة : فقلنا: فدينك بابائنا و امهاتنا يا رسول الله انك لم تذكر من خديجة امرا الا و قد كانت كذلك غير ائنها قد مضت الى ربها . فهناها الله بذلك و جمع بيننا و بينها فى درجات جنته و رضوانه و رحمته ، يا رسول الله و هذا اءخوك فى الدنيا و ابن عمك فى النسب على بن ائبى طالب يحب اءن تدخل عليه زوجته فاطمة عليها السلام ، و تجمع بها شمله ، فقال : يا ام سلمة فما بال على لا يساءلنى ذلك ؟ فقلت : يمنعه الحياء منك يا رسول الله.

قالت ام ايمن : فقال لى رسول الله صلى الله عليه و آله انطلقى الى على فائتينى به ! فخرجت من عند رسول الله صلى الله عليه و آله فاذا على ينتظرنى ليساءلنى عن جواب رسول الله صلى الله عليه و آله فلما ، رانى قال : ما وراك يا ام ايمن ؟ قلت اءحب رسول الله صلى الله عليه و آله.

قال عليه السلام : فدخلت عليه و فممن اءزواجه فدخلن البيت و جلست بين يديه مطرفا نحو الارض حياء منه ، فقال : اءتحب اءن تدخل عليك زوجتك ؟ فقلت و اءنا مطرق : نعم فذاك ائبى و امى . فقال : نعم و كرامة يا اءباالحسن اءدخلها عليك فى ليلتنا هذه اءو فى ليلة غد ان شاء الله . فقمتم فرحا و سرورا و اءمر صلى الله عليه و آله اءزواجه اءن يزين فاطمة عليه السلام و يطيبنها و يفرشن لها بيتا ليدخلنها على بعلها ، ففعلن ذلك . و اءخذ رسول الله صلى الله عليه و آله من الدراهم التى سلمها الى ام سلمة عشرة دراهم فدفعها الى و قال : اشتر سمنا و تمرا و اءقطا ، فاشتريت و اءقبلت به الى رسول الله صلى الله عليه و آله ، فحسر عن ذراعية و دعا بسفرة من اءدم و جعل يشدخ التمر و السمن و يخلطهما بالاقط حتى اتخذة حيسا .

ثم قال : يا على ادع من اءحبيت ! فخرجت الى مسجد و اءصحاب رسول الله صلى الله عليه و آله متوافرون ، فقلت : اءجيبوا رسول الله صلى الله عليه و آله ! فقاموا جميعا و اءقبلوا نحو النبى صلى الله عليه و آله ، فاءخبرته اءن القوم كثير فجعل السفرة بمنديل و قال : اءدخل على عشرة بعد عشرة ! ففعلت و جعلوا ياءكلون و يخرجون و لا ينقص الطعام ، حتى لقد اءكل من ذلك الحيس سبع مائة رجل و امراء بركة النبى صلى الله عليه و آله .

قالت ام سلمة : ثم دعا بابنته فاطمة ، و دعا بعلى عليه السلام ، فاءخذ عليا بيمينه و فاطمة بشماله ، و جمعها الى صدره ، فقبل بين اءعينهما ، و دفع فاطمة الى على و قال : يا على نعم الزوجة زوجتك ، ثم اقبل على فاطمة و قال : يا فاطمة نعم البعل بعلك ! ثم قام يمشى بينهما حتى اءدخلهما بيتهما الذى هبى ء لهما ، ثم خرج من عندهما فاءخذ بعضادتي الباب فقال : طهركما الله و طهر نسلكما ، اءنا سلم لمن سالمكما و حرب لمن حاربكما ، اءستودعكما الله و اءستخلفه عليكما .

قال على : و مكث رسول الله صلى الله عليه و آله بعد ذلك ثلاثا لا يدخل علينا ، فلما كان فى صبيحة اليوم الرابع جاءنا ليدخل علينا ، فصادف فى حجرتنا اءسماء بنت عميس الخثعمية ، فقال لها : ما يقفك هاهنا و فى الحجرة رجل ؟ فقالت : فداك اءبى و امى ان الفتاة اذا زفت الى زوجها تحتاج الى امراءة تتعاهدھا و تقوم بحوائجھا فاءقمت ههنا لاقضى حوائج فاطمة عليها السلام ، قال صلى الله عليه و آله : يا اءسماء قضى الله لك حوائج الدنيا و الاخرة .

قال على عليه السلام : و كانت غداة قره و كنت اءنا و فاطمة تحت العباء فلما سمعنا كلام رسول الله صلى الله عليه و آله لاسماء ذهبنا لنقوم فقال : بحقى عليكما لا تفترقا حتى اءدخل عليكما ، فرجعنا الى حالنا و دخل صلى الله عليه و آله و جلس عند رؤ و سنا ، و اءدخل رجله فيما بيننا ، و اءخذت رجله اليمنى ، فضممتها الى صدرى ، و اءخذت فاطمة رجله اليسرى فضممتها الى صدرها ، و جعلنا ندفى ء رجله من القر ، حتى اذا دفننا قال : يا على ائتنى بكوز من ماء ، فاءتيتته ، فتفل فيه ثلاثا و قراء فيه اءيات من كتاب الله تعالى ، ثم قال : يا على اشربه ، و اترك فيه قليلا ، ففعلت ذلك فرش باقى الماء على رءاسى و صدرى ، و قال : اءذهب الله عنك الرجس يا اءباالحسن و طهرك تطهيرا .

و قال : ائتنى بماء جديد ، فاءتيتته به ، ففعل كما فعل و سلمه الى ابنته عليه السلام و قال لها : اشربى و اتركى منه قليلا ، ففعلت فرشه على رءاسھا و صدرھا ، و قال صلى الله عليه و آله : اءذهب الله عنك الرجس و طهرك تطهيرا ! و اءمرنى بالخروج من البيت . و خلا بابنته ، و قال : كيف اءنت يا بنية و كيف راءيت زوجك ؟ قالت له : يا اءبة خير زوج الا اءنه دخل على نساء من قريش و قلن لى : زوجك رسول الله صلى الله عليه و آله من فقير لامال له فقال لها :

يا بنية ما اءبوك بفقير و لا بعلك بفقير ، و لقد عرضت على خزائن الارض من الذهب و الفضة فاءخترت ما عند ربى عزوجل .

يا بنية لو تعلمين ما علم اءبوك لسمجت الدنيا فى عينيك .

والله يا بنية ما اءلوتك نصحا اءن زوجتك اءقدمهم سلما ، و اءكثرهم علما و اءعظمهم حلما .

يا بنية ان الله عزوجل اطلع الى الارض اءللاعة فاختر من اءهلها رجلين : فجعل اءحدهما اءباك و الاخر بعلك ، يا بنية نعم الزوج زوجك لا تعصى له اءمرا .

ثم صاح بى رسول الله صلى الله عليه و آله : يا على ، فقلت لبيك يا رسول الله ، قال اءدخل بيتك ، و الطف بزوجتك ، و ارفق بها فان فاطمة بضعة منى ، يؤ لمنى ما يؤ لمها و يسرنى ما يسرها ، اءستودعكما الله و اءستخلفه عليكما .

قال على عليه السلام : فوالله ما اءغضبتها ، و لا اءكرهتها على اءمر حتى قبضها الله عز و جل ، و لا اءغضبتنى ، و لا عصت لى اءمرا ، و لقد كنت اءنظر اليھا فتنكشف عنى الهموم و الاحزان .

قال على عليه السلام : ثم قام رسول الله صلى الله عليه و آله لينصرف فقالت له فاطمة : يا اءبة ! لا طاقة لى بخدمة البيت ، فاءخدمنى خادما تخدمنى و تعيننى على اءمر البيت . فقال لها : يا فاطمة اءولا تريد من خيرا من الخادم ؟ فقال على : قولى : بلى ، قالت : يا اءبة ! خيرا من الخادم . فقال : تسبحين الله عزوجل فى كل يوم ثلاثا و ثلاثين مرة و تحمدينه ثلاثا و ثلاثين مرة ، و تكبرينه اءربعا و ثلاثين مرة فذلك مائة باللسان اءلف حسنة فى ميزان ، يا فاطمة انك ان قلتها فى صبيحة كل يوم كفاك الله ما اءهمك من

امر دنیا و الاخرة

تبیان : اءقول : روى مثل تلك الرواية من كتاب كفاية الطالب تاءليف محمد بن يوسف الكنجى الشافعى باسناده عن ابن عباس باختصار و تغيير تركناه لتكرر مضامينه ثم قال: قال محمد بن يوسف : هكذا رواه ابن بطه و هو حسن عال ، و ذكر اسماء بنت عميس فى هذا الحديث غير صحيح ، لان اسماء هذا امراة جعفر بن اءبى طالب تزوجها بعده اءبوبكر فولدت له محمدا، فلما مات اءبوبكر تزوجها على بن اءبى طالب عليه السلام و ان اسماء بنت التى حضرت فى عرس فاطمة عليه السلام انما هى اسماء بنت يزيد بن السكن الانصارى ، و اسماء بنت عميس كان مع زوجها جعفر بالحبشة ، و قدم بها يوم فتح خيبر سنة سبع ، و كان زواج فاطمة عليها السلام بعد وقعة بدر، بايام يسيرة فصح بهذا ان اسماء المذكورة فى هذا الحديث انما هى بنت يزيد و لها اءحاديث عن النبى صلى الله عليه و آله ، انتهى

اءقول : المرط: كساء من صوف اءو خز يؤ تزربها، و الخدر بالكسر الستر قوله عليه السلام : مما كان عليه آبائى ، اءى الحيرة فى بعض الامور التى اهتدى اليه اميرالمؤمنين و خص به من العلوم الربانية ، و الشرك انما هو للاعمام اءو يكون المراد بعض الاجداد من جهة الام ، و قال الجزرى فى ميمون النقبية اءى منجح الفعال ، مظفر المطالب ، و النقبية : النفس و قيل : الطبيعة و الخليفة ، و قال : طائر الانسان ما حصل له فى علم الله مما قدر له ، و منه الحديث بالميمون طائره اءى بالمبارك حظه ، و يجوز ان يكون من الطير السانح و البارح قوله عليه السلام : تزلفه اءى تقربه ، قوله : و تحظيه من باب الافعال يقال فلان اءحظى منى اءى اءقرب اليه منى قوله : ثم انثنت ، اءى انصرفت قال الجوهري : ثنيت صرفته عن حاجته ، و قال الجزرى : الصخب الضجة و اضطراب الاصوات للخصام و منه حديث خديجة : لا صخب فيه و لا نصب ، قوله : فجلل السفارة اءى ستر ما فيها بمنديل لئلا يرى الاكلون ما فيها، فيحصل فيها البركة ، و قد تكرر ذلك فى الاخبار المشتملة على اعجاز البركة

ترجمه : و نیز در كشف الغمة ، به نقل از مناقب خوارزمی (568 هـ) از عبدالله بن عباس روایت کرده است که گفت:

زمان عروسی فاطمه و علی علیه السلام پیامبر در مقابل آنها، و جبرئیل در سمت راست و میکائیل در سمت چپ و هفتاد هزار فرشته در پشت سر فاطمه علیها السلام او را بدرقه می کردند و تا طلوع فجر خداوند را به خاطر این وصلت مبارک تسبیح و تقدیس می نمودند.

و باز هم از مناقب خوارزمی از علی علیه السلام روایت کرده که گفت : رسول خدا صلى الله عليه و آله فرمود: فرشته ای بر من نازل شد و گفت : خداوند بر تو سلام می رساند و می فرماید: من فاطمه را برای علی تزویج نمودم و فمران دادم تا شجره طوبی جواهرات رنگارنگ خود را نثار اهل آسمان کند و اهل آسمان نیز از این کار خشنود و شادمان گردیدند، و به زودی از آنها دو پسر متولد می شود که سروران جوانان بهشت هستند و همانا بهشت به آنها بماهات می کند و آنها را زینت خود می شناسد، پس ای محمد! بشارت بر تو باد که بهترین مردم از اولین و آخرین آنها هستی.

و باز هم از مناقب خوارزمی از ام سلمه ، سلمان فارسی و علی علیه السلام روایت نموده که همگی گفته اند:

هنگامی که فاطمه دختر رسول خدا صلى الله عليه و آله به سن بلوغ رسید بزرگان قریش که سبقت در اسلام داشتند و اهل فضل و کمال و جاه و جلال و دارای اموال

بودند، خواستگار فاطمه شدند، ولی هرگاه یکی از آنان راجع به این موضوع با پیامبر خدا مذاکره می کرد آن حضرت بنحوی از او اعراض می نمود که بعضی گمان می کردند: رسول خدا با او خشمناک شده است! یا اینکه در این باره از آسمان وحی بر آن بزرگوار نازل گردیده!

ابوبکر فاطمه را از رسول اکرم صلی الله علیه و آله خواستگاری نمود، ولی پیامبر فرمود: اختیار فاطمه با خدای سبحان است.

بعد از ابوبکر عمر بن خطاب به خواستگاری فاطمه علیهاالسلام آمد ولی رسول خدا همان جوابی را به وی داد که به ابوبکر فرموده بود.

روزی ابوبکر و عمر و سعد بن معاذ در مسجد رسول خدا صلی الله علیه و آله نشستند و راجع به فاطمه مذاکره می کردند. ابوبکر گفت: اشراف قریش در حضور پیامبر خدا خواستگار فاطمه زهرا شدند، آن بزرگوار فرمود: اختیار فاطمه با خداوند می باشد. هرگاه که بخواهد وسیله ازدواج وی را مهیا می نماید.

علی بن ابی طالب فاطمه زهرا را از رسول خدا خواستگاری ننموده و با وی مذاکره نکرده . من علت عدم خواستگاری علی را جز تهی دستی چیز دیگری نمی بینم من اینطور دریافته ام که خدا و رسول خدا فاطمه را برای علی نگاه داشته اند.

سپس ابوبکر متوجه عمر بن خطاب و سعد بن معاذ شد و گفت: آیا صلاح می دانید نزد علی بن ابی طالب برویم و راجع به این موضوع با وی مذاکره نماییم؟ چنانچه معلوم شود تهی دستی و فقر مانع علی است ما به وی کمک کنیم . سعد بن معاذ گفت: ای ابوبکر خداوند تو را موفق نماید، برخیزید تا به امید خداوند برویم.

سلمان فارسی می گوید: آنان از مسجد خارج و برای یافتن علی به سوی منزل آن روانه حضرت شدند ولی او را نیافتند.

علی با اشتر خود آب برای دختر خرما یکی از انصار می کشید و اجرت می گرفت. هنگامی که آنان به سوی علی رفتند و چشم آن حضرت به آنان افتاد، فرمود: چه خبر دارید و برای چه منظوری نزد من آمده اید؟ ابوبکر گفت:

یا علی! هیچ خصلت نیکویی نیست مگر اینکه تو در آن سبقت گرفته ای، تو نزد پیامبر از نظر قرابت و رفاقت و سبقت مقامی داری که می دانی. گروهی از اشراف قریش برای خواستگاری فاطمه نزد ایشان رفتند و آن بزرگوار آنان را رد کرد و در جوابشان فرمود:

((اختیار فاطمه در دست خداست اگر بخواهد او را شوهر دهد می دهد. **))**

یا علی! چه مانعی دارد که تو فاطمه را از پیامبر اسلام خواستگاری نمایی؟ زیرا من امیدوارم که خدا و رسول خدا فاطمه را برای تو نگاه داشته باشند.

راوی می گوید: چشمان مبارک حضرت امیر پر از اشک شدند و فرمود: ای ابوبکر! تو فکر آرام مرا به هیجان آوردی و مرا برای مطلبی که از آن غافل بودم بیدار کردی. به خداوند سوگند که من به فاطمه زهرا رغبت دارم و شخصی چون من البته نسبت به زهرا بی میل نیست. ولی تنها چیزی که مانع من است تهی دستی می باشد.

ابوبکر گفت: یا علی! این سخن را مگوی زیرا دنیا و آنچه که در آن است به نظر خدا و رسول ناچیز می باشد.

علی علیه السلام پس از این جریان شتر خود را باز نمود و آن را به منزل برد و بست. آنگاه نعلین های خود را پوشید و به سوی پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله که در خانه زوجه اش ام سلمه بود روانه شد. وقتی علی دق الباب نمود، ام سلمه گفت: کیست که دق الباب می کند؟ پیامبر اکرم قبل از اینکه حضرت بگوید: منم، فرمود: برخیز در را باز کن و به وی بگو که وارد شود. وی مردی است که خدا و رسول او را دوست دارند و او هم خدا و رسول را دوست دارد.

ام سلمه گفت: پدر و مادرم به فدای تو یا رسول الله این کیست که تو هنوز او را ندیده ای و این چنین درباره اش می فرمایی؟

فرمود: ای ام سلمه آرام باش! این مردی است عاقل و خویشتن دار. وی بردار و پسرعمو و محبوبترین مردم نزد من است.
ام سلمه می گوید: من با سرعت برای بازکردن در رفتم به طوری که پایم به دامنم پیچید و نزدیک بود بیفتم. هنگامی که در را گشودم با علی بن ابی طالب مواجه شدم. آن حضرت وارد خانه نشد تا زمانی که یقین پیدا کرد که من به جایگاه خود بازگشتم، آنگاه داخل شد بر رسول خدا و گفت: السلام عليك یا رسول الله! و پیامبر اسلام او را پاسخ داد و فرمود: بنشین ای ابوالحسن.

علی در حضور پیامبر خدا نشست و دیده به زمین دوخت، گویا حاجتی داشت ولی از اظهار آن خجالت می کشید، لذا سر خود را به زیر افکنده سخنی نمی گفت. چنین می نمود که پیامبر از قلب علی آگاه بود، لذا به وی فرمود: اینطور گمان می کنم که حاجتی داشته باشی، چه مانعی دارد، حاجت قلبی خود را بگو، زیرا حاجت تو نزد من روا خواهد شد.

علی گفت: پدرم و مادرم به فدایت ای رسول خدا! تو خودت مرا از عمویت ابوطالب و فاطمه بنت اسد گرفتی، من کودکی بودم تو مرا با خویشتن هم غذا کردی، تو نسبت به من از لحاظ نیکویی و شفقت از پدرم ابوطالب و مادرم فاطمه بنت اسد افضل و برتری، خدای رؤوف مرا به وسیله تو و در دست تو هدایت نمود، خداوند مرا از آن سرگردانیها و حیرتی که پدران و عموهایم به آن دچار بودند نجات داد. یا رسول الله تو در دنیا و آخرت برای من ذخیره و پناهگاه هستی. یا رسول الله من دوست دارم با اینهمه رعایتی که نسبت به من فرموده ای خانه و همسری داشته باشم که با او انس بگیرم. یا رسول الله! من نزد تو آمده ام تا تقاضا نمایم که دخترم فاطمه را برای من تزویج فرمایی، آیا این تقاضا را می پذیری؟ ام سلمه می گوید: ددیم صورت مبارک پیامبر خدا از شدت فرج و خوشحالی می درخشید.

آنگاه به حضرت علی فرمود: آیا تو چیزی داری که من فاطمه را به تو بدهم؟
علی علیه السلام گفت: پدر و مادرم به فدایت! اوضاع زندگی من از تو مخفی نیست. من فقط یک شمشیر و یک زره و یک شتر دارم که با آن آب می کشم. من غیر از اینها چیزی ندارم.

رسول خدا فرمود: علی جان! تو از شمشیرت مستغنی نیستی، زیرا می خواهی با آن در راه خداوند جهاد کنی و با دشمنان او بجنگی، شتر خود را برای اینکه آب از برای درختان خرما و خانه ات بکشی و بار سفر را به پشت آن بگذاری لازم داری. آری من فاطمه را با همان زره ای که داری به همسری تو درمی آورم.

ای علی! میل داری که به تو مژده ای دهم؟ گفتم: آری، پدر و مادرم به فدای تو! تو همیشه در گفتار خود بابرکت و هدایت کننده بوده ای، درود خداوند بر تو باد.

پیامبر فرمود: ای ابوالحسن! قبل از اینکه من فاطمه را در زمین به همسری تو درآورم خداوند وی را در آسمان برای تو تزویج کرده است. قبل از اینکه تو نزد من بیایی درباره همین موضوع ملکی نزد من آمد که دارای چندین صورت و چندین پر و بال بود و من در میان ملائکه نظیر او را ندیده بودم. او به من درود و سلام فرستاد و گفت: رحمت و برکات خداوند بر تو باد! سپس گفت: مژده باد تو را به یگانگی و پاکیزگی نسل. گفتم: این چه بشارتی است؟ گفت: نام من سیطائیل است، من موکل یکی از قائمه های عرش می باشم، از خداوند خواهش کردم به من اجازه دهد که به تو مژده دهم، این جبرئیل است که به دنبال من می آید و می خواهد تو را از کرامت پروردگار آگاه نماید.

سخن وی تمام نشده بود که جبرئیل نازل شده گفت: سلام بر تو و رحمت و برکات خداوند نثارت باد! سپس حریری سفید از حریر بهشتی که دو سطر از نور بر آن نوشته شده بود، در میان دست من نهاد. گفتم: ای حبیب من! این حریر و این خط چیست؟ گفت: ای محمد! خدای علیم توجهی به زمین کرد و تو را از میان خلق خود برگزید و به

پیامبری مبعوث نمود. بار دیگر توجهی به زمین کرد و وزیر، همصحبت و دامادی برای تو انتخاب نمود و دخترت فاطمه را برای او تزویج کرد.

گفتم : این مرد کیست ؟ گفت : ای محمد وی که در دنیا برادر و پسرعموی توست ، علی بن ابی طالب می باشد. خدای توانا به بهشت دستور داد تا خود را زینت نماید. به درخت طوبی امر کرد تا زر و زیور خود را آماده کند. حورالعین خویشتن را زینت کنند. به ملائکه دستور داد که در آسمان چهارم نزد بیت المعمور اجتماع نمایند. ملائکه مافوق بیت العمور به جانب آن نزول و ملائکه پایین بیت المعمور به طرف آن صعود نمودند. خدای رحمان و رحیم به رضوان امر نموده که منبر کرامت را بر در بیت المعمور نصب نماید، این همان منبری است از نور که حضرت آدم بر فراز آن رفت و نامهای موجودات را بر ملائکه عرضه نمود.

خدا به یکی از ملائکه حجب خویش که او را راحیل می گویند، وحی کرد تا بر فراز آن منبر رود و حمد و ثنای خداوند را آنطور که باید و شاید به جای آورد. در میان ملائکه از لحاظ نیکویی بیان و شیرین زبانی بهتر از راحیل وجود ندارد. راحیل بر فراز منبر رفت و به شایستگی حمد و ثنای خدا را به جای آورد و بدین جهت اهل آسمانها غرق سرور شدند.

جبرئیل گفت : خدای سبحان به من دستور داده که عقد نکاح را جاری کنم ، زیرا خداوند کنیز خودش فاطمه اطهر دختر حبیب خودش محمد را برای بنده اش علی بن ابی طالب تزویج کرده . من عقد نکاح را جاری کردم و جمیع ملائکه را بر آن شاهد گرفتم ، شهادت آنان بر این پارچه حریر نوشته شده . خدای من دستور داد که این حریر را به تو عرضه نمایم و آن را به وسیله عطر و مشک مهر نمایم و به رضوان تحویل دهم. خدای جهان پس از اینکه ملائکه را بر این ازدواج شاهد گرفت و به درخت طوبی امر فرمود تا زر و زیور و حله ها را نثار کند. ملائکه و حورالعین آنها را برگرفتند و تا قیامت به آنها مباحث می نمایند.

ای محمد! خدای تعالی به من فرموده به تو بگویم که فاطمه را برای علی بن ابی طالب تزویج نمایی و ایشان را به دو پسری بشارت دهی که در دنیا و آخرت باذکات ، نجیب ، طاهر، طیب ، خیرخواه و بافضیلت خواهند بود. آنگاه پیامبر خدا به علی بن ابی طالب فرمود: به خداوند سوگند هنوز آن ملك از من بالا نرفته بود که دق الباب نمودی . من امر پروردگارم را درباره تو اجرا خواهم کرد.

ابوالحسن ! تو قبل از من برو تا به مسجد بیایم و فاطمه را در حضور مردم برای تو تزویج کنم و به قدری از فضایل تو بگویم که چشم تو و دوستانت در دنیا و آخرت روشن شود. علی علیه السلام می فرماید: من از حضور آن حضرت باسرعت خارج شدم و از کثرت خوشحالی سر از پای نمی شناختم . عمر و ابوبکر به استقبال من آمدند و گفتند: چه خبر؟! گفتم : حضرت رسول دخترش فاطمه را برایم تزویج نمود و فرمود: خدا در آسمان فاطمه را برای تو تزویج کرده است . این پیغمبر است که می آید تا موضوع را در حضور مردم بگوید.

آنان خوشحال شدند و با من به سوی مسجد بازگشتند. هنوز ما به وسط مسجد نرسیده بودیم که پیامبر خدا در حالی که از کثرت خوشحالی نور از صورت مبارکش می بارید، به ما ملحق شد.

آنگاه بلال را خواست ، بلال گفت : لبيك يا رسول الله ! فرمود: مهاجرین و انصار را نزد من بیاور! هنگامی که آنان حضور یافتند آن حضرت پا به پله منبر نهاد و پس از حمد و ثنای خدای جهانیان فرمود:

ای مردم ! جبرئیل نزد من آمد و گفت : خدای سبحان ملائکه را از بیت المعمور جمع کرده

و آنان را شاهد گرفته که فاطمه زهرا دختر محمد را برای علی بن ابی طالب تزویج نموده و مرا هم مأمور کرده که این امر را در زمین انجام دهم و شما را بر آن شاهد بگیرم. سپس آن حضرت صلی الله علیه و آله نشست و به حضرت علی علیه السلام فرمود: برخیز و خطبه ای برای خویشتن بخوان. علی علیه السلام برخاست و پس از حمد و ثنای خداوند این خطبه را خواند:

بدانید که پیغمبر معظم اسلام دخترش فاطمه را به عقد من درآورده و زره مرا مهریه وی قرار داده و من به این ازدواج راضی می باشم. مسلمانان به رسول خدا گفتند: ای رسول خدا! دخترت فاطمه را برای علی تزویج نمودی؟ فرمود: آری.

گفتند: خداوند این ازدواج را مبارك و یگانگی بین ایشان را حفظ نماید! سپس پیامبر صلی الله علیه و آله متوجه زنان خویش گردید و به ایشان دستور داد تا مراسم عروسی را شروع نمایند.

حضرت علی می فرماید: رسول خدا بازگشت و به من فرمود: هم اکنون برو و زره خود را بفروش و پول آن را نزد من بیاور تا وسیله عروسی شما را مهیا نمایم. من رفتم و زره خود را به چهارصد درهم هجریه به عثمان بن عفان فروختم، هنگامی که من پول ها را گرفتم و زره را تحویل دادم، عثمان گفت: ای ابوالحسن! من از نیت تو نسبت به این زره سزاوارتر نیستم، ولی تو نسبت به این پولها از من سزاوارتری. گفتم: آری. گفت: پس من این زره را به تو هدیه می کنم. من زره را با پولها از او گرفتم و به حضور پیغمبر خدا مشرف شدم و جریان عثمان را برایش شرح دادم.

پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله يك مشت از آن پولها را برگرفت و ابوبکر را احضار کرده آن پولها را به وی داد و فرمود: این پولها را ببر و برای دخترم فاطمه لوازم منزل خریداری نما. آنگاه سلمان و بلال را با وی فرستاد تا آنچه را که می خرد ایشان بیاورند. ابوبکر می گوید: آن پولهایی که رسول خدا به من داد مبلغ شصت و سه درهم بودند. من به بازار رفتم و يك نوع تشك با روکش كتان مصری که با پشم پر شده بود، سفره ای چرمی و يك پشتی که از لیف خرما پر شده بود، و عبایی خیبری، يك مشك آب، چند کوزه، ظرف آب سفالی بزرگ، يك آفتابه و چادری پشمی خریدم. آنگاه آنها را آوردیم و به حضور پیغمبر اکرم تقدیم کردیم.

وقتی چشم رسول خدا به آنها افتاد، اشکهایش جاری شد پس از آن سر مبارك خود را به طرف آسمان بلند کرد و فرمود:

بارخدايا! به خاندانی که ظرفهای ایشان سفالی است، خیر و برکت عطا کن! حضرت امیر می فرماید: پیامبر خدا باقیمانده پول زره را به ام سلمه داد و فرمود: این پول نزد تو باشد.

مدت يك ماه بود که من راجع به فاطمه با رسول اکرم گفتگو نمی کردم. زیرا از ایشان خجالت می کشیدم. ولی آن بزرگوار هرگاه من به حضورش مشرف می شدم می فرمود:

زوجه تو بسیار نیکوست! ای ابوالحسن! مزده باد تو را، زیرا من سرور زنان عالم را برای تو تزویج نموده ام.

يك ماه بعد برادرم عقیل نزد آمد و گفت: یا علی! برای هیچ نعمتی اینقدر خوشحال نشدم که تو با فاطمه دختر حضرت محمد صلی الله علیه و آله ازدواج کرده ای. چرا از رسول خدا تقاضا نمی کنی که فاطمه را در اختیار تو بگذارد تا چشمان ما به وسیله جمع شما روشن شود؟

علی علیه السلام فرمود: آری من خیلی مایلیم که این آرزو برآورده شود، هیچ مانعی در کار نیست، ولی از پیغمبر اسلام صلی الله علیه و آله خجالت می کشم. عقیل گفت: تو را به خداوند سوگند، برخیز و با من به حضور رسول خدا بیا! وقتی

برخاستیم که به حضور آن حضرت مشرف شویم در بین راه با ام ایمن خدمتکار پیامبر اکرم مواجه شدیم ، و چون وی را از تصمیم خود آگاه نمودیم ، گفت : شما این کار را انجام ندهید، بگذارید ما زنان این مطلب را با آن حضرت در میان بگذاریم زیرا سخن زنان در این باره بهتر در دل مردان جای خواهد گرفت.

پس از این جریان من نزد ام سلمه رفتم و او را از این موضوع آگاه نمودم ، وی هم زنان پیغمبر اکرم را آگاه و جمع نمود، آنان به حضور پیامبر که در خانه عایشه بود رفتند و پس از خدیجه زنده بود موجب روشنی چشمش می شد.

ام سلمه می گوید: وقتی ما نام خدیجه کبری را بردیم آن حضرت گریان شد و فرمود: مثل خدیجه پیدا نخواهد شد . خدیجه در آن هنگام که مردم مرا تکذیب کردند، مرا تصدیق نمود، و مرا با ثروت خود برای پیشرفت دین خدا یاری نمود.

خدا به من دستور داد خدیجه را به قصر زمردی که در بهشت دارد و هیچ رنج و زحمتی در آن نیست بشارت دهم.

ام سلمه می گوید: گفتم : پدر و مادرمان به فدای تو باد! آری خدیجه همین طور بود که می فرمایید، و اکنون او به جوار رحمت پروردگار خویشتن رفته ، خدا این نعمت را برای او مبارک نماید و ما را هم با او درجات بهشتی و رضوان و رحمت خود جای دهد.

ای رسول خدا! این علی برادر و پسرعموی تو می باشد. او دوست دارد که تو اجازه دهی همسرش فاطمه را به منزل خویش برد تا با یکدیگر مأنوس شوند.

رسول خدا صلی الله علیه و آله به ام سلمه فرمود: پس چرا علی این موضوع را با من در میان نمی گذارد؟ گفت : از شما خجالت می کشد.

ام ایمن می گوید: پیغمبر خدا به من فرمود: برو علی را نزد من بیاور. وقتی من به سراغ علی رفتم دیدم آن حضرت در انتظار من می باشد تا جواب رسول خدا را برایش بگویم . وقتی مرا دید، سؤال فرمود: چه خبر؟ گفتم : پیامبر خدا تو را می خواهد.

حضرت علی می فرماید: هنگامی که به محضر آن برگزیده خدا مشرف شدم ، زنان آن حضرت برخاستند و به حجره های خود رفتند. من در حالی در حضور رسول خدا نشستم که به زمین نگاه می کردم ، زیرا از آن بزرگوار خجالت می کشیدم.

پیغمبر خدا به من فرمود: آیا دوست داری که همسرت را به خانه ببری ؟ من همان طور که به زمین می نگریستم ، گفتم : آری ، پدر و مادرم به فدایت باد.

فرمود: بسیار خوب ، امشب یا فرداشب این خواسته تو برآورده خواهد شد. و من با خوشحالی زایدالوصفی برخاستم.

سپس آن حضرت به زنان خود دستور داد: فاطمه را زینت و معطر نمایید، يك اطاق برایش فرش کنید تا شوهرش نزد او بیاید.

پس از آن رسول خدا صلی الله علیه و آله مبلغ ده درهم از آن پولهایی را که به ام سلمه داده بود، پس گرفت و به من داد و فرمود: برو روغن و خرما و كَشَكْ خریداری کن . من آنها را خریدم و به حضور پیامبر آوردم . ایشان آستین های خود را بالا زد و سفره ای خواست و خرما و كَشَكْ را با یکدیگر مخلوط نمود و غذایی درست کرد که آن را حیس می گویند.

سپس فرمود: علی جان ! هر که را دوست داری دعوت کن . من به سوی مسجد رفتم ، اصحاب پیامبر اکثرا در مسجد بودند. به آنان گفتم : دعوت پیغمبر خدا را اجابت نمایید. ایشان عموماً برخاستند و متوجه آن حضرت شدند.

من به پیامبر خدا گفتم : مهمانها زیادند.

رسول خدا پارچه ای روی سفره انداخت و به من فرمود: مهمانها را ده نفر ده نفر نزد من بفرست . من اطاعت نمودم ، آنان پیوسته غذا می خوردند و خارج می شدند، ولی غذا کم نمی شد تا اینکه به برکت پیغمبر خدا تعداد هفتصد نفر مرد و زن از آن غذا خوردند.

ام سلمه می گوید: پیامبر خدا صلی الله علیه و آله فاطمه و علی علیهما السلام را خواست ، علی را سمت راست و فاطمه را طرف چپ خود جای داد و به سینه مبارک خویش چسباند و میان چشم ایشان را بوسید، آنگاه پس از اینکه فاطمه را به حضرت علی سپرد، فرمود:

ای علی ! همسرت خوب همسری است . سپس متوجه فاطمه شد و فرمود: شوهرت خوب شوهری می باشد.

آنگاه آن حضرت برخاست و میان ایشان راه رفت و آنان را داخل آن حجره ای کرد که برای ایشان مهیا شده بود.

سپس از حجره خارج شد و گفت : خدا خود شما و نسل شما را پاك و پاکیزه نماید. من با کسی که با شما دوستی نماید، دوست هستم و دشمن هستم با کسی که با شما دشمنی کند.

من شما را به خداوند می سپارم.

حضرت امیر می فرماید: پیغمبر اسلام صلی الله علیه و آله مدت سه روز نزد ما نیامد. وقتی صبح روز چهارم فرا رسید آن حضرت آمد که نزد ما بیاید با اسماء بنت عمیس روبرو شد. به وی فرمود: برای چه اینجا ایستاده ای ، در صورتی که مردی در میان این حجره است ؟

گفت : پدر و مادرم به فدایت ! هرگاه دختری به خانه شوهر برود احتیاج به زنی دارد که خواسته های او را انجام دهد. من اینجا ایستاده ام که اگر فاطمه فرمانی داشته باشد انجام دهم.

رسول اکرم به وی فرمود: خدا حوائج دنیوی و اخروی تو را روا نماید.

حضرت علی علیه السلام می فرماید: اول صبح بود که من و فاطمه زیر عبا خوابیده بودیم.

گفتگوی رسول خدا و اسماء را شنیدیم و تصمیم گرفتیم که برخیزیم ولی آن حضرت به ما فرمود: به حق آن حقی که من به گردن شما دارم از یکدیگر جدا نشوید تا من نزد شما بیایم.

ما به جای خود بازگشتیم و آن حضرت آمد و بالای سر ما نشست و پاهای مبارک خود را زیر عبا ما داخل نمود. من پای راست آن بزرگوار را به سینه خویش چسباندم و فاطمه پای او را به سینه خود چسباند. ما بدین وسیله پاهای مبارک آن حضرت را گرم نمودیم. سپس پیغمبر خدا فرمود: علی جان ! يك كوزه آب برای من بیاور. وقتی آب را برای آن حضرت آوردم سه مرتبه از آب دهان مبارک خود به آن آب زد و چندین آیه از قرآن مجید را بر آن خواند.

سپس به من فرمود: از این آب بیاشام و مختصری از آن را باقی بگذار! من این امر را اطاعت نمودم و آن حضرت باقیمانده آن آب را بر سر و سینه من پاشید و فرمود:

سپس فرمود: مقداری دیگر آب برایم بیاور. و من اطاعت نمودم ، آن بزرگوار نیز همان عمل را انجام داد و آن آب را به فاطمه زهرا عطا کرد و به وی فرمود: بیاشام و مختصری از آن را باقی بگذار. فاطمه اطاعت کرد و رسول اکرم باقیمانده آن آب را بر سر و سینه او پاشید و به او فرمود: خداوند هر نوع پلیدی را از تو دور کرد و تو را پاك و پاکیزه نمود.

آنگاه به من فرمود تا از حجره خارج شدم و آن حضرت با فاطمه داخل اطاق ماند و به فاطمه فرمود: شوهرت را چگونه یافتی ؟ گفت : پدرجان ! علی بهترین شوهر است

ولی زنان قریب به من می گویند: شوهر تو تهی دست است . پیامبر به وی فرمود: ای دختر عزیزم ! پدر و شوهر تو فقیر نیستند، زیرا خزانه های طلا و نقره زمین به من عرضه شد ولی آنچه را که نزد پروردگارم مهیا شد انتخاب نمودم . اگر آنچه را که پدرت می داند تو نیز می دانستی دنیا در نظرت ناچیز می آمد، به خداوند سوگند من از خیرخواهی در حق تو کوتاهی نکرده ام ، من تو را به علی دادم که از لحاظ اسلام بر همه مقدم و از

نظر علم و حلم از همه برتر استم
 دختر عزیزم ! خدای توانا توجهی به زمین کرد و دو نفر مرد را انتخاب نمود یکی از آنها را پدر تو و دیگری را شوهر تو قرار داده است . دخترم ! شوهر تو خوب شوهری است . مبادا نسبت به وی نافرمانی کنی ! سپس آن برگزیده خدا مرا صدا زد، گفتم : لبیک یا رسول الله ! فرمود: داخل حجره خویشتن شو و درباره همسرت مهربانی و مدارا کن ، زیرا فاطمه پاره تن من است . آنچه که وی را ناراحت کند مرا ناراحت می نماید و آنچه که او را مسرور نماید مرا مسرور می کند.
 حضرت امیر می فرماید: به خداوند سوگند من فاطمه را غضبناک و ناراحت ننمودم تا از دنیا رحلت نمود. فاطمه هم مرا خشمناک نکرد و از من نافرمانی ننمود. هرگاه من محزون و اندوهناک می شدم برای رفع غم و اندوه خود به فاطمه نظر می کردم.
 علی علیه السلام می فرماید: و چون رسول خدا برخاست که برود، فاطمه به او گفت : پدرجان ! من طاقت اداره کردن امور خانه را ندارم ، کنیزی برای من بگیر تا در امور خانه معین و یاور من باشد.
 پیامبر در جوابش فرمود: آیا دوست نداری که چیزی بهتر از خدمتکار به تو عطا کنم ؟ حضرت امیر به فاطمه فرمود: بگو: آری . فاطمه فرمود: آنچه از خادم بهتر است می خواهم.

رسول خدا فرمود: در هر روزی سی و سه مرتبه سبحان الله و سی و سه مرتبه الحمدلله و سی و چهار مرتبه الله اکبر بگو. این صد مرتبه کار زبان است ، ولی در میزان عمل دارای هزار ثواب خواهد بود. فاطمه جان ! اگر تو این اذکار را هر روز صبح بگویی خداوند امور دنیوی و اخروی تو را عهده دار خواهد شد.

- 274/33 کشف الغمة (179) : و نقلت من کتاب الذریة الطاهرة تصنیف اءبى بشر محمد بن اءحمد حماد الانصارى المعروف بالدولابى ، من نسخة بخط الشيخ ابن وضاح الحنبلى الشهرىانى و اءجازلى اءن اءروى عنه كلما یروى عن مشایخه ، و هو یروى كثيرا. و اءجاز لى السید جلال الدین بن عبدالحمید بن فءار الموسوى الحائرى اءدام الله شرفه اءن اءرویه عنه ، عن الشیخ عبدالعزیز بن الاخضر المحدث اجازة فى محرم سنة عشر و ستمائة و عن الشیخ برهان الدین اءبى الحسین اءحمد بن على الغزنوى اجازة فى ربیع الاول سنة اءربع عشرة و ستمائة ، كلاهما عن الشیخ الحافظ اءبى الفضل محمد بن ناصر السلامى باسناده ، و السید اءجاز لى قديما رواية كلما یرویه و بهذا الكتاب فى ذى الحجة من سنة ست و سبعین و ستمائة عن على علیه السلام قال.:

خطب ابوبکر و عمر الى رسول الله صلى الله عليه و آله فاءبى رسول الله صلى الله عليه و آله ، فقال عمر، اءنت لها يا على . فقال : ما لى من شىء الا درعى اءرهنها، فزوجه رسول الله صلى الله عليه و آله فاطمة فلما بلغ ذلك فاطمة بكت . قال : فدخل عليها رسول الله صلى الله عليه و آله فقال : ما يبكيك يا فاطمة ؟ فوالله لقد اءنكحتك اءكثرهم علما و اءفضلهم حلما و اءولهم سلما(180) .
 و عن جعفر بن محمد عليهما السلام قال : تزوج على فاطمة شهر رمضان ، و بنى بها فى ذى الحجة من السنة الثانية من الهجرة.
 و عن مجاهد، عن على عليه السلام قال : خطبت فاطمة الى رسول الله صلى الله عليه و آله فقالت مولاة لى : هل علمت اءن فاطمة قد خطبت الى رسول الله صلى الله عليه و آله ؟ قلت : لا. قالت : فقد خطبت ، فما يمنعك اءن تاءتى رسول الله صلى الله عليه و آله فيزوجك . فقلت : و هل عندى شىء اءتزوج به ؟ فقالت : انك ان جئت الى رسول الله صلى الله عليه و آله زوجك . فوالله ما زالت ترجينى حتى دخلت على رسول الله صلى الله عليه و آله ، و كانت له جلاله و هيبة ، فلما قعدت بين يديه افحمت فوالله ما استطعت اءن اءتكلم فقال : ما جاء بك اءلك حاجة ؟ فسكت . فقال : لعلك جئت تخطب

فاطمة ؟ قلت : نعم . قال : فهل عندك من شىء تستحلها به ؟ قلت : لا والله يا رسول الله . فقال : ما فعلت الدرع التى سلحتكها؟ فقلت : عندى والذى نفسى بيده انها لحطمية ما ثمنها (الا) اربعمائة درهم . قال : قد زوجتكها فابعث بها، فان كانت لصداق فاطمة بنت رسول الله صلى الله عليه وآله (181) .

بيان : تقول : سلحته و اءسلحه اذا اءعطيته سلاحا، قال الجزرى : فى حديث زواج فاطمة اءنه قال لعلى : اءبن درعك الحطمية ، هى التى تحطم السيوف اءى تكسرها و قيل : هى العريضة الثقيلة . و قيل : هى منسوبة الى بطن من عبدالقيس بقال لهم : حطمة بن محارب كانوا يعلمون الدروع ، و هذا اءشبه الاقوال

ترجمه : محقق اربلى در كشف الغمة به نقل از كتاب ذرية الطاهرة تاءليف ابوبشر محمد بن احمد دولابى (310 يا 320 هـ) به سند متصل از على عليه السلام روايت کرده اند كه فرمود:

ابوبكر و عمر از پيغمبر اسلام خواهان فاطمه زهرا شدند. ولى رسول اكرم نپذيرفت. عمر بن من گفت : اى على ! تو لياقت فاطمه را دارى . گفتم : من غير از زره ام كه آن را گرو مى گذارم ، چيزى ندارم . وقتى پيامبر خدا فاطمه را براى حضرت امير تزويج نمود و اين موضوع به گوش آن بانوى معظمه رسيد، گريان شد.

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله نزد فاطمه عليها السلام آمد و گفت : براى چه گريه مى كنى ؟ به خداوند سوگند من تو را براى شخصى تزويج نموده ام كه علم و حلمش از همه بيشتر مى باشد و از همه در اسلام سبقت گرفته است.

و امام صادق عليه السلام فرموده است : ازدواج على و فاطمه در ماه رمضان واقع شد و عروسى آنها در ذى حجه سال دوم هجرى بوده است.

و از مجاهد، از على عليه السلام روايت کرده است كه گفت : عده اى براى خواستگارى فاطمه به رسول خدا صلى الله عليه و آله مراجعه مى كردند، پس يكى از موالى من گفت : آيا مى دانى كه عده اى فاطمه را از رسول خدا صلى الله عليه و آله خواستگارى کرده اند؟ گفتم : نه . گفت : چه چيزى مانع مى شود كه تو فاطمه عليها السلام را خواستگارى كنى ؟ گفتم : آيا من (از مال دنيا) چيزى دارم كه بتوانم كسى را به همسرى خود درآورم ؟ گفت : من ترديد ندارم كه تو اگر نزد رسول خدا صلى الله عليه و آله بروى فاطمه را براى تو تزويج خواهد نمود. به خداوند سوگند هيچ اميدى به پذيرفته شدن تقاضايم نداشتم ولى پا وجود اين نزد رسول خدا صلى الله عليه و آله رفتم تا خواسته ام را بيان كنم ولى آن حضرت چنان جلال و هيبتى داشت كه نتوانستم تقاضايم را بيان نمايم ولى تا در حضور او نشستم خود آن حضرت فرمود: مثل اينكه آمده اى تا فاطمه را خواستگارى كنى ؟ گفتم : بلى . گفت : آيا از مال دنيا چيزى دارى كه مهره او كنى تا خداوند او را بر تو حلال كند؟ گفتم : نه چيزى ندارم . فرمود: پس آن زرهى را كه در جنگها بر تن مى كردى چه کرده اى ؟ گفتم : آن در نزد من موجود است ، ولى اى رسول خدا! جنس آن از آهن است و بيش از چهارصد درهم ارزش ندارد. فرمود: من او را به همين مقدار از مهره به همسرى تو درآوردم.

- 275/34 كشف الغمة (182) : و عن عطاء بن اءبى رباح قال : لما خطب على فاطمة اءاتها رسول الله صلى الله عليه و آله ، فقال : ان عليا قد ذكرك ، فسكتت ، فخرج فزوجها.

و عن ابن بريدة ، عن اءبيه قال : قال نفر من الانصار لعلى بن اءبى طالب عليه السلام : اخطب فاطمة.

فاءتى رسول الله صلى الله عليه و آله فسلم عليه ، فقال له : ما حاجة على بن اءبى طالب ؟ قال : رسول الله ذكرت بنت رسول الله صلى الله عليه و آله فقال : مرحبا و اءهلا، لم يزد عليها، فخرج على على اءلئك الرهط من الانصار، و كانوا ينتظرونه قالوا: ما

وراك ؟ قال : ما ادرى غير اءنه صلى الله عليه و آله قال : مرحبا و اءهلا .
قالوا: يكفيك من رسول الله اءحدهما: اءعطاك الاهل و الرحم .
فلما كان بعد ذلك قال : يا على اءنه لايد للعرس من وليمة ، فقال سعد :عندى كبش . و
جمع له رهط من الانصار اصعا من ذره فلما كان ليلة البناء قال : لا تحدثن شيئا حتى
تلقانى . فدعا رسول الله صلى الله عليه و آله بماء فتوضاء منه ، ثم اءفرغه على على و
قال : اللهم بارك فيهما ، و بارك عليهما ، و بارك لهما فى شبليهما . و قال ابن ناصر: فى
نسليهما⁽¹⁸³⁾ .

و عن اءسماء بنت عميس⁽¹⁸⁴⁾ قالت : كنت فى زفاف فاطمة بنت رسول الله صلى الله
عليه و آله فلما اءصحبنا جاء النبى صلى الله عليه و آله الى الباب فقال : يا ام ايمن
ادعى اءخى . قالت : هو اءخوك و تنكحه ابنتك ؟ قال : نعم يا ام ايمن . قالت : و سمع
النساء صوت النبى صلى الله عليه و آله فتنحن و اختببت اءنا فى ناحية ، فجاء على
عليه السلام فنضح النبى من الماء ، و دعا له . ثم قال : ادعى لى فاطمة . فجاءت خرقة
من الحياء فقال لها رسول الله صلى الله عليه و آله : اسكنى لقد اءنكحتك اءحب اءهل
بيتى الى . ثم نضح عليها من الماء و دعا لها . قالت : ثم رجع رسول الله صلى الله عليه
و آله فراءى سوادا بين يديه ، فقال : من هذا؟ فقلت : اءنا اءسماء بنت عميس ، قال :
جئت فى زفاف فاطمة تكرمينها؟ قلت : نعم ، قالت : فدعا لى .

قال على بن عيسى : و حدثنى السيد جلال الدين عبدالحميد بن فخار الموسوى بما
هذا معناه ، و ربما اختلف الالفاظ (قال) قالت اءسماء بنت عميس هذه : حضرت وفاة
خديجة عليه السلام فبكت ، فقلت : اءتيكى و اءنت سيدة نساء العالمين ، و اءنت زوجة
النبى صلى الله عليه و آله مبشرة على لسانه بالجنة؟! فقالت : ما لهذا بكيت ، و لكن
المراءة ليلة زفافها لايد لها من امراءة تفضى اليها بسرها ، و تستعين بها على حوائجها و
فاطمة حديثة عهد بصبى اءخاف اءن لا يكون لها من يتولى اءمرها حينئذ فقلت : يا
سيدتى لك (على) عهدالله ان بقيت اءمر النساء فخرجن و بقيت ، فلما اءراد الخروج
راءى سوادى فقال : من اءنت ؟ فقلت : اءسماء بنت عميس . فقال : اءلم امرك اءن
تخرجى ؟ فقلت : بلى يا رسول الله فذاك اءبى و امى ، و ما قصدت خلافا ، و لكنى
اءعطيت خديجة عهدا - و حدثته - فبكى . فقال : بالله لهذا وقفت ؟ فقلت : نعم والله .
فدعا لى . عدنا الى ما اءورده الدولابى .

و عن اءسماء بنت عميس قالت : لقد جهزت فاطمة بنت رسول الله صلى الله عليه و آله
الى على بن ابى طالب عليه السلام و ما كان حشو فرشهما و وسائدهما الا ليف ، و
لقد اءولم على لفاطمة عليها السلام فما كانت وليمة ذلك الزمان اءفضل من وليمته ، رهن
درعه عند يهودى و كانت وليمته اصعا من شعير و تمر و حيس⁽¹⁸⁵⁾

بيان : قال الجزرى : فى حديث تزويج فاطمة عليها السلام : فلما اءصبح دعاها فجاءت
خرقة من الحياء اءى خجلة مدهوشة من الخرق التحير ، و يحتمل اءن يكون بالحاء المهملة
، و الزاء المعجمة ، فالمراد تقارب الخطو فى المشى . قال الجوهرى : الحزق : القصير
المتقارب الخطو و كذا الحزقة ، و روى اءنها اءتته تعثر فى مرطها من الخجل و قال
الجوهرى : و قضينا اليه ذلك الامر ، اءى اءنهينا اليه

ترجمه : محقق اربلى (695 هـ) در كشف الغمة گفته است:

و از عطاء بن ابى رباح روايت شده : هنگامى كه على از فاطمه عليهما السلام
خواستگارى كرد ، رسول خدا صلى الله عليه و آله به نزد فاطمه آمد و گفت : على از تو
خواستگارى کرده است . و فاطمه به جاى جواب سكوت كرد ، و پيامبر از نزد او خارج شد
و وى را به همسرى على درآورد .

و ابن بريده از پدرش بريده روايت کرده : يکى از انصار به على عليه السلام گفته : فاطمه
را از رسول خدا صلى الله عليه و آله خواستگارى کن ! على عليه السلام نزد پيامبر آمد
و سلام كرد ، آن حضرت به او گفت : چه مى خواهى اى على؟! على گفت : آمده ام تا

فاطمه را خواستگاری کنم.

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: مرحبا و اهلا. و دیگر چیزی نگفت : علی علیه السلام از نزد ایشان خارج من گفت : مرحبا و اهلا. پس گفتند: از کسی چون رسول خدا کافی است که به تو یکی از دو لازم است که در عروسی ولیمه داده شود. در این حال سعد انصاری گفت : من برای این کار گوسفندی هدیه می کنم . و ولیمه ای فراهم آمد که انصار و سایر مسلمانان گروه گروه وارد می شدند و از آن می خوردند ولی ولیمه همچنان باقی بود و ذره ای از آن کاسته نمی شد.

پس از آن در شبی که بنا بود فاطمه علیها السلام را به خانه علی علیه السلام ببرند پیامبر به آن دو فرمود: کاری از شما سر نزنند تا من نزد شما بیایم . سپس رسول خدا صلی الله علیه و آله بر آن دو وارد شد و با آبی که از آن وضو گرفته بود قطراتی بر روی علی علیه السلام پاشید و برای آنها دعا کرد و گفت : خدایا برکت را در آنها و برای آنها و در فرزندانشان قرار ده.

و ابن ناصر گفته است : رسول خدا فرمود: خدایا در نسل آنها برکت قرار ده. و از اسماء بنت عمیس روایت شده که گفت : من در شب زفاف فاطمه حضور داشتم ، هنگامی که صبح شد پیامبر در کنار اطاق فاطمه قرار گرفت و خطاب به ام ایمن که در آن شب در منزل فاطمه باقی مانده بود تا مراقب او باشد، گفت : ای ام ایمن ! برادرم علی را صدا بزن ! ام ایمن گفت : ای رسول خدا! او برادر توست در حالی که دخترت را به همسری او درآورده ای ؟ پیامبر فرمود: بله ، او برادر دینی من است . اسماء گفت : در این حال همسران رسول خدا صدای او را شنیدند و خوشحالی کردند و علی علیه السلام به شنیدن صدای آنها از اطاق خارج شد و پیامبر برای او دعا کرد و سپس فرمود: فاطمه را صدا کن ! فاطمه در حالی که کاملا خود را پوشانیده بود و از پیامبر خجالت می کشید، خارج شد و پیامبر به او فرمود: آرام باش که تو را به محبوبترین اهل بیتم تزویج نموده ام . و سپس قطراتی از آب را بر او پاشید و برایش دعا کرد. سپس بازگشت و اسماء را دید و برایش دعا کرد که در رابطه با کار فاطمه کمک کرده است.

محقق اربلی از سید بن فخار موسوی شبیه این روایت را نقل کرده و گفته است : اسماء گفت : هنگامی که خدیجه وفات کرد گریه می نمود، به او گفتم : تو سرور زنان دو عالم هستی و گریه می کنی ؟ تو همسر رسول خدا صلی الله علیه و آله هستی که پیامبر با زبان خودش به تو وعده بهشت داده است ولی گریه می کنی ؟ گفت : چرا گریه نکنم در حالی که هر دختری در شب زفافش نیاز به زنی داد که مراقبش باشد و بدون سر و صدا نیازهایش را برآورده کند و من می ترسم فاطمه بزرگ شود و چنین کسی را نداشته باشد. و من به او اطمینان دادم : ای خاتون من ! بر ذمه من این عهد باشد که اگر تا آن زمان زنده بودم ، آنچه را که یک مادر برای دخترش انجام می دهد انجام دهم . پس هنگامی که رسول خدا به زنان دستور داد تا از منزل فاطمه خارج شوند من ماندم ، و فردای آن روز که رسول خدا نزد علی و فاطمه آمده بود مرا دید و پرسید: تو کیستی ؟ گفتم : اسماء. فرمود: مگر نگفته بودم که از منزل خارج شوید؟ گفتم : پدر و مادرم به فدایت ! گفته بودی ، و من نیز قصد تخلف از فرمان شما را نداشتم ، ولی با همسران خدیجه فلان عهد و پیمان را داشتم . وقتی پیامبر داستان عهد و پیمان مرا با خدیجه شنید، گریست و برای من دعا کرد(186) .

و از اسماء بنت عمیس روایت شده : جهیزیه حضرت فاطمه را من تحویل علی دادم و آنها فرش خاصی نداشتند، و متکا - یا پشتی - آنها چیزی جز از جنس لیف خرما نبود، و ولیمه ای که علی علیه السلام در شب عروسی داد، بهترین ولیمه در آن زمان بود و آن را از پولی که از رهن زره اش در نزد شمعون یهودی به دست آمده بود، فراهم کرد. و ولیمه آن شب نان جو، خرما و خرماک تفتیده در روغن بود.

- 276/35 کشف الغمة (187) : و من کتاب کفایة الطالب (188) فی مناقب علی بن اءبی طالب علیه السلام تءلیف محمد بن یوسف الکنجی الشافعی ، عن اءبی هريرة قال : فاطمة : یا رسول الله زوجتني علی بن اءبی طالب و هو فقیر لا مال له . فقال : یا فاطمة اءما ترضین اءن الله اطلع الی الارض اطلاعة فاختار منها رجلین : اءحدهما اءبوك ، و الاخر بعلك.

و عن جابر بن سمرة قال : قال رسول الله صلی الله علیه و آله : اءیها الناس هذا علی بن اءبی طالب و اءنتم تزعمون اءنی اءنا زوجته ابنتی فاطمة ، و لقد خطبها الی اءشرف قریش فلم اءب كل ذلك اءتوقع الخبر من السماء حتی جاءنی جبرئیل لیلۃ اءربع و عشرین من شهر رمضان ، فقال : یا محمد! العلی الاعلی یقرء علیك السلام ، و قد جامع الروحانیین و الکروبیین فی واد یقال له : الافیح ، تحت شجرة طوبی ، و زوج فاطمة علیا و اءمرنی فکنت الخاطب والله تعالی الولی ، و اءمر شجرة طوبی فحملت الحلی والحلل و الدر و الیاقوت ، ثم نثرته ، و اءمر الحور العین فاجتمعن فلقطن ، فهن یتهادینه الی یوم القیامة و یقلن : هذا نثار فاطمة.

و عن علقمة عن عبدالله اءنه قال : اءصاب فاطمة علیها السلام لیلۃ صبیحة العرس رعدة فقال لها النبی صلی الله علیه و آله : زوجتك سیدا فی الدنیا و انه فی الاخرة لمن الصالحین ، یا فاطمة لما اءردت اءن اءملك بعلی اءمرالله شجر الجنان فحملت حلیا و حللا و اءمرها فنثرته علی الملائكة ، فمن اءخذ منه یومئذ شیئا اءکثر مما اءخذ منه صاحبه اءو اءحسن افتخر به علی صاحبه الی یوم القیامة . قالت ام سلمة : فلقد كانت فاطمة تفتخر علی النساء لان اءول من خطب علیها جبرئیل.

و روی اءن رسول الله صلی الله علیه و آله دخل علی فاطمة لیلۃ عرسها بقدح من لبن فقال : اءشربی هذا فداك اءبوك ، ثم قال لعلی علیه السلام : اءشرب فداك ابن عمك . و روی اءنه لما زفت فاطمة الی علی علیهما السلام نزل جبرئیل و میکائیل و اسرافیل و معهم سبعون اءلف ملك و قدمت بغلة رسول الله صلی الله علیه و آله الدلدل ، و علیها فاطمة علیها السلام مشتملة ، قال : فاءمسك جبرئیل باللجام ، و اءمسك اسرافیل بالركاب ، و اءمسك میکائیل بالثغر، و رسول الله صلی الله علیه و آله یسوی علیها الثیاب فکبر جبرئیل ، و کبر اسرافیل و کبر میکائیل ، و کبرت الملائكة و جرت السنة بالتکبیر فی الزفاف الی یوم القیامة

بیان : قال فی النهایة : الاشمال افتعال من الشملة و هو کساء یتغطی به و یتلف فیہ ، و قال ثغر الدابة الذی یجعل تحت ذنبها

ترجمه : و نیز در کشف الغمة ، از کفایة الطالب تءلیف محمد بن یوسف گنجی شافعی (568 هـ) ، از ابوهریره روایت شده است که گفت:

فاطمه نزد رسول خدا صلی الله علیه و آله آمد و گفت : رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: آیا راضی می شوی به اینکه بدانی خداوند متعال از میان مردان زمین دو نفر را برگزیده است : یکی پدرت را و دیگری شوهرت را؟

و از جابر بن سمرة روایت شده است : روزی پیامبر فرمود: این علی بن اءبی طالب است ، شما گمان می کنید که من خود دخترم را به او تزویج نمودم در حالی که تعدادی از اشراف و ثروتمندان قریش خواستگاری او را کرده بودند، من درباره ازدواج دخترم منتظر فرمان آسمانی بودم تا اینکه در شب بیست و چهارم ماه رمضان جبرئیل نزد من آمد و

گفت : ای محمد! خدای علی اعلی به تو سلام می رساند. همانا او ملائکه روحانی و کروبیین را در محلی به نام افیح در زیر درخت طوبی جمع کرده و فاطمه را به عقد علی بن ابی طالب درآورده است ، و من خطبه عقد آنها را خواندم و خداوند خود متولی این امر بود. سپس خداوند تعالی به درخت طوبی دستور داد تا زر و زیور را نثار فاطمه و علی کنند و حورالعین از آن زر و زیورها جمع کردند و تا روز قیامت به داشتن آنها افتخار خواهند کرد.

و از علقمه ، از عبدالله روایت شده است که گفت : صبح شب عروسی نوعی ناراحتی بر فاطمه عارض گردید و رسول خدا صلی الله علیه و آله به او فرمود: تو را به ازدواج مردی درآوردم که سرور دنیا و در آخرت نیز از صالحان خواهد بود، ای فاطمه ! هنگامی که خواستم تو را به ازدواج علی درآورم خداوند به درختان بهشتی دستور داد تا زیورهای خود را نثار ملائکه کنند و در آن روز هر فرشته ای که بیشتر از سایرین ، از آن زیورها برداشته است تا روز قیامت بر سایرین افتخار خواهد کرد.

ام سلمه می گوید :همانا فاطمه همواره بر سایر زنان مباحات می کرد زیرا او اولین زنی بود که خطبه عقدش را جبرئیل خوانده بود.

روایت شده که در شب عروسی حضرت فاطمه علیهاالسلام پیامبر صلی الله علیه و آله ظرفی شیر آورد و به وی فرمود: پدرت به فدایت ، از این شیر بیاشام . آنگاه به حضرت امیر هم فرمود: پسرعمویت به فدایت ، از این شیر بیاشام.

و نیز روایت شده : در شب عروسی فاطمه جبرئیل و میکائیل و اسرافیل با هفتاد هزار ملک نازل شدند. فاطمه زهرا در حالی که بر استر پیامبر اکرم سوار، بود آمد. سپس جبرئیل مهار آن را گرفت . اسرافیل رکاب آن را گرفت و میکائیل به دنبال آن بود و پیغمبر خدا لباسهای فاطمه را می آراست.

سپس جبرئیل و اسرافیل و میکائیل و ملائکه تکبیر می گفتند. بدین جهت است که گفتن تکبیر در شب عروسی تا قیامت مرسوم و مستحب است.

- 227/36 کشف الغمة (189) : و عن جعفر بن محمد، عن آبائهم علیهم السلام اءن ابابکر اءتی النبی صلی الله علیه و آله فقال : یا رسول الله ، زوجنی فاطمة ، فاءعرض عنه ، فاتاه عمر فقال مثل ذلك فاءعرض عنه ، فاءتیا عبدالرحمن بن عوف فقالا: اءنت اءكثر قریش مالا، فلو اءتیت رسول الله صلی الله علیه و آله فخطبت الیه فاطمة ، زادك الله مالا الی مالك ، و شرفا الی شرفك فاءتیا النبی صلی الله علیه و آله فقال له ذلك ، فاءعرض عنه ، فاءتاهما فقال : قد نزل بی مثل الذی نزل بکما.

فاءتیا علی بن ابی طالب و هو یسقی نخلات له فقالا: قد عرفنا قرابتك من رسول الله صلی الله علیه و آله و قدمتك فی الاسلام ، فلو اءتیت رسول الله صلی الله علیه و آله فخطبت الیه فاطمة لزدك الله فضلا الی فضلک و شرفا الی شرفك.

فقال : لقد نبهتانی . فانطلق فتوضا، ثم اعتسل و لبس کساء قطریا و صلی رکعتین ، ثم اءتی النبی صلی الله علیه و آله و قال : یا رسول الله ، زوجنی فاطمة . قال : اذا

زوجتکها فما تصدقها؟ قال : اصدقا سیفی ، و فرسی ، و درعی ، و ناضحی . قال : اءما ناضحک و سیفک و فرسک فلا غنی بک عنها تقاتل المشرکین ، و اءما درعک فشاءنک بها. فانطلق علی و باع درعه باءربع مائة و ثمانین درهما فطریة ، فصبها بین یدئ النبی صلی الله علیه و آله فلم یسأله عن عددها، و لا هو اءخبره عنها، فاءخذ منها رسول الله صلی الله علیه و آله قبضة فدفعها الی المقداد بن الاسود فقال : ابتع من هذا ما تجهز به

فاطمة و اءكثر لها من الطیب . فانطلق المقداد فاشتری لها رخی و قربة و وسادة من اءدم ، و حصیرا قطریا فجاء به فوضعه بین یدئ النبی صلی الله علیه و آله و اءسماء بنت عمیس معه ، فقالت : یا رسول الله خطب الیک ذووالاسنان و الاموال من قریش و لم تزوجهم فزوجتها من هذا الغلام ؟ فقال : یا اءسماء اءما انک ستزوجین بهذا الغلام ، و تلدین له غلاما.

هذا مع ما روى اءنهما كانت فى الحبشة غريب ، فانها تزوجت باءميرالمؤ منين عليه السلام و ولدت منه كما ذكر صلى الله عليه و آله . فلما كان الليل قال لسلمان : ايتنى ببغلتى الشهباء . فاءتاه بها ، فحمل عليها فاطمة عليها السلام ، فكان سلمان يقودها و رسول الله صلى الله عليه و آله يقوم بها . فبينما هو كذلك اذ سمع حسا خلف ظهره فالتفت ، فاذا هو جبرئيل و ميكائيل و اسرافيل فى جمع كثير من الملائكة ، فقال : يا جبرئيل ما اءزلكم ؟ قال : نزل فاطمة الى زوجها ، فكبر جبرئيل ، ثم كبر ميكائيل ، ثم كبر اسرافيل ، ثم كبرت الملائكة ، ثم كبر النبى صلى الله عليه و آله ، ثم كبر سلمان الفارسى ، فصار التكبير خلف العرائس سنة من تلك الليلة .

فجاء بها فاءدخلها على على عليه السلام فاءجلسها الى جنبه على الحصرى القطرى ثم قال : يا على هذه بنتى فمن اءكرمها فقد اءكرمنى ، و من اءهانها فقد اءهاننى . ثم قال : اللهم بارك لهما ، و بارك عليهما ، و اجعل لهما ذرية انك سميع الدعاء . ثم وثب فتعلقت به و بكت ، فقال لها : ما يبكيك فقد زوجتك اءعظمهم حلما ، و اءكثرهم علما⁽¹⁹⁰⁾

ايضاح : قال الجزرى فيه : اءنه عليه السلام كان متوحشا بثوب قطرى : هو ضرب من البرود فيه حمرة ولها اءعلام فيها بعض الخشونة ، و قيل : هى حلل جياذ تحمل من قبل البحرين ، و قال الازهرى : فى اءعراض البحرين قرية يقال لها : قطر ، و اءحسب الثياب القطرية نسبت اليها ، فكسروا القاف للنسبة و خففوا⁽¹⁹¹⁾

- 278/37 كشف الغمة⁽¹⁹²⁾ : قد اءورد صاحب كتاب الفردوس⁽¹⁹³⁾ فى الاحاديث عن النبى صلى الله عليه و آله لو لا على لم يكن لفاطمة كفو .

و روى صاحب الفردوس⁽¹⁹⁴⁾ اءيضا عن ابن عباس ، عن النبى صلى الله عليه و آله : يا على ان الله زوجك فاطمة ، و جعل صداقها الارض فمن مشى عليها مبغضا لك مشى حراما

ترجمه : ابن شيرويه ديلمى (509 هـ) در فردوس از رسول خدا صلى الله عليه و آله روايت کرده كه گفت : اگر على نبود ، كفو و همتاىى براى فاطمه پيدا نمى شد . و نيز از ابن عباس از پيامبر روايت کرده كه فرمود : اى على ! همانا خداوند فاطمه را براى تو تزويج نمود و مهریه او را زمين قرار داد ، پس هر كه در زمين حركت كند در حالى كه بر تو غضبناك باشد ، قدم زدنش در زمين حرام است .

- .../279 كشف الغمة⁽¹⁹⁵⁾ : و روى ابن بابويه من حديث طويل اءورده فى تزويج اءميرالمؤ منين بفاطمة عليهما السلام اءنه اءخذ فى فيه ماء و دعا فاطمة فاءجلسها بين يديه ، ثم مچ الماء فى المخضب - و هو المرنك - و غسل قدميه و وجهه ، ثم دعا فاطمة عليها السلام و اءخذ كفا من ماء فضرب به على راءسها ، و كفا بين يديها ثم رش جلدھا ، ثم دعا بمخضب آخر ثم دعا عليا فصنع به كما صنع بها ، ثم التزمهما فقال : اللهم انهما منى و اءنا منهما ، اللهم كما اءذهبت عنى الرجس و طهرتنى تطهيرا ، فاءذهب عنهم الرجس و طهرهم تطهيرا ، ثم قال : قوما الى بيتكما جمع الله بينكما ، و بارك فى سيركما ، و اءصلح بالكما . ثم قام فاءغلق عليهما الباب بيده . قال ابن عباس : فاءخبرتنى اءسماء اءنها رمقت رسول الله صلى الله عليه و آله فلم يزل يدعو لهما خاصة لا يشركهما فى دعائه اءحدا حتى توارى فى حجرته .

و فى رواية اءنه قال : بارك الله لكما فى سيركما ، و جمع شملكما ، و اءلف على الايمان بين قلوبكما ، شاءنك باءهلك ، السلام عليكما⁽¹⁹⁶⁾

- .../280 كشف الغمة⁽¹⁹⁷⁾ : كشف الغمة : و روى عن جابر بن عبدالله قال : لما زوج رسول الله صلى الله عليه و آله فاطمة من على عليهما السلام كان الله تعالى مزوجه من فوق عرشه ، و كان الخاطب ، و كان ميكائيل و اسرافيل فى سبعين اءلفا من الملائكة شهودا و اءوحى الله الى شجرة طوبى اءن انثرى ما فىك من الدر و البياقوت و اللؤلؤ ، و اءوحى الله الى الحور العين اءن التقطنه فهن يتهادينه الى يوم القيامة فرحا

بتزويج فاطمة عليا(198)

- .../281 كشف الغمة (199) : و عن شرحبيل بن سعيد قال : دخل رسول الله صلى الله عليه وآله على فاطمة في صبيحة عرسها بقدر فيه لبن ، فقال : اشربي فداك اءبوك ، ثم قال لعلي عليه السلام : اشرب فداك ابن عمك(200)
- .../282 كشف الغمة (201) : و عن شرحبيل بن سعيد الانصاري قال : لما كانت صبيحة العرس اءصاب فاطمة عليها السلام ، فقال لها رسول الله صلى الله عليه وآله : زوجتك سيدا في الدنيا و انه في الآخرة لمن الصالحين(202)
- .../283 كشف الغمة (203) : و عن اءبي جعفر عليه السلام قال : شكت فاطمة عليها السلام الى رسول الله صلى الله عليه وآله و آله عليا فقالت : يا رسول الله ما يدع شيئا من رزقه الا وزعه بين المساكين . فقال لها : يا فاطمة اءتسحطيني في اءخي و ابن عمي ، ان سخطه سخطي و ان سخطي لسخط الله . فقالت : اءعوذ بالله من سخط الله و سخط رسوله
- .../284 كشف الغمة (204) : و روى عن الاصبع بن نباته : قال : سمعت اءميرالمؤمنين عليه السلام يقول : والله لا تكلمن بكلام لا يتكلم به غيري الا كذاب و رثت نبي الرحمة ، و زوجتي خير نساء الامة ، و اءنا خير الوصيين
- ترجمه : از اصبع بن نباته روايت شده : از حضرت امير شنيدم كه مى فرمود : به خداوند سوگند سخنى مى گويم كه هر كس غير از من بگويد، كذاب است : من وارث پيغمبر رحمت مى باشم . همسر من بهترين زنان امت است ، من بهترين اوصيا و جانشينان هستم.
- 285/38 الكافى (205) : العدة ، عن سهل ؛ عن البنزطى ، عن عبدالكريم بن عمرو، عن ابن اءبي يعفور قال : سمعت اءبا عبد الله عليه السلام يقول : ان عليا تزوج فاطمة عليها السلام على جرد برد، و درع و فراش كان من اهاب كبش بيان : قوله : على جرد برد، اءى برد خلق.
- ترجمه : محمد بن يعقوب كلينى (328 هـ) در كافى از امام صادق عليه السلام روايت کرده كه گفت : على فاطمه عليهما السلام را به مهرية اى مركب از سه چيز تزويج نمود:
- 1 يك دست لباس نرم راهراه
- 2 زره
- 3 زيراندازى از پوست قوچ.
- 286/39 الكافى (206) : محمد بن يحيى ، عن اءحمد بن محمد بن عيسى ، عن ابن فضال ، عن ابن بكير قال : سمعت اءبا عبد الله عليه السلام يقول : زوج رسول الله صلى الله عليه وآله فاطمة على درع حطمية يسوى ثلاثين درهما
- ترجمه : كلينى در كافى از امام صادق عليه السلام روايت کرده كه گفت: رسول خدا صلى الله عليه وآله فاطمه را به زره اى حطمية كه قيمتش برابر سى درهم بود، تزويج نمود.
- 287/40 الكافى (207) : اءحمد بن محمد، عن على بن الحكم ، عن معاوية بن وهب ، عن اءبي عبد الله عليه السلام قال : زوج رسول الله صلى الله عليه وآله عليا فاطمة على درع حطمية . و كان فراشها اهاب كبش يجعلان الصوف اذا اضطجعا تحت جنوبهما
- ترجمه : كلينى در كافى ، از امام صادق عليه السلام روايت کرده : رسول خدا صلى الله عليه وآله فاطمه را در ازاي زره اى آهنى به عقد ازدواج على عليه السلام درآورد. و زيرانداز آنها پوست قوچى بود كه به هنگام خواب آن را بر مى گردانند و در روى نرم آن مى خوابيدند.
- 288/41 الكافى : بعض اءصحابنا، عن على بن الحسين ، عن العباس بن عامر، عن عبيد الله بن (اءبي) بكير، عن اءبي عبد الله عليه السلام قال : زوج رسول الله صلى الله عليه وآله عليا فاطمة على درع حطمية تساوى ثلاثين درهما(208)

بیان : يمكن الجمع بين تلك الروایات بوجه:
 الاول : ان يكون المراد كون الدرع جزءا للمهر
 الثانى : ان يكون المعنى انه لو كان هذا اليوم لساوى ثلاثين درهما و ان كانت قيمته
 فى ذلك الزمان اكثر
 الثالث : ان يقال : انه كان يسوى ثلاثين درهما، لكن بيع بخمسائة درهم
 الرابع : ان يكون بعض الاخبار محمولا على التقية
 - 289/42 الكافى (209) عدة من اصحابنا، عن سهل بن زياد، عن محمد بن الوليد الخزاز
 عن يونس بن يعقوب ، عن ابي مريم الانصارى ، عن ابي جعفر عليه السلام قال : كان
 صداق فاطمة جرد برد حبرة ، و درع حطمية ، و كان فراشها اهاب كبش يلقىانه و يفرشانه
 و ينامان عليه
 ترجمه : امام باقر عليه السلام فرموده:
 مهریه فاطمه دو چیز بود:
 - 1 يك دست لباس زرد راهراه.
 - 2 زره آهنی.
 و زيرانداز آنها پوست قوچى بود كه به هنگام خواب آن را بر مى گرداندند و بر روى نرمتر آن
 مى خوابيدند.
 - 290/43 الكافى (210) : عدة من اصحابنا، عن احمد بن محمد بن خالد، عن على بن
 اسباط عن داود، عن يعقوب بن شعيب قال : لما زوج رسول الله صلى الله عليه و آله
 عليا فاطمة دخل عليها و هى تبكى فقال لها: ما يبكيك ؟ فوالله لو كان فى اهلى خير
 منه ما زوجتكه و ما انا زوجتكه و لكن الله زوجك و اصدق عنك الخمس ما دامت
 السماوات و الارض
 ترجمه : يعقوب بن شعيب گوید:
 هنگامی كه رسول خدا فاطمه را به ازدواج على عليه السلام درآورد، بر او وارد شد و
 فرمود: چرا گریه مى کنی ؟ به خداوند سوگند اگر بهتر از على در خاندان من بود همانا تو
 را برای وى تزویج نمى کردم ، و من تو را برای او تزویج نکردم بلکه خداوند تزویج نمود و
 مهریه تو را يك پنجم زمین قرار داد تا زمانی كه زمین و آسمان برپا باشند.
 - 291/44 الكافى (211) : على بن محمد، عن عبدالله بن اسحاق ، عن الحسين بن على
 بن سليمان ، عن حدثه ، عن ابي عبدالله عليه السلام قال : ان فاطمة عليها السلام
 قالت لرسول الله صلى الله عليه و آله : زوجتنى بالمهر الخسيس . فقال لها رسول الله
 صلى الله عليه و آله : ما انا زوجتك و لكن الله زوجك من السماء، و جعل مهرک خمس
 الدنيا ما دامت السماوات و الارض
 ترجمه : امام صادق عليه السلام فرماید:
 فاطمه به رسول خدا صلى الله عليه و آله فرمود: مرا به مهریه اندك تزویج نمودی.
 رسول خدا صلى الله عليه و آله فرمود: من تو را تزویج نکردم بلکه فرمان ازدواج تو از
 آسمان صادر شده است و خداوند مهریه تو را يك پنجم دنیا قرار داده است.
 - 292/45 الكافى (212) : على ، عن ابيه ، عن ابن ابي عمير، عن جميل بن دراج ، عن
 ابي عبدالله عليه السلام قال : لا غیرة فى الحلال بعد قول رسول الله صلى الله عليه
 و آله : لا تحدثنا شيئا حتى ارجع اليكما، فلما اءاتهما ادخل رجلهيهما فى الفراش
 ترجمه : امام صادق عليه السلام فرموده:
 غیرت ورزیدن درباره حلال جایز نیست بعد از آنکه رسول خدا صلى الله عليه و آله به
 على و فاطمه علیهما السلام فرمود: کاری از شما سر نزنند تا من به شما ملحق شوم و
 برایتان دعا کنم . و آنگاه كه بر آنان وارد شد پایش را در رختخواب بین آن دو نفر قرار داد.
 - 293/46 الكافى (213) : على ، عن ابيه ، عن ابي عبدالله البرقى رفعه قال : لما زوج
 رسول الله صلى الله عليه و آله فاطمة قالوا: بالرفاء و البنين . قال : لا بل على الخير و

البركة

ايضاح : (قال الجزري) فيه : ان يقال للمتزوج بالرفاء و البنين الرفاء: اللتيام و الاتفاق ، و البركة ، و النماء، و انما نهى عنه كراهية لانه كان من عادتهم و لهذا سن فيه غيره ترجمه : كليني به طور مرفوع از محمد بن خالد برقي روايت کرده است: هنگامی که رسول خدا صلى الله عليه و آله فاطمه را برای علی عليه السلام تزويج نمود مردم گفتند: به امید همدلی و همسری و فرزندان بسيار، و رسول خدا صلى الله عليه و آله فرمود: بلکه به امید خير و برکت.

- 294/47 الكافي (214) : محمد بن يحيى ، عن احمد بن محمد، عن ابن معروف ، عن ابن مهريار، عن مخلد بن موسى ، عن ابراهيم بن علي بن يحيى اليربوعي ، عن ابيان بن تغلب ، عن ابي جعفر عليه السلام قال : قال رسول الله صلى الله عليه و آله : انما انا بشر مثلكم اءتزوج فيكم ، و اءزوجكم الا فاطمة فان تزويجها نزل من السماء ترجمه : رسول خدا صلى الله عليه و آله مى فرمود:

همانا من نیز مثل شما بشر هستم و مانند شما ازدواج مى کنم ولی فاطمه مانند شما نیست زیرا ازدواج او بر اساس فرمانی که از آسمان نازل شد صورت گرفت.

- 295/48 تفسير فرات (215) : علي بن محمد مخلد الجعفي معننا عن ابن عباس رضی الله عنه فى قول الله تعالى : (و هو الذى خلق من الماء بشرا فجعله نسبا و صهرا (216)) قال : خلق الله نطفة بيضاء مكنونة فجعلها فى صلب ادم ، ثم نقلها من صلب ادم الى صلب شيث ، و من صلب شيث الى صلب اءنوش ، و من صلب اءنوش الى صلب قينان ، حتى توارثتها كرم الاصلاب فى مطهر الارحام ، حتى جعلها الله فى صلب عبدالمطلب ثم قسمها نصفين ، فاءلقى نصفها الى صلب عبدالله ، و نصفها الى صلب اءبي طالب و هى سلالة تولد من عبدالله محمدا، و من اءبي طالب عليا عليهما الصلاة و السلام ، فذلك قول الله تعالى : (و هو الذى خلق من الماء بشرا فجعله نسبا و صهرا) . و زوج فاطمة بنت محمد عليا، فعلى من محمد، و محمد من علي ، و الحسن و الحسين و فاطمة نسب و على الصهر

ترجمه : فرات بن ابراهيم در تفسيرش از ابن عباس درباره آيه : و هو الذى خلق من الماء بشرا فجعله نسبا و صهرا (217) گفته:

خداوند نطفه سفیدی آفرید و آن را در صلب آدم قرار داد، سپس از آدم به شيث و از او به انوش ، و از وی به صلب قينان ، و همین طور به وراثت در صلب مردان پاك و زنان پاکیزه منتقل کرد تا آن را در صلب عبدالمطلب قرار داد و آن نطفه را به دو قسمت کرد و بخشی را در صلب عبدالله و بخش دیگر را در صلب ابوطالب قرار داد و از عبدالله محمد و از ابوطالب علی متولد گردید و این معنی قول خداوند در آیه مذکور است. و سپس پیامبر فاطمه را به ازدواج علی درآورد، پس علی از محمد و محمد از علی است و حسن و حسين و فاطمه نسب و علی عليهم السلام صهر است.

- 296/49 مصباح الانوار (218) و كتاب المحتضر (219) : للحسن بن سليمان نقلا من كتاب الفردوس (220) عن النبى صلى الله عليه و آله اءنه قال : لو لا على لم يكن لفاطمة كفو. و منه رفعه باسناده عن ابن عباس اءن النبى صلى الله عليه و آله قال لعلى عليه السلام : يا على ان الله عزوجل زوجك فاطمة و جعل صداقها الارض ، فمن مشى عليها مبيضا لك مشى عليها حراما(222) . (221)

باب ششم : کیفیت معاشرت حضرت فاطمه با حضرت علی عليه السلام

- 297/1 علل الشرايع (223) : القطان ، عن السكرى ، عن الحسين بن علي العبدى ، عن عبدالعزیز بن مسلم ، عن يحيى بن عبدالله ، عن اءبيه ، عن اءبي هريرة قال : صلى بنا رسول الله صلى الله عليه و آله الفجر ثم قام بوجه كتيب و قمنا معه حتى صار الى منزل فاطمة عليها السلام فاءبصر عليا نائما بين يدي الباب على الدعاء، فجلس النبى صلى الله عليه و آله فجعل يمسح التراب عن ظهره و يقول : قم فداك اءبى و اءمى يا اءباتراب

اِثم اءخذ بيده و دخل منزل فاطمة ، فمكثنا هنيئة ، ثم سمعنا ضحكا عاليا ، ثم خرج علينا رسول الله صلى الله عليه و آله بوجه مشرق ، فقلنا: يا رسول الله ، دخلت بوجه كئيب و خرجت بخلافه ! فقال : كيف لا اءفرح و قد اءصلحت بين اثنين اءحب اءهل الارض الى اءهل السماء

بيان : الدقاء التراب ، و الاخبار المشتملة على منازعتها ماءولة بما يرجع الى ضرب من المصلحة ، لظهور فضلها على الناس اءو غير ذلك مما خفى علينا جهته

ترجمه : شيخ صدوق (381 هـ) در كتاب علل الشرايع ، از ابوهريره روايت کرده : روزی پیامبر اسلام صلى الله عليه و آله نماز صبح را به جای آورد. آنگاه با چهره ای اندوهناك برخاست و ما هم با آن حضرت برخاستيم . آن بزرگوار به سوی منزل فاطمه رفت و حضرت علی را دید که جلوی در روی خاکها خوابیده است . پیغمبر خدا صلى الله عليه و آله خاکها را از پشت اميرالمؤمنين پاك نمود و فرمود: برخيز پدر و مادرم به فداى تو اى ابوتراب ! سپس دست علی عليه السلام را گرفت و با يکديگر داخل منزل حضرت زهرا شدند. ما مختصرى مکث نموديم آنگاه صداى خنده اى به گوش ما رسيد. پس از آن دیديم پیامبر خدا با صورتى خندان و درخشان از خانه فاطمه خارج شد. گفتيم : يا رسول الله ! با صورتى و اندوهناك وارد و با چهره اى خوشحال بازگشتى؟! فرمود: چرا خوشحال نباشم ، در اين حال که بين دو نفر را که نزد اهل آسمان محبوب ترين مردم زمين هستند صلح و سازش دادم.

علامه مجلسى مى فرمايد : اين گونه اخبارى را که مشتمل بر نزاع بين حضرت امير و حضرت زهرا مى باشند بايد تاءويل و تفسير نمود، از قبيل اينکه منظور از آنها اظهار فضائل و مناقب ايشان باشد و امثال آن که براى من معلوم نيست.

- 298/2 علل الشرايع (224) : القطان ، عن السكرى ، عن عثمان بن عمران ، عن عبيدالله

بن موسى ، عن عبدالعزيز ، عن حبيب بن اءبى ثابت قال : كان بين على و فاطمة عليهما السلام كلام ، فدخل رسول الله صلى الله عليه و آله و القى له مثال فاضطجع عليه ، فجاءت فاطمة عليهما السلام فاضطجعت من جانب ، و جاء على عليه السلام فاضطجع من جانب ، قال : فاءخذ رسول الله صلى الله عليه و آله يد على فوضعها على سرتة ، و اءخذ يد فاطمة فوضعها على سرتة ، فلم يزل حتى اءصلح بينهما ، ثم خرج ، فقيل له : يا رسول الله دخلت و اءنت على حال ، و خرجت و نحن نرى البشرى فى وجهك ! قال : (و) ما يمنعنى و قد اءصلحت بين اثنين اءحب من على وجه الارض الى. قال الصدوق - رحمه الله - : ليس هذا الخبر عندى بمعتمد ، و لا هو لى بمعتقد فى هذه العلة لان عليا و فاطمة عليهما السلام ما كانا ليقع بينهما كلام يحتاج رسول الله صلى الله عليه و آله الى الاصلاح بينهما ، لانه عليه السلام سيد الوصيين ، و هى سيدة نساء العالمين ، مقتديان بنبى الله صلى الله عليه و آله فى حسن الخلق مصباح الانوار (225) : عن حبيب مثله.

بيان : المثال بالكسر الفراش ، ذكره الفيروزآبادى.

ترجمه : و نيز در همان كتاب از حبيب بن ابى ثابت روايت مى كند که گفت : بين زهرا و على بن ابى طالب عليهما السلام گفتگوى در گرفت . پس از آن رسول خدا صلى الله عليه و آله بر ايشان وارد شد، فرشى براى حضرتش گسترده و خوابيد. على نيز آمد و کنار آن بزرگوار قرار گرفت و پیامبر بين ايشان را صلح و سازش داد سپس خارج شد. به آن حضرت گفته شد: اى رسول خدا! شما با حال مخصوصى وارد بر على و زهرا شدى ، ولى اکنون مى بينيم با اينهمه خوشحالى خارج گرديدى؟! فرمود: چگونه شاد نباشم ، در اين حالى که بين دو نفر را که نزد من محبوب ترين اهل زمين مى باشند، صلح و سازش دادم.

شيخ صدوق مى گويد: اين خبر نزد من معتبر و مورد اعتماد نيست . زيرا بين على و فاطمه سخنى درنمى گرفت که رسول خدا بيايد و بين ايشان را صلح و سازش بدهد.

على عليه السلام سيدالوصيين مى باشد و فاطمه سيده زنان عالم است و ايشان از نظر اخلاق به رسول خدا صلى الله عليه و آله اقتدا مى كردند، پس دليلی برای اختلاف در بين آنها وجود ندارد.

این روايت در مصباح الانوار نیز از حبيب بن ابى ثابت نقل شده است.

- 299/3 علل الشرايع (226) : اءبى ، عن سعد، عن الحسن بن عرفة ، عن وكيع ، عن محمد بن اسرائيل ، عن اءبى صالح ، عن اءبى ذر رحمه الله قال : كنت اءنا و جعفر بن اءبى طالب مهاجرين الى بلاد الحبشة فاهدت لجعفر جارية قيمتها اربعة آلاف درهم ، فلما قدمنا المدينة اءهداها لعلی عليه السلام تخدمه ، فجعلها على فى منزل فاطمة . فدخلت فاطمة عليها السلام يوما فنظرت الى رءاس على عليه السلام فى حجر الجارية فقالت : يا اءباالحسن فعلتها؟ فقال : لا والله يا بنت محمد ما فعلت شيئا فما الذى تريدین ؟ قالت : تاءذن لى فى المصير الى منزل اءبى رسول الله صلى الله عليه و آله . فقال لها: قد اءذنت لك.

فتجللت بجلالها، و تبرقت ببرقعها، و اءرادت النبى صلى الله عليه و آله فهبط جبرئيل عليه السلام ، فقال : يا محمد ان الله يقرئك السلام و يقول لك : ان هذه فاطمة قد اءقبلت تشكو عليا فلا تقبل منها فى على شيئا. فدخلت فاطمة فقال لها رسول الله صلى الله عليه و آله جئت تشكين عليا . قالت : اى ورب الكعبة . فقال لها: ارجعى اليه فقولى له : رغم اءنفى لرضاك.

فرجعت الى على عليه السلام فقالت له : يا اءباالحسن ! رغم اءنفى لرضاك - تقولها ثلاثها. فقال لها على : شكوتنى الى خيلى و حبيبى رسول الله صلى الله عليه و آله ، و اسوءاتاه من رسول الله صلى الله عليه و آله ، اشهد الله يا فاطمة اءن الجارية حرة لوجه الله ، و اءن الاربع مائة درهم التى فضلت من عطائى صدقة على فقراء اءهل المدينة.

ثم تلبس و انتعل و اءراد النبى صلى الله عليه و آله ، فهبط جبرئيل عليه السلام فقال : يا محمدا! ان الله يقرئك السلام ، و يقول لك : قل لعلی : قد اءعطيتك الجنة بعثتك الجارية فى رضى فاطمة ، و النار بالاربعمائة درهم التى تصدقت بها، فاءدخل الجنة من شئت برحمتى ، و اءخرج من النار من شئت بعفوى . فعندها قال على عليه السلام : اءنا قسيم الله بين الجنة و النار.

قب : اءبومنسور الكتاب فى كتاب الروح و الريحان ، عن اءبى ذر مثله بشا (227) : والدى اءبوالقاسم ، و عمار بن ياسر، و والده سعد جميعا، عن ابراهيم بن نصر الجرجانى عن محمد بن حمزة المرعشى ، عن محمد بن الحسن ، عن محمد بن جعفر عن حمزة بن اسماعيل ، عن اءحمد بن الخليل ، عن يحيى بن عبدالحميد، عن شريك عن ليث بن اءبى سليم ، عن مجاهد، عن ابن عباس مثله باءذنى تغيير، و قد اءوردناه فى باب اءنه عليه السلام قسيم الجنة و النار(228)

- 300/4 مناقب ابن شهر آشوب (229) : لما انصرفت فاطمة من عند اءبى بكر اءقبلت على اءميرالمؤمنين عليهما السلام فقالت له : يابن اءبى طالب اشتملت شيمة الجنين ، و قعدت حجرة الظنين فنقضت قادمة الاجدل ، فخانك ريش الاعزل (اءضرت خدك يوم اءضعت جدك ، افترست الذئاب و افترشت التراب ، ما كفت قاتلا، و لا اءغنيت باطلا) هذا ابن اءبى قحافة يبتزنى نحيلة اءبى ، و بليغة ابنى ، والله لقد اءجهر فى خصامى ، و اءلفيته اءلد فى كلامى ، حتى منعتنى القيلة نصرها و المهاجرة وصلها، و غضت الجماعة دونى طرفها، فلا دافع و لا مانع خرجت كاظمة ، و عدت راغمة ، و لاخيار، لى ليتنى مت قبل هنتى ، و دون زلتى عذيرى الله منك عاديا، و منك حاميا، ويلاي فى كل شارق ، ويلاي مات العمد و وهنت العضد، و شكواى الى اءبى و عدواى الى ربى ، اللهم اءنت اءشد قوة.

فاجابها اءميرالمؤمنين : لاويل لك ، بل الويل لشانك ، نههى عن وجدك يا بنية الصفة

، و بقية النبوة ، فمأونيت عن ديني ، و لا اءخطات مقدوری فان كنت تريد من البلغة ،
فرزقك مضمون ، و كفيلك ماءمون ، و ما اءعد لك خير مما قطع عنك ، فاحتسبي الله .
فقال : حسبى الله و نعم الوكيل

بیان : اءقول : قدم (تصحیح) کلماتها و شرحها فی اءبواب فدك
ترجمه : هنگامی که فاطمه علیهاالسلام از نزد ابوبکر بازگشت پیش علی علیه السلام
آمده گفت : ای فرزند ابوطالب ! آیا همچون جنین پرده نشین شده ای و چون کسی که
به او تهمت زده اند در گوشه خانه نشسته ای ؟ تو آن کسی بودی که پره های بزرگ
شاهین را شکستی ، حال چه شده که این پره های بی ارزش دست و پای تو را بسته
اند. ابوبکر هدیه پدرم را از من به زور گرفته آشکارا به دشمنی من برخاسته ، و از لجاج و
عناد خود روی برنمی تابد چندانکه اوس و خزرج از من بریدند و مهاجران نیز از حمایت من
خودداری کردند و مردم نیز یاری کردن را فراموش نمودند، و امروز برای رفع ستم های آن
مرد نه یآوری دارم و نه مددکاری . امروز خشم خود را فرو خوردم و از خانه خارج شدم
ولی با خواری بازگشتم . تو شیرمردی بودی که گرگ ها را در هم می کوبیدی ، ولی
امروز در را به روی خود بسته ای . آیا توان دفاع از حق را از تو گرفته اند؟ آیا قدرت
برگرداندن این باطل را نداری ؟ چرا که من دیگر قدرت دفاع از خود را ندارم . ای کاش قبل
از امروز مرده بودم و شاهد این خواری و مذلت نبودم ! اگر با تو به تندی سخن گفتم ، و
یا از یاری کردنت برآشفتم ، از خدا مطالبه عفو و بخشش می کنم.

وای بر من از هر صبحی که سر برآورد در حالی که پناهگاه بزرگ من از دنیا رفته و
نیودنش مرا اینچنین پریشان و ناتوان ساخته است . امروز دیگر چه می توانم بکنم جز
آنکه شکایت این مردم را به پدرم بکنم و از خداوند طلب یاری کنم ؟ بارالها قدرت تو از
همه کس بیشتر است پس خودت داد مرا از این نامردمان بستان.

و علی علیه السلام به فاطمه گفت : ای دختر آنکه خداوند انتخابش کرد، و ای یادگار
پیامبر، غم مخور، بلکه شایسته است آن که حق تو را پایمال نموده آه و ناله پیشه کند
زیرا آن حق دامان او را خواهد سوزاند، اما بدان که من به دلیل سستی و ضعف گوشه
نشین نشده ام ، بلکه آنچه در توان داشتم به کار بستم ولی نتیجه ای نگرفتم و آنها را
به خداوند واگذار کردم ، که خداوند عهده دار امر آنهاست و از مکر و نیرنگ اینان در امان
است.

پس فاطمه آرام گرفت و فرمود: خداوند مرا کافی است و او بهترین وکیل برای بندگان
خوبش است.

- 301/5 مناقب ابن شهر آشوب (230) : معقل بن یسار و اءبوقبیل و ابن اسحاق و حبیب
بن اءبی ثابت و عمران بن الحصین و ابن غسان و الباقر علیه السلام مع اختلاف الروایات
و اتفاق المعنی اءن النسوة فلن : یا بنت رسول الله ! خطبك فلان و فلان فردهم اءبوك و
زوجك عائلا! فدخل رسول الله صلى الله عليه و آله فقالت : یا رسول الله زوجتني عائلا.
فهز رسول الله صلى الله عليه و آله بيده معصمها و قال : لا یا فاطمة و لكن زوجتك
اءقدمهم سلما، و اءكثرهم علما و اءعظمهم حلما، اءما علمت یا فاطمة اءنه اءخى فى
الدنيا و الاخرة . فضحكت و قالت : رضيت یا رسول الله . و فى رواية عمران بن الحصین و
حبیب بن اءبی ثابت : اءما انى قد زوجتك خير من اءعلم . و فى رواية ابن غسان : زوجتك
خيرهم.

و فى كتاب ابن شاهين (231) : عبدالرزاق ، عن معمر، عن اءيوب ، عن عكرمة قال النبى
صلى الله عليه و آله : اءنكحتك اءحب اءهللى الى

ترجمه : و نیز در مناقب ابن شهر آشوب ، از معقل بن یسار، ابوقبیل ، ابن اسحاق ،
حبیب بن ابی ثابت ، عمران بن حصین و ابن غسان و امام باقر علیه السلام ، به اختلاف
جزئی در عبارات آمده است:

زنان قریش به حضرت فاطمه گفتند: فلان و فلان خواستگار تو بودند، پدر تو آنان را رد کرد

و تو را به مردی شوهر داد که تهی دست است . هنگامی که پیغمبر اکرم نزد دخترش آمد، فاطمه علیهاالسلام سخن زنان قریش را به پدر عرض کرد. پیامبر اکرم به دست مبارك خود مچ دست فاطمه را تکان داد و به وی فرمود: نه ! ای فاطمه ! بلکه تو را به شخصیتی دادم که از لحاظ اسلام بر همه مقدم و از نظر علم از همه اعلم و از نظر حلم از همه بزرگتر است. ای فاطمه ! آیا نمی دانی که علی در دنیا و آخرت برادر من است ؟ فاطمه زهرا پس از این سخنان خندید و گفت : یا رسول الله ! راضی شدم. و در روایت ابوقبیل آمده است : تو را به ازدواج علی علیه السلام درنیاوردم مگر پس از آنکه جبرئیل در این مورد به من فرمان داد. و در روایت عمران و حبيب آمده است که پیامبر فرمود: تو را به بهترین کسی که می شناختم تزویج نمودم. و در کتاب ابن شاهین از عکرمه آمده است : تو را به محبوبترین افراد در نزد خود تزویج نمودم.

- 302/6 کتاب الروضة فی الفضائل ، (232) فضائل ابن شاذان (233) : عن ابن عباس یرفعه الی سلمان الفارسی - رضی الله عنه - قال : كنت واقفا بین یدی رسول الله اءسکب الماء علی یدیہ اذا دخلت فاطمة و هی تبکی ، فوضع النبی صلی الله علیه و آله یده علی رءسها و قال : ما ینکیک ؟ لا اءبکی الله عینیک یا حوریة ! قالت : مررت علی ملاء من نساء قریش و هن مخضبات ، فلما نظرن الی وقعوا فی و فی ابن عمی . فقال لها: و ما سمعتی منهن ؟ قالت : قلن : کان قد عز علی محمد اءن یزوج ابنته من رجل فقیر قریش و اءقلهم مالا. فقال لها: والله یا بنیة ما زوجتک و لکن الله زوجک من علی فکان بدوه منه.

و ذلك اءنه خطبک فلان و فلان فعند ذلك جعلت اءمرك الی الله تعالی و اءمسکت عن الناس ، فبینا صلیت یوم الجمعة صلاة الفجر اذ سمعت حفیف الملائكة ، و اذا بحبیبی جبرئیل و معه سبعون صفا من الملائكة متوجین ، مقرطین ، مدملجین فقلت : ما هذه القعقعة من السماء یا اءخی جبرئیل ؟ فقال : یا محمدا! ان الله عزوجل اطلع الی الارض اطلاعة ، فاختر منها من الرجال علیا علیه السلام و من النساء فاطمة علیهماالسلام ، فزوج فاطمة من علی . فرفعت رءسها و تبسمت بعد بکائها، و قالت : رضیت بما رضی الله و رسوله.

فقال صلی الله علیه و آله : اءلا اءریدک یا فاطمة فی علی رغبة ؟ قالت : بلی . قال : لا یرد علی الله عزوجل ركبنا اءکرم منا اءربعة : اءخی صالح علی ناقته ، و عمی حمزة علی ناقتی العضاء و اءنا علی البراق ، و بعلک علی بن ابی طالب علی ناقه من نوق الجنة.

فقالت : صف لی ناقه من اءی شیء خلقت ؟ قال : ناقه خلقت من نورالله عزوجل ، مدبجة الجنین ، صفراء، حمراء الرءاس ، سوداء الحدق ، قوائمها من الذهب ، خطامها من اللؤلؤ الرطب ، عیناها من الیاقوت ، و بطنها من الزبرجد الاخضر. علیها قبة من لؤلؤة بیضاء، یری باطنها من ظاهرها، و ظاهرها من باطنها، خلقت من عفوالله عزوجل. تلك الناقة من نوق الله ، لها سبعون اءلف رکنا بین الرکن و الرکن سبعون اءلف ملک یسبحون الله عزوجل باءنواع التسبیح لا یمر علی ملاء من الملائكة الا قالوا: من هذا العبد؟ ما اءکرمه علی الله عزوجل اءتراه نبیا مرسلًا، اءو ملکا مقربًا، اءو حامل عرش ، اءو

حامل کرسی ، فینادی مناد من بطنان العرش : ائبها الناس ، لیس هذا بنبی مرسل ، و لا ملک مقرب ، هذا علی بن اءبی طالب صلوات الله و سلامه علیه ، فیدرون رجالا ، فیقولون : انا الله و انا الیه راجعون ، حدثونا فلم نصدق ، و نصحونا فلم نقبل ، و الذین یحبونه تعلقوا بالعروة الوثقی ، كذلك ینجون فی الآخرة .
یا فاطمة ! اءزیدک فی علی رغبة ؟ قالت : زدنی یا اءبتاه .
قال النبی صلی الله علیه و آله : ان علیا اءکرم علی الله من هارون لان هارون اءغضب موسی و علی لم یغضبنی قط والذی بعث اءباک بالحق نبیا ما غضب علیه یوما قط ، و مانظرت فی وجه علی الا ذهب الغضب عنی .
یا فاطمة ! اءلا اءزیدک فی علی رغبة ؟
قالت : زدنی یا نبی الله .

قال : هبط علی جبرئیل و قال : یا محمد! اقرء علیا من السلام السلام .
فقامت و قالت فاطمة علیها السلام : رضیت بالله ربا و بک یا اءبتاه نبیا و باین عمی بعلا و ولیا

ترجمه : در کتاب الروضة ، و فضائل ابن شاذان از سلمان فارسی روایت شده که گفت : روزی من در حضور پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله ایستاده بودم و آب به دستهای مبارک آن حضرت می ریختم حضرت فاطمه در حالی وارد شد که گریان بود . پیغمبر خدا صلی الله علیه و آله دست مبارک خود را روی سر فاطمه نهاد و فرمود : چه باعث گریه تو شده ؟ خدا چشم تو را گریان نکند ای حوریه ! گفت : من به گروهی از زنان قریش رسیدم ، چشم آنان که به من افتاد راجع به پسرعمویم طعنه زدند . فرمود : چه سخنی از ایشان شنیدی ؟ گفت : می گویند : ناگوار است که محمد صلی الله علیه و آله دختر خود را به مردی از قریش بدهد که فقیر است .

فرمود : دخترجان ! من تو را شوهر ندادم ، بلکه خدا تو را برای علی تزویج نموده است . زیرا فلانی و فلانی تو خواستگار تو بودند و من در آن هنگام سکوت اختیار نمودم و امر ازدواج تو را به خداوند واگذار کردم ، تا اینکه نماز صبح جمعه را خواندم و صدای ملائکه را شنیدم ، ناگاه جبرئیل را با هفتاد هزار ملک دیدم که تاج به سر نهاده اند و گوشواره به گوش کرده اند و النگو به دست کرده اند . گفتم :

ای جبرئیل ! این سر و صداها چیست که از آسمان می شنوم ؟
گفت : یا محمد! خدای توانا توجهی به زمین کرد و از میان مردان علی و از زنان فاطمه علیهما السلام را برگزید . تو فاطمه را برای علی تزویج کن .
حضرت فاطمه علیها السلام سر خود را به جانب آسمان بلند کرد و پس از گریستن تبسمی کرد و گفت : راضی شدم به رضای خدا و رسول او .
رسول خدا فرمود : آیا می خواهی بیش از این راجع به مقام علی بگویم تا به وی رغبت پیدا کنی ؟ گفت : آری .

فرمود : در روز قیامت جز چهار نفر کسی دیگر به صورت سواره محشور نمی شود :

1- برادرم حضرت صالح که بر ناقه خود سوار است

2- عمویم حمزه که بر ناقه عضباء سوار می شود

3- من که بر براق سوارم

4- شوهر تو علی بن ابی طالب که بر یکی از ناقه های بهشتی سوار خواهد شد .

فاطمه گفت : وصف آن ناقه را برای من بگو که از چه چیزی آفریده شده ؟

رسول اکرم فرمود : شتری است که از نور خدا آفریده شده : دو پهلوئی آن آراسته ، زردرنگ ، سر آن قرمز ، سیاه چشم ، پاهای آن از طلا ، پوزه آن از جواهر ، چشمان آن از یاقوت ، شکم آن از زبرجد سبز ، قبه ای از جواهر سفید بر پشت آن است ، باطن آن از ظاهر آن ، و ظاهر آن از باطن آن دیده می شود . آن ناقه از عفو خدا آفریده شده است . این شتر که از شترهای خدا می باشد دارای هفتاد هزار رکن است . بین هر رکن تا رکن

دیگر هفتاد هزار ملك می باشد که مشغول انواع و اقسام تسبیح پروردگار جهان هستند. علی به هر يك از گروه ملائکه عبور می کند، می گویند: این بنده کیست ، چقدر خدای رثوف او را گرامی داشته است؟! گویا پیغمبری مرسل باشد یا ملکی مقرب یا حامل عرش و یا حامل کرسی باشد.

آنگاه منادی از وسط عرش ندا می کند: ای مردم! این شخص پیغمبر مرسل و ملك مقرب نیست . بلکه این علی بن ابی طالب است . سپس گروهی دسته دسته به تعجیل می آیند و می گویند: انا لله و انا الیه راجعون . این مطالب را برای ما می گفتند ولی ما تصدیق نمی کردیم ، ما را نصیحت می نمودند ولی نمی پذیرفتیم ، افرادی که این علی را دوست داشته باشند به دستاویزی محکم چنگ زده اند و در آخرت این چنین نجات پیدا می کنند.

ای فاطمه! دوست داری بیشتر از این راجع به علی بگویم تا رغبت تو به وی بیشتر شود؟
گفت : آری.

فرمود: علی از هارون (جانشین حضرت موسی) پیش خدا عزیزتر است ، زیرا هارون موسی را به غضب درآورد، اما علی بن ابی طالب هرگز مرا به غضب نیاورده است. ای فاطمه! باز هم دوست می داری که از مقام علی برای تو شرح دهم ؟
گفت : آری ، ای رسول خدا!

فرمود: جبرئیل نازل شد و گفت : ای محمد! از طرف سلام (خداوند) به علی سلام برسان . فاطمه از جای برخاست و گفت : راضی شدم که خداوند پروردگار من باشد و تو ای پدرجان ، پیغمبر من باشی ، و پسرعمویم شوهر و ولی من باشی.

- 303/7 الکافی (234) : علی ، عن اءبيه ، عن ابن اءبى عمیر، عن هشام بن سالم ، عن اءبى عبدالله علیه السلام قال : كان اءمیرالمؤ منین علیه السلام یحتطب و یستقی و یکنس ، و كانت فاطمة علیها السلام تطحن و تعجن و تخبز
امالی الشیخ الطوسی (235) : الحسین بن ابراهیم القزوینی ، عن محمد بن وهبان ، عن اءحمد بن ابراهیم عن الحسن بن علی الزعفرانی ، عن البرقی ، عن اءبيه ، عن ابن اءبى عمیر مثله

ترجمه : امام صادق علیه السلام می فرماید:

علی و فاطمه علیهما السلام پس از ازدواج کارهای خود را چنین تقسیم کردند که علی علیه السلام هیزم جمع آوری می کرد، آب می آورد و جارو می کرد و فاطمه علیها السلام آسیا می کرد، خمیر درست می کرد و نان می پخت.

مثل این روایت در امالی شیخ طوسی نیز نقل شده است.

- 304/8 امالی شیخ طوسی (236) : الحسین ، عن ابن وهبان ، عن علی بن حبیب ، عن العباس بن محمد بن الحسین ، عن اءبيه ، عن صفوان ، عن الحسین بن اءبى غندر، عن ابن اءبى یقفور، عن اءبى عبدالله علیه السلام قال : اءوحى الله الی رسوله صلی الله علیه و آله : قل لفاطمة : لا تعصى علیا فانه ان غضب غضبت لغضبه

ترجمه : در امالی شیخ طوسی از امام صادق علیه السلام روایت شده است:

خداوند به پیامبر وحی کرد که به فاطمه بگوید: با علی مخالفت مکن زیرا اگر او را غضب کند خداوند نیز به غضب او غضبانگ می گردد.

- 305/9 و فی الادیوان المنسوبة (237) اءبیاتها الی اءمیرالمؤ منین اءنه قال فی مرضه مخاطبا لفاطمة ما روی عن اءبى العلاء الحسن العطار، عن الحسن المقرئ ، عن اءبى عبدالله الحافظ، عن علی بن اءحمد المقرئی ، عن زید بن مسکان ، عن عبیدالله بن محمد البلوی اءن علیه السلام اءنشد هذه الابیات و هو محموم یرثی فاطمة علیها السلام:

و ان حیاتى منك يا بنت
ءاحمد

باظهار ما ءخفيته
لشديد

و لكن لامرالله تعنو رقابنا

و ليس على ءمر الا له
جليد

ءتصرعنى الحمى لديق و
ءشتكى

اليك و ما لى فى
الرجال نديد

اصر على صبر و ءقوى على
منى

اذا صبر خوار الرجال
نديد

و فى هذه الحمى دليل
بانها

لموت البرايا قائد و بريد

بيان : و ان حياتى منك ءى اشتدت حياتى بسببك حيث لا بد لى من اظهار ما ءخفيته من المرض ، كذا خطر بالبال و قيل : منك ءى من بعدك ، و قيل : ءى حياتى منك و بسببك و ءنا شديد باظهار ما ءخفيته : ءى لا اظهره ، و لا يخفى بعدهما، تعنو، ءى تخضع ، و الجليد: الصلب ، و النديد: المثل و النظير، و الخوار الضعيف و الصياح ترجمه : در ديوان منسوب به على عليه السلام آمده است كه در فراق فاطمه عليها السلام اين شعر را سروده در حالى كه دورى فاطمه تب كرده بود:
-حقا كه زندگى من بعد از تو اى دختر احمد به آشكارنمودن چيزى كه مخفى كرده ام سخت است

-ولى گردنهای ما برای تقدیر خداوند فروتنى مى كند و برای انجام امر او هيچ عملى سخت نخواهد بود

-آيا تب مرا از پاى مى اندازد و به شكایت وامى دارد، در صورتى كه در میان مردان نظير من وجود ندارد

-من صبر مى كنم و به حاجت خويشتن نايل و پيروز مى شوم آن هنگام كه بسيار بعيد است صبر بتواند مردان را سست نمايد

-اين تب علامت و دليلى است و در آن برای مرگ و موت مردم يك نوع نشانه و قاصدى است.

- 306/10 دعوات الراوندى (238) : عن سويد بن غفلة قال : ءصابت عليا عليه السلام شدة فءتت فاطمة عليها السلام رسول الله صلى الله عليه و آله ، فدقت الباب فقال : ءسمع حس حبيبي بالباب يا ام ايمن قومي و انظري ! ففتحت لها الباب ، فدخلت ، فقال صلى الله عليه و آله : لقد جئتنا فى وقت ما كنت تاءتينا فى مثله.
فقالت فاطمة : يا رسول الله صلى الله عليه و آله ما طعام الملائكة عند ربنا؟ فقال : التحميد. فقالت : ما طعامنا؟ قال رسول الله صلى الله عليه و آله والذى نفسى بيده ما ءقتبس فى آل محمد شهرا نارا، و اعلمك خمس كلمات علمنيهن جبرئيل عليه السلام

قالت : يا رسول الله ما الخمس الكلمات ؟ قال)) : يا رب الاولين و الاخرين ، يا ذا القوة المتين ، و يا راحم المساكين ، و يا ارحم الراحمين . ((و رجعت فلما ابصرها على عليه السلام قال : باءبى اءنت و امى ما وراءك يا فاطمة ؟ قالت : ذهبت للدنيا و جئت للاخرة . قال على عليه السلام : خير اءمامك خير اءمامك

ترجمه : در كتاب سلوة الحزين معروف به دعوات تاءليف راوندى (571 هـ) از سويد بن غفله روايت شده كه گفت:

على عليه السلام دچار تهى دستى شديدى شد. حضرت فاطمه عليها السلام براى اين موضوع به حضور رسول اكرم مشرف شد. هنگامى كه دق الباب نمود، رسول خدا فرمود: من احساس مى كنم كه حبيبه ام پشت در باشد، اى ام ايمن برخيز بين كيست ؟ وقتى ام ايمن در را باز كرد و فاطمه زهرا داخل شد، پيامبر خدا صلى الله عليه و آله به وى فرمود: زمانى نزد ما آمدى كه هيچ وقت نمى آمدى؟! گفت : يا رسول الله ! غذاى ملائكه نزد خداى ما چيست ؟ فرمود: گفتن : الحمدالله . گفت : غذاى ما چيست ؟ فرمود: سوگند به حق آن خدايى كه جان من در دست قدرت اوست مدت يكماه است كه آتش در خانه ما روشن نشده (يعنى غذاى پختنى نخورده ايم) ولى من آن پنج كلمه اى را به تو ياد مى دهم كه جبرئيل به من تعليم داده است.

گفت : کدام پنج كلمه يا رسول الله ؟
فرمود: بگو : يا رب الاولين و الاخرين ، يا ذوالقوة المتين ، و يا راحم المساكين ، و يا ارحم الراحمين

فاطمه پس از شنيدن اين كلمات مراجعت نمود، وقتى چشم حضرت امير به وى افتاد، گفت : پدر و مادرم به فدائيت چه خبر آوردى ؟

گفت : من به منظور كار دنيا رفتم ، ولى با توشه اى اخروى بازگشتم.
على عليه السلام دو مرتبه فرمود: برايت خير باشد.

- 307/11 مصباح الانوار (239) : عن جعفر بن محمد عليهما السلام قال : شكت فاطمة الى رسول الله صلى الله عليه و آله عليا، فقالت : يا رسول الله لا يدع شيئا من رزقه الا وزعه على المساكين . فقال لها: يا فاطمة اءتسخطيني فى اءخى و ابن عمى ؟ ان سخطه سخطى و ان سخطى سخط الله عزوجل

- 308/12 اءمالى الشيخ الطوسى (240) : جماعة ، عن اءبى غالب الزاراي ، عن خاله ، عن الاشعري ، عن اءبى عبدالله عن منصور بن العباس ، عن اسماعيل بن سهل الكتاب ، عن اءبى طالب الغنوى ، عن على بن اءبى بصير، عن اءبى عبدالله عليه السلام قال : حرم الله عزوجل على على النساء ما دامت فاطمة حية . قلت : و كيف ؟ قال : لانها طاهرة لا تحيض

بيان : هذا التعطيل يحتمل وجهين : الاول اءن يكون المراد اءنها لما كانت لا تحيض حتى يكون له عليه السلام عذر فى مباشرة غيرها، فلذا حرم الله عليه غيرها رعاية لحرمتها. الثانى اءن يكون المعنى اءن جلالتها منعت من ذلك و عبر عن ذلك ببعض ما يلزمه من الصفات التى اختصت بها

ترجمه : شيخ طوسى در امالى از امام صادق عليه السلام نقل کرده:
تا زمانى كه حضرت فاطمه زنده بود خداوند متعال زنان ديگر را براى على عليه السلام حرام کرده بود.

ابوبصير اسدى كه راوى اين حديث است ، گوید: پرسيدم : چگونه ؟
امام فرمود: چون فاطمه عليها السلام هميشه طاهر بود و هرگز حيض نشد.
علامه مجلسى درباره اين حديث دو احتمال داده است : احتمال اول : چون حيض نمى شده لذا على عليه السلام عذرى براى ازدواج با زنان ديگر نداشته است.
احتمال دوم : جلالت و عظمت شءان فاطمه مانع از ازدواج مجدد على عليه السلام بوده است.

- 309/13 مناقب ابن شهر آشوب (241) : سئل عالم فقيل : ان الله تعالى قد انزل هل
آتی فی اهل البيت و ليس شیء من نعيم الجنة الا و ذکر فيه الا حور العين . قال :
ذلك اجلالا لفاطمة عليها السلام

ترجمه : از حضرت موسی بن جعفر علیهما السلام سؤال شد:
سوره مبارکه هل اتی که در شءن اهل بیت علیهم السلام نازل شده حاوی هر نعمتی
هست ، ولی نامی از حورالعین در این سوره برده نشده ؟
فرمود: این نوعی احترام و تجلیل است که خداوند از فاطمه زهرا نموده است.

- 310/... مناقب ابن شهر آشوب (242) : سفیان الثوری ، عن الأعمش ، عن ابي صالح
فی قوله : (و اذا النفوس زوجت (243)) قال : ما من مؤمن من یوم القيامة الا اذا قطع الصراط
زوجه الله علی باب الجنة باربع نسوة من نساء الدنيا ، و سبعین اءلف حورية من حور
الجنة الا علی بن ابی طالب ، فانه زوج البنوة فاطمة فی الدنيا ، و هو زوجها فی الآخرة
فی الجنة لیست له زوجة فی الجنة غیرها من نساء الدنيا ، لكن له فی الجنان سبعون
اءلف حور لكل حور سبعون اءلف خادم

اقول : سیاءتی بعض اخبار هذا الباب فی باب غسلها و دفنها علیها السلام
ترجمه : ابوصالح مفسر در تفسیر سخن خداوند که می فرماید: (و اذا النفوس زوجت)
(244) گفته : در روز قیامت مؤمنی نیست مگر اینکه پس از عبور از صراط خداوند متعال
چهار زن از زنان دنیا را برای او تزویج می کند و هفتاد هزار حوری از حوریه های بهشتی
را، مگر علی بن ابی طالب را، که او همان گونه که در دنیا همسر فاطمه بوده است در
آخرت نیز همسرش خواهد بود و برای او همسر دیگری از زنان دنیا وجود نخواهد داشت
ولی برایش هفتاد هزار حوریه بهشتی خواهد بود که هر کدام از آنها هفتاد هزار خادم
خواهند داشت.

باب هفتم : ظلمها و ستمهایی که به حضرت فاطمه علیها السلام شد بیماری و شهادت وی

- 311/1 الخصال (245) : ابن الولید، عن الصفار، عن ابن معروف ، عن محمد بن سهیل
(246) البحرانی یرفعه الی ابي عبدالله الصادق علیه السلام قال : البكاؤ ن خمسة : آدم
و یعقوب و یوسف و فاطمة بنت محمد و علی بن الحسین علیهم السلام . فاءما آدم
فبکی علی الجنة حتی صارفی خدیة امثال الاودية ، و اءما یعقوب فبکی علی یوسف
حتى ذهب بصره و حتی قيل له ((: تالله تفتؤ تذكر یوسف حتی تكون حرصا ءو تكون من
الهاکین)) و اءما یوسف فبکی علی یعقوب حتی تاءذی به اءهل السجن فقالوا له : اما
ءن تبکی باللیل و تسکت بالنهار و اما ءن تبکی بالنهار و تسکت باللیل . فصالحهم علی
واحدة منهما ، و اءما فاطمة فبکت علی رسول الله صلی الله علیه و آله حتی تاءذی به
ءهل المدينة فقالوا لها: قد آذیتنا بکثرة بکائك . فكانت تخرج الی المقابر مقابر الشهداء؟
فتبکی حتی تقضى حاجتها ثم تنصرف ، و اءما علی بن الحسین فبکی علی الحسین
علیه السلام عشرين سنة ءو اربعین سنة (247) ، و ما وضع بین یدیه طعام الا بکی ،
حتى قال له مولی له : جعلت فداک یا بن رسول الله انی اخاف علیک ءن تكون من
الهاکین . قال : انما ءشکو بشی و حزنی الی الله و اءعلم من الله ما لا تعلمون ، انی لم
ءذکر مصرع بنی فاطمة الا خنفتنی لذلك عبرة
الامالی (248) - الحسین بن اءحمد بن ادريس ، عن اءبيه ، عن ابن عیسی ، عن ابن
معروف مثله

ترجمه : شیخ صدوق رحمه الله در کتاب خصال ، به سندش از امام صادق علیه السلام
روایت کرده : افرادی که فوق العاده گریه کردند پنج نفر بودند: آدم ، یعقوب ، یوسف ،

فاطمه ، دختر حضرت محمد صلی الله علیه و آله و علی بن الحسین علیهم السلام. حضرت آدم از فراق بهشت به قدری گریه کرد که اثر اشک در دو گونه صورت مبارکش نظیر جوی باقی ماند.

حضرت یعقوب به قدری از فراق یوسف گریه نمود که چشمان خود را از دست داد و بدو گفتند: به خداوند سوگند یوسف را از خاطرخواهی برد تا آنکه افسرده یا نابود گردی. حضرت یوسف به قدری برای پدرش یعقوب گریست که اهل زندان ناراحت شدند و به وی گفتند: یا باید شب گریان و روز ساکت شوی و یا اینکه روز گریان و شب ساکت باشی. یوسف با یکی از پیشنهادهای ایشان موافقت نمود.

حضرت فاطمه در فراق پیغمبر به قدری گریه کرد که اهل مدینه خسته و ناراحت شده به او گفتند: تو به واسطه کثرت گریه ات ما را اذیت می کنی . لذا حضرت زهرا از مدینه خارج و به سوی قبر شهدا می رفت ، وقتی ناراحتیهای قلبی خود را با گریستن خالی می کرد به سوی مدینه بازمی گشت.

حضرت علی بن الحسین علیهما السلام مدت بیست یا چهل سال بر حضرت حسین گریست . هیچ غذایی در مقابل آن حضرت نمی گذاشتند مگر اینکه گریان می شد. کار آن حضرت به جایی رسید که یکی از غلامانش به وی گفت : ای پسر رسول خدا! فدای تو شوم ، من می ترسم تو خود را (به واسطه کثرت گریه) هلاک نمایی! فرمود: چاره ای نیست جز اینکه از غم و اندوه خود به خداوند شکایت کنم . من چیزهایی را می دانم که شما نمی دانید. من یادآور قتلگاه فرزندان فاطمه علیها السلام نمی شوم مگر اینکه گریه راه گلویم را مسدود می کند.

- 312/2 امامی شیخ طوسی (249) : المفید، عن الصدوق ، عن ائبیه ، عن احمد بن ادریس ، عن محمد بن عبدالجبار، عن ابن ائبى عمیر، عن ائبان بن عثمان ، عن ائبان بن تغلب ، عن عکرمة ، عن عبدالله بن العیاس قال : لما حضرت رسول الله صلی الله علیه و آله الوفاة بکی حتی بلت دموعه لحية ، فقيل له : يا رسول الله ما يبكيك ؟ فقال : ائبکی لذریتی و ما تصنع بهم شرار ائمتی من بعدی ، کائنی بفاطمة علیها السلام فبکت ، فقال رسول الله صلی الله علیه و آله : لا تبکین یا بنیه . فقالت : لست ائبکی لما یصنع بی من بعدک ، و لکنی ائبکی لفراقک یا رسول الله . فقال لها: ابشری یا بنت محمد بسرعة اللحاق بی فانک اءول من یلحق من اءهل بیتی

ترجمه : شیخ طوسی در امامی به سندش از عبدالله بن عباس روایت کرده: هنگامی که وفات پیغمبر اسلام صلی الله علیه و آله نزدیک گردید آن حضرت به قدری گریست که محاسن مبارکش تر شد. عرض شد: یا رسول الله ! چرا گریه می کنی ؟ فرمود: برای ذریه و فرزندانم و آن ستمهایی که از جفاکاران امتم بعد از من به ایشان می رسد، می گریم . گویا می بینم دخترم فاطمه زهرا بعد از من مظلوم واقع شده ، هر چه صدا می زند: یا ابتاه ! احدی از امت من به فریاد او نمی رسد. وقتی فاطمه این مطلب را شنید، گریان شد. پیغمبر اکرم به وی فرمود: دخترم ، گریان مباش ! فاطمه گفت : پدرجان ! من برای ظلم هایی که بعد از تو خواهم دید گریه نمی کنم ، بلکه برای فراق اشک می ریزم . پیغمبر فرمود: دخترم ، مزده باد تو را ! زیرا اولین کسی هستی که در میان اهل بیتم به من ملحق خواهد شد.

- 313/3 قصص الانبیاء (250) : الصدوق ، عن السنانی ، عن الاسدی ، عن البرمکی ، عن جعفر بن سلیمان ، عن عبدالله بن یحیی ، عن الاعمش ، عن عبایة ، عن ابن عباس قال : دخلت فاطمة علی رسول الله صلی الله علیه و آله فی مرضه الذی توفی فیہ ، قال : نعیت الی نفسی . فبکت فاطمة ، فقال لها: لا تبکین فانک لا تمکثین من بعدی الا اثین و سبعین یوما و نصف یوم حتی تلحقی بی ، و لا تلحقی بی ، حتی تتحقی بئمار الجنة فضحکت فاطمة علیها السلام

ترجمه : در کتاب قصص الانبیاء، از شیخ صدوق ، از عبدالله بن عباس روایت شده است

که گفت:

فاطمه زهرا علیها السلام در آن بیماری که رسول خدا از دنیا رحلت نمود، به حضور آن حضرت آمد. پیامبر خدا فرمود: گریان مباش! زیرا تو بعد از من بیشتر از هفتاد و دو روز و نیم زنده نخواهی بود که به من ملحق می شوی و به من ملحق نمی شوی تا اینکه از میوه های بهشتی به عنوان تحفه به تو عطا شود. حضرت فاطمه پس از شنیدن این بشارت خندان شد.

- 314/4 الخرائج (251) : قال ابو عبدالله عليه السلام : ان فاطمة مكثت بعد رسول الله صلى الله عليه و آله خمسة و سبعين يوما ، و كان دخلها حزن شديد على ابيها ، و كان جبرئيل ياتيها و يطيب نفسها و يخبرها عن ابيها و مكانة في الجنة و يخبرها ما يكون بعدها في ذريتها ، و كان على يكتب ذلك

ترجمه : قطب الدين راوندی در الخرائج و الجرائح از امام صادق عليه السلام روایت کرده: حضرت فاطمه بعد از پدر بزرگوارش مدت هفتاد و پنج روز زنده بود و از فراق پدر خود دچار غم و اندوه شدیدی شده بود. جبرئیل نزد آن بانو می آمد و او را تسلی و از مکان پدرش که در بهشت است خبر می داد. و نیز او را از مصائبی که بعدا فرزندانش به آن مبتلا می شدند آگاه می کرد و حضرت علی عليه السلام این گونه مطالب را می نوشت.

- 315/5 المناقب (252) : دخلت ام سلمة على فاطمة عليها السلام فقالت لها: كيف اصبحت عن ليلتك يا بنت رسول الله صلى الله عليه و آله ؟ قالت : اصبحت بين كمد و كرب ، فقد النبي و ظلم الوصي ، هتك والله حجابي ، من اصبحت امامته مقبضة (مقتضبة) على غير ما شرع الله في التنزيل ، و سنها النبي صلى الله عليه و آله في التاءويل ، و لكنها اءحقاد بدرية ، و ترات اءحديه ، كانت عليها قلوب النفاق مكتمنة لا مكان الوشاة ، فلما استهدف الامر اءرسلت علينا شآبيب الاثار من مخيلة الشقاق فيقطع وتر الايمان في قسى صدورها ، و لبئس - على ما وعدالله من حفظ الرسالة و كفالة المؤمننين - اءحرزوا عائدتهم غرور الدنيا بعد استنصار (انتصار)، ممن فتك بأبائهم في مواطن الكرب ، و منازل الشهادات

ءقول : كان الخبير في الماءخوذ منه مصحفا محرفا ، و لم اءجده في موضع آخر اصححه به فءورده على ما وجدته

ترجمه : ... علامه مجلسی گوید: این حدیث تحریف شده و مغلوط است و من آن را در جای دیگر نیافتم که بتوانم آن را تصحیح نمایم (253).

- 316/6 من بعض كتب المناقب (254) : عن سعد بن عبدالله الهمداني ، عن سليمان بن ابراهيم ، عن اءحمد بن موسى بن مردويه ، عن جعفر بن محمد بن مروان ، عن اءبيه ، عن سعيد بن محمد الجرمي ، عن عمرو بن ثابت ، عن اءبيه ، عن حبة ، عن على عليه السلام قال : غسلت النبي صلى الله عليه و آله في قميص ، فكانت فاطمة تقول :

ءرنى القميص فاذا شمته غشى عليها ، فلما رءيت ذلك غيبتة

ترجمه : در بعضی کتب که درباره مناقب و فضائل علی علیه السلام نوشته شده از علی علیه السلام روایت شده است:

من بدن پیغمبر خدا را با پیراهنش غسل دادم . فاطمه زهرا می گفت : پیراهن پدرم را به من نشان بده . هنگامی که آن پیراهن را بویید غش کرد!! وقتی من با این منظره مواجه شدم پیراهن رسول خدا را پنهان نمودم.

- 317/7 من لا يحضره الفقيه (255) : روى (انه) لما قبض النبي صلى الله عليه و آله امتنع بلال من الاذان ، قال : لا اءؤذن لاحد بعد رسول الله صلى الله عليه و آله ، و ان فاطمة عليها السلام قالت ذات يوم : انى اءشتهى اءن اءسمع صوت مؤذن اءبى صلى الله عليه و آله بالاذن ، فبلغ ذلك بلالا ، فاءخذ في الاذان فلما ، قال : الله اكبر الله اكبر ، ذكرت اءباها و اءيامه ، فلم تتمالك من البكاء ، فلما بلغ الى قوله : اءشهد اءن محمدا رسول الله ، شهقت فاطمة عليها السلام و سقت لوجهها و غشى عليها ، فقال الناس لبلال : اءمسك

يا بلال فقد فارقت ابنة رسول الله صلى الله عليه وآله الدنيا. و ظنوا انهما قد ماتت ، فقطع اذانه و لم يتمه فافقت فاطمة عليها السلام و ساءلته ان يتم الاذان ، فلم يفعل ، و قال لها: يا سيدة النسوان انى اءخشى عليك مما تنزليه بنفسك اذا سمعت صوتى بالاذان ، فاءعفته عن ذلك

ترجمه : شيخ صدوق رحمه الله در من لا يحضره الفقيه روايت کرده است: وقتى پيغمبر خدا از دنيا رحلت نمود بلال از گفتن اذان خوددارى كرد، و گفت : من بعد از پيامبر اسلام براى احدى اذان نخواهم گفت:

روزي فاطمه زهرا فرمود: دوست دارم صداى اذان مؤذن پدرم را بشنوم . و چون اين سخن به گوش بلال رسيد، مشغول گفتن اذان شد. هنگامى كه بلال دو مرتبه گفت : الله اكبر، حضرت فاطمه به ياد روزگار پدرش رسول خدا افتاد و نتوانست از گريه خوددارى نمايد. و زمانى كه بلال گفت : اشهد ان محمد رسول الله ، فاطمه عليها السلام صيحه اى زد و با صورت خود سقوط و غش كرد!! مردم به بلال گفتند: از گفتن اذان خوددارى كن ! زيرا فاطمه دختر پيغمبر رحلت كرد. مردم فكر كردند كه فاطمه از دار دنيا رفته است ! بلال اذان را تمام نكرده قطع نمود. پس از آنكه فاطمه زهرا به هوش آمد به بلال گفت : اذان را تمام كن . ولى بلال نپذيرفت و به آن حضرت گفت : اى برترين زنان ! من از اينكه هرگاه صداى اذان مرا مى شنوى و اين همه ناراحت مى شوى مى ترسم . لذا حضرت فاطمه عليها السلام وى را معاف نمود.

- 318/8 معانى الاخبار : حدثنا احمد بن الحسن القطان ، قال : حدثنا عبدالرحمن بن محمد الحسينى ، قال : حدثنا ابوالطيب محمد بن الحسين بن حميد اللخمي ، قال : حدثنا ابوعبدالله محمد بن زكريا، قال : حدثنا محمد بن عبدالرحمن المهلبى ، قال : حدثنا ابوعبدالله بن محمد بن سليمان ، عن ابيه ، عن عبدالله بن الحسن ، عن امة فاطمة بنت الحسين عليه السلام قالت : لما اشتدت علة فاطمة بنت رسول الله صلى الله عليه وآله و غلبها، اجتمع عندها نساء المهاجرين و الانصار، فقلن لها: يا بنت رسول الله ! كيف اءصحت عن علتك ؟ فقالت عليها السلام : اءصحت والله عائفة لديناكم ، قالية لرجالكم لفظتهم قبل ان عجمتهم و شنئتهم بعد ان سبرتهم ، فقبحا لفلول الحد، و خور القناة ، و خطل الرأى ، و بنس ما قدمت لهم اءنفسهم ان سخط الله عليهم و فى العذاب هم خالدون ، لاجرم لقد قلدتهم ربقتها، و شننت عليهم غارها فجدعا، و عقرا، و سحقا للقوم الظالمين.

ويجهم انى زحزحوها عن رواسى الرسالة ، و قواعد النبوة ، و مهبط الوحي الامين ، و الطيبين باءمر الدنيا و الدين ، اءلا ذلك هو الخسران المبين ، و ما نعموا من اءبى الحسن ، نعموا والله منه نكير سيفه و شدة وطئه ، و نكال وقعته و تمره فى ذات الله عزوجل. والله لو تكافوا عن زمام نبذه رسول الله صلى الله عليه وآله الىه لاعتلقه ، و لسار بهم سيرا سحجا، لا يكلم خشاشه ، و لا يتعتع راكبه ، و لاوردهم منهلا نميرا ففضاضا تطفح ضفتاه و لا صدرهم بطانا، قد تحير بهم الرى غير متحل منه بطائل الا بغمر الماء و ردة شررة الساعب ، و لفتحت عليهم بركات من السماء و الارض ، و سياءخذهم الله بما كانوا يكسبون.

ءلا هلم فاسمع و ماعشت اءراك الدهر العجب و ان تعجب فقد اءعجبك الحادث الى اءى سناد استندوا، و باءى عروة تمسكوا، استبدلوا الذنابى والله بالقوادم و العجز بالكاهل فرغما لمعاطس قوم يحسبون انهم يحسنون صنعا اءلا انهم هم المفسدون ولكن لا يشعرون ، اءفمن يهدى الى الحق اءحق ان يتبع اءمن لا يهدى الا ان يهدى فما لكم كيف تحكمون.

ءما لعمر الهك لقد لقحت فنظرة ريث ما تنتج ثم احتلبوا طلاع القعب دما عبيطا، و ذعافا ممقرا، هنا لك يخسر المبطلون ، و يعرف التالون ، غب ما سن الاولون ، ثم طيبوا عن اءنفسكم اءنفسا، و طاءمنوا للفتنة جاءشا، و اءبشروا بسيف صارم ، و هرج شامل ، و

استبداد من الظالمين يدع فيئكم زهيذا، و زرعمك حصيدا فياحسرتى لكم ، و اءنى بكم ،
و قد عميت (قلوبكم) عليكم اءنلزمكموها و اءنتم لها كارهون(256) .
ثم قال : و حدثنا بهذا الحديث قال : (ءبوالحسن) على بن محمد بن الحسن المعروف
باين مقبرة القزوينى قال : اءخيرنا اءبوعبدالله جعفر بن محمد بن حسن بن جعفر بن
حسن بن حسن بن على بن اءبى طالب عليه السلام قال : حدثنا محمد بن على
الهاشمى : قال : حدثنا عيسى بن عبدالله بن محمد بن عمر بن على بن اءبى طالب
عليه السلام قال : حدثنى اءبى ، عن جده ، عن على بن اءبى طالب عليه السلام قال :
لما حضرت فاطمة (عليهاالسلام) الوفاة دعتنى فقالت : اءمنفذ اءنت وصيتى و عهدى ؟
قال : قلت . بلى انغذاها. فاءوصت اليه و قالت : اذا اءنا مت فادفنى ليلا و لا تؤذنن رجلين
ذكرتهما. قال : فلما اشتدت علتها اجتمع اليها نساء المهاجرين و الانصار فقلن : كيف
اءصحت يا بنت رسول الله من علتك ؟ فقالت : اءصحت والله عائفة لدياكم ، و ذكر
الحديث نحوه.

قال الصدوق - رحمة الله - : ساءلت اءباءحمد الحسين بن عبدالله بن سعيد العسكرى
عن معنى هذا الحديث فقال : اءما قولها صلوات الله عليها: عائفة الى آخر ما ذكره و
سنورها فى تضاعيف ما سنذكره فى شرح الخطبة على اختلاف رواياتها
ترجمه : شيخ صدوق در كتاب معانى الاخبار از عبدالله بن حسن مثنى ، از فاطمه بنت
حسين روايت كرده(257) :....

- 319/9الاحتجاج (258) : قال سويد بن غفلة : لما مرضت فاطمة عليهاالسلام الممرضة
التي توفيت فيها اجتمع اليها نساء المهاجرين و الانصار يعدنها، فقلن لها: كيف اءصحت
من علتك يا ابنة رسول الله ؟ فحمدت الله و صلت على اءبيها صلى الله عليه و آله ثم
قالت:

اءصحت والله عائفة لدياكن ، قالية لرجالكن ، لفظتهم بعد اءن عجمتهم و شناءتهم بعد
اءن سبرتهم فقيحا لفلول الحد و اللعب بعد الجد، و قرع الصفاة و صدع القناة ، و خلال
الاراء، و زلل الالهواء، و بئس ما قدمت لهم اءنفسهم اءن سخط الله عليهم و فى العذاب
هم خالدون ، لا جرم لقد قلدتهم ربقتهما، و حملتهم اءوقتها و شننت عليهم غارها،
فجدا، و عقرا، و بعدا للقوم الظالمين.

ويحهم اءنى زعزعوها عن رواسى الرسالة ، و قواعد النبوة و الدلالة ، و مهبط الروح
الامين ، و الطبين بامور و الدين ، اءلا ذلك هو الخسران المبين.
و ما الذى نقموا من اءبى الحسن ، نقموا منه والله نكير سيفه ، و قلة مبالاته بحتفه ، و
شدة و طاءته ، و نكال وقعته ، تنمره فى ذات الله.

و تالله لو مالوا عن المحجة اللائحة ، و زالو عن قبول الحجة الواضحة لردهم اليها، و
حملهم عليها، و لسار بهم سيرا سجحا لا يكلم خشاشه ، و لا يكل سائره ، و لا يمل
راكبه ، و لاوردهم منهلا نميرا صافيا روبا تطفح ضفتاه ، و لا يترنق جانباه و لاصدرهم بطانا،
و نصح لهم سرا و اعلانا، و لم يكن يحلى من الغنى بطائل ، و لا يحظى من الدنيا بنائل ،
غير رى الناهل ، و شبة الكافل ، و لبان لهم الزاهد من الراغب ، و الصادق من الكاذب ،
و لو اءن اءهل القرى امنوا و اتقوا لفتحنا عليهم بركات من السماء و الارض و لكن كذبوا
فاءخذناهم بما كانوا يكسبون ، و الذين ظلموا من هؤلاء سيصيبهم سيئات ما كسبو و ما
هم بمعجزين ، اءلا هلم فاستمع و ما عشت اءراك الدهر عجبا و ان تعجب فعجب قولهم ،
ليت شعرى الى اءى سناد استندوا و على اءى عماد اعتمدوا، و باءية عروة تمسكوا و
على اءية ذرية اءقدموا و احتنكوا لبئس المولى و لبئس العشير، و بئس الظالمين بدلا،
استبدلوا والله الذنابى بالقوادم ، و العجز بالكاهل ، فرغما لمعاطس قوم يحسبون اءنهم
يحسنون صنعا اءلا اءنهم هم المفسدون و لكن لا يشعرون ، ويحهم اءفمن يهدى الى
الحق اءحق اءن يتبع اءمن لا يهدى الا اءن يهدى ؟ فما لكم كيف تحكمون ؟
اءما لعمرى لقد لقحت فنظرة ريثما تنتج ، ثم احتلبوا ملء القعب دما عبيطا و ذعافا مييدا،

هنا لك يخسر المبطلون ، و يعرف التالون ، غب ما اءسس الاولون ثم طيبوا عن دنياكم
انفسا، و اطمئنوا للفتنة جاءشا، و اءبشروا بسيف صارم و سطوة معتد غاشم ، و بهرج
شامل ، و استبداد من الظالمين ، يدع فينكم زهيدا و جمعكم حصيدا، فياحسرة لكم ، و
اى بكم ، و قد عميت عليكم اءنلزمكموها و اءتم لها كارهون.
قال سويد بن غفلة : فاءعات النساء قولها عليهاالسلام على رجالهن فجاء اليها قوم من
وجه المهاجرين و الانصار معتذرين ، و قالوا: يا سيدة النساء لو كان اءبوالحسن ذكر لنا
هذا الامر من قبل اءن نبرم العهد، و نحكم العقد، لماعدلنا عنه الى غيره . فقالت
عليهاالسلام : اليكم عنى فلا عذر بعد تعذيركم ، و لا امر بد تقصيركم

ترجمه : در كتاب احتجاج از سويد بن غفله روايت شده است:
چون فاطمه عليهاالسلام بيمار شد به آن بيمارى كه موجب رحلت آن حضرت گرديد به
هنگام شدت يافتن بيماريش گروهى از زنان مهاجر و انصار به عيادتش جمع شدند و بر
آن حضرت سلام کرده گفتند: اى دختر رسول خدا! وضع بيمارىت چگونه است و با آن چه
مى كنى ؟ آن حضرت ستايش خداوند سبحان کرده بر پدرش درود فرستاد، و سپس
گفت:

حالم به گونه اى است كه از دنياى شما بسى بيزار و مردانتان را دشمن مى دارم ! حال
و قالشان را آزمودم و از آنچه كردند، بسى ناخشنودم و آن را به كنارى نهادم . چرا كه
چون تيغ زنگارخورده نابرا و چون نيزه از قد دو نيم شده ، و صاحبان انديشه هاى تيره و
نارسايند.

چه بد ذخيره اى از پيش براى خود فرستادند. خشم خداوند را به جان خريدند و در آتش
و نيران پاينده اند.

از سر ناچارى ريسمان امور و وظيف را به گردن آنان انداخته ، سنگينى و مسئوليت كار
را بدانها واگذاردم و ننگ عدالت كشى را بر آنها بار كردم . نفرين ابد بر اين مكاران ، دور
باشند از رحمت حق اين ستمكاران ، واى بر آنان ! از چه رو تمرکز حق را در مركز خود
سبب نگشتند؟ و از اين راه خلافت را از پايه هاى نبوت دور داشتند و از سراپى كه محل
نزول جبرئيل بود، به ديگر سرا بردند و از يد قدرت كاردانان دين و دنيا خارج ساختند! به
هوش ! كه زيانى بس بزرگ است ! چه چيزى سبب گرديد تا از على عليه السلام
عيبجويى كنند؟ عيب او گفتند؛ زيرا شمشيرش ، خويش و بيگانه ، شجاع و ترسو نمى
شناخت . دريافتند كه او به مرگ توجهى ندارد. ديدند كه او چگونه بر آنها مى تازد و آنان
را به وادى فنا مى افكند. و برخى را براى عقوبت و سرمشق ديگران باقى مى گذارد. به
كتاب خدا مسلط و دانا، و خشم او در راه خوشنودى خداوند بود. به خداوند سوگند از
طريق آشكار و نمايان حق منحرف شده از قبول دلايل و حجتهاى روشن و مبين ، امتناع
مى نمودند، آنان را به راه مستقيم ، هادى و رهنمون مى شد و از انحراف و اعوجاج آنان
جلوگيرى مى نمود. به خداوند سوگند، اگر مردانتان در خارج نشدن زمام امور، از دستان
على پاى مى فشردند و تدبير كار را آنچنان كه پيامبر بدو سپرده بود، تحويل او مى دادند
على آن را به سهولت راه مى برد و اين شتر را به سلامت به مقصد مى رساند؛ آن گونه
كه حركت اين شتر رنج آور نمى شد. على آنان را به آبشخورى صاف و مملو و وسيع
هدايت مى كرد كه آب از اطرافش سرازير مى شد و هرگز رنگ كدورت به خود نمى
گرفت . او آنان را از اين آبشخور سيراى به در مى آورد.

علی خیر و نیکی را در نهان و آشکار برای آنان خوش می دارد. او اگر بر مسند می نشست هرگز بهره ای فراوان از بیت المال را به خود اختصاص نمی داد و از فزونی و ثروت دنیا جز به مقدار نیاز برداشت نمی کرد، به مقدار آبی که تشنگی را فرو نشاند و خوراکی که گرسنگی را برطرف نماید. (در آن هنگام) مرد پارسا، از تشنه حطام دنیا باز شناخته می شد و راستگو از دروغگو متمایز می گشت؛ در این صورت ابواب برکات آسمانی و زمین بر آنان گشوده می شد. و خداوند به زودی آنان را به سبب اعمال و کردارشان مؤاخذ خواهد کرد. زیرا اگر ساکنان قریه ای ایمان آورده خداترسی پیشه می ساختند برکات زمین و آسمان را بر آنان فرو می ریختیم. اما آنان دروغ گفتند و ما آنان را در برابر آنچه که به دست آورده بودند، گرفتار آوردیم)) و کسانی از اینان که ستم روا داشتند نتیجه سوء کردارشان را به زودی خواهند یافت.

انان هرگز بر ما چیرگی نخواهند یافت.))
بیابید! و بشنوید! روزگار چه طرفه معجونی در نهان دارد و چه بازیچه ها یکی از پس دیگری آشکار می سازد.

ای کاش می دانستم به چه پناهگاهی تکیه داده اند؟ و کدامین ستون را پشتیبان گرفته اند؟ و به کدامین ریسمان تمسک جسته اند؟ و بر چه خاندانی پیشقدم شده، استیلا جسته اند؟ شگفتا! که بد سرپرستی انتخاب کرده و بد دوستانی برگزیده اند. و ستمکاران (که به جای خداوند شیطان را اطاعت نمودند) چه بد مبادله کردند. اینان روی بال، به جای پرهای بزرگ، دم را قرار داده اند، سر واگذارده دم اختیار نمودند. به خاک مذلت ساییده باد بینی قومی که)) خیال کردند با این اعمال کار خوبی را انجام داده اند. بدانید که آنان فاسدند؛ ولی خود نمی دانند.))

وای بر آنان!)) آیا آن کس که مردم را به راه راست فرا می خواند، سزاوار پیروی است یا آنکه خود راه نمی داند؟ وای بر شما! چه بد داوری می کنید.))

اما به جان خود سوگند که نطفه این بسته شده است. (و شتر این فتنه آستن شده به همین زودی خواهد زایید) انتظار کشید تا این فساد در پیکر اجتماع اسلامی منتشر شود. از پستان شتر پس از این خون و زهری که زود هلاک کننده است، بدوشید)) در اینجاست که پویندگان راه باطل زیان بینند ((و مسلمانانی که در پی خواهند آمد، در می یابند که احوال مسلمانان صدر اسلام چگونه بوده است. قلبتان با فتنه ها آرام خواهد گرفت. بشارتتان باد به شمشیرهای کشیده و برآ، و حمله جائز و متجاسر ستمکار، و درهم شدن امور همگان و خودرأپی ستمگران! غنایم و حقوق شما را اندک خواهند داد. و جمع شما را با شمشیرهایشان دور خواهند کرد. و شما جز میوه حسرت برداشت نخواهید نمود. کارتان به کجا خواهد انجامید؟ در حالی که)) حقایق امور بر شما مخفی گردیده است. آیا شما را به کاری وادارم که از آن کراهت دارید؟))

زنان حاضر در مجلس سخنان حضرت فاطمه علیهاالسلام را پیش مردان خود بازگو و تکرار کردند. متعاقب آن، گروهی از بزرگان و رؤسای مهاجرین و انصار در حالی که اعتذار می جستند و اظهار ندامت، نزد حضرت زهرا علیهاالسلام آمدند و به آن حضرت گفتند: ای سرور زنان عالم! اگر ابوالحسن (علی علیه السلام) برای ما حقایق را عنوان می کرد قبل از آنکه ما با دیگری (ابوبکر) عهد وثیق و پیمان استوار و محکم بسته باشیم، هرگز از او روی بر تافته به دیگری میل نمی کردیم.

حضرت فاطمه علیهاالسلام فرمود:

من مسؤ و لیت بازگویی حقایق را داشتم (نصیحتی بود از من به شما) حجت را بر شما تمام کردم. عذر شما، عذر مقبول و پسندیده ای نیست و تقصیر و کوتاهی شما مسلم و هیچ بهانه و توجیهی بعد از آن متصور نیست.

- 320/10 امالی طوسی (259) : الحفار، عن اسماعیل بن علی الدعبلی . عن احمد بن

على الخزاز، عن ابي سهل الدقاق ، عن عبدالرزاق ؛ و قال الدعبلی : و حدثنا اسحاق بن ابراهيم الديري ، عن عبدالرزاق ، عن معمر، عن الزهري ، عن عبيدالله بن عبدالله بن عتبة بن مسعود، عن ابن عباس قال : دخلن نسوة من المهاجرين و الانصار على فاطمة بنت رسول الله صلى الله عليه و آله يعدنهن في علتها، فقلن : السلام عليك يا بنت رسول الله صلى الله عليه و آله - كيف اصبحت ؟ فقالت:

اصبحت والله عائفة لديناكن ، قالية لرجالكن ، لفظتهم بعد اذعجتهم و سئمتهم بعد ان سبرتهم ، فقبحا لافون الرأى ، و خطل القول ، و خور القناة ، و لبئس ما قدمت لهم انفسهم ان سخط الله عليهم و في العذاب هم خالدون ، لاجرم والله قلدتهم ربقتهم، و شنت عليهم غارها، فجدعا و رغما للقوم الظالمين.

ويحهم انى زحزحوها عن ابي الحسن ، مانقموا والله منه الا نكير سيفه و نكال وقعه ، و تنمره في ذات الله ، و تالله لو تكافوا عليه عن زمام نبذه اليه رسول الله صلى الله عليه و آله لا عتلفه ، ثم لسار بهم سجحا، فانه قواعد الرسالة ، و رواسى النبوة ، و مهبط الروح الامين ، و الطيبين باامر الدين و الدنيا و الاخرة اءلا ذلك هو الخسران المبين. والله لا يكتلم خشاشه ، و لا يتعتع راكبه ، و لاوردهم منهلا روبا ففضاضا تطفح ضفته ، و لاصدرهم بطانا قد خثر بهم الرى غير متحل بطائل الا تغمر الناهل و ردع سورة سغب ، و لفتحت عليهم بركات من السماء و الارض ، و سياءخذهم الله بما كانوا يكسبون.

فهلهم فاسمع فماعشت اءراك الدهر عجبا، و ان تعجب بعد الحادث فمابالهم ؟ باى سند استندوا، ام باية عروة بالقوادم ، و الحرون بالقاحم ، و العجز بالكاهل ، فتعسا لقوم يحسبون انهم يحسنون صنعا اءلا انهم هم المفسدون و لكن لا يشعرون ، افمن يهدى الى الحق ان يتبع امن لا يهدى الا ان يهدى فمالكم كيف تحكمون.

لقت فنطرة ريث ما تنتج ، ثم احتلبوا طلاع القعب دما عبيطا، و ذعافا ممضا هنا لك يخسر المبطلون ، و يعرف التالون غب ما اءسكن الاولون ، ثم طيبوا بعد ذلك عن انفسكم لفتنها، ثم اطمئنوا للفتنة جاءشا، و اءبشروا بسيف صارم ، و هرج دائم شامل ، و استبداد من الظالمين ، فزرع فيئكم زهيدا، و جمعكم حصيدا، فياحسرة لهم ، و قد عميت عليهم الانباء انلزمكموها و انتم لها كارهون

بيان : اءقول : روى صاحب كشف الغمة الروائتين اللتين اءوردهما الصدوق عن كتاب السقيفة بحذف الاسناد، و رواه ابن ابي الحديد فى شرح نهج البلاغة عن اءحمد بن عبدالعزيز الجوهرى ، عن محمد بن زكريا، عن محمد بن عبدالرحمن الى اخر ما اءورده الصدوق و انما اءوردتهما مكررة للاختلاف الكثير بين رواياتها و شدة الاعتناء بشاؤها، و لنشرها لاحتياج جل فقراتها الى لشرح و البيان زيادة على ما اءورده الصدوق والله المستعان.

قولها عليهاالسلام)) : عائفة ((اءى كارهة ، يقال : عاف الرجل الطعام يعافه عيافا اذا كرهه ، و)) القالية ((: المبغضة قال تعالى : (ماودعك ربك و ماقلی) (260) و لفظت الشىء من فمى : اءى رميته و طرحته ، و)) العجم ((: العضم تقول : عجمت العودا عجمه بالضم اذا عضته)) و شناهه ((كمنعه و سمعه : اءبغضه ، و سبرتهم اءى اخترتهم ، فعلى ما فى اءكثر الروايات المعنى : طرحتهم و اءبغضتهم بعد امتحانهم و مشاهدة سيرتهم فطرحتهم ، ثم لما اخترتهم شنتهم و اءبغضتهم اءى تاءكد انكارى بعد الاختيار، و يحتمل ان يكون الاول اشارة الى شناعة اءطوارهم الظاهرة ، و الثانى الى خبث سرائرهم الباطنة.

قولها عليهاالسلام : فقبحا لفلول الحد الى قولها: خالدون ، قبحا بالضم مصدر حذف فعله اما من قولهم : قبحه الله قبحا، اءو من قبح بالضم قباحة ، فحرف الجر على الاول داخل على المفعول ، و على الثانى على الفاعل)) والفلول ((بالضم جمع فل بالفتح ، و هو المثلة و الكسر فى حد السيف . و حكى الخليل فى العين انه يكون مصدرا و لعله اءنسب بالمقام ، و حد الشىء شباته ، و حد الرجل باءسه ،)) والخور ((بالفتح و

التحريك : الضعف ، و ((القناة (الرمح و)) الخطل : ((بالتحريك المنطق الفاسد المضطرب ، و خطل الرأي فساده و اضطرابه .
قولها عليها السلام)) : اللعب بعد الجد ((أى اءخذتم دينكم باللعب و الباطل بعد ان كنتم مجدين فيه اءخذين بالحجة .
قولها عليها السلام : و قرع الصفاة)) الصفاة ((الحجر الاملس اءى جعلتم اءنفسكم مقرعا لخصامكم حتى قرعوا صفاتكم اءىضا قال الجزرى فى حديث معاوية : يضرب صفاتها بمعموله ، و هو تمثل اءى اجتهد عليه و بالغ فى امتحانه و اختباره ، و منه الحديث : لا يقرع لهم صفاة ، اءى لا ينالهم اءحد بسوء ، انتهى .
ءاقول : لا يبعد ان يكون كناية عن عدم تاءثير حيلتهم بعد ذلك ، و فلول حدهم ، كما ان من يضرب السيف على الصفاة لا يؤثر فيها و يفل السيف .
و صدع القناة : شقها ، و الساءمة ، الملال ، و قال الجزرى : فى حديث على : اياك و مشاورة النساء فان راءيهن الى اءفن ، الافن النقص ، و رجل اءفن و ماءفون اءى ناقص العقل و قوله تعالى) ان سخط الله (261) (هو المخصوص بالذم ، اءو علة الذم ، و المخصوص محذوف اءى لبئس شيئا ذلك لان كسبهم السخط و الخلود .
قولها عليها السلام : لاجرم لقد قلدتهم ربقها ، لاجرم كلمة تورد التحقيق الشىء ، و الربقة فى الاصل عروة فى حبل تجعل فى عنق اءو يدها تمسكها ، و يقال للحبل الذى تكون فيه الربقة ربق ، و تجمع على ربق و رباق و اءرباق ، و الضمير فى ربقها راجع الى الخلافة المدلول عليها بالمقام ، اءو الى فدك ، اءو حقوق اءهل البيت عليهم السلام اءى جعلت اثمها لازمة لرقابهم كالقلائد .
قولها : و شننت عليهم غارها ، الشن : الماء رشنا متفرقا ، و السن بالمهمله الصب المتصل و منه قولهم : شنت عليهم الغارة اذا فرقت عليهم من كل وجه .
قولها : و حملتهم اءوقتها قال الجوهري : الاوق : الثقل يقال : اءلقى عليه اءوقه ، و قد اءوقته تاءويقا اءى حملته المشقة و المكروه .
قولها عليها السلام : فجدعا و عقرا ، ((الجدع)) قطع الانف اءو الاذن اءو الشفة ، و هو بالانف اءخص و يكون بمعنى الجس ، و ((العقر)) بالفتح الجرح و يقال فى الدعاء على الانسان : عقرا له و حلقا ، اى عقر لله جسده و اءصابه بوجع فى حلقة ، و اءصل العقر ضرب قوائم البعير اءو الشاة بالسيف ، ثم اتسع فيه فاستعمل فى القتل و الهلاك ، و هذه المصادر يجب حذف النعل منها ، و ((السحق)) بالضم : البعد .
قولها عليها السلام : ويحهم اءنى زحزحوها عن رواسى الرسالة ، ويح كلمة تستعمل فى الترحم و التوجع و التعجب ، و الزحة : التنحية : و التعبد ، و الزعزعة : التحريك و الرواسى كم الجبال : الثوابت الرواسخ ، و قواعد البيت : اءساسه .
قولها عليها السلام : و الطبين ، هو بالطاء المهمله و الباء الموحدة الفطن الحاذق .
قولها عليها السلام : و ما نعموا من اءبى الحسن - الى قولها - فى ذات الله ، و فى كشف الغمة و ما الذى نعموا من اءبى الحسن ، يقال : نعمت على الرجل كضربت ، و قال الكسائى : كعلمت لغة اءى عتبت عليه و كرهت شيئا منه ، و التنكير : الانكار و التنكر : التغير عن حال يسرك الى حال تكرهها ، و الاسم النكير ، و ما هنا يحتمل المعنيين و الاول اءظهر اءى انكار سيفه فانه عليها السلام كان لا يسئل سيفه الا لتغيير المنكرات ، و ((الوطأة)) : الاخذة الشديدة و الضغطة ، و اءصل الوطىء : الدوس بالقدم و يطلق على الغزو و القتل لان من يطاء الشىءء برجليه فقد استقصى فى هلاكه و اهانتة ، و ((النكال)) : العقوبة التى تنكل الناس ، و ((الوقعة)) : صدمة الحرب ، و تنمر فلان اءى تغير و تنكر و اءوعد ، لان النمر لا تلقاه اءبدا الا متنكرا غضبان . قولها : فى ذات الله ، قال الطيبى : ذات الشىءء : نفسه و حقيقته ، و المراد ما اءضيف اليه ، و قال الطبرسى فى قوله تعالى : (و اءصلحوا ذات بينكم) (262) كناية عن المنازعة و الخصومة ، و الذات : هى الخلقه و البنية ، يقال : فلان فى ذاته صالح اءى فى خلقته و بنيته ، يعنى اءصلحوا نفس

كل شىء بينكم ، اءو اءصلحوا حال كل نفس بينكم ، و قيل : معناه و اءصلحوا حقيقة و صلکم و كذلك معنى اللهم اءصلح ذات البين اءى اءصلح الحال التى بها يجتمع المسلمون انتهى.

ءاقول : فالمراد بقولها: فى ذات الله ، اءى فى الله و لله بناء على اءن المراد بالذات الحقيقة ، اءو فى الامور و الاحوال التى تتعلق بالله من دينه و شرعه و غير ذلك كقوله تعالى : (انه عليهم بذات الصدور) ⁽²⁶³⁾ اءى المضمرة التى فى الصدور. قولها عليها السلام : و تالله لو مالوا، اءى بعد مكنوه فى الخلافة قولها عليها السلام و تالله لو تكافوا - الى قولها - بما كانوا يكسيون ، التكاف ، تفاعل من الكف و هو الدفع و الصرف ، و الزمام ككتاب الخيط الذى يشد فى البرة اءو الخشاش ثم يشد فى طرفها لمقود، و قد يسمى المقود زماما، و نبذه اءى طرحه ، و فى الصحاح اعتلقة اءى اءحبه ، و لعله هنا بمعنى تعلق به و ان لم اءجد فيما عندنا من كتب اللغة. و السجح ، بضمين : اللين السهل ، و الكلم : الجرح ، و الخشاش بكسر الخاء المعجمة : ما يجعل فى اءنف البعير من خشب و يشد به الزمام ليكون اءسرع لا نقياده و تعتعت الرجل اءى اءقلقته و اءزعجته.

والمنهل : المورد و هو عين ماء ترده الابل فى المراعى و تسمى المنازل التى فى المفاوز على طرف السفار: مناهل . لان فيها ماء قاله الجوهري ، و قال : ماء نمير اءى ناجع عذبا كان اءو غيره ، و قال الصدوق نقلا عن الحسين بن عبدالله بن سعيد العسكرى : النمير الماء النامى فى الجسد، و قال الجوهري : الروى سحابة عظيمة القطر شديدة الوقع و يقال : شربت شربا رويا، و الفضفاض : الواسع يقال : ثوبت فضفاض ، و درع فضفاضة ، و ضفت النهر بالكسر و قيل : و بالفتح اءىضا: جانباه ، و تطفح ، اءى تمتلىء حتى تفيض.

و رنق الماء كفرج و نصر و ترنق : كدر، و صار الماء رونقة : غلب الطين على الماء و الترنوق : الطين الذى فى الانهار و المسيل ، فالظاهر اءن المراد بقولها: و لا يترنق جانباه ، اءنه لا ينقص الماء حتى يظهر الطين و الحماء من جانبى النهر و يتكدر الماء بذلك ، و بطن كعلم : عظم بطنه من الشبع ، و منه الحديث : تغدو خماسا و تروح بطانا، و المراد عظم بطنهم من الشرب.

و تحير الماء، اءى اجتمع و دار كالمتحير يرجع اءقصاه الى اءدناه ، و يقال : تحيرت الارض بالماء اذا امتلأت ، و لعل الباء بمعنى فى اءى تحير فيهم الرى اءو للتعدية اءى صاروا حيارى لكثرة الرى بالكسر و الفتح ضد العطش.

و فى رواية الشيخ : قد خثر، بالخاء المعجمة و الثاء المثلثة اءى اءثقلهم من قولك : اءصبح فلان خاثر النفس ، اءى ثقيل النفس غير طيب و لا نشيط، و حلى منه بخير كرضى اءى اءصاب خيرا، و قال الجوهري : قولهم : لم يحل منها بطائل اءى لم يستفد منها كثير فائدة ، و التحلى : التزين ، و الطائل : الغناء، و المزية ، و السعة و الفضل ، و التغمر، هو الشرب دون الرى ، ماءخوذ من الغمر بضم الغين المعجمة و فتح الميم و هو القدح الصغير. و الناهل : العطشان و الريان ، و المراد هنا الاول ، و الردع : الكف و الدفع و الردعة الدفعة منه ، و فى جميع الروايات سوى معانى الاخبار: سورة الساغب و فيه : شررة الساغب ، و لعله من تصحيف النساخ ، و الشرر: ما يتطاير من النار، و لا يبعد اءن يكون من الشره بمعنى الحرص.

و سورة الشىء اء بالفتح : حدته و شدته ، و السغب : الجوع. و قال الفيروزآبادى : الحظوة بالضم و الكسر، و الحظة كعدة : المكانة و الحظ من الرزق ، و حظى كل واحد من الزوجين عند صاحبه كرضى ، و النائل : العطية ، و لعل فيه شبه القلب.

و قال الفيروزآبادى : الكافل : العائل ، و الذى لا ياءكل اءو يصل الصيام و الضامن انتهى. اءاقول : يمكن اءن يكون هنا بكل من المعنيين الاولين و يحتمل اءن يكون بمعنى كافل

اليتميم ، فإنه لا يحل له الاكل الا بقدر البلغة ، و حاصل المعنى انه لو منع كل منهم الاخرين عن الزمام الذى نبذه رسول الله صلى الله عليه و آله و هو تولى امر الامة ، لتعلق به اميرالمؤمنين عليه السلام او اخذه محبا له و لسلك بهم طريق الحق من غير ان يترك شيئا من اوامر الله او يتعدى حدا من حدوده ، و من غير ان يشق على الامة ، و يكلفهم فوق طاقتهم و وسعهم ، و لغازوا بالعيش الرغيد فى الدنيا و الآخرة و لم يكن ينتفع من دنياهم و ما يتولى من امرهم الا بقدر البلغة و سد الخلة.

قولها عليها السلام : اءلا هلم فاسمع ، فى رواية ابن ابي الحديد: اءلا هلمن فاسمعن و ما عشتن اءراكن الدهر عجا ، الى اءى لجا لجاوا و استندوا و باءى عروة تمسكوا لبئس المولى و لبئس العشير و لبئس للظالمين بدلا. قال الجوهري : هم يا رجل بفتح الميم بمعنى تعال يستوى فيه الواحد و الجمع و التاءنيث ، فى اللغة اءهل الحجاز و اءهل نجد يصفونها فيقولون للآثنين : هلمما ، و للجمع : هلموا ، و للمراة : هلمى ، و للنساء : هلممن و الاول اءفصح ، و اذا اءدخلت عليه النون الثقيلة قلت : هلمن يا رجل ، و للمراة هلممن بكسر الميم و فى التثنية هلمان للمؤنث و المذكر جميعا ، و هلمن يا رجال بضم الميم ، و هلممنان يا نسوة انتهى ، و على الروايات الاخر الخطاب عام. قولها: و ما عشتن : اءى اءراكن شيئا عجيبا لا يذهب عجه و غرابته مدة حياتكن ، اءو يتجدد لكن كل يوم امر عجيب متفرع على هذا الحادث الغريب.

و قال الجوهري : شعرت بالشىء اءشعر به شعرا اءى فطنت له و منه قولهم : ليت شعرى اءى ليتنى علمت ، و اللجاء محركة : الملاذ و المعقل كالمجاء ، و لجاات الى فلان اذا استندت اليه و اعتضدت به ، و السناد: ما يستند اليه.

و قال الجوهري : احتنك الجراد الارض اءى اءكل ما عليها و اءتى على نبتها و قوله تعالى حاكيا عن ابليس (لاحتنكن ذريته) (264) قال الفراء يريد لاستولين عليهم ، و المراد بالذرية الرسول صلى الله عليه و آله.

و المولى : الناصر و المحب ، و العشير: صاحب المخاط المعاشر، و لبئس للظالمين بدلا، اءى بئس البدل من اختاروه على امام العدل و هو اميرالمؤمنين عليه السلام. قولها عليها السلام : استبدلوا - الى قولها - : كيف تحكمون ، الذنابى بالضم ذنب الطائر و منبت الذنب و الذنابى فى الطائر اءكثر استعمالا من الذنب و فى الفرس و البعير و نحوهما الذنب اءكثر، و فى جناح الطائر ذنابى بعد الخوافى و هى ما دون الريشات العشر من مقدم الجناح التى تسمى قوادم ، و الذنابى من الناس : السفلة و الاتباع. و الحرون : فرس لا ينقاد، و اذا اشتدت به الجرى وقف ، و قحم فى الامر قحوما :رمى بنفسه فيه من غير روية ، استعير الاول للجبان و الجاهل ، و الثانى للشجاع و العالم بالامور الذى ياءتى بها من غير احتياج الى ترو و تفكر، و العجز كالعضد مؤخر الشىء اءى يؤنث و يذكر، و هو للرجال و المراة جميعا ، و الكاهل : الحارك . و هو ما بين الكتفين ، و كاهل القوم عمدتهم فى المهمات و عدتهم للشدائد و الملمات و رغما مثلثة مصدر رغم اءنفه اءى لصق بالرغام بالفتح و هو التراب ، و رغم الانف يستعمل فى الذل و العجز عن الانتصار و الانقياد على كره ، و المعاطس جمع معطس بالكسر و الفتح و هو الانف و قرى فى الاية (يهدى) بفتح الهاء و كسرهما و تشديد الدال فاءصله يهتدى ، و بتخفيف الدال و سكون الهاء.

قولها عليها السلام : اءما لعمر الهلك ، الى اخر الخبر، و فى بعض نسخ ابن اءبى الحديد: اءما لعمر الله ، و فى بعضها: اءما لعمر الهكن ، و العمر بالفتح و الضم بمعنى العيش الطويل ، و لا يستعمل فى القسم الا العمر بالفتح ، و رفعه بالابتداء اءى عمر الله قسمى و معنى عمر الله بقاءه و دوامه.

و لقحت كعلمت اءى حملت ، و الفاعل فعلتهم ، اءو فعالهم ، اءو الفتنة ، اءو الازمنة و النظرة بفتح النون و كسر الظاء التاءخير، و اسم يقوم مقام الانظار، و نظرة اما مرفوع بالخبرية و المبتداء محذوف كما فى قوله تعالى (فنظرة الى ميسرة) (265) اءى فالواجب

نظرة و نحو ذلك ، و اما منصوب بالمصدرية ، اءى انتظروا نظرة قليلة ، و الاخير اءظهر كما اختاره الصدوق.

و ريثما تنتج : اءى قدر ما تنتج ، يقال : تنتج الناقة على ما لم يسم فاعله تنتج تناجا و قد نتجها اءهلها نتجا و اءنتجت الفرس اذا حان نتاجها.

و القعب : قدح من خشب يروى الرجل ، اءو قدح ضخم ، و احتلاب طلوع القعب هو اءن يمتلىء من اللبن حتى يطلع عنه و يسيل ، و العبيط: الطرى ، و الذعاف كغراب : السم ، و المقر بكسر القاف : الصبر، و ربما يسكن ، و اءمقر اءى صار مرا و المبيد: المهلك ، و اءمضه الجرح : اءوجعه ، و غب كل شىء: عاقبته ، و طاب نفس فلان بكذا: اءى رضى به من دون اءن يكرهه عليه اءحد، و طاب نفسه عن كذا نفس فلان بكذا: اءى رضى به من دون اءن يكرهه عليه اءحد، و طاب نفسه عن كذا اءى رضى ببذله.

و)) نفسا ((منصوب على التميز، و فى كتاب ناظر عين الغريبين طاءمنته : سكنته فاطمءان ، و الجءاش مهموزا : النفس و القلب اءى اجعلوا قلوبكم مطمئنة لنزول الفتنة . و السيف الصارم : القاطع ، و الغشم : الظلم ، و الهرج : الفتنة و الاختلاط و فى رواية ابن اءبى الحديد: و قرح شامل فالمراد بشمول القرح ، اما للافراد اءو للاعضاء.

و الاستبداد بالشىء : التفرد به . و الضمير المرفوع فى)) يدع ((راجع الى الاستبداد و الفىء: الغنيمة و الخراج و ما حصل للمسلمين من اءموال الكفار من غير حرب و الزهيد: القليل ، و الحصيد: المحصود، و على رواية : زرءكم كناية عن اءخذ اءموالهم بغير حق ، و على رواية : جمعكم يحتمل ذلك ، و ان يكون كناية عن قتلهم و استئصالهم.

و اءنى بكم ، اءى و اءنى تلحق الهداية بكم ، و عميت عليكم بالتخفيف اءى خفيف و التبست ، و بالتشديد على صيغة المجهول اءى لبست ، و قرىء فى الاية بهما. و الضمائر فيها، قيل : هى راجعة الى الرحمة المعبر عن النبوة بها، و قيل الى البينة و هى المعجزة ، اءو اليقين و البصيرة فى اءمر الله ، و فى المقام يحتمل رجوعها الى رحمة الله الشاملة للامامة و الاهتداء الى الصراط المستقيم ، بطاعة امام العدل او الى الامامة الحققة و طاعة من اختاره الله و فرض طاعته ، اءو الى البصيرة فى الدين و نحوها، و اليكم عنى : اءى كفوا و اءمسكوا، و قولها: بعد تعذيرك اءى تقصيركم و المعذر: المظهر للءذر اعتلالا من غير حقيقة⁽²⁶⁶⁾

- 321/11 كتاب دلائل الامامة للطبرى⁽²⁶⁷⁾ : عن محمد بن هارون بن موسى التلعكبرى عن اءبيه ، عن محمد بن همام ، عن اءحمد البرقى ، عن اءحمد بن محمد بن عيسى ، عن عبدالرحمن بن اءبى نجران ، عن ابن سنان ، عن ابن مسكان ، عن اءبى بصير، عن اءبى عبدالله عليه السلام قال : قبضت فاطمة عليها السلام فى جمادى الاخرة يوم الثلاثاء لثلاث خلون منه سنة اءدى عشر من الهجرة ، و كان سبب وفاتها اءن قنفذا مولى عمر لكزها بنعل السيف باءمره ، فاءسقطت محسنا، و مرضت من ذلك مرضا شديدا، و لم تدع اءحدا ممن اءاها يدخل عليها.

و كان الرجلان من اءصحاب النبى صلى الله عليه و آله ساءلا اءميرالمؤ منين صلوات الله عليه اءن يشفع لهما اليها، فساءلتها اءميرالمؤ منين عليه السلام ، فلما دخلا عليها قالا لها: كيف اءنت يا بنت رسول الله ؟ قالت : بخير بحمدالله ، ثم قالت لهما: ما سمعتما النبى يقول : فاطمة بضعة منى فمن اءاها فقد اءانى ، و من اءذى الله ؟ قالا: بلى . قالت : فوالله لقد اءيتمانى . قال : فخرجا من عندها عليها السلام و هى ساخطة عليهما.

قال محمد بن همام : و روى اءنها قبضت لعشر بقين من جمادى الاخرة ، و قد كمل عمرها يوم قبضت ثمانية عشر سنة و خمسا ثمانين يوما بعد وفاة اءبيها، فغسلها اءميرالمؤ منين عليه السلام ، و لم يحضرها غيره و الحسن و الحسين و زينب و ام كلثوم و فضة جاريتها و اءسماء بنت عميس ، و اءخرجها الى البقيع فى الليل ، و معه الحسن و الحسين و صلى عليها، و لم يعلم بها، و لا حضر وفاتها، و لا صلى عليها اءحد من سائر

الناس غيرهم ، و دفنها بالروضة و عمى موضع قبرها. و اصبحت البقيع ليلة دفنت اربعون قبرا جددا ، و ان المسلمين لما علموا وفاتها جاؤ ودا الى البقيع ، فوجدوا فيه اربعين قبرا ، فاشكل عليهم قبرها من سائر القبور ، فضج الناس و لام بعضهم بعضا و قالوا: لم يخلف نبيكم فيكم الا بنتا واحدة تموت و تدفن و لم تحضروا وفاتها و الصلاة عليها ، و لا تعرفوا قبرها.

ثم قال ولاة الامر منهم : هاتم من نساء المسلمين من ينبش هذه القبور حتى نجدها فنصلي عليها و نزر قبرها. فبلغ ذلك اميرالمؤمنين صلوات الله عليه فخرج مغضبا قد احمرت عيناه ، و درت اوداجه و عليه قباة الاصفر الذي كان يلبسه في كل كريمة ، و هو متوكاء على سيفه ذي الفقار، حتى ورد البقيع ، فسار الى الناس النذير و قالوا: هذا على بن ابي طالب قد اقبل كما ترونه يقسم بالله لئن حول من هذه القبور حجر يضعن السيف على غير الاخر.

فتلقاه عمر و من معه من اصحابه و قال له : ما لك يا اباالحسن والله لننبش قبرها و لنصلي عليها. فضرب على عليه السلام بيده الى جوامع ثوبه فهزه ، ثم ضرب به الارض ، و قال له : يابن السوداء اما حقى فقد تركته مخافة ان يرتد الناس عن دينهم ، و اما قبر فاطمة فوالذي نفس على بيده لئن رمت و اصحابك شيئا من ذلك الارض من دمائكم ، فاعرض يا عمر. فتلقاه ابوبكر فقال : يا اباالحسن بحق رسول الله و بحق من فوق العرش الا خليت عنه فانا غير فاعلين شيئا تكرهه.

قال : فخلى عنه و تفرق الناس ، و لم يعودوا الى ذلك

ترجمه : ابوجعفر طبرى امامى در دلائل الامامة از امام صادق عليه السلام روايت کرده است:

حضرت فاطمه عليها السلام روز سه شنبه ، سوم ماه جمادى الثانى سال يازدهم هجرى از دنيا رحلت نمود. علت وفات آن حضرت همان ضربه اى بود كه قنقد غلام عمر به امر او وارد کرده بود.

حضرت زهرا به علت آن ضربه محسن را سقط نمود و بدین جهت به شدت بیمار شد و اجازه نداد احدى از آن افرادى كه وى را اذيت کرده بودند نزد او وارد شوند. آن دو نفر كه از اصحاب پیامبر خدا بودند (ابوبكر و عمر) از حضرت على عليه السلام تقاضا نمودند فاطمه برای ایشان شفاعت نماید.

حضرت امير برای آنان اجازه گرفت و به حضور آن حضرت رفتند و گفتند: اى دختر پیغمبر! حال شما چطور است ؟

فرمود: خدای را شکر، خوبم . آنگاه به ایشان فرمود: آیا نشنیدید كه پیامبر خدا مى فرمود: فاطمه پاره اى از تن من است ، كسى كه او را اذيت كند مرا اذيت کرده و كسى كه مرا اذيت كند خداوند را اذيت کرده ؟ گفتند: شنیده ایم.

فرمود: به خداوند سوگند كه شما مرا اذيت کرده اید. آنان از نزد فاطمه خارج شدند در حالى كه آن بانو همچنان بر آنان خشمناك بود.

محمد بن همام مى گوید: روايت شده : حضرت فاطمه در روز بيستم جمادى الاخر از دنيا رحلت نمود. عمر مبارکش هجده سال و هشتاد و پنج روز بود. حضرت على عليه السلام آن بانو را غسل داد. به هنگام غسل دادن وى غير از حضرت على عليه السلام ، حسين عليهما السلام ، زينب ، ام كلثوم ، فضه خادمه و اسماء بنت عميس كسى ديگر حضور نداشت . آنگاه جنازه آن بانو را شبانه با حضور حسين عليهما السلام به جانب بقيع حمل نمودند و نماز بر بدن مبارك خواندند، كسى از فوت ایشان مطلع نشد، احدى از مردم بر بدن آن بانو نماز نخواند مگر آن افرادى كه گفته شد. على عليه السلام بدن مباركش را در روضه مقدسه دفن و موضع قبرش را پنهان كرد . صبح آن شبى كه فاطمه عليها السلام را دفن نمودند اثر چهل قبر جديد در قبرستان بقيع مشاهده مى شد.

هنگامى كه مسلمانان از رحلت حضرت فاطمه آگاه و متوجه بقيع شدند با چهل قبر جديد

مواجه گردیدند، نتوانستند قبر حضرت زهرا را از میان آن چهل قبر تشخیص دهند. عموم مردم از این مصیبت ضجه کردند و یکدیگر را ملامت نمودند و گفتند: پیغمبر شما بیش از يك دختر یادگاری نهاد، فاطمه رحلت کرد و دفن شد و شما به هنگام مردنش حاضر نشدید، نماز بر جنازه اش نگذاشتید و محل قبر او را هم نمی دانید! زعمای قوم گفتند: گروهی از زنان مسلمان را احضار کنید که این قبرها را بشکافند تا جنازه فاطمه را به دست بیاوریم و بر بدن او نماز بخوانیم و قبرش را زیارت کنیم. هنگامی که خبر این توطئه به گوش حضرت علی بن ابی طالب علیه السلام رسید، در حالی آمد که خشمناك ، چشمان مبارکش سرخ ، رگهای گردنش بیرون زده ، قباي زردرنگی پوشیده بود که آن را به هنگام غضب و ناراحتی می پوشید و دست بر ذوالفقار گرفته بود، آمد تا وارد بقیع شد. شخصی به میان مردم رفت و گفت : این علی بن ابی طالب است که با این حالت آمده و سوگند می خورد که اگر يك سنگ از این قبور جابجا شود شمشیر را در میان همه شما بگذارد و تا آخرین نفر شما را نابود نماید. عمر در حالی که با یارانش بود، با حضرت امیر علیه السلام ملاقات کرد و گفت: ای ابوالحسن ! چه منظوری داری ؟ به خداوند سوگند ما قبر فاطمه را می شکافیم و بر جنازه اش نماز می گزاریم.

حضرت امیر لباسهای وی را گرفت و او را از جای برکنند و بر زمین زد و فرمود: ای ابن السوءاء! من حق (یعنی مقام خلافت) خود را بدین جهت از دست دادم که مبادا مردم از دین خویش برگردند.

اما درباره قبر فاطمه : به حق آن خدایی که جان علی در دست قدرت اوست اگر تو و یارانت راجع به این قبرها عملی انجام دهید زمین را از خون شما سیراب خواهم کرد. عمر! از این خیال درگذر!

پس از عمر ابوبکر با حضرت امیر ملاقات نمود و گفت: ای ابوالحسن ! تو را به حق پیغمبر اسلام و آن کسی که بالای عرش است سوگند می دهم که از عمر دست برداری ، زیرا ما از انجام دادن عملی که تو نمی پسندی خودداری می کنیم.

راوی می گوید: علی علیه السلام عمر را رها کرد و مردم پراکنده شدند و به دنبال مقصود خود بازنگشتند.

- 322/12 امالی الطوسی (268) : ابن حمويه ، عن ابي الحسين ، عن ابي خليفة ، عن العباس بن الفضل عن محمد بن ابي رعاء، عن ابراهيم ، عن سعد عن ابي اسحاق ، عن عبدالله بن علي بن ابي رافع ، عن ابيه ، عن سلمی امراء ابي رافع قالت : مرضت فاطمة ، فلما كان اليوم الذي ماتت فيه قالت : هيئي لي ماء. فصبت لها، فاغتسلت كاه حسن ما كانت تغتسل ، ثم قالت : اتيني بثياب جدد. فلبستها، ثم ائتت البيت الذي كانت فيه فقالت : افرشي لي في وسطه ، ثم اضطجعت و استقبلت القبلة ، و وضعت يدها تحت خدها و قالت : اني مقبوضة الان فلا اكشفن فاني قد اغتسلت . قالت : و ماتت فلما جاء علي اءخبرته فقال : لا تكشف . فحملها يغسلها عليها السلام بيان : لعلها عليها السلام انما نهت عن كشف العورة و الجسد للتنظيف ، و لم تنه عن الغسل

ترجمه : شیخ طوسی از سلمی همسر ابورافع روایت کرده: در آن روزی که حضرت زهرا می خواست از دنیا رحلت کند به من فرمود: آبی برای من بیاور. آب را حاضر کردم و او با آن غسل نیکویی به جای آورد و سپس گفت : لباسهای جدیدی نزد من بیاور. وقتی من لباسها را آوردم و او آنها را پوشید وارد خانه و فرمود: بسترم را در میان خانه بینداز. آنگاه آن بانو رو به قبله خوابید و دستهای مبارک خود را زیر گونه خویش نهاد و فرمود: من به زودی قبض روح می شوم ، مبادا لباس من درآورده شود، زیرا من غسل کرده ام . این بفرمود و از دنیا رفت.

هنگامی که حضرت علی آمد و من جریان را برایش شرح دادم فرمود: آری مبدا بدن فاطمه باز و بدون لباس باشد. آنگاه آن بزرگوار جسد زهرای اطهر را برد و غسل داد.

- 323/13 امام‌المالی الصدوق (269) : الدقاق ، عن الاسدی ، عن النخعی ، عن النوفلی ، عن ابن البطائی ، عن ابيه ، عن ابن جبیر ، عن ابن عباس فی خبر طویل قد اثبتناه باب ما اءخبر النبی صلی الله علیه و آله بظلم اهل البيت قال صلی الله علیه و آله .

و اما ابنتی فاطمة فانها سيدة نساء العالمین ، من الاولین و الاخرین و هی بضعة منی و هی نور عینی ، و هی ثمرة فؤادی ، و هی روحی التي بین جنبی و هی الحوراء الانسیة ، منی قامت فی محرابها بین یدی ربها جلالة زهر نورها لملائكة السماء كما یزهر نور الكواكب لاهل الارض ، و یقول الله عزوجل لملائکته : یا ملائکتی انظروا الی امتی فاطمة سيدة امائی قائمة بین یدی ، ترتعد فرايضها من خیفتی ، و قد اءقبلت بقلبها علی عبادتی ، اشهدکم انی قد اءمنت شیعتها من النار .

و انی لما راءیتها ذكرت ما یصنع بها بعدی ، کاءنی بها و قد دخل الذل بیتها ، و انتهکت حرمتها ، و غصب حقها ، و منعت ارثها ، و کسر جنبها ، و اءسقطت جنینها ، و هی تنادی : یا محمداه ! فلاتجاب ، و تستغیث ، فلاتغاث ، فلاتزال بعدی محزونة ، مکروبة ، باکیة تتذکر انقطاع الوحی عن بیتها مرة ، و تتذکر فراقی اخری ، و تستوحش اذا جنها اللیل لفقد صوتی الذی کانت تستمع الیه اذا تهجدت بالقران ، ثم ترى نفسها ذلیلة بعد ان کانت فی ايام اءبیه عزیزة .

فعند ذلك یؤ نسها الله تعالی ذکره بالملائكة فنادتھا بما نادت به مریم بنت عمران فتقول : یا فاطمة (ان الله اصطفیک و طهرک و اصطفیک علی نساء العالمین (270)) یا فاطمة (اقتنی لربک و اسجدی و ارکعی مع الراكعین (271))

ثم یتدی بها الوجع فتمررض فیبعث الله عزوجل الیها مریم بنت عمران تمرضها و تؤ نسها فی علتها ، فتقول عند ذلك : یا رب انی قد سئمت الحیاة و تبرمت باهل الدنیا ، فاءلحقتنی باءبی ، فیلحقها الله عزوجل بی ، فتکون اءول من یلحقتنی من اهل بیتی ، فتقدم علی محزونة ، مکروبة ، مغمومة ، مغضوبة ، مقتولة ، فاءقول عند ذلك : اللهم العن من ظلمها ، و عاقب من غضبها ، و ذلل من اءذلها ، و خلد فی نارک من ضرب جنبیها حتی اءلقت ولدها ، فتقول الملائكة عند ذلك : آمین

ترجمه : شیخ صدوق در امالی از ابن عباس رحمه الله روایت کرده که رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: فاطمه دختر من برترین زنان از اولین تا آخرین آنهاست . فاطمه زهرا پاره تن من است .

زهرا نور دو چشم من است . زهرا میوه قلب من است . زهرا روح و جان من است . زهرا حوریه ای است که به قیافه انسان درآمده . هنگامی که فاطمه در مقابل پروردگار خود در میان محراب عبادت می ایستد نور او برای ملائکه آسمان نظیر نور ستارگان از برای اهل زمین می درخشد .

خداوند به ملائکه خود می فرماید: ای ملائکه من ! به فاطمه که برترین کنیزان من است نظیر کنید که چگونه در مقابل من قرار گرفته است . اعضاء و جوارح او از خوف من می لرزد .

فاطمه با توجه قلبی مشغول عبادت من شده است من شما را شاهد می گیرم که شیعیان وی را در امام می گذارم .

سپس پیامبر خدا فرمود: هرگاه زهرا را مشاهده می کنم ، آن ستمهایی به یادم می آید که بعد از من در حق او خواهد شد . گویا می بینم که ذلت داخل خانه وی شده باشد . احترامش از دست رفته باشد . حقش را غصب کرده باشند . از دریافت ارث خود ممنوع شده باشد .

پهلوی او شکسته شده باشد . جنین وی سقط شده باشد و او فریاد می زند :
 وا محمداه ! ولی کسی به دادش نمی رسد ، استغاثه می کند ولی کسی به فریادش

نخواهد رسید. لذا بعد از من دائماً محزون ، غصه دار و گریان خواهد بود، گاهی یادآور می شود که وحی از خانه اش قطع شده ، گاهی مفارقت مرا به خاطر خواهد آورد، شبها برای اینکه صدای تلاوت قرآن مرا در نماز شب نمی شنود دچار وحشت خواهد شد. سپس خویشتن را بعد از آنکه در ایام پدر عزیزترین افراد بود ذلیل خواهد دید. در همین زمان است که خدای رؤف ملائکه را مونس فاطمه قرار می دهد. ایشان فاطمه را به همان گونه ندا می کنند که حضرت مریم را ندا کردند و به وی می گویند: ای فاطمه ! خداوند تو را از میان زنان جهانیان انتخاب کرده است . ای فاطمه ! فرمانبردار پروردگار خویش باش و با افراد سجده کننده و رکوع کننده سجود و رکوع نما . سپس درد و بیماری بر او غلبه خواهد کرد. آنگاه خداوند سبحان مریم بنت عمران را می فرستند تا پرستار و مونس فاطمه باشد.

در همین حال است که فاطمه می گوید:

پروردگارا! من از زندگی سیر شده و از مردم دنیا بیزارم ، مرا به پدرم ملحق نما! خدای توانا او را به من ملحق می نماید، زهرا اول کسی است از اهل بیت من که به من ملحق خواهد شد. فاطمه زهرا در حالی که محزون ، غصه دار، مغموم ، با حقی غصب گشته و شهیدشده بر من وارد خواهد شد. من در آن هنگام می گویم:
بارخدا! هر کسی را که به فاطمه ظلم کرده باشد لعن کن ! آن کسی را که حق زهرا را غصب نموده باشد عقاب و عذاب کن ! آن کسی را که فاطمه را ذلیل کرده باشد، ذلیل کن ! آن کسی را که ضربه به پهلو فاطمه زد به طوری که بچه خود را سقط نمود، او را در دوزخ جاودانی کن ! ملائکه می گویند: آمین!

- 324/14 امالی الصدوق (272) : ابن المتوکل ، عن محمد العطار، عن ابن ابي الخطاب ، عن حماد بن عیسی ، عن الصادق ، عن ابيهما السلام قال : قال جابر بن عبدالله : سمعت رسول الله صلى الله عليه و آله يقول لعلي بن ابي طالب عليه السلام قبل موته بثلاث : سلام عليك يا اباالريحانتين ، اوصيك بريحانتى من الدنيا، فعن قليل ينهد ركنك ، والله خليفتي عليك.

فلما قبض رسول الله صلى الله عليه و آله قال علي عليه السلام : هذا احد ركني الذي قال لي رسول الله فلما ماتت فاطمة عليها السلام قال علي عليه السلام : هذا الركن الثاني الذي قال رسول الله صلى الله عليه و آله.

مع : ابي ، عن سعد، عن ابن عیسی ، عن محمد بن یونس ، عن حماد مثله ترجمه : شیخ صدوق در کتاب امالی خود از جابر بن عبدالله روایت کرده که گفت : شنیدم که رسول خدا صلی الله علیه و آله سه روز قبل از رحلت خود به علی علیه السلام می فرمود:

ای پدر دو نوگل من ! سلام بر تو باد، من درباره دو نوگل دنیوی خود به تو توصیه و سفارش می نمایم ، طولی نمی کشد که تو دو رکن زندگی خویش را از دست خواهی داد، من تو را به خداوند می سپارم.

هنگامی که پیامبر اسلام از جهان رحلت کرد، علی بن ابی طالب فرمود: این یکی از آن دو رکن من بود که رسول خدا به من خبر داد. و پس از آنکه حضرت فاطمه از دنیا رفت ، فرمود: این دومین رکنی بود که پیغمبر خدا به من خبر داد.

- 325/15 اقول : وجدت فی بعض الكتب خبراً فی وفاتها عليها السلام فاءحبت ايراده و

ان لم اءخذه من اصل يعول عليه.
روى ورقة بن عبدالله الازدى قال : خرجت حاجا الى بيت الله الحرام راجيا لثواب الله رب العالمين ، فبينما اءنا اءطوف و اذا بجاريا سمراء، و مليحة الوجه عذبة الكلام ، و هى تنادى بفصاحة منطقها، و هى تقول:
اللهم رب الكعبة الحرام ، و الحفظة الكرام ، و زمزم و المقام ، و المشاعر العظام و رب محمد خير الانام صلى الله عليه و آله البررة الكرام ، (اءساءلك) اءن تحشرنى مع ساداتى الطاهرين ، و اءبنائهم الغر المحجلين الميامين.
اءلا فاشهدوا يا جماعة الحجاج و المعتمرين اءن موالى خيرة الاخيار، و صفوة الابرار، و الذين علا قدرهم على الاقدار، و ارتفع ذكرهم فى سائر الامصار المرتدين بالفخار.
قال ورقة بن عبدالله : فقلت : يا جارية انى لاطنك من موالى اءهل البيت عليهم السلام فقلت : اءجل.

قلت لها: و من اءنت من موالىهم ؟ قالت : اءنا فضة اءمة فاطمة الزهراء ابنة محمد المصطفى صلى الله عليها و على اءبيها و بعلمها و بنيتها.
فقلت لها :مرحبا بك و اءهلا و سهلا، فلقد كنت مشتاقا الى كلامك و منطقك فاريد منك الساعة اءن تجيبينى من مساءلة اءساءلك ، فاذا فرغت من الطواف قفى لى عند سوق الطعام حتى آتيك و اءنت مثابة ماءجورة ، فافترقنا.
فلما فرغت من الطواف و اءردت الرجوع الى منزلى جعلت طريقى على سوق الطعام و اذا اءنا بها جالسة فى معزل عن الناس ، فاءقبلت عليها و اعتزلت بها و اءهديت اليها هدية و لم اءعتقد اءنها صدقة ، ثم قلت لها: يا فضة اءخبرينى عن مولاتك فاطمة الزهراء عليها السلام و ما الذى راءيت منها عند وفاتها بعد موت اءبيها محمد صلى الله عليه و آله

قال ورقة : فلما سمعت كلامى تفر غرت عينها بالدموع ثم انتحبت نادبة و قال : يا ورقة بن عبدالله ! هيجت على حزنا ساكنا، و اءشجانا فى فؤ ادى كانت كامنة ، فاسمع الان ما شاهدت منها عليها السلام.
اعلم اءنه لما قبض رسول الله صلى الله عليه و آله افتجع له الصغير و الكبير، و كثر عليه البكاء، و قل العزاء، و عظم رزؤه على الاقرباء و الاصحاب و الاولياء و الاحباب و الغرباء و الانساب ، و لم تلق الاكل و باكية ، و نادب و نادبة . و لم يكن فى اءهل الارض و الاصحاب ، و الاقرباء و الاحباب ، اءشد حزنا و اءعظم بكاء و انتخابا من مولاتى فاطمة الزهراء عليها السلام ، و كان حزنها يتجدد و يزيد، و بكأؤها يستد.
فجلست سبعة اءيام لا يهدا لها اءنين ، و لا يسكن منها الحنين ، كل يوم جاء كان بكأؤها اءكثر من اليوم الاول ، فلما كان فى اليوم الثامن اءبدت ما كتمت من الحزن ، فلم تنطق صبرا اذ خرجت و صرخت ، فكاءنها من فم رسول الله صلى الله عليه و آله تنطق ؛
فتبادرت النسوان ، و خرجت الولائد و الولدان ، و ضج الناس بالبكاء و النحيب و جاء الناس من كل مكان ، و اطفئت المصابيح لكيلا تتبين صفحات النساء و خيل الى النسوان اءن النسوان اءن رسول الله صلى الله عليه و آله قد قام من قبره ، صارت الناس فى دهشة و حيرة لما قد رهقهم ، و هى عليها السلام تنادى و تندب اءباه : وا اءبتاه وا صفياه وا محمداه ! و اءبالقاسماه ، وا ربيع الارامل و اليتامى ، من للقبلة و المصلى ، و من لا بنتك الوالهة الشكلى.

ثم اءقبلت تعثر فى اءذيالها، و هى لا تبصر شيئا من عبرتها، و من تواتر دمعتها حتى دنت من قبر اءبيها محمد صلى الله عليه و آله فلما نظرت الى الحجرة وقع طرفها على الماءذنة فقصرت خطاها، و دام نحيبها و بكاءها، الى اءن اءغمى عليها، فتبادرت النسوان اليها فنضحن الماء و على صدرها و جبينها حتى اءفاقت ، فلما اءفاقت من غشيتها قامت و هى تقول:
رفعت قوتى ، و خاننى جلدى ، و شمت بى عدوى ، و الكمد قاتلى ، يا اءبتاه بقيت والهة

وحيدة ، و حيرانة فريدة ، فقد انخمد صوتى ، و انقطع ظهري ، و تنغص عيشى ، و تكدر
دهرى ، فما اجد يا اءبتاه بعدك اءنيسا لوحشتى ، و لا رادا لدمعتى و لا معيناً لضعفى ،
فقد فنى بعدك محكم التنزيل ، مهبط جبرئيل ، و محل ميكائيل انقلبت بعدك يا اءبتاه
الاسباب ، و تغلقت دونى الابواب ، فاءنا للدنيا بعدك قالية و عليك ما ترددت اءنفاسى
باكية ، لا ينفذ شوقى اليك ، و لا حزنى ثم نادى : يا اءبتاه والباه ، ثم قالت :

ان حزنى عليك حزن جديد

و فؤ ادى واللّه صب
عنيّد

كل يوم يزيد فيه شجونى

و اكتبابى عليك ليس
بييد

جل خطبى فبان عنى
عزائى

فبكائى كل وقت جديد

ان قلبا عليك ياءلف صبّرا

اءو عزاء فانه اجليد

ثم نادى : يا اءبتاه انقطعت بك الدنيا باءنوارها ، و زوت زهرتها و كانت ببهجتك زهراة ، فقد
اسو نهارها ، فصار يحكى حنادسها رطبها و يابسها ، يا اءبتاه لازلت آسفة عليك الى
التلاق يا اءبتاه زال غمضى منذ حق الفراق ، يا اءبتاه للارامل و المساكين ، و من اللامة
الى يوم الدين ، يا اءبتاه اءمسينا بعدك من المستضعفين يا اءبتاه اءصحت الناس عنا
معرضين ، و لقد كنا بك معظمين فى الناس غير مستضعفين فاءى دمة لفراقك لا تنهمل
، و اءى حزن بعدك عليك لا يتصل ، و اءى جفن بعدك بالنوم يكتحل ، و اءنت ربيع الدين ، و
نور النبين ، فكيف للجبال لا تمور ، و للبحار بعدك لا تغور ، و الارض كيف لم تنزلزل .
رميت يا اءبتاه بالخطب الجليل ، و لم تكن الرزية بالقليل ، و طرقت يا اءبتاه بالمصاب
العظيم و بالفادح المهول .

بكتك يا اءبتاه الاملاك ، و وقفت الافلاك ، فمنبرك بعدك مستوحش ، و محرابك خال من
مناجاتك ، و قبرك فرح بمواراتك ، و الجنة مشتاقة اليك و الى دعائك و صلاتك .
يا اءبتاه ما اءعظم ظلمة مجالسك ، فوا اءسفاه عليك الى اءن اءقدم عاجلا عليك و اءثكل
اءبوالحسن المؤ تن اءبو ولديك ، الحسن و الحسين ، و اءخوك و وليك و حبيبك و من ربيته
صغيرا ، و واخيته كبيرا ، و اءحلى اءحابك و اءصحابك اليك من كان منهم سابقا و مهاجرا و
ناصر ، و الثكل شاملنا ، و البكاء قاتلنا ، و الاسى لازمنا .
ثم زفرت زفرة و اءنت اءنة كادت روحها اءن تخرج ثم قالت :

قل صبرى و بان عنى
عزائى

بعد فقدى لخاتم الانبياء

عين يا عين اسكبى الدمع
سحا

ويك لا تبخلى بفيض
الدماء

يا رسول الاله يا خيرة الله
و كهف الايتام و الضعفاء
قد بكتك الجبال و الوحش
جمعا
و الطير و الارض بعد بكى
السماء
و بكاك المحراب و المدرس
للقرآن فى الصبح معلنا و
السماء
و بكاك الاسلام اذ صار فى
النا
س غريبا من سائر الغرباء
لو ترى المنبر الذى كنت
تعلو
ه علاه الظلام بعد الضياء
يا الهى عجل وفاتى
سريعا
فلقد تنغضت الحياة يا
مولائى

قالت : ثم رجعت الى منزلها و اءخذت بالبكاء و العويل ليلها و نهارها، و هى لا ترقاء
دمعتها، و لا تهداء زفرتها.
و اجتمع شيوخ اهل المدينة و اءقبلوا الى اميرالمؤمنين على عليه السلام فقالوا له : يا
ابالحسن ان فاطمة عليها السلام تبكى الليل و النهار فلا اءحد منا يتنهنا بالنوم فى الليل
على فرشنا، و لا بالنهار لنا قرار على اءشغالنا و طلب معاشنا، و انا نخبرك ان تساءلها
اما ان تبكى ليلا و نهارا. فقال عليه السلام : حبا و كرامة.
فءقبل اميرالمؤمنين عليه السلام حتى دخل على فاطمة عليها السلام و هى لا تفيق
من البكاء، و لا ينفع فيها العزاء فلما رءاه سكنت هنيئة له ، فقال لها: يا بنت رسول الله -
صلى الله عليه و آله - ان الشيوخ المدينة يساءلونى ان اءساءلك اما ان تبكين اءباك ليلا
و اما نهارا.
فقالت : يا ابالحسن اءقل مكثى بينهم و ما اءقرب مغيبى من بين اءظهرهم فوالله لا
اءسكت ليلا و لا نهارا و الحق باءبى رسول الله صلى الله عليه و آله . فقال لها على
عليه السلام : افعلى يا بنت رسول الله ما بدا لك.
ثم انه بنى لها بيتا فى البقيع نازحا عن المدينة يسمى بيت الاحزان ، و كانت اذا
اءصحت قدمت الحسن و الحسين عليهما السلام اءمامها، و خرجت الى البقيع باكية فلا
تزال بين القبور باكية ، فاذا جاء الليل اءقبل اميرالمؤمنين عليه السلام اليها و ساقها بين
يديه الى منزلها.
و لم تنزل على ذلك الى ان مضى لها بعد موت اءبيها سبعة و عشرون يوما، و اعتلت
العلقة التى توفيت فيها، فبقيت الى يوم الاربعين ، و قد صلى اميرالمؤمنين عليه السلام
صلاة الظهر و اءقبل يريد المنزل اذا استقبلته الجوارى باكيات حزينات فقال لهن : ما الخبر
و ما لى اءراكن متغيرات الوجوه و الصور؟ فقلن : يا اميرالمؤمنين اءدرك ابنة عمك الزهرا

عليها السلام و ما نظنك تدركها.
فأقبل اميرالمؤمنين عليه السلام مسرعا حتى دخل عليها، و اذا بها ملقاه على فراشها و هو من قباطى مصروهى تقبض يمينا و تمد شمالا: فألقى الرداء عن عاتقه و العمامة عن رءسه ، و حل ازراره ، و اقبل حتى رءسها و تركه فى حجره ، و ناداها: يا زهراء! فلم تكلمه ، فناداها يا بنت محمد المصطفى ! فلم تكلمه ، فناداها: يا بنت من حمل الزكاة فى طرف رءائه و بذلها على الفقراء! فلم تكلمه ، فناداها: يا ابنة من صلى بالملائكة فى السماء مثنى مثنى ! فلم تكلمه ، فناداها: يا فاطمة كلمينى فاءنا ابن عمك على بن اءبى طالب.
قال : ففتحت عينيه فى وجهه و نظرت اليه و بكت و بكى و قال : ما الذى تجدينه فاءنا ابن عمك على بن ابي طالب.
فقلت : يابن عم انى اءجد الموت الذى لابد منه و لا محيص عنه ، و اءنا اءعلم اءنك بعدى لا تصبر على قلة التزويج فان اءنت تزوجت امرءة ، اجعل لها يوما و ليلة واجعل لاولادى يوما و ليلة ، يا اءباالحسن و لا تصح فى وجوههما فيصبحان يتيمين غريبين منكسرين فانهما بالامس فقدما جدهما و اليوم يفقدان امهما، فالويل لامة تقتلها و تبغضها ثم اءنشأت تقول:

ابكنى ان بكيت يا خير
هادى

و اسبل الدمع فهو يوم
الفراق

يا قرين البتول اوصيك
بالنسل

فقد اءصبا حليف
اشتياق

ابكنى و ابك لليتامى و لا
تنس

قتيل العدى بطف العراق

فارقوا فاصبحوا يتامى
حيارى

يحلف الله فهو يوم
الفراق

قالت : فقال لها على عليه السلام : من اءين لك يا بنت رسول الله هذا الخبر و الوحى قد انقطع عنا؟ فقالت : يا اءباالحسن رقدت الساعة فراءيت حبيبى رسول الله صلى الله عليه و آله فى قصر من الدر الابيض فلما رآنى قال : هلمى الى يا بنية فانى اليك مشتاق . فقلت : والله انى لاشد شوقا منك الى لقائك . فقال : اءنت الليلة عندى و هو الصادق لما و الموفى لما عاهد.
فاذا اءنت قراءت يس فاعلم اءنى قد قضيت نحبى فغسلنى و لا تكشف عنى فانى طاهرة مطهرة و ليصل على معك من اءهلى الادنى فالادنى و من رزق اءجرى و اءفنى ليلا فى قبرى ، بهذا اءخبرنى حبيبى رسول الله صلى الله عليه و آله.
فقال على : والله لقد اءخذت فى اءمرها و غسلتها فى قميصها و لم اءكشفه عنها فوالله لقد كانت ميمونة طاهرة مطهرة ثم حنطتها من فضلة حنوط رسول الله صلى الله عليه و

آله و كفتها و اءدرجتها فى اءكفانها فلما هممت اءن اءعقد الرءاء ناديت : يا ام كلثوم ! يا زينب ! يا سكىنة ! يا فضة ! يا حسن ! يا حسين ! هلموا تزودوا من امكم فهذا الفراق و اللقاء فى الجنة.
فءقبل الحسن و الحسين عليهما السلام و هما يناديان : وا حسرتا لا تنطقى ء اءبدا من فقد جدنا محمد المصطفى و اءنا فاطمة الزهراء يا ام الحسن ! يا ام الحسين ! اذا لقيت جدنا محمد المصطفى فاقرئيه منا السلام و قولى له : انا قد بقينا بعدك يتيمين فى دار الدنيا.
فقال اميرالمؤمنين على عليه السلام : اين اشهد الله اءنها قدحنت و اءنت و مدت يديها و ضمته الى صدرها و اذا بهاتف من السماء ينادى : يا اءباالحسن ارفعهما فلقد اءبكيا والله ملائكة السماوات فقد اشتياق الحبيب الى المحبوب . قال : فرفعتهما عن صدرها و جلعت اءعقد الرءاء و اءنا انشد بهذه الابيات :

فراقك اءعظم الاشياء
عندى

و فقدك فاطم اءدهى
الشكول

ساءبكى حسرة و اءنوح
شجوا

على خل مضى اءسنى
سبيل

ءلا يا عين جودى و
اسعدينى

فحزنى دائ اءبكى
خليلى

ثم حملها على يده و اءقبل بها الى قبر اءبيها و نادى : السلام عليك يا رسول الله السلام عليك يا حبيب الله ، السلام عليك يا نور الله ، السلام عليك يا صفوة الله منى السلام عليك و التحية واصله منى اليك و لديك ، و من ابنتك النازلة عليك بفنائك و ان الوديقة قد استردت ، و الرهينة قد اخذت فواحزناه على الرسول ، ثم من بعده على البتول ، و لقد اسودت على الغبراء، و بعدت عنى الخضراء، فوا حزناه ثم وا اءسفاه!
ثم عدل بها على الروضة فصى عليه فى اءهله و اءصحابه و مواليه و اءحباؤه و طائفة من المهاجرين و الانصار، فلما واراها و الحدها فى لحدھا اءنشاءھا بهذه الابيات يقول:

ءرى علل الدنيا على
كثيرة

و صاحبها حتى الممات
عليل

لكل اجتماع من خليلين
فرقة

و ان بقائى عندكم قليل

و ان افتقادى فاطما بعد
ءحمد

دلیل علی اءن لا یدوم خلیل

ترجمه : علامه مجلسی گوید:
در بعضی از کتابها روایتی درباره وفات حضرت فاطمه علیهاالسلام یافتم که دوست دارم آن را بنویسم:
ورقة بن عبدالله ازدی می گوید: من برای رضای خداوند به مکه مشرف شدم ، در آن زمانی که مشغول طواف بودم با کنیزکی که گندمگون و خوش صورت و خوش کلام بود مواجه شدم ، وی با فصاحت و بلاغتی که داشت این دعا را می خواند:
اللهم رب الكعبة الحرام ، و ...
ای گروه حجاج ! آگاه باشید که آقایان من خوبترین خوبان و برگزیدگان نیکان می باشند، افرادی هستند که قدر و منزلت آنان از دیگران برتر است و نام ایشان در همه شهرها مشهور و این لباس افتخار را بر تن کرده اند.
ورقة بن عبدالله می گوید: من به آن کنیزك گفتم : من اینطور گمان می کنم که تو از دوستداران اهل بیت باشی ؟ گفت : آری ، گفتم : از کدام دوستان ایشان هستی ؟ گفت : من فضا کنیز فاطمه زهرا دختر پیغمبر اسلام صلی الله علیه و آله می باشم.
گفتم : خوش آمدی ! و از دیدارت خوشحال هستم که من مشتاق سخن و گفتار تو بودم ، اکنون از تو خواهش می کنم هنگامی که از طواف فراغت حاصل کردی در بازار طعام توقف کن تا من بیایم ، این عمل برای تو ثواب دارد. پس از این گفتگوها از یکدیگر جدا شدیم.
پس از آنکه من از طواف فراغت حاصل نمودم و به سوی منزل خود روانه شدم و از طریق بازار طعام می رفتم دیدم فضا در کناری نشسته است . به سوی او رفتم و او را به کناری بردم و هدیه ای به وی دادم که صدقه نبود. سپس به او گفتم : مرا از بانویت فاطمه زهرا آگاه کن و آنچه را که وی بعد از فوت پدرش دید، برایم شرح بده!
ورقة بن عبدالله می گوید: وقتی او سخن مرا شنید چشمانش پر از اشك شد، آنگاه با ناله و ندبه گفت:
ای ورقة بن عبدالله ! غم و اندوه مرا تجدید کردی ، اندوهی را که در قلب من نهان بود برانگیختی ! اکنون بشنو تا آنچه را که از حضرت فاطمه مشاهده نمودم بگویم:
بدان موقعی که پیغمبر خدا صلی الله علیه و آله از دنیا رحلت کرد مردم از صغیر و کبیر برای آن حضرت ضجه و گریه کردند، مصیبت رحلت پیامبر خدا برای نزدیکان و یاران ، و دوستان بسیار بزرگ بود، هیچ زن و مردی دیده نمی شد مگر اینکه مشغول گریه و ناله و ندبه بود.
در میان اهل زمین و اصحاب و خویشاوندان و دوستان کسی نبود که حزن و اندوه وی از بانوی من فاطمه زهرا شدیدتر باشد. غم و غصه بانوی من همچنان زیاد می شد و گریه اش شدت می گرفت.
هفت روز بود که ناله فاطمه علیهاالسلام آرام نمی شد هر روزی که می گذشت گریه حضرت زهرا از روز گذشته بیشتر می شد، در روز هشتم فاطمه کلیه غم و اندوه درونی خود را ظاهر کرد و به علت کم طاقتی خارج شد و فریاد کشید، گویا با دهان مبارك پیامبر سخن می گوید.
در همین موقع بود که زنان مدینه دویدند، کودکان از جایگاه خود خارج شدند، صدای مردم به گریه و ضجه بلند شد، مردم از هر طرف آمدند، چراغها را خاموش کردند که صورت زنان پیدا نباشد، زنان خیال می کردند که پیغمبر معظم اسلام صلی الله علیه و آله سر از قبر بیرون آورده ! مردم به علت آن منظره دلخراش دچار وحشت و حیرت شده بودند. حضرت

زهرا برای پدر بزرگوارش ناله و ندبه می کرد و می فرمود:
وا ابتاه ! وا صفياه ! وا محمداه ! وا ابالقاسماه ! وا ربیع الارامل و الیتامی ! من للقبلة و
المصلی ؟ من لا بنتک الوالہة و الثکلی !

سپس در حالی که دامن لباسش به زمین کشیده می شد به سوی قبر پدر بزرگوارش روانه گردید. او از شدت اشک چیزی را نمی دید و همچنان می آمد تا نزدیک قبر پدر فقیدش رسید. و چون به سوی حجره رفت و چشمش به محلی که در آنجا اذان گفته می شود افتاد پاهایش از رفتن بازماند، ناله و گریه وی همچنان ادامه داشت تا اینکه غش کرد.

آنگاه زنان دویدند و آب بر بدن و سینه و صورت او پاشیدند تا به هوش آید آن هنگام که به هوش آمد، برخاست و فرمود:

قدرت و قوت من تمام شد، طاقتم به سر آمد، دشمن مرا شماتت و سرزنش کرد، غم و اندوه مرا می کشد، پدرجان ! من سرگردان و تنها و حیران مانده ام ، زبان و صدای من ساکت شد، پشت من خم و زندگی من ناگوار و روزگارم تیره و تار گردید.
پدرجان ! بعد از تو انیس و مونس من ندارم ، کسی نیست که مرا از گریه آرام نماید و به هنگام ناتوانی یار و معین من باشد.

پدرجان ! بعد از تو مکان نزول قرآن از بین رفت ، محل هبوط جبرئیل و میکائیل ناپدید شد.
پدرجان ! بعد از تو اسباب (خیر و برکت) دگرگون شد، درهای چاره به روی من بسته شد! بعد از تو دنیا را ترک نموده ام.

پدرجان ! تا نفس می کشم برای تو گریه می کنم و مشتاق تو می باشم و غم و اندوه من برای تو ادامه دارد.

سپس ندا سر داد: پدرجان ! پدرجان ! و بعد این اشعار را خواند:

1- حقا که غم و اندوه من برای تو تجدید می شود. به خداوند سوگند که قلب من فرو می ریزد.

2- و در هر روزی آه و افسوس من افزون خواهد شد، رنجی که برای فقدان تو می برم ، تمام نخواهد شد.

3- این پیش آمد ناگوار عزا و مصیبت مرا بزرگ نمود، گریه من همه وقت تجدید می شود.

4- حقا آن قلبی که در عزا و مصیبت تو صبور باشد بسیار شکيبا و پرطاقت خواهد بود.
آنگاه فرمود: پدرجان ! بعد از رفتن تو نورهای دنیا منقطع شد، دنیا آن تر و تازگی را که با بودن تو داشت از دست داد و روزگار تیره و تار گردید. تاریکی های دنیا تر و خشک آن را فرا گرفت.

پدرجان ! من تا آن هنگام که تو را ملاقات نمایم تأسف می خورم.

پدرجان ! پس از مفارقت تو چشم من به خواب نرفته.

پدرجان ! کیست که به داد بیوه زنان و بی نوایان برسد؟ کیست که تا روز قیامت به داد امت تو برسد؟

پدرجان ! ما بعد از تو ضعیف و ناتوان شدیم.

پدرجان ! مردم از ما روگردان شده اند، در صورتی که ما به واسطه تو در میان مردم معظم و بزرگ به شمار می رفتیم . کدام اشک است که در فراق تو فرو نریزد؟! کدام غم و اندوه است که بعد از تو برای مصیبت تو دائمی نباشد؟! کدام چشم است که بعد از تو به خواب رود؟! در صورتی که تو بهار دین و نور پیامبران بودی ، چگونه است که کوهها خراب نشدند و دریاها فرو نرفتند و زمین طعمه زلزله نگردید؟!

پدرجان ! من دچار مصیبت بزرگی شدم ، این مصیبت من مصیبت کوچکی نیست.

پدرجان ! من مغلوب این عزای بزرگ و این پیش آمد هولناک گردیدم.

پدرجان ! ملائکه برای تو گریان شدند و افلاک از حرکت ایستادند، منبرت بعد از تو دچار

وحشت و محرابت از وجود تو خالی شد، قبر تو برای اینکه تو را در برگرفته خوشحال و بهشت به تو و دعا و نماز تو مشتاق گردید.
پدرجان! آن مجالسی که تو داشتی (با رفتن تو) دچار ظلمت بزرگی شده اند. برای تو متأسفم تا اینکه به همین زودی نزد تو بیایم. ابوالحسن تو را از دست داد، همان ابوالحسنى که: مؤتمن، پدر دو فرزند تو حسن و حسین، برادر تو دوست تو و محبوب تو می باشد.

همان علی که تو او را از زمان کودکی پرورش دادی در زمان بزرگسالی او با وی برادر شدی، همان علی که محبوبترین دوستان و اصحاب تو بود، همان علی که در اسلام آوردن و هجرت نمودن و یاری کردن تو بر همه سبقت گرفت، ما تو را از دست دادیم، گریه قاتل ما خواهد بود، تأسف همراه و مونس ما گردید.
سپس آن بانو فریاد زد و ناله ای کرد که نزدیک بود روح از بدنش مفارقت نماید، آنگاه این اشعار را قرائت کرد:

1- صبر من کم و عزای من آشکار شد بعد از آنکه خاتم انبیا را از دست دادم.
2- ای چشم من، اشک فراوان بریز! ای چشم من، وای بر تو، بخل مکن و خون گریه کن!

3- ای رسول خدا! ای برگزیده خدا! این پناهگاه یتیمان و ضعیفان!
4- حقا که کوه ها و وحوش و پرندگان و زمین بعد از گریه آسمان برای تو گریان شدند.
5- محراب عبادت و مجلس درس قرآن که در هر صبح و شام تشکیل می شد برای تو گریه می کنند.

6- دین اسلام که در میان مردم یکی از غربا به شمار می رود در مصیبت تو گریان شد.
7- کاش آن منبری را که بر فراز آن می رفتی می دیدی که چگونه بعد از نور وجودت، اکنون ظلمت آن را فرا گرفته.

8- ای خدای زهرا اجل مرا به زودی برسان! زیرا زندگی من تیره و تار گردید.
سپس به جانب منزل خود بازگشت و شب و روز شروع به گریه و ناله کرد، اشک وی خشک نمی شد و ناله و ضجه اش آرام نمی گرفت.
بزرگان اهل مدینه اجتماع کردند و به حضور امیرالمؤمنین علی علیه السلام آمدند و گفتند: ای ابوالحسن! فاطمه شب و روز گریه می کند، هیچ کدام از ما شب در رختخواب به خواب نمی رویم، در حالی که روزها به علت مشغله و طلب معاش قرار و آرام نداریم، ما از تو تقاضا می کنیم که فاطمه یا شب گریه کند و یا روز.
حضرت امیر فرمود: مانعی ندارد. علی علیه السلام این موضوع را با فاطمه علیها السلام در میان نهاد ولی متوجه شد که آن حضرت از گریه ساکت نمی شود و تسلیت گفتن برای او ثمری ندارد.

در این حال فاطمه علیها السلام گفت: ای ابوالحسن! من چندان مکتی در میان این مردم نخواهم کرد و به زودی از میان این مردم می روم، علی جان به خداوند سوگند من شب و روز از گریه آرام نخواهم گرفت تا اینکه به پدرم ملحق شوم.
حضرت امیر فرمود: باشد، هر طور که میل داری انجام بده.

علی علیه السلام بعد از آن، اطاقی خارج از شهر مدینه برای حضرت فاطمه علیها السلام ساخت که آن را بیت الاحزان می گفتند. به هنگام صبح فاطمه حسن و حسین علیهم السلام را برمی داشت و به بقیع می رفت و همچنان تا شب مشغول گریه بود. و چون شب فرا می رسید حضرت امیر می آمد و فاطمه را به منزل باز می گردانید.

حضرت فاطمه پس از فوت پدر بزرگوارش مدت بیست و هفت روز این برنامه را انجام می داد، آنگاه مریض شد و تا چهل روز زنده بود و سپس از دنیا رحلت کرد.
به هنگام رحلت آن حضرت، علی علیه السلام نماز ظهر را خوانده به سوی منزل

بازگشت.

کنیزان را دید در حالی به استقبال آن حضرت آمدند در حالی که گریان و محزون بودند. امام علیه السلام به ایشان فرمود: چه خبر شده ، چرا شما را ناراحت و مضطرب می بینم ؟!

گفتند: یا امیرالمؤمنین ! دخترعموی خود زهرا را دریاب ، گرچه گمان نمی کنیم حاصلی داشته باشد.

حضرت علی به سرعت به سوی اطاق فاطمه رفت و بر آن بانو وارد شد، ناگاه دید فاطمه در میان بستر خویش (کتان سفید مصری) افتاده و به طرف راست و چپ می غلطد. علی علیه السلام ردا را از دوش خود و عمامه را از سر مبارک خویش افکند و لباس خود را در آورد، آنگاه آمد و سر مبارک حضرت زهرا به دامن گرفت و فرمود: ای زهرا! ولی حضرت فاطمه سخنی نگفت . برای دومین بار فرمود: ای دختر محمد مصطفی ! فاطمه زهرا باز جوابی نداد! علی علیه السلام برای سومین بار صدا زد: ای دختر آن کسی که زکات را در دامن عباي خود برای فقرا می برد! جوابی نشنید. ای دختر آن کسی که با ملائکه نماز خواند! حضرت زهرا علیه السلام جوابی نداد. علی علیه السلام صدا زد:

ای فاطمه ، با من سخن بگو! من پسرعموی تو علی بن ابی طالب هستم. فاطمه چشمان خود را به روی او باز کرد، آنگاه آن بانو گریست و علی علیه السلام هم گریان شد و به زهرای اطهر فرمود: مگر تو را چه شده ؟ من پسرعمویت علی هستم. فاطمه گفت : ای پسرعمو! من اکنون آن مرگی را مشاهده می کنم که نمی توان از دست آن گریخت . من می دانم که تو بعد از من نمی توانی ازدواج نکنی ، یا علی ! اگر ازدواج کردی يك شب و يك روز نزد همسرت و يك شب و يك روز پیش فرزندان من باش. علی جان ! به صورت حسن و حسینم سیلی زنی ، زیرا ایشان یتیم و دل شکسته اند، دیروز بود که آنان جد بزرگوار خود را از دست دادند، امروز هم مادر خود را از دست می دهند.

وای بر آن امتی که آنان را می کشند و یا ایشان بغض و دشمنی می ورزند!! آنگاه اشعاری را بدین ترتیب خواند:

1- اگر گریه می کنی بر من گریه کن ای بهترین هدایت کنندگان ، و اشک بریز که روز فراق رسید.

2- ای همسر بتول ! من درباره غسل خود به تو سفارش می کنم ، زیرا که ایشان ملازم اسلام می باشند.

3- برای من و یتیم های من گریه کن ، مخصوصا کشته و قتل کربلا را فراموش نکنی. 4- ایشان مفارقت می کنند و یتیمانی حیران و سرگردان می شوند، خداوند مقرر کرده که روز فراق است.

حضرت امیر به زهرای اطهر فرمود: ای دختر رسول خدا! تو این مطلب را از کجا می گویی ، در صورتی که وحی خدا از خاندان ما قطع شده است ؟!

فاطمه گفت : ای ابوالحسن ! من امروز خواب دیدم که پدر بزرگوارم در میان قصری از جواهرات سفید است ، چون مرا دید فرمود:

دخترم ! نزد من بیا، زیرا من مشتاق تو هستم.

گفتم : پدرجان ! به خداوند سوگند که من بیشتر شوق ملاقات تو را دارم. پدر فرمود: تو امشب نزد من خواهی بود.

گفتار پدرم همیشه راست است و به وعده خود وفا خواهد کرد.

علی جان ! هنگامی که دیدی من سوره یس را قرائت نمودم بدان که اجلم فرا رسیده ، مرا غسل بده ، ولی بدنم را برهنه نکن ، زیرا من پاک و مطهر می باشم.

علی جان ! خودت و اهل خانه ام که به من نزدیک هستند بر جنازه ام نماز بخوانید.

علی جان ! مرا شبانه به خاک بسپار، این نحوه را پدرم پیغمبر خدا به من خبر داده. حضرت امیر علیه السلام می فرماید: به خداوند سوگند من متصدی امر آن بانو شدم و بدن وی را از زیر پیراهن غسل دادم ، به خداوند سوگند که بدن فاطمه زهرا پاک و مطهر بود، آنگاه بدن مقدس او را از باقیمانده حنوط پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله حنوط کردم ، سپس پیکر مبارکش را در میان کفنهایش جای دادم و چون تصمیم گرفتم کفن او را گره بزنم ، صدا زدم:

ای ام کلثوم ، زینب ، سکینه ، فضه ، حسن و حسین ! بیایید و مادر خود را برای آخرین بار ببینید، روز فراق آمد و ملاقات شما در بهشت خواهد بود. حسن و حسین علیهما السلام در حالی آمدند که فریاد می زدند: آه از این حسرتی که هیچ وقت به علت از دست دادن جدمان ، پیامبر خدا و مادرمان ، فاطمه زهرا از بین نخواهد رفت.

ای مادر حسن و حسین ! هنگامی که جد ما حضرت محمد مصطفی صلی الله علیه و آله را ملاقات نمودی سلام ما را به آن حضرت برسان و به آن بزرگوار بگو: ما بعد از تو در دار دنیا یتیم ماندیم!

حضرت علی می فرماید: من خداوند را شاهد می گیرم که فاطمه زهرا آه و ناله کرد، دستهای خود را دراز نمود و حسنین را چند لحظه ای به سینه خود چسبانید. ناگاه هاتفی از آسمان ندا در داد:

ای ابوالحسن ! حسنین را از روی سینه فاطمه بردار، به خداوند سوگند که ملائکه آسمانها را گریان کردند، زیرا دوست مشتاق لقای دوست است. حضرت امیر علیه السلام می فرماید: من حسنین را از روی سینه زهرا برداشتم و در حال بستن بندهای کفن این اشعار را سرودم:

- 1مفارقت تو برایم بزرگترین امور است ، و از دست دادن تو سخت ترین مصیبت.
- 2من برای حسرت و غم آن کسی گریه و ناله می کنم که بهترین راه را برای مرگ پیمود.

- 3ای چشم من ! با من مساعدت و همراهی کن که محزون دائمی هستم و برای دوست خودم گریان.

سپس امیرالمؤمنین علی علیه السلام جسد فاطمه زهرا را روی دست خویشتن گرفت و به سوی قبر پدرش رسول خدا آورد و فرمود:
سلام بر تو ای رسول خدا ! سلام بر تو ای حبیب خدا! سلام بر تو ای نور خدا! سلام بر تو ای برگزیده خدا! درود و تحیت من و دخترت فاطمه که بر تو وارد می شود بر تو باد. حقا که امانت مسترد گردید.

آه از حزن رسول ! آه از حزن بتول ! دنیا برای من تیره و تار شد. خوشحالی و سرور از من دور شد. آه از حزن و تأسف من!

آنگاه جنازه آن بانو را نزدیک قبر پیغمبر خدا آورد و با گروهی از اهل خانه خود و اصحاب و دوستان و برخی از مهاجرین و انصار بر بدن مبارک حضرت زهرا نماز خواند.

و چون پیکر فاطمه را به خاک سپرد و در لحد جای داد اشعاری خواند بدین مضمون:
- 1مصایب و مشکلات دنیا برای من زیاد است ، همنشین دنیا که دنیاطلب باشد تا زمان مرگ علیل خواهد بود.

- 2بعد از آنکه دو نفر با هم دوستی نمودند البته فراقی وجود خواهد داشت ، حقا که بقای من نزد شما قلیل و اندک خواهد بود.

- 3حقا از دست دادن فاطمه زهرا که بعد از رسول خدا برای من اتفاق افتاد دلیل بر این است که هیچ دوستی تا ابد برقرار نخواهد بود.

- 326/16 المناقب (273) : قبض النبی صلی الله علیه و آله و لها یومئذ ثمانی عشرة سنة و سبعة اءشهر و عاشت بعده اثنین و سبعین یوما و یقال : خمسة و سبعین یوما و قیل

:اربعة اءشهر، و قال القربانى : قد قيل اءربعين يوما و هو اءصح و توفيت عليهاالسلام ليلة الاحد لثلاث عشرة ليلة خلت من شهر ربيع الاخر سنة احدى عشرة من الهجرة و مشهدها بالبقيع و قالوا: انها دفنت فى بيتها. و قالوا: قبرها بين قبر رسول الله صلى الله عليه و آله و منبره.

السمعانى فى الخصائص و ابن مردويه فى فضائل اءميرالمؤ منين عليه السلام و الزمخشرى فى الفائق ، عن جابر قال رسول الله صلى الله عليه و آله لعلى قبل موته : السلام عليك اءبالريحانتين اوصيك بريحانتى من الدنيا، فعن قليل ينهد ركنك عليك . قال : فلما قبض رسول الله صلى الله عليه و آله قال على هذا اءحد الركنين ، فلما ماتت فاطمة قال على : هذا هو الركن الثانى.

البخارى و مسلم و الحلية و مسند اءحمد بن حنبل روت عائشة : اءن النبى صلى الله عليه و آله دعا فاطمة فى شكواه الذى قبض فسارها بشى ء فبكت ، ثم دعاها (فسارها) فضحك فساءلت عن ذلك فقالت : اءخبرنى النبى صلى الله عليه و آله اءنه مقبوض فبكيت ثم اءخبرنى اءول اءهله لحوقا به فضحكت.

كتاب ابن شاهين قالت ام سلمة و عائشة : انها لما سئلت عن بكائها و ضحكها قالت : اءخبرنى النبى صلى الله عليه و آله اءنه مقبوض ثم اءخبر اءن بنى سيصيبهم بعدى شدة فبكيت ، ثم اءخبرنى اءنى اءول اءهله لحوقا به فضحكت.

و فى رواية اءبى بكر الجعابى و اءبى نعيم الفضل بن دكين و الشعبى عن مسروق و فى السنن عن القزوينى ، و الابانة عن العكبرى ، و المسند عن الموصلى ، و الفضائل ، عن احمد باسانيدهم ، عن عروة ، عن مسروق قالت عائشة : اءقبلت فاطمة تمشى كائن مشيتها مشية رسول الله صلى الله عليه و آله فقال رسول الله : مرحبا بابنتى . فاءجلسها عن يمينه و اءسر اليها حديثا فبكت ، ثم اءسر اليها حديثا فضحكت فساءلتها

عن ذلك فقالت : ما اءفشى سر رسول الله صلى الله عليه و آله حتى اذا قبض ساءلتها فقالت : انه اءسر الى فقال : ان جبرئيل كان يعارضنى بالقرآن كل سنة مرة و انه عارضنى به العام مرتين و لا اءرانى الا و قد حضر اءجلى و انك لاول اءهل بيتى لحوقا بى ، و نعم السلف اءنا لك . بكيت لذلك ثم قال : اءلاترضين اءن تكونى سيدة نساء المؤ منين فضحك لذلك.

و روى اءنها مازالت بعد اءبيها معصبة الرءاس ، ناحلة الجسم ، منهدة الركن باكية العين ، محترقة القلب ، يغشى عليها ساعة بعد ساعة ، و تقول لولديها: اءين اءبوكما الذى كان يكرمكما و يحملكما مرة بعد مرة ؟ اءين اءبوكما الذى كان اءشد الناس شفقة عليكما فلايدعكما تمشيان على الارض ؟ و لا اءراه يفتح هذا الباب اءبدا و لا يحملكما على عاتقة كما لم يزل يفعل بكما.

ثم مرضت و مكثت اءربعين ليلة ثم دعت ام اءيمن و اءسما بنت عميس و عليا عليه السلام و اءوصت الى على بثلاث : اءن يتزوج بابنة (اخذها) اءمامة لحبها اءولادها، و اءن يتخذ نعشا لانها كانت راءت الملائكة تصوروا صورته و وصفته له ، و اءن لا يشهد اءحد جنازتها ممن ظلمها و اءن لا يترك اءن يصلى عليها اءحد منهم.

و ذكر مسلم عن عبدالرزاق ، عن معمر، عن الزهرى ، عن عروة ، عن عائشة ؛ فى خير طويل بذكر فيه اءن فاطمة اءرسلت الى اءبى بكر تساءل ميراثها من رسول الله - القصة - قال : فهجرته و لم تكلمه حتى توفيت و لم يؤ ذن بها اءبوبكر يصلى عليها. الواقدى : ان فاطمة لما حضرتها الوفاة اءوصت عليا ان لا يصلى عليها اءبوبكر و عمر فعمل بوصيتها.

عيسى بن مهران ، عن مخول بن ابراهيم ، عن عمر بن ثابت ، عن اءبى اسحاق عن ابن جبير، عن ابن عباس قال : اءوصت فاطمة اءن لا يعلم اذا ماتت اءبوبكر و لا عمر، و لا يصليا عليها، قال : فدفنها على عليه السلام ليلا و لم يعلمها بذلك.

تاريخ اءبى بكر كامل قالت عائشة : عاشت فاطمة بعد رسول الله صلى الله عليه و آله

ستة أشهر فلما توفيت دفنها على عليه السلام ليلا و صلى عليها على عليه السلام. و روى فيه عن سفيان بن عيينة و عن الحسن بن محمد و عبدالله بن ابي شيبة ، عن يحيى بن سعيد القطان ، عن معمر، عن الزهري عن فاطمة عليها السلام دفنت ليلا. و عنه فى هذا الكتاب : ان اميرالمؤمنين و الحسن و الحسين عليهم السلام دفنوها ليلا و غيبوا قبرها.

تاريخ الطبرى : ان فاطمة دفنت ليلا و لم يحضرها الا العباس و على و المقداد و الزبير و فى رواياتنا انه صلى عليها اميرالمؤمنين و الحسن و الحسين و عقيل و سلمان و ابوذر و المقداد و عمار و بريدة ، و فى رواية و العباس و ابنه الفضل ، و فى رواية و حذيفة و ابن مسعود.

الاصبغ بن نباته انه ساءل اميرالمؤمنين عليه السلام عن دفنها ليلا فقال : انها كانت ساخطة على قوم كرهت حضورهم جنازتها و حرام على من يتولاهم ان يصلوا على احد من ولدها.

و روى انه سوى قبرها مع الارض مستويا و قالوا: سوى حوالها قبورا مزورة مقدار سبعة حتى لا يعرف قبرها. و روى انه رش اربعين قبرا حتى لا يبين قبرها من غيره من القبور، فيصلوا عليها.

ابوعبدالله حمويه بن على البصرى و احمد بن حنبل و ابوعبدالله بن بطة باءسانيدهم قالت ام سلمى امراة ابي رافع : اشكت فاطمة شكواها التى قبضت فيها و كنت امرضا فاصبحت يوما اسكن ما كانت ، فخرج على عليه السلام الى بعض حوائجه فقالت : اسكبى لى غسلا فسكبت.

فقامت و اغتسلت احسن ما يكون من الغسل ثم لبست اثوابها الجدد ثم قالت : افرشى فراشى وسط البيت . ثم استقبلت القبلة و نامت ، و قالت : انا مقبوضة ، و قد اغتسلت فلا يكشفنى احد ثم وضعت خدها على يدها و ماتت. و قالت اسماء بنت عميس : اءوصت الى فاطمة ان لا يغسلها اذا ماتت الا انا و على فاءعت عليا على غسلها.

كتاب البلاذرى ان اميرالمؤمنين عليه السلام غسلها من معقد الازار و ان اسماء بنت عميس غسلتها من اسفل ذلك. ابوالحسن الخراز القمى فى الاحكام الشرعية سئل ابوعبدالله عليه السلام عن فاطمة من غسلها؟ فقال : غسلها اميرالمؤمنين لانها كانت صديقة (و) لم يكن ليغسلها الا صديق.

و روى ان اميرالمؤمنين عليه السلام قال عند دفنها: السلام عليك ، الى آخر ما سياتى نقلا من الكافى.

و روى انه لما صار بها الى القبر المبارك خرجت يد فتناولتها، و انصرف. عبدالرحمن الهمدانى و حميد الطويل انه عليه السلام انشا على شفير قبرها:

ذكرت اباودى فبت كائننى

برد الهموم الماضيات
وکیل

لکل اجتماع من خلیلین
فرقة

و کل الذی دون الفراق
قلیل

و ان افتقادی فاطما بعد
اءحمد

دلیل علی اءن لا یدوم
خلیل

فاءجاب هاتف:

یرید الفتی اءن لا یموت
خلیلة

و لیس له الا الممات
سبیل

فلا بد من موت و لا بد من
بلی

و ان بقائی بعدکم
لقلیل

اذ انقطعت یوما من العیش
مدتی

و یحدث بعدی للخلیل
بدیل

بیان)) : اءباودی ((اءی من کان یلازم ودی و حبی ، و الحاصل اءنی ذکرت محبوبی فبت
کاءننی لشدة همومی ضامن لرد کل هم و حزن کان لی قبل ذلک و قوله)) : فلا بد من
موت ((لعلعه من تتمه اءبیاته علیه السلام لا کلام الهاتف ، و لو کان من کلام الهاتف
فلعلة اءلقاه علی وجه التلقین

ترجمه : در مناقب ابن شهر آشوب روایت شده است:

موقعی که پیغمبر اسلام از دنیا رحلت کرد از عمر حضرت فاطمه هجده سال و هفت ماه
گذشته بود، بعد از پدر بزرگوارش مدت هفتاد و دو روز زنده بود. هفتاد و پنج روز و چهار
ماه هم گفته شده.

قربانی گفته : چهل روز زنده بود و این قول صحیح است . فاطمه زهرا در شب يك شنبه
سیزدهم ماه ربیع الاول سال یازدهم پس از هجرت از دنیا رحلت نمود. قبر مقدسش در
بقیع است . گفته اند: قبرش در خانه خودیش می باشد. قول دیگر آن است که قبرش
مابین قبر و منبر پیامبر صلی الله علیه و آله است.

گروهی از علمای اهل تسنن از جابر نقل نموده اند که گفت:

پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله قبل از رحلت خود به حضرت علی بن ابی طالب
فرمود:

سلام بر تو باد، ای پدر دو نوگل من ! من درباره این دو دنیوی خود به تو توصیه می کنم ، طولی نمی کشد که دو رکن تو از بین خواهد رفت. جابر می گوید: هنگامی که رسول خدا از دنیا رفت حضرت علی فرمود: این یکی از آن دو رکن من بود که پیغمبر خدا فرمود . هنگامی که فاطمه از دنیا رفت علی علیه السلام فرمود: این دومین رکن من بود.

روایت شده که حضرت زهرا بعد از فوت پدر بزرگوارش دائماً سر خود را می بست ، و جسمش ناتوان بود، قوت خود را از دست داده بود، چشمانش گریان و قلبی سوخته داشت ، ساعت به ساعت غش می کرد و به حسنین علیهماالسلام می فرمود: پدر (یعنی جد) شما که شما را گرامی می داشت و مرتب شما را در آغوش می گرفت کجاست ؟ کجاست آن جد شما که از همه مردم بیشتر به شما مهربان بود، نمی گذاشت که روی زمین راه بروید، افسوس که هرگز نخواهم دید جد شما در خانه مرا باز نماید و شما را به دوش خود بگیرد، در صورتی که دائماً این عمل را انجام می داد. سپس حضرت زهرا مریض شد و مدت چهل شب بیماری او ادامه پیدا کرد. آنگاه ام ایمن و اسماء بنت عمیس و علی علیه السلام را خواست و به علی سه وصیت کرد:

1- با امامه دختر خواهرش ازدواج نماید، زیرا که او فرزندان حضرت زهرا را دوست می داشت.

2- از برای حضرت فاطمه تابوت بسازد، زیرا ملائکه صورت تابوت را به او نشان داده بودند و آن بانو اوصاف آن را برای حضرت امیر شرح داد.

3- احدی از آن افرادی که در حق آن بانو ظلم کرده بودند در تشییع جنازه اش حاضر نشوند و بر جنازه اش نماز نخوانند.

مسلم و واقدی و ابن عباس و دیگران روایت کرده اند که حضرت فاطمه وصیت کرد: ابوبکر و عمر به جنازه اش نماز نخوانند و جنازه اش را شبانه به خاک بسپارند. در تاریخ طبری می نگارد: فاطمه علیهاالسلام شبانه دفن شد، و غیر از عباس و علی و مقداد و زبیر کسی در تشییع جنازه آن بانو حاضر نشد.

در روایت ما نقل شده که : حضرت علی ، حسن ، حسین ، عقیل ، سلمان ، ابوذر، مقداد عمار و بریده ، بنا به روایتی : عباس و پسرش فضل و طبق روایت دیگر حذیفه و ابن مسعود به جنازه آن حضرت نماز خواندند.

اصبغ بن نباته می گوید: از حضرت علی درباره اینکه فاطمه شبانه دفن گردید جویا شدند، فرمود: به علت اینکه فاطمه زهرا بر گروهی خشمناک بود و راضی نبود که آنان برای تشییع جنازه اش حاضر شوند. و بر کسانی که آنان را دوست نداشته باشند حرام است که بر جنازه احدی از فرزندان فاطمه نماز بخوانند.

روایت شده : حضرت علی قبر فاطمه علیهاالسلام را با زمین یکسان نمود. گفته اند: علی علیه السلام تعداد هفت قبر شبیه به قبر فاطمه تشکیل داد که قبر آن بانو شناخته نشود.

روایت شده که چهل قبر برای حضرت زهرا ترتیب داد تا قبر واقعی آن بانو تشخیص داده نشود و کسی حتی بر قبر او نماز نخواند.

از سلمی زوجه ابورافع روایت شده که گفت : من حضرت فاطمه را در آن بیماری که از دنیا رفت پرستاری می کردم ، يك روز حضرت علی به دنبال کار خود رفت و حضرت زهرا به من فرمود: آب بیاور تا غسل کنم . وقتی آب آوردم آن بانو برخاست و نیکوترین غسل را به جای آورد، آنگاه لباسهای جدید خود را پوشید، سپس به من فرمود: رختخواب مرا در میان اتاق بینداز . وقتی رختخواب وی را انداختم او رو به قبله خوابید و فرمود: من قبض روح می شوم . مبادا کسی بدنم را برهنه کند چون غسل کرده ام . این بفرمود و صورت خود را روی دست خویش نهاد و از دنیا رحلت کرد.

ابوالحسن خزاز قمی می نگارد: از امام جعفر صادق علیه السلام پرسیدند: چه کسی فاطمه زهرا را غسل داد؟ فرمود: علی علیه السلام. زیرا حضرت زهرا صدیقه بود و غیر از شخص صدیق کسی حق نداشت وی را غسل بدهد.

روایت شده: هنگامی که حضرت علی بن ابی طالب جنازه مبارک فاطمه علیها السلام را نزدیک قبر آورد، دستی از قبر بیرون آمد و آن جنازه را برگرفت و بازگشت. عبدالرحمن همدانی و حمید طویل نقل کرده اند: حضرت امیرالمؤمنین اشعاری را کنار قبر فاطمه زهرا علیها السلام سرود بدین مضمون:

من دوست خود را به خاطر آوردم ، گویا من برای به دوش کشیدن غم و اندوههای گذشته وکیل می باشم . بعد از اجتماع هر دو نفر بر دوستی یکدیگر، البته فراق و جدایی خواهد بود، و کلیه دردها در مقابل فراق و جدایی قلیل و اندک می باشد. اینکه من فاطمه را بعد از رسول خدا صلی الله علیه و آله از دست می دهم دلیل بر این است که هیچ دوستی دائمی نخواهد بود.

هاتفی در جواب آن حضرت این اشعار را گفت:

جوانمرد چنین می پسندد که دوستش هرگز نمیرد، در صورتی که غیر از مردن راهی برای وی نخواهد بود. پس مرگ و نابودشدن را چاره ای نیست ، و بقای من بعد از شما قلیل و اندک است . چون مدتی از مرگ گذشت ، گریه گریه کنندگان کاهش می یابد . به زودی از یاد من خواهی رفت و دوستی مرا فراموش خواهی کرد و دوست دیگری در عوض من خواهد آمد.

- 327/17 المناقب (274) : قال ابو جعفر الطوسی : الاصاب ائنها مدفونة فی دارها ءو فی الروضة.

یؤید قوله قول النبی صلی الله علیه و آله : ان بین قبری و منبری روضة من ریاض الجنة (و فی البخاری) بین بیتی و منبری ((و فی الموطا و الحلیة و الترمذی و مسند احمد بن حنبل)) مابین بیتی و منبری.))

و قال صلی الله علیه و آله : منبری علی ترعة من ترع الجنة و قالوا: حد الروضة مابین القبر الی المنبر الی الاساطین الی صحن المسجد.

ءحمد بن محمد بن اءبى نصر قال : ساءلت اءبا الحسن علیه السلام عن قبر فاطمة فقال : دفنت فی بیتها فلما زادت بنو امیة : فی المسجد صارت فی المسجد.

یزید بن عبدالملك ، عن اءبیه ، عن جده قال : دخلت فاطمة علیها السلام فباءتنی بالسلام ثم قالت : ما غذا بك ؟ قلت : طلب البركة . قالت : اءخبرنی اءبى و هو ذا: من سلم علیه ءو علی ثلاثة اءیام ءوجب الله له الجنة . قلت لها: فی حیاته و حیاتك ؟ قالت : نعم و بعد موتنا

ترجمه : در مناقب ابن شهر آشوب از شیخ ابو جعفر طوسی روایت شده است: نظر صحیح آن است که قبر فاطمه زهرا در روضه مقدسه حضرت رسول صلی الله علیه و آله است.

عقیده شیخ طوسی را قول پیامبر اکرم که می فرماید: مابین قبر و منبر من یکی از باغهای بهشت است ، تأیید می کند.

احمد بن محمد بن ابی نصر می گوید: به حضرت ابی الحسن علیه السلام گفتم : قبر فاطمه زهرا کجاست ؟ فرمود حضرت زهرا در میان حجره خودش دفن شد. هنگامی که بنی امیه مسجد حضرت رسول را توسعه دادند قبر آن بانوی معظمه جزء مسجد شد. و یزید بن عبدالملك نوفلی ، از پدرش ، از جدش روایت کرده است که گفت : من بر حضرت فاطمه علیها السلام وارد شدم ، او در سلام پیش دستی کرد و گفت : چه چیزی تو را به اینجا آورده است ؟ گفتم : طلب برکت.

آن حضرت گفت : برکت این است که پدرم فرموده و گفت : هر کس بر رسول خدا صلی الله علیه و آله یا بر من سه روز پی درپی درود فرستد بهشت بر او واجب می شود.

گفتم : در زمان حیات او و شما؟

گفت : هم در زمان حیات و هم بعد از آن.

- 328/18 كشف الغمة (275) : روى ابن اءباجعفر عليه السلام اءخرج سفظا ءو حقا و اءخرج منه كتابا فقراءه و فيه وصية فاطمة عليها السلام)) : بسم الله الرحمن الرحيم ، هذا ما ءوصت به فاطمة بنت محمد صلى الله عليه و آله ءوصت بحوائطها السبعة الى على بن ءبى طالب ، فان مضى فالى الحسن فان مضى فالى الحسين ، فان مضى فالى الاكابر من ولدى ((شهد المقداد بن الاسود و الزبير بن العوام و كتب على بن ءبى طالب.

و عن ءسماء بنت عميس قالت : ءوصيتنى فاطمة عليها السلام ءن لا يغسلها اذا ماتت الا ءنا و على فغسلتها ءنا و على عليه السلام.

و قيل : قالت فاطمة عليها السلام لاسماء بنت عميس حين توءاءت ووءءها للصلاة : هاتى طيبى الذى ءتطيب به ، و هاتى ثيابى التى اصلى فيها. فتوءاءت ثم وضعت رءسها فقالت (لى) : اجلسى عند رءاسى فاذا وقت الصلاة فءقيمىنى فان قمت و الا فارسلنى الى على عليه السلام.

فلما جاء وقت الصلاة قالت : الصلاة يا بنت رسول الله . فاذا هى قد قبضت فجاء على فقالت له : قد قبضت ابنة رسول الله قال على : متى ؟ قالت : حين ءرسلت اليك . قال : فءمر ءسماء فغسلتها و ءمر الحسن و الحسين عليهما السلام يدخلان الماء و دفنها ليلا و سوى قبرها فعوتب (على ذلك) فقال : بذلك ءمرتنى.

و روى ءنها بقيت بعد ءبيها ءربعين صباحا و لما حضرته الوفاة قالت لاسماء: ان جبرئيل ءتى النبى صلى الله عليه و آله لما حضرته الوفاة بكافور من الجنة فقسمه ءثلاثا ثلثا لنفسه ، و ثلثا لعلى و ثلثا لى . و كان ءربعين درهما فقالت : يا ءسماء ائتبنى ببقية حنوط والدى من موضع كذا و كذا فضعيه عند رءاسى . فوضعت ، ثم تسحبت بثوبها و قالت : انتظرينى هنيهة و ادعينى فان ءجبتك و الا فاعلمى ءنى قد قدمت على ءبى صلى الله عليه و آله.

فانتظرتها هنيهة ثم نادتها فلم تجبها فنادت : يا بنت محمد المصطفى ! يا بنت ءكرم من حملته النساء! يا بنت خير من وطىء الحصا! يا بنت من كان من ربه قاب قوسين ءو ءدنى ! قال فلم تجبها، فكشفت الثوب عن وجهها فاذا بها قد فارقت الدنيا فوقع عليها تقبلها و هى تقول : فاطمة ! اذا قدمت على ءبيك رسول الله فاقربيه عن ءسماء بنت عميس السلام.

فبينما هى كذلك اذ دخل الحسن و الحسين فقالا: يا ءسماء ما ينيم امنا فى هذه الساعة ؟ قالت : يا ابنى رسول الله ليست امكما نائمة ، قد فارقت الدنيا. فوقع عليها الحسن يقبلها مرة و يقول : يا اماه كلمينى قبل ءن تفارق روحى بدنى . قالت : و ءقبل الحسين يقبل رجليها و يقول : يا اماه ءنا ابنك الحسين كلمينى قبل ءن يتصدع قبلى فءموت. قالت لهما ءسماء: يا ابنى رسول الله انطلقا الى ءبيكما على فاخبراه بموت امكما. فخرجا حتى اذا كانا قرب المسجد رفعا ءصواتهما بالبكاء فابتدرهما جميع الصحابة فقالوا: ما بيكيكما يا ابنى رسول الله ؟ لا ءبكى الله ءعينكما لعلكما نظرتما الى موقف جدكما فبيكيكما شوقا اليه.

فقالا: (لا) ءوليس قد ماتت امنا فاطمة صلوات الله عليها. قال : فوقع على عليه السلام على وجهه يقول : بمن العزاء يا بنت محمد؟ كنت بك ءتعزى ففيم العزاء من بعدك ثم قال:

لكل اجتماع من خليلين
فرقة

و كل الذى دون الفراق
قليل

و ان افتقادى فاطما بعد
ءحمد

دليل على اءن لا يدوم
خليل

ثم قال عليه السلام : يا اءسماء غسلها و حنيطها و كفيها. قال : فغسلوها و كفونها و حنوطها و صلوا عليها ليلا و دفنوها بالقيع صارت فى المسجد.
قلت : الظاهر و المشهور مما نقله الناس و اءرباب التواريخ و السير اءنها عليها السلام دفنت بالقيع كما تقدم.

و روى مرفوعا الى سلمى اءم بنى رافع قالت : كنت عند فاطمة بنت محمد صلى الله عليه و آله فى شكواها التى ماتت فيها قالت : فلما كان فى بعض الايام و هى اءخف ما نراها فغذا على بن ابى طالب فى حاجته و هو يرى يومئذ اءنها اءمثل ما كانت فقالت : يا امه اسكبى لى غسلا. ففعلت فاغتسلت كاءشد ما راءيتها ثم قالت لى : اءعطينى ثيابى الجدد. فاءعطيتها فلبست ثم قالت : ضعى فراشى و استقبلىنى . ثم قالت : انى قد فرغت من نفسى فلا اءكشفن انى مقبوضة الان . ثم توسدت يدها اليمنى و استقبلت القبلة فقبضت.

فجاء على عليه السلام و نحن نصيح فسال عنها فاءخبرته فقال : اذا والله لا تكشف فاحتملت فى ثيابها فغيبت.

اءقول : ان هذا الحديث قد رواه ابن بابويه رحمه الله كما ترى و قد روى اءحمد بن حنبل فى مسنده عن اءم سلمى قالت : اشتكت فاطمة عليها السلام شكواها التى قبضت فيه فكنت اءمرضا فاءصحت يوما كاءمثل ما راءيتها فى شكواها ذلك.

قالت : و خرج على عليه السلام لبعض حاجته ، فقالت : يا اماه اسكبى لى غسلا. فسكبت لها غسلا فاغتسلت كاءحسن ما راءيتها تغتسل ثم قالت : يا اماه اءعطينى ثيابى الجدد. فاءعطيتها فلبستها ثم قالت : يا اماه قدمى لى فراشى وسط البيت . ففعلت ، فاضطجعت و استقبلت القبلة ، و جعلت يدها تحت خدها ثم قالت : يا اماه انى مقبوضة الان و قد تطهرت فلا يكشفنى اءحد. فقبضت مكانها قالت : فجاء على عليه السلام فاءخبرته.

و اتفاهما من طرق الشيعة و السنة على نقطة مع كون الحكم على خلافه عجيب فان الفقهاء من الطرفين لا يجيزون الدفن الا بعد الغسل الا فى مواضع ليس هذا منه ، فكيف روى هذا الحديث و لم يعلاها و لا ذكرها فقهاء ، و لانبها على الجواز و لا المنع ، و لعل هذا اءمر يخصها عليها السلام و انما استدل الفقهاء على اءنه يجوز للرجل اءن يغسل زوجته باءن عليها غسل فاطمة عليهما السلام و هو المشهور.

و روى ابن بابويه مرفوعا الى الحسن بن على عليهما السلام اءن غسل فاطمة عليها السلام و عن على اءنه صلى الله عليه و آله فاطمة ، و كبر عليها خمسا و دفنها ليلا و عن محمد بن على عليهما السلام اءن فاطمة عليها السلام دفنت ليلا

بيان : قد بينا فى كتاب المزار اءن الاصح اءنها مدفونة فى بيتها و اءما ما ذكره من ترك غسلها و فالاولى اءن ياءول بما ذكرنا سابقا من عدم كشف بدننها للتنظيف (فلاتنافى) للاخبار الكثيرة الدالة على اءن عليه السلام غسلها و يؤيد ما ذكرنا من التاءويل ما مر فى رواية ورقة فلا تغفل

ترجمه : و در كتاب كشف الغمه روايت شده است:

امام باقر عليه السلام كيسه اى آورد و نامه اى از ميان آن در آورد كه وصيت حضرت

فاطمه بدین شرح در آن نوشته شده بود:

بسم الله الرحمن الرحيم ، این وصیت نامه فاطمه دختر حضرت محمد صلی الله علیه و آله می باشد. فاطمه وصیت کرده که بستانهای هفتگانه اش برای علی بن ابی طالب باشد. چنانچه علی از دنیا رفت مال حسن بن علی و اگر حسن از دنیا رحلت نماید مال حسین باشد و اگر حسین از دنیا رفت مال بزرگترین فرزندانم باشد. مقداد بن اسود و زبیر بن عوام شهود این وصیت نامه و علی بن ابی طالب آن را نوشته است.

گفته شده : فاطمه علیهاالسلام پس از اینکه برای نماز وضو گرفت به اسماء بنت عمیس فرمود: آن عطری را که من استعمال می کنم بیاور و آن لباسهایی را که با آنها نماز می خوانم حاضر کن ! آنگاه سر مبارك خود را به زمین گذاشت و به اسماء فرمود: بالای سر من بنشین ، هنگامی که وقت نماز فرا رسید مرا صدا کن ، اگر بلند شدم که هیچ ، و الا شخصی را به دنبال حضرت علی بفرست.

هنگامی که وقت نماز شد اسماء صدا زد: ای دختر رسول خدا! وقت نماز است . ناگاه اسماء دریافت که آن جگرگوشه پیغمبر اسلام قبض روح شده . وقتی حضرت امیر آمد اسماء به آن حضرت گفت : فاطمه زهرا از دنیا رحلت کرده. امیرالمؤمنین علیه السلام فرمود: کی؟! گفت : آن هنگام که به دنبال تو فرستادم . علی علیه السلام به اسماء دستور داد تا فاطمه را غسل داد و به حسن و حسین علیهماالسلام امر کرد تا آب آورند. آنگاه جنازه آن بانو را شبانه به خاک سپرد. و چون به آن حضرت برای این عمل اعتراض کردند، فرمود: حضرت زهرا خودش اینطور وصیت کرده است.

روایت شده : حضرت فاطمه بعد از فوت پدر بزرگوارش مدت چهل روز زنده بود. به هنگام رحلت به اسماء فرمود: در زمان پدرم جبرئیل کافور بهشتی آورد. پدرم آن را سه قسمت کرد. يك قسمت برای خودش ، يك قسمت برای علی و يك قسمت هم برای من . آنگاه به اسماء فرمود: باقیمانده حنوط پدرم را که در فلان موضع است بیاور و نزد سرم بگذار.

اسماء می گوید: وقتی من امر آن بانو را اجرا نمودم لباس خود را روی خویشتن کشید و به من فرمود: پس از چند لحظه مرا صدا بزن ، اگر جواب تو را گفتم که هیچ و الا بدان که نزد پدرم بزرگوام رفته ام.

اسماء بعد از چند لحظه ای آن بانوی مظلومه را صدا زد، ولی جوابی نشنید. دوباره صدا زد: ای دختر محمد مصطفی ، ای دختر بهترین کسی که مادرش وی را حمل کرد، ای دختر بهترین کسی که بر روی سنگریزه ها پا نهاد، ای دختر آن کسی که مقامش به قاب قوسین او ادنی رسید! اما جوابی نگرفت.

وقتی اسماء لباس آن حضرت را از روی بدنش برداشت ناگاه دید از دنیا رفته است. اسماء بدن آن بانو را حرکت می داد و می گفت:

ای فاطمه ! زمانی که نزد پدر بزرگوارت رفتی سلام اسماء بنت عمیس را به آن حضرت برسان.

در همان حینی که اسماء این سخن را می گفت حسنین علیهماالسلام از راه رسیدند و گفتند: اسماء! مادر ما در چنین ساعتی به خواب نمی رفت؟! گفت : مادر شما خواب نرفته ، بلکه از دنیا رفته است.

امام حسن روی بدن مادر افتاد و پیکر مقدس او را حرکت می داد و می فرمود: مادر جان ! قبل از اینکه روح از بدن من مفارقت کند با من تکلم کن!

آنگاه امام حسین آمد و پاهای مبارك مادر را حرکت می داد و می بوسید و می فرمود:

مادر جان ! من فرزند تو حسینم . قبل از اینکه هلاک شوم و بمیرم با من صحبت کن!

اسماء به ایشان گفت : ای فرزندان پیغمبر اسلام نزد پدرتان علی بروید و آن حضرت را از

فوت مادرتان آگاه نمائید.

حسین علیهما السلام از خارج و به سوی مسجد روانه شدند، هنگامی که نزدیک مسجد رسیدند صدا به گریه بلند کردند. گروهی از صحابه به حضور ایشان آمدند و گفتند: برای چه گریانید؟! خدا چشم شما را نگریند! شاید نظر شما به جای جدتان رسول خدا افتاد و از کثرت علاقه ای که به او دارید گریان شدید؟

فرمودند: نه ، آیا نه چنین است که مادر ما از دنیا رحلت کرده است ؟ حضرت امیر علیه السلام پس از شنیدن این خبر جانگداز به رو درافتاد و فرمود: ای دختر حضرت محمد! من غم و اندوه خود را بعد از تو به که بگویم ؟ من درد دل‌های خود را برای تو می گفتم ، اکنون برای چه کسی درد دل کنم ؟
آنگاه اشعاری (276) سرود.

سپس به اسماء فرمود: فاطمه زهرا را غسل بده ، حنوط کن ، کفن ببوشان . موقعی که غسل و کفن آن بانوی بزرگ خاتمه یافت نماز بر بدنش خواندند و شبانه او را در بقیع دفن کردند. فوت آن بانو بعد از عصر واقع شد.

ابن بابویه می گوید: گرچه این روایت می گوید: حضرت فاطمه را در بقیع دفن کردند، ولی آنچه را که من صحیح می دانم این است که آن بانو در میان خانه خود دفن شد. پس از آنکه بنی امیه مسجد حضرت رسول را توسعه دادند آن قبر جزء مسجد شد.

- 329/19 کشف الغمة (277) : و نقلت من کتاب الذرية الطاهرة للدولابي (278) فی وفاتها علیها السلام ما نقله عن رجاله قال : لبثت فاطمة بعد النبي صلى الله عليه و آله ثلاثة أشهر، و قال ابن شهاب : ستة أشهر و قال الزهري : ستة أشهر و مثله عن عائشة و مثله عن عروة بن الزبير و عن أبي جعفر محمد بن علي عليهما السلام خمسا و تسعين ليلة - فی سنة احدى عشرة - و قال ابن قتيبة فی معارفه : مائة يوم.
و قيل : ماتت فی سنة احدى عشرة ليلة الثلاثاء لثلاث ليال من شهر رمضان و هی بنات تسع و عشرين سنة او نحوها.

و قيل : دخل العباس على بن ابي طالب و فاطمة بنت رسول الله صلى الله عليه و آله و آله و اءحدهما يقول لصاحبه : اءينا اءكبر؟ فقال العباس : ولدت يا على قبل بناء قريش البيت بسنوات و ولدت (ابنتى) و قريش تبني البيت و رسول الله صلى الله عليه و آله ابن خمس و ثلاثين سنة قبل النبوة بخمس سنين.

و روى عنها بنت عميس اسماء و فاطمة بنت عميس ان يغسلاها.
و عن ابن عباس قال : مرضت فاطمة شديدا فقالت لاسماء بنت عميس : اءلا تزين الى ما بلغت فلا تحملىنى على سرير ظاهر. فقالت : لا لعمرى ولكن اءصنع نعشا كما راءيت يصنع بالحيشة.

قالت : فاءرينيه فاءرسلت الى جرائد رطبة فقطعت من الاسواق ثم جعلت السرير نعشا و هو اءول ما كان النعش ، فتبسمت و ما رؤيت متبسمة الا يومئذ ثم حملناها فدفناها ليلا صلى عليها العباس بن عبدالمطلب و نزل فى حفرتها هو و على و الفضل بن عباس.
و عن اسماء بنت عميس ان فاطمة رسول الله صلى الله عليه و آله قالت لاسماء: انى قد استقبحت ما يصنع بالنساء انه يطرح على المرأة الثوب فيصفها لمن راءى فقالت اسماء: يا بنت رسول الله اءنا اريك شيئا راءيته باءرض الحيشة ، قال : فدعت بجريدة رطبة فحسنتها ثم طرحت عليها ثوبا. فقالت فاطمة عليها السلام : ما اءحسن هذا و اءجمله لا تعرف به المرأة من الرجل.

قال : قالت فاطمة : فاذا مت فاءغسلينى اءنت و لا يءدخلن على اءحد فلما توفيت فاطمة عليها السلام جائت عائشة تدخل عليها فقالت اسماء: لا تءخلى ! فكلمت عائشة اءبابكر فقالت : ان هذه الخثعمية تحول بيننا و بين ابنة رسول الله صلى الله عليه و آله و قد جعلت لها مثل هودج العرس . فقالت اسماء لابى بكر: اءمرتنى اءن لا يءدخل عليها اءحد و اءريتها هذا الذى صنعت و هى حية فاءمرتنى اءن اءصنع لها ذلك . فقال اءبوبكر: اصنعى

ما امرتك . فانصرف ، و غسلها على عليه السلام و اسماء .
و روى الدولابي حديث الغسل الذى اغتسلته قبل وفاتها و كونها دفنت به و لم تكشف و
قد تقدم ذكره و روى من غير هذا ان ابا بكر و عمر عاتبا عليا عليه السلام كونه لم يؤ
ذنهما بالصلاة عليها فاعتذر انها اوصته بذلك و حلف لهما فصدقا و عذراه .
و قال على عليه السلام عند دفن فاطمة عليها السلام كالمناجى بذلك رسول الله عند
قبره : السلام عليك يا رسول الله عنى و عن ابنتك النازلة فى جوارك . الى آخر ما
سيأتى .
ثم قال على بن عيسى : الحديث دوشجون انشدنى بعض الاصحاب للقاضى ابنى بكر
بن (ابى) قريعة :

يا من يسائل دائبا	عن كل معضلة سخيفة
لا تكشفن مغطى	فلربما كشفت جيفة
و لرب مستور بد	كالطبل من تحت القطيفة
ان الجواب لحاضر	لكننى اخفيه خيفة
لو لا اعتداء رعية	اءلقى سياستها الخليفة
و سيوف اعداء بها	هماتنا ابدأ نقيفة
لنشرت من اءسرار آل	محمد جملا طريفة
تغنيكم عما رواه	مالك و اءبوحنيفة
و اءريتكم ان الحسين اءصيب	فى يوم السقيفة
و لاي حال لحدت	بالليل فاطمة الشريفة
و لما حمت شيخيكم	عن و طى ء حجرتها المنيقة
ءوه لبنت محمد	ماتت بغصتها اءسيفة

و قد ورد من كلامها عليها السلام فى مرض موتها ما يدل على شدة تاءلمها و عظم
موجدتها و فرط شكايته ممن ظلمها و منعها حقها اءعرضت عن ذكره ، و الغيت القول فيه
، و نكبت عن ايراده لان عرضى من هذا الكتاب نعت مناقبهم و مزايهم و تنبيه الغافل عن

موالاتهم ، فریما تنبه و والاهم ، و وصف ما خصهم الله به من الفضائل التي ليست لاحد سواهم ، فاما ذكر الغير و البحث عن الشر و الخير فليس من غرض هذا الكتاب و هو موكول الى يوم الحساب و الى الله تصير الامور

بیان : النقف : كسر الهامة عن الدماغ اءو ضربها اءشد ضرب اءو برمح اءو عصا ترجمه : و نیز در كشف الغمه ، از كتاب الذرية الطاهرة تاءليف دولابی روایت شده :

حضرت فاطمه زهرا عليها السلام مدت سه ماه بعد از پدر خود زنده بود. ولی ابن شهاب زهري و عایشه و عروة بن زبير گفته اند: آن بانو شش ماه بعد از رحلت خود زندگی کرد. حضرت امام محمد باقر عليه السلام می فرماید: فاطمه زهرا مدت نود و پنج روز بعد از پدر بزرگوارش زنده بود و در سال یازدهم هجری از دنیا رفت. ابن قتیبه می گوید: مدت صد روز زنده بود.

گفته شده : حضرت زهراى اطهر در سال یازدهم هجری ، شب سه شنبه ، سوم ماه رمضان در سن بیست و نه سالگی رحلت نمود.

ابن عباس می گوید: آن هنگام که بیماری حضرت فاطمه شدت یافت ، به اسماء بنت عمیس فرمود: آیا نمی بینی من در چه حالی هستم ؟ مبادا مرا روی تخته ای بگذارید که جنازه ام ظاهر باشد!

اسماء گفت : نه به جان خودم سوگند، بلکه نظیر آن تابوتی را برای تو درست می کنم که در حبشه دیده ام.

حضرت زهرا به وی فرمود: پس نمونه آن را به من نشان بده ! اسماء فرستاد تا از بازار شاخه های تازه خرما آوردند. آنگاه آن تابوتی را که در حبشه دیده بود، ساخت و آن اولین تابوتی بود که ساخته شد.

حضرت زهرا پس از دیدن آن تابوت خندان شد و هیچ وقت غیر از آن موقع خندان نشده بود. سپس پیکر آن بانو را شبانه بردیم و دفن نمودیم و عباس بن مطلب بر جنازه آن بانو نماز خواند. عباس و علی و فضل بن عباس در قبر آن بانو وارد شدند.

از اسماء بنت عمیس روایت شده که گفت : فاطمه دختر حضرت محمد صلی الله علیه و آله به وی فرمود: من این عمل را زشت می دانم که يك پارچه روی جنازه زنان می اندازند زیرا هر کسی از حجم و وصف آن جنازه آگاه می شود.

اسماء گفت : ای دختر رسول خدا! من نظیر آن تابوتی را که در سرزمین حبشه دیده ام به تو نشان می دهم . آنگاه فرستاد تا شاخه های تازه خرما آوردند و او تابوتی نیکو ساخت و يك پارچه روی آن انداخت.

حضرت زهرا فرمود چقدر این تابوت خوب است ، زیرا جنازه ای که در میان آن باشد تشخیص داده نمی شود که جنازه زن یا جنازه مرد است.

سپس حضرت فاطمه به اسماء فرمود: پس از آنکه من مردم تو مرا غسل بده ، احدی حق ندارد نزد من بیاید. و هنگامی که فاطمه از دنیا رحلت نمود، عایشه آمد که نزد جنازه اش برود، اسماء به وی گفت : مبادا نزد فاطمه بروی ! عایشه به ابوبکر شکایت کرد و گفت : اسماء نمی گذارد من نزد دختر رسول خدا بروم ، اسماء يك هودج نظیر هودج عروس برای فاطمه ساخته است.

اسماء در جواب ابوبکر گفت : فاطمه به من دستور داده که کسی نزد جنازه اش نرود، من این را در زمان حیات فاطمه طبق دستور شخص آن بانو ساخته ام.

ابوبکر گفت : مانعی ندارد، آنچه را که فاطمه دستور داده انجام بده . ابوبکر این را بگفت و بازگشت . آنگاه بدن آن حضرت را علی و اسماء غسل دادند.

- 320/20 روضة الواعظین (279) : مرضت فاطمة عليها السلام مرضا شديدا و مكثت اربعين ليلة فى مرضها الى ان توفيت صلوات الله عليها فلما نعت اليها نفسا دعت ام ايمن و اسماء بنت عميس و وجهت خلف علي و اءحضرته ، فقالت : يابن عم انه قد نعت الى نفسى و اننى لا اءرى ما بى الا اءننى لا حق باءبى ساعة بعد ساعة و اءنا اوصيك

باءشياء فى قلبى.
قال لها على عليه السلام : اءوصينى بما اءحبت يا بنت رسول الله . فجلس عند رءسها و اءخرج من كان فى البيت ، ثم قالت : يا ابن عم ما عهدتنى كاذبة و لا خائنة و لا خالقتك منذ عاشرتنى.

فقال عليه السلام : معاذ الله اءنت اءعلم بالله و اءبر و اءتقى و اءكرم و اءشد خوفا من الله (من) اءن اوبخك بمخالفتى قد عز على مفارقتك و تفقدك ، الا اءنه اءمر لابد منه ، والله جددت على مصيبة رسول الله صلى الله عليه و آله و قد عظمت وفاتك و فقدك ، فانا لله و انا اليه راجعون من مصيبة ما اءفجعها و المها و اءمضا و اءحزنها هذه والله مصيبة لا عزاء لها، و رزية لا خلف لها.
ثم بكيا جميعا ساعة و اءخذ على رءسها و ضمها الى صدره ثم قال : اءوصينى بما شئت فانك (اختى) اءمامة فانها تكون لولدى مثلى فان الرجال لابد لهم من النساء.
قال : فمن اءجل ذلك قال اءميرالمؤمنين عليه السلام : اءربع ليس لى الى فراقه سبيل ، بنت (اىبى العاص) اءمامة اءوصتنى بها فاطمة بنت محمد صلى الله عليه و آله.
ثم قالت : اوصيك يا بن عم اءن تتخذ لى نعشا فقد راءيت الملائكة صوروا صورته . فقال لها: صفيه لى . فوصفته فاتخذها لها فاءول نعش عمل على وجه الارض ذاك و ما راءى اءحد قبله و لا عمل اءحد.

ثم قالت : اوصيك اءن لا يشهد اءحد جنازتى من هؤ لاء الذين ظلمونى و اءخذوا حقى فانهم عدوى و عدو رسول الله صلى الله عليه و آله و لا تترك اءن يصى اءحد منهم ، و لا من اءتباعهم ، و اءدفنى فى الليل اذا هءاءت العيون و نامت الابصار. ثم توفيت صلوات الله عليها و على اءبيها و بعلمها و بنيتها.

فصاحت اءهل المدينة صيحة واحدة و اجتمعت نساء بنى هاشم فى دارها، فصرخوا صرخة واحدة كادت المدينة اءن تنزعزع من صراخهن و هن يقلن : يا سيدتاه ! يا بنت رسول الله ! و اءقبل الناس مثل عرف الفرس الى على عليه السلام ، و هو جالس و الحسين عليهما السلام بين يديه بيكيان ، فبكى الناس لبكائهما.
و خرجت ام كلثوم و عليها برقعة و تجر ذيلها متجللة برداء عليها تسبجها و هى تقول يا اءبتاه يا رسول الله الان حقا فقدناك ، فقدا بعده اءبدا.
و اجتمع الناس فجلسوا و هم يضجون و ينتظرون اءن تخرج الجنازة فيصلون عليها، و خرج اءبوذر و قال : انصرفوا فان ابنة رسول الله صلى الله عليه و آله قد اخر اءراجها فى هذه العيشة فقام الناس و انصرفوا.

فلما اءن هءاءت العيون و مضى شطر من الليل اءخرجها على و الحسن و الحسين عليهم السلام و عمار و المقداد و عقيل و الزبير و اءبوذر و سلمان و بريدة و نفر من بنى هاشم و خواصه صلوا عليها و دفنوها فى جوف الليل و سوى على عليه السلام حوالىها قبورا مقدار سبعة حتى لا يعرف قبرها و قال بعضهم من الخواص : قبرها سوى مع الارض مستويا فمسح مسحاً سواء مع الارض حتى لا يعرف موضعه
ترجمه : در كتاب روضة الواعظين روايت شده است:

حضرت فاطمه به شدت بيمار شد و مدت چهل روز ادامه داشت تا اينكه وفات يافت. هنگامى كه يقين به مرگ پيدا كرد، ام ايمن و اسماء بنت عميس را خواست و فرستاد تا حضرت امير عليه السلام هم آمد، نگاه فرمود: پسرعمو! اجل من فرا رسیده . من ساعت به ساعت خودم را اينطور مى بينم كه دارم به پدرم ملحق مى شوم . درباره اين مطالبى كه در قلب خود دارم به تو وصيت مى كنم.
حضرت على عليه السلام فرمود: اى دختر پيغمبر هر وصيتى كه دوست دارى بكن ، سپس بالاى سر حضرت زهرا نشست و دستور داد تا افرادى كه در اطاق بودند خارج شدند.

پس از آن حضرت فاطمه فرمود: پسرعمو! آيا در اين مدتى كه تو با من معاشرت داشتى

، دروغ و خیانت و مخالفتی از من دیدی ؟
حضرت امیر علیه السلام فرمود: ابد!! به خداوند پناه می برم ! تو به وجود خداوند
داناتری و نیکوکارتر و پرهیزکارتر و گرامی تر و از خدا خائف تر از آنی که من تو را به علت
مخالفت کردن سرزنش نمایم . حقا که فراق و فقدان تو برای من بسیار ناگوار است ،
ولی چه باید کرد، چاره ای نیست . به خداوند سوگند که تو مصیبت پیامبر خدا را برای
من تجدید کردی ، حقا که فوت و از دست رفتن تو خیلی برای من سنگین و بزرگ است .
انا لله و انا الیه راجعون به خداوند سوگند که این مصیبت دردناکترین و غصه دارترین
مصیبتی است که هیچ تسلیت و تعزیتی با آن برابری نمی کند و جانشین آن نخواهد
شد!!

سپس حضرت علی و زهرا علیهما السلام مدتی گریستند، آنگاه علی علیه السلام سر
مبارک فاطمه علیها السلام را بلند کرد و به سینه خود نهاد و به آن بانو فرمود:
هر وصیتی که داری بکن ، زیرا من هر دستوری که تو صادر کنی اجرا می نمایم و امر تو
را بر امر خودم مقدم می دارم.

حضرت فاطمه فرمود: ای پسرعموی پیغمبر صلی الله علیه و آله ، خداوند تو را بهترین
جزا عطا کند! من اولاً به تو وصیت می کنم که بعد از من با امامه دخترخواهرم ازدواج
نمایی ، زیرا او برای فرزندانم نظیر خودم خواهد بود، و مردان چاره ای ندارند جز آنکه
ازدواج نمایند.

لذا حضرت علی بن ابی طالب علیه السلام می فرماید: چهار چیز است که من نمی
توانم از آنها مفارقت نمایم . یکی از آنها امامه دختر ابوالعاص است . زیرا حضرت زهرا
وصیت کرده من با وی ازدواج کنم.
خلاصه : سپس حضرت فاطمه گفت:

پسرعمو ! من به تو وصیت می کنم که تابوتی برایم تهیه نمایی ، زیرا دیدم که ملائکه
شکل و تصویری از آن تابوت را من نشان دادند.
امیرالمؤمنین فرمود: اوصاف آن تابوت را برای من شرح بده.
زهرا مشخصات آن را شرح داد و علی علیهما السلام آن را تهیه نمود. آن تابوت اولین
تابوتی بود که در روی زمین ساخته شد، کسی قبلاً نظیر آن را ندیده بود و بعداً هم
ساخته نشد.

حضرت فاطمه پس از این جریان به حضرت علی رو کرد و گفت : مبدا احدی از این
گروهی که در حق من ظلم روا داشتند و حق مرا غصب کردند برای تشییع جنازه ام
حاضر شوند!! زیرا ایشان دشمن من و دشمن رسول خدا می باشند . مبدا بگذاری
احدی از آنان و پیروانشان به جنازه ام نماز بخوانند!! مرا شبانه در آن هنگام که چشمها
همه به خواب رفته باشند، دفن کن . پس از این وصیت بود که فاطمه زهرا از دنیا رفت.
آنگاه اهل مدینه عموماً صدا به ضجه و فریاد بلند کردند، زنان بنی هاشم در میان خانه
حضرت فاطمه اجتماع نمودند و به نحوی صدا به صیحه و گریه بلند کردند که نزدیک بود
مدینه طیبه به علت گریه آنان از جا کنده شود! مردم فریاد می زدند:
یا سیدتاه ! یا بنت رسول الله ! مردم همچنان پشت سر یکدیگر به حضور حضرت علی
بن ابی طالب علیه السلام شدند و آن بزرگوار نشست و آن بزرگوار نشسته بود و حسنین علیهما السلام در
حضور آن حضرت مشغول گریه بودند و مردم به واسطه گریه آنان اشک می ریختند!
ام کلثوم در حالی خارج شد که روبنده به صورت داشت و دامن لباسش به زمین کشیده
می شد، فریاد می زد و می گفت:

ای پدر بزرگوارم ، یا رسول الله ! گویا هم اکنون تو را به نحوی از دست دادیم که بعداً
ملاقاتی در کار نخواهد بود! مردم مدینه اجتماع کردند و نشستند، در انتظار بودند که
جنازه حضرت فاطمه خارج شود و بر آن نماز بخوانند.
ولی ابوذر بیرون آمد و به مردم گفت : برگردید، زیرا خارج کردن جنازه دختر پیامبر اسلام

صلى الله عليه و آله به تاءخير افتاد. مردم برخاستند و رفتند.
 هنگامی که چشم مردم به خواب رفت قسمتی از شب گذشته بود علی بن ابی طالب
 و حسنین علیهم السلام با عمار، مقداد، عقیل ، زبیر، ابوذر، سلمان ، بریده و گروهی از
 بنی هاشم جنازه مبارک حضرت زهرا را خارج نمودند و بر بدن آن بانو نماز خوانده او را
 شبانه به خاک سپردند.
 آنگاه حضرت علی در اطراف قبر فاطمه علیها السلام صورت هفت قبر تشکیل داد که قبر
 مطهر فاطمه تشخیص داده نشود. بعضی از خواص گفته اند که قبر حضرت زهرا را با
 زمین یکسان نمودند تا محل قبر مشخص نباشد.

- 331/21 الكافی (280) : اءحمد بن مهران - رحمه الله - رفعه و اءحمد بن ادریس عن
 محمد بن عبد الجبار الشیبانی قال : حدثنی القاسم بن محمد الرازی قال : حدثنی علی
 بن محمد الهرمزانی ، عن اءبى عبدالله الحسين بن علی علیهما السلام قال : لما قبضت
 فاطمة علیها السلام دفنها اءمیر المؤمنین علیہ السلام سرا و عفا علی موضع قبرها. ثم
 قال : فحول وجهه الی قبر رسول الله صلى الله عليه و آله ثم قال:
 السلام عليك يا رسول الله عنى ! و السلام عليك عن ابنتك ، و زائرتك و البائتة فى الثرى
 بيقعتك و المختار الله لها سرعة اللحاق بك ، قل يا رسول الله عن صفيتك صبرى ، و عفا
 عن سيدة نساء العالمین تجلدى ، الا اءن فى التاءسى لى بسنتك فى فرقتك ، موضع
 تعز، فلقد وسدتك فى ملحودة قبرك ، و فاضت نفسك بين نحرى و صدرى.
 بلى ! و فى كتاب الله لى اءنعم القبول ، انا لله و انا الیه راجعون قد استرجعت الودیعة ، و
 اخذت الرهينة ، و اخلست الزهراء، فما اءقبح الخضراء و الغبراء یا رسول الله!
 اءما حزنى فسرمد، و اءما لیلی فمسهد، و هم لا یبرح من قبلی ، اءو یختار الله لى دارك
 التی اءنت فیها مقیم ، كمد مقيح ، و هو همیج ، سرعان ما فرق بیننا و الی الله اءشكو.
 و ستنبئك ابنتك بتظافر امتك علی هضمها، فاءحفها السؤ ال ، و استخبرها الحال ، فكم
 من غلیل معتلج بصدرها، لم تجد الی بثه سبیلا، و ستقول و یحكّم الله و هو خیر
 الحاکمین.

و السلام علیكما سلام مودع ، لا قال و لا سئم ، فان اءنصرف فلا عن ملالة و ان اقم فلا
 عن معكوف، و لا عولت اءوال الثكلى ، علی جلیل الرزیه.
 فبعین الله تدفن ابنتك سرا، و تهضم حقها، و یمنع ارثها؟! و لم یتباعد العهد، و لم یخلق
 منك الذکر، و الی الله یا رسول الله المشتكى ، و فیک یا رسول الله اءحسن العزاء، صلى
 الله علیك ، و علیها السلام و الرضوان

بیان : العفو **(المحو و الانحاء)** و التجلد **(القوة قوله علیه السلام)** : الا اءن فى
 التاءسى لى بسنتك **(اءى بسنة فرقتك ، و المعنى اءن المصيبة بفراقك كانت اءعظم
 فكما صبرت علی تلك مع كونها اءشد فلا اءصبر علی هذه اءولى ، و التاءسى الاقتداء
 بالصبر فى هذه المصيبة ، كالصبر فى تلك)** و فاضت نفسه **(خرجت روحه .
 قوله علیه السلام)** : فى كتاب الله اءنعم القبول **(اءى فى ما یصیر سببا لقبول
 المصائب اءنعم القبول ، و استعار علیه السلام لفظ الودیعة و الرهينة لتلك النفس الكريمة
 لان الارواح كالودیعة و الرهن فى الابدان اءو لان النساء كالودائع و الرهائن عند الازواج ، و
 یمكن اءن یقرء)** استرجعت **(و قرائته علی بناء المعلوم و المجهول .
 و التخالس : التسالب ، و السهود قلة النوم)** اءو یختار **(اءى الی اءن یختار، و
**(المكمد (بالتفتح و بالتحريك الحزن الشديد، و مرض القلب منه و هو اما خیر لقوله هم
 اءو كل منهما خبر مبتدا محذوف و) الهضم (الظلم و) الحفاء (المبالغة فى السؤ ال****

و)) الغليل ((حرارة الجوف و اعتلجت الامواج : التطمط و فى نهج البلاغة و كشف الغمة : و السلام عليما سلام مودع.

و عكفه يعكفه : حبسه ، و الاعوال : رفع الصوت بالبكاء و الصياح قوله)) : فبعين الله ((
اى تدفن ابنتك سرا متلبسا بعلم من الله و حضوره و شهوده قوله عليه السلام)) : و
فيك ((اى فى اطاعة اءمرك

ترجمه : در كتاب كافى از امام حسين عليه السلام روايت شده است:
هنگامى كه فاطمه زهرا قبض روح شد، حضرت على آن بانو را مخفيانه به خاك سپرد و
موضع قبر مقدسش را محو نمود. آنگاه برخاست و رو به قبر مبارك پيغمبر صلى الله عليه
و آله كرد و گفت:

يا رسول الله ! سلام من و سلام دخترت فاطمه بر تو باد، همان دخترت كه به زيارت تو
آمده و در بقعه تو خوابيده و خداوند خواست كه به سرعت به تو ملحق شود.
اى رسول خدا! از فراق دختر برگزيده تو صبر و شكيبايى من قليل و اندك شده ، قدرت
من از دورى برترين زنان فاطمه ضعيف گرديد، ولى براى مقاومت تاءسى نمودن به تو
موجب تسليت من خواهد شد. من تو را به دست خود به خاك سپردم ، در صورتى كه
جان مقدس تو در گلو و سينه من بود . آرى آنچه كه در قرآن است مى پذيرم و مى گويم
: انا لله و انا اليه راجعون ، يا رسول الله ! آن امانتى را كه به من دادى پس گرفته شد!
سپرده باز گرفته شد! فاطمه زهرا را بردى ، يا رسول الله چقدر اين آسمان سبز و زمين
غبارلود در نظر من تيره و تار است !! غم و اندوه من هميشگى گرديده ! شب من با
بيخوابى مى گذرد! اين غم از قلب من خارج نمى شود تا آن زمانى كه خداوند مرا در آن
خانه اى كه تو در آن هستى وارد نمايد! در دلم دردى است كه آن را جريحه دار مى كند
و هم و غمى است تكاندهنده ! چه زود بين ما جدايى افتاد! من درد دل خود را براى
خداوند مى گويم.

دخترت به زودى تو را از اينكه امت تو متحد شدند و حق او را پايمال كردند آگاه خواهد
كرد! جريان را از فاطمه ات جويا شو و شرح حال را از وى بخواه ! چه غم و غصه هاى كه
در دل او جايگزين شدند ! او نمى توانست براى كسى درد دل كند. وى همه آنها را براى
تو خواهد گفت . خداوند كه بهترين حكم كنندگان است حكم خواهد كرد. سلام من بر
شما باد، سلامى كه به منزله وداع من باشد، نه آن سلامى كه شما را ترك نمايم ، اگر
بازگردم از ملالت و خستگى نيست و اگر نزد قبر تو اقامت گزينم به علت بدگمانى
نيست كه خداوند به صابرين وعده ثواب داده است.

صبر و شكيبايى مباركتر و نيكوتر است . اگر براى غلبه افرادى كه بر او مستولى شدند
نبود بر خود لازم مى دانستم كه نزد تو اقامت گزينم و معتكف گردم و براى اين مصيبت
بزرگ نظير زن جوان مرده ناله و فرياد مى كردم . خداوند مى بيند كه دختر تو مخفيانه
دفن مى شود!

حق وى غصب شد! از گرفتن ارث ممنوع گرديد! در صورتى كه از امان تو تا به حال چندان
مدتى نگذشته و ذكر تو متروك نشده است!

يا رسول الله من به خداوند شكايت مى كنم و پيمودن راهى كه تو رفتى براى من
بهترين تسليت است.

يا رسول الله صلوات خداوند بر تو و سلام و خشنودى خداوند بر فاطمه باد!

- 332/22 الكافى (281) : محمد بن يحيى ، عن اءحمد بن محمد، عن ابن محبوب ، عن
ابن رئاب عن اءبى عبيدة قال : ساءل اءبا عبد الله عليه السلام بعض اءصحابنا عن الجفر
فقال : هو جلد ثور مملوء علما. قال له : فالجامعة ؟ قال : تلك صحيفة طولها سبعون
ذراعا فى عرض الادى مثل فخذ الفالج فيها كل ما يحتاج الناس اليه ، و ليس من قضية الا
و هى فيها حتى اءرش الخدش.

قال : فمصحف فاطمة عليها السلام ؟ قال : فسكت طويلا، ثم قال : انكم لتبحثون عما

تریدون و عما لا تریدون . ان فاطمة مكثت بعد رسول الله صلى الله عليه و آله خمسة و سبعين يوما و كان دخلها حزن شديد على ابيها و كان جبرئيل ياتيها فيحسن عزاءها على ابيها و يطيب نفسها و يخبرها عن ابيها و مكانها، و يخبرها بما يكون بعدها في ذريتها و كان على عليه السلام يكتب ذلك فهذا مصحف فاطمة عليها السلام
ترجمه : در كتاب كافى آمده است كه ابو عبیده گفته:

يكی از شیعیان از حضرت امام جعفر صادق علیه السلام راجع به جفر جويا شد حضرت صادق فرمود: جفر پوست گاوی است كه مملو از علم است . گفت : معنی جامعه چیست ؟ فرمود : جامعه صحیفه ای است كه طول آن هفتاد ذراع (282) است و به پهنای يك پوست و به ضخامت يك طناب خیلی ضخیم است . در آن صحیفه آنچه را كه مردم احتیاج داشته باشند موجود و مرقوم است . هیچ قضیه و مطلبی نیست كه در آن نباشد، حتی ديه و جریمه خراشیدگی در آن نوشته شده است.
راوی جويا شد: مصحف فاطمه عليها السلام چیست ؟
امام صادق علیه السلام پس از سكوتی طولانی فرمود: شما درباره مطالب اعم از آنكه بدانها احتیاج دارید و یا ندارید، سؤال و جستجو می كنید؟!
حضرت فاطمه مدت هفتاد و پنج روز بعد از رحلت پدر بزرگوارش زنده و به علت از دست دادن پدر خویش غم و اندوه شدیدی بود. جبرئیل نزد آن بانوی معظم می آمد و به وی تسلیت می گفت و خاطر او را آرام می كرد، وی را از مقام و مكان پدر بزرگوارش آگاه می نمود. و آن حضرت را از مصایبی كه بعدا فرزندانش بدانها دچار می شوند، مطلع می كرد و حضرت علی بن ابی طالب علیه السلام آن مطالب را می نوشت و این مصحف فاطمه است.

- 333/23 الكافي (283) : العدة ، عن احمد بن محمد ، عن القاسم ، عن جده ، عن ابي بصير عن ابي عبدالله ، عن ابيه عليهم السلام قال : قال اميرالمؤمنين عليه السلام : ان اسقاطكم اذا لقوكم يوم القيامة و لم تسموهم يقول السقط لابيهِ : اءلا سميتني و قد سمى رسول الله صلى الله عليه و آله محسنا قبل ان يولد
بيان : (يحتمل ان يكون)) و قد سمى ((كلام السقط.

ترجمه : و در همان كتاب از امام على عليه السلام روايت شده است كه گفت: آن كودكاني كه از شما سقط می شوند و نامی برای آنان نمی گذاريد روز قيامت كه شما را ملاقات می كنند خواهند گفت : چرا نام ما را تعيين نكرديد، در صورتی كه رسول خدا صلى الله عليه و آله كودك حضرت فاطمه را قبل از اينكه متولد شود محسن ناميد؟!
- 334/24 الكافي (284) : العدة ، عن احمد بن محمد ، عن الحسين بن سعيد ، عن النضر ، عن هشام بن سالم ، عن ابي عبدالله عليه السلام قال : سمعته يقول : عاشت فاطمة بعد رسول الله صلى الله عليه و آله خمسة و سبعين يوما لم تر كاشرة و لا ضاحكة تاءتى قبور الشهداء في كل جمعة مرتين : الاثني و الخميس ، فنقول عليها السلام ، ههنا كان رسول الله و ههنا كان المشركون.
و في رواية اءبان ، عن اءخبره ، عن ابي عبدالله عليه السلام انها كانت تصلى هناك و تدعو حتى ماتت عليها السلام

كا: على ، عن ابيه ، عن ابن ابى عمير ، عن هشام مثله.
ترجمه : و در كتاب كافى از هشام بن سالم روايت شده كه گفته:
از حضرت امام جعفر صادق عليه السلام شنيدم مى فرمود: حضرت فاطمه بعد از حضرت محمد صلى الله عليه و آله مدت هفتاد و پنج روز زنده بود و كسى در اين مدت وى را خندان و خوشحال نديد ! در هر هفته اى دو مرتبه كه روزهاى دوشنبه و پنجشنبه کنار قبر شهيدان مى آمد و مى فرمود: پيامبر خدا در اينجا بود و مشركين در آنجا بودند.
در روايت ابان از حضرت صادق نقل مى كند كه فرمود:
حضرت فاطمه بر سر قبر شهدا نماز خواند و دعا كرد تا از دنيا رحلت نمود.

- 335/25 الكافي (285) : حميد، عن ابن سماعة ، عن احمد بن الحسن ، عن ابيان ، عن محمد بن المفضل قال : سمعت ابا عبد الله عليه السلام يقول : جاءت فاطمة عليها السلام الى سارية في المسجد و هي تقول و تخاطب النبي صلى الله عليه و آله :

قد كان بعدك ابناء و
هنيئة

لو كنت شاهدا لم يكثر
الخطب

انا فقدناك فقد الارض
وابلها

و اختل قومك فاشهدهم و لا
تغب

بيان : قال الجزري ((الهنيئة)) واحدة الهنايت و هي الامور الشداد المختلفة و الهنيئة :
الاختلاط في القول)) و الشهود ((الحضور و)) الخطب ((بالفتح الامر الذي تقع فيه
المخاطبة ، و النشاء ، و الحال ، و)) الوايل ((المطر الشديد
ترجمه : در كافي از محمد بن مفضل از امام جعفر صادق عليه السلام روايت شده كه
فرمود:

فاطمه زهرا نزد یکی از ستون های مسجد حضرت رسول آمد و به پیغمبر خدا این چنین
خطاب کرد و این دو شعر را خواند:

- 1 پدرجان ! بعد از تو قيل وقال ها و سروصداهایی به پا شد كه اگر تو می بودی و
مشاهده می کردی این اختلافات زیاد نمی شد.

- 2 ما تو را آنطور از دست دادیم كه زمین باران رحمت خود را از دست بدهد، امور امت تو
مختل و نامنظم شد، بیا و مشاهده كن و غایب مباش!

- 336/26 اقبال الاعمال (286) : روينا عن جماعة من اصحابنا ذكرناهم في كتاب التعريف
للمولد الشريف اءن وفاة فاطمة عليها السلام صارت يوم ثالث جمادى الآخرة

ترجمه : در اقبال الاعمال از كتاب التعريف للمولد الشريف روايت شده : وفات حضرت
فاطمه در روز سوم جمادى الثانى بوده است.

- 337/27 المناقب : اءنشدت الزهرا عليها السلام بعد وفات ابيها صلى الله عليه و آله :

و قد رزئنا به محضا
خليفته

صافى الضرائب الاعراق و
النسب

و كنت بدرا و نورا يستضاء
به

عليك تنزل من ذى العزة
الكتب

و كان جبرئيل روح القدس
زائرنا

فغاب عنا و كل الخير
محتجب

فليت قبلك كان الموت
صادفنا

لما مضيت و حالت دونك
الحجب

انا رزنا بما لم يرز
ذوشجن

من البرية لا عجم و لا عرب

ضاقت على بلاد بعد ما
رحبت

و سيم سبطاك خسفا فيه
لى نصب

فءنت والله خير الخلق
كلهم

و اءصدق الناس حيث
الصدق و الكذب

فسوف نيكيك ما عشنا و
ما بقيت

منا العيون بتهمال لها
سكب

عمرو بن دينار، عن الباقر عليه السلام قال : مارويت فاطمة ضاحكة قط منذ قبض رسول الله حتى قبضت

البيان)) : الرزء ((بالضم و الهمزة : المصيبة بفقد الاعزة و رزنا على صيغة المجهول اءى اصبنا و اسقطت الهمزة للتخفيف قوله)) : محضا خليفته ((مفعول ثان لرزنا على التجريد كقولهم : لقيت بزید اءسدا اءى رزئت به بشخص محض الخليفة لا يشوبها كدر سوء، و ((الضريبة ((الطبيعة و السجية ، و)) الاعراق ((جمع عرق بالكسر و هو الاصل من كل شىء و)) الشجن ((بالتحريك الهم و الحزن و)) العجم ((بالضم و بالتحريك خلاف العرب ، و قال الجزرى : الخسف : النقصان و الهوان و)) سيم ((كلف و الزام و هملت عينه : فاضت

ترجمه : در مناقب ابن شهر آشوب آمده است که حضرت فاطمه علیها السلام بعد از وفات رسول خدا صلی الله علیه و آله در مرثیه او سرود:

- 1- حقا که ما دچار مصیبت شخصی شدیم که مخلوقی منحصر به فرد و دارای طبیعت و رگ و ریشه و حسب و نسب صاف و پاکی بود.
- 2- پدرجان ! تو همان ماه شب چهارده و نوری بودی که موجودات از نور آن بهره مند می شدند، از طرف خداوند با عزت کتبی به تو نازل می گردید.
- 3- جبرئیل که روح القدس است به زیارت ما می آمد، ولی اکنون از نظر ما غایب شده کلیه اخبار آسمانی بر ما پوشیده و نامعلوم است.
- 4- پدرجان ! ای کاش مرگ قبل از تو ما را ربوده بود، در آن هنگام که تو درگذشتی و پرده ها بین ما و تو حایل شدند.
- 5- ما به مصیبتی مبتلا شدیم که هیچ مصیبت زده ای در میان خلق عرب و عجم به آن

مبتلا نشد.

- 6 دنیا با آن وسعتی که برای من داشت اکنون تنگ شده ، دو سبط تو حسن و حسین در نظر مردم دچار نقص و ذلتی شده اند که مرا رنج می دهد.

- 7 پدرجان ! به خداوند سوگند که تو بهترین خلق بودی ، هرکجا که راست و دروغی در کار بود تو راستگوترین مردم بودی.

- 8 پدرجان ! تا ما زنده و چشمان ما باقی و دارای اشک باشند برای تو گریه می کنیم. و عمرو بن دینار از امام صادق علیه السلام نقل کرده : بعد از وفات رسول خدا صلی الله علیه و آله هرگز حضرت فاطمه علیها السلام خندان و خوشحال دیده نشد.

- 338/28 الاحتجاج (287) : فیما احتج علیه السلام علی معاویة و اصحابه ائنه قال لمغیره بن شعبه : اءنت ضربت فاطمة بنت رسول الله صلی الله علیه و آله حتی اءدميتها و اءلقت ما فی بطنها استذلالا منك لرسول الله صلی الله علیه و آله و مخالفة منك لامره و انتها كالحرمة ، و قد قال رسول الله صلی الله علیه و آله : اءنت سيدة نساء اهل الجنة والله مصيرك الى النار

ترجمه : در کتاب احتجاج آمده است : امام حسن علیه السلام در احتجاجاتی که با معاویة و اصحابش داشت خطاب به مغیره بن شعبه گفت:

تو همان کسی هستی که فاطمه دختر پیغمبر خدا را زدی و بدنش را خون آلود نمودی ، او بدین جهت چنین خود را سقط کرد. تو این عمل را به علت اینکه رسول خدا را ذلیل شمردی و با امر آن حضرت مخالفت کنی و نسبت به آن بزرگوار هتک حرمت کرده باشی انجام دادی . در صورتی که پیغمبر اسلام صلی الله علیه و آله به حضرت زهرا اطهر می فرمود: ای فاطمه ! تو برترین زنان اهل بهشت می باشی . ای مغیره ! بدان که خداوند تو را طعمه آتش جهنم خواهد کرد.

- 339/29 اءقول : و جدت فی کتاب سلیم بن قیس الہلالی (288) بروایة اءبان بن اءبى عیاش عنه ، عن سلمان و عبدالله بن العباس قالا: توفى رسول الله صلی الله علیه و آله یوم توفى فلم یوضع فی حفرته حتى نکث الناس و ارتدوا و اجمعوا علی الخلاف ، و اشتغل علی علیه السلام برسول الله صلی الله علیه و آله حتى فرغ من غسله و تکفینه و تحنيطه و وضعه فی حفرته ، ثم اءقبل علی تألیف القرآن و شغل عنهم بوصیة رسول الله صلی الله علیه و آله.

فقال عمر لابى بكر: یا هذا! ان الناس اءجمعین قد بايعوك ما خلا هذا الرجل و اءهل بيته فافعت اليه . فبعث اليه ابن عم لعمر یقال له : فنفذ، فقال له : یا قنذ انطلق الى علی فقل له : اءحب خليفة رسول الله . فبعثا مرارا و اءبى علی علیه السلام اءن یاءتيهم ، فوثب عمر غضبان و نادى خالد بن الوليد و قنذنا فاءمرهما اءن یحملا حطبا و نارا ثم اءقبل حتى انتهى الى باب علی و فاطمة صلوات الله علیهما و فاطمة قاعدة خلف الباب ، قد عصبت رءسها، و نحل جسمها فی وفاة رسول الله صلی الله علیه و آله.

فاءقبل عمر حتى ضرب الباب ثم نادى : یا بن اءبى طالب افتح الباب ! فقالت فاطمة : یا عمر ما لنا و لك لا تدعنا و ما نحن فيه . قال : افتحی الباب و الا اءحرقنا علیكم . فقالت : یا عمر اءما تتقی الله عزوجل تدخل علی بیتی و تهجم علی دارى . فاءبى اءن ینصرف . ثم دعا دعا عمر بالنار فاءضرمها فی الباب فاءحرق الباب ثم دفعه عمر فاستقبلته فاطمة علیها السلام و صاحت : یا اءبتاه یا رسول الله ! فرفع السیف و هو فی غمده فوجاء به جنبها فصرخت فرفع السوط فضرب به ذراعها فصاحت : یا اءبتاه!

فوثب علی بن اءبى طالب علیه السلام فاءخذ بتلابیب عمر ثم هزه فصرعه و وجاء اءنفه و رقبته ، و هم بقتله ، فذكر قول رسول الله صلی الله علیه و آله و ما اءوصاه به من الصبر و الطاعة فقال : والذى كرم محمدا بالنبوة یا بن صهاك لو لا كتاب من الله سبق لعلمك اءنك لا تدخل بیتی ، فاءرسل عمر ینسغیث.

فاءقبل الناس حتى دخلوا الدار فكاثروه و اءلقوا فی عنقه حبلا فحالت بینهم و بینة فاطمة

عند باب البيت ، فضربها قنغذ الملعون بالسوط فماتت حين ماتت و ان فى عضدها كمثل
الدملج من ضربته لعنه الله فاءلجاءها الى عضادة بيتها و دفعتها فكسر ضلعها من جنبها
فاءلقت جنينها من بطنها فلم تزل صاحبة فراش حتى ماتت - صلى الله عليها - من ذلك
شهيدة.

و ساق الحديث الطويل فى الداهية العظمى و المصيبة الكبرى الى ابن عباس:
ثم ان فاطمة عليها السلام بلغها ابن ابوبكر قبض فدكاه فخرجت فى نساء بنى هاشم
حتى دخلت على ابي بكر فقالت : يا ابوبكر تريد ابن تاءخذ منى ارضنا جلعها لى رسول
الله . فدعا ابوبكر بدواة ليكتب به لها ، فدخل عمر فقال : يا خليفة رسول الله لا تكتب لها
حتى تقيم البينة بما تدعى . فقالت فاطمة عليها السلام : على و ام ايمن يشهدان بذلك
فقال عمر: لا تقبل شهادة امرأة اعجمية لا تفصح ، و اما على فيجر النار الى قرصته.
فرجعت فاطمة مغتظة فمرضت ، و كان على يصلى فى المسجد الصلوات الخمس فلما
صلى قال له ابوبكر و عمر: كيف بنت رسول الله الى ابن تاءثقت فساءلها عنها و قالوا: قد
كان بيننا ما عملت فان راءيت ابن تاءذن لنا لنعتمر اليها من ذنينا. قال : ذاك اليكما.
فقاما فجلسا بالباب و دخل على عليه السلام على فاطمة عليها السلام فقال لها: ايتها
الجرة فلان و فلان بالباب يريد ابن يسلمنا عليك فما تريدان ؟ قالت : البيت بيتك ، و الحرة
زوجتك ، افعل ما تشاء! فقال : سدى قناعك . فسدت قناعها و حولت وجهها الى الحائط،
فدخلنا و سلما و قالوا ارضى عنا رضى الله عنك . فقالت : ما دعا الى هذا؟ فقالوا: اعترفنا
بالاسائة و رجونا ابن كتنما صادقين . قالت : فاءخبرانى عما اءساءلكما عنه ، فانى لا
اءساءلكما عن امر الا و اءنا عارفة باءنكما تعلمانه ، فان صدقتما علمت اءنكما صادقان فى
مجيئكما. قالوا: سلى عما بدالك.

قالت : نشدتكما بالله هل سمعتما رسول الله صلى الله عليه و آله يقول ((: فاطمة
بضعة منى فمن آذاها فقد آذانى)) . ؟ قالوا: نعم : فرفعت الى السماء فقالت : اللهم انهما
قد آذيانى فاءنا اءشكوهما اليك و الى رسولك ، لا والله لا اءرضى عنكما اءبدا حتى
اءلقى اءبى رسول الله صلى الله عليه و آله و اءخبره بما صنعتما فيكون هو الحاكم
فيكما . قال : فعند ذلك دعا ابوبكر بالويل و الثبور، و جزع جزعا شديدا فقال : عمر: تجزع
يا خليفة رسول الله من قول امرأة ؟

قال : فبقيت فاطمة عليها السلام بعد وفاة اءبيها صلى الله عليه و آله اءربعين ليلة فلما
اشتد بها الامر دعت عليا عليه السلام و قالت : يابن عم ما اءرانى الا لما بى و اءنا
اوصيك ابن تتزوج باءمامة بنت اختى زينب تكون لولدى مثلى ، و اتخذلى نعشا فانى
راءيت الملائكة يصفونه لى ، و ابن يشهد اءحد من اءعداءالله جنازتى و لا دفنى و لا
الصلاة على.

قال ابن عباس فقبضت فاطمة عليها السلام من يومها فارتجت المدينة بالبكاء من الرجال و
النساء و دهش الناس كيوم قبض فيه رسول الله صلى الله عليه و آله فاءقبل ابوبكر و
عمر يعزيان عليا عليه السلام و يقولان له : يا اءباالحسن لا تسبقنا بالصلاة على ابنة
رسول الله ، فلما كان الليل دعا على عليه السلام العباس و الفضل و المقداد و سلمان و
اءباذر و عمارا فقدم فصلى عليها و دفنوها.

فلما اءصبح الناس اءقبل ابوبكر و عمر، الناس يريدون الصلاة على فاطمة عليها السلام
فقال المقداد: قد دفنا فاطمة البارحة . فالتفت عمر الى ابي بكر فقال : لم اءقل لك انهم
سيفعلون . قال العباس : انها اءوصت ابن لا تصليا عليها. فقال عمر: لا تتركون يا بنى
هاشم ابن اءنبشها فاصلى عليها. فقال على عليه السلام : والله لو رمت ذاك يابن
صهاك لا رجعت اليك يمينك ، لئن سللت سيفى لا غمدته دونه ازهاق نفسك . فانكسر
عمر و سكت و علم ابن عليا عليه السلام اذا حلف صدق.

ثم قال على عليه السلام : يا عمر اءلست الذى هم بك رسول الله صلى الله عليه و آله
و اءرسل الى فجننت متقلدا سيفى ثم اءقبلت نحوك لاقئك فاءنزل الله عزوجل : (فلا

تعجل عليهم انما نعد لهم عدا(289))
عاقول : تمام الخبر مع الاخبار الاخر المشتملة على ما وقع عليها من الظلم اوردتها في
كتاب الفتن

ترجمه : علامه مجلسی گوید:

در کتاب سلیم بن قیس هلالی به روایت ابان بن ابی عیاش از او، از سلمان و عبدالله بن عباس روایت شده که گفتند:

هنگامی که پیامبر اسلام رحلت کرد هنوز جنازه مقدس آن حضرت را به خاک نسپرده بودند که مردم عهد و پیمان خود را شکستند و مرتد مخالفت را برافراشتند. اما حضرت علی مشغول و کفن و حنوط جسد مبارک پیغمبر عزیز اسلام شد تا اینکه آن جسد مقدس را به خاک سپرد. سپس علی علیه السلام طبق وصیت حضرت رسول صلی الله علیه و آله مشغول جمع آوری قرآن مجید شد.

پس از این جریان عمر به ابوبکر گفت : مردم عموماً غیر از علی و اهل بیتش با تو بیعت کردند، به دنبال وی بفرست تا بیاید و بیعت کند. ابوبکر پسرعموی عمر را که نامش قنقد بود، خواست و به او گفت : نزد علی برو، به وی بگو: خلیفه پیغمبر تو را خواسته ! چندین مرتبه قنقد این مأموریت را انجام داد ولی حضرت امیر نزد آنان نیامد. عمر در حالی که خشمناک بود برجست و خالد بن ولید و قنقد را خواست ، به آنان دستور داد تا هیزم و آتش برداشتنند و به سوی خانه حضرت روانه شدند. در آن هنگام حضرت زهرا علیهاالسلام پشت در نشسته بود و جسم آن بانو پس از رحلت رسول خدا صلی الله علیه و آله ناتوان شده بود.

عمر به در خانه علی که رسید دق الباب کرد و فریاد زد: ای پسر ابوطالب ! در را باز کن ! حضرت زهرا فرمود:

ما را با تو چه کار نمی گذاری به عزاداری خویشتن مشغول باشیم؟! عمر به حضرت فاطمه گفت : در را باز کن ! و الا آتش به جان شما می زنیم!
فاطمه زهرا در جوابش فرمود: آیا از خدای توانا نمی ترسی که داخل خانه من می شوی و به خانه ام حمله و هجوم می کنی؟! ولی او حاضر نشد که برگردد! آتش خواست و در خانه را آتش زد. وقتی در سوخت ، او در را باز کرد! در همین لحظه بود که حضرت زهرا در مقابل وی قرار گرفت و فریاد زد:

پدرجان ! ای رسول خدا!

او شمشیر خود را همان طور که در غلاف بود، بلند کرد و به پهلو فاطمه علیهاالسلام زد، وقتی ناله آن بانوی مظلومه بلند شد با تازیانه به نحوی به ساق دست آن حضرت نواخت که صیحه ای زد و پدر خود رسول خدا را به فریاد طلبید.

هنگامی که حضرت امیر با این منظره مواجه شد از جای برجست و کمر بند او را گرفت و او را از جای کند و بر زمین افکند آنگاه بینی و گردن وی را کوبید و تصمیم گرفت که او را به قتل رساند! ولی دستور پیامبر صلی الله علیه و آله را به یاد آورد که به آن حضرت فرموده بود: باید صبور و شکیباً باشی ، لذا فرمود:

ای پسر صهاک ! سوگند به حق آن خدایی که حضرت محمد را به مقام نبوت گرامی داشت اگر نه چنین بود که من به خاطر امر خداوند باید صبر کنم تو می دیدی که نمی توانستی داخل خانه من شوی ! و عمر پیوسته استغاثه می کرد!
در این هنگام مردم به میان خانه علی ریختند و بر آن حضرت غلبه یافته ریسمان به گردن مقدسش انداختند!

فاطمه زهرا نزدیک در آمد که حضرت امیر را از دست آنان رها کند، ولی قنقد آن بانوی مظلومه را هدف تازیانه قرار داد! و اثر آن تازیانه نظیر یک بازوبند به بازوی آن حضرت بود تا زمانی که رحلت فرمود.

آنگاه آن بانو را به نحوی به در کوبید که دنده و پهلویش شکست و جنین خود را که در

رحم داشت سقط کرد!

پس از آن زهرا علیهاالسلام چنان در بستر بیماری افتاد که دیگر برنخاست و به شهادت رسید.

سپس حضرت فاطمه مطلع گشت که ابوبکر فدك را گرفته ! آن مظلومه با گروهی از زنان نزد ابوبکر آمد و فرمود:

آیا می خواهی زمینی را که پدرم پیغمبر خدا به من عطا فرموده بگیری؟! ابوبکر دوات خواست تا بنویسد که فدك مال فاطمه باشد.

عمر وارد شد و به او گفت : ای خلیفه پیامبر خدا! مبادا سند فدك را برای زهرا بنویسی مگر اینکه برای ادعای خود شاهد بیاورد.

حضرت فاطمه علیهاالسلام فرمود: علی و ام ایمن برای مدعای من شهادت می دهند.

عمر گفت : شهادت زن عجمی که فصاحت ندارد قبول نیست . علی هم روی خمیر خود آتش می کشد (290) !!

حضرت فاطمه با حالتی خشمناك مراجعت کرد و بیمار گردید.

يك روز علی بن ابی طالب علیه السلام در مسجد نمازهای پنج گانه را به جای می آورد که ابوبکر و عمر به آن حضرت گفتند:

دختر رسول خدا در چه حال است ؟

چون از آن جریان می رسید که بین ما و او گذشت آگاهی ، چنانچه صلاح بدانی از آن بانو کسب اجازه کن تا ما نزد او بیاییم و از گناه خود عذرخواهی نماییم ؟ حضرت امیر فرمود: اختیار با شما.

آنان برخاستند و بر در خانه حضرت زهرا آمدند. حضرت علی نزد فاطمه آمد و گفت : ای بانوی آزاده ! فلانی و فلانی آمده اند و تصمیم دارند سلامی به تو بگویند، نظرت چیست ؟ فاطمه زهرا فرمود: خانه خانه تو می باشد و من همسر تو. هر عملی که می خواهی انجام بده.

حضرت علی به فاطمه زهرا گفت : مقنعه خود را بر سر کن . آن بانو مقنعه خویش را در بر کرد و صورت خود را به سمت دیوار نمود.

سپس آنان به حضور آن بانو آمدند و پس از اینکه سلام کردند به حضرت زهرا گفتند: از ما راضی باش تا خداوند از تو راضی شود. ما قبول داریم که به تو ستم کردیم تقاضای عفو و بخشش داریم.

فرمود: اگر شما راست می گوئید این موضوعی را که من از شما می پرسم جواب بگوئید و می دانم که جواب آن را می دانید. اگر جواب مرا درست گفتید یقین دارم برای این مطلبی که گفتید آمده اید. گفتند: آنچه در نظر داری بپرس.

فرمود: شما را به خداوند سوگند می دهم آیا نشنیدید که پدرم پیغمبر خدا درباره من می فرمود: فاطمه پاره تن من است ، کسی که او را اذیت کند مرا اذیت کرده است. گفتند: چرا. آن حضرت دست خود را به سوی آسمان بلند کرد و گفت:

پروردگارا ! این دو نفر مرا اذیت کردند، من شکایت ایشان را به تو و به پیامبرت می کنم !! به خداوند سوگند من هرگز از شما راضی نخواهم شد تا اینکه نزد پدر بزرگوارم بروم و او را از این ظلم و ستمی که درباره من کردید آگاه نمایم و آن حضرت درباره شما قضاوت نماید!

ابوبکر پس از شنیدن این مطلب صدا به واویلا بلند کرد و دچار جزع و فزع شدیدی شد!

عمر گفت : ای خلیفه پیامبر خدا! آیا جا دارد که تو از سخن يك زن اینطور جزع و فزع کنی؟!

راوی می گوید: حضرت زهرا مدت چهل روز بعد از رحلت پدر بزرگوارش زنده بود.

هنگامی که بیماری آن بانو شدید شد، حضرت علی بن ابی طالب را خواست و به آن حضرت فرمود: پسرعمو! من خودم را آماده سفر آخرت می بینم . به تو وصیت می کنم

که به دخترخواهرم ازدواج نمایی ، زیرا او برای فرزندانم نظیر خودم می باشد. يك تابوت برای من پیش بینی کن ، زیرا ملائکه اوصاف آن را برای من شرح داده اند. مبادا در موقع تشییع جنازه و دفن و نمازخواندن بر بدن من احدی از دشمنان خدا حاضر گردند!! ابن عباس می گوید: حضرت زهرا همان روز از دنیا رحلت کرد. مردان و زنان مدینه عموماً غرق ضجه و گریه شدند و مردم دچار مصیبتی گردیدند که در روز رحلت پدرش حضرت رسول به آن حضرت گفتند: مبادا قبل از ما بر جسد دختر پیامبر نماز بگزاری! ولی هنگامی که شب شد علی بن ابی طالب علیه السلام عباس ، فضل و مقداد ، سلمان ، ابوذر و عمار را خواست . آنگاه بر بدن مبارك آن مظلومه نماز خواندند و و را به خاک سپردند.

و چون صبح شد ابوبکر و عمر با مردم مدینه آمدند که بر بدن فاطمه زهرا نماز بخوانند. ولی مقداد گفت : فاطمه را شب گذشته به خاک سپردیم . عمر به ابوبکر گفت : قبلاً گفتم که ایشان کار خودشان را خواهند کرد!!

عباس گفت : فاطمه زهرا خودش وصیت کرد که شما بر بدنش نماز نخوانید! عمر گفت : ای بنی هاشم ! شما آن حسدی را که از قدیم الایام با ما داشتید هرگز ترك نخواهید کرد، آن دشمنی و کینه هایی که در سینه شماست از بین نخواهد رفت؟! به خداوند سوگند تصمیم دارم که قبر فاطمه را نبش کنم و بر جنازه اش نماز بخوانم! حضرت علی علیه السلام فرمود: ای پسر صحاك ! به خداوند سوگند اگر چنین عملی را انجام دهی سوگندی را که خورده ای به تو باز می گردانم و اگر این شمشیرم را از غلاف بکشم آن را غلاف نمی کنم تا اینکه تو را هلاک نمایم . عمر جا خورد و ساکت شد، زیرا می دانست علی هرگاه سوگند بخورد طبق سوگند خود عمل خواهد کرد.

آنگاه علی فرمود: آیا تو آن کسی نیستی که پیامبر تصمیم گرفت تو را بکشد، آن حضرت به دنبال من فرستاد، من با شمشیر کشیده به سوی تو آمدم که تو را به قتل برسانم و خدای علیم این آیه را نازل کرد:

بر علیه آنان عجله منمائی ، زیرا ما آنچه را که باید برای آنان آماده کنیم آماده کرده ایم. - 340/30 مصباح الانوار (291): عن جعفر بن محمد، عن آبائه عليهم السلام قال : ماتت فاطمة عليها السلام مابين المغرب والعشاء و عن عبدالله بن الحسن ، عن ابيه ، عن جده عليه السلام ان فاطمة بنت رسول الله صلى الله عليه وآله لما احتضرت نظرت نظرا حادا ثم قالت : السلام على جبرئيل ، السلام على رسول الله ، الله مع رسولك ، اللهم في رضوانك و جوارك و دارك دارالسلام ، ثم قالت : اءترون ما اءرى ؟ فقيل لها: ما ترى ؟ قالت : هذه مواكب اهل السماوات ، و هذا جبرئيل ، و هذا رسول الله ، و يقول : يا بنية اءقدمي فما اءمامك خير لك.

و عن زيد بن علي عليه السلام ان فاطمة عليها السلام لما احتضرت سلمت على جبرئيل و على النبي صلى الله عليه وآله و سلمت على ملك الموت ، و سمعوا حس الملائكة ، و وجدوا رائحة طيبة كاطيب ما يكون من الطيب. و عن ابي جعفر عليه السلام قال : ان فاطمة عاشت بعد رسول الله صلى الله عليه و آله ستة اشهر.

و عن ابي جعفر عليه السلام قال : مكثت فاطمة عليها السلام في مرضها خمسة عشر يوما و توفيت.

و عن جعفر بن محمد عليهما السلام قال : شهد دفنها سلمان الفارسي و المقداد بن الاسود و ابوذر الغفاري و ابن مسعود و العباس بن عبدالمطلب و الزبير بن العوام. و عن جعفر، عن آبائه عليهم السلام ان فاطمة بنت رسول الله صلى الله عليه و آله عاشت بعد النبي صلى الله عليه و آله ستة اشهر مارؤ يت ضاحكة ، و عنه عليه السلام ان فاطمة كفت في سبعة اءثواب.

و عن حسين بن علوان ، عن سعيد بن طريف ، عن ابي جعفر عليه السلام قال : بدو

مرض فاطمة بعد خمسين ليلة من وفاة رسول الله صلى الله عليه و آله فعلمت ائنها الوفاة فاجتمعت لذلك تاءمر عليا بامرها و توصيه بوصيتها و تعهد اليه عهودها، و اميرالمؤمنين عليه السلام يجزع لذلك ، و يطيعها في جميع ما تاءمره.
فقلت : يا اباالحسن ان رسول الله صلى الله عليه و آله عهد الى و حدثني ائني اءول اءهله لءوقا به و لاءد مما لاءد منه ، فاصبر لاءمر الله تعالى و ارض بقضائه . قال : و اءوصته بءسلها و ءهازها و دفنها لئلا ففعل . قال : و اءوصته بصدقتها و تركتها. قال : فلما اءميرالمؤمنين من دفنها لئلا لقيه الرءلان فقالا له : ما حملك على ما صنعت ؟ قال : وصيتها و عهدها

ترجمه : در كتاب مصباح الانوار از امام جعفر صادق ، از پدران مقدسش عليهم السلام روايت شده است : حضرت زهرا ما بين نماز مغرب و عشا از دنيا رفت.
عبدالله بن حسن روايت مي كند هنگامي كه رحلت حضرت زهرا نزديك شد، نظري خاص كرد و فرمود:

سلام بر جبرئيل ، سلام به رسول خدا، بار خدايا! مرا با رسول خود محشور كن.
پروردگارا! مرا در بهشت و جوار خود جاي بده . خانه تو خانه سلامتي است.
سپس فرمود: آيا آنچه را كه من مي بينم شما هم مي بينيد؟ زيرا اين مركبهاي اهل آسمانهاست ، اين جبرئيل و اين پيغمبر خداست كه به من مي فرمايد: دخترم بيا، زيرا اين بوي مشك را استشمام نمودند.

و امام باقر عليه السلام گفت : فاطمه عليهاالسلام بعد از رسول خدا صلى الله عليه و آله شش ماه زندگي كرد. و در روايت ديگر از آن حضرت آمده است : فاطمه پانزده روز بيمار بود و سپس وفات نمود.

و امام صادق فرموده است : شاهدان دفن حضرت فاطمه سلمان فارسي ، مقداد بن اسود، ابوذر غفاري ، عبدالله بن مسعود، عباس بن عبدالمطلب و زبير بن عوام بودند.
و امام باقر عليه السلام از پدراناش روايت نمود كه حضرت فاطمه در دوره شش ماهه زندگاني بعد از رسول خدا صلى الله عليه و آله هرگز نخنديد.
و از امام باقر عليه السلام روايت است كه فاطمه عليهاالسلام را در هفت قطعه پارچه كفن كردند.

و باز از امام باقر روايت شده : ابتداءي بيماري حضرت فاطمه پنجاه شب بعد از وفات رسول خدا صلى الله عليه و آله بود و وقتي آن حضرت دريافت كه از اين بيماري بهبود نخواهد جست لذا توصيه هائيش را به علي عليه السلام فرمود، و در اين حال علي عليه السلام بسيار ناله و زاري مي كرد و پس از آن نيز به همه توصيه ها و سفارش هاي فاطمه عليهاالسلام عمل كرد.

و فاطمه عليهاالسلام به علي عليه السلام گفت : اي ابوالحسن ! رسول خدا به من خير داده كه اولين شخص از خانواده او هستم كه به حضرتش خواهم پيوست ، پس گريزي از مرگ نيست ، در مقابل امر خداوند صبر پيشه كن و به رضاي او راضي باش . و امام باقر عليه السلام فرموده:

و علي عليه السلام را به غسل ، كفن و دفن شبانه خويش سفارش كرد و علي نيز اطاعت نمود، و او را درباره صدقات و ارثيه اش توصيه هايي كرد.

هنگامي كه علي عليه السلام از دفن فاطمه عليهاالسلام فراغت يافت ، دو نفر او را ملاقات کرده و پرسيدند: آن دو چيزي كه با خود حمل مي كني چيست ؟ علي عليه السلام فرمود: وصيت فاطمه و سفارش هاي اوست.

- 341/31 علل الشرايع (292) : حدثنا على بن اءحمد قال : حدثنا اءبوالعباس اءحمد بن محمد بن يحيى عن عمرو بن اءبى المقدام و زياد بن عبدالله قالوا: اءتى رجل اءباعدالله عليه السلام فقال له : يرحمك الله هل تشيع الجنازة بنار و يمشى معها بمجمرة و قنديل اءو غير ذلك مما يضاء به ؟ قال : فتغير لون اءبى عبدالله عليه السلام من ذلك و استوى جالسا ثم قال : انه جاء شقى من الاشقياء الى فاطمة بنت محمد صلى الله عليه و آله فقال لها : اءما علمت اءن عليا قد خطب بنت اءبى جهل ؟ فقالت : حقا ما تقول ؟ فقال : حقا ما اءقول - ثلاث مرات - فدخلها من الغيرة ما لا تملك نفسها و ذلك اءن الله تبارك و تعالى كتب على النساء غيرة و كتب على الرجال جهادا، و جعل للمحتسبة الصابرة منهن من الاجر ما جعل للمرابط المهاجر فى سبيل الله.

قال : فاشتد غم فاطمة عليها السلام من ذلك ، و بقيت متفكرة هى حتى اءمست و جاء الليل حملت الحسن على عاتقها الايمن و الحسين على عاتقها الايسر و اءخذت بيد ام كلثوم اليسرى بيدها اليمنى ثم تحولت الى حجرة اءبيها ف جاء على عليه السلام فدخل فى حجرته فلم ير فاطمة عليها السلام فاشتد لذلك غمه و عظم عليه ، و لم يعلم القصة ما هى فاستحى اءن يدعوها من منزل اءبيها فخرج الى المسجد فصلى فيه ماشاءالله ثم جمع شيئا من كتيب المسجد و اءكاه عليه.

فلما راءى النبى صلى الله عليه و آله ما بفاطمة من الحزن اءفاض عليه الماء ثم لبس ثوبه و دخل المسجد، فلم يزل يصلى صلى الله عليه و آله اءنها لايهنئها النوم ، و ليس لها قرار، قال لها: قومى يا بنية ! فقامت الى على عليه السلام و هو نائم فوضع النبى رجله على رجل على فغمزه و قال : قم يا اءباتراب ، فكم ساكن اءزعجتى ، ادع لى اءبابكر من داره و عمر من مجلسه و طلحة.

فخرج على عليه السلام فاستخرجهما من منزلهما، و اجتمعوا عند رسول الله فقال رسول الله صلى الله عليه و آله يا على اءما علمت اءن فاطمة بضعة منى و اءنا منها، فمن اءذاها فقد اءذانى (و من اءذانى فقد اذى الله) و من اءذاها بعد موتى كان كمن اءذاها فى حياتى ، و من اءذاها فى حياتى كان كمن اءذاها بعد موتى ؟ قال : فقال على : بلى يا رسول الله . قال : فقال : فما دعاك الى ما صنعت ؟ فقال : على : والذى بعثك بالحق نبى ما كان منى مما بلغها شىء و لا حدث بها نفسى . فقال النبى صلى الله عليه و آله : صدقت و صدقت.

ففرحت فاطمة عليها السلام بذلك و تبسمت حتى رئى ثغرها، فقال اءحدهما لصاحبه : انه لعجب لحينه ما دعاه الى ما دعانا هذه الساعة ! قال : ثم اءخذ النبى صلى الله عليه و آله بيد على عليه السلام فشبك اءصابعه باءصابعه فحمل النبى صلى الله عليه و آله الحسن و الحسين على عليه السلام و حملت فاطمة عليها السلام ام كلثوم و اءدخلهم النبى صلى الله عليه و آله بيتهم و وضع عليهم قطيفة ، و استودعهم الله ثم خرج و صلى بقية الليل.

فلما مرضت فاطمة عليها السلام مرضها الذى ماتت فيه اءتياها عائدين و استاءذنا عليها فاءبت اءن تاءذن لهما فلما راءى ذلك اءبوبكر اءعطى الله عهدا لا يظله سقف بيت حتى يدخل على فاطمة عليها السلام و يتراضاها. فبات ليلة فى الصقيع ما اءضلخ شىء ء ثم ان عمر اءتى عليا عليه السلام ، فقال له : ان اءبابكر شيخ رقيق القلب ، و قد كان مع رسول الله صلى الله عليه و آله فى الغار فله صحبة و قد اءتينها غير هذه المرة مرارا نريد الاذن عليها و هى تاءبى اءن تاءذن لنا حتى ندخل عليها فتتراضى فان راءيت اءن نستاءذن عليها فافعل . قال : نعم . فدخل على على فاطمة عليهما السلام فقال : يا بنت رسول الله ! قد كان من هذين الرجلين ما قد راءيت و قد ترددنا مرارا كثيرة و رددتهما و لم تاءذنى لهما و قد ساءلانى اءن اءستاءذن لهما عليك . فقالت : والله لااذن لهما و لا اكلمهما من راءسى حتى اءلقى اءبى فاءشكوهما اليه بما صنعاه و ارتكباه منى.

قال على عليه السلام : فانى ضمنت لهما ذلك . قالت : ان كنت قد ضمنت لهما شيئا فالبيت بيتك و النساء تتبع الرجال لا اخالف عليك بشىء فائذن لمن اعحبت . فخرج على عليه السلام فاذن لهما فلما وقع بصرهما على فاطمة عليها السلام سلما عليها فلم ترد عليهما و حولت وجهها عنهما فتحولا و استقبلا وجهها حتى فعلت مرارا ، و قالت : يا على جاف الثواب . و قالت لنسوة حولها: حولن وجهى . فلما حولن حولها اليها، فقال ابوبكر: يا بنت رسول الله انما ائتيناك ابتغاء مرضاتك ، و اجتناب سخطك نساء لك ائن تغفري لنا و تصحفي عما كان منا اليك . قالت : لا اكلمكما من راسى كلمة واحدة حتى القى ابنى و اءشكوكما اليه ، و اءشكو صنعتكما و فعالكما و ما ارتكبتما منى.

قالا: انا جئنا معتذرين مبتغين مرضاتك فاغفري و اصفحى عنا و لا تؤاخذنا بما كان منا. فالتفت الى على عليه السلام و قالت : انى لا اكلمهما من راسى كلمة حتى اءساء لهما عن شىء سمعاه من رسول الله صلى الله عليه و آله فان صدقانى راءيت راءىي . قالا: اللهم ذلك لها و انا لا نقول الا حقا و لا نشهد الا صدقا.

فقال: انشدكما بالله اءتذكران ائن رسول الله صلى الله عليه و آله استخرجكما فى جوف الليل بشىء كان حدث من اءمر على ؟ فقالا: اللهم نعم . فقالت : انشدكما بالله هل سمعتما النبى صلى الله عليه و آله يقول : فاطمة بضعة منى و انا منها، من آذاها فقد آذانى و من آذانى فقد آذى الله و من آذاها بعد موتى فكان كمن آذاها فى حياتى كان كمن آذاها بعد موتى ؟ قالا: اللهم نعم . فقالت : الحمد لله.

ثم قالت : اللهم انى اشهدك فاشهدوا يا من حضرنى ائنهما قد آذيانى فى حياتى و عنه موتى والله لا اكلمكما من راسى كلمة حتى القى ربى فاءشكوكما اليه بما صنعتما (به و) بى و ارتكبتما منى . فدعا ابوبكر بالويل و الثبور و قال : ليت امى لم تلدنى ! فقال عمر: عجبا للناس كيف ولوك امورهم و اءنت شيخ قد خرفت تجزع لغضب امراءة و تفرج برضاها و ما لعن اءغضب امراءة . و قاما و خرجا.

قال : فلما نعى الى فاطمة عليها السلام نفسها اءرسلت الى ام اءيمن و كانت اءوثق نسائها عندها و فى نفسها فقالت : يا ام اءيمن ان نفسى الى فادعى لى عليا! فدعته لها فلما دخل عليها ما اعحبت ، قالت له : تزوج فلانة تكون مربية لولدى من بعدى مثلى ، و اعمل نعشا راءيت الملائكة قد صورته لى ! فقال لها على : اءربنى كيف صورته . فاءرته ذلك كما وصفت له و كما اءمرت به . ثم قالت : فاذا انا قضيت نحبى فاءخرجنى من ساعتك اءى ساعة كانت من ليل اءو نهار، و لا يحضرن من اءعداء الله و اءعداء رسوله للصلاة على ! قال على عليه السلام : اءفعل.

فلما قضت نحبها صلى الله عليها و هم فى ذلك فى جوف الليل اءخذ على عليه السلام فى جهازها من ساعته كما اءوصته ، فلما فرغ من جهازها، اءخرج على الجنازة و اءشعل النار فى جريد النخل ، و مشى مع الجنازة بالنار، حتى صلى عليها و دفنها ليلا. فلما اءصبح ابوبكر و عمر عاودا عائدين لفاطمة ، فلحقيا رجلا من قريش فقالا له : من اءين اءقبلت ؟ قال : عزيت عليا بفاطمة . قال: و قد ماتت ؟ قال : نعم ، و دفنت فى جوف الليل . فجزعا جزعا شديدا ثم اءقبلا الى على عليه السلام فلحقياه فقالا له : هل هذا الا كما غسلت رسول الله صلى الله عليه و آله دوننا و لم تدخلنا معك ، و كما علمت ابنك ائن يصيح باءبى بكر ائن : انزل عن منبر اءبى.

فقال لهما على عليه السلام : اءتصدقانى ان حلفت لكما؟ قالا: نعم . فحلف فاءدخلهما على المسجد قال : ان رسول الله صلى الله عليه و آله لقد اءوصانى و قد تقدم الى ائن لا يطلع على عورته اءحد الا ابن عمه ، فكننت اغسله و الملائكة تقلبه و الفضل بن العباس يناولنى الماء و هو مربوط العينين بالخرفة ، و لقد اءردت ائن اءنزع القميص فصاح بن صائح من البيت سمعت الصوت و لم اءر الصورة : لا تنزع قميص رسول الله صلى الله عليه و آله و لقد سمعت الصوت يكرره على فاءدخلت يدى من بين القميص فغسلته ، ثم قدم الى الكفن فكفنته ، ثم نذعت القميص بعد ما كفنته.

و اما الحسن ابنی فقد تعلمان و يعلم اهل المدينة انه كان يتخطى الصفوف حتى يأتى النبى صلى الله عليه و آله و هو ساجد فيركب ظهره فيقوم النبى صلى الله عليه و آله و يده على ظهر الحسن و الاخرى على ركبته حتى يتم الصلاة . قالوا: نعم قد علمنا ذلك.

ثم قال : تعلمان و يعلم اهل المدينة ان الحسن كان يسعى الى النبى صلى الله عليه و آله و يركب على رقبته و يدلى الحسن رجله على صدر النبى صلى الله عليه و آله حتى يرى بريق خلخالية من اقصى المسجد و النبى صلى الله عليه و آله يخطب و لا يزال على رقبته حتى يفرغ النبى صلى الله عليه و آله من خطبته و الحسن على رقبته فلما رأى الصبى على منبر ابيه غيره شق عليه ذلك ، والله ما امرته بذلك و لا فعله عن امرى.

و اما فاطمة فهى المراءة التى استاءذنت لكما عليها، فقد راءيتما ما كان كلامها لكما، والله لقد اءوصنتى ان لا تحضرا جنازتها و لا الصلاة عليها، و ما كنت الذى اخالف امرها و وصيتها الى فيكما. فقال عمر: دع عنك هذه الهمهمة ، اننا اءمضى الى المقابر فاءنبشها حتى اصلى عليها.

فقال له على عليه السلام : والله لو ذهبت تروم من ذلك شيئا و علمت انك لا تصل الى ذلك حتى يندر عنك الذى فيه عينك ، فانى كنت لا اعاملك الا بالسيف قبل ان تصلى الى شىء من ذلك.

فوقع بين على عليه السلام و عمر كلام حتى تلاحيا و استبسلا ، و اجتمع المهاجرون و الانصار فقالوا: والله ما نرضى بهذا ان يقال فى ابن عم رسول الله و اءخيه و وصيه و كادت ان تقع فتنة فتفرقا

بيان : الصعاء بالمد تنفس ممدود، قوله صلى الله عليه و آله : و صدقت اما تاءكيد للاول و على بناء المجهول من المخاطب ، و على الغيبة اءى صدقت فاطمة عليها السلام لانها لم تذكر الا ما سمعت ، و الصقيع الذى يسقط من السماء بالليل شبيه بالثلج ، و يقال اءجيفت السرج من ظهر الفرس اذا رفعته عنه ، و جافاه عنه اءى اءبعده و لعل المعنى : خذ الثواب و ارفعه قليلا حتى اءتحول من جانب الى جانب)) و الهمهمة ((تنويم المراءة الطفل بصوتها و ندر الشىء يندر ندرا سقط و شد، و الملاحة المنازعة ، و المباشلة المصاولة فى الحرب و المستبسلا الذى يوطن نفسه على الموت ، و استبسلا اءى طرح نفسه فى الحرب ، و هو يريد ان يقتل لا محالة

ترجمه : در كتاب علل الشرايع روايت شده كه شخصى نزد امام جعفر صادق عليه السلام آمد و گفت : آیا مشروع است در موقع تشييع جنازه منقل و چراغ و امثال اينها كه روشنى داشته باشند، ببرند؟

رنگ حضرت صادق عليه السلام از شنيدن اين مطلب تغيير كرد، آنگاه پس از اينكه برخاست و نشست ، فرمود:

يكي از افراد شقى و پست فطرت نزد فاطمه زهرا آمد و به وى گفت : آیا نمى دانى كه حضرت امير دختر ابوجهل را خواستگارى نموده ؟

حضرت فاطمه فرمود: اين سخنى كه تو مى گويى ، آیا حقيقت دارد؟ سه مرتبه گفت : آرى حقيقت دارد.

حضرت زهرا فوق العاده ناراحت شد،... . هنگامى كه حضرت رسول صلى الله عليه و آله فاطمه زهرا را محزون و مغموم ديد، لباس خود را پوشيد و متوجه مسجد گرديد و پى درپى به نماز مى ايستاد و هرگاه دو ركعت نماز به جاى مى آورد دعا مى كرد كه خداى توانا غم و اندوه زهرا را برطرف نمايد.

زيرا آن هنگام كه پيغمبر خدا از نزد فاطمه خارج شد، آن بانو ناراحت بود و آه عميق و طولانى مى كشيد. پس از آنكه پيامبر خدا ديد چشم فاطمه به خواب نمى رود و قرار و آسائش ندارد، فرمود:

دخترم برخیز! حضرت زهرا برخاست ، رسول خدا امام حسن را برداشت و فاطمه اطهر امام حسین را برداشت و دست ام کلثوم را گرفت تا به نزد حضرت علی بن ابی طالب بروند، حضرت امیر در آن زمان خواب بود. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله با پای مبارک خود پای علی را فشار داد و به وی فرمود:
ای ابوتراب!... برخیز! ابوبکر را از خانه خود و عمر را از مجلس خود با طلحه نزد من حاضر کن!

حضرت امیر رفت و آنان را از منزلشان به حضور پیغمبر اعظم اسلام آورد. وقتی آنان نزد رسول خدا اجتماع نمودند، آن حضرت به علی بن ابی طالب فرمود:
آیا نمی دانی فاطمه پاره تن من است و من از او می باشم ، کسی که فاطمه را اذیت کند مرا اذیت کرده و کسی که مرا اذیت کند خدا را اذیت کرده و کسی که وی را بعد از موت من اذیت کند مثل این است که او را در زمان حیات من اذیت کرده باشد و کسی که فاطمه را در زمان حیات من اذیت کرده باشد مثل این است که وی را بعد از موت من اذیت کرده باشد؟!

علی علیه السلام گفت : چرا یا رسول الله ! فرمود: پس چه باعث شد که تو این عمل را انجام دادی ؟!

حضرت امیر گفت : سوگند به آن خدایی که تو را به پیغمبری مبعوث نموده چنین مطلبی که به گوش فاطمه رسیده از من سر نزده و اصلاً يك چنین خیالی هم نداشته ام.
حضرت رسول فرمود :فاطمه راست گفت و تو نیز راست گفتی⁽²⁹³⁾ .
پس از این جریان حضرت زهرا خوشحال گردید و به نحوی لبخند زد که دندانهایش دیده شد.

یکی از دو نفر به رفیق خود گفت : خیلی تعجب می کنم ! چه باعث شد که رسول خدا ما را در این ساعت خواست ؟⁽²⁹⁴⁾ !

سپس پیامبر خدا دست علی را گرفت و انگشتهای مبارك خود را در میان انگشتان حضرت امیر نهاد، آنگاه حسن را برداشت و علی علیه السلام حسین را برگرفت و حضرت زهرا ام کلثوم را، و داخل خانه علی شدند. و پیغمبر خدا يك قطیفه روی ایشان انداخت و آنان را به خداوند سپرد و برگشت و بقیه شب را به نماز مشغول شد.
زمانی که حضرت فاطمه دچار آن بیماری گشت که از دنیا رفت ، ابوبکر و عمر برای عیادت حضرت زهرا علیهاالسلام آمدند و اذن ورود خواستند، ولی آن حضرت اجازه نداد. ابوبکر که با این منظره مواجه شد، با خدا عهد کرد که زیر سایه و سقف نرود تا اینکه نزد حضرت فاطمه برود و از آن حضرت رضایت حاصل کند.

لذا یکشب در زیر آسمان خوابید و زیر سقف و سایه نرفت.
پس از این جریان عمر به حضور حضرت امیر آمد و گفت : ابوبکر پیرمردی است دل نازک ، ابوبکر در غار یار پیغمبر بوده ، افتخار رفاقت با آن حضرت را دارد، ما غیر از این مرتبه مکرراً نزد فاطمه آمدیم و اذن ورود خواستیم ولی وی به ما اجازه نداد تا مشرف شویم و رضایت او را حاصل نماییم ، اگر صلاح می دانی که از آن حضرت برای ما اجازه ملاقات بگیری به موقع است.

حضرت امیر فرمود: مانعی ندارد.

امیرالمؤمنین علی علیه السلام نزد حضرت زهرا آمد و به وی فرمود:
ای دختر رسول خدا! تو از جریان این دو نفر بااطلاعی که چند مرتبه به نزد تو آمدند و تو ایشان را رد کرده ای و اذن ورود به آنان نداده ای . ایشان از من خواسته اند که از تو برای آنان اذن ورود بگیرم.

حضرت فاطمه زهرا فرمود: به خداوند سوگند من به ایشان اجازه ورود نخواهم داد و با آنان يك کلمه تکلم نخواهم کرد تا اینکه پدرم را ملاقات کنم و از این عملی که ایشان با من انجام دادند به آن حضرت شکایت نمایم.

علی علیه السلام فرمود: من برای آنان ضمانت داده ام. فاطمه علیها السلام فرمود: اکنون ضمانت کردی مانعی ندارد، زیرا خانه خانه تو است، زنان باید تابع مردان باشند، من راجع به هیچ موضوعی با تو مخالفت نخواهم کرد، به هر کسی که دوست داری اجازه ورود بده.

علی علیه السلام خارج شد و به آن دو نفر اذن ورود داد. آنان وارد شدند و پس از آنکه چشمشان به حضرت زهرا افتاد، سلام کردند. ولی آن حضرت جواب سلام آنان را نداد و صورت مبارک خود را از آن دو برگردانید. آنان برخاستند و در مقابل صورت آن حضرت قرار گرفتند و این عمل را چند مرتبه انجام دادند.

حضرت فاطمه به زنانی که در اطراف آن بانو بودند، فرمود: صورت مرا برگردانید! وقتی صورت او را برگردانیدند، آن دو نفر برخاستند و در مقابل صورت حضرت زهرا نشستند. ابوبکر گفت:

ای دختر رسول خدا! ما آمده ایم که از تو رضایت حاصل نمایم و از خشم تو برحذر باشیم.

تقاضا داریم که تو ما را درباره آن اجحافی که نسبت به تو کرده ایم عفو فرمایی؟ زهرای اطهر فرمود: من اصلا با شما يك کلمه سخن نمی گویم تا اینکه پدرم را ملاقات کنم و از شما راجع به این رفتاری که با من داشتید، به آن حضرت شکایت نمایم. گفتند: ما آمده ایم که از تو پوزش بطلبیم و رضایت حاصل کنیم. خواهش می کنیم که از ما درگذری و از ما مؤاخذه ننمایی.

حضرت زهرا متوجه حضرت امیر شد و فرمود:

من با اینان يك کلمه تکلم نمی کنم تا درباره يك موضوعی که ایشان از رسول خدا شنیده اند جويا شوم، اگر راست بگویند من صلاح خود را بهتر می دانم.

آنان گفتند: بارخدايا! تو شاهد باش که هرچه فاطمه جويا می شود ما جواب وی را راست خواهیم گفت.

حضرت زهرا فرمود: شما را به خداوند سوگند می دهم آیا به خاطر دارید که پیغمبر خدا صلی الله علیه و آله نیمه شبی شما را از منزل خودتان احضار کرد؟ گفتند: آری والله! حضرت فرمود: شما را به خداوند سوگند می دهم آیا نشنیدید که پیغمبر خدا فرمود:

فاطمه پاره تن من است و من از فاطمه می باشم، کسی که او را اذیت کند مرا اذیت کرده و کسی که مرا اذیت کند خدا را اذیت کرده، کسی که زهرا را بعد از موت من اذیت کند مثل این است که در زمان حیات من او را اذیت نموده باشد، کسی که در زمان حیات من او را اذیت نماید مثل کسی است که وی را بعد از فوت من اذیت کرده باشد؟ گفتند: آری والله! چنین بوده است.

سپس حضرت فاطمه فرمود: پروردگارا! من تو را شاهد می گیرم و این افرادی را که حضور دارند شهود قرار می دهم که این دو نفر مرا در زمان حیات و موقع مردن اذیت و آزار نمودند.

به خداوند سوگند که من اصلا يك کلمه با شما تکلم نخواهم کرد تا آنکه خدای خود را ملاقات نمایم و راجع به این رفتاری که شما با من داشتید، به پروردگار خود شکایت کنم.

ناگاه صدای ابوبکر به ((واویلا)) بلند و گفت: ای کاش مادر مرا نمی زاد!!

عمر گفت: تعجب می کنم از این مردم که چگونه تو را سرپرست و متصدی امور خود قرار دادند، در صورتی که تو پیرمردی ضعیف و خرفت هستی و برای غضب يك زن جزع و فزع می کنی و برای خوشنودی او خوشحال می شوی! چه مانعی دارد که شخص يك زن را خشمناک کند. آنگاه برخاستند و خارج شدند.

هنگامی که حضرت فاطمه به فرا رسیدن مرگ خویشان یقین پیدا کرد به دنبال ام ایمن که نزد آن حضرت از موثقتین زنان محسوب می شد فرستاد، پس از آنکه حاضر شد،

حضرت زهرا به وی فرمود:
اجل من فرا رسیده ، علی علیه السلام را نزد من بیاور! هنگامی که حضرت امیر آمد
فاطمه زهرا به آن حضرت گفت:
پسرعمو! من در نظر دارم وصیتی بکنم ؛ وصیت مرا گوش کن.
امیرالمؤمنین علی علیه السلام پاسخ داد: هرچه دوست داری بگو.
حضرت فاطمه فرمود: فلان زن را که برای فرزندانم نظیر خود من می باشد تزویج نما.
يك تابوت که ملائکه شکل آن را به من نشان دادند از برایم درست کن.
حضرت امیر فرمود: شکل آن تابوت چگونه است ؟
حضرت اوصاف آن تابوت را برای علی علیه السلام شرح داد و فرمود: موقعی که من از
دنیا رحلت کردم هر ساعتی از شب و روز که بود، جنازه مرا بردار. مبدا احدی از دشمنان
خدا و رسول برای نمازخواندن به جنازه ام حاضر شوند!!
علی علیه السلام فرمود: مانعی ندارد.
هنگامی که فاطمه زهرا از دنیا رفت علی بن ابی طالب علیه السلام بنا وصیت آن جنازه
اش را شبانه برداشت.
آنگاه شاخه های خرما را آتش زدند و به دنبال جنازه آوردند و از روشنایی آن آتش
استفاده کردند تا اینکه نماز بر بدن حضرت فاطمه خواندند و جسد مقدس آن حضرت را
شبانه دفن کردند.
وقتی صبح شد ابوبکر و عمر به منظور عیادت حضرت فاطمه حرکت کردند. در بین راه با
مردی از قریش مصادف شدند و از او سؤال کردند: از کجا می آیی ؟ گفت : به مناسبت
قوت حضرت زهرا به علی بن ابی طالب تسلیت گفتم.
گفتند: آیا فاطمه مرد؟! گفت : آری ، او را شبانه دفن نمودند. آنان به شدت ناراحت
شدند و به طرف علی علیه السلام رفتند و به آن حضرت گفتند:
به خداوند سوگند که تو چیزی از عیوب ما را باقی نهدی ، این کارهای تو حاکی از آن
کینه ای است که در سینه خود داری . آیا نه چنین است که در موقع غسل پیامبر اسلام
هم ما را خبر نکردی و با خویشتن همدست ننمودی و نیز به پسر ت یاد دادی که پای
منبر ابوبکر آمد و فریاد زد: از منبر پدرم فرود آی!!
حضرت امیر علیه السلام در جواب ایشان فرمود: اگر من سوگند بخورم شما حرف مرا
تصدیق می نمایید؟ گفتند: آری.
حضرت علی علیه السلام پس از اینکه سوگند خورد ایشان را داخل مسجد کرد و به آنان
فرمود:
پیغمبر اسلام صلی الله علیه و آله به من وصیت کرد و فرمود: مبدا غیر از تو کسی که
پسرعموی من می باشی احدی در غسل من شرکت کند، لذا من جسد آن بزرگوار را
غسل می دادم و ملائکه آن جسد مقدس را حرکت می دادند و فضل بن عباس در حالی
که چشمانش به وسیله دستمالی بسته بود آب غسل را می ریخت . من تصمیم گرفتم
که پیراهن رسول خدا را از بدن مبارکش بیرون آورم ، ناگاه صدایی از خانه بلند شد که
من صاحب آن صدا را ندیدم ولی به طور مکرر به من تذکر می داد: مبدا پیراهن پیامبر
خدا را از بدن مقدسش خارج نمایی ! لذا من دست خود را زیر پیراهن آن حضرت کردم و
جسد شریفش را غسل دادم ، آنگاه کفن به من تقدیم شد و بدن مبارك او را کفن نمودم
، سپس پیراهن وی را از جسدش خارج نمودم.
اما فرزندانم حسن (که می گویند: پای منبر آمد و به ابوبکر گفت : از منبر فرود آی !): آیا
غیر از این است که شما و عموم اهل مدینه می دانید که حسن در میان صف نماز
جماعت راه می رفت تا نزد پیغمبر معظم اسلام که در حال سجده بود می آمد و بر
پشت مبارك آن حضرت سوار می شد و چون سر از سجده برمی داشت يك دست خود
را به پشت حسن و دست دیگرش را روی زانوی مبارك خود می نهاد تا اینکه نماز را به

این کیفیت تمام می کرد؟

گفتند: آری ما این موضوع را کاملا می دانیم.

آنگاه حضرت امیر فرمود: شما و اهل مدینه عموماً قبول دارید که فرزندم حسن به جانب پیامبر معظم اسلام می شتافت و پس از اینکه بر گردن مقدس آن حضرت سوار می شد پاهای خود را به نحوی بر سینه مبارک آن بزرگوار آویزان می نمود که برق خلخله‌های حسن از انتهای مسجد مشاهده می شد، و حسن همچنان در آغوش رسول خدا بود تا آن حضرت از خواندن خطبه و سخنرانی فراغت حاصل می نمود؟ زمانی که آن کودک، دیگری را به جای جد خود بر فراز منبر ببیند طبیعی است که ناراحت می شود و این منظره برایش ناگوار خواهد شد. به خداوند سوگند من این مطلبی را که شما می گوید به وی تعلیم ندادم و او را مأمور نمودم.

اما فاطمه زهرا: فاطمه همان زنی بود که (به شما اجازه عیادت نداد و) من برای شما از او اجازه گرفتم و شما سخنانی را که وی با شما گفت دیدید و شنیدید، به خداوند سوگند فاطمه زهرا خودش به من وصیت کرد که شما در تشییع جنازه اش حاضر نشوید و نماز بر جسدش نخوانید. من هم شخصی نبودم که با وصیتی که او درباره شما کرده بود مخالفت نمایم.

عمر به حضرت علی گفت: این توجیحات را کنار بگذار! من می روم قبر فاطمه زهرا را می شکافم و بر بدنش نماز می خوانم.

حضرت علی علیه السلام فرمود: به خداوند سوگند اگر به دنبال یک چنین منظوری بروی به آن نمی رسی تا اینکه چشمانت از کاسه سرت خارج شوند! زیرا من قبل از اینکه تو به این منظور برسی جز با شمشیر با تو معامله ای نخواهم کرد! سپس بین حضرت امیر و عمر سخنانی درشت رد و بدل شد و علی علیه السلام تصمیم نبرد گرفت.

آنگاه گروهی از مهاجرین و انصار اجتماع نمودند و گفتند: به خداوند سوگند ما راضی نیستیم که این گونه سخنان درباره پسرعمو و برادر و وصی پیغمبر خدا گفته شود. نزدیک بود فتنه ای بپا شود، ولی پراکنده شدند.

- 342/32 و منه (295) : اءبى ، عن اءحمد بن ادریس ، عن ابن عیسی ، عن البزنطی ،

عن عبدالرحمن بن سالم ، عن المفضل قال : قلت لابی عبدالله علیه السلام : جعلت

فداك من غسل فاطمة ؟ قال : ذاك امیرالمؤمنین علیه السلام . قال : فكاءنى

استعظمت ذلك من قوله ، فقال : كاءنك ضقت مما اءخبرتك به ؟ قلت : قد كان ذلك ،

جعلت فداك . قال : لا تضیقن فانها صدیقة لا یغسلها الا صدیق ، اءما علمت اءن مریم لم

یغسلها الا عیسی علیه السلام

الكافی : محمد بن یحیی ، عن ابن عیسی ، عن عبدالرحمن بن سالم مثله

ترجمه : و در کتاب علل الشرایع و کافی از مفضل روایت شده است که گفت:

به امام جعفر صادق عرض کردم: فدایت شوم چه کسی فاطمه زهرا را غسل داد؟

فرمود: حضرت علی علیه السلام. ولی من از سخن آن بزرگوار تعجب کردم. امام فرمود:

گویا از سخن من شگفت زده شدی؟

گفتم: آری، فدای تو کردم. فرمود: تعجب منماید! زیرا چون حضرت فاطمه صدیقه بود

غیر از شخصی صدیق کسی دیگر نباید او را غسل دهد. آیا نمی دانی که حضرت مریم

را غیر از عیسی علیه السلام کسی غسل نداد.

- 343/33 قرب الاسناد (296) : ابن طریف ، عن ابن علوان ، عن جعفر ، عن اءبیه

علیهما السلام : اءن علیا علیه السلام غسل امراءته فاطمه علیها السلام بنت رسول الله

صلی الله علیه و آله

ترجمه : در قرب الاسناد از امام باقر علیه السلام روایت شده که علی علیه السلام

خودش فاطمه را غسل داد.

- 344/34 علل الشرایع (297) : علی بن احمد بن محمد، عن الاسدی ، عن النخعی ، عن النوفلی عن ابن البطائی ، عن ابيه قال : ساءلت ابا عبد الله عليه السلام لای علة دفنت علیها السلام باللیل لم تدفن بالنهار؟ قال : لانها اءوصت اءن لا یصلی علیها الرجلان الاعرابیان

بیان : الاعرابیان : الكافران لقوله تعالى : (الاعراب اءشد كفرا و نفاقا)(298)

ترجمه : در علل الشرایع از بطائنی روایت شده که گفت:

از حضرت امام جعفر صادق علیه السلام جویا شدم که : برای چه حضرت زهرا شبانه دفن شد و او را روز به خاک نسپردند؟

فرمود: به علت اینکه آن دو نفر مرد اعرابی - ابوبکر و عمر - به جنازه اش نماز نگزارند.

- 345/35 علل الشرایع ، اءمالی الصدوق (299) : ابن موسی ، عن ابن زکریا القطان ، عن ابن حبیب ، عن محمد بن عبیدالله و عبدالله بن الصلت الجدری قالاً: حدثنا ابن عائشة ، عن عبدالله بن عبدالرحمن الهمدانی ، عن ابيه قال : لما دفن علی بن ابی طالب علیه السلام فاطمة علیها السلام قام علی شفیر القبر و ذلك فی جوف اللیل لانه كان دفنها لیلا ثم اءنشأ یقول :

لكل اجتماع من خلیلین فرقة
و كل الذی دون الممات
قلیل
و ان افتقادی واحدا بعد واحد
دلیل علی اءن لا یدوم
خلیل
ستعرض عن ذکری و تنسی
مودتی
و یحدث بعدی للخلیل
خلیل

ترجمه : در علل الشرایع و امالی صدوق از عبدالرحمن همدانی روایت شده که وقتی علی علیه السلام فاطمه علیها السلام را دفن می کرد شب بود، پس بر فراز قبر آن حضرت ایستاد و این اشعار را قرائت کرد:

برای هر اجتماعی جدایی است و آنچه نمردنی است بسیار قلیل است
از دست دادن من یکی بعد از دیگری را، دلیل بر آن است که هیچ دوستی دوام نخواهد داشت و با مرگ از بین خواهد رفت.

- آیا به زودی از یاد من می روی و محبت تو از یاد من می رود، و آیا بعد از تو کس دیگری پیدا می شود که جای تو را بگیرد؟

- 346/36 کتاب الدلائل للطبری (300) : عن احمد بن محمد الخشاب ، عن زکریا بن یحیی ، عن ابن اءبى زائدة ، عن محمد بن الحسن ، عن اءبى بصیر، عن اءبى عبدالله علیه السلام قال : لما قبض رسول الله صلی الله علیه و آله ما ترك الا الثقلین : کتاب الله و عترته اهل بینه ، و كان قد اءسر الی فاطمة صلوات الله علیها اءنها لا حقة به اءول بینه لحوقا.

قلت : بینا اءنی بین القائمة و الیقظانة بعد وفاة اءبى باءیام اذ راءیت کاءنا قد اءشرف علی راءیته لم اءملك نفسی اءن نادیت یا اءبتاه انقطع عنا خیر السماء فبینا اءنا كذلك اذا

اعتنى الملائكة صفوفًا يقدمها ملكان حتى أخذاني فصعداني الى السماء فرفعت راسي فاذا انا بقصور مشيدة و بساتين و انهار تطرد، و قصر بعد قصر، و بستان بعد بستان ، و اذا قد اطلع على من تلك القصور جواري كانهن اللعب فهن يتباشرن و يضحكن الى و يقلن : مرحبا بمن خلقت للجنة و خلقنا من اجل ابيها.

فلم تزل الملائكة تصعد بي حتى ادخلوني الى دار فيها قصور فى كل قصر من البيوت ما لا عين رأت و فيها من السندس و الاستبرق على اءسرة و عليها اءلحاف من اءلوان الحرير و الديقاج ، و انية الذهب و الفضة ، و فيها موائد عليها من اءلوان الطعام ، و فى تلك الجنان نهر مطرد اءشد بياضا من اللبن و اءطيب رائحة من المسك الاعلى الذى ليس بعده جنة و هى دار اءبيك و من معه من النبيين و من اءحب الله . قلت : فما هذا النهر؟ قالوا: هذا الكوثر الذى وعده اءن يعطيه اياه . فقلت : فاءين اءبى ؟ قالوا: الساعة يدخل عليك.

فبينما اءنا كذلك اذ برزت لى قصور هى اءشد بياضا و اءنور من تلك و فرش هى اءحسن من تلك الفرش و اذا بفرش مرتفعة على اءسرة و اذا اءبى صلى الله عليه و آله جالس على تلك الفرش و معه جماعة ، فلما رآنى اءخذنى فضمنى و قبل ما بين عينى و قال : مرحبا بابنتى ! و اءخذنى و اءقعدنى فى حجره ثم قال لى : يا حبيبتى ! اءماترين ما اءعد الله لك و ما تقدمين عليه ؟ فاءرانى قصورا مشرقا فيها اءلوان الطرائف و الحللى و الحلل ، و قال : هذه مسكنك و مسكن زوجك و ولديك و من اءحك و اءحبهما قطيبي نفسا فانك قادمة على الى اءيام . قالت : فطار قلبى و اشتد شوقى و انتبهت من رقدتى مرعوبة.

قال اءبوعبدالله : قال اءميرالمؤ منين عليه السلام فلما: انتبهت من مرقدتها صاحت بي فاءتيتها فقلت لها: ما تشتكين ؟ فخبرتنى بخبر الرؤيا ثم اءخذت على عهد الله و رسوله اءنها اذا توفت لا اءلم اءحدا الا اءم سلمة زوجة رسول الله صلى الله عليه و آله و اءم اءيمن و فضة و من الرجال اءنيها و عبدالله بن عباس و سلمان الفارسى و عمار بن ياسر و المقداد و اءبوذر و حذيفة ، و قالت : انى اءحلتك من اءن ترانى بعد موتى فكُن مع النسوة فيمن يغسلنى و لا تدفننى الا ليلا و لا تعلم اءحدا قبرى.

فلما كانت الليلة التى اءراد الله اءن يكرمها و يقبضها اليه اءقبلت تقول : و عليكم السلام و هى تقول لى : يابن عم قد اءتانى جبرئيل مسلما و قال لى : السلام يقراء عليك السلام يا حبيبة حبيب الله ، و ثمرة فؤاده ، اليوم تلحقين بالرفيق الاعلى و جنة المءوى . ثم انصرف عنى ثم سمعناها ثانية تقول : و عليكم السلام . فقالت : يابن عم هذا والله ميكائيل و قال لى كقول صاحبه.

ثم تقول : و عليكم السلام . و راءيناها قد فتحت عينها فتحا شديدا ثم قالت : يابن عم هذا والله الحق و هذا عزرائيل قد نشر جناحه بالمشرق و المغرب و قد وصفه لى اءبى و هذه صفته ، فسمعناها تقول : و عليك السلام يا قابض الارواح عجل بى و لا تعذبنى . ثم سمعناها تقول : اليك ربى لا الى النار. ثم غمضت عينها و مدت يديها و رجليها كاءنها لم تكن حية قط

ترجمه : ابوجعفر طبرى در كتاب دلائل الامامة ، و از امام صادق عليه السلام روايت مى كند:

هنگامى كه پيامبر اسلام صلى الله عليه و آله رحلت نمود، غير از ثقلين يعنى قرآن و عترت و اهل بيت خود چيزى به يادگار ننهاد.

آن حضرت آهسته به فاطمه زهرا فرمود: تو اولين كسى هستى كه از اهل بيتم به من ملحق خواهى شد.

حضرت زهرا مى فرمايد: چند روز بعد از رحلت پدر بزرگوارم در بين خواب و بيدارى بودم كه پدرم را در عالم خواب ديدم . وقتى آن حضرت را ديدم نتوانستم خوددارى كنم لذا به وى گفتم:

پدرجان ! وحى و اخبار آسمانى از ما بريده شد. در همان چينى كه من سخن مى گفتم

ناگاه دیدم چند صف از ملائکه که دو ملک در جلو آنها بودند نزد من آمدند و مرا گرفته به جانب آسمان بردند، و چون سر خود را بلند کردم مواجه شدم با قصرهایی برافراشته و بستانها و نهرهایی فراوان. پس از هر قصر، قصری دیگری و پس از هر بستان، بستان دیگری به چشم می خورد. ناگاه دیدم دخترانی از آن قصرها به سوی من می آیند در حالی که مزاح می کردند و به یکدیگر مژده می دادند و به من لبخند می زدند و می گفتند: مرحبا به کسی که بهشت برای او خلق شده و ما برای خاطر پدرش آفریده شده ایم!

و ملائکه همچنان مرا بالا می بردند تا اینکه مرا داخل محلی نمودند که دارای قصرهایی بود، در هر قصری خانه هایی بود که هیچ چشمی ندیده بود. سندس و استبرق هایی بر فراز تخت هایی بود. انواع و اقسام لحافهای رنگارنگ حریر و دیبا و بر فراز آنها گسترده بودند. ظرفهایی از طلا و نقره وجود داشت، سفره هایی در آنجا بود که حاوی غذاهای رنگارنگ بودند. در آن بهشت نهری بود که از شیر سفیدتر و از مشک اذفر خوشبوتر بود.

من گفتم: این خانه مال کیست و این نهر چیست؟ گفتند: این فردوس اعلی است که بالاتر از آن بهشتی وجود ندارد. این خانه به پدرت رسول خدا و پیغمبرانی که با آن حضرت باشند و آن افرادی که محبوب خدا هستند تعلق دارد.

گفتم: پس این نهر چیست؟ گفتند: این همان کوثری است که خدا به پدر بزرگوارت وعده داده است. گفتم: پدرم کجاست؟ گفتند: هم اکنون نزد تو می آید. در همین حال بودیم که قصرهایی بر من نمودار شد که از قصرهای قبلی سفیدتر و نورانی تر بودند، فرش آنها از فرش قصرهای سابق بهتر بود. فرشی را دیدم که بر فراز تختی انداخته بودند و پدرم رسول خدا روی آن نشسته بود و گروهی در حضور آن حضرت بودند. هنگامی که پدرم مرا دید میان چشمانم را بوسید و فرمود: مرحبا به دخترم! آنگاه مرا گرفت و در کنار خود جای داد و به من فرمود: ای حبیبه من! آیا نمی بینی که خدا چه نعمت ها برای تو آماده کرده و نزد چه نعمت هایی خواهی آمد؟ سپس قصرهایی نورانی به من نشان داد که حاوی زر و زیور و حله هایی الوان و رنگارنگ بودند.

آنگاه به من فرمود: اینجا مسکن تو و شهرت و دو فرزندت و کسی که تو و ایشان را دوست داشته باشد می باشد، خوشحال باش زیرا تا چند روز دیگر نزد من خواهی آمد. پس از این جریان قلب من تپید و شوقم زیاد گردید و در حالی که دچار ترس شده بودم از خواب پریدم.

امام جعفر صادق علیه السلام می فرماید: حضرت امیر علیه السلام فرمود: وقتی فاطمه زهرا علیها السلام از خواب پرید مرا صدا زد، من نزد او آمدم و گفتم: تو را چه شده؟! وی جریان خواب خود را شرح داد و از من تعهد گرفت هرگاه او از دنیا برود من از زنان غیر از ام سلمه زوجه رسول خدا، ام ایمن، فضه، و از مردان غیر از دو فرزندش، عبدالله بن عباس، سلمان فارسی، عمار بن یاسر، مقداد، ابوذر و حذیفه کسی را آگاه ننمایم. فاطمه به من گفت: من به تو اجازه می دهم که پس از فوت جسمم را مشاهده کنی، تو با زنان بدن مرا غسل بده و شبانه مرا به خاک بسپار، و کسی را از محل قبر من آگاه منما.

وقتی آن شبی فرا رسید که خدای مهربان فاطمه را گرامی داشت و او را قبض روح نمود، حضرت زهرا می فرمود: علیکم السلام، و به من می گفت: ای پسرعمو! این جبرئیل است که به من سلام می کند و می گوید: ای حبیبه حبیب خدا و میوه قلب اوست! خدا به تو سلام می رساند، تو امروز در بهشت وارد خواهی شد. این مژده را به من داد و رفت.

حضرت امیر می فرماید: برای دومین بار شنیدیم که حضرت زهرا فرمود: و علیکم السلام . آنگاه به من فرمود: ای پسرعمو! این میکائیل است که نظیر جبرئیل به من مژده می دهد.

برای سومین بار فاطمه علیها السلام فرمود: و علیکم السلام . آنگاه چشمان خود را به سرعت باز کرد و به من فرمود:
ای پسرعمو! به خداوند سوگند که این حق است ، این عزرائیل است که پر و بال خود را در مشرق و مغرب گسترده است . پدرم این اوصاف او را برای من شرح داده بود.
سپس شنیدیم که حضرت زهرا می فرمود: و علیکم السلام یا قابض الارواح ! زودتر مرا قبض روح کن و اسباب ناراحتی مرا فراهم نکن!
پس از این جریان شنیدیم که می فرمود: خداوندا! به سوی تو می آیم ، نه به سوی آتش.

سپس چشمان خود را بست و دست و پای خود را کشید و گویا اصلا فاطمه هرگز زنده نبوده است.

- 347/37 اءمالی الصدوق (301) : المکتب ، عن العلوٰی ، عن الفرازی ، عن محمد بن الحسین الزیات عن سلیمان بن حفص المرزوی ، عن ابن طریف ، عن ابن نباته قال : سئل امیرالمؤمنین علی بن ابی طالب علیه السلام عن علة دفنة لفاطمة بنت رسول الله صلى الله عليه و آله ليلا، فقال : انها كانت ساخطة على قوم كرهت حضورهم جنازتها و حرام علی من يتولاها من يصرى علی احد من ولدها.
ترجمه : اصبح بن نباته گوید: از امام علی علیه السلام درباره اینکه چرا فاطمه را شبانه دفن کرد، پرسیدم . آن حضرت در جواب من گفت:

حضرت فاطمه علیها السلام بر برخی از مردم به شدت غضبناک بود و نمی خواست که تحت هیچ شرایطی آنها بر جنازه او حاضر شوند و یا کسی از فرزندان و هواداران آنها بر او نماز بگذارند، به همین دلیل او را شبانه و مخفیانه دفن کردم.

348/38 اءمالی الطوسی (302) : المفید، عن محمد بن اءحمد المنصوری ، عن سلمان بن سهل ، عن عیسی بن اسحاق القرشی ، عن حمدان بن علی الخفاف ، عن ابن حمید، عن الثمالی ، عن اءبى جعفر الباقر، عن اءبیه علیهما السلام ، عن محمد بن عمار بن یاسر، عن اءبیه قال : لما مرضت فاطمة بنت رسول الله صلى الله عليه و آله مرضتها التى توفیت فیها و ثقلت جاءها العباس بن عبدالمطلب عائدا فقیل له : انها ثقيلة و لیس یدخل علیها احد. فانصرف الی داره و اءرسل الی علی فقال لرسوله : قل له : یابن اءخ ! عمك یقرؤك السلام و یقول لك : لله قد فءاءنی من الغم بشكاة حبیبة رسول الله صلى الله عليه و آله و قره عینی و عینی فاطمة ما هدنی و انی لاطنھا اءولنا لحوقا برسول الله صلى الله عليه و آله یختار لها و یحبوها و یزلفها لربه ، فان كان من اءمرها ما لا بد منه ، فاجمع اءنا لك الفداء المهاجرین و الانصار حتى یصیبوا الاجر فی حضورها و الصلاة علیها، و فی ذلك جمال للذین.

فقال علی علیه السلام لرسوله و اءنا حاضر عنده : اءبلغ عمی السلام و قل لا عدمت اشفاقك و تحیتك ، و قد عرفت مشورتك ، و لراءك فضله ، اما فاطمة بنت رسول الله صلى الله عليه و آله لم تزل مظلومة ، من حقها ممنوعة ، و عن میراثها مدفوعة ، لم تحفظ فیها وصیة رسول الله صلى الله عليه و آله و لا رعى فیها حقه ، و لا حق الله عزوجل ، و كفى بالله حاكما و من الظالمین منتقما، و اءنا اءساءلك یا عم تسمح لی بترك ما اءشرت به فانھا وصتنی بستر اءمرها.

قال : فلما ائتى العباس رسوله بما قال على عليه السلام قال : يغفر الله لابن اءخى فانه لمغفور له اءن راءى ابن اءخى لا يطعن فيه ، انه لم يولد لعبدالطلب مولود اءعظم بركة من على الا النبى صلى الله عليه و آله ان عليا لم يزل اءسبقهم الى كل مكرمة و اءعملهم بكل فضيلة ، و اءشجعهم فى الكريهة ، و اءشدهم جهادا للاءداء، فى نصره الحنيفية ، و اءول من آمن بالله و رسوله صلى الله عليه و آله

ترجمه : در امالى شيخ طوسى از عمار ياسر روايت شده است كه گفت : در آن بيمارى كه فاطمه زهرا از دنيا رفت و حال او وخيم شد و عباس بن عبدالطلب براى عيادت آن حضرت آمد، به عباس گفتند: حال فاطمه مساعد نيست و كسى نزد او نمى رود. عباس به سوي خانه خويش بازگشت و شخصى را نزد حضرت على فرستاد و گفت : از قول من به حضرت امير بگو: عموى تو به تو سلام مى رساند و مى گويد: به خداوند سوگند كه غم و اندوه حبيبه و نور چشم رسول خدا و نور چشم من مرا به شدت رنج مى دهد، من اينطور گمان مى كنم آن بانو زودتر از همه ما به رسول خدا صلى الله عليه و آله ملحق شود و خدا او را برمى گزيند و به رحمت خود نزديك مى كند.

فدايت شوم ! اگر فاطمه عليهاالسلام رحلت كرد مهاجرين و انصار را آگاه و جمع كن تا براى تشييع جنازه اش و نماز خواندن بر بدنش حاضر شوند و ثواب ببرند، زيرا اين عمل باعث سرافرازي دين مى شود.

راوى مى گويد: من در حضور حضرت امير بودم كه به فرستاده عباس بن عبدالطلب فرمود: سلام مرا به عمويم برسان و به وي بگو: لطف و مرحمت تو زياد باد! من از مشورت تو آگاه شدم ، راءى و نظريه تو بسيار نيكوست . ولى فاطمه دختر پيغمبر خدا صلى الله عليه و آله دائما مظلوم ، از حق خود ممنوع ، از ميراث خويشتن محروم بوده است . ملاحظه آن وصيتى را كه پيامبر درباره اش كرده نمودند. حق آن حضرت و حق خدا را رعايت نكردند، كافى است كه خدا بين ما و آنان حكم كند و از ظالمين انتقام بگيرد.

اى عموجان ! من از تو خواهش مى كنم از اين مطلبى كه گفتى ، صرفنظر فرمايى ، زيرا فاطمه به من وصيت كرده كه امر فوت او را پوشيده بدارم.

فرستاده عباس نزد او بازگشت و جواب حضرت امير را براى وي شرح داد. عباس گفت : خدا برادرزاده مرا بيامرزد، زيرا راءى برادرزاده من محكم و صحيح است ، غير از رسول خدا نوزادى براى عبدالطلب متولد نشد كه از لحاظ خير و بركت از على عليه السلام برتر باشد، حقا كه على در هر بزرگوارى و فضيلتى بر همه آنان سبقت گرفت ، على از همه شجاع تر است ، على براى نصرت و يارى دين خدا از همه بيشتري با دشمنان جهاد نمود. على اولين كسى است كه به خداوند و رسول او ايمان آورد.

349/39 الخصال (303) : محمد بن عمير البغدادى ، عن اءحمد بن الحسن بن عبدالكريم ، عن عباد بن صهيب ، عن عيسى بن عبدالله العمري ، عن اءبيه ، عن جده ، عن على عليه السلام قال : خلقت الارض لسبعة بهم يرزقون ، و بهم يمتطرون ، و بهم ينتصرون : اءبوذر و سلمان و المقداد و عمار و حذيفة ، و عبدالله بن مسعود. قال على عليه السلام : و اءنا امامهم و هم الذين شهدوا الصلاة على فاطمة

كشى : جبرئيل بن اءحمد، عن الحسين بن خرداد، عن ابن فضال ، عن ثعلبة ، عن زرارة ، عن اءبى جعفر، عن اءبيه ، عن جده عليهم السلام مثله

ترجمه : در كتابهاى خصال و رجال كشى از على عليه السلام روايت شده كه گفت: زمين به خاطر هفت نفر خلق شده كه مردم به واسطه آنان رزق و روزى داده مى شوند و باران براى آنان مى آيد و يارى مى شوند (آن هفت نفر عبارتند از): ابوذر، سلمان ، مقداد، عمار، حذيفه و عبدالله بن مسعود.

حضرت امير مى فرمايد: من امام آنان هستم ، ايشان بودند كه بر بدن فاطمه عليهاالسلام نماز خواندند.

1350/40ءمالی مفید (304) ءمالی طوسی (305) : المفید، عن الصدوق ، عن ءبیه ، عن ءحمد بن ادریس ، عن محمد بن عبدالجبار، عن القاسم بن محمد الرازی ، عن علی بن محمد الهرمرازی عن علی بن الحسین ، عن ءبیه الحسین علیهما السلام قال : لما مرضت فاطمة بنت رسول الله صلى الله عليه و آله وصت الى علی بن ءبى طالب علیه السلام ان یکتب ءمرها و یخفی خبرها و لا یؤ ذن ءحدا بمرضها، ففعل ذلك ، و كان یمرضها بنفسه و تعینه علی ذلك ءسماء بنت عمیس رحمها الله ، علی علیه السلام یتولی ءمرها، و یدفنها لیلا و یعفی قبرها، فتولی ذلك ءمیرالمؤمنین علیه السلام و دفنها، و عفی موضوع قبرها.

فلما نفص یده من تراب القبر، هاج به الحزن ، فءرسل دموعه علی خدیہ و حول وجهه الى قبر رسول الله صلى الله عليه و آله فقال:
((السلام علیک یا رسول الله ، السلام علیک من ابنتک و حبیبتک ، و قره عینک و زائرک ، و البائتة فی الثرى بقیعک ، المختار الله لها سرعة اللحاق بک ، قل یا رسول الله عن صفیتک صبری ، و ضعف عن سیده النساء تجلدى ، الا ءن فى التءاسى لى بسنتک ، و الحزن الذى حل بى لفراقک ، موضع التعزى ، و لقد وسدتک فى ملحود قبرک ، بعد ءن فاضت نفسک علی صدرى ، و غمضتک بیدی ، و تولیت ءمرک بنفسى.
نعم و فى کتاب الله ءنعم القبول ، (انا لله و انا الیه راجعون) (306) ، قد استرجعت الودیعة ، و اخذت الرهینة ، و اختلست الزهراء، فما ءقبح الخضراء و الغبراء یا رسول الله، ءما حزنى فسرمد، و ءما لیلی فمسهر، لا یبرح الحزن من قلبى ءو یختارالله لى دارک التى فیها ءنت مقیم ، کمد مقیح ، و هم مهیج ، سرعان ما فرق (الله) بیننا، و الى الله ءشکو، و ستنبئک ابنتک بتظاهر امتک علی ، و علی هضمها حقها فاستخبرها الحال ، فکم من غلیل معتلج بصدرها لم تجد الى بثه سیبلا، و ستقول و یحکم الله و هو خیر الحاکمین.

سلام علیک یا رسول الله سلام مودع لا سئم و لا قال ، فان ، ءنصرف فلا عن ملالة ، و ان اقم فلا عن سوء ظنى بما وعدالله الصابرين ، الصبر ءیمن و ءجمل و لولا غلبه المستولین علینا، لجعلت المقام عند قبرک لزاما، و التلبث عنده معکوقا، و لاعولت اعوال الثکلى علی جلیل الرزیه . فبعین الله تدفن بنتک سرا، و یهتضم حقها قهرا و یمنع ارثها جهرا، و لم یطل العهد، و لم یخلق منک الذکر، فالى الله یا رسول الله المشتکی ، و فیک ءجمل العزاء، فصلوات الله علیها و علیک و رحمة الله و بركاته(307)))
ترجمه : در امالی مفید معروف به المجالس و امالی ابن الشیخ معروف به امالی طوسی از امام حسین علیه السلام روایت شده:

هنگامی که فاطمه دختر پیغمبر صلى الله عليه و آله بیمار شد به حضرت علی علیه السلام وصیت کرد که موضوع بیماری وی را مخفی بدارد و احدی را از آن مطلع ننماید. علی علیه السلام به وصیت او عمل کرد. و شخصا پرستاری فاطمه زهرا را عهده دار بود و اسماء بنت عمیس در این کار کمک می کرد. چون هنگام رحلت فاطمه فرا رسید وصیت کرد که حضرت امیر متصدی امر آن بانو شود، شبانه او را دفن کند و قبر مطهرش را مخفی نماید.

علی علیه السلام این وصیت را پذیرفت و شبانه او را به خاک سپرد و قبرش را مخفی نمود.

هنگامی که از دفن فاطمه فارغ شد، ناگهان حزن و اندوه شدیدی به حضرتش هجوم آورد و اشک از چشمانش سرازیر شد، و چهره خود را به سوی قبر رسول خدا بازگردانید و گفت:

سلام من بر تو باد ای رسول خدا! و سلام بر تو از سوی دختری و نور چشمی که به زیارتت آمده ، همو که در بقعه ات زیر خاک آرمیده است و خداوند برای او چنان خواست که هرچه زودتر به تو ملحق شود. ای رسول خدا! صبرم از فراق دختر برگزیده ات کاهش

یافته و شکیبایی من از دوری سرور زنان از دست رفته ، (ولی چاره ای نیست) جز آنکه همان گونه که در مصیبت جانگدازت شکیبایی ورزیدم در اینجا نیز صبر پیشه کنم . چرا که من خود با دست خویش تو را در قبر نهادم و (به هنگام جان دادن سر در آغوش من داشتی آن طور که) جان تو از میان سینه و گلوئی من گذشت.

آری در کتاب خدا برای من برترین پذیرش و تحمل آمده است که فرموده()) : ما همه از خداییم و همگی به سوی او باز می گردیم . ((امانت بازگردانده و گروگان تحویل داده و زهرا از دستم روده شد، ای رسول خدا! چقدر این آسمان نیلگون و زمین تیره در نظرم زشت جلوه می کند.

راجع به اندوهم چه بگویم که همیشگی است و شیم که به بیداری می گذرد، و غم از دلم رخت نمی بندد تا خداوند خانه ای را که تو در آن اقامت داری برایم برگزیند. غصه ای دارم جگرسوز و اندوهی شورانگیز، چه زود میان ما جدایی افتاد، و تنها به خدا شکایت می برم.

به زودی دخترت تو را خبر می دهد از همدست شدن امتت علیه من ، پس به اصرار از او بپرس و احوال را از او جویا شو که چه بسا سوزها داشت که در سینه اش می جوشید و راهی برای شرح و بیرون ریختن آن نداشت و اکنون خواهد گفت ، و خدا دوری خواهد کرد و او بهترین داوران است.

سلام بر شما سلام وداع کننده ای که نه خشمگین است و نه دلتنگ ، که اگر بازگردم از روی دلتنگی نیست و اگر بمانم از بدگمانی نسبت به آنچه خداوند به صابران وعده داده ، نمی باشد. آه ، آه ! باز هم شکیبایی مبارک تر و زیباتر است که اگر بیم غلبه چیره شوندگان نمی بود برای همیشه در اینجا می ماندم و درنگ می نمودم و بر این مصیبت بزرگ چونان زنان عزیزمرده شیون می کردم ، (چرا که) همچنان که خداوند نظاره می فرماید، دخترت پنهانی (و دور از چشم بیگانگان) به خاک سپرده می شود و (اما آشکارا در پیش چشم همگان) حفش پایمال و از ارثش ممنوع می گردد یا آنکه دیرزمانی نگذشته و یاد تو کهنه نگشته است . ای رسول خدا، شکایت نزد خداوند بلندمرتبه برده می شود و بهترین صبر و دلداری و عزاداری درباره توست ، درود و رحمت و برکات خداوند یکتا و آفریدگار جهانیان بر تو و او باد!

351/41 عیون المعجزات : للسید المرتضی رحمه الله روی اءن فاطمة علیها السلام

توفیت و لها ثمان عشرة سنة و شهران ، و اقامت بعد النبی صلی الله علیه و آله خمسة و سبعین یوما و روی اءربعین یوما، و تولى غسلها و تفکینها اءمیرالمؤ منین علیه السلام و اءخرجها و معه الحسن و الحسین فی اللیل ، و صلوا علیها و لم یعلم بها اءحد، و دفنها فی البقیع و جد اءربعین قبر فاستشکل علی الناس قبرها فاءصح الناس ولام بعضهم بعضا و قالوا: ان نبینا صلی الله علیه و آله خلف بنتا و لم نحضر وفاتها و الصلاة علیها و دفنها، و لا نعرف قبرها فنزورها.

فقال من تولى الامر: هاتوا من نساء المسلمین من تنبش هذه القبور، حتی نجد فاطمة علیها السلام فنصلی علیها و نزور قبرها، فبلغ ذلك اءمیرالمؤ منین علیه السلام فخرج مغضبا قد احمرت عیناه و قد تقلد سیفه ذاالفقار حتی بلغ البقیع و قد اجتمعوا فیه فقال علیه السلام : لو نبشتم قبرا من هذه القبور لوضعت السیف فیکم ، فتولى القوم عن البقیع

ترجمه : سید مرتضی رحمه الله در کتاب عیون المعجزات گوید: روایت شده که سن حضرت زهرا به هنگام وفات هجده سال و دو ماه بود و بعد از پیغمبر خدا مدت هفتاد و پنج روز و به روایتی چهل روز زنده بود.

حضرت علی بن ابی طالب علیه السلام متصدی غسل و کفن آن بانو شد. با امام حسن و امام حسین جنازه آن بانوی مظلومه را شبانه خارج نمود، نماز بر بدنش خواندند کسی را از این جریان آگاه نمودند، علی علیه السلام جسد مقدسش را در بقیع دفن کرد،

صورت چهل قبر تشکیل داد تا قبر او تشخیص داده نشود. و هنگامی که مردم شنیدند یکدیگر را ملامت و سرزنش کردند و گفتند:

پیغمبر ما يك دختر به جای نهاد و ما موقع و نماز و دفن او حاضر نشدیم و محل قبر او را نمی شناسیم که زیارتش کنیم!

ابوبکر گفت: زنان مسلمین را بیاورید تا این قبرها را بشکافند و ما جنازه فاطمه را پیدا کنیم و بر آن نماز بخوانیم و قبرش را زیارت نماییم.

و چون این سخن به گوش حضرت علی علیه السلام رسید، در حالی خارج شد که خشمناک و چشمان مبارکش سرخ و شمشیر خود ذوالفقار را حمایل کرده بود. با همین حالت آمد تا وارد بقیع که آنان اجتماع کرده بودند شد، آنگاه فرمود:

اگر یکی از این قبرها را بشکافید این شمشیر را در میان شما می گذارم (و همه را از دم شمشیر می گذرانم). پس از این جریان بود که آن گروه از بقیع خارج شدند.

352/42 التهذیب (308): سلمة بن الخطاب، عن موسى بن عمر بن زيد، عن علی بن النعمان، عن ابن مسکان، عن سلیمان بن خالد، عن ابي عبدالله عليه السلام قال: ساءلته عن اءول من جعل له النعش. فقال: فاطمة بنت رسول الله صلى الله عليه و آله

ترجمه: شیخ طوسی در کتاب تهذیب از سلیمان بن خالد روایت کرده است که گفت: از امام صادق علیه السلام پرسیدم: در اسلام اولین تابوت برای چه کسی ساخته شد؟ فرمود: برای فاطمه دختر رسول خدا صلی الله علیه و آله.

353/43 التهذیب (309): سلمة بن الخطاب، عن احمد بن يحيى بن زكريا، عن ابيه، عن حميد بن المثنى، عن ابي عبدالرحمن الحذاء، عن ابي عبدالله عليه السلام قال: اءول نعش اءدث فى الاسلام فاطمة انھا اشتكت شكوتھا التى قبضت فيها و قالت لاسماء: انى نحلث و ذهب لحمى، الاتجعلين لى شيئا يسترنى؟ قالت اسماء: اءنى اذ كنت باءرض الحبشة راءيتهم يصنعون شيئا افلا اءصنع لك فان اءعجبك اءصنع لك؟ قالت: نعم. فدعت بسرير فاءكبتة لوجهه، ثم دعت بجرائد فشدته على قوائمه ثم جللته ثوبا، فقالت: هكذا راءيتهم يصنعون. فقالت: اصنعى لى مثله، استربنى سترك الله من النار

ترجمه: در تهذیب از ابو عبدالرحمن حذاء، از امام صادق روایت شده که گفت: اولین تابوتی که در اسلام ساخته شد، تابوت فاطمه علیها السلام بود. زیرا آن بانو در آن بیماری که از دنیا رفت، به اسماء فرمود: من لاغر شده ام و گوشت بدنم از بین رفته است، آیا چیزی که بدنم را بپوشاند، برای من درست نمی کنی؟ اسماء گفت: زمانی که من در حبشه بودم نوعی تابوت می ساختند. مایل هستید من شکل آن را نشان دهم؟ فرمود: مانعی ندارد.

اسماء گفت تا تختی را آوردند، آنگاه آن تخت را وارونه بر روی زمین نهاد، دستور داد تا شاخه های خرمایی هم آوردند، آن شاخه های خرما را به پایه های آن تخت تابید و يك پارچه روی آنها انداخت و گفت: این شکل همان تابوتی است که من دیدم. فاطمه زهرا علیها السلام فرمود: نظیر این تابوت را برای من بساز و بدنم را به وسیله آن بپوشان! خدا بدن تو را از آتش محفوظ بدارد!

354/44 من بعض كتب المناقب القديمة (310): اختلفت الروایات فى وقت وفاتها فى رواية اءنها بقیة بعد رسول الله صلى الله عليه و آله شهرين. و فى رواية ثلاثة اءشهر، و فى رواية مائة يوم، و فى رواية ثمانية اءشهر.

و عن علی بن احمد العاصمى باسناده عن موسى بن جعفر، عن آياته عليهم السلام عن علی عليه السلام ان فاطمة لما توفى رسول الله صلى الله عليه و آله كانت يقول: وا اءبتاه من ربه ماءءدناه، وا اءبتاه جنات الخلد مثواه، وا اءبتاه يكرمه ربه اذا اءتاه، يا اءبتاه الرب و الرسل تسلم عليه حين تلقاه.

فلما ماتت فاطمة عليها السلام قال على بن ابي طالب تسلم عليه حين تلقاه.
فلما ماتت فاطمة عليها السلام قال على بن ابي طالب يرثيها:
(للكل اجتماع من خليلين فرقة ((الابيات.
و ذكر الحاكم ان فاطمة لما ماتت انشاء على عليه السلام :

نفسى على زفرتها
محبوسة

يا ليتها خرجت مع الزفرات

لا خير بعدك فى الحياة و
انما

ابكى مخافة ان تطول
حياتى

و عن سيد الحفاظ ابي منصور الديلمي باسناده ان عبدالله بن الحسن دخل على هشام بن عبدالملك و عنده الكلبي ، فقال هشام لعبدالله بن الحسن : يا ابا محمد! كم بلغت فاطمة بنت رسول الله من السن ؟ فقال : بلغت ثلاثين . فقال للكلبي : ما تقول ؟ قال : بلغت خمسا و ثلاثين.

فقال هشام لعبدالله : اءلا تسمع ما يقول الكلبي ؟ فقال عبدالله : يا اميرالمؤمنين سلنى عن امى فاءنا اءعلم بها و سل الكلبي عن امه فهو اءعلم بها.
و عن العاصمى باسناده ، عن محمد بن عمر قال : توفيت فاطمة بنت محمد صلى الله عليه و آله لثلاث ليال خلون من شهر رمضان و هى بنت تسع و عشرين اءو نحوها.
و ذكر اءبوعبدالله بن مندة الاصفهانى فى كتاب المعرفة ان عليا تزوج فاطمة بالمدينة بعد سنة من الهجرة و بنى بها بعد ذلك بنحو من سنة و ولدت لعلى الحسن و الحسين و المحسن و ام كلثوم و زينب الكبرى.

و قال محمد بن اسحاق : توفيت و لها ثمان و عشرون سنة ، و قيل : سبع و عشرون سنة ، و فى رواية اءنها ولدت على راءس سنة احدى و اربعين من مولد النبى صلى الله عليه و آله فيكون سنها على فهذا ثلاثا و عشرين ، و الاكثر على اءنها كانت بنت تسع و عشرين اءو ثلاثين عليها السلام.

و ذكر و وهب بن منبه ، عن ابن عباس اءنها بقيت اربعين يوما بعده ، و فى رواية ستة اءشهر و ساق ابن عباس الحديث الى ان قال : لما توفيت عليها السلام شقت اءسماء جيبها و خرجت فتلقاها الحسن و الحسين فقالا: اءين اءمنا؟ فسكتت فدخل البيت فاذا هى ممتدة فحركها الحسين فاذا هى ميتة ، فقال : اءين اءمنا؟ فسكتت فدخل فى الوالدة ، و خرجا يناديان : يا محمداه يا اءحمدها اليوم جدد لنا موتك اذ ماتت امنا.
ثم اءخبرنا عليا و هو فى المسجد فغشى عليه حتى رش عليه الماء ثم اءفاق فحملهما حتى اءدخلهما بيت فاطمة و عند راءسها اءسماء تبكى و تقول : وا يتامى محمد، كنا نتعزى بفاطمة بعد موت جدكما فيمن نتعزى بعدها. فكشف على عن وجهها فاذا برقعة عند راءسها فنظر فيها فاذا فيها:

((بسم الله الرحمن الرحيم هذا ما اءوصيت به فاطمة بنت رسول الله صلى الله عليه و آله اءوصت و هى تشهد ان لا اله الا الله و ان محمدا عبده و رسوله و ان الجنة و النار حق و ان الساعة آتية لا ريب فيها و ان الله يبعث من فى القبور. يا على اءنا فاطمة محمد زوجنى الله منك لاءكون لك فى الدنيا و الاخرة اءنت اءولى بى من غيرى حنطنى و غسلنى و كفننى بالليل و صل على و ادفنى بالليل و لا تعلم اءحدا و اءستودعك الله و اءقراء على ولدى السلام الى يوم القيامة.))

فلما جن الليل غسلها على و وضعها على السرير، و قال للحسن : ادع لي اءباذر فدعاه فحملاه الى المصلى عليها ثم صلى ركعتين ، و رفع يديه الى السماء فنادى : هذه بنت نبيك فاطمة اءخرجتها من الظلمات الى النور: فاءضأت الارض ميلا فى ميل . فلما اءرادوا ان يدفنوها نودوا من بقعة من البقيع : الى الى . فقد رفع تربتها منى فنظرو فاذا هى بقبر محفور، فحملوا السرير اليها فدفنوها فجلس على على شفير القبر فقال : يا اءرض ! استودعتك وديعتى ، هذه بنت رسول الله . فنودى منها: يا على اءنا اءرفق بها منك فارجع و لا تهتم . فرجع و انسد القبر و استوى بالارض فلم يعلم اءين كان الى يوم القيامة

ترجمه : در بعضى كتابهاى قديمى مناقب آمده : درباره زمان وفات حضرت فاطمه زهرا عليهاالسلام اختلاف است . در يك روايت مى گويد: آن بانوى معظم بعد از پدر بزرگوارش مدت دو ماه زنده بود.

در روايت ديگرى مى گويد: مدت سه ماه زنده بود. در يك روايت است كه مدت صد روز و در حديث ديگرى مى گويد: مدت هشت ماه بعد از رحلت پدرش و. ... حاكم نيشابورى روايت مى كند: هنگامى كه حضرت فاطمه از دنيا رحلت نمود حضرت امير اين اشعار را سرود:

جان من با ناله هاى خود حبس شده ، اى كاش جان من با ناله هايم خارج مى شد.
بعد از تو خيرى در زندگانى خواهد بود، جز اين نيست كه از خوف طولانى شدن زندگيم مى گريم.

و. ...

وهب بن منبه از ابن عباس نقل مى كند كه گفت:

حضرت زهرا مدت چهل روز به قولى شش ماه بعد از پدر بزرگوارش زنده بود، تا آنجا كه مى گويد:

پس از آنكه فاطمه عليهاالسلام رحلت كرد اسماء گريبان خود را پاره كرد و خارج شد، آنگاه با حسين عليهماالسلام مصادف شد، ايشان به وى فرمودند:

مادر ما كجاست ؟ اسماء جوابى نداد. آنان وارد خانه شدند ديدند مادر بزرگوارشان خوابيده است . امام حسين مادر خود را حركت داد ديد از دنيا رفته است.

آنگاه در حالى خارج شدند كه مى فرمودند:

يا محمداه ! يا محمداه!

امروز به علت فوت مادرمان مصيبت تو براى ما تجديد شد.

پس از اين جريان متوجه حضرت امير كه در مسجد بود شدند و آن حضرت را از رحلت مادرشان آگاه نمودند.

اميرالمؤمنين على عليه السلام بعد از شنيدن اين خبر دلخراش غش كرد، آبه به صورت آن حضرت پاشيدند تا به هوش آمد، آنگاه حسين عليهماالسلام را برداشت و داخل خانه حضرت زهرا عليهاالسلام شد. اسماء را ديد كه بالای سر زهرا نشسته گريه مى كند و مى گويد:

يتيمان حضرت محمد چه كنند، بعد از فوت جد شما دل ما به فاطمه خوش بود! بعد از فاطمه به چه كسى دل خوش كنيم!

آنگاه حضرت على بن ابى طالب عليه السلام صورت مبارك فاطمه زهرا را باز كرد رقعۀ اى نزد سر آن بانوى معظمه يافت كه در آن نوشته بود:

بسم الله الرحمن الرحيم ، اين وصيتى است كه فاطمه دختر پيغمبر خدا صلى الله عليه و آله كرده است : فاطمه شهادت مى دهد كه خدائى جز خدائى يگانه وجود ندارد،

حضرت محمد بنده و پيامبر خدا مى باشد. بهشت بر حق و دوزخ بر حق است ، قيامت خواهد آمد و شكى در آن نخواهد بود، خداوند كليۀ افرادى را كه در قبرها مدفونند

برخواهد انگيخت.

یا علی ! من فاطمه دختر حضرت محمد صلی الله علیه و آله می باشم . خدا مرا در دنیا و آخرت برای تو تزویج نمود.

یا علی ! تو از دیگران برای (غسل و کفن) من مقدم هستی ، مرا حنوط کن غسل بده ، شبانه مرا دفن کن ، شبانه بر بدنم نماز بگذار، شبانه به خاکم بسپار، احدی را از فوت من آگاه منماید ، من تو را به خداوند می سپارم ، و فرزندانم به درود تا روز قیامت! و چون شب فرا رسید حضرت علی علیه السلام پیکر مقدس حضرت فاطمه را غسل داد و در میان تابوت نهاد و به حضرت حسن فرمود: ابوذر را بیاور !هنگامی که ابوذر آمد بدن مبارک آن بانوی مظلومه را به محل نماز آوردند و بر آن نماز خواندند، آنگاه علی علیه السلام دستهای مبارک خود را به جانب آسمان بلند کرد و گفت: پروردگارا! این جنازه دختر پیغمبر توست که او را از دنیای ظلمانی به طرف نور بردی و نور وجودش وجب به وجب به وسعتی تام و تمام زمین را در نور دید و روشن و منور نمود. هنگامی که تصمیم گرفتند جنازه آن بانو را دفن کنند صدایی از یکی از بقعه های بقیع شنیدند که می گفت:

بیا به سوی من ! به سوی من ! زیرا تربت و خاک وی از من گرفته شده است . و چون نگاه کردند با قبری حفر شده و آماده مواجه شدند. تابوت را به سوی آن قبر بردند و جنازه را در آن دفن نمودند. سپس حضرت امیر بر فراز قبر نشست و فرمود: ای قبر! من امانت خود را به تو می سپارم ، این جنازه دختر رسول خدا است. ناگاه ندایی شنیدند که می گفت:

یا علی ! من از تو به وی مهربانترم . برگرد و مغموم و مهموم مباش ! علی علیه السلام بازگشت و قبر را مسدود و با زمین هم سطح نمود. آن قبر تا قیام قیامت معلوم نخواهد شد.

355/45ءقول : قال ابوالفرج فی مقاتل الطالبیین (311) : کانت وفاة فاطمة علیها السلام بعد وفاة النبی صلی الله علیه و آله بمدة یختلف فی مبلغها فالمکثر یقول : ثمانية أشهر، و المقلل یقول : اربعین یوما الا اءن الثبت فی ذلك ما روی عن اءبی جعفر محمد بن علی علیهما السلام اءنها توفیت بعده بثلاثة أشهر حدثنی بذلك الحسن بن علی ، عن الحارث ، عن ابن سعد، عن الواقدی ، عن عمرو بن دینار، عن اءبی جعفر محمد بن علی علیهما السلام

ترجمه : ابوالفرج اصفهانی در کتاب مقاتل الطالبیین می نویسد: درباره اینکه حضرت فاطمه علیها السلام چقدر بعد از پدر بزرگوارش زنده بود اختلاف است ، حداکثر آن را هشت ماه و حداقل آن را چهل روز نوشته اند.

ولی آنچه که صحیح و ثابت به نظر می رسد این است که حضرت امام محمدباقر علیه السلام فرمود: آن بانوی مظلومه مدت هفتاد و پنج روز زنده بود.

356/46مصباح طوسی (312) و کفعمی (313) : فی الثالث من جمادی الاخرة کان وفاة فاطمة علیها السلام سنة احدى عشرة

ترجمه : در مصباح کفعمی و مصباح المتجهدين آمده است : در سوم جمادالثانی سال یازده هجری وفات حضرت فاطمه علیها السلام واقع شد.

357/47مصباح المتجهد (314) : فی الیوم الحادی والعشرین من رجب کانت وفاة الطاهرة فاطمة علیها السلام فی قول ابن عباس

بیان : اءقول لا یمكن التطبيق بین اءکثر تواریخ و الوفاة و مدة عمرها الشریف ، و لا بین تواریخ الوفاة و بین ما مر فی الخبر الصحیح اءنها علیها السلام عاشت بعد اءبیها خمسة و سبعین یوما اذ لو کان وفاة الرسول صلی الله علیه و آله فی الثامن و العشرین من صفر کان علی هذا وفاتها فی اءواسط جمادی الاولى ، و لو کان فی ثانی عشر ربیع الاول کما ترویه العامة کان وفاتها فی اءواخر جمادی الاولى ، و ما رواه ابوالفرج ، عن الباقر علیه السلام من کون مکثها بعده صلی الله علیه و آله ثلاثة أشهر یمكن تطبیقه علی ما هو

المشهور من كون وفاتها في ثالث جمادى الآخرة ، و يدل عليه ايضا ما مر من خبر ابي بصير، عن ابي عبدالله برواية الطبري باءن يكون عليه السلام لم يعرض للايام الزائدة لقلتها والله يعلم

ترجمه : در مصباح شيخ طوسي آمده است:

وفات حضرت زهرا بنا بر قول ابن عباس در روز بيست و يكم ماه رجب بود. مؤلف گوید: اكثر تواريخ راجع به ولادت و وفات و مدت عمر شريف حضرت زهرا عليها السلام با يكدیگر قابل تطبيق نيستند. نیز تواريخ وفات آن بانو با آن روايت صحيحی كه از حضرت امام محمدباقر عليه السلام قبلا گذشت كه فرمود: مدت عمر آن حضرت بعد از پدر بزرگوارش هفتاد و پنج روز تطبيق نمی کنند. زیرا اگر وفات پیامبر خدا در روز بيست و هشتم ماه صفر بوده باشد وفات حضرت زهرا عليها السلام در اواسط ماه جمادى الاولى بوده و اگر رحلت رسول خدا چنانچه اهل سنت می گویند، در روز دوازدهم ماه ربیع الاول بوده باشد وفات فاطمه عليها السلام اواخر ماه جمادى الاولى بوده است. آن روايتی را كه ابوالفرج از امام محمدباقر نقل کرده كه حضرت فاطمه عليها السلام مدت سه ماه بعد از پدرش زنده بود می توان با اینکه مشهور است شهادت آن حضرت در سوم جمادى الاخر بوده تطبيق كرد و آن روايتی كه ابوبصير به روايت طبري از حضرت صادق نقل نموده است نیز اين موضوع را تأييد می نماید و ممكن است كه متعرض آن چند روز اضافی نشده باشد.

358/48ءقول : في الديوان المنسوب اليه عليه السلام انه انشد بعد وفاة فاطمة

عليها السلام .

ءلا هل الى طول الحياة

سبيل

و انى و هذا الموت ليس
يحول

و انى و ان اصحبت بالموت
موقنا

فلى اءمل من دون ذاك
طويل

و للدهر اءلوان تروح و
تغدى

و ان نفوسا بينهن تسيل

و منزل حق لا معرج دونه

لكل امرى ء منها اليه
سبيل

قطعت باءيام التعزز ذكره

و كل عزيز ما هناك دليل

ءرى علل الدنيا على
كثيرة

و صاحبها حتى الممات
دليل

و انى لمشتاق الى من
احبه

فهل لى الى من قد
هويت سبيل

و انى و ان شطت بى الدار
نازحا

و قد مات قبلى بالفراق
جميل

فقد قال فى الامثال فى
البين قائل

اءضربه يوم الفراق رحيل

لكل اجتماع من خليلين
فرقة

و كل الذى دون الفراق
قليل

و ان افتقادى فاطما بعد
اءحمد

دليل على اءن لا يدوم
خليل

و كيف هناك العيش من بعد
فقدهم

لعمرك شىء ما اليه
سبيل

سيعرض عن ذكرى و
تنسى مودتى

و يظهر بعدى للخليل
عديل

و ليس خليلى بالملول و لا
الذى

اذا غبت يرضاه سواى
بديل

و لكن خليلى من يدوم
وصاله

و يحفظ سرى قلبه و
دخيل

اذا انقطعت يوما من العيش
مدتى

فان بكاء الباقيات قليل

يريد الفتى اءن لا يموت
حبيبه

وليس الى ما يبتغيه
سبيل

و ليس جليلا رزء مال و
فقدہ

و لكن رزء الاكرميين جليل

لذلك جنبى لا يؤ اتيه
مضجع

و فى القلب من حر
الفراق غليل

بيان : خبر)) اءنى ((محذوف و)) منزل ((عطف على اءلوان و)) المعرج ((محل الاقامة و شطت الدار و نزحت : بعدت ، و الباء للتعدية ، و التضريب مبالغة فى الضرب و البين : الفراق اءى اءضرب المثل الذى قاله القائل فى يوم الفراق الذى هو رحيل ، و المثل قوله : لكل اجتماع ، و فاطم مرخم فاطمة لضرورة الشعر، و البديل : البدل ، و دخيل الرجل الذى يداخله فى اموره و يختص به)) لا يؤ ايته ((اءى لا يوافقه و الغليل : العطش و منه : قوله عليه السلام عند رحلتها عليهاالسلام .

حبيب ليس يعدله حبيب

و ما لسواه فى قلبى
نصيب

حبيب غاب عن عينى و
جسمى

و عن قلبى حبيبي لا
يعيب

بيان : حبيب فى الموضوعين خبر مبتداء محذوف اءو الثانى خبر الاول و منه : مخاطبا لها بعد وفاتها:

ما لى وقفت على القبور
مسلمة

قبر الحبيب فلم يرد
جوابى

اءحبيب ما لك لا ترد جوابنا

اءنسيت بعدى خلة
الاحباب

و منه : مجيبا لنفسه من قبلها عليهاالسلام :

قال الحبيب : و كيف لى
بجوابكم

و اءنا رهين جنادل و تراب

اءكل التراب محاسنى
فنىسئكم

و حجبء عن اءهلى و عن
اءءرابى

فعلىكم منى السلام
ئقءءء

عنى و عنكم ءلة
الاءباب

بىان : الجئادل : الاءءار ، و التراب ، المواءق فى السن.
و فى شرح الءىوان : روى اءن الالباء الاءىرة سمءء من هاءف
ءرءمه : علامه مجلسى گوىء:

ءر ءىوان شعرى كه به على علىه السلام منسوب شده اسء نوشته:
بعء از وفاء ءضراء فاءمه ، على علىه السلام اشءارى ءر مرءه فاءمه سروء، آن اشءار
اىن اسء:

1آبا به سوى زئءگى طولانى راه و طرىقى هست ؟ از كءا ءواهء بوء ءر صورءى كه
(ءىزى بىن انسان و مرگ) ءاىل نءواهء شهء.

2ءقا كه من اگر چه به مرگ ىقىن ءارم ، ولى ءر عىن ءال امىءى بسىار براءى زئءه
مانءن ءر من وءوء ءارء.

3رؤزگار ءاراءى رءگهائى اسء كه شب را صبء مى كئء، و نفوس ءر بىن آنها ءارى اسء

4رؤزگار را منزل بر ءقى مى باشء كه محل اقامء نزد آن نىسء ، و براءى هر مرءى از
رؤزگار به طرف آن راهى ءواهء بوء.

5من ىاء او را به وسىله روءهائى عزء قءع نموءم ، و هر عزىزى ءر اىنءا ءلىل و ءوار
ءواهء شهء.

6مرءهائى ءنبا را براءى ءوء ءراوان مى بىنم ، صاءب آن امراءء ءا موءع مرءن علىل
ءواهء بوء.

7من مشءاق آن كسى هستم كه او را ءوسء مى ءارم ، آبا به سوى آن كس كه او را
ءوسء ءارم راهى هست ؟

8ءانه مرا ءور ءرءه اسء ، ولى ءر عىن ءال آن شهءء كه قبل از من از ءراق مرءه
اسء نىكو بوء.

9گوىنءه اى ءر ءاسءانها راءع به ءءاءى مءلى زءه و من آن را ءر روء كوچ نموءن زىاء مءل
مى زنم.

10ءقا كه از ءسء ءاءن من فاءمه را بعء از اءمء صلى الله علىه و آله ءلىلى اسء بر
اىنكه هىء ءوسءى ءائمى نءواهء بوء.

11بعء از ناءافءن آنان زئءگى ءر اىنءا چءگونه ءواهء بوء، به ءان ءو سوگئء اىن مءلبنى
اسء كه راهى به سوى آن نءواهء بوء.

12به زوءى از ىاءنموءن من اعراءء مى شهء و ءوسءى ءراموش مى ءرءء، و بعء از من
ءوسءى براءى ءوسء نظىر من طاهر ءواهء شهء.

13شهءء ملول و آن كسى كه چون من ءاىب شهء وى را راضى كئء ءوسء من
نءواهء بوء.

14ولى ءوسء من آن اسء كه وصال او ءائمى باشء، قلب او مرا ءفظ كئء و براءى

کارهای من دخیل باشد.

15 هنگامی که يك روز از فوت بگذرد یقیناً گریه افراد گریه کننده قلیل خواهد شد.

16 اراده جوانمرد آن است که دوست نمیرد، در حالی که راهی به سوی آنچه که می خواهد وجود ندارد.

17 مصیبت مال و مفقودشدن آن بزرگ نخواهد بود ولی مصیبت اشخاص بزرگوار بزرگ است.

18 برای این جهت است که پهلوی و پیکرم موافق آرام گرفتن در خوابگاهی نیست ، و در دل من از حرارت فراق تشنگی جایگزین است.

و نیز به هنگام رحلت حضرت زهرا می فرماید:

دوستی که نظیر او دوستی نخواهد بود، و در قالب من غیر از او بهره ای وجود ندارد.

دوستی که از پیش چشم و جسم من غایب شد، ولی از قلب من غایب نخواهد بود.

و خطاب به حضرت زهرا بعد از فوت او می فرماید:

مرا چه شده که بر روی قبرها توقف می نمایم ، و بر قبر دوست سلام می کنم ولی او جواب سلام مرا نمی دهد.

ای دوست تو را چه شده که جواب سلام ما را نمی دهی ، آیا بعد از من دوستی

دوستان را فراموش کردی.

جواب از زبان حضرت زهرا:

دوست در جواب گفت : من چگونه جواب شما را بگویم ، در صورتی که رهین سنگهای

فراوان و خاک قرار گرفتم.

حقا که خاک اعضای نیکوی بدنم را خورد و من شما را فراموش کردم و از نظر اهل خانه و همسالهایم ناپدید شدم.

از من بر شما باد که رشته دوستی و محبت من و شما با بازماندگانم قطع شد.

359/49 مصباح الانوار (315): عن ابي جعفر عليه السلام قال : ان فاطمة بنت رسول الله

صلی الله علیه و آله مکثت بعد رسول الله صلی الله علیه و آله ستین یوما ثم مرضت

فاشئت علیها فکان من دعائها فی شکواها: یا حی یا قیوم برحمتک اءستغیث فاءغثنی .

اللهم زحزحنی عن النار، و اءدخلنی الجنة ، و اءلحقنی باءبی محمد صلی الله علیه و آله

. فکان اءمیرالمؤمنین علیه السلام یقول لها : یعافیک الله و یتقیک . فتقول : یا اباالحسن

ما اءسرع اللحاق بالله . و اءوصت بصدقها و متاع البیت ، و اءوصته اءن یتزوج اءمامة بنت

ءبوی العاص ، و قالت : بنت اءختی و تحن علی ولدی ، قال : و دفنها لیلا.

و عن ابن عباس قال : راءت فاطمة فی منامها النبی صلی الله علیه و آله قالت :

فشکوت الیه ما نالنا من بعده ، قالت : فقال لی رسول الله صلی الله علیه و آله : لکم

الآخرة التی اعدت للمتقین و انک قادمة علی عن قریب.

و عن جعفر بن محمد عن آبائه علیهم السلام قال : لما حضرت فاطمة الوفاة بکت . فقال

لها اءمیرالمؤمنین : یا سیدتی ما یتقیک ؟ قالت : اءبکی لما تلقی بعدی . فقال لها: لا

تبکی فوالله ان ذلك لصغیر عندی فی ذات الله . قال : و اءوصته اءن لا یؤ ذن بها الشیخین

ففعل

ترجمه : در مصباح الانوار از امام محمدباقر علیه السلام روایت شده که فرمود:

فاطمه اطهر بعد از پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله مدت شصت روز زنده بود، هنگامی

که بیماری آن بانو شدید شد، در دعای خود گفت:

یا حی ! یا قیوم ، به رحمت تو چنگ می زنم پس به فریادم برس ! خداوندا، مرا از آتش

رهایی بخش و در بهشت داخل فرما و به پدرم محمد صلی الله علیه و آله ملحق نما!

حضرت امیر به وی می فرمود: خدا تو را عافیت می دهد و باقی می دارد. فاطمه اطهر

می گفت : ای اباالحسن ! من به سرعت به سوی خداوند می روم ، آنگاه راجع به

صدقه ها و اثاث خانه وصیت نمود، و نیز وصیت کرد که امیرالمؤمنین با امامه که

دخترخواهرش بود ازدواج کند که با فرزندانش مهربانی می نماید. سپس آن حضرت را شبانه دفن کرد.

ابن عباس می گوید: حضرت فاطمه زهرا فرمود: پدر خود را در خواب دیدم و راجع به آن ظلم و ستمهایی که به ما شد به آن حضرت شکایت کردم . رسول خدا در جوابم فرمود : آن آخرتی که برای پرهیزکاران آماده شده برای شماست و تو به زودی نزد من خواهی آمد.

حضرت امام جعفر صادق از پدران بزرگوارش علیهم السلام روایت می کند که فرمودند: هنگامی که فوت حضرت زهرا نزدیک شد گریه کرد، حضرت علی علیه السلام از وی سؤال کرد: ای بانوی من ! چرا گریه می کنی ؟ فرمود: برای آن مصیبتهایی که تو بعد از من خواهی دید.

امیرالمؤمنین فرمود: گریان مباش ، به خداوند سوگند آن مصائب نزد من برای رضای خداوند کوچک و ناچیزند، آنگاه فاطمه به علی وصیت کرد که به ابوبکر و عمر اجازه تشییع جنازه و نماز ندهد، و حضرت علی وصیت آن بانو را اجرا نمود.

360/50 کتاب الدلائل للطبری (316) : عن ابي اسحاق الباقري ، عن فلايحة ، عن ابي عبدالله ، عن ابي احمد، عن محمد بن بغداد ، عن محمد بن الصلت ، عن عبدالله بن سعيد، عن ابي جريح ، عن جعفر بن محمد، عن ابيه ، عن فاطمة عليها السلام انها اوصت لزوج النبي صلى الله عليه و آله لكل واحدة منهن بائنتى عشرة اوقية و لنساء بنى هاشم مثل ذلك و اوصت لامامة بنت ابي العاص بشىء .

و باسناد آخر عن عبدالله بن حسن ، عن زيد بن على : ان فاطمة عليها السلام تصدقت بمالها على بنى هاشم و بنى عبدالمطلب و ان عليا عليه السلام تصدق عليهم و ادخل معهم غيرهم

ترجمه : در کتاب دلائل الامامة از امام باقر عليه السلام درباره حضرت فاطمه روایت شده :

حضرت فاطمه وصیت کرد که به هر يك از زنان پیغمبر خدا و زنان بنی هاشم دوازده اوقیه بدهند. نیز وصیت کرد که به امامه هم چیزی بپردازند.

طبق روایت دیگری زید بن علی می فرماید: حضرت زهراى اطهر عليها السلام کلیه اموال خود را به بنی هاشم و فرزندان عبدالمطلب صدقه داد. حضرت امیر هم کلیه اموال خود را به ایشان و دیگران صدقه داد.

-
- 1- قرب الاسناد، ص 52 ح 170.
 - 2- وسائل الشیعه ، ج 14 ص 123:1.
 - 3- عیون اخبارالرضا، ج 2 ص 44 ح 62.
 - 4- ذخائرالعقبی ، ص 51.
 - صحيفة الرضا، ص 256 ح 185
 - بحارالانوار، ج 43 ص 26 ح 28
 - ینابيع المودة ، ص 200

- مناقب ابن شهر آشوب ، ج 3 ص 391.
- 5-علل الشرايع ، ج 1 ص 181 و 182.
- 6-دلائل الامامة ، ص 56
- كشف الغمة ، ج 2 ص 94
- مصباح الانوار، ص226
- روضه الواعظين ، ص 386
- بحار الانوار، ج 90 ص 388 ح 2
- كشف الغطاء، ص309
- ضيافة الاحزان ، ص 265
- محجة البيضاء، ج 4 ص 208
- جلاء العيون ، ج 1 ص135
- وسائل الشيعه ، ج 4 ص 151:8888.
- 7-علل الشرايع ، ج 1 ص 181.
- 8-مصادر آن حديث قبل مشترك است.
- 9-علل الشرايع ، ج 6 ص 366.
- 10-مكارم الاخلاق ، ج 1 ص 212: 632
- مسند احمد، ج 2 ص 21
- مسند احمد، ج 5 ص 275
- مسند احمد، ج 6 ص 283.
- 11-مكارم الاخلاق ، ج 1 ص 213: 633.
- 12-مناقب ابن شهر آشوب ، ج 3 ص 389.
- 13-مناقب ابن شهر آشوب ، ج 3 ص 389.
- 14-سوره آل عمران ، 34.
- 15-مناقب ابن شهر آشوب ، ج 3 ص.389
- 16-سوره اسراء، 28.
- 17-سوره اسراء، 28.
- 18-مناقب ابن شهر آشوب ، ج 3 ص 389 و.390
- 19-از اين بيان آن بزرگوار صلى الله عليه و آله معلوم شد كه انجام كار خانه اجر و ثواب دارد و اگر آن را كنيز انجام دهد، چيزى از اجر و پاداش مذكور نصيب زن نمى گردد.
- 20-سوره والضحى ، 5.
- 21-مناقب ابن شهر آشوب ، ج 3 ص 90.
- 22-سوره والضحى ، 5.
- 23-مناقب ابن شهر آشوب ، ج 3 ص.391
- 24-سوره زخرف ، 89.
- 25-سوره زمر، 38.
- 26-سوره اعراف ، 29.
- 27-سوره فصلت ، 44.
- 28-سوره آل عمران ، 97.
- 29-سوره ق ، 38.
- 30-سوره انبياء، 8.
- 31-سوره بقره ، 286.
- 32-سوره انبياء، 22 .
- 33-سوره زخرف ، 13.
- 34-سوره ص ، 26.

- 35-سوره آل عمران ، 144.
- 36-سوره مریم ، 12.
- 37-سوره طه ، 11.
- 38-سوره كهف ، 46.
- 39-سوره قصص ، 26.
- 40-سوره بقره ، 261.
- 41-مناقب ابن شهر آشوب ، ج 3 ص 391 و 392.
- 42-سوره زخرف ، 89.
- 43-سوره زمر ، 38.
- 44-سوره اعراف ، 29.
- 45-سوره فصلت ، 44.
- 46-سوره آل عمران ، 97.
- 47-سوره ق ، 38.
- 48-سوره انبياء ، 8.
- 49-سوره بقره ، 286.
- 50-سوره انبياء ، 22.
- 51-سوره زخرف ، 13.
- 52-سوره ص ، 26.
- 53-سوره آل عمران ، 144.
- 54-سوره مریم ، 12.
- 55-سوره طه ، 11.
- 56-سوره كهف ، 46.
- 57-سوره قصص ، 26.
- 58-سوره بقره ، 261.
- 59-الفروع من الكافى ، ج 6 ص 1:367.
- 60-فترات بن احنف ضعيف است و لذا سند اين روايت غيرقابل اعتماد است.
- 61-الفروع من الكافى ، ج 6 ص 363 و 364 و 10:364.
- 62-تهذيب ، ج 1 ص 168:465.
- 63-من لا يحضره الفقيه ، ج 1 ص 537:180
- دعوات راوندی ، ص 781:272
- وسائل الشيعه ، ج 2 ص 2:879
- بحارالانوار، ج 102 ص 27:300.
- 64-برهان ، ج 2 ص 55.
- 65-ظاهرا رؤيا فرشته ای از فرشتگان خداست که وظیفه او القای خواب به بندگان است . والله العالم.
- 66-ظاهرا و با توجه به آیه اضغاث احلام ، اضغاث از شياطين می باشد که خوابهای بد و خوفناك را به بندگان وانمود می نماید.
- 67-النوادر، ص 13.
- 68-مناقب ابن مغازلی ، ص 380 شماره.428
- 69-یعنی باید از نگاه نامحرم به دور باشد.
- 70-الدروع الواقية ، ص 271 / خطی.
- 71-سوره حجر، 43 و 44.
- 72-سوره قصص ، 60.
- 73-بحارالانوار، ج 8 ص 62:303

- عوامل العلوم ، ج 11 ص 130.
- 74-سوره حجر، 43 44.
- 75-سوره قصص ، 60.
- 76-اشاره به اینکه آن حضرت از مصادیق آیه (السابقون السابقون ، اولئك المقربون) می باشد.
- 77-کشف الغمة ، ج 2 ص 77 و 78.
- 78-مسند احمد، ج 5 ص 275.
- 79-بشارة المصطفى ، ص 203
- مشكاة المصابيح ، ج 2 ص 499
- ذخائرالعقبی ، ص 51
- نظم درالسمطین ، ص 177
- وسيلة النجاة ، ص 226 .
- 80-سوره مجادله ، 10.
- 81-سوره مجادله ، 10.
- 82-سوره مجادله ، 10.
- 83-سوره مجادله ، 10.
- 84-تفسیر سوره قمی ، ج 2 ص 353 355.
- این روایت در تفسیر قمی سندی ندارد و در کتابهای دیگر نیز سندی برای آن پیدا نکردم و تا زمانی که سند صحیح و معتبری برای این گونه روایات پیدا نکنیم نمی توانیم به آنها اعتماد داشته باشیم.
- 85-اقبال الاعمال ، ص 584: باسنادنا الی شیخنا المفید فی کتاب ... و شیخ ابوجعفر طوسی (460 هـ) در امالی گوید: **روی اءن امیرالمؤمنین علیه السلام دخل بفاطمة بعد وفاة اختها رقية زوجة عثمان بستة عشر يوما، و ذلك بد رجوعه من بدر، و ذلك لایام خلت من شوال . و روی اءنه دخل بها يوم الثلاثاء لست خلون من ذی الحجة . والله تعالی اءعلم .** ترجمه: روایت شده که امیرمؤمنان علی علیه السلام در حالی که 16 روز از فوت رقیه خواهر بزرگ حضرت فاطمه علیهاالسلام که همسر عثمان بود، گذشته بود، فاطمه را به خانه اش برد، و این در زمان بازگشت آن حضرت از جنگ بدر بود، و در حالی که چند روز از ماه شوال می گذشت . و نیز روایت شده که ازدواج آنها در روز سه شنبه ششم ذی الحجة بوده است . و البته خداوند بر اینکه کدام قول صحیح می باشد دانایتر است.
- امالی شیخ طوسی ج 1 ص 42، به صورت مرسل / بیروت
- بحارالانوار، ج 43 ص 97 ح 7، از امالی طوسی
- وسائل الشیعه ، ج 14 ص 178 ح 2، از او
- و محقق دانشمند ابوالفتح اربلی (694 هـ) در کشف الغمة گوید: **عن جعفر بن محمد قال : تزوج علی علیه السلام فاطمة فی شهر رمضان ، و بنی بها فی ذی الحجة من السنة الثانية من الهجرة** ترجمه: از امام جعفر صادق علیه السلام روایت شده است که فرمود: عقد علی و فاطمه علیهماالسلام در ماه رمضان ، و ازدواج آنها در ذی حجة سال دوم هجری بوده است
- کشف الغمة ، ج 1 ص 364 / بیروت
- بحارالانوار، ج 43 ص 136 ضمن شماره 33
- و ابویشر محمد بن احمد رازی دولابی (310 هـ) در الذریة الطاهرة گفته: **اءخبرنی محمد بن ابراهیم بن هاشم ، عن ابيه ، عن محمد بن عمر قال : حدثنی ابن سيرة ، عن اسحاق بن عبدالله بن اءبى فروة ، عن جعفر بن محمد علیه السلام قال : تزوج فاطمة فی صفر فی السنة الثانية ، و بنی بها فی ذی الحجة علی رءاس اثنتین و عشرين شهرا یعنی من التاریخ ترجمه: از امام جعفر صادق علیه السلام روایت شده که فرمود: عقد علی و فاطمه علیهماالسلام در ماه صفر سال دوم هجری و ازدواج آنها در رءاس بیست و دو ماه بعد از هجرت و در ماه ذی الحجة بوده است.**

الذرية الطاهرة ، ص 93 و 94 شماره 84 / قم : 1407 هـ
بحارالانوار، ج 43 ص 136 ضمن شماره 33 که در بالا نقل شد و در آن به جای ((صفر)) ماه
رمضان آمده است

ذخائرالعقبی ، ص 26 / مصر، به نقل از امام صادق علیه السلام
اکمال الرجال : خطیب العمری التبریزی ، ص 735 / دمشق ، نام کامل آن الاکمال فی اسماء
الرجال است پیش از دمشق در دهلی (1300 هـ) و کلکته (319 هـ) نیز منتشر شده است.
بحارالانوار، ج 19 ص 192 ذیل شماره 45، به نقل از کتاب المنتقی فی المولود مصطفی صلی
الله علیه و آله تألیف سعیدالدین محمد بن مسعود کازرونی (758 هـ) که در اصل به زبان فارسی
بوده و توسط ملا عبدالعزیز ابن فرّة چلبی زاده (1068 هـ) به عربی برگردانیده شده است و علامه
مجلسی از متن عربی روایت کرده است . نام دیگر این کتاب المنتقی فی السیر است) کشف
الظنون 2/1851 التراث العربی فی خزانه مخطوطات مکتبه المرعشی : سید احمد حسینی
264/5): فی سنة الثانية من الهجرة تروج علی بن ابی طالب علیه السلام فاطمة علیها السلام
بنت رسول الله فی صفر لیلیال بقین منه ، و بنی بها فی ذی الحجة ؛ و قد روی اءنه تزوجها فی
رجب بعد مقدم رسول الله المدينة بخمسة اءشهر و بنی بها (بعد) مرجعه من بدر؛ و الاول اءصح
؛ و روی عن بعض اءهل التاريخ اءن تزویجها کان فی شهر ربیع الاول من سنة اثنتین من الهجرة و
بنی بها فیها ترجمه : در سال دوم هجرت علی علیه السلام فاطمه علیها السلام را به عقد خود
درآورد در حالی که اواخر ماه صفر بود، و در ماه ذی حجة او را به ازدواج خود درآورد. و نیز روایت
شده که عقد آنها در ماه رجب یعنی پنج ماه پس از ورود رسول خدا صلی الله علیه و آله به
مدینه و ازدواج آنها پس از بازگشت علی علیه السلام از جنگ بدر بوده است ؛ و صحیحتر همان
نظریه اول است ؛ و بعضی از اهل تاریخ نیز روایت کرده اند که عقد و ازدواج آنها هر دو در ماه ربیع
الاول سال دوم هجری بوده است

المنتقی باب دوم ، حوادث سال دوم هجری
و نیز شیخ طوسی (460 هـ) در مصباح المتهدین آورده است : فی اول یوم ذی الحجة زوج
رسول الله صلی الله علیه و آله فاطمة من اءمیرالمؤ منین علیهما السلام و روی اءنه کان یوم
السادس ترجمه : ازدواج علی و فاطمه علیها السلام در روز اول ذی حجه بوده ؛ و روایت شده
است که در روز ششم از این ماه بوده است
مصباح المتهدین ، ص 465

الجنة الواقية (مصباح کفعمی) ، ص 514

بحارالانوار، ج 43 ص 92، ح 2

و اءبوعبدالله محمد بن سعد زهری واقدی معروف به ابن سعد کاتب واقدی (360 هـ) در طبقات
الکبیر گوید : اءخبرنا محمد بن عمر، حدثنی عبدالله بن محمد بن عمر بن علی ، عن اءبیه قال :
تزوج علی بن ابی طالب فاطمة بنت رسول الله علیهم السلام فی رجب بعد مقدم النبی صلی
الله علیه و آله المدينة بخمس اءشهر و بنی بها (بعد) مراجعه من بدر ترجمه : از محمد بن عمر
بن علی روایت شده : عقد علی و فاطمه علیهما السلام در اولین ماه رجب بعد از ورود پیامبر به
مدینه ، یعنی پنج ماه پس از هجرت بوده و ازدواج آنها بعد از بازگشت علی علیه السلام از جنگ
بدر بوده است

طبقات ابن سعد، ج 8 ص 13 / لیدن : 1321 هـ

تذكرة الخواص ، ص 317، به نقل از طبقات ابن سعد

الثغور الباسمة ، ص 27 / بیروت : 1408 هـ ، به نقل از طبقات

نظم درالسمطین ، ص 18 / مطبعة القضاء

مفتاح النجا فی مناقب آل العباء، بدخشانی حارثی (1126 هـ) خطی مرعشی

و اءبوعبدالله محمد بن اسحاق اصفهانی ، معروف به ابن منده (395 هـ) در کتاب معرفة الصحابه

گفته : تزوج علی علیه السلام فاطمة علیها السلام بالمدينة بعد سنة من الهجرة ، و بنی بها بعد

ذلک بنحو من سنة ترجمه : علی علیه السلام حضرت فاطمه علیها السلام را يك سال بعد از

هجرت به مدینه ، به عقد خود درآورد و حدود يك سال پس از آن او را به خانه اش برد
كشفت الغمة ، ج 1 ص 364 / بيروت : 1403 ه به نقل از كتاب معرفة الصحابه
الثغورالباسمة ، ص 27، به نقل از كتاب المعرفة
البدء و التاريخ ، ج 5 ص 20 / مصر، عين عبارت منقول از ابن منده
مقتل الحسين ، ج 1 ص 83 / نجف : 1367 ه ، به نقل از ابن منده در كتاب المعرفة و جمال الدين
محمد زرندي حنفی مدنی (750 ه) در نظم درالسمطين گوید : **كان بناء على عليه السلام
بفاطمة عليها السلام بعد بدر بأربعة أشهر في صفر ليلتان يقين منه ... و كانت وقعة بدر في
السابع عشر من رمضان في السنة الثانية من الهجرة** ترجمه : ازدواج علی و فاطمه
عليهما السلام ، چهار ماه بعد از جنگ بدر، در 28 صفر بوده ... و جنگ بدر در 17 رمضان سال دوم
هجرت واقع شد

نظم درالسمطين ، ص 189 / مطبعة القضاء
و علامه يوسف بن اسماعيل نهباني بيروتی در كتاب الشرف المؤ بد لال محمد و نیز در الانوار
المحمدية ، ازدواج علی و فاطمه عليهما السلام را در سال دوم هجرت دانسته و در كتاب نخست
، عقد آن دو را در محرم و ازدواجشان را در ذی حجه آورده است
الشرف المؤ بد، ص 55 / بيروت : 1309 ه : افسست
الانوار المحمدية من المواهب اللدنية ، ص 146 / بيروت 1310/1312 ه ، این كتاب به نام الفضائل
المحمدية در 632 صفحه ، نیز منتشر شده است.
-86 اقبال الاعمال ، ص 584.

-87 تاریخ بغداد، ج 5 ص 7 / مصر : حدثنا ابوالحسن محمد بن احمد بن رزق املاء في سنة
(406)، اءخبرنا احمد بن محمد بن رميح النسوي الحافظ، حدثنا الفضل بن محمد الجندی بمكة ،
حدثنا عبدالرحمن بن محمد ابن اءخت عبدالرزاق ، حدثنا توبة بن علوان البصرى ، حدثنا شعبة ،
عن اءبى حمزة ، عن ابن عباس قال : لما زفت ...
تذكر: توبة بن علوان بصرى از نظر حال رجالی)) مجهول)) است ، اگر تضعيف ازدي را كه ذهبی
(789 ه)

آن را در كتاب الضعفاء، ج 1 ص 119 شماره 1026 نقل کرده و گفته است)) : متروك)) ، نادیده
بگیریم ، و به هر حال نامبرده یا ضعيف است و حديثش متروك ، و یا مجهول می باشد و در هر دو
صورت ، وجود او موجب می شود تا سند حديث ضعيف باشد، البته در سند حديث اشکالات
ديگری نیز وجود دارد مانند ناشناخته بودن ابوحمزه و عبدالرحمن بن محمد ابن اءخت عبدالرزاق.
تزيه الشريعة المرفوعة ، ج 1 ص 43: توبة بن علوان بصرى از شعبه و اهل عراق احاديثی را
روایت کرده که در واقع ، هرگز آنها، چنین احاديثی را نقل نکرده اند.
لسان الميزان ، ج 2 ص 74 شماره 283: ازدي درباره او گفته است)) : متروك)) و ابن حبان
بستی درباره او گفته است : او از شعبه و اهل عراق احاديثی را نقل کرده است که آنها هرگز
روایت نکرده اند، و در بعضی موارد از اهل يمن نیز روایت کرده است.
تذكر : از این كلام معلوم می شود که توبة بن علوان بصرى جاعل حديث بوده و احاديث جعلی
خود را از زبان شعبه ، اهل عراق و يمن ، به صحابه پیامبر و رسول خدا صلى الله عليه و آله
نسبت داده می شود.

روایت ابن عباس را به نقل از خطيب بغدادی و تاريخ بغداد، تعداد كثيری از علما روایت کرده اند که
برخی از آنها عبارتند از:

عيون الاخبار في مناقب الاخيار: محمد بن على حسيني بغدادی ، ص 45 / خطی مرعشی
المجروحين من المحدثين و الضعفاء و المتروكين : ابن حبان (354 ه)، ج 1 ص 205 / بيروت
مقتل الحسين : خطيب خوارزمی ، ج 1 ص 66، به نقل از عبدوس بن عبدالله اجازة ، از ابوطاهر
ثقفی ، از محمد بن ابراهيم عاصمی ، از مفضل بن محمد جندی ... الخ
مناقب : خطيب خوارزمی ، ص 239 / تبريز، به نقل از ابن شيرويه ، از عبدوس بن عبدالله ... الخ
فرائدالسمطين : حموينی (722 ه)، ج 1 ص 96 / بيروت ، به هشت واسطه از ابوسعيد فضل بن

محمد جندی ... الخ
میزان الاعتدال ، ج 1 ص 168 / مصر
لسان المیزان ، ج 2 ص 74 / حیدرآباد
ذخائرالعقبی ، ص 32 / مصر
اخبارالدول و آثار الاول : احمد بن یوسف قرمانی دمشقی ، ص 88 / بغداد
وسيلة المآل : باکثیر حصرمی ، ص 86 / خطی ظاهریه دمشق
ینابیع المودة ، ص 197 / اسلامبول ، به نقل از تاریخ مدینه دمشق
ارشادالقلوب : دیلمی ، ج 2 ص 232 / نجف
روضه الواعظین ، ج 1 ص 147 / نجف : 1386 ه.
88- مصباح المتعجبین ، ص 465.
89- مصباح کفعمی ، ص 514
عوامل العلوم و المعارف ، ج 11 ص 136 / 1405 ه.
90- عیون اخبارالرضا ، ج 1 ص 225 شماره 3 / تهران : 1378 ه.
91- ابراهیم بن هاشم.
92- عیون اخبارالرضا ، ج 1 ص 225 شماره 4: عوع و حدثنا بهذا الحدیث اءحمد بن زیاد بن جعفر
الهمدانی ، حدثنا علی بن ابراهیم بن هاشم ، عن اءبیه ، عن علی بن معبد... الخ
کتاب مولد فاطمة : شیخ صدوق ، به نقل عیون اخبارالرضا ، ج 1 ص 226 ذیل شماره 4
عوامل العلوم ، ج 11 ص 141 و 142
93- امالی ، ج 1 ص 38 / بیروت : اءخبرنا اءبوعبدالله محمد بن محمد بن النعمان قال : حدثنا
ابونصر محمد بن الحسین البصیر الشهرزوری قال : حدثنا الحسین بن محمد الاسدی قال : حدثنا
اءبوعبدالله جعفر بن عبدالله بن جعفر العلوی المحمدی قال : حدثنا یحیی بن هاشم الغسانی
قال : حدثنا محمد بن مروان قال : حدثنی جویر بن سعد، عن الضحاک بن مزاحم قال : سمعت
علی بن ابی طالب یقول : اءتانی ابوبکر و عمر... الخ
بشارة المصطفی لشیعة المرتضی ، ص 261 و 262 / نجف : 1383 ه : حدثنا ابوعبدالله جعفر بن
عبدالله بن جعفر العلوی قال : حدثنا یحیی بن هاشم الغسانی قال : حدثنی محمد بن مروان قال
: حدثنی جویر بن سعید، عن الضحاک بن مزاحم ... الخ
المحتضر، ص 136
یحارالانوار، ج 1 ص 274 شماره 30، قسمتی از روایت ، از)) فزوجنی رسول الله ثم اءتانی ((تا
آخر، به نقل از امالی شیخ طوسی
وسائل الشیعه ، ج 14 ص 206 شماره 3، به بخش مذکور از روایت
غایة المرام ، ص 453 شماره 10 ، به نقل از شیخ طوسی
تفسیر نورالثقلین ، ج 1 ص 277 شماره 116، بخشی از روایت
عوامل العلوم ، ج 11 ص 180 و 181 شماره 1405/21 ه .
94- نام او ام ایمن برکة بنت ثعلبة بن عمرو بن حصن حبشی ، مادر شهید)) ایمن بن عبید
خزرجی ((و همسر محبوب زید بن حارثه است که برای او اسامه را به دنیا آورد. او از زنانی
است که رسول خدا صلی الله علیه و آله به او وعده بهشت داده و در دوران حیاتش به او مادر
خطاب می کرد زیرا ام ایمن ندیم و خدمتکار آمنة بود و پس از وفات او از رسول خدا صلی الله
علیه و آله نگهداری و مراقبت می کرد، و لذا پیامبر همیشه به او احترام می گذاشت و به دیدار و
ملاقات او می رفت . آن بانو از زنانی است که به شدت مورد اعتماد رسول خدا صلی الله علیه و
آله بوده و لذا در کارهای داخلی خانه پیامبر دخالت و کمک می کرد و مورد احترام فرزندان آن
حضرت نیز بوده است.
95- ام سلمه دختر ابوامیه مخزومی (28 قبل ه 60 ه) در سال پنجم هجرت با رسول خدا صلی
الله علیه و آله ازدواج کرد، بنابراین ، در زمان ازدواج حضرت فاطمه علیهاالسلام که در سال دوم
هجرت واقع شده جزء همسران رسول خدا صلی الله علیه و آله نبوده است .

- 96- پیامبر خدا صلی الله علیه و آله دو همسر به نام زینب داشته است:
- الف : زینب دختر خزیمه که رسول خدا صلی الله علیه و آله در ماه رمضان سال سوم هجری با او ازدواج کرد.
- ب : زینب دختر جحش ، دختر عمه پیامبر، که رسول خدا صلی الله علیه و آله در ذی قعدة سال پنجم و به روایتی سال سوم هجری با او ازدواج کرد.
- و از آنچه گفتیم معلوم می شود که هیچ يك از آن دو در جریان ازدواج حضرت فاطمه علیها السلام همسر رسول خدا صلی الله علیه و آله نبوده اند؛ به نظر می رسد که رسول خدا در این زمان دو همسر داشته اند: 1 سوده 2 عایشه .
- 97- از آنچه در پاورقی های قبل گفتیم معلوم گردید که در این تاریخ ام سلمه همسر رسول خدا صلی الله علیه و آله نبوده تا در خانه او حجره ای هم داشته باشد.
- 98- وی دحیه بن خلیفه کلبی از اصحاب رسول خدا صلی الله علیه و آله بوده که بر اساس اخبار فریقین ، جبرئیل در هیئت او بر آن نازل می شده است.
- در برخی از منابع اسلامی مانند کتاب المعارف تاءلیف ابن قتیبه دینوری (279 ه) و سیره النبی تاءلیف ابن هشام (218 ه) روایاتی در تحسین او آمده که دلالت بر حسن حال وی دارند.
- 99- امالی شیخ طوسی ، ج 1 ص 39 42 مناقب ابن شهر آشوب ، ج 3 ص 129 ، صدر روایت
- عوالم العلوم و المعارف ، ج 11 ص 188 191 ، شماره 30 ، به نقل از امالی طوسی.
- 100- امالی شیخ طوسی ، ج 1 ص 42 / بیروت : 1401 ه
- الفردوس : ابن شیرویه دیلمی (509 ه) ، ج 3 ص 373 شماره 5130: ام سلمه : لو لم یخلق علی ما کان لفاطمة کفو
- کشف الغمة ، ج 1 ص 472 ، به نقل از رسول خدا صلی الله علیه و آله : لولا علی لم یکن لفاطمة کفو
- بحار الانوار، ج 43 ص 141 ح 37 ، به نقل از کشف الغمة
- بحار الانوار، ج 43 ص 145 ح 49 ، به نقل از مصباح الانوار و المحتضر
- کتاب المحتضر، ص 133 و 136 و 138
- مصباح الانوار، ص 228
- کافی ، ج 1 ص 461 ح 10 : لولا اءن الله تبارک و تعالی خلق امیرالمؤمنین علیه السلام لفاطمة علیها السلام ما کان لها کفو علی ظهر الارض من آدم و من دونه
- من لا یحضره الفقیه ، ج 3 ص 393 ح 4383 ، مرسل معلوم
- تهذیب : ج 7 ص 470 ح 90) : 1882 : (ءحمد بن محمد، عن عمر بن عبدالعزیز، عن الخیبری ، عن المفضل ، عن الصادق علیه السلام ... الخ
- مناقب ابن شهر آشوب ، ج 2 ص 29 ، به نقل از مفضل
- بحار الانوار، ج 43 ص 107 ، به نقل از مناقب ابن شهر آشوب
- بشارة المصطفی صلی الله علیه و آله ، ص 267 / نجف : عن یونس بن ظبیان ، عن اءبی عبدالله علیه السلام
- المدمعة الساکبة ، ج 1 ص 268
- محجة البیضاء، ج 4 ص 210
- بحار الانوار، ج 100 ص 375 شماره 17 ، به نقل از مصباح الانوار
- وسائل الشیعه ، ج 14 ص 49 شماره 6
- مستدرک الوسائل ، ج 14 ص 187
- انوار النعمانیة ، ج 1 ص 21
- الوافی ، ج 3 ص 748
- التفضیل ، ص 22
- جلاء العیون ، ج 1 ص 156

عیون اخبارالرضا علیه السلام ، ج 1 ص 177 ح 3 و 4
مقتل الحسين ، ج 1 ص 66: عن ام سلمة قالت : قال رسول الله صلى الله عليه و آله ... الخ
ینابیع المودة ، ص 177 و 181 و 227 و 250
خصال ، ج 2 ص 414 شماره 3
امالی صدوق ، ص 472 شماره 18
علل الشرايع ، ج 1 ص 178 شماره 3.
101-امالی طوسی ، ج 1 ص 42
بشارة المصطفى صلى الله عليه و آله ، ص.267
102-خصال ، ج 2 ص 412 شماره 16.
103-امالی صدوق ، ص 223 ح 2 :حدثنا محمد بن يحيى العطار، عن محمد بن عبدالجبار، عن
ابى احمد الازدى ،... الخ همان طور که مشاهده می کنید، در سندی که علامه مجلسی نقل
کرده تصحیف و اشتباه رخ داده ، و صحیح همان است که از امالی نقل کردیم
عوالم العلوم ، ج 11 ص 138 ح 3، به نقل از امالی.
104-امالی صدوق ، ص 236 شماره 3 :حدثنا محمد بن الحسن بن احمد بن الوليد قال : حدثني
سعد بن عبدالله قال : حدثني احمد بن محمد بن عيسى قال : حدثني علي بن الحكم قال :...
الخ
105-تفسیر عیاشی ، ج 2 ص 211 و 212 شماره 45 / تهران.
106-و مراجعه کنید به:
مناقب ابن مغزلی ، ص 341 شماره 393، به دو سند و تفاوت در عبارات : اءخبرنا ابوالحسن
ءاحمد بن المظفر بن ءاحمد العطار، اءخبرنا ابومحمد عبدالله بن محمد بن عثمان المزني الملقب
بابن السقاء الحافظ الواسطي ، حدثنا علي بن العباس البجلي ، حدثنا علي بن المثنى الطهاوي
، حدثنا زيد بن الحباب ، حدثنا ابن لهيعة و هو عبدالله بن لهيعة بن عقبة ، حدثنا ابوالزبير، عن
جابر بن عبدالله قال : دخلت ام ايمن ... الخ
و سند دوم نیز بدین شرح است : اءخبرنا ابوطالب محمد بن ءاحمد بن عثمان ، اءخبرنا ابوعبدالله
محمد بن زيد بن مروان ، حدثنا محمد بن علي بن شاذان ، حدثنا الحسن بن محمد بن
عبدالواحد، حدثنا زيد بن الحباب ، حدثنا... الخ
و همین روایت با تفاوتهایی در عبارت ، در ص 342 و 343 به شماره 394 به سند ذیل آمده است
:ءخبرنا ابونصر احمد بن موسى الطحان اجازة عن القاضي ابي الفرج احمد بن علي الخيوطي ،
حدثنا ابوالحسن علي بن احمد بن نوح ، حدثنا احمد بن هارون الكرخي الضرير، حدثنا كامل بن
طلحة ، حدثنا ابن لهيعة ، عن ابي الزبير محمد بن مسلم بن تدرس ، عن جابر... الخ
تاریخ دمشق (ترجمة على عليه السلام) ، ج 1 ص 233 و 234 شماره 298 :ءخبرنا ابوالقاسم
الحسين بن الحسن بن محمدالاسدي ، اءبناءنا ابوالقاسم بن ابي العلاء قال : قرى ء على
ءابونصر احمد بن المظفر بن الطوسي ، حدثكم عبدالله بن حبان بن عبدالعزيز الموصلي ، اءبناءنا
ابراهيم بن عبدالعزيز بن حبان ، اءبناءنا سليمان بن شعيب المصري ، اءبناءنا عبدالله بن لهيعة ،
حدثني ... الخ
روضة الواعظين ، ج 1 ص 176، از امام صادق علیه السلام
نزهة المجالس : صفوری بغدادی (884 ه) ، ج 2 ص 223
تفسیر البرهان ، ج 2 ص 294 شماره 19، از امالی صدوق
بحارالانوار، ج 100 ص 279 شماره 1، از امالی صدوق
بحارالانوار، ج 8 ص 142 شماره 61، از تفسیر عیاشی
عوالم العلوم ، ج 11 ص 184 و 185 شماره 27، از امالی و تفسیر عیاشی.
107-تفسیر قمی ، ج 2 ص 336 - 338 / بیروت : 1378 ه
-بحارالانوار، ج 8 ص 137 شماره 49، قطعه ای
-بحارالانوار، ج 18 ص 408 شماره 118، قطعه ای

-تفسير البرهان ، ج 4 ص 247 شماره 2.

108-روایت فاقد سند معتبر می باشد و هرچه جستجو کردم سند دیگری که دارای اعتبار باشد برای آن پیدا نکردم.

109-سوره الواقعة ، 30.

110-سوره محمد صلی الله علیه و آله ، 15.

111-سوره المطففین ، 26.

112-سوره الواقعة ، 30.

113-امالی شیخ صدوق ، ص 448 و 449 و 450 شماره 1 : حدثنا محمد بن الحسن بن اءحمد بن الولید قال : حدثنا محمد بن الحسن الصفار، عن سلمة بن الخطاب البراوستانی ، عن ابراهیم بن مقاتل قال : حدثنی حامد بن محمد، عن عمرو بن هارون ... الخ

114-سوره نمل ، 19.

115-عیون اخبارالرضا علیه السلام ، ج 1 ص 222 - 224 شماره 1.

116-عیون اخبارالرضا علیه السلام ، ج 1 ص 225 شماره 2 و در آخر آمده است)) : این حدیث طریق دیگری نیز دارد که در کتاب مدینه العلم نقل کرده ام.))

117-تفسیر فرات کوفی ، ص 413 - 415 شماره 1/552 : حدثنا اءبوالقاسم عبدالرحمن بن محمد بن عبدالرحمن الحسینی قال : حدثنا فرات بن ابراهیم الكوفی قال : حدثنا محمد بن علی بن عمرو بن طریف (اء: طریف) الحجری قال : حدثنا عقبه بن مكرم الضبی قال : حدثنا اءبوتراب عمرو (ب ، اءخ ل (عمر) ابن عبدالله بن هارون الطوسی الخراسانی قال : حدثنا اءحمد بن عبدالله اءبوعلى الهروی الشیبانی قال : حدثنا محمد بن جعفر بن محمد بن علی بن الحسين عن اءبيه عن ابائه عن علی بن ابی طالب علیهم السلام قال:

لقد هممت بتزویج فاطمة الزهراء (علیها السلام) (ص . ب) حینا و ان ذلك متخلخل فی قلبی لیلی و نهاری و لم اءجترء ان ذلك لرسول الله صلی الله علیه و آله حتی دخلت علی رسول الله صلی الله علیه و آله ذات یوم فقال لی : یا علی . قلت : لبیك یا رسول الله . فقال (ر: قال) هل لك فی التزویج ؟ فقلت : یا رسول الله اءعلم . اذا هو یرید اءن یرزونی بعض نساء قریش.

و انی لخائف علی فوت فاطمة ، فماشعرت بشیء یوما اذا اءتانی (رسول . اء، ب) رسول الله فقال : یا علی اءجب رسول الله و اءسرع فمراءینا رسول الله صلی الله علیه و آله باشد فرحا منه الیوم.

قال : فاءتیته مسرعا فاذا هو فی مجرة ام سلمة فلما نظر رسول الله صلی الله علیه و آله تهلل وجهه و تبسم حتی نظرت الی اسنانه تبرق فقال : اءبشر یا علی ! فان الله قد كفانی ما كان قد اءهمنی من امر تزویجك . قلت : و کیف ذلك یا رسول الله ؟

فقال : اءتانی جبرئیل علیه السلام و معه من سنبل الجنة و قرنفلها و طیبها (ر، اء: ولینها) فاءخذتها و شممتها فقلت له : یا جبرئیل ما سبب هذا السنبل و القرنفل ؟ فقال : ان الله تبارك و تعالی اءمر سكان الجنة من الملائكة و من فیها ان یرینوا الجنة كلها بمغارسها و اءشجارها و اءثمارها و قصورها، و امر ریحا فهبت بانواع الطیب و العطر، فاءمر حور عینها بالغناء فیها بسورة طه و یس و طواسین و (حم . ب) عسق ثم نادى مناد من تحت العرش : الا ان الیوم یوم ولیمة علی بن ابی طالب علیه السلام الا انی اءشهدکم اءنی قد زوجت فاطمة بنت محمد بن عبدالله الی (خ ل : من) علی بن ابی طالب (ع . ب) رضی منی بعضهم لبعض ، ثم بعث الله سبحانه (سحابة . خ) بیضاء فقطرت علیهم من لؤلؤ لها و یواقیتها و زبرجدها، فقامت (خ : و قامت) الملائكة فتناثرت من سنبل الجنة و قرنفلها، و هذا ممات نثرت الملائكة ، ثم (اءمر الله تبارك و تعالی . خ) ملكا من الملائكة یقال له : راحیل - و لیس فی الملائكة اءبلغ منه - فقال له : اخطب یا راحیل ، فخطب بخطبة لم یسمع بمثلها اءهل السماء و (لا، اء، ب) اءهل الارض ، ثم نادى مناد: یا ملائکتی و سكان (سماواتی و . ب) جنتی بارکوا علی تزویج علی بن ابی طالب و فاطمة (ر) فقد بارکت اءنا علیهما الا انی زوجت اءحب النساء الی (الی اء، خ : من) اءحب الرجال الی بعد النبیین و المرسلین فقال راحیل الملك : یا رب و ما برکتك لهما باءكثر مما راءینا من اءکرم لهما

فى جنانك و دورك و هما بعد فى الدنيا؟ فقال : من بركتى فيهما - اءو قال عليهما - اءنى اءجمعهما على محبتى و اءجعلهما معدنين لءجتى الى يوم القىامة ، و عزتى و جلالى لاخلقن منهما خلقا و لانشئن منهما ذرية فاءجعلهم خزانا فى اءرضى و معادن لعلمى و دعائم لءتابى ثم اءحتج على خلقى (بهم) بعد النبىين و المرسلين.

فاءبشر يا على فان الله تبارك و تعالى قد اءكرمك بكرامة لم يكرم (الله . اء، ر) بمثلها اءحدا، قد زوجتك فاطمة ابنتى على ما زوجك الرحمن فوق عرشه و قد رضيت لها ما رضى الله (لها، ب) فدونك اءهلك فانك اءحق بها (ر: لها) منى و لقد اءخبرنى جبرئيل (عليه السلام . ر) اءن الجنة و اءهلها لمشتاقا اليكما، و لو لا اءن الله قدر اءن يخرج منكما ما يتخذ به على الخلق حجة لاجاب فيكما الجنة و اءهلها، فنعم الاخ اءنت و نعم الخلف (خ : الختن) اءنت و نعم الصاحب اءنت ، و كفاك برضا (ء، ر) الله رضى.

-فقال على (ابن ابى طالب عليه السلام ر، اء): يا رسول الله بلغ من قدرى حتى اءنى اءذرت فى الجنة فزوجنى الله فى ملائكته ؟ فقال : يا على ان الله (تعالى . ر) اذا اءكرم وليه اءكرمه بما لا عين راءت و لا اءذن سمعت و انما سمعت و انما حباك الله فى الجنة بما لا عين راءت و لا اءذن سمعت . فقال على بن اءبى طالب (عليه السلام اء، ر) يا (رب اءوزعنى اءن اءشكر نعمتك التى اءنعمت على و على والدى و اءن اءعمل صالحا ترضاه و اءصلح لى فى ذريتى) فقال رسول الله (ر: النبى) صلى الله عليه و آله : امين يا رب العالمين و يا خير الناصرين

-دلائل الامامة ، ص 19 و 20 : اءخبرنى ابوالحسين محمد بن هارون بن موسى التعكبرى ، قال حدثنا اءبى ، قال حدثنا ابوعلى احمد بن محمد بن جعفر الصولى قال حدثنا عبدالعزيز يحيى ، قال حدثنا ابوالقاسم التسترى ، قال حدثنا ابوالصلت عبدالسلام بن صالح عن على بن موسى بن جعفر بن محمد بن على بن الحسين بن على عن آباءه عن على عليه السلام لما زوجنى النبى صلى الله عليه و آله بفاطمة قال لى : ابشر كان الله قد كمانى ما همتى من امر تزويجك ، قلت : و جبرئيل ما شاءنهما؟ فقال : ان الله امر ملائكة الجنة و سكانها اءن يزىنوا الجنة باءشجارها و انبارها و قصورها، و دورها، و يموتها، و منازلها، و غرفها، و اءمر الحور العين اءن يقرء اءن حمعسق ، و يس ، و نادى مناد يقول : اءن الله يقول انى قد زوجت فاطمة بنت محمد من على بن اءبى طالب ، ثم بعث الله سحابة فاءمطرت عليهم الدر و الياقوت و اللؤلؤ و الجوهر و نثرت السنبل و القرنفل فهذا مما نثر على الملائكة

-روضه الواعظين ، ج 1 ص 144 - 146، عين آنچه از امالى صدوق در بحارالانوار آمده است

-كنزالدقائق ، ج 12 ص 186

-الانوار العمانية ، ج 1 ص 69

-جلاءالعيون ، ج 1 ص 173

-الدمعة الساكية ، ج 1 ص 269

-مدينة المعاجز، ص 147

-عوالم العلوم ، ج 11 ص 185 - 187 شماره 28.

-118تفسير فرات ، ص 415 ذيل شماره 552.

-119قرب الاسناد، ص 112 شماره 338

-الكافى ، ج 5 ص 377 شماره 3، به نقل از امام صادق عليه السلام : زوج رسول الله صلى الله عليه و آله عليا فاطمة عليها السلام درع حطمية ، و كان فراشها اهاب كبش يجعلان الصوف اذا اضطجعا تحت جنوبهما

-كافى ، ج 5 ص 378 شماره 5 : كان صداق فاطمة جرد برد حبرة و درع حطمية ، و كان فراشها اهاب كبش يلقىانه و يفرشانه و ينامان عليه

-بحارالانوار، ج 43 ص 144 شماره 2، به نقل از كافى

-وسائل الشيعة ، ج 15 ص 10 شماره 6، به نقل از كافى

-سنن الكبرى ، ج 8 ص 21

-اصابة ، ج 4 ص 377

-بحارالانوار، ج 43 ص 143 ح 38، و 40 و 41
-عوامل العلوم، ج 11 ص 198 و 199 ح 5 و 8 و 10.
-120امالی شیخ طوسی، ج 1 ص 263، در آن به جای ((ابوعمرو))، ((ابوعمر)) آمده است
-من لا يحضره الفقيه، ج 3 ص 401 شماره 4402
-مناقب ابن مغازلی، ص 343 شماره 395
-تاریخ مدینه دمشق، ج 1 ص 234 شماره 299
-المحتضر، ص 137
-حلیة الابرار، ج 1 ص 108
-مدینه المعاجز، ص 148
-المحاسن المجتمعة، ص 191 / خطی
-وسائل الشیعه، ج 14 ص 62 شماره 4
-بحارالانوار، ج 100 ص 274 شماره 31.

121- عیون اخبارالرضا علیه السلام، ج 2 ص 59 شماره 226: حدثنا محمد بن عمر بن محمد بن سلم بن البراء الجعابی قال: حدثني ابو محمد الحسن بن عبدالله بن محمد بن العباس الرازي التميمي قال: حدثني سيدي علي بن موسى الرضا... قال رسول الله صلى الله عليه و آله: ما زوجت فاطمة الا لما امرني الله بتزويجها
برخی از مصادر این حدیث را در پاورقی حدیث شماره 265/24 آورده ایم.
122- عیون اخبارالرضا، ج 2 ص 27 شماره 12، و آن سه عبارتند از: حدثنا ابوالحسن محمد بن علی بن الشاده الفقيه المروودي قال: حدثنا ابوبكر بن محمد بن عبدالله النيسابوري قال: حدثنا ابوالقاسم عبدالله بن احمد بن عامر بن سليمان الطائي بالبصرة قال: حدثنا ابي قال: حدثني علي بن موسى الرضا... و حدثنا ابومنصور احمد بن ابراهيم بن بكر الخوري بنيسابور قال: حدثنا ابواسحاق ابراهيم بن هارون بن محمد الخوري قال: حدثنا جعفر بن محمد بن زياد الفقيه الخوري بنيسابور قال: حدثنا احمد بن عبدالله الهروي الشيباني عن الرضا عليه السلام... و حدثني ابو عبدالله الحسين بن محمد بن الاشثاني الرازي العدل ببلخ قال: حدثني علي بن محمد بن مهرويه القزويني، عن داود بن سليمان الفراء، عن الرضا عليه السلام... الخ
123- صحیفة الرضا، ص 64 شماره 108 پ.
124- و مراجعه شود به:
-المحتضر، ص 135
-ذخائرالعقبی، ص 31
-مقتل الحسين، ج 1 ص 65
-مناقب خوارزمی ص 246
-كشف الغمة، ج 1 ص 353
-روضه الواعظین، ص 177.
125-امالی طوسی، ج 1 ص 364 و 365
-المحتضر، ص 138
-غایة المرام، ص 490 شماره 28.
126-امالی طوسی، ج 2 ص 678.
127-قرب الاسناد، ص 173 شماره 634
-کافی، ج 5 ص 377 شماره 4: بعض اصحابنا، عن علی بن الحسين، عن العباس بن

عامر، عن عبدالله بن بكير، عن ابي عبدالله عليه السلام ... الخ

-تهذيب ، ج 7 ص 364 شماره 1477

-بحارالانوار، ج 100 ص 347 شماره 6.

-128الخرائج و الجرائح ، ج 2 ص 535 و 536 شماره 10

-عوامل العلوم ، ج 11 ص 196 و 197 شماره 38، به نقل از الخرائج و الجرائح

-دلائل الامامة ، ص 20 و 21 و 22

-مدينة المعاجز، ص 147

-مستدرک الوسائل ، ج 14 ص 199 شماره 5، به نقل از مدينة المعاجز -129. مناقب آل ابي

طالب : ابو جعفر بن علي بن شهر آشوب سروري مازندراني (588 هـ) به نقل از تفسير ثعلبي

، تاريخ بغداد، الاشراف حلية الاشراف ، الاولياء، و الابائة ، صحاح اهل سنت و فضائل

الصحابه.

-130سوره الواقعة ، 30.

-131سوره الفرقان ، 54.

-132مناقب ، ج 2 ص 206 و 207 / بيروت : 1412 هـ : غضبت لغضبه

و در مصادر ذيل نیز آيه (و هو الذي خلق من الماء بشرا فجعله نسبا وصهرا) در شاءن علي

بن ابي طالب تاويل شده است:

-مناقب ، ج 3 ص 282 و 287 و 313 و 399

-شواهدالتنزيل ، ج 1 ص 538: به دو سند. (و هو الذي خلق من الماء بشرا فجعله نسبا و

صهرا) (الفرقان ، 54 (اخبرنا عن ابن عقدة قال : حدثنا محمد بن منصور، قال : حدثنا احمد بن

الرحمن قال : حدثنا الحسن بن محمد بن فرقد الاسدي قال : حدثنا الحكم بن ظهير قال :

حدثنا السدي (في) قوله (و هو الذي خلق من الماء بشرا) قال : نزلت في النبي صلى الله

عليه و آله و علي ، زوج فاطمة عليا و هو ابن عمه و زوج ابنته ، كان نسبا / 99 / ب / و كان

صهرا.

و اخبرنا عن ابي بكر السبيعي قال : حدثنا علي بن العباس المقانعي قال : حدثنا جعفر بن

محمد بن الحسين قال : حدثنا محمد بن عمرو قال : حدثنا حسين الاشقر قال : حدثنا

ابوقتيبه التيمي قال : سمعت ابن سيرين يقول (فجعله نسبا و صهرا) قال : هو علي بن

ابي طالب

-تفسير فرات كوفي ، ص 292 شماره 394 : حدثنا علي بن محمد بن مخلد الجعفي معنا:

عن ابن عباس عليه السلام في قول الله عزوجل (ر: تعالى) (و هو الذي خلق من الماء

بشرا فجعله نسبا و صهرا) قال : خلق الله نطفة بيضاء مكنونة فجعلها في صلب ادم ثم نقلها

من صلب آدم الى صلب شيث و من صلب شيث الى صلب انوش و من صلب انوش الى

صلب قينان حتى توارثتها كرام الاصلاب في مطهرات الارحام حتى جعلها الله في صلب

عبدالمطلب ثم قسمها نصفين فاءلقى نصفها (ر، اء: فاءلقاها) الى صلب عبدالله و نصفها

الى صلب ابي طالب و هي سلالة فولد من عبد (ء، ب : لعبد) لله محمد (صلى الله عليه

و آله . اء، ب) و من ابي (ء، ب : و لابي) طالب (عليه السلام) علي (عليه السلام . اء،

ب . ر: عليهما الصلاوة و السلام) فذلك قول الله (ب : قوله . تعالى . ب ، ر ((و هو الذي

خلق من الماء بشرا فجعله نسبا و صهرا) زوج فاطمة بنت محمد (صلى الله عليه و آله . ب)

فعلى من محمد و محمد من علي و الحسن و فاطمة (عليهم السلام . ب) نسب و علي

الصهر (ب : صهر) .

-تاويل الايات الظاهرة : سيد شرف الدين حسيني استر آبادي (بعد 950) جلد اول صفحه

376 - 379 و هو الذي خلق من الماء بشرا فجعله نسبا و صهرا معناه و تاويله ان الله

سبحانه خلق من الماء الذي هو النطفة بشرا و هو الانسان و قوله فجعله نسبا و صهرا

فالنسب ما يرجع اليه من ولادة قريب و الصهر خلط يشبه القرابة و قيل النسب الذي لا يحل

نكاحه و الصهر الذي يحل نكاحه كبنات العم و العممة و الخال و الخالة . و المعنى بذلك امير

المومنين عليه السلام و هذه فضيلة عظيمة و منقبة جسيمة تفرد بهادون غيره حيث ابانالله سبحانه المعنى بذلك امير المومنين عليه السلام و هذه فضيلة و منبة جسيمة تفرد بهادون غيره حيث ابان الله سبحانه فضله فيها بقوله : وهو الذى خلق تفرد بخلقه و افرده عن خلقه وجعله نسبا لرسول الله صلى الله عليه و آله و اخا و ابن عم صهرا زوج ابنته كما ورد من طريق العامة عن ابن سيرين انه قال نزلت هذه الاية فى النبى صلى الله عليه و آله و على بن ابى طالب عليه السلام زوجته فاطمة ابنته وهو ابن عمه و زوج فكان نسبا و صهرا. ويويذه ما روه محمد بن العباس - رحمة الله - قال : حدثنا على بن اسد، عن ابراهيم محمد الثقفى ، عن احمد بن معمر الاسدى عن الحكيم بن ظهير، عن السدى عن ابى مالك ، عن ابن عباس قال : قوله عز و جل : و هو الذى خلق من الماء بشرا فجعله نسبا و صهرا نزلت فى النبى صلى الله عليه و آله و على عليه السلام زوج النبى صلى الله عليه و آله عليا و قال ايضا: حدثنا عبدالعزيز بن يحيى قال : حدثنا المغيرة بن محمد، عن رجاء بن سلمة عن نائل بن نجيح عن عمر و بن شمر، عن جابر الجعفى ، عن عكرمة عن ابن عباس فى قوله عزوجل : وهو الذى خلق من الماء بشرا فجعله نسبا و صهرا قال : خلق الله آدم (و) خلق نطفة من الماء فمزجها بنوره ثم اودعها ابنه آدم ، ثم اودعها ابنه شيث ثم ثم انوش ثم قينان ثم ابا فابا حتى اودعها ابراهيم عليه السلام ثم اودعها اسماعيل عليه السلام ثم اما فاما و ابا فابا من طاهر الاصحاب الاصحاب الى مطهرات الارحام حتى صارت الى عبدالمطلب فانفرد ذلك النور فرقتين فرقة الى عبدالله فولد محمدا صلى الله عليه و آله و فرقة الى ابى طالب فولد عليا عليه السلام ثم الف الله النكاح بينهما فزوج الله عليا بفاطمة صلى الله عليه و آله ذات يوم بغلته فانطلق الى جبل آل فلان فنزل و قال : يا انس خذ البغلة و انت به قال انس فذهبت فوجدت عليا عليه السلام كما قال رسول الله صلى الله عليه و آله فحملته على البغلة و اتيت به اليه . فلما بصر برسول الله صلى الله عليه و آله قال : السلام عليك يا رسول الله قال و عليك السلام قال : و عليك السلام يا اباالحسن اجلس فان هذا مكان اجلس فيه سبعون مرسلا عليه السلام ما اجلس فيه احد من الانبياء الا و انا خير منه ، قال : و عليك السلام يا اباالحسن اجلس فان هذا مكان اجلس فيه سبعون مرسلا عليه السلام ما اجلس فيه احد من النبياء الا و انا خير منه و قد اجلس فى موضع كل نبى اخ له ، ما اجلس من الاخوة احد الا و انت خير منه قال انس : يا رسول الله على اخوك ؟ قال : نعم على اخى فقلت : يا رسول الله صف لى كيف على اخوك احد الا و انت خير منه . قال انس : فنظر (ت) الى سحابة قد اظلتها و دنت من رؤى وسهما فمد النبى صلى الله عليه و آله يده الى السحابة فتناول منها عنقود عنب : يا رسول رسول الله على اخوك ؟ قال : نعم على اخى ، فقلت يا رسول الله صف لى كيف على اخوك قال : ان الله عزوجل خلق ماء من تحت العرش قبل ان يخلق آدم بثلاثة آلاف عام فاسكنه لؤ لوة خضراء فى غامض علمه الى ان خلق آدم فلما خلق آدم نقل آدم ماء من ظهر الى طالب ، فانا من نصف الماء و على من النصف الاخر، فعلى اخى فى الدنيا و الاخرة . ثم قرا رسول الله صلى الله عليه و آله و هو الذى من الماء بشرا فجعله نسبا و صهرا وكان ربك قديرا و فى المعنى ما رواه الشيخ ما رواه ابو جعفر محمد بن جعفر الحائرى فى كتابه كتاب ما اتفق فيه من الحبار فى فضل الائمة الاطهار حديثا مسنا يرفعه الى مولانا على بن الحسين عليه السلام قال كنت امشى خلف عمى الحسن و ابى الحسين عليه السلام فى بعض طرقات المدينة و انا يومئذ غلام قد باهرت الحمل اوكدت ، فلقيهما جابر بن عبدالله الانصارى و انس بن مالك و جماعة من قريش كان نسيبا لمروان : اتصنع هذا يا عبدالله و انت فى سنك و موضعك من صحبة رسول الله صلى الله عليه و آله ؟ وكان جبار قد شهد بدرنا فقال له : اليك عنى قلو علمت يا اخا قريش من فضلها و مكانها ما اعلم لقبيلت ما تحت اقدامهما ما تحت اقدامهما من اتراب . ثم اقبل جابر على انس فقال : يا ابا حمزة اخبرنى رسول الله صلى الله عليه و آله فيها بامر ما ظننت انه يكون فى بشرى. فقال له انس : و ما الذئقة QTتة يجمعها ال. والزعامة وله الاخوة

والوصیه والامامة ، صلى الله عليهما و على ذريتهما صلاة دائمة الى يوم القيامة
-البرهان جلد سوم صفحه 170 و 171، شامل 12 حديث از محمد بن يعقوب كليني ، على
بن ابراهيم قمي ، محمد بن عباس ماهيار، شيخ صدوق ، شيخ طوسي ، ابن شهر آشوب
و ثعلبي در كتابهايشان.

-خصائص الوحي المبين صفحه 330 شماره 174 به نقل از تفسير ثعلبي ، مسندا از ابن

سيرين

-العمدة ، ص 350 و 351 شماره 492 / تهران : 1412 ه ، به نقل از تفسير ثعلبي
-غاية المرام ، ص 375، به نقل از ابن بطريق ، مسندا از ابن سيرين
-اللوامع النورانية ، ص 260 - 262، شماره 531 و 532، چهار حديث
-توضيح الدلائل : سيد شهاب الدين احمد حسيني شافعي شيرازي ، ص 165 از امام باقر و

ابن سيرين

-نظم درالسمطين ، ص 92، از تفسير الكشف و البيان تاءليف ثعلبي
-الجامع لاحكام القرآن ، قرطبي (671 ه) ج 13 ص 60 / مصر: 1357 ه
-البحر المحيط: ابوحيان اندلسي (754 ه)، ج 6 ص 507 / مصر
-نورالابصار: شيلنجي ، ص 124
-بحارالانوار، ج 35 ص 361 شماره 3 و 4
-بحارالانوار، ج 15 ص 13 شماره 16
-بحارالانوار، ج 17 ص 361 شماره 18
-بحارالانوار، ج 39 ص 122 شماره 6
-تفسير نورالثقلين ، ج 4 ص 23 شماره 77
-بحارالانوار، ج 22 ص 110 ذيل شماره 76
-بحارالانوار، ج 37 ص 44 شماره 22-133. مصادر آن را در حديث شماره 3/244 آورده ايم.
-134 مناقب ، ج 2 ص 207.
-135 مناقب ، ج 2 ص 208.

مصادر حديث خواستگاري ابوبكر و عمر از حضرت فاطمه عليهاالسلام و پاسخ منفي رسول
خدا صلى الله عليه و آله به آنها را به زودي معرفي خواهيم نمود.

-136 مناقب ، ج 8 ص 208 : مسند اءحمد و فضائله ، و سنن اءبي داود، و ابانة ابن بطة ، و
تاريخ الخطيب ، و كتاب ابن شاهين ، و اللفظ بالاسناد عن خالد الحذاء، و اءبي اءيوب ، و
عكرمه و اءبي نجيح و عبيدة بن سليمان كلهم عن ابن عباس : انه لما زوج النبي عليا قال
له النبي صلى الله عليه و آله ((: فاءعطها شيئا)) (قال : ما عندي شىء قال)) : فاءين
درعك الحطمية ((، و فى رواية غيره اءنه قال على عندي قال)) : فاءعطها اياها ((
-مسند احمد، ج 1 ص 80

-فضائل الصحابه ، ج 1 ص 134 شماره 198
-سنن ابي داود، ج 1 ص 490.

-137 مناقب ، ج 3 ص 18

-حلية الاولياء، ج 5 ص 59 : حدثنا محمد بن عمر بن سالم قال :: حدثنا احمد بن عمرو بن
خالد السفلى ، و ما سمعته الا منه ، قال : حدثنا اءبي قال : حدثنا عبيدالله بن موسى قال
: حدثنا سفيان الثوري ، عن الاعمش ، عن ابراهيم ، عن علقمة ، عن عبدالله بن مسعود
-تاريخ بغداد، ج 4 ص 128 شماره 1805 : اءخيرنا الحسن بن اءبي بكر، اءخيرنا محمد بن
الحسن بن مقسم العطار، حدثنا اءبو عمرو اءحمد بن خالد، حدثنا اءبي و اءخيرنا ابوبكر
البرقاني عبدالله بن ابراهيم بن ايوب بن ماسي حدثنا احمد بن خالد بن عمرو بن خالد

السفلى الحمصى ... الخ

-مقتل الحسين ، ج 1 ص 64 / تهران
-مناقب خوارزمي ، ص 235 / تبريز

-فرائدالسمطين ، ج 2 ص 59 شماره 385 / بيروت

-ذخائرالعقبى ، ص 31 / مصر، بيروت

-كشف الغمة ، ج 1 ص 349

-لسان الميزان ، ج 6 ص 9 شماره 27، و در انتهای روایت گفته است)) : هذا باطل ما تفوه به الثوري اصلا))

-تنزيه الشريعة المرفوعة ، ج 1 ص 416 شماره 30 و در آن آمده است)) : این حدیث از طریق خالد بن عمرو بن سلفی از عبیدالله بن موسی نقل شده و احتمالا یکی از آن دو این روایت را جعل کرده اند . ((تذکر: عبیدالله بن موسی الهاشمی از نوادگان امام رضا علیه السلام و از ثقات است و اهل سنت او را صرفا به دلیل شیعه بودن مورد تصنیف قرار داده اند، ولی خالد بن عمرو سلفی از جاعلین حدیث می باشد (تهذیب و التهذیب ، 216/1 شماره 61، تنزیه الشریعة 56/1 شماره 8، المغنی 1/205 شماره 1867، الضعفاءالصغیر: بخاری ص 40 شماره 103، میزان الاعتدال 626/1، الضعفاء و المتروکین : نسائی ص 17337، التاریخ الکبیر، 164/3 شماره 563)

-لسان الميزان ، ج 3 ص 54 و 55 شماره 210 در شرح احوال سفیان بن محمد الفزاری المصیصی که در آن آمده است : كان يسرق الحديث و يسوي الاسانيد، متروك الحديث ، روی اءحادیث موضوعة ، سوءالحال و پس از نقل حدیث گوید)) این حدیث دروغ است)) -تاریخ دمشق ، ج 1 ص 236 - 238 شماره 301 : اءخبرنا ابوالقاسم علی بن ابراهیم علوی و ابوالحسن علی بن محمد احمد الغسانی قالا: اءنباءنا و اءبومنصور خیرون اءنباءنا اءبوبکر الخطیب ، اءنباءنا الحسن بن اءبی بکر، اءنباءنا محمد بن الحسن بن مقسم العطار، انباءنا اءبوعمر و اءحمد بن خالد، اءنباءنا اءبی . قال و اءنباءنا ابوبکر الرقانی اءنباءنا عبدالله بن ابراهیم بن اءیوب بن ناصر (كذا) اءنباءنا اءحمد بن خالد بن عمرو السفلی الحمصی حدثنی اءبی اءنباءنا عبیدالله بن موسی

-جیلونة : و اءخبرنا ابوالحسن السلمی اءنباءنا عبدالعزیز بن اءحمد، اءنباءنا عبدالرحمن بن عثمان بن / 90 / اء / القاسم بن اءبی نصر، اءنباءنا اءبوعلی محمد بن هارون بن شعیب ، اءنباءنا اءحمد بن ابراهیم العامری ، اءنباءنا اءبوالاخیل خالد بن عمرو السفلی اءنباءنا عبیدالله موسی الكوفی عن سفیان الثوری عن الاعمش ، عن ابراهیم عن علقمة ، عن عبدالله بن مسعود، قال : اءصحاب فاطمة - زاد الخطیب : بنت رسول الله صلى الله عليه و آله و قالا: - صبيحة العرس رعدة فقال لها رسول الله صلى الله عليه و آله و قال السلمی : يا فاطمة ، انی قد زوجتك سیدا و انه فی الآخرة لمن الصالحین.

یا فاطمة انی و قال السلمی انه - لما اءردت اءن اءملك لعلى امرالله جبرئیل فقام فی السماء الرابعة فصف الملائكة صفوفًا ثم خطب عليهم / 112 / ب / ز / جبرئیل فزوجك من على ثم اءمر - زاد السلمی : الله - شجر الجنان فحملت الحلی و الحلل ثم اءمرها فنثرته على الملائكة ، فمن اءخذ منهم - و قال السلمی : منها. و قالا: - اءكثر مما اءخذ صاحبه اءو اءحسن افتخر الى يوم القيامة - و قال السلمی : افتخر به على صاحبه . و قالا: - قالت ام سلمه : فلقد كانت فاطمة تفخر على النساء - و قال السلمی : تتفخر على النساء - و تقول : (اءنا) اءول من خطب عليها جبرئیل . (قال) : و الحدیث على لفظ مقسم ، قال الخطیب : (هذا) غریب جدا، تفرد به اءبوالاخیل بهذا الاسناد، و قد تابعه بعض الناس فرواه عن عبیدالله كذلك

-رشفة الصادی ، ص 9 / مصر، از انس بن مالك به صورت مرسل ، به نقل از سیره ملا

-وسيلة المال ، ص 85، به نقل از سیره ملا

-کتاب الموضوعات : ابن جوزی (597 ه) ، ج 1 ص 419. با تصریح و تاکید بر جعلی بودن

حدیث

-اللالی المصنوعة فی الاحادیث الموضوعة : سیوطی (911 ه)، ج 1 ص 398

-138 حدیث خواستگاری ابوبکر و عمر و جواب منفی رسول خدا صلى الله عليه و آله به آنها

در مصادر و منابع فراوانی آمده و جزء مسلمات تاریخ می باشد. مراجعه کنید به:

- فضائل الصحابه ، ج 1 ص 118 شماره 173
- خصائص نسائی ، ص 114 و 31 / مصر
- مشكاة المصابيح ، ج 3 ص 246 / دمشق
- فرائدالسمطين ، ج 1 ص 88 شماره 58
- سعدالشموس ، ص 210 / مصر
- مرفاة المفاتيح ، ج 11 ص 345
- تحفة الاشراف ، ج 2 ص 83 / بمبئی
- وسيلة النجاة ، ص 132 و 213
- تذكرة الخواص ، ص 316 / تبريز
- فضائل سيدة النساء: ابوحفص عمر بن احمد بن شاهين مروزی ، ص 15 / خطی
- منتخب كنزالعمال ، ج 5 ص 99 و 801 مصر
- مجمع الزوائد، ج 9 ص 204 / مصر
- اسدالغاية ، ج 1 ص 286 / مصر
- الاصابة ، ج 4 ص 374 / مصر
- الثغورالباسمة ، ص 31 / بيروت : 1408 هـ
- تاريخ بغداد، ج 14 ص 363 / مصر
- لسان العرب ، ج 11 ص 327 / بيروت
- الروض الفائق ، ص 214 / مصر
- محاضرات الادباء، ج 4 ص 477 / مصر
- المواهب اللذنيه ، ج 2 ص 4 / مصر
- مناقب ابن مغازلی ، ص 346 / تهران
- الاتحاف فى فضل الاشراف : سمهودی ، ص 60 / خطی ، به نقل از سنن ابن داود سجستانی

-المصنف : عبدالرزاق ، ج 5 ص 485

-مسند فاطمة الزهراء، سيوطی ، ص 81 - 83 شماره 216

-اتحاف السائل : مناوی (1013 هـ) ، ص 35 / مصر

-صحيح ابن حبان ، ج 9 ص 49 / بيروت (الاحسان)

-المعجم الكبير، ج 22 ص 408 / بغداد

و-139...حديث)) كل سبب و نسب منقطع يوم القيامة ما خلا سببي و نسبي ((از رسول

خدا صلى الله عليه و آله است که در مصادر ذیل آمده است:

-البيان و التعريف : ابن حمزه حسینی ، ج 2 ص 145 / حلب ، به نقل از ابونعیم در معرفة و

طبقات ابن سعد و مسند ابن راهويه

-الطبقات الكبرى ، ج 8 ص 463 / بيروت

-تاريخ بغداد، ج 6 ص 182 / مصر

-محاضرات الادبا، ج 4 ص 479 / بيروت

-السنن الكبرى ، ج 7 ص 63 / حيدرآباد

-شرح ابن ابی الحديد، ج 3 ص 124 / مصر

-تذكرة الحفاظ، ج 3 ص 117 / مصر

-الجامع الصغير: سيوطی ، ص 236 / مصر

-احياء الميت بفضائل اهل البيت ، ص 51 / بيروت : 1408 هـ

-حلية الاولياء، ج 7 ص 314

-فيض القدير، ج 5 ص 35

-مجمع الزوائد، ج 8 ص 216 و ج 9 ص 173

- مستدرک الصحیحین ، ج 3 ص 172 شماره 4747 / بیروت
-الفتح الکبیر :نبهانی ، ج 2 ص 324 / مصر
-التدوین ، ج 2 ص 32 / مصر
-جالیه الکرد: برزنجی ، ص 195 / مصر
-عقدالفرید، ج 2 ص 32 / مصر
-کتاب الزینة : ابوحاتم بن حمدان رازی ، ج 2 ص 131 / مصر
-تاریخ الاسلام : ذهبی ، ج 2 ص 254 / مصر
-مفردات القرآن : راغب اصفهانی ، ص 4 / مصر
-طبقات الشافعیة الكبرى : تاج الدین عبدالوهاب ، ج 1 ص 100 / مصر
-شواهدالتنزیل ، ج 1 ص 407
-المصنف : عبدالرزاق ، ج 6 ص 163-140. معانی الاخبار، ج 1 ص 103 و 104 شماره 1:
حدثنا جعفر بن محمد بن مسرور قال : حدثني الحسن بن محمد بن عامر، عن معلى بن محمد، عن احمد بن محمد بن محمد بزنتی ، عن علی بن جعفر قال ... الخ
-141خصال ، ج 2 ص 640 شماره 17 به جای حسن بن محمد بن عامر، حسین بن محمد بن عامر را آورده است.
-142امالی ، ص 474 و 475 شماره 9، مثل خصال.
-143در آیه اول از سوره فاطر نیز خداوند متعال تصریح کرده که برای فرشتگان چهره های متعدد قرار داده است.
-144مناقب آل ابی طالب ، ج 3 ص 398 - 405.
-145حدیث)) ان الله امرني ان ازوج فاطمه من علی علیهماالسلام ((در مصادر عدیده ، عینا یا با تفاوتهایی در الفاظ و عبارات آمده است ، برخی از این منابع و مصادر عبارتند از:
-حلیة الاولیاء، ج 5 ص 59
-تاریخ بغداد، ج 4 ص 210
-کافی ، ج 5 ص 568 شماره 54
-من لا یحضره الفقیه ، ج 3 ص 393 شماره 4382
-تهذیب ، ج 7 ص 470 شماره 90
-عیون اخبارالرضا علیه السلام ، ج 2 ص 59 شماره 226
-مناقب ابن مغازلی ، ص 342
-الاولائل : ابوهلال عسکری ، ص 53
-مقتل الحسین : خوارزمی ، ج 1 ص 46 و 76 و 66 و 60 و 80
-مناقب خوارزمی ، ص 67، 234 و 238 و 239
-تذکرة الخواص ، ص 316
-الریاض النضرة ، ج 2 ص 180 و 183
-دخائرالعقبی ، ص 27 و 29 و 31
-اسدالغابة ، ج 1 ص 206
-کفاية الطالب ، ص 180
-میزان الاعتدال ، ج 2 ص 156
-لسان المیزان ، ج 2 ص 382، ج 4 ص 77 و ج 6 ص 9
-مجمع الزوائد، ج 9 ص 204
-تاریخ دمشق (ترجمه علی)، ج 1 ص 231 و 232 و 238
-نظم درالسمطین ، ص 184 و 185
-الاصابة ، ج 2 ص 81
-الثاقب فی المناقب ، ص 288 شماره 246
-کشف الغمة ، ج 1 ص 352

- مائة منقبة ، ص 61 شماره 15
-امالی صدوق ، ص 474 شماره 19
-الجوهرة ، ص 16
-صحيفة الرضا، ص 172 شماره 108
-المحتضر، ص 135
-روضه الواعظين ، ج 1 ص 177 .
-146طبقات ابن سعد، ج 8 ص 12 و 13
-الذرية الطاهرة ، ص 95 شماره86
-تاريخ دمشق (ترجمه على)، ج 1 ص 213 شماره 294
-ذخائرالعقبى ، ص29
-تذكرة الخواص ، ص 318
-رشفة الصادي ، ص 7
-عمل اليوم و الليلة ص163
-مناقب ابن مغازلي ، ص 346 شماره 398
-المعجم الكبير، ج 22 ص 411
-مصنف عبدالرزاق ، ج 5 ص 487 شماره 9782
-كشف اليقين ، ص 239.
-147مناقب خوارزمي ، ص 241
-كشف الغمة ، ج 1 ص 241
-الاوائل : ابوهلال عسكري ، ص 53
-الرياض النضرة ، ج 2 ص 183
-فرائدالسمطين ، ج 1 ص 89 شماره 59
-ذخائرالعقبى ، ص 30
-كفاية الطالب ، ص 298
-شقة الصادي ، ص 9 / مصر.
-148سوره نمل ، 19.
-149درباره ميزان مهريه حضرت فاطمه عليهاالسلام هفت نظريه وجود دارد:
نظريه اول : اينكه مهر حضرت فاطمه عليهاالسلام)) درع حطمية ((بوده است ، اين نظريه
در مصادر ذيل آمده است:
-طبقات ابن سعد، ج 8 ص 12
-مسند حميدى ، ج 1 ص 22 شماره 38
-صحيح ابن حبان ، ج 9 ص 49 شماره هاى 6905 و 5906
-مناقب صنعانى ، ج 2 ص 185 شماره 659
-المعجم الكبير، ج 22 ص 409 شماره 1021
-ترجمة على عليه السلام ، ج 1 ص 226 - 230 شماره هاى 291 و 292 و 293
-سنن ابن داود، ج 1 ص 490
-دلائل النبوة ، ج 3 ص 160
-امالى شيخ طوسى ، ج 1 ص 39
-مناقب خوارزمي ص 335 شماره 356
-الفقه الاكبر، ج 3 ص 6
-روضه الواعظين ، ج 1 ص 147.
نظريه دوم : اينكه مهريه آن حضرت 500 درهم بوده است ، اين نظريه در مصادر ذيل بيان
شده است:
-دلائل الامامة ، ص 18

- السنن الكبرى ، ج 3 ص 399
 -مناقب آل ابی طالب ، ج 3 ص 399
 -مدینة المعاجز، ص 146
 -بحارالانوار، ج 50 ص 76.
 -نظریه سوم : اینکه مهریه آن حضرت يك)) زره حطمیه ((به مبلغ 30 درهم بوده است .
 این نظریه در مصادر ذیل آمده است:
 -قرب الاسناد، ص 173 شماره 634
 -کافی ، ج 5 ص 377 شماره 3 و 4.
 نظریه چهارم : اینکه مهریه آن حضرت يك)) بعیر : شتر ((بوده است ، این نظریه در مصادر ذیل آمده است:
 -طبقات ابن سعد، ج 8 ص 12
 -الثغور الباسمة ، ص 30
 -فضائل فاطمة : ابن شاهین مروزی ، ص 30 / خطی
 -اعلام النساء، ج 3 ص 1199.
 نظریه پنجم : اینکه مهریه آن حضرت 400 درهم بوده است ، این نظریه در مصادر ذیل بیان شده است:
 -مناقب خوارزمی ، ص 337 شماره 357
 -کفایة الطالب ، ص 298
 -تهذیب ، ج 7 ص 364 شماره 1477
 -بحارالانوار، ج 43 ص 105 و 143.
 نظریه ششم : اینکه مهریه آن حضرت)) جرد برد، و درع حطمیه ((بوده است ، این نظریه در مصادر ذیل مطرح شده است:
 -کافی ، ج 5 ص 377 ح 5
 -السنن الكبرى ، ج 8 ص 21
 -الاصابة ، ج 4 ص 377
 -مناقب آل ابی طالب ، ج 3 ص 400
 -وسائل الشیعه ، ج 15 ص 10 شماره 6.
 -نظریه هفتم : مهر آن حضرت 480 درهم بوده که آن را از فروش)) زره آهنی ((به دست آورد. این نظریه مشهور و به نظر نگارنده صحیح ترین نظر می باشد. به مصادر ذیل مراجعه شود:
 -المصنف : عبدالرزاق ، ج 5 ص 485
 -طبقات ابن سعد، ج 8 ص 12
 -مسند احمد، ج 1 ص 80
 -مناقب ابن مغازلی ، ص 350 شماره 400
 -کشف الغمة ، ج 1 ص 368
 -تزیوج فاطمة الزهراء: رویانی ، ص 3 / خطی
 -الریاض النضرة ، ج 2 ص 180
 -مجمع الزوائد، ج 4 ص 282، و ج 9 ص 205 .
 -150سوره الحج ، 27.
 -151سوره السجده ، 16.
 -152این قسمت روایت را پیش از این ترجمه کرده ام . مترجم.
 -153مکارم الاخلاق ، ج 1 ص 285 شماره های 882 و 883
 -کافی جلد 5 ص 377 شماره 3 :عدة من اصحابنا، عن احمد بن محمد، عن علی بن الحکم ، عن معاوية بن وهب ، عن ابي عبدالله الصادق عليه السلام : زوج رسول الله عليا فاطمة

عليهم السلام على درع حطمية ، و كان فراشها اءهاب كبش يجعلان الصوف اذا اضطجعا تحت جنوبهما

-كافى ، ج 5 ص 377 شماره 1 :عدة من اصحابنا، عن سهل بن زياد، عن اءحمد بن محمد بن اءبى نصر، عن عبدالكريم بن عمرو الخنثعمى ، عن ابن اءبى يعفور قال : سمعت اءبا عبدالله يقول : ان عليا تزوج فاطمة عليهاالسلام على جرد برد و درع و فراش كان من اءهاب كبش

-كافى ، ج 5 ص 377 و 378 شماره 5 :عدة من اصحابنا، عن سهل بن زياد، عن محمد بن الوليد الخزاز، عن يونس بن يعقوب ، عن اءبى مريم الانصارى ، عن اءبى جعفر عليه السلام قال : كان صداق فاطمة جرد برد حبرة و درع حطمية ، و كان فراشها اءهاب كبش يلقىانه و يفرشانه و ينامان عليه

-154كشف الغمة ، ج 1 ص 285
-المحتضر، ص 96

-مدينة المعاجز، ص111

-ارجح المطالب ، ص 678

-مفتاح النجا، ص 31 / خطى مرعشى

-بحارالانوار، ج 41 ص 271 شماره 26، به نقل از الطرائف.

-155اقبال الاعمال ، ص 585.

-156كشف الغمة ، ج 1 ص 348.

-157مناقب خوارزمى ، ص 241.

-158و مراجعه شود به:

-السنن الكبرى ، ج 7 ص 234

-الموفقيات ، ص 374

-اسدالغابة ، ج 5 ص 27

-ذخائرالعقبى ، ص 27

-الثغور الباسمة ، ج 1 ص 28 و 29

-مسند حميدى ، ج 1 ص 22 شماره 38

-منتخب كنزالعمال ، ج 5 ص 100

-وسيلة المال ، ص 81 / خطى .

-159كشف الغمة ، ج 1 ص 348.

-160سوره الفرقان ، 54.

-161سوره الرعد، 39.

-162مناقب خوارزمى ، ص 241.

-163مناقب آل اءبى طالب ، ج 3 ص 127.

-164و مراجعه شود به:

-فرائدالسمطين ، ج 1 ص 89 شماره 59

-رشفة الصادى ، ص 9 / مصر

-ذخائرالعقبى ، ص 30

-صواعق المحرقة ، ص 84

-كفاية الطالب ، ص 289 .

-165كشف الغمة ، ج 1 ص 350 و 349.

-166مناقب خوارزمى ، ص 337 شماره 358 :ءخيرنى ابو منصور شهردار بن شيروية بن شهردار الديلمى اءخيرنى ابو على الحسن بن احمد الحداد، اخبرنا ابونعيم الحافظ، عن محمد بن عمر بن سلم ، عن محمد بن عمر بن خالد السفلى ، عن اءبيه ، عن محمد بن موسى ، عن الثورى ، عن الاعمش ، عن اءراهيم ، عن علقمة ، عن عبدالله بن مسعود قال ...:

-تاريخ بغداد، ج 4 ص 128 شماره 1805 :ءخبرنا الحسن بن ابوبكر، اخبرنا محمد بن الحسن بن مقسم العطار، حدثنا ابوعمرو ءحمد بن خالد، حدثنا ابى و ءخبرنا ابوبكر البرقانى عبدالله بن ابراهيم بن ايوب بن موسى ، حدثنا احمد بن خالد بن عمرو بن خالد السفلى الحمصى قال : حدثنا ءبى قال : حدثنا عبيدالله بن موسى ، حدثنا سفيان الثورى ، عن الاعمش ، عن ابراهيم ، عن علقمة عن عبدالله بن مسعود قال ...:

-مقتل الحسين ، ج 1 ص 64، مثل مناقب
-الرياض النضرة ، ج 2 ص 193
-حلية الاولياء، ج 5 ص 59 :حدثنا محمد بن عمر بن سالم قال : حدثنا احمد بن عمرو بن خالد السفلى - و ما سمعته الا منه - قال : حدثنا ءبى قال : حدثنا عبيدالله بن موسى قال : حدثنا سفيان الثورى عن الاعمش عن ابراهيم عن علقمة عن عبدالله بن مسعود قال ((ءصابت فاطمة صبيحة يوم العرس رعدة ، فقال لها النبى صلى الله عليه و آله : يا فاطمة زوجتك سيدا فى الدنيا و انه فى الآخرة لمن الصالحين ، يا فاطمة لما ءراد الله تعالى ان املكك بعلى ءمر الله جبرئيل فقام فى السماء الرابعة فصف الملائكة صفوا ثم خطب عليهم فزوجتك من على ، ثم ءمرالله شجر الجنان فحملت الحلى و الحلل ، ثم ءمرها فنثرته على الملائكة ، فمن ءخذ منهم شيئا يومئذ اكثر مما اخذ غيره افتخر به الى يوم القيامة .)) قالت ام سلمه : لقد كانت فاطمة تفخر على النساء لان اول من خطب عليها جبرئيل عليه السلام : غريب من حديث الثورى عن الاعمش ، و عبيدالله بن موسى و من فوقه ءعلام ثقات ، و النظر فى حال عمرو بن خالد السفلى
-الفصول المهمة ، ص 126
-نورالابصار، ص 42
-مرفاة المفاتيح ، ج 11 ص 350
-نظم درالسمطين ، ص 185
-تاريخ الخميس ، ج 1 ص.362

-167مناقب خوارزمى ، ص 337 - 339 شماره 339 :ءنبنائى ابوالعلاء الحسن بن احمد العطار الهمدانى ، ءخبرنا محمود بن اسماعيل بن محمد بن محمد الاصبهانى ، اخبرنا احمد بن محمد بن الحسين الثانى ، ءخبرنا سليمان بن احمد بن ايوب الطيرانى ، حدثنا اسحاق بن ابراهيم الصنعانى ، عن عبدالرزاق ، عن يحيى بن العلاء الجلى ، عن عمه شعيب بن خالد، عن حنظلة بن سيرة بن المسيب بن نجبة ، عن ءبيه ، عن جده ، عن ابن عباس قال ...:

-حلية الاولياء، ج 2 ص 75 :حدثنا سليمان بن احمد حدثنا اسحاق بن ابراهيم ءخبرنا عبدالرزاق عن يحيى بن العلاء الرازى عن عمه شعيب بن خالد عن حنظلة بن سمرة بن المسيب بن نجبة عن ءبيه عن جده عن ابن عباس قال : لما زوج رسول الله صلى الله عليه و آله فاطمة عليا دخل ، فلما رآه النساء و ثبن و بينهن و بين رسول الله صلى الله عليه و آله ستره فتخلفت ءسماء بنت عميس كما ءنت على رسلك من ءنت ؟ قالت : التى ءحرس ابنتك فان الفتاة ليلة بينى بها لا بد لها من امراة تكون قريبة منها ان عرضت لها حاجة ءو ءرادت شيئا ءفضت بذلك اليها .(قال)) فانى ءسال ءن يرسك من بين يديك و من خلفك و عن يمينك و عن شمالك من الشيطان الرجيم .((قال ابن عباس : فاخبرتنى ءسماء ءنها رمقت رسول الله صلى الله عليه و آله قام فلزم يزل يدعو لهم خاصة لا يشركهما فى دعائة ءحدا حتى توارى فى حجرته

-كفاية الطالب ، ص 304 :اخبرنا ابوالحسن بن ابى عبدالله اليبغدادى بدمشق عن المبارك بن الحسن بن احمد، اخبرنا ابوالقاسم بن اليسرى ، اخبرنا ابن بطة الحافظ حدثنا ابوالحسن محمد بن احمد بن ابى سهل ، و ءبومحمد جعفر بن نصير الحمدى قالوا :حدثنا ابوالعباس احمد بن محمد بن مسروق الطوسى ، حدثنا محمد بن حميد الرازى حدثنا هارون بن المغيرة ، قال : حدثنى عمرو بن قيس بن شعيب بن خالد النجلى عن عثمان بن حنظلة بن سيرة بن المسيب بن نجبية عن ابىه عن جده عن عبدالله بن عباس ، قال : كانت فاطمة بنت رسول الله صلى الله عليه و آله تذكر فلا يذكرها احد رسول الله صلى الله عليه و آله الا ءعرض عنه.

فقال سعد بن معاذ الانصارى لعلى عليه السلام : انى والله ما اعرى رسول الله صلى الله عليه و آله يريد بها غيرك . فقال على عليه السلام : اترى ذلك و ما اعنا بواحد من الرجلين ، ما اعنا بالذى له دنيا يلتمس ما عندى ، لقد علم رسول الله صلى الله عليه و آله انه ما لى حمراء و لا بيضاء فقال له سعد : لتفرجنها عنى اعزم عليك لتفعلن . قال : فقال له على عليه السلام : فاعقول ما ذا؟ قال : تقول له جئتكم خاطبا الى الله تعالى و الى رسوله فاطمة بنت محمد . فقال له رسول الله صلى الله عليه و آله : مرحبا و حبا ، و لم يزد على ذلك ، ثم تفرقا ، فلقى عليا سعد بن معاذ فقال له سعد : ما صنعت ؟ قال : قد فعلت الذى كلفتنى فما ارفعه و ابركه قد انكحت و الذى بعته بالحق ان النبى لا يخلف و لا يكذب اعزم لتلقينه و لتقولن يا رسول الله متى تبين لى ؟ فقال له : هذه اشد من الاولى اءولا اقول حاجتى . فقال له : فانطلق حتى لقى رسول الله صلى الله عليه و آله فقال : يا رسول الله متى تبين لى ؟ فقال له : الليلة ان شاء الله ثم انصرف ، فدعا رسول الله صلى الله عليه و آله بلالا فقال : انى قد زوجت فاطمة ابنتى بابن عمى ، و انا احب ان تكون من اخلاق اممتى الطعام عند النكاح ، اذهب يا بلال الى الغنم فخذ شاة و خمسة امداد شعيرا فاجعل لى قصعة فلعلى اجمع عليها المهاجرين و الانصار ، قال : ففعل ذلك و اتاه حين فرغ و وضعها بين يديه ، قال : فطعن فى اعلاها ثم تفل فيها و برك ثم قال : ادع الناس الى المسجد و لا تفارق رفقة الى غيرها فجعلا يردون عليه رفقة كلما وردت رفقة نهضت اخرى حتى تتابعوا ثم كفت فتقل عليه و برك ثم قال : يا بلالا احملها الى امهاتك فقل لهن : كلن و اعطعن من غشيتكن ففعل ذلك بلال ثم ان رسول الله صلى الله عليه و آله دخل على النساء فقال لهن : انى زوجت ابنتى لابن عمى و قد علمتن منزلتها منى و انى دافعها اليه ، الافدونكن ابنتكن فقمسن الى الفتاة فعلقن عليها من حليهن و طيبنها و جعلن فى بيتها فراشا حشوة الليف ، و وسادة و كساء خيبريا و مخضبا ، واتخذن ام ايمن بوابة ، ثم ان رسول الله صلى الله عليه و آله جاء و هتف بفاطمة و هى فى بعض بيوتة فاءقبلت فلما رאת زوجها مع رسول الله صلى الله عليه و آله حصرت و بكت ، فقال لها رسول الله صلى الله عليه و آله : ادن منى فدننت منه فاعخذ بيدها و يد على عليه السلام ، فلما اراد ان يجعل كفها فى كف على عليه السلام حصرت و دمعت عينها فرفع رسول الله صلى الله عليه و آله رءسه الى على عليه السلام و اعشفق ان يكون بكاؤها من اجل انه ليس له شىء ، فقال لها : ما اعلوتك نفسى و لقد اصبت بك القدر ، و زوجتك خير اءهلى ، و اعيم الله لقد زوجتك سيدا فى الدنيا و انه فى الاخرة لمن الصالحين .

قال : فدنا منها و امكنه من كفها ، فقال لهما : اذهبا الى بيتكما ، جمع الله بينكما ، و اصلح بالكما ، فلانتهبجا شيئا حتى اتيكما فاءقبلا حتى جلسا مجلسهما ، و عندها امهات النساء و بينهن و بين على عليه السلام حجاب ، و فاطمة عليها السلام مع النساء ، ثم اقبل النبى صلى الله عليه و آله حتى دق الباب ، فقالت له ام ايمن : من هذا؟ فقال : انا رسول الله . ففتحت له الباب و هى تقول : بابى انت و امى . فقال لها رسول الله صلى الله عليه و آله : اعثم اعخى يا ام ايمن ، قالت : و من اخوك ؟ فقال : على بن ابى طالب . فقالت : يا رسول الله هو اخوك و زوجته ابنتك ؟ فقال : نعم . فقالت : انما معرف الحلال و الحرام بك فدخل و خرج النساء مسرعات و بقيت اسماء بنت عميس فلما بصرت رسول الله صلى الله عليه و آله مقبلا تهپاءت لتخرج فقال لها رسول الله صلى الله عليه و آله : على رسلك من اعنت ؟ فقالت : انا اسماء بنت عميس بابى انت و امى ان الفتاة ليلية بنائها لا غناء بها من امراة ان حدث لها حاجة افضت بها اليها . فقال لها رسول الله صلى الله عليه و آله : ما اخرك الا ذلك . فقالت : اى و الذى بعثك بالحق ما اكذب و الروح الامين ياءتيتك . فقال لها رسول الله صلى الله عليه و آله : فاساءل الهى ان يحرسك من فوقك و من تحتك ، و من بين يديك ، و من خلفك ، و عن يمينك ، و عن شمالك ، من الشيطان الرجيم ، ناولينى المخضب و املئيه ماء قال : فهضت اسماء بنت عميس فملات المخضب ماء ثم اعنته به فملا فاه ثم مجة فيه ثم قال : اللهم انهما منى و انا منهما ، اللهم كما اذهبت عنى الرجس و طهرتنى تطهيرا فاذهب عنهما الرجس ، و طهرهما تطهيرا .

ثم دعا فاطمة عليها السلام فقامت اليه و عليها و اعزارها فضرب كفا من ماء بين ثدييها و اعخرى بين عاتقيها و باءخرى على هامتها ثم نضح جلدها و جسده ثم التزمها ثم قال : اللهم انهما منى و اعنا منهما ، اللهم فكما اذهبت عنى الرجس و طهرتنى تطهيرا فطهرهما ، ثم امرها ان تشرب بقية الماء و تتمضمض و تستنشق و تتوضا ثم دعا بمخضب آخر فصنع به كما صنع بالآخر ، و دعا عليا عليه السلام فصنع به كما صنع بصاحبته ، و دعاه كما دعاهها ثم اعلق عليها الباب و انطلق .

فرعم عبدالله بن عباس عن اسماء بنت عميس انه لم يزل يدعو لهما خاصة حتى و ارته حجرته ما شرك معهما فى دعائه احدا .

قلت : هكذا رواه ابن بطة العكبرى الحافظ و هو حسن عال .

و ذكر اسماء فى هذا الحديث و نسبتها الى بنت عميس غير صحيح و اعسا بنت عميس هى الخثعمية امراة جعفر بن ابى طالب ، و هى التى تزوجها ابوبكر فولدت له محمد بن ابى بكر ، و ذلك بذى الحليفة مخرج رسول الله صلى الله عليه و آله فى حجة الوداع ، فلما مات ابوبكر تزوجها على بن ابى طالب فولدت له ، و ما اعرى نسبتها فى هذا الحديث الا غلطا وقع من بعض الرواة اءو من بعض الوراقين ، لان اسماء التى حضرت فى عرس فاطمة عليها السلام انما

هي اسماء بنت يزيد بن السكن الانصارى و اسماء بنت عميس كانت مع زوجها جعفر باعرض الحبشة هاجر بها الهجرة الثانية الى ارض الحبشة و ولدت لجعفر بن ابى طالب اولاده كلهم باعرض الحبشة ، و بقى جعفر و زوجته اسماء بارض الحبشة حتى هاجر النبي صلى الله عليه و آله الى المدينة و كانت وقعة بدر و احد و الخندق و غيرها من المغازى الى ان فتح الله عزوجل على رسوله صلى الله عليه و آله قرى خيبر فى سنة سبع ، و قدم المدينة و قد فتح الله عزوجل على يديه و قدم يومئذ جعفر بامرأته و اءهله فقال النبي صلى الله عليه و آله : ما ادرى باءيهما اسر بفتح خيبر اعم بقدم جعفر .

و كان زواج فاطمة من على عليهما السلام بعد وقعة بدر بايام يسيرة ، فصح بهذا ان اسماء المذكورة فى هذا الحديث انما هي اسماء بنت يزيد، و لها احاديث عن النبي صلى الله عليه و آله روى عنها شهر بن حوشب و غيره من الناس ، حقق ذلك مؤ لف الكتاب (محمد بن يوسف الكنجى) من كتب الحفاظ من نقلة الاخبار -المصنف : عبدالرزاق صنعانى ، ج 5 ص 485 - 489 شماره هاى 9781 و 9782 : 9781 - عبدالرزاق عن معمر عن ايوب بن عكرمة و اءبى يزيد المدينى اعو احدهما - شك ابوبكر - اعن اسماء ابنة عميس قالت : لما اءهديت فاطمة (الى) على لم نجد فى بيته الا رملا مبسوطا، و وسادة حشوها ليف ، و جرة و كوزا، فاعرسل النبي صلى الله عليه و آله الى (على) : لا تحدثن حدثا - اعو قال : لا تقربين اءهلك - حتى اتيتك ، فجاء النبي صلى الله عليه و آله فقال : اءثم اعخى ؟ فقالت ام اسامة بن زيد، و كانت حبشية ، و كانت امراة سالحة : يا نبي الله ! هو اعخوك و زوجته ابنتك ؟ - و كان النبي صلى الله عليه و آله اعخى بين اصحابه ، و اخى بين على و نفسه - فقال : ان ذلك يكون يا ام ايمن ، قال : فدعا النبي صلى الله عليه و آله باناء فيه ماء، فقال فيه ماشاءالله اعن يقول ، ثم نضح (على) صدر على و وجهه ، ثم دعا فاطمة ، فقامت اليه تعثر فى مرطها من الحياء، فنضح عليها من ذلك الماء، و قال لها ماشاءالله اعن يقول اعما اعنى لم لك ، اعنكحتك اعحب اعهى الى ، ثم راعى رسول الله صلى الله عليه و آله سوادا وراء الستر - اعو من وراء الباب - فقال : من هذا؟ (قالت : اسماء) قال : اسماء ابنة عميس ؟ قالت : نعم ، يا رسول الله ! قال : اعجنت كرامة لرسول الله صلى الله عليه و آله مع ابنته ؟ قالت : نعم ، ان الفتاة ليلة بينى بها، لايد لها من امرة تكون قريبا (منها)، ان عرضت حاجة اعفضت بذلك اليها، قالت : فدعا لى دعاء انه لاوثق عملى عندى ثم قال لعلى : دونك اءهلك ، ثم خرج ، فولى ، قالت : فما زال يدعو لهما حتى توارى فى حجره

- 9782عبدالرزاق عن يحيى بن العلاء البجلي عن عمه شعيب بن خالد حنظلة بن سمرة بن المسيب عن اءبيه عن جده عن ابن عباس قال : كانت فاطمة تذكر لرسول الله صلى الله عليه و آله يحبسها الا عليك ، قال : فقال له على : لم ير ذلك ، قال : فوالله ما اعنا بواحد من الرجلين ، ما اعنا بصاحب دنيا يلتمس ما عندى ، و قد علم مالى صفراء و لا بيضاء، و لا اعنا بالكافر الذى يترفق بها عن دينه - يعنى يتاعلفه بها - انى لاول من اسلم . فقال سعد: فانى اعزم عليك لتفرجنها عنى ، فان فى ذلك فرجا . قال : فاعقول ما ذا؟ قال : تقول : جئت خاطبا الى الله و اله رسوله صلى الله عليه و آله فاطمة بنت محمد صلى الله عليه و آله ، قال : فانطلق على فعرض على النبي صلى الله عليه و آله و هو يصلى . فقال النبي صلى الله عليه و آله : كان لك حاجة يا على ! قال : اعجل ، جئت خاطبا الى الله و رسوله فاطمة ابنة محمد صلى الله عليه و آله ، فقال له النبي صلى الله عليه و آله : مرحبا، كلمة ضعيفة ، فقال سعد: اعنكحت و الذى بعثه الحق ، انه لا خلف الان ، و لا كذب عنده ، عزمتم عليك لتفرجنها عنى ، فان فى ذلك فرجا . قال : فاقول ما ذا؟ قال : تقول : جئت خاطبا الى الله و رسوله صلى الله عليه و آله ، قال : فانطلق على فعرض على النبي صلى الله عليه و آله و هو يصلى . فقال النبي صلى الله عليه و آله : كان لك حاجة يا على ! قال : اعجل ، جئت خاطبا الى الله و رسوله فاطمة ابنة محمد صلى الله عليه و آله ، فقال له النبي صلى الله عليه و آله : مرحبا كلمة ضعيفة ، ثم رجع الى سعد بن معاذ، فقال له : ما فعلت ؟ قال : فعلت الذى اعمرتنى به ، فلم يزد على اعن رحب بى كلمة ضعيفة ، فقال سعد: اعنكحت و الذى بعثه بالحق ، انه لا خلف الان ، و لا كذب عنده ، عزمتم عليك لتاتينه غدا، فتقولن يا نبي الله ! متى تبينى ؟ قال على : هذه اءشد من الاولى ، اولا اعقول : يا رسول الله حاجتى ؟ قال : قل كما اعمرتك ، فانطلق على ، فقال : يا رسول الله ! متى تبينى ؟ قال : الثالثة ان شاءالله ، ثم دعا بلالا، فقال : يا بلال ! انى زوجت ابنتى ابن عمى ، و اعنا اعحب ان يكون من سنة اءمتى اطعام الطعام عند النكاح فاءت الغنم ، فخذ شاة ، و اربعة ، امداد اعو خمسة ، فاجعل لى قصعة لعلى اعجمع عليها المهاجرين و الانصار، فاذا فرغت منها فادنى بها . فانطلق ففعل ما اعمره ، ثم اعناه بقصعة فوضعها بين يديه ، فطعن رسول الله صلى الله عليه و آله فى رءسها، ثم قال : ادخل على الناس زفة زفة ، و لا تغادرن زفة الى غيرها - يعنى اذا فرغت زفة لم تعد ثانية - فجعل الناس يردون كلما فرغت زفة وردت اخرى ، حتى فرغ الناس ، ثم عمد النبي صلى الله عليه و آله الى ما فضل منها فتقل فيه ، و بارك ، و قال : يا بلال ! احملها الى اعمائك و قل لهن ؟ كلن ، و اعطعن من غشيكن ، ثم ان النبي صلى الله عليه و آله قام حتى دخل على النساء فقال : انى دافعا لىة الان ان شاءالله ، فدونكن ابنتكنن ، فقام النساء فغلفنهن من طبيهن ، و حليهن ، ثم ان النبي صلى الله عليه و آله ستره ، و تخلفت اسماء ابنة عميس ، فقال لها النبي صلى الله عليه و آله . على رسلك ، من

اعنت ؟ قالت : اعنا الذى حرس ابنتك ، فان الفتاة ليلة يبني بها ، لابد لها من امرأة تكون قريبا منها ، ان عرضت لها حاجة ، و ان ارادت شيئا افضت بذلك اليها ، قال : فاني اعساءل الهى ان يحرسك من بين يديك ، من و من خلفك ، و عن يمينك ، و عن شمالك ، من الشيطان الرجيم ، ثم خفرت ، و بكت ، فاشفق النبي صلى الله عليه و آله اعن يكون بكأؤ ها لان عليا لا مال له ، فقال النبي صلى الله عليه و آله : ما يبكيك ؟ فما اعلوتك فى نفسى ، و قد طلبت لك خير اهلى ، و الذى نفسى بيده لقد زوجتك سعيدا.SJ قال : اعن قوما الى بيتكما ، جمع الله بينكما ، و بارك فى سركما ، و اعصلح بالكما ، ثم قام فاعلق عليهما بابه بيده .

قال ابن عباس : فاعخبرتني اعسماء بنت عميس اعنها رمقت رسول الله صلى الله عليه و آله ، فلم يزل يدعو لهما خاصة لا يشركهما فى دعائه احد ، حتى توارى فى حجره

-لسان الميزان ، ج 6 ص 9 شماره 27 ، به صورت مختصر : (مخلد) ابن عمرو الحمصى الكلاعى * عن عبيدالله بن موسى * كذا سماه ابن حبان و تكلم فيه * و صوابه خالد بن عمر كمام * قال ابن حبان روى عن عبيدالله عن الثورى عن الاعمش عن ابراهيم النخعى عن علقمة عن ابن مسعود قال اصابت فاطمة صبيحة العرس رعدة فقال لها النبي صلى الله عليه و آله : زوجتك سيدا فى الدنيا و هو فى الآخرة من الصالحين يا فاطمة انه لما اردت ان اصلك بعلى امرالله فقام فى السماء الرابعة و صف الملائكة صفوفًا ثم زوجك من على ثم امرالله شجر الجنان فحملت الحلى والحلل ثم امر بها فنثرها على الملائكة فمن اخذ يومئذ شيئا اكثر مما اخذ صاحبه افتخر به على صاحبه الى يوم القيامة حدثناه الحسين بن عبدالله القطان حدثنا ابو الحسين بن بسطام الحرانى حدثنا مخلد * هذا باطل ما تفوه به الثورى اصلا -مجمع الزوائد ج 9 ص 205 - 208 : و عن انس بن مالك قال : جاء ابوبكر الى النبي صلى الله عليه و آله فقعد بين يديه فقال : يا رسول الله قد علمت مناصحتى و قد مى فى الاسلام و انى و انى . قال : و ما ذاك ؟ قال : تزوجنى فاطمة . فسكت عنه اعو قال فاعرض عنه . فرجع ابوبكر الى عمر فقال : هلكت و اهلكت . قال : و ما ذاك ؟ قال : خطبت فاطمة الى النبي صلى الله عليه و آله فاعرض عنى قال : مكانك حتى اتى النبي صلى الله عليه و آله . فأتى عمر النبي فقعد بين يديه فقال : يا رسول الله قد علمت مناصحتى و قد مى فى الاسلام و انى و انى . قال : و ما ذاك ؟ قال : تزوجنى فاطمة .

فاعةرض ، فرجع الى ابى بكر فقال : ينتظر اعمر الله فيها انطلق بنا الى على حتى ناعمره اعن يطلب مثل الذى طلبنا قال على فاعتيانى و اعنا فى سبيل فقالا : بنت عمك تخطب فنبهانى لامر فقمت اعجر رداى طرف على عاتقى و طرف آخر فى الارض حتى اعنتى النبي صلى الله عليه و آله فقعدت بين يدى رسول الله صلى الله عليه و آله فقلت : يا رسول الله قد علمت قد مى فى الاسلام و مناصحتى و انى و انى . قال : و ما ذاك يا على ؟ قلت : تزوجنى فاطمة . قال : و ما عندك ؟ قلت : فرسى و بدننى يعنى درعى . قال : اعما فرسك فلا بد لك منه و اعما بدنك فبعها . فبعتها باربعمانه و ثمانين درهما فاعتيت بها النبي صلى الله عليه و آله فوضعتها فى حجره فقبض منها قبضة فقال : يا بلال ابغنا بها طيبا و اعمرهم اعن يجهزوها فجعل لها سريرا مشرطا بالشريط و وسادة من ادم حشوها ليف و ملا البيت كثيبا يعنى رملا . و قال : اعذا اعنتك فلا تحدث شيئا حتى اعنتك . فجاءت مع اعم ايمن فقعدت فى جانب البيت و اعنا فى جانب ، فجاء النبي فقال : اعهنا اعخى ؟ فقالت : ام ايمن : اعخوك و قد زوجته ابنتك ؟ فقال لفاطمة : ايبنى بماء فقامت الى قعب فى البيت فجعلت فيه ماء فاعتته به فمج فيه ثم قال لها : قومى ! فضح بين ثدييها و على راعسها . ثم قال : اللهم اععدها بك و ذريتها من الشيطان الرجيم . ثم قال : ايبنى بماء . فعلت الذى يريده فمالات القعب ماء فاعتيته به فاخذ منه بفيه ثم مجه فيه ثم صب على راعسى و بين يدى ، ثم قال : اللهم انى اععده بك و ذريته من الشيطان الرجيم . ثم قال : ادخل على اهلك بسم الله و البركة . رواه الطبرانى و فيه يحيى بن يعلى الاسلمى و هو ضعيف .

و عن انس اعن عمر بن الخطاب اعنى ابابكر فقال : يا ابابكر ما يمنعك اعن تزوج فاطمة بنت رسول الله صلى الله عليه و آله قال : لا يزوجنى . قال : اذا لم يزوجك و انك من اعكرم الناس عليه و اعقدمهم فى الاسلام . قال : فانطلق اعبوبكر الى بيت عائشة فقال : يا عائشة اذا راعيت من رسول الله صلى الله عليه و آله طيب نفس و اقبالا عليك فاذكرى له انى فقالت : يا رسول الله ان اعباكر ذكر فاطمة و اعمرنى اعذرها . قال : حتى ينزل القضاء . قال : فرجع اليها اعبوبكر ، فقالت : يا اعبتاه وددت اعنى لم اذكر له الذى ذكرت . فلقى اعبوبكر لعمر ما اعخبرته عائشة ، فانطلق عمر الى حفصة فقال : يا حفصة اذا راعيت من رسول الله صلى الله عليه و آله اقبالا يعنى عليك فاذكرى له و اذكرى فاطمة لعل الله اعن يبسرهما لى . قال : فلقى عمر حفصة فقالت له : يا اعبتاه وددت اعنى لم اكن ذكرت له شيئا . فانطلق عمر الى على بن اعبى طالب رضى الله عنه فقال : ما يمنعك من فاطمة . فقال : اعخشى اعن لا يزوجنى . قال : فان لم يزوجك فمن يزوج ؟ و اعنت اقرب خلق الله اليه . فانطلق على الى رسول الله صلى الله عليه و آله و لم يكن له مثل عائشة و لا مثل حفصة . قال : فلقى رسول الله صلى الله عليه و آله ، فقال : انى اريد اعن تزوج فاطمة . قال : فافعل . قال : ما عندى الا درعى الحظمية . قال : فاجمع ما قدرت عليه و ايبنى به . قال : فأتى باثنتى عشرة اوقية اربعمائة و ثمانين فأتى بها رسول الله صلى الله عليه و آله فزوجه فاطمة رضى الله عنها فقبض ثلاث قبضات فدفعها الى ام ايمن فقال :

اجعلى منها قبضة في الطيب اعحسبه قال : و الباقي فيما يصلح المراة من المتاع ، فلما فرغت من الجهاز و ادخلتهم بيتا قال : يا على لا تحدثن الى اهلك شيئا حتى اتيك فأتاهم رسول الله صلى الله عليه و آله فاذا فاطمة متقنعة و على قاعد و ام ايمن فى البيت ، فقال : يا ام ايمن فى البيت ، فقال : يا ام ايمن ايتنى بقدر من ماء؟ فأتته بقعب فيه ماء فشرب منه ثم مج فيه ثم ناوله فاطمة فشربت و اعخذ منه فغضب جبينها و بين كتفها و صدرها ثم دفعه الى على ، فقال : يا على اشرب ! ثم اعخذ منه فغضب به جبينه و بين كتفيه ، ثم قال : اهل بيتى فاذهب عنهم الرجس و طهرهم تطهيرا! فخرج رسول الله صلى الله عليه و آله و ام ايمن و قال : يا على اهلك . و فى رواية قال : خطب على رضى الله عنه فاطمة رضى الله عنها الى رسول الله صلى الله عليه و آله قال و ذكر الحديث . رواه البزار و فيه محمد بن ثابت بن اسم و هو ضعيف .

و عن ابن عباس قال : كانت فاطمة تذكر لرسول الله صلى الله عليه و آله فلا يذكرها احد الا صد عنه حتى ينسوا منها فلقى سعد بن معاذ عليا فقال : انى والله ما عرى رسول الله صلى الله عليه و آله يحسبها الا عليك ، فقال له على عليه السلام : فهل ترى ذلك ما انا باحد الرجلين ، ما اعنا بصاحب دنيا يلتبس ما عندى و قد علم مالى صفراء و لا بيضاء و ما اعنا بالكافر الذى يترفق بها عن دينه يعنى بتاعلفه بها انى لاول من اسلم . فقال سعد: انى اعزم عليك لتفرجنا عنى فان لى فى ذلك فرجا . قال : اعقول ماذا تقول : جئت خاطبا الى الله و الى رسوله فاطمة بنت محمد صلى الله عليه و آله . فقال النبى صلى الله عليه و آله : مرحبا، كلمة ضعيفة . ثم رجع الى سعد فقال له : قد فعلت الذى امرتني به فلم يزد على ان رحب بى كلمة ضعيفة . فقال سعد: انكحت و الذى بعثه بالحق انه لا خلف و لا كذب عنده اعزم عليك لتأتينه الان فلتقولن يا نبى الله متى تبينى . فقال على : هذه اشد على من الاولى او لا اعقول يا رسول الله حاجتى . قال نقل كما امرتك .

فانطلق على . فقال : يا رسول الله متى تبينى . قال : الليلة ان شاء الله . ثم دعا بلالا، قال : يا بلال انى قد زوجت ابنتى ابن عمى و اعنا احب اعن يكون من سنة امتى الطعام عند النكاح فانت الغنم فخذ شاة و اربعة اعمداد و اجعل لى قصعة اجمع عليها المهاجرين و الانصار فاذا فرغت فاذنى . فانطلق ففعل ما امره به ثم اذناه بقصعة فوضعها بين يديه فطعن رسول الله صلى الله عليه و آله فى راسها و قال : ادخل الناس على رفة زفة و لا تغادرن زفة الى غيرها يعنى اذا فرغت زفة فلا يعودون ثانية . فجعل الناس يردون كلما فرغت زفة و ردت اخرى حتى فرغ الناس ثم عمد النبى صلى الله عليه و آله الى ما فضل منها فتفل فيه و بارك و قال : يا بلال احملها الى امهاتك و قل لهن : كلن و اعطمن من غشكين . ثم قام النبى صلى الله عليه و آله حتى دخل على النساء فقال : انى زوجت بنتى ابن عمى و قد علمتن منزلتها منى و اعنا دافعها اليه فدونكن . فقمن النساء فغلفنها من طيبهن و اعلبسنها من ثيابهن و حلينها من حلين ثم ان النبى صلى الله عليه و آله دخل فلما راعينه النساء ذهبن و بين النبى صلى الله عليه و آله ستر و تخلفت اسماء بنت عميس رضى الله عنها فقال لها النبى صلى الله عليه و آله : على رسلك من اعنت ؟ قالت : اعنا التى اعحرس ابنتك . ان الفتاة ليلة بنائها لا بد لها من امراة قريبة منها ان عرضت لها حاجة او اعرادت امرا اعفضت بذلك اليها، قال : فانى اعساءل الهى اعن يحرسك من بين يديك و من خلفك و عن يمينك و عن شمالك من الشيطان الرجيم . ثم صرخ بفاطمة فاقبلت فلما راعت عليا جالسا الى النبى صلى الله عليه و آله بكت فحشى النبى صلى الله عليه و آله ان يكون بكاءها ان عليا لا مال له فقال النبى صلى الله عليه و آله : ما يبكيك ما الوتك فى نفسى و قد اعصبت لك خير اهلى و الذى نفسى بيده لقد زوجتك سعيدا فى الدنيا و انه فى الاخرة لمن الصالحين فلان منها . فقال النبى صلى الله عليه و آله : يا اسماء ايتينى بالمخضب فمخ النبى صلى الله عليه و آله فيه و مسح فى وجهه و قدميه ثم دعا فاطمة فاعخذ كفا من ماء فغضب به على راسها و كفا بين ثديها ثم رش جلده و جلدها ثم التزمها، فقال : اللهم انها منى و انى منها . اللهم كما اذهبت عنى الرجس و طهرتني فطهرهما . ثم دعا بمخضب آخر ثم دعا عليا فصنع به كما صنع بها ثم دعا له كما دعا لها ثم قال لهما : قوما الى بيتكما جمع الله بينكما فى سركما و اعصلح بالكما، ثم قام و اغلق عليهما بابهما بيده . قال ابن عباس : فاخبرتني اسماء بنت عميس رضى الله عنها انها رمقت رسول الله صلى الله عليه و آله لم يزل يدعو يدعو لهما خاصة لا يشركها فى دعائه احد حتى توارى فى حجرته صلى الله عليه و آله . رواه الطبرانى و فيه يحيى بن يعلى و هو متروك

-نظم درر السمطين ، ص 187 و 188

-الاتحاف فى فضل الاشراف ، ص 60

-ينابيع المودة ، ص 176 .

-168 كشف الغمة ، ج 1 ص 352 و 353 .

-169 مناقب خوارزمى ، ص 340 و 341 شماره 360 : انبأ عنى ابو العلاء الحافظ الهمداني هذا ، و الامام الاجل نجم الدين ابو منصور محمد بن الحسين بن محمد البغدادي قالوا : اعنابنا نور الهدى ابوطالب الحسين بن محمد بن على الزينبي ، عن الامام محمد بن احمد بن على بن الحسن بن شاذان ، حدثنى القاضى المعافى بن زكريا، عن الحسن بن على

العاصمي ، عن صهيب بن عباد بن صهيب ، عن جعفر بن محمد، عن ابييه ، عن علي بن الحسين ، عن ابييه قال :... الخ

تذكر: سند اين روايت مرفوع است و معافي بن زكريا نيز ناشناخته مي باشد.

-مائة منقبة لابن شاذان ، ص 35 شماره 15 :حدثني القاضي المعافي بن زكريا قال : حدثني الحسن بن علي العاصمي

قال : حدثني صهيب بن عباد، عن ابييه عباد بن صهيب ... الخ

المختصر، ص 133 از امام حسن عليه السلام

-مناقب ابن مغازلي ، ص 344 و 345 شماره 396 :حدثنا القاضي ابو الحسن محمد بن علي المعروف بابن الراسبي

الشافعي املاء في جامع واسط، حدثنا ابو القاسم عبدالله بن تميم القاضي ، حدثنا ابو احمد محمد بن الحسين حدثنا عمر

بن الربيع حدثني شيخ صالح من اهل مكة حدثنا دينار بن عبدالله انصاري حدثنا محمد بن جنيد عن الاعمش عن ثابت

عن ائسن قال : قال رسول الله صلى الله عليه و آله : كنت ذات يوم في المسجد اصلي اذ هبط علي ملك له عشرون

راءسا فوثبت لا قبل راءسه ، فقال : مه يا محمد ائنت اعكرم علي الله من اهل السموات و اهل الارضين اجمعين .

و قبل راءسي و يدى فقلت : حبيبي جبرئيل ما هذه الصورة التي لم تهبط علي في مثلها قط؟ قال : ما اعنا جبرئيل و لكن

اعنا ملك يقال لي محمود، بين كتفي مكتوب)) لا اله الا الله محمد رسول الله ((بعثني الله اعزوج النور. قلت : ما النور؟

قال : فاطمة من علي ، و هذا جبرئيل و اسرافيل و اسماعيل صاحب السماء الدنيا و سبعون اءلف ملك من الملائكة قد

حضروا.

فقال النبي صلى الله عليه و آله : يا علي قد زوجتك علي ما زوجك الله من فوق سبع سمواته . ثم التفت النبي صلى الله

عليه و آله الي محمود فقال : مذكم كتب هذا بين كتفيك ؟ فقال : من قيل اعن يخلق الله آدم بالفي عام . و ناوله جبرئيل

قدحا فيه خلوق من الجنة و قال : حبيبي مر فاطمة ان يلطخ راءسها و بدنها من هذا الخلوق . فكانت فاطمة عليها السلام

اذا حكنت راءسها شم اهل المدينة رائحة الخلوق

-مدينة المعاجز، ص 158 شماره 436

-عوالم العلوم ، ج 11 ص 184 شماره 26، به نقل از كشف الغمة.

-170مناقب خوارزمي ، ص 341 شماره 361 :اعنابني ابو العلا الحافظ الهمداني و نجم الدين ابومنصور محمد بن

الحسين بن محمد البغدادي قال : اعنباونا نور الهدى ابوطالب الحسين بن محمد بن علي الزيني ، عن الامام محمد بن

احمد بن شاذان ، حدثنا ابراهيم بن محمد المذارى الخياط، عن احمد بن محمد بن محمد بن سعيد الرفاء البغدادي عن

احمد بن عليل ، عن ابن داود بن عبدالله انصاري ، عن موسى بن علي القرشي ، عن قنبر بن احمد، عن كعب بن نوفل

، عن بلال بن حمامة ... الخ

-مقتل الحسين ، ج 1 ص 60

-تاريخ بغداد، ج 4 ص 210 شماره 1897، به سندش از داود بن قبيصه انصاري

-اسدالغابة ، ج 1 ص 206 :اعخرجه ابو موسى المدائني

مائة منقبة ، ص 166 و 167 شماره 92 :حدثني ابراهيم بن المذارى الخياط رحمه الله قال : حدثني احمد بن محمد بن

سعيد الرفاء البغدادي في طريق مكة قال : حدثني احمد بن عليل قال : حدثني عبدالله بن داود انصاري ، عن موسى بن

علي القرشي ، حدثني قنبر بن احمد بن قنبر، عن ابييه ، عن جده قنبر قال : حدثني كعب بن نوفل ، عن بلال بن حمامة

قال...:

-اصابة ، ج 2 ص 81

-صواعق المحرقة ، ص 103

-كتاب الال ، به نقل كشف الغمة از آن.

-171الخراج و الجرائح ، ص 536 شماره 11.

-172مناقب ابن شهر آشوب ، ج 3 ص 123

-غاية المرام ، ص 586 شماره 85.

-173كشف الغمة ، ج 1 ص 353.

-174مناقب خوارزمي ، ص 342 و 343 شماره 362 :اعخبرنا ابومنصور شهردار بن شيرويه الديلمي الهمداني فيما

كتب الي من همدان ، اعخبرنا ابو الفتح عبدوس بن عبدالله بن عبدوس الهمداني كتابة ، حدثنا ابوطاهر ، حدثنا ابوبكر

محمد بن ابراهيم بن علي العاصمي باصبهان ، حدثنا المفضل بن محمد ابن اخت عبدالرزاق ، اعخبرنا توبة بن علوان

البحري ، حدثني شيعة ، عن ابي حمزة ، عن ابن عباس قال :... الخ.

اين حديث مكرر است و پيش از اين در باره آن سخن گفته ايم.

-175كشف الغمة ، ج 1 ص 353.

176- مناقب خوارزمي ، ص 342 شماره 363: اعبرني الشيخ الثقة العدل الحافظ ابوبكر محمد بن عبيدالله بن نصر الزاغوني ، حدثنا ابوالحسن محمد بن اسحاق بن ابراهيم بن مخلد الباقري ، حدثنا ابو عبدالله الحسين بن الحسن بن علي بن بندار ، حدثنا ابوبكر احمد بن ابراهيم بن الحسن بن محمد بن شاذان ، حدثنا ابوالقاسم عبدالله بن احمد بن عامر الطائي ، حدثني ابي احمد بن عامر بن سليمان ، حدثني ابوالحسن علي بن موسى الرضا ، عن آبائه ، حدثني علي بن ابي طالب قال : ... الخ

ابن حديث نیز پیش از این آمده است و درباره آن گفتگو کرده ایم.

177- كشف الغمة ، ج 1 ص 353 - 363.

178- مناقب خوارزمي ، ص 342 - 354 شماره 364 : اعنابني مهذب الائمة ابوالمظفر عبدالملك بن علي بن محمد الهمداني - نزيل بغداد ، اعبرنا محمد بن عبد الباقي بن محمد الانصاري و ابوالقاسم هبة الله بن عبدالواحد بن الحسين - الحسين : خ ل - قال : اعبرنا ابوالقاسم علي بن المحسن التنوخي اعذنا ، اعبرنا ابوبكر احمد بن ابراهيم بن عبدالصمد بن الحسن بن محمد بن شاذان البزاز ، حدثنا ابوبكر محمد بن الحسن بن الحسين بن الخطاب بن فرات بن حبان العجلي قراءة علينا من لفظه و من كتابه ، حدثنا الحسن محمد بن الصفار الضريير ، حدثنا عبدالوهاب بن جابر ، حدثنا محمد بن عمير ، عن ايوب ، عن عاصم الاحول ، عن محمد بن ابن سيرين ، عن ام سلمه و سلمان الفارسي و علي بن ابي طالب عليه السلام قال : ... الخ

-كفاية الطالب ، ص 302 و 303 ، به صورت مختصر و با تفاوتهاي در الفاظ و تعابير : اعبرنا ابوالحسن بن ابي عبدالله البغدادي بدمشق عن المبارك بن الحسن بن احمد ، اعبرنا ابوالقاسم بن البصري ، اعبرنا ابو عبدالله محمد ، حدثنا محمد بن مخلد العطار ، حدثنا احمد بن محمد بن انس القرطي ، اعبرنا معيد بن عمر البصري ، حدثنا جعفر بن سليمان الضبيعي ، اعبرني جعفر بن محمد عن ابيه عن ابيه عن ابيهم السلام ، اعن ابابكر اتى النبي صلى الله عليه و آله فقال : يا رسول الله زوجني فاطمة . فاعرض عنه ، فاتاه عمر فقال : يا رسول الله زوجني فاطمة . فاعرض عنه فاتيا عبدالرحمن بن عوف فقال : اعنت اكثر قریش مالا ، فلو اتيت رسول الله فخطبت فاطمة زادك الله مالا الى مالك و شرفا الى شرفك ، فاعتي النبي صلى الله عليه و آله فقال : يا رسول الله زوجني فاطمة . فاعرض عنه رسول الله صلى الله عليه و آله فاعتاها فقال قد نزل بي مثل الذي نزل بكما ، فاعتيا علي بن ابي طالب و هو يسقى خللات له فقال : قد عرفنا قرابتك من رسول الله و قدمك في الاسلام ، فلو اعنت رسول الله فخطبت اليه فاطمة لزدك الله فضلا الى فضلك و شرفا الى شرفك ، فقال : لقد نيهتاني فانطلقا فتوضا ثم اغتسل و لبس كساء قطريا و صلى ركعتين ، ثم اعتي النبي عليهما السلام فقال : يا رسول الله زوجني فاطمة ، قال : اذا زوجتكها فاتصدقها؟ قال : اصدقها سيفي و فرسي و درعي و ناضحي ، فقال : اما ناضحك فلا غناء بك عنه ، و اما سيفك و فرسك فلا غناء بك عنهما ، تقاتل بهما المشركين ، و اما درعك فشاءنك بها.

قال : فانطلق علي عليه السلام فباع درعه باربعمائة درهم و ثمانين درهما قطرية فصبتها بين يدي النبي صلى الله عليه و آله فلم يسأله كم هي و لم يخبر رسول الله ما هي فاعخذ منها رسول الله صلى الله عليه و آله قبضة فدفعها الى مقداد بن الاسود فقال : ابتع من هذا تجهز به فاطمة و اكثر لها من الطيب ، فانطلق المقداد بن الاسود فاشترى لها رحي و قربة و وسادة من ادم و حصيرا قطريا فجاء به فوضعه بين يدي النبي صلى الله عليه و آله و اعسا بنت عميس فقالت له : يا رسول الله خطب اليك نوو الانساب و الاموال من قریش فلم تزوجهم و تزوجتها من هذا الغلام ؟ فقال لها : يا اسماء اما انك ستزوجين بهذا الغلام و تلدين له غلاما . قال : فاما كان من الليل بعث رسول الله الى سلمان ، فقال : يا سلمان اعنتني ببغلتك الشهباء فاعناه ببغلتك الشهباء فحمل عليهما فاطمة عليها السلام فكان سلمان رضى الله عنه يقود رسول الله صلى الله عليه و آله يقوم فيبينا هو كذلك اذ سمع حسا خلف ظهره فالتفت فاذا هو بجبرئيل و ميكائيل و اسرافيل في جمع كثير من الملائكة ، قال جبرئيل : و ما انزلكم ؟ قالوا : نزلنا نرف فاطمة الى زوجها . فكبر جبرئيل ثم كبر ميكائيل ثم كبر اسرافيل ثم كبرت الملائكة ثم كبر النبي صلى الله عليه و آله ثم كبر سلمان الفارسي ، فصار التكبير خلف العرايس سنة من تلك الليلة فجاء بها فادخلها على عليه السلام فاجلسها الى جنبه على الحصير القطري ، ثم قال : يا علي هذه بنتي فمن اكرمها فقد اكرمني و من اعانها فقد اعانني ثم قال : اللهم بارك فيهما و عليهما واجعل منهما ذرية طيبة انك سميع الدعاء .

ثم وثب فتعلقت به و بكت ، فقال لها : ما يبكيك فلقد زوجتك اعظمهم حلما و اكثرهم علما .

قلت : هذا سند مشهور عند اهل النقل و الحمد لله

-مناقب ابن مغزلي ، ص 347 شماره 399 ، به طور مختصر و تفاوتهاي در الفاظ و عبارات : اعبرنا احمد بن محمد بن عبدالوهاب اجازة اعبرنا احمد بن علي جعفر الخيوطي حدثنا ابو عبدالله محمد بن الحسين الزعفراني حدثنا احمد بن ابي خيثمة حدثنا الحسين بن حماد حدثنا يحيى بن يعلى الاسلامي عن سعيد بن ابي عروبة عن قتادة عن اعن بن مالك قال : جاء ابوبكر الى النبي صلى الله عليه و آله ففعد بين يديه ، فقال : رسول الله قد علمت مناصحتي

(و قدمى فى الاسلام و انى و انى ... قال : و ما ذاك ؟ قال) تزوجنى فاطمة ؟ قال : فسكت عنه اءو قال : فاءعرض منه ، قال : فرجع اءبوبكر الى عمر فقال : هلكت و اءهلكت . قال : و ما ذاك ؟ قال : خطبت فاطمة الى النبى صلى الله عليه و آله فاءعرض عنى ، قال : مكانك حتى اءتى النبى صلى الله عليه و آله فاءطلب منه مثل الذى طلبت .

فءاتى عمر النبى صلى الله عليه و آله فقعد بين يديه فقال : يا رسول الله قد علمت مناصحتى و قدمى فى الاسلام و انى و انى ... قال : و ما ذاك ؟ قال : تزوجنى فاطمة . قال : فاءعرض عنى . قال فرجع عمر الى ابى بكر فقال : انه ينتظر اءمر الله فيها . فانطلق بنا الى على حتى نامره يطلب الذى طلبنا .

قال على : فاءتبانى و اءنا اءعالج فسيلا . فقالا : اءلا اءتيت ابن عمك تخطب ابنته ؟ قال : فنبهانى لامر فقامت اجر ردايى طرفا على عائقى و طرفا على الارض حتى اتيت النبى صلى الله عليه و آله فقعدت بين يديه ، فقلت : رسول الله قد علمت قدمى فى الاسلام و مناصحتى و انى و انى ... قال : و ما ذاك يا على ؟ قال : تزوجنى فاطمة قال : و ما عندك ؟ قال : قلت : عندى فرسى و درعى . قال : اءما فرسك فلا بد لك منها ، و اءما درعك فبعتها باربعمائة ، و ثمانين درهما . فاءتبه بها فوضعتها فى حجره ، فقبض منها قبضة ، فقال : يا بلال اءبغنا بها طيبا ! قال : و اءمرهم اءن يجهزونها ، فجعل لها سريرا مشرطا بالشروط ، و وسادة من اءدم حشوها ليف و ملء البيت كثيبا يعنى رملا و قال لى : اذا جاءتك فلا تحدث شيئا حتى اءتيك .

قال : فءاءت مع ام ايمن حتى فعدت فى ناحية البيت و اءنا فى جانب البيت ، قال : و جاء النبى صلى الله عليه و آله فقال : ها هنا اءخى ؟ فقلت له : اءخوك و قد زوجته ابنتك ؟ (قال : نعم) فدخل فقال لفاطمة : اءنتى بماء . فقامت الى قعب فى البيت فجعلت فيه ماء فاءتته به فمج فيه ثم قال لها : قومى . فنضح على راءسها و بين ثدييها و قال : اللهم انى اءيذها و ذريتها من الشيطان الرجيم ، ثم قال لها : اءدبرى ، فاءدبرت فنضح بين كتفيها و قال : اللهم انى اءيذها بك و ذريتها من الشيطان الرجيم .

ثم قال : اءنتى بماء . فعلمت الذى يريد فقامت فملات القعب ماء فاءتته به فاخذ منه بفيه ثم مجه فيه ثم صب على راءسى و بين ثدى ، ثم قال : اللهم انى اءيذها بك و ذريته من الشيطان الرجيم ، ثم قال : اءدبر ! فاءدبرت فصب بين كتفى ، ثم قال : اللهم انى اءيذها بك و ذريته من الشيطان الرجيم (ثم قال :) ادخل باهلك بسم الله و البركة

- عمل اليوم و الليلة : ابن سنى ، ص 163 به نقل از نساءى در عمل اليوم و الليلة ، به سندش از ابو غسان نهدى مثل آنچه كه از مناقب ابن مغازلى آورديم

- عمل اليوم و الليلة : نساءى ، به نقل ابن سنى از آن

- مجمع الزوائد ، ج 9 ، ص 209 - 211 ، بخشهايى از روايت ، به نقل از بزاز و طبرانى - ذخائر العقبى ، ص 33 ، بخشهايى از روايت

- الذرية الطاهرة : دولابى ، ص 95 شماره 87 ، بخشى از آن با تفاوت در الفاظ : حدثنى ابو جعفر محمد بن عوف بن سفيان ، حدثنا ابو غسان مالك بن اسماعيل النهدى ، حدثنا عبدالرحمن بن حميد الرواسى ، حدثنا عبدالكريم بن سليط ، عن ابن بريده ، عن اءبيه بريده قال : قال نفر من الانصار لعلى بن ابى طالب عليه السلام : اخطب فاطمة عليها السلام . فاءتى رسول الله صلى الله عليه و آله فسلم عليه . فقال صلى الله عليه و آله له : ما حاجة على بن ابى طالب ؟ قال : يا رسول الله ! ذكرت فاطمة بنت رسول الله صلى الله عليه و آله . فقال : مرحبا و اءهلا لم يزد عليها .

فخرج ... الخ

- 179 كشف الغمة ، ج 1 ص 365.363 -

- 180 ذرية الطاهرة ، ص 93 شماره 83 : حدثنا احمد بن يحيى الصوفى ، حدثنا

اسماعيل بن اءبان ، حدثنا ابومريم ، عن اءبى اسحاق ، عن الحارث ، عن على عليه السلام قال : ... الخ

- شرح نهج البلاغه : ابن ابى الحديد ، ج 2 ص 236 / مصر

- كنز العمال ، ج 6 ص 393

بخش اخير روايت را كه رسول خدا صلى الله عليه و آله در آن خطاب به حضرت فاطمه عليها السلام مى گويد:

فوالله لقد اءنكحتك اءكثرهم علما و اءفضلهم علما و اءولهم سلما

در بسیاری از مصادر شیعه و غیرشیعه آمده است ؛ برخی از آنها عبارتند از:

-المصنف عبدالرزاق ، ج 5 ص 490 شماره 9783: عن وكيع قال : اخبرنى شريك عن ابي اسحاق : ان عليا لما تزوج فاطمة قالت للنبي صلى الله عليه و آله زوجته اعيمش عظيم البطن ، فقال النبي صلى الله عليه و آله : لقد زوجتكه و انه لاول اصحابى سلما، و اكثرهم علما و اعظمهم حلما

-انساب الاشراف ، ج 1 ص 157 شماره 37: حدثنا عبدالرحمن بن صالح الازدى ، حدثنا وكيع بن الجراح ، ابناءنا شريك ، عن ابي اسحاق :... الخ

-المصنف : ابن ابى شيبه ، ج 6 ص 160، به نقل از فضل بن دكين ، از شريك -تاريخ دمشق (ترجمة على)، ج 1 ص 242 - 245 شماره های 305، 307 - 310 : اخبرنا ابوالقاسم هبة الله بن عبدالله ، ابناءنا ابوبكر الخطيب ، ابناءنا ابوالحسن محمد بن عبدالواحد، ابناءنا ابوالحسن على بن عمر بن احمد الدارقطنى ، ابناءنا احمد بن محمد بن سعيد، ابناءنا الحسن على بن عفان ، ابناءنا محمد بن الصلت ، ابناءنا شداد بن رشيد الجعفى ، عن جابر بن يزيد الجعفى ، عن ابي بريدة ، عن ابيه قال : قال لى النبي صلى الله عليه و آله : هل لك اءن نعوذ فاطمة . فاءتاها فدخل عليها فقال : كيف تجدينك ؟ فكشيت اليه ، فقال صلى الله عليه و آله : ما الوثك اءن زوجتك اءقدمهم سلما و اءعلمهم علما و اءحلمهم حلما

و روايت شماره 306 نیز به سند متصل از سليمان بن بريده ، از بريده نقل شده است و روايت شماره 307 به سند متصل از انس بن مالك و روايت شماره 308 به سند متصل از عايشه و روايت شماره 309 نیز از عايشه و روايت شماره 310 به سند منفصل از اسماء بنت عميس نقل شده اند.

-181 ذرية الطاهرة ، ص 94 و 95 شماره :85 حدثنا احمد بن عبدالجبار، حدثنا يونس بن بكير، عن ابي اسحاق ، قال : حدثنى عبدالله بن ابي نجيح ، عن مجاهد، عن على بن ابي طالب قال ...: الخ

-كشوف الغمة ، ج 1 ص 348، به نقل از مناقب خوارزمى

-مناقب خوارزمى ، ص 335 شماره 356 : اخبرنا ابوالحسن على بن احمد العاصمى ، اخبرنا اسماعيل بن احمد الواعظ، اخبرنا ابوبكر احمد بن الحسين بيهقى ، اخبرنا ابوعبدالله الحافظ و ابوبكر احمد بن الحسن قالا: حدثنا ابوالعباس محمد بن يعقوب ، حدثنا احمد بن عبدالجبار، حدثنا يونس بن بكير، عن ابي اسحاق قال : حدثنى عبدالله بن ابي نجيح ، عن مجاهد، عن على عليه السلام قال :... الخ

-182 كشوف الغمة ، ج 1 ص 336 و 337.

-183 مسند احمد بن حنبل ، ج 5 ص 359

-طبقات الكبرى ، ج 8 ص 34

-ذرية الطاهرة ، ص 96 ح 87 و 86) :86 (حدثنا احمد بن عبدالجبار، حدثنا يونس ، عن عباد بن منصور، عن عطاء بن ابي رباح ، قال : لما خطب على فاطمة ، اءتاها رسول الله صلى الله عليه و آله فقال : ان عليا قد ذكرت . فسكتت ، فخرج فزوجها.

(87) حدثنى ابوجعفر محمد بن عوف بن سفيان الطائى ، حدثنا ابوغسان مالك بن اسماعيل النهدي ، حدثنا عبدالرحمن بن حميد الرواسى ، حدثنا عبدالكريم بن سليط، عن ابن بريدة ، عن ابيه ، قال : قال نفر من الانصار لعلى بن ابي طالب : عليك فاطمة . فاءتى رسول الله صلى الله عليه و آله فسلم عليه . فقال له : ما حاجة على بن ابي طالب ؟ قال : يا رسول الله ذكرت فاطمة بنت رسول الله . فقال : مرحبا و اءهلا. لم يزد عليها. فخرج على على اولئك الرهط من الانصار - و كانوا ينتظرونه . قالوا: ما ورائك ؟ قال : ما اءدرى غير انه قال لى : مرحبا و اءهلا .قالوا: يكفيك من رسول الله اءحدهما ، اعطاك الاهل و اعطاك المرهب . فلما كان بعد ما زوجه قال : يا على ، لا بد للعرس من

وليمة.

فقال سعد: عندى كيش . و جمع له رهط من الانصار اءصعا من ذرة . فلما كان ليلة البناء قال : لا تحدثن شيئا حتى تلقانى . فدعا رسول الله صلى الله عليه و آله بماء فتوضا منه ، ثم اءفرغه على على و قال : اللهم بارك فيهما ، و بارك عليهما ، و بارك فى شبليهما

-عوامل العلوم ، ج 11 ص 165

-ذخائرالعقبى ، ص 58-184 اسماء بنت عميس در زمان ازدواج فاطمه عليهاالسلام در حبشه بوده است و آنکه در جریان زفاف و ازدواج آن حضرت حاضر بوده خواهرش ((سلمى بنت عميس)) و اسماء بنت يزيد بن سکن انصارى بوده است.

-185ذخائرالعقبى ، ص 58 و 59

-ذرية الطاهرة ، ص 97: 88 و 89) : 88 (حدثنا ابوخال يزيد بن سنان ، حدثنا صالح بن حاتم ، حدثنى ايوب السختياني ، عن ابى يزيد المدينى ، عن اسماء بنت عميس قالت : كنت فى زفاف فاطمة بنت رسول الله صلى الله عليه و آله ، فلما اصبحتنا جاء النبى صلى الله عليه و آله الى الباب ، فقال : يا ام ايمن ادعى لى اءخى . قالت : هو اءخوك و تتكحه ابنتك ؟ ! قال : نعم ام ايمن . قالت و سمعن النساء صوت النبى صلى الله عليه و آله فتخبان . قالت : و اختبات اءنا فى ناحية ، فجاء على ، فنضح النبى صلى الله عليه و آله عليه من الماء و دعا له ، ثم قال : ادعى لى فاطمة . فجاءت خرقة من الحياء ، فقال لها رسول الله صلى الله عليه و آله : اسكنى فقد انكحتك اءحب اهل بيتى الى . ثم نضح النبى صلى الله عليه و آله (عليها) من الماء ، و دعا لها . قالت : ثم رجع رسول الله صلى الله عليه و آله فراءى سوادا بين يديه ، فقال : من هذا؟ قلت : اءنا . قال : اسماء بنت عميس ؟ قلت : نعم . قال : جئت فى زفاف فاطمة بنت رسول الله تكرمينه ؟ قلت : نعم . قالت : فدعا لى .

(89)حدثنى النضر بن سلمة المروزى ، حدثنا محمد بن الحسن ، و يحيى بن المغيرة بن قرعة ، عن محمد بن موسى الفطرى ، عن عون بن محمد ، عن امه ، عن جدتها اسماء بنت عميس قالت : لقد جهزت فاطمة بنت رسول الله صلى الله عليه و آله الى جدك على بن ابى طالب و ما كان حشو فرشهما و وسائدهما الا ليفا . و لقد اولم على لفاطمة ، فما كان وليمة ذلك الزمان اءفضل من وليمة ، رهن على درعه عند يهودى بشطر شعير ، و كانت وليمة اصعا من شعير و تمر و حيس

-طبقات الكبرى ، ج 8 ص 24

-فضائل الصحابة ، ج 2 ص 568 و 569 شماره 958

-فضائل الصحابة ، ج 2 ص 762 شماره 1342

-المصنف : عبدالرزاق ، ج 5 ص 485

-المصنف : عبدالرزاق ، ج 11 ص 228

-مستدرک حاکم ، ج 3 ص 173 و 174 شماره 4752 / 350

-مسند ابن راهويه ، ل 12 اء ، شماره 143

-مجمع الزوائد ، ج 9 ص 209 ، به چند طريق از طبرانى

-مطلب العالية ، ج 2 ص 31 ، به نقل از مسند ابن راهويه

-عوامل ، ج 11 ص 166

-خصائص : نسائى ، ص 114

-انساب الاشراف ، ج 1 ص 161 (224) به اختصار

-تاريخ دمشق (ترجمه على) ، ج 1 ص 245 و 246 شماره 311 .

-186برای اطلاع بیشتر درباره اين حديث به آنچه كه از دولابى روايت كردم مراجعه كنيد.

-187كشفا الغمة ، ج 1 ص 367 و 368.

188-كفاية الطالب ، ص 299 - 301 :ءخبرنا الاجل ابوغالب منصور بن احمد بن محمد بن السكن ، المعروف بابن المعوج المراتبى بها، اخبرنا ابن الحضير، اخبرنا على بن احمد بن يوسف حدثنا عبدالله بن جابر، حدثنا عبدالمؤ من بن عبدالمحسن ، ءخبرنا ابوالقاسم بن محمد، حدثنا ءبى و محمد بن حمزة ، قالا حدثنا سلامة بن على ابوالفتح الموصلى حدثنا احمد بن عباس ، حدثنا ابراهيم بن محمد بن مهدي ، حدثنا احمد بن زو الاصبهانى عن عبيدالله بن موسى ، حدثنا اسراييل عن سماك بن حرب عن جابر بن سمرة قال : قال : رسول الله صلى الله عليه و آله : (ءيها الناس هذا على بن ابى طالب ءنتم تزعمون ءننى ءنا زوجته ابنتى فاطمة ، و لقد خطبها الى اشراف قريش فلم اجب كل ذلك اتوقع الخير من السماء حتى جاءنى جبرئيل عليه السلام ليلة ءربع و عشرين من شهر رمضان فقال : يا محمد !العلى الاعلى يقرأ عليك السلام ، و قد جمع الروحانيين و الكروبيين فى واد يقال له الافيح تحت شجرة طوبى ، و زوج فاطمة عليا و ءمرنى فكنت الخاطب ، والله تعالى الولى و امر شجرة طوبى فحملت الحلى و الحلل و الدر و الياقوت ثم نثرته ، و ءمر الحور العين اجتمعين ، فلقطن فهن يتهاديته الى يوم القيامة و يقلن هذا نثار فاطمة.

قلت : و ما كتبناه الا من هذا الوجه.

اخبرنا محمد بن عبدالكريم بن محمد بن احمد السيدى ، اخبرنا عبدالحق ابن عبدالخالق البغدادى ، اخبرنا ابوسعدي محمد بن عبدالملك بن اسد، اخبرنا ابوعلى الحسن بن شاذان ، اخبرنا محمد بن الحسن بن يعقوب بن مقسم المقرى ، حدثنا ابوعمر بن احمد بن خالد بن عمرو بن ابى الاخيل الحمصى ، قال : حدثنى ءبى ، قال حدثنا عبيدالله بن موسى ، حدثنا سفيان الثورى عن الاعمش عن ابراهيم عن علقمة عن عبدالله ، قال : اصاب فاطمة عليهاالسلام صبيحة العرس رعدة فقال لها النبى صلى الله عليه و آله : يا فاطمة انما زوجتك سيدا فى الدنيا، و انه فى الآخرة لمن الصالحين ، يا فاطمة لما اردت ان املكك عليا ءمر الله تعالى جبرئيل فقام فى السماء الرابعة فصف الملائكة صفوا، ثم خطب عليهم جبرئيل فزوجك من على ، ثم ءمر شجر الجنان فحملت الحلى و الحلل ثم ءمرها فنثرته على الملائكة ، فمن ءخذ منهم يومئذ اكثر مما اخذ صاحبه ءو احسن افتخر به على صاحبه الى يوم القيامة.

قالت : ام سلمة : فلقد كانت فاطمة تفتخر على النساء، لان ءول من خطب عليها جبرئيل عليه السلام.

قلت : هذا حديث حسن عال رزقناه عاليا.

رواه ابوعلى بن شاذان فى مشيخته الصغرى و هو شيخ الائمة ، روى عنه الحفاظ كءبى بكر الخطيب و البيهقى ، و فيه مناقب كثيرة لعلى بن ابى طالب عليه السلام ، منها: ان الله عزوجل زوجه فى السماء و كان هو وليه ، و منها: ان جبرئيل خطب لعقده نكاحه ، و منها: شهود الملائكة املاكه ، و منها: تخصيصه بنثار شجر الجنة على عرسه ، و منها: شهادة النبى صلى الله عليه و آله له بالسيادة فى الدنيا و الآخرة ، و منها: انه فى الآخرة لمن الصالحين ، و مع الصالحين ، و هم الانبياء و المرسلون ، و قد دعاء الانبياء و الرسل بمثل ذلك ، كما اخبرالله عنهم بقوله عزوجل : (و ادخلنى برحمتك فى عبادك الصالحين)

-حلية الاولياء، ج 5 ص 95

-تاريخ بغداد، ج 4 ص 128 و 210

-اسدالغابة ، ج 1 ص 206

-الرياض النضرة ، ج 2 ص 184

-ذخائرالعقبى ، ص32

-صواعق المحرقة ، ص 103.

-189كشفا الغمة ، ج 1 ص 368 و 369.

190-کفایة الطالب ، ص 302 و 303 و در آخرش آمده است)) : و این سند مشهور است.

و سند مذکور برای این روایت عبارت است از : اخبرنا ابوالحسن بن اءبى عبدالله بغدادى بدمشق ، عن المبارك بن الحسن بن احمد ، اءخبرنا اءبوالقاسم بن البسرى ، اءخبرنا ابو عبدالله محمد ، حدثنا محمد بن مخلد العطار حدثنا احمد بن محمد بن اءنس القرطبى ، اءخبرنا معبد بن عمر البصرى ، حدثنى جعفر بن سليمان الضبعى ، اءخبرنى جعفر بن محمد ، عن اءبيه ، عن آباءه عليهم السلام ... الخ

-الرياض النضرة ، ج 2 ص 180 و 181

-مجمع الزوائد، ج 9 ص 209 .

191-این حدیث نیز تکرار احادیثی است که پیش از این مکرر ترجمه شده و لذا از ترجمه آن خودداری می شود.

192-کشف الغمة ، ج 2 ص 98.

193-الفردوس ، ج 5 ص 319 شماره 8310.

194-ابن عراق کنانی (963 هـ) در تنزیه الشریعة ، ج 1 ص 411 این حدیث را از ابن عباس نقل کرده و گوید)) : این حدیث از طریق ذراع و او از ابن عباس روایت شده و ذراع متهم به جعل این حدیث است ، اگر چه در سند این روایت راویان مشکوک و ضعیف دیگری نیز وجود دارند)).

-کتاب الموضوعات : ابن جوزى ، ج 1 ص 416

-اللالى المصنوعة ، ج 1 ص 396 .

195-کشف الغمة ، ج 2 ص 98.

196-این حدیث را به طور کامل پیش از این ترجمه کرده ایم ، لذا از تکرار آن خودداری می کنم.

197-کشف الغمة ، ج 2 ص 98 و 99.

198-این روایت نیز قبل از این ترجمه شده است.

199-کشف الغمة ، ج 2 ص 99.

200-پیش از این ترجمه شده است.

201-کشف الغمة ، ج 2 ص 99.

202-مکررا ترجمه شده است.

203-کشف الغمة ، ج 2 ص 99.

204-کشف الغمة ، ج 2 ص 99.

205-کافی ، ج 5 ص 377 ح 1.

206-کافی ، ج 5 ص 377 ح 2 و 4 به سند دیگر.

207-کافی ، ج 5 ص 377 ح 3.

208-طی شماره 39/286 ترجمه شده است.

209-کافی ، ج 5 ص 377 و 378 ح 5.

210-کافی ، ج 5 ص 378 شماره 6.

211-کافی ، ج 5 ص 378 شماره 7.

212-کافی ، ج 5 ص 537 شماره 1

-وسائل الشیعه ، ج 14 ص 176 شماره 1.

213-کافی ، ج 5 ص 568 شماره 52.

214-کافی ، ج 5 ص 568 شماره 54

-من لا یحضره الفقیه ، ج 3 ص 393 شماره 4382

-مقتل الحسین ، ج 1 ص 80

-مکارم الاخلاق ، ص 209.

- 215- تفسیر فرات کوفی ، ص 292 شماره 394.
- 216- سوره فرقان ، 54.
- 217- سوره فرقان ، 54.
- 218- مصباح الانوار، ص 228.
- 219- المحتضر، ص 133.
- 220- الفردوس ، ج 3 ص 373 شماره 5130.
- 221- الفردوس ، ج 5 ص 319 شماره 8310.
- 222- مکرر حدیث شماره 37/278 می باشد.
- 223- علل الشرایع ، ج 1 ص 155 ح 1.
- 224- علل الشرایع ، ج 1 ص 156 شماره 2.
- 225- مصباح الانوار، ص 225.
- 226- علل الشرایع ، ج 1 ص 163 شماره 2.
- 227- بشارة المصطفی صلی الله علیه و آله ، ص 122 و 123.
- 228- بحار الانوار، ج 39 ص 207 و 208 شماره 26، به نقل از بشارة المصطفی
-حلیة الابرار، ص 378
-غایة المرام ، ص 686
-برهان ، ج 4 ص 224 شماره 8.
- 229- مناقب ابن شهر آشوب ، ج 2 ص 50
-احتجاج ، ج 1 ص 145.
- تذکر: متن کامل خطبه حضرت فاطمه و توضیح نکاتی درباره آن به زودی خواهد آمد.
- 230- مناقب ابن شهر آشوب ، ج 3 ص 122.
- 231- فضائل ابن شاهین ، ص 49 شماره 35
-طبقات الکبری ، ج 8 ص 23
-کنز العمال ، ج 11 ص 306 شماره 32930
-تاریخ دمشق ، ج 1 ص 232 ذیل شماره 296.
- 232- کتاب الروضة فی الفضائل ، ص 127 / خطی مرعشی.
- 233- در کتاب فضائل ابن شاذان این روایت را پیدا نکردیم.
- 234- کافی ، ج 5 ص 86 شماره 1.
- 235- امالی شیخ طوسی ، ج 2 ص 274
-من لا یحضره الفقیه ، ج 3 ص 169
-تنبیه الخواطر، ج 2 ص 79.
- 236- امالی طوسی ، ج 2 ص 280
-مناقب ابن شهر آشوب ، ج 2 ص 29
-مصباح الانوار، ص 235.
- 237- دیوان مذکور به هنگام تحقیق در دسترس نبود.
- 238- دعوات ، ص 47 شماره 116
-نظم درالسمطی ، ص 190
-بحار الانوار، ج 90 ص 272 شماره 3.
- 239- مصباح الانوار، ص 235.
- 240- امالی طوسی ، ج 1 ص 42
-المحتضر، ص 136.
- 241- مناقب ابن شهر آشوب ، ج 3 ص 106.
- 242- مناقب ابن شهر آشوب ، ج 3 ص 106.
- 243- سوره تکویر، 7.

- 244-سوره تکویر، 7.
- 245-کتاب خصال ، ج 1 ص 272 و 273 شماره 15.
- 246-محمد بن سهیل بحرانی ناشناخته است.
- 247-تردید از جانب راوی است.
- 248-امالی شیخ صدوق ، ص 121 شماره 5.
- 249-امالی طوسی ، ج 1 ص 191
- بحارالانوار، ص 28 ص 41 شماره 4
- اثبات الهداة ، ج 1 ص 572 شماره 217.
- 250-قصص الانبیاء: راوندی ، ص 309 شماره 411
- اثبات الهداة ، ج 2 ص 130 شماره 548.
- 251-الخرائج و الجرائح ، ج 2 ص 526 ذیل شماره 1
- کافی ، ج 1 ص 458 شماره 1
- اثبات الهداة ، ج 4 ص 441 شماره 13
- مناقب ، ج 3 ص 116 .
- 252-مناقب ابن شهر آشوب ، ج 2 ص 203.
- 253-مترجم گوید: ما نیز به دلیل مغلوب بودن عبارات از ترجمه روایت خودداری کردیم
- گرچه متن کامل این گفتار به زودی می آید و ترجمه خواهد شد.
- 254-مقتل الحسین ، ج 1 ص 77.
- 255-من لا یحضره الفقیه ، ج 3 ص 137
- روضه الواعظین ، ص 181
- 256-معانی الاخبار، ج 2 ص 354 - 356 شماره 1 و در خاتمه می گوید: قال مصنف هذا الكتاب - رحمة الله - : ساءلت اءباءحمد الحسن بن عبدالله بن سعید العسکری عن معنی هذا الحدیث فقال : اءما قولها صلوات الله علیها)) : عائفة ((فالعائفة الكارهة يقال)) : عفت الشیء ((و)) القالیه ((المفضة ، يقال)) : قلت فلانا ((اذا اءبغضته كما قال الله تبارك و تعالی : (ما ودعك ربك و ماقلی) و قولها علیهاالسلام)) : لفظتم ((هو طرح الشیء من الغم كراهة له ، تقول)) : عضضت علی الطعام ثم لفظته ((اذا رمیت به من فمك . و قولها)) : قبل اءن عجمتم ((يقال)) : عجمت الشیء اذا عضضت علیه و عود معجوم ((اذا عض . و)) شناتهم ((اءبغضتهم ، و الاسم منه)) الشنان ((و قولها)) : سبرتهم ((اءى امتحنتهم ، يقال)) : سبرت الرجل ((اختبرته و خبرته . و قولها)) : فقبحا لفلول الحد ((یقال)) : سیف مفلول ((اذا ائثلم حده . و)) الخور ((الضعف . و)) الخطل ((الاضطراب . و قولها)) : لقد قلدتهم ربقتها ((الربقة ما یكون فى عنق الغنم و غیرها من الخیوط و الجمع الریق ، و)) شننت ((صببت ، يقال)) : شننت الماء و شننته ((اذا صببته)) . و جدعا ((شتم من جدع الانف . و)) عقرا ((من قولك : ((عقرت الشیء)). ((سحقا ((ءى بعدا. و)) زحزحوها ((ءى نحوها. و)) الرواسی ((الاصول الثابتة و كذلك)) القواعد ((و)) الطبین ((العالمین . و)) ما نقموا من اءبى الحسن ((اءى ما الذى اءنكروا علیه . و)) الزمام ((مثل فى هذا)) . لا عتلقه ((لاخذه بیده . و)) السجح ((السیر السهل)) . لا یکلم ((لا یجرح و لا یدمى . و)) الخشاش ((ما یكون فى اءنف البعیر من الخشب . و)) لا یتعتع ((اءى لا یكره و لا یقلق و ((المنهل ((مورد الماء و)) النمیر ((الماء النامى فى الحشد و)) الفضااض ((الكثير و)) الضفتان ((جانبنا النهر. و)) البطان ((جمع)) بطین ((و هو الریان)) . غیر متحل منه بطائل ((اءى كان لا یاءخذ من مالهم قليلا و لا كثيرا)) : الا بغمر الماء ((كان یشرب بالغمر، و هو ىلى الذنب من الجناح . و)) القوادم ((ما تقدم منه و)) العجز ((معروف . و)) المعاطس : ((الانوف . و قولها)) : فنظرة ((اءى انتظروا)) ريثما تنتجوا ((تقول : حتى تلد)) . ثم احتلبوا طلاع القلب ((اءى ملا القلب و القعب العس من الخشیب و

((الدم العبيط ((الطرى . و)) الزعاف السم ((و)) الممقر ((المر و)) الهرج ((القتل و
الزهيد ((القليل

-257 ترجمه آن را در حدیث بعد بخوانید.

-258 احتجاج ، ج 1 ص 286 - 292 شماره 50

-شرح ابن ابی الحدید، ج 16 ص 233، به نقل از کتاب سقیفه تالیف جوهری

-بلاغات النساء، ص 19، از عطیه عوفی

-معانی الاخبار، ص 354، به دو سند

-امالی شیخ طوسی ، ج 1 ص 238، از ابن عباس ، به دو سند

-کشف الغمة ، ج 2 ص 114

-اعلام النساء، ج 4 ص 128

-دلائل الامامة ، ص 39 و 40، به دو سند .

-259امالی طوسی ، ج 1 ص 384 به بعد 238

-کشف الغمة ، ج 2 ص 114

-بلاغات النساء، ص 19

مکرر دو حدیث قبل است ، با شرحی بر الفاظ مشکل آن.

-260سوره الضحی ، 3.

-261سوره المائدة ، 80.

-262سوره الانفال ، 1.

-263سوره آل عمران ، 119.

-264سوره اسراء، 62.

-265سوره اسراء، 62.

-266امالی شیخ طوسی ، خطبه حضرت فاطمه علیهاالسلام در بستر بیماری را از ابن

عباس رحمه الله روایت کرده و بر کلمات و جملات آن شرحی نیز نگاشته که چون متن

خطبه را قبل از این ترجمه کردیم ، و شرح های شیخ طوسی نیز برای عموم مفید

نمی باشد لذا از ترجمه هر دو بخش این روایت خودداری می کنیم.

-267دلائل الامامة ، ص 45 و 46 و 47.

-268امالی طوسی ، ج 2 ص 413.

-269امالی شیخ صدوق ، ص 99

-ارشادالقلوب ، ص 295

-المحتضر، ص 109

-فرائدالسمطین ، ج 2 ص 34 شماره 371

-غایة المرام ، ص 48 شماره 10.

-270سوره آل عمران ، 42.

-271سوره آل عمران ، 43.

-272امالی الصدوق ، ص 117 شماره 4.

-273مناقب ابن شهر آشوب ، ج 3 ص 132 به بعد.

-274مناقب ابن شهر آشوب ، ج 3 ص 414.

-275کشف الغمة ، ج 2 ص 125 - 129.

-276که قبلا ترجمه کردیم .

-277کشف الغمة ، ج 2 ص 128 - 132.

-278الذریة الطاهرة ، ص 151 - 156 شماره 195 - 206.

-279روضة الواعظین ، ج 1 ص 181.

-280کافی ، ج 1 ص 458 شماره 3.

-281کافی ، ج 1 ص 241 شماره 5.

- 282- يك ذراع از آرنج دست انسان است تا سر انگشتان.
- 283- کافی ، ج 6 ص 18 شماره 2.
- 284- کافی ، ج 3 ص 228 شماره 3.
- 285- کافی ، ج 8 ص 375 شماره 564
- نثر الدر، ج 4 ص 11
- الفائق : زمخشری ، ج 3 ص 217
- الطرائف ، ص 265.
- 286- اقبال الاعمال ، ص 633.
- 287- احتجاج ، ج 2 ص 40.
- 288- کتاب سلیم بن قیس ، ص 249
- عوالم ، ج 11 ص 220 - 224 شماره 1.
- 289- سوره مریم ، 84.
- 290- سنگ خود را به سینه می زند و به نفع خود سخن می گوید.
- 291- مصباح الانوار، ص 259 به بعد.
- 292- علل الشرایع ، ج 1 ص 185 شماره 2.
- 293- معلوم می شود کسی که این خبر را به حضرت زهرا داده دروغ گفته است لذا حضرت صادق علیه السلام چنانکه در صدر حدیث خواندیم او را از افراد شقی معرفی کرده است .
- 294- در فرض صحت این خبر این نکته بسیار مهم و قابل توجه است که گاهی برای روشن شدن مطلب مهمی ، واقعه ای اتفاق می افتد تا اهمیت و ارزش مطلب بر همگان واضح و برملا گردد. از جمله این واقعه است که برای نشان دادن مقام حضرت صدیقه طاهره سلام الله علیها باید این امر اتفاق افتد و در هنگام شب پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله ابوبکر و عمر را طلب کنند و خطاب به امیرالمؤمنین علیه السلام که همسر فاطمه زهراست ، درباره رضایت و خوشنودی حضرت زهرا علیها السلام مطالبی بفرمایند که آن دو نفر حساب کار خود را بکنند و بدانند که رضایت فاطمه زهرا چقدر اهمیت دارد. و بعدها در هنگام عیادت حضرت زهرا علیها السلام ، دختر پیامبر صلی الله علیه و آله به آن شب اشاره کند و یادآوری نماید که به خاطر دارید در آن شب پدرم درباره من چه فرمود. ...
- 295- علل الشرایع ، ج 1 ص 184 شماره 1.
- 296- قرب الاسناد، ص 88 شماره 294
- دعائم الاسلام ، ج 1 ص 228
- کافی ، ج 3 ص 159 شماره 13
- دلائل الامامة ، ص 46
- بحار الانوار، ج 78 ص 299 شماره 17.
- 297- علل الشرایع ، ج 1 ص 185 ح 1.
- 298- سوره التوبة ، 97.
- 299- امالی صدوق ، ص 397
- روضه الواعظین ، ص 184
- الاخبار الموفقیات ، ص 193
- کفایة الطالب ، ص 370.
- 300- دلائل الامامة ، ص 43 و 44.
- 301- امالی صدوق ، ص 524 ح 9.
- 302- امالی طوسی ، ج 1 ص 155 شماره 1.
- 303- خصال ، ج 2 ص 360 و 361 شماره 50.

- 304امالی مفید، ص 281 شماره 7.
- 305امالی طوسی ، ج 1 ص 107.
- 306سوره بقره ، 156.
- 307زیارت معروف قبر رسول خدا صلی الله علیه و آله منسوب به امیرالمؤمنین علی علیه السلام.
- 308تہذیب ، ج 1 ص 469 شماره 184.
- 309تہذیب ، ج 1 ص 469 طبقات ، ج 8 ص 28.
- 310تذہیب التہذیب ، ص 134 به بعد.
- 311مقاتل الطالبیین ، ص 31.
- 312مصباح المتہجدین ، ص 554.
- 313مصباح کفعمی ، ص 511 اقبال الاعمال ، ص 633.
- 314مصباح المتہجدین ، ص 566.
- 315مصباح الانوار، ص 260 و 262.
- 316دلایل الامامة ، ص 42 السنن الكبرى ، ج 6 ص 161 و 282 به دو سند.